[illegible]
CXCIX.

1371
1

Pertinet carthusiensibus in buxia prope memmyngē
proveniens a dno doctore eximio Johanne wesbach
Cive Ulmensi ... pro eo et quibus ... comparavit

Sursu ad lib [illegible]

LJS BIBLIOTHECA SCHOENBERGENSIS
223
SCHOENBERG DATABASE OF MANUSCRIPTS LJS

Fl 600

Sequuntur Questiones logicales in collegio bone curie disputate

Questio logica

Utrum logica sciencia sit theorica an potius practica directiva

1a conclusio — Logica habitus simplex et atque unus per se ipsius non acquisitus sine tamen per logicam acquiri contingunt oportet eum sit sui ipsius reflexivum instrumentum

1m correlarium — Quamvis etsi complures habitus ex frequentibus actibus atque consimilibus oporteat esse tamen quam theoricos habitus ex pluribus motibus atque ~~consimilibus~~ dissimilibus generari volunt nihil sequitur incommodi

2a conclusio — De propriis obiectis per parciales noticias potest logica sanam asserere ~~sanam~~ iudicium quod tamen nostris habitibus negatum esse putamus

2m correlarium — Consequens est ut intellectus atque voluntatis habitum facile apprehendat discernens hierarchie tamen nihil parum fit cum ipsius perfecte acquisitis remanet illorum vero non nihil remanere existentibus eis possumus censeamus

Conclusio responsiva — Logica sciencia est theorica

Sophisma verum

Titulus suprapositae questionis nec affirmative nec negative tenendus est

Carthusianorum Aulae
B. V. MARIAE in Buxheim

Questio logica

Utrum universalia per se subsistant an in solis intellectibus sint collocanda

1a qo — Separatum a rebus singularibus et ab eisdem re seiunctum credimus universale etiam non tantum universale quod tamen quod de pluribus natum est predicari

1m correm. — Consequens est ut triplex comperiatur universale mentale scriptum atque vocale quorum unum quodlibet mentis est quorum unum existit neque rerum in corpore quodam neque tempore neque loco comprehensum

2a qo — Quorum in mente collocatum est prorsus insensibile censeri debet Reliquorum vero duorum neutrum prorsus insensibile est quamvis utrumque vel aliquo sensu percipi queat

2m correm. — Ex his comperto habemus in re vera aliquid esse quod in predicamento qualitatis desiderimus assignari debeat et sic quantum a vera discrepet et quoniam rei figuram suppeditat qualitati

3a qo — Quamvis universale mentale nullius rei sit naturalis similitudo attamen rerum aliquo pacto naturaliter proprie representat singularium non quoad ut tales sed ut in sensibus aut spiritibus aut generibus communicantes

3m correm. — Quare non decet excogitandi secundum platonem quod tantum rerum universalia proprie naturales quamvis representent Deus eas per medium ac ymaginem per similitudinem plane sufficiant quibus participare rerum predicande modus facit est

qo Responsum — Nihil utrum per se existit sive quod in intellectu existat sive in eodem fuerit collocatum

Sophisma vero

Universale non est universale

Questio Logica

Utrum duorum predicabilium generis scilicet atque speciei diffinitiones satis sufficienter assignentur

1a conclusio — Cum genus et species nihil preter accidentia quedam significent tamquam in significatis recto, non nisi secundum denominationem secundarie impositionis sit, ut utrasque assignari requirunt essentialis diffinitio

1m corollarium — Itaque que sunt huiusmodi non umquam simpliciter diffiniuntur nisi quodam modo atque descriptive. Insuper nec quoddam eorum que sunt accidentia et si prima absque positoribus obtinuerint significata

2a conclusio — Hoc ipsum essentialem inquam non habere diffinitionem. Cuilibet principio diffinito competere posse non est ambiguum. Est enim diffinitio ex principiis ut huiusmodi actus quidam quod essentiali diffinitione primum arbitramur

2m corollarium — Quo circa solis subiectis que sunt huiusmodi tribuuntur diffinitiones cum essentiales earum non habent, aut que non accidentia collocantur

3a conclusio — Attamen solo genus essentialibus diffinitionibus materiam prebet ut patet quod superadvecta differentia speciem constituunt diffinitionis

3m corollarium — Quo fit ut logica diffinitio sit quoddam reale genus ut patet quia materiam et formam possidebat ab eodem in aliquo modo. Est etiam realis componendis in unum plura colligit diffinitionis ratio in plurima diffinitur species

Questionis responsio — Generis et speciei diffinitiones sunt accipere ergo

Sophisma verum

Genus et species

Questio Logica

Sunt ne Porii predicabilium quinque differencie assignate sufficienter

1a co[nclusi]o Rerum differencie duplices assignari solent Namque rerum essencie partem aliquam sumuntur Reliqui vero 2e ea que sunt extra essenciam accidencia dicere que sunt 1e quidem essenciales appellari debent atque communes que vero 2e non nisi accidentales sunt dici debent

1m corr[ellarium] Fit igitur ut inter quaslibet res differentias communes da[ri] nequeat nunquam reperiri quin inveniatur eorum res differre que per naturam orta est vel bifaria vel semel a se re altera discriminatur

2a co[nclusi]o Que dicte sunt differencie dissimilitudinem quandam habent invicem Nam prime rebus compositis insunt atque totalem quodammodo constituunt essenciam 2e vero duas rebus separabiles habent ipsas ut generum occupant locum

2m corr[ellarium] Quocirca que formas separatas nec differentias habent quibus alterum ab altero seiungatur quoniam ab utroque separatur utrumque Namque aliud est hoc ab illo differre atque hoc per hunc differre hoc enim in paucioribus reperitur illud vero in pluribus dispersum est

3a co[nclusi]o Denique nihil prohibet quin inter differentias et accidentia et determinata reperiri queat at tamen non differentie neque maiores suscipiunt neque minus

3m corr[ellarium] Contingit igitur ut communes que differentias possident distinguantur invicem verum et differentiis quibus alterum aut utrumque generatur differentiis minus semper (?) concedatur preiudicantur (?) ut ... multitudine differentiarum abhorreat utrumque

Co[nclusi]o responsiva Iccirco ceteris 2a differencie respondentes utrique que differencie pluralitate minus bene respicerent

Questio Logica

Utrum de quinque predicabilibus Porphirius determinaverit sufficienter

1a conclusio Quadrimode duplicatas assignamus rerum differentias habitudines essentiales. Illas vero adventicias atque rebus [illegible] accidentales sive rerum proprietates [illegible] quinque [illegible] Nam [illegible] quedam a subiectis [illegible] Reliqua vero non nisi rerum accidentia [illegible]

1m correlarium Quamvis que dicte sunt essentiales rerum differentie et quasdam proprietates habeant non est aliquis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] forme [illegible] [illegible] que a pluribus forma appellatur hec vero quibus accidunt diversis non nisi quandoque quoque particulare [illegible]

2a conclusio Hec propterea rerum proprietates quedam individuales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Primas [illegible] obtinent que a substantialibus formis [illegible] ut [illegible] que res ipsa sunt aliquid [illegible] ex quibus accidunt Sed que sunt accidentium proprietates [illegible] tali nomine [illegible] [illegible] [illegible] modi proprietatibus sit quedam annexa [illegible]

2m correlarium Ex hiis clarius [illegible] quod ut non modo in subiectis verum et in accidentibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Nam 2m veritate a [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] vero non nisi [illegible] [illegible]

3a conclusio Cum rerum diversitas [illegible] [illegible] [illegible] proprietates [illegible] quoque [illegible] differentiam Nam [illegible] [illegible] que 2m essentiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quidem et in pluribus [illegible] [illegible] [illegible] Vero [illegible] diversis [illegible] [illegible] simplex sola [illegible] unitate [illegible] proprietas omnis [illegible]

3m correlarium Non [illegible] unius [illegible] semper [illegible] unica proprietas sed eiusdem quandoque plures [illegible] possunt [illegible] unius proprietatis Non sunt plura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] proprietas essentiis rerum ordinis [illegible]

questionis Responsio Dico

Questio logica

Utrum accidentis prima diffinitio equaliter et separabili et inseparabili accidenti competat similiter omnia que eodem capite ad generis assignata sufficienter

1a ratio Quemadmodum ab essentialibus ~~[illegible]~~ diversis huiusmodi rerum proprietates sunt et ab eorundem proprietatibus diversorum plurima rerum accidentia omnia ordine quodam non confuso et ut quibus proprietas quodlibet actus in deinceps generet sed sic ut a determinatis proprietatibus non nisi determinata procedant actus

1m correlarium Fit igitur ut quamquam separabilia minimum non se relatione observari videantur etiam non est genus sine diversa utraque vero sine specie substare non potest speciem quem non nisi proprietates aliquorum accidentia omnia separando mutant aliquam materie crescere inferiorem et corpus sola sine accidentibus orbata periret

2a ratio Hec ipsa rerum accidentia quoniam non parum invicem discordare pre videntur hec enim rebus congenita sunt et non nisi ab intrinseco nobis adveniunt illa vero post nativitatem et ab extrinseco rebus inesse nullus ambigere debet

2m correlarium Non igitur omnino mirum quemquam aut galli porique ethiopes tanto nitore refulgeant similiter famelici viri magis esurient cum pre ceteris nationibus tanta olerum varietate adorentur

3a ratio Amplius invicem discriminantur que rebus communiter accidunt nam que ab intrinseco manant cum rerum proprietatibus plurima conferunt concordia. Eadem vero ab his ipsis discordant ut pote que sunt immutabilia cum a prius stetit haud magno dispendio separari queant

3m correlarium Est igitur assignandis quamvis sub [illegible] inseparabilis [illegible] quam vero non nisi immutabilitate etiam color a corpore suo facili separari potest si a homine non sit communicatis que sunt sue proprietates

Conclusio responsiva Accidentis prima diffinitio utrique competit cetera quoque sunt assignata sufficienter

Questio Loyca

Utrum communitas predicabilium atque diversitas eorundem Porphyrius assignaverit sufficienter similiter numerus predicabilium quinarius

1a questio — Quamquam in rerum natura reperiatur et una et eadem subiecti substantialis forma quidem que ex utrisque constat in quibus facta constitucione cum ceteris accidentibus utique semper advenit [illegible] sic quamquam [illegible] hominis scientificus intellectus [illegible] terminata est [illegible] [illegible] [illegible] et accidentia

1m corr. — [illegible] [illegible] fortassis si quispiam [illegible] [illegible] [illegible] voluntati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] assumeret aut plurium numerum quinarium [illegible] [illegible] [illegible] contemplacionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] solet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] numeri [illegible] [illegible] diceretur

2a questio — Ceterum hec quidem [illegible] extra se [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] substare [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] in una [illegible] collecta est [illegible] [illegible] forma [illegible] utrisque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] collecte [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et sit [illegible] haud aliud quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] semper atque [illegible] eiusdem

2m corr. — Cum igitur ad alterius eiusdem rei constitucionem [illegible] [illegible] valeant que [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] ut non simpliciter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] separata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tempore [illegible] [illegible] [illegible] subsistunt

3a questio — Sed [illegible] [illegible] [illegible] est scientificus hominis intellectus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plurima [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] corporale quoddam edificium [illegible] [illegible] possidet [illegible] [illegible] [illegible] ad artificii complementum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

3m corr. — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab homine et ab eisdem intellectu [illegible] edificia [illegible] ab amplectendum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et in eadem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] quamquam [illegible] hominis intellectus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

questio — Responsio predicabilium quinarium non excedit [illegible] et quinarius et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sint assignata sufficienter [illegible]

Questio Logica

Utrum equivocorum diffinicio nichil habeat insufficientie Et in
conceptibus ultimis comperiatur equivocatio

Triplicia sunt omnium rerum doctrinalia signa vox scilicet scriptura
1a conclusio et conceptus quorum ordo est huiusmodi conceptus est [illegible] rerum [illegible]
quem hunc consequitur vox alicuius rei significativa quam demumque
scriptura committatur Cum conceptus omnibus qui in nobis oriuntur [illegible]
[illegible] per voces rerum [illegible] quas quandoque [illegible] manere nequeunt
mandamus scripture que durabilior est Et aliquotiens per potest remanere
vox posterius rebus ipsis facilius [illegible] quam [illegible]
[illegible] est Sic quod doctrina est [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] est ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] complet et [illegible]

1m correlarium Consequens est ut hec tria doctrinalia signa in [illegible]
[illegible] discordare [illegible] [illegible] [illegible]
discordare [illegible] cum [illegible] que data in nobis [illegible]
collocata sunt scilicet que rerum naturales similitudines et a
quod non nisi similitudo [illegible] Cetera nobis [illegible]
utpote quorum in papiro stabilitum est [illegible]
per aera vagatur infirmum et utraque quod sit dissimi-
litudinis significatum [illegible] [illegible]

2a conclusio Ex [illegible] notissimum evadit quod que posterius [illegible] possidet [illegible]
multiplicitate oboriri ut quum non nisi [illegible] unitate sunt plures
necessarie similitudines Sed aliquotiens hac [illegible] gaudent varietate
quum [illegible] voces atque scripturas eandem [illegible] quum voluntate
hominis sint [illegible] Alii enim dissimilitudinibus [illegible] similitudo et a ne-
cessitate non [illegible] [illegible] quod ab hominis libertate prodigit

2m correlarium [illegible] naturales [illegible] et scripture similitudines [illegible]
conceptus [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] homines [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] conceptus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] materia-
les atque in [illegible] [illegible] illi vero naturales et quod
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] divisione [illegible] [illegible]
[illegible] conceptum [illegible] ~~[illegible]~~ naturales [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] sibi vendicaret

3a conclusio Quod in rebus substantiis nulla [illegible] [illegible] multiplicitas et in primis
optime arbitramur [illegible] [illegible] quod que [illegible] ultime [illegible]
conceptus est [illegible] [illegible] Quod [illegible] vocibus et scripturis est simplex
[illegible] rerum significatio Cum [illegible] una quedam foret [illegible] [illegible]
[illegible] vox eadem [illegible] ab impositoribus [illegible] [illegible] [illegible]

Questio logica

termos correspondentias grapis sic igitur in meta non est equivocatio competens cum in sola ydemtitate consistit que non convenit proposito diversitas et in pluralitate que cum unitas opposita

3m contra Hinc clarere potest est quod ab enunciatione veritas aut (quod hinc magis est peculiare magis) a voce sua gratia realiter seiungatur vox enim ea propter in intellectu aliquando subsistat ab eodem forsan grapere eius intenta naturalis sit est. ... Unica que in trinitate completeretur sic non sit diversis et eiusdem ... quod confecto sue ... corpos asserat nemo aliquando confessa esset ob multa pluralitate quod directo contraria est rei similitudo

3m Responsio Equivocorum diffinitio nihil habet insufficiente et rei ... materialis ... est multiplicitatis verborum

Questio logica

Utrum predicamento substantie sit ab aristotile sufficientiam assignata

2a 3m Quecumque est in universo substantia a singulis triplex assignari solet prima est forme ... sine qua ... est et simplicitate ... et tamen ut subsistat impotens 2a est substantialis forma que sua facultate materia replet et perficit 3a ex ambobus collecta ... ex suis partibus totum sit que ... terminorum ... trinitas ... obtinet ... ob ... substantia ... quod ideo iure optimo 3a substantia erit Postremo ... sequitur ... peculiaris est atque ...

1m contra Consequens est igitur ut substantie sunt ... sibimet ... contraposita ut potest quibus eisdem et ars et natura diversas ... positiones illa que ... Respondet ... et ... antecedens ea ... que ad ... notissimum est ... igitur natura ... artis ... quod non sit ... hec ... sententia quod ars ... exemplar artis ... quod ut natura confecit ... sola sit in arte ... principia atque materia

2a 3m Adversa ... apposita substantia multitudini ...

Questio logica

mg qd ab auctore consideratione sit recta que sub individuum speciei collocat
Cum eius scientia in tripartita sit partita Cum partes eiusdem [illegible]
ut suscipiat Verum est quod proposuimus Quod amplius patefacit
inductio Nam singularia diffinitionibus caret quia sunt in pluribus plus
eque conveniunt Particulare etiam nomine Ut potius quibus non sit indivi-
duum Relictis ipsa eadem proprietatibus privatur obedire sed quia [illegible]
infinitudine sit confusa nec [illegible] [illegible] [illegible] nec eadem
distinguit ordo

Unum quod est alium speciei proprium 4° modo ad nihil 2m termi
eorum que sub ipsa continentur tale caussari Et Non enim soli
competere et in individuo quia sue speciei particulariter
accidit Itaque quasi sit equalibus differentiis orbata a quibus
usque solis arbitramur oriri quibuscumque rerum proprietates
Atque fortius quemque sibi peculiare possidet Ut ratio vi
ea que est Ut disciplinam accipit promptitudinem Sic
locutor [illegible] sortitus est Atque in particularibus corporalis
proprietas vero omnem existit et in plura sese extendens
Cum eque oppositum si asseras quidque in particularibus addunt
omnibus licet que ex duabus constituta sit substantiis Sic
quasi completum aut incompletum et imperfectum perfectum est
in proprius speciebus partes proprias obtinet que nihil collo-
cari non posset

Hec composita substantiarum ~~in eo confecta~~ partes resectionis an[illegible] 3a qo
sentencie credimus adversari Nam nos individuos quos asserat
primas esse substantias [illegible] comparare quod non solus eos terminos ordinat
quorum frequentem in speciebus usum comperimus Verum simpliciter
et absolute primo terminorum ordinationis peractat. Item inter eos est
unum quem in reliquis duabus incidit Non quidem ex eo quod aliquid
perciperet Sed ex parte utriusque est nihil Verumdicatur homo corpus
et aut qualitati nihil superaddit essencie Sic igitur huiusmodi subiect-
multitudo trinitas est ex bis simplici dualitate producta Sic quemque
nihil vetabit ex duobus ternarium aut ex tribus binarium conficere

Hic prompte licet comprobare quod destinimus
inter numeros corporum queat [illegible] sed quibus rationalis 3m termi
subiecta sit aut et quos mediantibus [illegible] differen-
tiis Cum qua in mente sit collocat ex similibus
unitatibus coalescit [illegible] a suis generibus non discre-
pantibus partem ea que [illegible] in rebus numeratis varietate
Est enim ponendo et [illegible] denarius idem nec

Questio Logica

alter ab altero non nisi parum discriminantur Sed ut
per suas unitates discerpet quam preter hominis intellectu
subsistit ut plurimum Non enim tantum ipsis rebus quoque pacto
discordant Sit Iterum ut duo sunt duobus pauciora
atque pauciora sunt pluribus plura Et postremo ut [illegible]
2m multitudinem dumtaxat exuperet infinita

q^m Responsum Substanciarum in duas partes sectio est assignata sufficientissime

Questio Logica

Utrum substantia sit contrariorum susceptibilis

p^a q^o Deo apud quosvis contrariorum genera comperiuntur Hec enim sunt que
solis nobis attribuunt Illa vero non nisi rebus competunt que sunt nullius
significative Eadem tamen non sunt semper Verum ad se invicem
parum accedunt Nam utraque adiacent Et subiecti rei perpetuo
dantur in esse Quod si essentias utriusque contemplemus Vere
particulares in eis differentias comperire queas [illegible] cum sit in
eadem sese comparantur Atque Reliqua forte gaudebit nu-
meralis unitas

p^1 corr^m Hinc evenit ut in unica qualitate substancialem re-
perire queas repugnantiam ut solas rerum formales
substancias fortis instancia que se in eadem sese
neutiquam admittit Aliquin non sola incapacitans
vicissitudinis contrarius conveniret Aut unquam sibi-
metipsi repugnaret Est quod assentiret simul absentis-
sime Et postremo semetipsum corrumperet cum
corruptio est universale eiusdem

2a q^o Alter vero discriminantur [illegible] que in bestiarum
partita sunt contraria Cum a utroque separatis reperitur utrumque
Et ab racionali [illegible] atque logicum a reali Namque [illegible]
forme et que [illegible] consequentis accidentis sunt invicem contraria
quarum species sunt in arte nostra contrarietatis Rursus contrarium
tamen in arte [illegible] diversis vero atque [illegible] At in rebus
[illegible] eisdem [illegible] tamen [illegible] ut eius invicem
rerum eadem veritas et substantia comparari queat

Questio logica

Fuit sermo ut oratio nihil impediat quominus sola [illegible] 2a ratio
sit contrariorum susceptibilis non est cum eorum nulla que ve-
ra falsa ve dici debeat secundum eorum aut veritatis aut
falsitatis susceptione. Atque hoc demum liquet. Nam que in in-
tellectu celebratur magis est aut veritatis aut falsitatis
susceptiva que vero extra humanum intellectum existunt
[illegible] obscuriora sunt iudicia. Et cum in talibus
oratio pendeat parentibus [illegible] in [illegible]
[illegible] morbi fallacia [illegible] scripta [illegible]
atque vocalis sit veluti [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] atque ut
in [illegible] de morbo parentis afferat iudicium

Cum sermonis vocalis et scripte duplex sit assignanda veritas 3a q[illegible]
una quidem rei Et alia veritas sermonis interpretanda est
Hec quidem fuit quod ex qualitatibus rerum sermonibus in sermone
gaudeat Veluti [illegible] ex rebus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Illa vero ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
una eandem habitudinem consideratur Et utraque [illegible] ab
[illegible] [illegible] [illegible] Non [illegible] [illegible] simpliciter a veritate
dissonant

Veritas duplicatur in mente [illegible] eidem scripte aut 7a ratio
vocali sermoni correspondere [illegible] Una quidem solo
[illegible] [illegible] Et alia solo [illegible]
habitudinem [illegible] Sic [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] veritatis ut [illegible] alteram [illegible] sub
[illegible] possit [illegible] Atque [illegible] qui [illegible]
apud [illegible] artificiales [illegible] [illegible] dialecticam [illegible]
sunt [illegible] ut quadrangularis [illegible] [illegible] numerus
perfectus Et [illegible] [illegible] Nam [illegible] [illegible]
eandem formant dialecticam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sermonis gaudet veritate

Sola substantia est contrariorum susceptibilis 4a responsio

Questio logica

Una qualitatum sit ne contraria et altera [illegible]

Res omnis ab altera quelibet bifariam secernitur semel ratione essentiarum 1a q[illegible]
quod sit alterius substantialis forme alterius quidem aut ratione numeri
aut speciem iterum ratione [illegible] quod possideat magnitudinem

Questio logica

qua mediante locum habet sibi peculiarem atque proprium nec ceteris rebus permiscetur. Unusquisque alterum enim confusus esset naturalis ordo ut prior nunquam nec ceteri partibus una prior atque reliqua posterior

1m correlarium Ymmo evenit ut magnitudo per accidens carere debeat ut sine qua nihil aliud in esse potest. Alioquin rebus sit et corrupta nec sua salutem consequeretur unquam et cum inter eas assidua pugna et suorum accidencium conservacionis contra pugnaret

2a questio Quas modo diximus quantitates numeri continui potissime concordant potencia quod altera alteram consequitur. Non quidem re in sua essentia (Sunt enim penitus realiter distincte) verum quoniam necessaria sit rebus magnitudo antequam numerari queat. Etiam rerum una discernitur ab altera priusquam quod continua habeat quantitatem. Nec aliud quicquid admittat sed et quod homo non sit ut quicquam intelligat sic potest

2m correlarium Ymmo bruta quod nequeunt numerare inde perficitur ut que rerum prius et posterius non apprehendat quoniam tamen aliquibus ob diversis relationis fantasia magna laude dignandam censemus hanc esse quia solus numerare novit

3a questio Attamen quod quantitas continua possit esse discreta forsitan non perficiamus quod discreta quantitas cum geometria non concedit sicut ut de punctis vagis respectibus tali numeracione constitui queat. Ut vero numerus fiat ut altera quantitas sit eadem cum reliqua. Credimus enim ambas naturas penitus esse separatas. Et a subiecto scilicet et a qualitate illa quod atque hec forsitan minime

3m correlarium Est igitur talis numerandi potencia qualis quoque comprehendi nullis alterius humani intellectus quamquam sit bestiarum precontemplatur cum potestas eius extenditur ad indivisibilia et quia nostros respicit aspectus sic numerandi modus ab his potissimum sumpserat que sunt suis locis separata atque hoc postremo competit que non sunt speciebus continua

3a suppositio Unius quantitatis esse continua et altera discreta

Questiones Morales Pro determi- nansfays data

Questio Moralis Prima

Utrum humana felicitas in virtutis operacione potius quam in virtute fuerit collocanda

Pro constitucione prefate questionis est ambigua hinc in medium recitandi — *Pars affirmativa*
dicit philosophus ethicorum primo de felicitate faciens sermonem illos asserens — *Textus*
sensisse fuerit si opus hominis reparetur ut aut medicatoris statuarii cuiusque
artificis et eorum omnium quorum est opus aliquod actione bona et id quod
bene fieri est in ipso opere videtur consistere sic et hominis bonum in opere
ipsius videbitur esse collocatum Amplius quia virtute est dormire et — *Alia ratio pro parte affirmativa*
et nihil laude dignum per vitam agere Atque forsitan durius calamitatibus
hic opprimeretur quam eum qui in extrema necessitate miseram trahit vitam aut
qui in ocio torpet nemo umquam potest esse felicem nisi pertinens asserere
positionis minime observator Vere collocari ergo felicitas in virtutis
operacione potius quam in virtute Oppositum facit philosophus sentencia eorum — *Pars negativa*
dicit fortassis quoque insinuare preterea quod homo censendus est
qui quam maxime habere potest perfectione et perfectus (Convenit autem hu-
mana felicitas et homini summa perfectio) hoc autem fuerit si corpus et animo
fuerit sine perfectionibus minima si corpus ab vinculis rapitur summa
perfectio que fuerit prima collacio placeat vinculis hec altera non disse-
nta operacioni reliqua excedit preter racionalis anima censenda est
in perfecta si species et virtutibus fuerit exornata aut potius si bonus
ab ex ordine possideat inclinaciones quibus facultatibus utatur virtute
voluntatis scilicet et intellectus facile consequi queat Aliud enim corporis mali
tuitas quam tue anime foret perfectior Amplius quod felix sit terra
semper sine vituperacione velut pytagorici quia quadratum totum numeratum — *Alia ratio pro parte negativa*
semper laudes efferunt quia numerus et ab unitate procedat qui
semper si equalitas in latere equalitas semper se porrexit nisi nimis
nisi quanti minus habentas Atque olimpius inquit articulis ethicorum primo
Semper aut maxime felix aget et contemplabitur que videt aliqualiter — *Textus*
fortunas feret pulcerrime quoque et bonus quam atque quadrata sine vitu-
pero Verum quadrata figura est libere mutatur multa importans
primo felix non est qui cum virtute operatur aut non erit paru defalis ut
cum partum habetur operari queat Quod si in eo modo aliquem felici-
tati nihil esset amicum voluptas enim in pacienda difficultas et quem
in eadem assumeris sed labor omnem voluptatem tollit. Circa

dissolucionem mote questionis optime erit et semper generalissime — *Pro determinacione questionis*
summa rerum omnium felicitatem oculos clementem hec aut mens scientes unitas — *ponuntur notabilia*
atque trinitas Circa quidem duplex assignatur operatur Unde que est — *primo notatur*
et reliqua est affinalis et intensiva Extensa est quia oportet — *Prima* — *Secunda*

speram [illegible] movet et que superius [illegible] subiecta [illegible]
gubernat. [illegible] est [illegible] est [illegible] bonitate [illegible]
[illegible] vita sapientia atque potestatem. Ad [illegible] quod [illegible]
Tres magi — tres magi quasi divine sapientie radii illustrati [illegible]
[illegible] veram [illegible] in illa summa unitate [illegible] equalitate
se [illegible] et se tota [illegible]. Atque manifestum est
[illegible] operatio [illegible] quamvis propter [illegible] que [illegible]
[illegible] unitas atque trinitas ineffabilis [illegible]. Iterum summa felicitas et sola
in semetipsa [illegible] equalitate [illegible] collocata in operatione que
propter operatio nihil est, est enim [illegible] et simplicissimus actus
et potestate [illegible]. Cum [illegible] que non [illegible] sit a veritate
[illegible] aliena. Cum felicitas humana sit contemplatione [illegible]
et verbis imitatur. Cum [illegible] quibus [illegible] sunt exemplar et [illegible]
[illegible] sue veritate [illegible] fit non [illegible]
humanam felicitatem in virtutis operatione [illegible] in [illegible] virtutes
collocatam asserere. Sed [illegible] que determinat et [illegible] liberalitas
artibus se [illegible] liberalis est [illegible] quod [illegible] omnibus [illegible]
donat. [illegible] ad liberalitatem [illegible] admodum [illegible]
Iuvenalis — [illegible] Iuvenis [illegible] mensura tamen qui sufficiat [illegible] si quis
me consulat edam. [illegible] sitis atque fames et frigora possint. [illegible]
[illegible] capere [illegible] penates. [illegible] aliud [illegible] aliud sapientia dicit.

Questio Moralis Secunda

Utrum felix sit sine [illegible] operatione quadratus

Pars affirmativa — Pars affirmativa firmari potest auctoritate philosophi dicentis quod in
rebus humanis nulla constantia maior [illegible] in his operationibus que a virtute [illegible]
[illegible] Ob eam rem recte [illegible] ut felicitas bonum quoddam
stabile sit atque firmum [illegible] felix talis et stabilis et [illegible] per vitam
Pars negativa — [illegible] per [illegible] quadratus difficilime mobilis. Pars negativa [illegible]
in [illegible] felicitas collocata [illegible] in virtutis operatione [illegible]
felix [illegible] secundum operatur [illegible] perfectissima virtus.
Atque sine motu nullus operatur [illegible] felix [illegible]
[illegible] quadratus [illegible]
atque [illegible] maxime potest atque plurimum [illegible]
notabilia pro questione mota — Pro dissolucione mota questionis [illegible]
[illegible] magnitudinem [illegible] stabilis [illegible] quadratus [illegible]
[illegible] difficultate [illegible]

[illegible]

laterum equalitatem eque liberata atque recta nescia varietatis Itaque
inter formulas figurarum tetragonum nichil deprehendit variabile sed sic fere
videtur. Est enim virtus cum illius quod ab unitate summa errore
cum nec ad dexteram nec sinistram sese deflectit sed media
via atque solum dyametrum tenens in unitate retinens describit
a qua quidem spectata vi observatur ad simplicissimam unitatem
revocatur. Hec sane progressio virtutis quod si sit sine
equalibus cessit gradibus gaudeat virtus [illegible] in equitate et medi
ocritate constituta. Sed hec de causa per unitatem et numerum quendam
volunt Pythagorici de superioribus ac philosophandum [illegible]
felix non sed aliqua transmutatio in subiectis nec ulla varietati sed magis
animi firmus stabilis constans idem et in semetipso semper remanens.
Est enim felix qui summum finem est consecutus finis autem et ultima res
linea preter quam nichil est et [illegible] cum finis adsit nichil restat
acquirendum movetur enim res unaqueque ut quod non habet
consequatur. Dum igitur felix non sit varietati facile obnoxius
ut pote qui rerum omnium finem possideat et que ferme cuncta consecutus sit
itaque qui idem [illegible] servat equalitatem et cunctis virtutis affectu
atque superhabundancia videat. Non igitur aliter [illegible] quod
felix semper agit et contemplatur que decent a virtute atque fieri possunt Tercio
[illegible] quippe qui sit vere quadratus et quidem sine vituperio. Nec
obest quod superius monstratum est [illegible] enim in hoc negocio Solvit argumentum negativum
[illegible] atque quadratum [illegible] et [illegible] atque quies eiusdem
esse quod movetur ut in aliquo moveatur oportet. Atqui felix
ut dictum est assidue movetur igitur ut in aliquo moveatur necesse
est. Verum felicitas est infinita quando quidem finem non habet
infinitum autem (ut monstratur) in semetipso moveri [illegible] quare
felix in semetipso movebitur. Itaque quod in semetipso movetur semper
in eodem tempore sit [illegible] et quod semetipsum remanet quietis [illegible]
igitur continuus motus nichil aliud est quam [illegible] Non Removet [illegible]
obest itaque si quis credat in sola felicitate completius quietem et
motum non discordare utpote qui solus sit infinita et perpetua
quam nichil sit postea ad quod ordinari queat. Non enim [illegible]
ut que [illegible] competit. Ut [illegible]
consequitur. Dum igitur felix quadratus est atque [illegible] in firmus
et constans semper et in constans idem et a semetipso [illegible]

Atque iterum qui declaravit est sine vituperio quadratus ut potatque
cum assertive liberalibus studiis se dederunt quamquam nihil omittit eorum que
ad determinationem honestatem sunt necessaria qualia sunt rhetorica
liberalis oratio et proborum virorum ad divinum imitatio

Questio Moralis Tercia

Tercio utrum homo quamdiu vivit possit appellari felix

Questio moralis tercia

Pars affirmativa. Tercius

Pars affirmativa: confirmare per auctoritatem Aristotelis ethicorum primo
Deceat hunc mundum si finem spectare oportet et tunc beatum dicere quemque
non quia beatus tunc est sed quia beatus erat quo pacto non absurdum si tunc est felix
non vere dici posse dicatur quod inest. Quod quidem est ac si diceret
absurdum concesso.

Pars negativa

Pro parte negativa: ad dicat fortassis
quispiam licet non felicem hoc pacto quamdiu vivit homo per aliquos operibus
declinare et ad pravitatem sese flectere. Neque enim constat cum in virtutibus
operationibus ad finem persistet. Non est igitur aliquis dum vivit dicendus
felix.

Notabilia questionis. Prima posita. Quod felix [illegible]

Pro cognitione questionis est advertendum quod
duplex assignari solet felicitas humana scilicet activa que et humana dicitur illa
vero contemplativa et supermundana. Activa felicitas est hominis operatio cum
virtute perfectissima et in vita perfecta que hic intelligitur intelligitur
a tempore usus completa tantum usque ad finem vite et complementum.

Felix non est [illegible]

Sic igitur felix vere numquam miser erit utpote qui stabilis sit atque firmus
a quo felicitas nec cito amoveri queat. Cum habeat mirabilem habitum [illegible]
Cum que res sibi voluptuosa est quidquid sibi possessoribus magis mentis afferat
delicias. Non enim moleste feret si quamquam paucis detineatur aut aliqua
calamitas accidat aut cum mediocritate [illegible] quod absentiam
vite quoniam facultas sit annexa sine que ceteris subveniri non potest nec
omnibus virtutibus operari. Quod [illegible] manifestat.

Marianus

Marianus [illegible]
[illegible] fabam nec leta nec [illegible]. Mansuete quod virtus [illegible]
in firmo facit [illegible] assendens

Cicero

Cicero. Contra [illegible]
in [illegible] hoc pacto. Nescis in fine nescis quantas vires virtus habeat nisi
[illegible] virtutis tantum [illegible] quod ipsa valeat ignoras. Non enim [illegible]
sunt [illegible] in [illegible] pendet ex fortuna [illegible] nihil [illegible]
[illegible] quod [illegible] habeat sibi [illegible] hec ille.

Aliud notabile quod non quilibet homo felix possit. Racio

Amplius Non est ignorandum quod quamvis homo felicitatem [illegible]
qui possit [illegible] alter altero aut [illegible] aut [illegible]
[illegible] quidem [illegible] ut questionis
moralis virtutibus consequitur [illegible] intellectus [illegible]

quedam potencia nichil deest quod aut extollat aut paulatim exsuscitat
Unde fabius quintilianus de hortis ad discendum promptitudine dicens — fabius quintilianus
sicut pigre ad est homines nolunt sicut aves ad volandum et ad cursum
equi et similia gignuntur sic hominibus propria est velocitas animi atque
solercia unde origo animi celestis creditur. Non enim minus raro
nascuntur monstris in corporibus et que bona non fuerit ab exordio potencia frequen-
ter nature errore solet. Unde Seneca seminaria nobis sapiencie — Seneca
nobis dedit scienciam autem non dedit in ista quoque sunt nobis dura
seminaria [illegible] [illegible] quod [illegible] Item corpus
nisi natura reddidit et animi dedit imperfecta sed que perficiat
hinc sentenciam Cicero astipulatur hinc enim mediante sequitur in prima partis
que scintillulas videmus e quibus accendi [illegible] — Cicero
animi subsequitur ad naturam pertinet exterius. Dicit secundo
hominis equales ad felicitatem nati et preiudicat eisdem transferre
voce [illegible] que raro respiciunt equalitatem et que ab eadem equalitate
distant felicitas autem erit velud [illegible] quod in mediocritate
morali locum habet sic quoque felicitatem non amplectitur ho [illegible] sicut
per virtutem operatur et sue naturales potencie in habitus morales sic
sunt converse velud partes transferre animi [illegible] pertingit
nisi cum ipsas facta magna depressione atque violencia dicit
Item virtutes summum habent difficultatem et non nisi sudorem requirunt
quod Martinus ad tria premia labor tanti premitur virtutis sicut — Martinus
in extrema probabit honor. Cicero capitur sanctos intrare nuncquam
Seneca ... ore [illegible] plus mente gerunt Que militat solennis — Johannes [illegible]

Obiectio : facta in opposito sic sequitur racione [illegible]
sunt omnes [illegible] sit quod quis felix necnon. Non autem ex eo
consequitur neminem in hac vita felicem posse inveniri etiam quia
non certo constat quis fortitudinis felix existit Sic ergo homo quando
vivit felix esse sit dicitur enim in [illegible] in hac vita formis humanis constitutus
et [illegible] homo Atque Item qui determinat fortitudinis
in iusticia operatur [illegible] vivit felix esse sit

Questio Moralis Quarta

Utrum felix in virtutis operibus observet mediocritatem — Questio moralis

Pars affirmativa probatur et auctoritate aristotelis dicentis — Pars affirmativa
virtutem esse mediocritatem in medio excessus et defectus collocata [illegible] vult
quod quando a suo medio recedit dicitur non vicium sit [illegible]

Cleobulus

Et Cleobuli sententia Optimus est modus qui in rebus omnibus servandus est
Quod cum sapientes quidam salubriter precepisse et modum esse optimum
undique in rebus agendis ostenderunt tunc loquendi tacendi vigilandi
et dormiendi optimus est modus studia labores ceteris simpliciter
denique quicquid in omni vita sit modum ipsum mediocritatemque requirunt
rerum optimam saluberrimamque. Eidem accedit Horatius inquiens

Horatius.

Virtus est medium viciorum et utrimque reductum
Est modus in rebus sunt certi denique fines
Quos ultra citraque nequit consistere rectum

Pro parte opposita

pars negativa

hoc pacto fieri potest arguitur solum est quod [illegible] in virtutum officiis non convenit quidem
[illegible] plus aequo bonum esse queat ergo virtus non sit in mediocritate
collocata dicit quoque solum in virtutum officiis non semper mediocritatem

notabile positionis explicativum

observabit

Pro distinctione

quaestionis dicendum est quod
[illegible] explicans esse virtutes quasdam morales et in voluntate

Convenienter virtutes morales et intellectuales

collocatas [illegible] intellectus et scientias in eodem [illegible] quidem
omne virtutes [illegible] gerentes apparet quod ea quae sunt moralium
adest voluntati nisi et intellectui assit. Ideo intellectualis
virtus est cum prudentia virtus intellectualis sine qua nulla ceterarum
habetur moralis in eius parte illa et matre virtute et recta regula
nam et [illegible] tota virtute appellare merito licet qui nisi
in vero bono manet tradit per utramque virtutem perfectus est homo
et per viribus suis creatorem imitatur qui sit omnium rerum summa perfectio

Dicta inter easdem

Certamen hoc [illegible] quam namque per virtutem moralem deum imitatur ea
sola ratione qua prudentissime gubernat universum et cuncta regit
[illegible] est essentiae ut potest sine quo
[illegible] durare atque eius est essentiae ut potest sine quo
permanere durare aut existere queat [illegible]
[illegible] quae permanere durare aut existere queat
plus [illegible] non existit [illegible] nec [illegible] sine [illegible]
[illegible] mediocritate observant ut potest qui superhabundantia atque defectu
[illegible] superhabundantia quod apparet quod extremum sine defectu
non [illegible] [illegible] in [illegible] finitis rebus finitis [illegible] aequiparat
atque defectu [illegible] superius [illegible] unumquodque replet et
omnibus rebus [illegible] suis partes elargitur [illegible]
[illegible] operatur defectu [illegible] atque superhabundantia
etiam ubi [illegible] aequalitas illic nec superhabundantia nec
defectus esse potest et [illegible] in alterum infinito [illegible]
[illegible] defectum potest in infinitum virtutem intellectus virtutes sunt [illegible]

situm nescire mediocritatem etiam hoc contemplatur quamquam divinum aut
aliquid quod nature limitas non excedit quam quidem si quamquam talis se
contemplatur non fuerit numquam ut sine medium observare queat ut quam
non nisi imperfecte supremus dama meditari potest. Sed imperfectam non si animarum
mediocritatem hanc eam laudat homines. Illa vero ob eandem plurimum
vituperari solet. Quod si quamquam humanam contempletur non adhuc me-
dium attingit etiam non fuerit ut perfecte capiat quamquam non solum propter
cuiusque rei latentem essentiam verum eorum propter communitas confusi
eiusdem. Sic habere homines recta voluntas summe felicitatis vero
ante quamquam eiusdem subtilis intellectus homo logicus et grammaticus aut
sunt res omnes ingenitoribus non sibi beatitudinis quamquam genus vero
hos solus quam mediocritatem gaudet quamquam in virtute officiis extrema
respicit sic quamquam veritates moris in rectis rebus medium observat
quod ceteris virtutibus pertinet et negatur. Atque itarum quam determi-
nat ut in suo proposito medium observet forsitan sine mente

Questio Moralis Quinta

Utrum sit difficile quempiam esse felicem

Pars affirmativa: probatur homo in medio virtutis — *pars affirmativa*
requiri nequeunt sine prudentia et prudentia non nisi multorum rerum ex-
perientia habere potest. Igitur difficile est ut homo felicitatem conseque-
retur. Ideo ob id primo 2º philosophus ethicorum 2º quapropter difficile sit studio- — *textus*
sum esse est enim difficile in unoquoque medium capere ut circuli centrum
invenire non sine cuiuslibet sed scientis tantum. Pari modo irasci quidem dare
argentum sumptusque facere sive cuiuslibet et facile sed cui quando et quomodo
sive cuiuslibet nec facile. Eidem accedit Horacius inquiens — *horacius*
Difficile est enim omnibus virtutibus liberum illud Cornelius quod dicitur et
[struck] quod probat et veneretur. Quod quidem exponit Porphyrius — *porphyrius mediocris...*
rarius virtus difficile et memoria tamen quamquam admirabilis et plurimum
dignus. **Ad partem oppositam** hoc pacto fiat argumentum — *pars negativa*
de bonum sive simpliciter facile communicativum aliquid virtus bonum sive est virtus
virtus simpliciter facile communicativa. Ego namque nihil prohibebit quam a singulis
hoc comparare queat. **Pro discussione** questionis oportet considerare
duo mala timere nequaquam observat quod duo bona aut quod unum — *notabilia pro discussione questionis*
bonum et reliquum malum. Quod enim omnes recte sententie quod de vero
ac vero consentit quamquam falsum a vero non discrepet partem et a philo-
sophus recto et ceteris quod unum sint est ac veritate. Quod sed
que ad unum sint infinita et plurima nobis in certa **hinc** — *Corrolarium*
categoriam bonum dici sicut voluntatem atque malum sicut et ob deinde ut

castra dilect[illegible] ar. lib. Unde magnum modo bonum multisque infandum Quod quidem et
hesiodus probat hesiodus hiis carminibus
Quam facile innumeras vitiorum amplectimur artes
Haud procul illa habitat brevis est via qua sit eundum
Virgilius Eandem sententiam assignat et Virgilius inquiens
Facilis descensus averni
Noctes atque dies patet atri ianua ditis
Sed revocare gradum superasque evadere ad auras
Hoc opus hic labor est pauci quos equus amavit Iupiter
Aut ardens evexit ad ethera virtus
Dis geniti potuere

Amplius natura mali satis contestanda est ut malorum viam [illegible] facilem nec minus videre queat quod sicut altera [illegible] hanc ad peccatores a solo mali spiritibus requiri solent et nichil a bonis suscipiant solum quam [illegible] mali sibimetipsi discordat ut sue potentie non sit quoquo pacto par Unde [illegible] Tum qui divinas veritates misericordia semetipsos mori tradere se bonum profecto respiciunt quia [illegible] quidem sanum et mirabile [illegible] quod facit [illegible] ut divina misericordia aliqua respiciunt Bonum opposita [illegible] etiam summi bonitas semetipsam [illegible] rebus communicat Et sic [illegible] Atque tanti sibi nec sibi dedit ut nec ab altera nec ab semetipso corrumpi queat Atque ubi [illegible] ubi ibi facultas et plurimum amor qui rerum difficultatem [illegible] solet Sic [illegible] facilimum erat ut quispiam efficiatur studiosus atque felix [illegible] solere probare facilimum est ut ab omnibus [illegible] quivis Sic [illegible] facile [illegible] erat ut quisque bonus discipulus ad determinatam artem perveniat

Questio Moralis

Questio moralis

Utrum virtus ex multis operacionibus inseratur

Pars affirmativa **Pars affirmativa** probatur virtus que habitus et omnis habitus
Negativa acquiritur ex multis operacionibus [illegible] **Negativa** Sed
probatur virtus non inseratur ex prima operacione neque ex secunda et sic
Notabile de singulis que possunt **Pro cognitione** questionis
sciendum quod omnis operatio sive in [illegible] relinquit vestigium quod
prioribus adiunctum firmiorem et diuturniorem [illegible] habet
Rursus omnis habitus similes illis ex quibus generatus est operationes
efficit et virtus quoque ex se operationes generare credenda est

quare habitus et operationes imperfectas et perfectas medius horum
quidem principium illorum vero finis constituitur Sic quod patet virtus
moralis per ex frequentibus operationibus

Questio Moralis

Utrum liberalitas magis versetur circa pecunie dationem
quam acceptionem — Questio moralis

Pars affirmativa probatur auctoritate aristotelis ethicorum — pars affirmativa
quarto **Pars opposita** sic probatur nisi esset pecunie — pars negativa
acceptio nunquam esset pecunie datio ergo liberalitas magis versatur
circa pecuniarum acceptionem Nam oportet quod unum quodque tale et
illud magis **Pro dissolutione** questionis sciendum quod ad — Notabile pro
facere quod quis in alterum est sufficienter assumendum et dimittendum — questione dissol-
suscipere vero est indigentie summum et in perfectionis ratione obtinet — venda
non tamen in multitudine datorum sed dantis habitus liberalis facto
consistit quare nihil prohibet eum esse magis liberalem qui pauciora
elargitur quam qui plurima donat si modo minoribus existat fa-
cultatibus Ex quo sequitur liberalitas circa pecunie dationem versatur — quo [illegible]
magis quam circa acceptionem eorundem

Questio Moralis

Utrum temperantia circa omnes sensuum voluptates tristi-
tiasque versetur. — Questio moralis

Pars affirmativa probatur quoniam in medio circa — pars affirmativa
est temperantia circa quod consistit homo temperatus agere per circa vo-
luptates et tristitias omnium sensuum consistit homo temperatus agere
Cum omnes sensus ad temperantiam et intemperantiam moveant ergo circa
voluptates et tristitias omnium sensuum versatur temperantia **Pro
parte negativa** sic facit aristoteles auctoritate tertio ethicorum — pars negativa
tertio **Pro dissolutione** questionis sciendum quod — pro questionis
circa gustus et tactus voluptates tristitiasque proprie temperantia et intem- — dissolutione no-
perantia versatur Unde etsi visus auditus et olfactus per accidens — tabile
aut ad temperantiam moveant aut intemperantiam per se tamen minime ad
voluptates et tristitias quarum temperantia aut intemperantia consistit
quare circa hos tres sensuum voluptates atque tristitias minime
temperantia aut intemperantia consistit Ex quo sequitur temperantia circa — quo responsio
eas solas que sunt gustus et tactus voluptates potissimum versabitur

Questio Moralis

Questio moralis — Utrum quicquid ignorantia committitur sit venia dignum

Pars affirmativa — **Pars constructiva** probatur quod non sit venia dignum quia peccatum facit nihil quod sit ignorantia est peccatum ergo quod sit ignorantia non venia dignum.

Pars negativa — **Opposita pars** probatur quia forsitan quispiam ignorat quod facere tenetur et quod omittit facere quod tenetur peccat ergo ignorans aliquid peccat.

Notabile — **Pro confirmatione** questionis sciendum quod quia ob maiores malitie facit actus circumstancias operationis compositas voluntate quod non sponte ad opere dicendum est quod si per ignorantiam factum postea ... fuerit penitendum in dicat in vita ... [illegible] ... sicut ... voluntatem non nec in voluntate nisi spontanea nec in vita ... si per ignorantiam eorum quod facere tenetur homo quasi mali perpetret peccat et supplicio dignum. Et sic patet quod quedam ignorantia veniam requirit et quedam nunquam restaurata est.

Tertio responsio

Questio Moralis

Questio moralis — Utrum verum aliquid dicat falsum

Pars affirmativa — **Pars affirmativa** probatur quod verum facit et gratia boni facit et gratia boni mentiri est licitum ergo verum non nisi dicat falsum.

Pars negativa — **Negative** sic arguitur verum dicitur a veritate et falsum a falsitate falsus et mendax est veritas et falsitas ... ergo verum non potest dicere falsum.

Notabile — **Pro declaratione** questionis sciendum quod non solum quod dicitur in veritate est attendendum sed ex actu et gratia eius quod ... ex eo dicto sequitur. ... Cum igitur falsum dictum nulli nocet aut incommodum ... et prosit alicui ... et ex eius opposito ... magis ... falsum dicere ... quam ... amicum ... intentione fallendi ad alterius detrimentum sit ut non ... dictum falsum sit ... mendacium.

Tertio responsio — Et sic patet quod verum ... falsum dicere potest.

Questio Moralis

Questio moralis — Utrum in iuventute melius quam in senectute veritas et ... comparanda sint

Pars affirmativa probatur tunc melius acquiritur virtus · Pars affirmativa
cum melius ad operandum assuefacimus et nondum ad peccandum
fuerit acquisita consuetudo Et hoc in iuventute contingit Igitur
melius in iuventute acquiritur virtus **Negative** sic Vir- · Pars negativa
tus sine prudencia haberi acquiri nequit et prudencia haberi
non potest nisi ex multarum rerum experiencia que in iuventute
non perfecte habetur sed melius in maiori etate Igitur in senectute
potius acquiritur virtus Patet de ratione maiore minore probatur
est quia senex tres greges didicerat quas tamen iuvenis ignorat
Igitur etiam et sciencie in maiori etate habentur **Pro-**
cognitione questionis Notandum est etatem iuvenilem virgule
similiter esse tenuem atque flexibilem Sicut enim virgula cum tenera · notabile q[uestionis]
est in quamlibet partem facile flectitur que cum in soliditatem · de
creverit amplius flecti non potest Sic in adolescencia homo facile · flexibilitate
vel ad bonum vel ad malum flectitur Cum vero adultus
fuerit difficile admodum ab consuetudine trahitur **Con-**
clusio infertur talis quod Melius in iuventute virtutes et
sciencie comparande sunt quam in senectute **Nam** in iuventute · quo Responsio
facile est bonam inducere consuetudinem aut malam in bonam · probacio
mutare In adulta vero etate inveteratam consuetudinem mu-
tare est admodum difficile Et tamen consulitur adolescentum
animus ad sciencias quam aptior fuerit mollis cera ad receptionem
sigilli Et hec conclusio ostendit racione que adducta fuit parte
opposita esse processus invalidum

Questio Moralis

Utrum ob rei publice utilitatem fortis mortem subire debeat · Questio moralis

Pars affirmativa probatur per textum ethicorum 3° dicen-
tem Circa ergo quam mortem vir fortis versabitur an · pars affirmativa
circa eam que pulcherrima Ex quo liquido constat virum fortem · textus
circa mortem et maxime terribilem versari **Negativa**
sic probatur quia si virtutibus premitur hic remunerari oportet sed · pars negativa
subeundo mortem si virtutibus premitur ergo Minor hec parte
probatur per textum eodem capitulo dicentem Et nihil post hoc · textus
mortuo aut bonum aut malum esse videtur quibus igitur est
virtutem a virtutibus exercuit hic nihil consequitur bonum Amplius
si virtutibus vero habitus premitur **Pro distinccione** questionis · notabile

Nota quod fortitudo circa discrimina que in bello sunt dicitur
et consistere Primum pro defendenda religione Deinde
pro patria et parentibus tuendis Intrepide generoseque militat
Hinc rerum consentaneum est principes tyrannos hostes subita
vertere mentes barbarosque terra summovere eosque suis sedibus
animose propellere Est vero forti in bello mortem oppetenti
magna debetur laus Non tamen est aut timidi alteri licet sibi ipsi
violentas manus mortemque inferre Quare qui fortem sibi
ipsis est Ut cato ~~[?]~~ lucrecia et similes non fortes
fuisse censendi sunt Sed timidi atque molles viroque dandi

qu(estio) responsiva [?] Ex hiis concludo quod forti viro potius est mors subeunda
quam presidio fuge vita salvanda

Questio Moralis

Questio moralis

Utrum est ira vituperanda sit an non potius aliquando
laudanda

pars affirmativa

Pars affirmativa probatur Quia iter tam homo efficitur
a mente alienus quod mentis alienatio est vituperanda Igitur etc
ira vituperanda **Opposita pars** probatur Et arguitur
primo quod ira sit fortibus necessaria ut cota que vires sub-
ministret ut quispiam fortiter agere Igitur non est ira vitupe-
randa est

negativa

Pro declaratione questionis

nota in primis quod affectus et perturbationes animi bonum nobis
gratia sunt indita quos non prorsus sustollere sed moderari
et intra rationis metas cohibere debemus Quo fit ut ira
nobis sit a natura accommodata qua indignemur [illegible]
prave agentibus et citra perturbationes in eos animadvertamus
Rursus quemadmodum temperans non ullas voluptates
et modestus honores moderata appetit et amplectitur Ita
neque mansuetus prorsus ab ira se continet Sed quando oportet et bonum
quidem gratia interdum irascitur Hinc alteri quibus meritam
mortem inferre alicui quam penitendum admittant [?] His
notatis ad questionem dico quod sicut effrenis ira qualis est
iracundi ita moderata qualis est mansueti admodum est commen-
danda.

Sequuntur nonnulla Innotificatiua quorum primarum precedencium questionum non secundum priorem sed secundum illum ordinem quo in determinacionibus proposite fuerunt Non nullo etiam oratorio dicendi genere adiecto

Pro questione Quarta Sed prius posita

A tali solo orbati prescripto limitropho vbi solum dubus
pedibus transiliunt Adeo bene militantur sicut
si militaribus dubus. Cui similitudini astipulari videtur lacta-
rius In decimo quinti Caligo tenebrarum et nubes errorum exalter
horum pectora obumbrat. hac sententia motus (nisi mea fallat
opinio) hanc ex sensu aristotelico peticione plurimis oratoribus
ornamentis calamistratam ac venustatam grauissimis dudum mentis
dubus expedens ex cuius ore melle dulcior fluit oro. quo plani-
tum eloquencia atticus lepos quam vberrime emanat sub hoc di-
cendi genere in medium attulit.
Vtrum scilicet in virtutum officiis mediocritatem obseruet Constan-
tinam partem prima sententia satis superque perpulcram asserunt qui
sunt virtutem esse mediocritatem etc. Destructiua partem
hoc minimam subtiliter multis corroborant scilicet est quia extremum iusti-
ciam operatur sed in virtutum officiis etc. Atque hinc in medio
questione vtramque suspensam mei ingenii variis iaculis stabilitam
mihi relinquit emendandam
Non si mille mihi boreas in flaminet ora
Milleque volueras in carmina lingue
Expressisse satis liceat que sensa resoluant
Oedipodos magnus. Attamen ne sutor vltra crepi-
dam ascendere videar ac in aere piscari ab hoc conflictu litte-
rario sacius hastam abicere pedemque referre dixi mea Expressa

imitarij   non in merorem Qui in sua mittitur pondera ferre potest
Et horacij Metiri se quemque suo modulo ac pede verum At satis
Quintiliani sententia se totam se offert discipuli praeceptores haud
secus ac ipsa studia amare impelluntur Et parentes non quidem corpo-
rum sed mentium credant At pre manibus mihi reluctari intanti Matrianus se
exhibet sententia semper olympiacam terram speculari ab arce Et
~~Semper~~ quosque videt operi se accingere sancto Numine presenti
dexter adiuvat . Audit preterea vestram humanitatem eidem fretus
parentibus tamquam ne ~~[illegible]~~ exprimendis semine doctrinis pusil-
lanimitatem audacius in harenam descendam verum si propter sui
sententiam in medium adducerim facilius me eradere ignoscentes
rare poteritis . Quod si defuerint vires / audacia certe /
laus erit in magnis et voluisse sat est Et ut vetusto adagio
theo proditum est Mola salsa litant qui thura non habent
Pro dissolucione igitur questionis etc

Cum in his que   Jungitur difficilior sit
motus ipso quem puncto atomo ve Jungitur Sit autem
quadratum planum aliquid superficialiter alteri Jungatur . nec non
quadrata quevis difficillime serant rerum quadratum tum mo-
tu naturali tum violento volunt difficile ~~re~~ movere Sic quoque
feliciam Ca bona eius operacione desistat namque quadrato nec
absurde dici Ingeritur ad moralem questionem Ciazomenano forte
[illegible]atam . soluta / ligatam racione adornatam rursum hac omnium sere-
nissima regina Jussit me rudere facile eloquij principes ac
omnium meis tali verborum compage ligata
Verum felix sit sine vituperacione quadrati Cuius quidem
questionis partem utramque perualidis muniunt ~~[illegible]~~ obicibus oppo-
sitiva videlicet et divisiva Compositiva tali medio stabiliunt
Divisam vero tali baze innixam esse volunt Sic quoque in hanc
questionem utramque accipientem relinquit dissolvendam.
Quamquam si complurimum plurimorum sine astipulandum ducimus ea sola
que natura sumus mollianda verecundia preter ceteraque quevis
vicia pellere   deprehendimus non tamen ipse a quo neque unquam ullo
periculo factum . neque quod pericula alinco sapio si liberato [illegible]

ipo tempe frater hoc subiecem frontem per sui iusse
putat. Et cum bene meritis omnibus in rebus superioribus audire
mentem in stomachoso sermone cui considerare nun. Vos igitur tamquam
experientissimos nautas vestre tenuitatis famulatus cymbe errore ne in
medium turbat fortitudo minime ausos potius tuto gradu inceptum
terminum

Diffinitiones

prima Consequentia bona est ea cuius antecedens impossibile est esse verum
secunda consequente existente falso. Mala vero cuius antecedens esse verum
consequente existente falso possibile est. Consequentiarum bona-
rum haec materialis illa vero formalis est. Consequen-
tertia tia materialis est bona quae non tenet in omnibus terminis simili
quarta modo ac tandem retentis. Formalis vero bona quae est
tenet in omnibus terminis simili forma argumentandi retenta.
requisita ad similitudinem formae Pertinentia ad formam nomina in quibus sunt haec similes
qualitates similes quantitates et omnino signorum situs acceptio.
Et praeterea hic ad formam propositionum hypotheticarum idem numerus
quinta terminorum eorumque situs copulae. Dicitur consequens ad antecedens
sexta quod impossibile est antecedens esse verum consequente existente falso. Non
sequi vero quod antecedens esse verum consequente existente falso
possibile est.

Dignitates

prima dignitas Universalis modus dandi contradictionem est uni
propositioni praeponendo aut propositam auferendo negationem.
secunda Superiora de suis inferioribus ubi verificantur
at ea de suis inferioribus non convertuntur.
tertia Quaecumque de eodem tertio verificantur et ea de se invi-
cem verificabuntur.
quarta Quaecumque de se invicem verificantur et de eodem
tertio verificabuntur.
quinta Quaecumque de eodem tertio alterum negative et alterum
affirmative vere praedicantur negatum de affirmato vere
negabitur.
sexta Impossibile impossibile est eandem propositionem simul esse veram
atque simul esse falsam.
septima Necesse est contradictionum alteram veram et alteram
falsam esse.
octava De equivalentibus idem est iudicium.
nona Quicquid sequitur ad equivalentium unam sequitur ad
alteram necesse est et quicquid repugnat repugnare

Necesse est Et quicquid pertinet ad unam pertinet ad alteram Et impertinens ad unam est impertinens ad alteram

Peticiones

Cuiuslibet proposicionis esse contradictoriam — Prima peticio

Cuiuslibet universalis esse contrariam Et particularis subcontrariam — Secunda

Possibile admitti verum — Tercia

Proposiciones

Impossibile est duas adinvicem aut simul veras aut simul falsas esse — prima pro

Si ad antecedens sequitur consequens ad oppositum consequentis sequitur oppositum antecedentis — Secunda

Si ad antecedens sequitur consequens non autem econverso ad oppositum antecedentis non sequi oppositum consequentis necesse est — Tercia

Si ad antecedens sequitur consequens non autem econverso oppositum antecedentis non repugnat consequenti — Quarta

Si ad antecedens sequitur consequens oppositum consequentis adversatur repugnanter antecedenti — Quinta

Si ad que data oppositum consequentis sequitur oppositum repugnans non ante ad primum antecedens sequi primum consequens necesse est — Sexta

Si alterum alteri repugnet oppositum primi sequitur ad secundum Et oppositum secundi sequitur ad primum — Septima

Ad omnem proposicionem quamlibet aliam sequi aut eius oppositum stare necesse est — Octava

Si ad antecedens non sequitur consequens non oppositum consequentis stat cum antecedente — Nona

Quicquid est antecedens consequentis antecedens est et consequentis Et quicquid est consequens consequentis consequens est antecedentis — Decima

Quicquid repugnat consequenti repugnat antecedenti ideo quicquid repugnat opposito antecedentis repugnat opposito consequentis — Undecima

Ad universalem negativam formaliter sequitur universalis negativa sua conversa — Duodecima

Ad universalem affirmativam non sequitur formaliter conversa universalis affirmativa licet bene conversa particularis affirmativa — Tredecima

Particularis affirmativa necessario in suam particularem affirmativam convertitur — Quatuordecima

Particularis negativa suam particularem negativam convertendo non necessario admittatur — Quindecima

13a Datis duabus propositionibus affirmativis altera quidem universali
altera vero sua particulari utramque esse veram et parti-
culari existente falsa est impossibile
14a Duas contrarias adinvicem repugnare necesse est
15a Ab universali affirmativa ad suam particularem ...
... formalis queritur gra
16a Possibile est duas adinvicem subcontrarias esse simul veras
17a Possibile est duas contrarias simul esse falsas
18a Ad universalem negativam formaliter sequitur eius
particularis negativa
19a Duas subcontrarias esse simul falsas est impossibile
20a Manifestum est quarumcumque duarum ...
altera universalis negativa et altera particularis affirmativa quarum
de eisdem subiectis et predicatis fuerit alteram veram alteram
falsam esse
22a Dabiles sunt propositiones universalis affirmativa et particu-
laris negativa de eisdem subiectis et predicatis et ambe vere
et ambe false et quando altera vera et altera falsa
erit Quare eas adinvicem nec de necessitate sequi
nec repugnare necesse est
23a Si due sunt particulares eorundem terminorum trans-
positorum quarum altera fuerit affirmativa et altera negativa
ambas simul esse falsas impossibile est eas non esse simul
veras contingit
24a Particulares negative de eisdem terminis transpo-
sitis neque de necessitate aut repugnant aut sequuntur
sed omnium talium contrariarum unius unicuique universalis et utriusque
unius utriusque contradictorium repugnare necesse est Ambe
igitur earum subcontraria alterutrius contradictorie sequitur
25a Ad necessarium et impossibile nequaquam sequuntur suas sub-
contrarias aut contradictorias aut huiusmodi unius oppo-
sitas ad alteram et impossibile
26a Pronunciationum contrarie et contradictorie impossibiles impos-
sibilium necessarie contingentium vero contingentes existunt
27a Si universalis est necessaria et eius particularis
necessaria Et si particularis impossibilis eius quoque universalis impossibilis erit

Propositionis particularis contingentis subcontrariam 28a
impossibilem esse est impossibile
Omnium propositionum impossibilium aut contingentium aliqua 29a
sequitur ad suam aut contradictoriam aut subcontrariam Praeter
vero ad contingentem sequitur suam contrariam est impossibile
Ad duarum ad invicem contradictoriarum eandem contingenter 30a
sequi non contingit
Ad opponens contingenter utramque duarum ad se invicem contra- 31
dictoriarum sequi minime possibile est
Si antecedens bone consequentie possibile est et consequens possibile 32
Et si necessarium necessarium Si vero consequens fuerit aut
contingens aut impossibile ergo antecedens aut contingens aut impossibile
necesse est esse
Cuiuslibet propositionis in parte falsae contraria est in parte falsa 33
Cuiuslibet propositionis in parte falsae subalternam esse veram 34
et propositionis in toto falsae etiam subalternam falsam esse non est
Cuiuslibet contrariae propositionis in toto falsae subalterna vera est 35
Omnis subalterna cuius propositio in parte falsa est vera 36
Plures propositiones ad invicem equivalentes eidem contra- 37
dicere est impossibile

Finis primi libri Elementorum

Sequitur Secundus

Incipiunt reportata in logica aristotelis Et primo in librum predicabilium

Aristoteles et porphirius fuerunt condiscipuli et sub praeceptore platone militantes

Aristoteles stagiritanus fuit id est ex stagira [illegible] oppido oriundus porphirius vero phenix fuit id est ex phenicia tempore regnum oriundus Ambo enim multos annos athenis platonem audierunt quorum aristoteles in logicis longe peritior et eruditior evasit Aristoteles modum philosophandi platonicum non omnino approbavit Sed alium faciliorem et veriorem philosophandi modum dedit quem athenis imitati sunt complures hi autem imitatores vero aristotelici et peripatetici nuncupati fuerunt [illegible] porphirius vero platonicam magis adeptus fuit [illegible] sectam sectati sunt. Aristoteles vero [illegible] libros [illegible] apud [illegible] Videri potest sex libros logicos composuit primum de predicamentis secundum de enunciatione tertium de sillogismo simpliciter quartum de demonstratione quintum de argumentatione dyalectica sextum de argumentatione sophistica [illegible] sex libros logicos Et porphirius in librum predicamentorum [illegible] aristotelis [illegible] voluit tradere quandam introductionem [illegible] predicabilium appellant hic autem introductio [illegible] logicam aristotelis [illegible] legi solet [illegible] porphirius [illegible] ordine [illegible] Primo [illegible] predicabilia [illegible] species [illegible] Cum sit necessarium [illegible] et ad [illegible] aristotelem [illegible] doctrina [illegible] quod sit [illegible] quam [illegible] Secundo ostendit suam introductionem esse [illegible] ad totam logicam et principaliter ad [illegible] logicam [illegible] diffinitionem demonstrationem [illegible] Cum [illegible] et ad diffinitionem [illegible] et omnia ad ea que [illegible] demonstratione

Et de [illegible] Respondetur distinguendo maiorem vel quod illa debeat ad diversa [illegible] Et sic [illegible] Nam species [illegible] qualitatis [illegible] ad diversa genera vel quod ad diversa [illegible] Et sic negatur [illegible] Secundo sic arguitur [illegible] in aliqua [illegible] demonstrari in esse [illegible] passio [illegible] et adequatum [illegible] principium [illegible] argumentum [illegible] demonstrari in esse [illegible] passio [illegible] Respondetur [illegible] maiorem et negando minorem Et dicitur quod [illegible] passio est [illegible] argumentatio aut [illegible] [illegible] sustentamentalis [illegible] formalis

Circa [illegible] solet [illegible] aliqua [illegible] Primo [illegible] Argumentatio [illegible] Secundo [illegible] sit [illegible] Contra [illegible] aliqua [illegible] Si argumentum esset [illegible] vel esset [illegible] vel illa [illegible] [illegible] Non [illegible] Patet [illegible] vel est [illegible] argumentum [illegible] vel vocalis vel [illegible] Dicitur quod [illegible] vocalis et [illegible] sit Et [illegible] Arguitur [illegible] plura sunt genera [illegible] quod [illegible] Respondetur distinguendo sequelam [illegible] plura diversa [illegible] Et sic negatur vel plura [illegible] diversa Et sic [illegible] Replicatur plura sunt genera [illegible] [illegible] Patet [illegible] supposito quod [illegible] que [illegible] de totali [illegible] [illegible] de [illegible] totales [illegible] et adequatum [illegible] sequitur quod [illegible] Probatur sequela [illegible] aliqua [illegible] tunc debet [illegible] ad diversa [illegible] totalis argumentatio

In [illegible] porphirii [illegible] Primo
[illegible] Secundo

22

[illegible] propter quod ens signum [illegible] patet per primam questionem [illegible] 6

[illegible] responsio [illegible] quantum [illegible] genere [illegible] non est ens signum

quia non est sufficiens ... solum necessaria. Quarto sequitur signum [illegible] ad aliquid aliud ordinari

[illegible] ad aliquid aliud [illegible] in alia scientia in qua [illegible] non est signum [illegible]

Minor patet quia [illegible] ceterorum [illegible] et [illegible]

[illegible] Tertio latenter tangit eos qui in libro isto aut

minus alta aut minus in doctrina et libro proposito

minus quemadmodum tractat. Cum dicit Contabebit

inter breviter [illegible] ab antiquis [illegible] Quarto

rationem reddit propter quod in magis [illegible] scientia solo

[illegible] questionibus et proposito [illegible] tractare.

Cum dicit Aristoteles [illegible]

et aliorum maiorum [illegible] Quinto et ultimo

fatetur in isto libro se [illegible] corpus

[illegible] platonis [illegible] velle. Cum dicit Ille

[illegible] quidam dicitur ac de proposito magis probabiliter

tractavit. Et hoc maxime peripatetici

non [illegible] contrario. **Pro cuius intelligentia** nota

quod sunt quattuor famose secte. **Prima**

est secta platonicorum. **Secunda** est secta aristotelicorum.

Tertia stoicorum. **Quarta** epicureorum. Primae

secte principes fuerunt plato [illegible] aristoteles [illegible]

[illegible] sunt [illegible] platonici [illegible]

Athenis et [illegible] de quibus quasi semper

[illegible] dicti sunt academici ab

academia platonis [illegible] Secundi sunt aristotelici

[illegible] et de moribus et de rebus naturalibus et rebus

[illegible] dicti sunt [illegible]

[illegible] ambulatorium [illegible] dicti

sunt peripatetici [illegible]

[illegible] et totam [illegible] in moribus

esse [illegible] quidem dicti sunt [illegible]

[illegible] Quarti dicti sunt epicurei

[illegible]

[illegible] corpora [illegible] dicti sunt [illegible]

[illegible] quamvis [illegible] non est signum

[illegible] responsio [illegible] quidem [illegible] secunda [illegible]

[illegible] ad modum [illegible] ad [illegible]

[illegible] sit ens signum [illegible] vel alia [illegible]

[illegible] non erit [illegible] quia [illegible]

[illegible]

Left column:

[illegible] et [illegible]

[illegible] ad [illegible] respondetur

distinguendo [illegible] minorem vel ad [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible] Et sic [illegible]

[illegible] Negatur [illegible]

et quod quia [illegible]

[illegible] Quinto sic instatur

[illegible] se habet ens reale in methaphisica

ita se habet ens rationis

in [illegible] reale [illegible]

in methaphisica [illegible]

[illegible] in libro. Pro cuius intelligentia sciendum notandum

[illegible] methaphisica [illegible] scientia ad [illegible]

alia ordinatur [illegible]

[illegible] methaphisica [illegible] alias

scientias [illegible]

[illegible] de rebus [illegible] tractat [illegible]

[illegible] Respondetur ad

[illegible] quia quamvis maior

falsa sit [illegible]

causa [illegible] et

negando minorem quia

methaphisica non [illegible]

considerat de [illegible] ens rationis [illegible]

ens reale [illegible]

signum [illegible]

[illegible] sequitur

[illegible] logica [illegible]

secundum [illegible]

applicatur [illegible]

[illegible] ens signum

[illegible]

Right margin:

Tertium

Quintum

Quartum

Quattuor secte prima

Secunda

3a

4a

Principes secte [illegible] plato [illegible] aristoteles [illegible]

[illegible] dicti sunt academici

Quarti [illegible] dicti sunt [illegible]

Quarti dicti sunt stoici

esset [illegible] [illegible] Ad aliud Respondetur q[uod] arguit [illegible] alteram [illegible] Et ad [illegible] [illegible] [illegible] Negando q[uod] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad primum q[uod] [illegible] manifestatione ut in [illegible] [illegible] [illegible] demonstratione Octavo [illegible] [illegible] Non [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Maior patet [illegible] [illegible] consequentia [illegible]

tatem corpoream esse [illegible] [illegible] optimum q[uod]
homo quod homo magis acquirere possit hic [illegible]
operari et [illegible] praeceptore

Questio [illegible] [illegible]

Finis proemii

Priusquam fiat [illegible] de prima specie praedicabilium
scilicet de genere Solet moveri Questio quod
[illegible] [illegible] Et utrum sint aliqua que sunt res singulares

prima Questio [illegible] [illegible] [illegible] natura

Ad quam Questionem dissolvendam multi laborabant antiqui et maxime reales Errant enim
reales in principio libri Nam cum viderent
Porphyrium facientem mentionem in principio sue
Introductorie de istis Accipiebant ista
realia et metaphysice non autem [illegible] [illegible] logice
Quo facto inceperunt inquirere utrum [illegible]
[illegible] in universo sint [illegible] aliqui [illegible] [illegible]
ut particulares homines Sortem et Platonem sic ponebant [illegible]
et [illegible] [illegible] sit in ponendo [illegible] extra [illegible] [illegible]
et [illegible] sit in ponendo [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

Opiniones [illegible] [illegible]

[illegible] De quibus universalibus realibus [illegible]
varie fuerunt opiniones Dixerunt enim aliqui

Prima

quodquod esset in mundo esse singulare et preter singularia
nihil esse ponendum Et hii fuerunt peripatetici

Secunda

Plato autem et sui sequaces dixerunt preter singularia
esse aliquid [illegible] quod ideam appellabant et unicuique
speciei ideam assignaverunt ut ideam hominis ideam
equi et [illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible] Nota [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] que sequuntur Audiebat [illegible] philosophus [illegible]

Prima

q[uod] de rebus [illegible] non habetur scientia [illegible] [illegible]
de [illegible] et rebus transitoriis [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] scientia [illegible] Illa scientia [illegible] de [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Secunda

[illegible] Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
minor patet q[uod] [illegible]
falsa [illegible] consequentia [illegible]
[illegible] Ad argumentum Respondetur Maiorem [illegible]
probatione Negatur minor
et ad [illegible] probatione [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Nego
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] falsa [illegible] [illegible]
Nono arguitur
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Minor patet
q[uod] illud quod ultimo
[illegible] Maior [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible]
Respondetur
[illegible] maiorem et [illegible]
[illegible] minorem [illegible]
q[uod] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] Negatur Negat
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
Dubitatur utrum [illegible]
subiecti [illegible] virtualiter
[illegible] [illegible] Respondetur q[uod] [illegible] arguitur
Obiectum [illegible] ad habendum
[illegible] causa ad [illegible] effectum
[illegible] obiectum adequatum [illegible]
habet [illegible] adequatum
[illegible] [illegible] subiectum

[illegible] [illegible] adequata nisi virtualiter [illegible] [illegible] effectum [illegible] [illegible] [illegible] adequatum [illegible] nisi [illegible] virtualiter [illegible] [illegible] habitum Ad argumentum Respondetur quando obiectum [illegible] causa habitus Obiectum [illegible] adequatum [illegible] causa adequata habitus Nam ad habitum [illegible] [illegible] obiecta [illegible] actus [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ad secundam questionem respondetur quod ... Et si quis argumentaret [illegible] scientia dividitur in scientiam et nescientiam [illegible] dividitur in scientiam et nescientiam [illegible] Patet quod in artem demonstrativam et dyalecticam [illegible] Ad artem respondetur negando minorem et

dico a [illegible] [illegible] Item [illegible] est singulare [illegible] a simili et apparentia [illegible] [illegible] et [illegible] Item [illegible] [illegible] non possunt dicere quod [illegible] sunt universalia in intellectu [illegible] non in natura quia tale universale in intellectu existens [illegible] mentalis aliquando [illegible] et non [illegible] [illegible] rationibus et pluribus aliis motivis fuit Platonis ad ponendum universalia realia et naturas [illegible] Sed dubitatur et intelligebant cum ab eis interrogaretur ubi et in quo loco universalia ponerentur [illegible] universalia realia [illegible] de quibus universalibus [illegible] quatuor principales fuerunt [illegible] opiniones **Prima** opinio fuit [illegible] theologorum sicut Thome de Aquino et aliorum thomistarum qui talia universalia realia dixerunt esse in mente [illegible] intellectu divino Cum enim Deus ante [illegible] Deus [illegible] creare mundum ante [illegible] creare habuit in sua mente exemplaria idearum et naturas [illegible] ad quorum similitudinem creavit homines [illegible] et omnia alia entia particularia [illegible] autem posuerunt sua universalia esse in exemplaria et habere esse [illegible] id est esse in mente divina **Secunda** opinio fuit platonicorum qui dixerunt universalia in natura habere esse quiditativum id est esse [illegible] et a [illegible] esse abstractum et separatum **Tertia** posuerunt universalia realia esse in mundo sensibili [illegible] dixerunt non distingui [illegible] a collectione [illegible] [illegible] ut ipsi homines [illegible] sine [illegible] humanitatem dixerunt participare a Sorte et Platone et ceteris [illegible] hominibus id est Sortem et Platonem et ceteros interpretantur [illegible] humanitatis Et dicebat universalia realia esse actu [illegible] in potentia id est non esse [illegible] [illegible] esse in [illegible] [illegible]

Tertia

Fuerunt quatuor opiniones [illegible] Dubitatur [illegible]

Quattuor opiniones [illegible] [illegible]

Prima opinio

Secunda opinio

Tertia opinio

ad platonicos [illegible] [illegible] et distinguunt [illegible] vel si scientia [illegible] [illegible] quod [illegible] formare [illegible] [illegible] Et sic negat [illegible] non sit scientia vel [illegible] [illegible] [illegible] Et [illegible] [illegible] non sit [illegible]

Secundo sic arguitur modus sciendi non [illegible] [illegible] [illegible] modus sciendi [illegible] [illegible] non [illegible] scientia Preterea [illegible] [illegible] pauca [illegible] [illegible] modus sciendi [illegible] [illegible] quorum [illegible] alterius ut [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] aliud Et ista auctoritas [illegible] quere scientiam et modum sciendi id est absurdum [illegible] quere aliquam scientiam [illegible] [illegible] et ignorare modum sciendi id est sciendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut si [illegible] studeret [illegible] et ignoraret [illegible] [illegible] modum sciendi et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Respondetur ad [illegible] negando maiorem Et [illegible] absurdum [illegible] quere modum sciendi et [illegible] [illegible] quere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est ...

Tertio sic instatur de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientia [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliter [illegible] habentem

Ad artem respondetur [illegible] [illegible] non distinguendo de minorem vel [illegible] sit de [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] Et sic negatur vel quod sit de [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] Et sic [illegible] [illegible] [illegible] de negando minorem quia [illegible] non [illegible] de [illegible] [illegible] falsis et non [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sicut de falsis quia [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] que non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] id est que [illegible] possunt [illegible] falsa [illegible] [illegible] [illegible] ad quod possunt [illegible] vel non esse quia possunt esse vera vel falsa

Quarto sic [illegible] non habitus [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible] non [illegible] scientia quod [illegible]
a diffinitione ad diffinitum [illegible] patet quia [illegible] habitus [illegible] [illegible] [illegible] habitus [illegible] Ad argumentum
Respondetur [illegible] non [illegible] in diffinitionibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] habitus [illegible] vel [illegible] [illegible] non [illegible] distinguendo [illegible] vel quod [illegible] non sit habitus [illegible]
[illegible] generalis [illegible] Negatur [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]

[illegible] [illegible] esse [illegible] esse [illegible] | habitus [illegible]

Quarta opinio fuit [illegible] [illegible] | habitus [illegible]
[illegible] non habere esse [illegible] esse [illegible] | [illegible] in quo
[illegible] esse [illegible] humana [illegible] | [illegible] quaestio [illegible] vel plures
[illegible] universalibus [illegible] [illegible] | **Quinto** [illegible] scientia [illegible]
[illegible] esse [illegible] quod [illegible] [illegible] | [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] | [illegible] minor [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] | [illegible] Minor [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Quartam quod | [illegible] **Ad argumentum Respondetur**
est [illegible] [illegible] non de [illegible] [illegible] | [illegible] in maiore
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] | [illegible] Negatur
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] | minor [illegible]
[illegible] [illegible] arguitur de rebus [illegible] | [illegible] arguitur [illegible]
[illegible] habere scientia [illegible] de [illegible] habetur scientia [illegible] | [illegible] in una [illegible] quaestione
de [illegible] quod [illegible] [illegible] | [illegible]
de [illegible] habet scientia [illegible] [illegible] | **Secundo Quaeritur** [illegible]
[illegible] Maior **Probatur** quia de [illegible] | Ad [illegible] [illegible]
[illegible] est necessaria et [illegible] **Ad argumentum** | [illegible] [illegible] argumentum
Respondetur Negando maiorem quia de rebus non [illegible] | quia [illegible] scientia [illegible]
[illegible] non [illegible] habere scientia [illegible] | [illegible]
[illegible] de rebus [illegible] [illegible] | [illegible] **Secundo** [illegible]
[illegible] [illegible] a fortiori de rebus [illegible] | [illegible] habere [illegible]
[illegible] habere scientia [illegible] de quibus | [illegible]
habetur scientia [illegible] [illegible] | [illegible] [illegible]
[illegible] de quo habetur scientia [illegible] | [illegible] **Tertio** [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] | [illegible]
habetur scientia [illegible] [illegible] et [illegible] | [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] de quo habetur scientia | **Quarto** [illegible] non est
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] | [illegible]
[illegible] [illegible] scientia [illegible] de | [illegible] non est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] necessaria et in [illegible] | [illegible]

Ad Quaestionem Respondetur [illegible] **Prima** [illegible] de [illegible] **Secunda** [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] vel [illegible] vel [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] quae sit [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] de [illegible] quae sit [illegible] [illegible] de [illegible]

 remotissime [illegible] Ad rationes ante oppositum factas Respondetur ad primam Conceditur antecedens Negatur consequentia
quia [illegible] distinguitur [illegible] de [illegible] de duabus [illegible] de du-
abus remotissimis [illegible] realis non sunt de [illegible] principaliter [illegible]
[illegible] principaliter Sed [illegible]

Ad Secundam [illegible] debebat [illegible] quando [illegible] esse falsa Ad Secundum argumentum distinguitur antecedens vel [illegible] [illegible] a [illegible] vel [illegible] Et sic negatur vel [illegible] Et sic conceditur Ad Tertium Respondetur concedendo antecedens Negando consequentiam [illegible] non differunt [illegible] a [illegible] Nam a [illegible] debet [illegible] [illegible] Ad Quartum Conceditur antecedens Et Negando consequentiam [illegible] Quod Sunt [illegible] Secundo [illegible] Tertio Sit [illegible] esse [illegible] Ad Primum Respondetur concedendo antecedens Nam [illegible] homo [illegible] Et Insuper [illegible] Et sic conceditur vel [illegible] Et sic Negatur Modo [illegible] Ad Secundum distinguitur [illegible] vel [illegible] Et sic Negatur vel [illegible]

[illegible] Ad tertiam [illegible] Et sic Negatur [illegible] Ad Quartam Respondetur [illegible] Et sic [illegible] Et sic [illegible] Dubitatur [illegible] Et [illegible]

Oppositum Arguitur [illegible]
[illegible]
Respondetur [illegible] Ad tertium Respondetur [illegible]
Negatur consequentia [illegible] Sed [illegible]
[illegible]

Dubitatur utrum sunt in voce reperiatur ~~[illegible]~~ secundum intentionem [illegible] et ad complexum [illegible]
Et arguitur quod non quia complexum ultimum non reperitur nisi quae sunt signa [illegible] non [illegible] intentionem
[illegible] est similitudines [illegible] non reperitur nisi quae sunt signa [illegible]
[illegible] Oppositum tamen arguitur quia complexum ultimum [illegible] primum [illegible] secunda [illegible]

qualitate Et sic conceditur Neque valet quod [illegible] universale
[illegible] universale Nam [illegible] fallacia [illegible]
[illegible] quod ad dictum simpliciter **Ad tertium**
Respondetur concedendo maiorem et minorem
Negando [illegible] et quod quia res et voces non
[illegible] a sua qualitate universalis si res [illegible]
Voces autem [illegible] universalis eo quod actu habe-
ant plura subiecta de quibus [illegible] possunt
Non autem quia sunt mediante [illegible] aliquo
sol esset res universalis Cum [illegible] voces [illegible]
universalis [illegible] complexum fuerit [illegible] quod complexum
[illegible] quod [illegible] ad res [illegible] ad vocibus Non
[illegible] quibuscumque [illegible] aliquas res esse universales
nisi qualitate [illegible] aliquo complexum

Solet moveri Questio Utrum logica sit scientia
practica vel speculativa Et quod sit practica **Con-
tendunt** aliqui hoc [illegible] [illegible] habitus qui [illegible]
[illegible] aliquam operationem est practicus logica est habitus
qui [illegible] aliquam operationem [illegible] logica est
practica Minor **Patet** quia logica [illegible]
ad diffiniendum dividendum et argumentandum
Secundo arguitur **Sic** [illegible] scientia quae est de
operabilibus [illegible] est practica [illegible] [illegible]
[illegible] logica est practica Minor **Patet** quia logica
est de argumentatione et [illegible] est a nobis operabile
Tertio Sic [illegible] [illegible]
est practica [illegible] [illegible] argumenta
[illegible] logica [illegible] practica **Ad Questionem** [illegible]
quod logica est scientia speculativa Et **ad pri-
ma argumenta** Respondetur [illegible] maior sit

Probatur quia complexum ultimum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae sunt signa [illegible] quae sunt signa [illegible] diffinitione ad diffinitum **Respondet** quod in complexum ultimum sunt in voce reperiuntur [illegible] ratione in oppositum [illegible] Respondetur [illegible] Et ad [illegible] Negatur [illegible] universalis [illegible] quod [illegible] complexum [illegible] similitudo [illegible] [illegible] [illegible] similitudo [illegible] [illegible] similitudo [illegible] [illegible] [illegible] universalium [illegible] [illegible] ultimatum **Dubitatur** utrum logica sit necessaria Et arguitur quod non illud non [illegible] necessarium [illegible] sine quo [illegible] [illegible] [illegible] logica [illegible] possumus [illegible] non [illegible] necessaria **Notandum est** quod necessarium [illegible] [illegible] in opposito [illegible] necessarium [illegible] sine quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] necessarium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] necessarium [illegible] [illegible] necessarium [illegible] [illegible] ad alias scientias [illegible] [illegible] [illegible] **[illegible] notatis ponitur** [illegible] **Prima** [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] necessaria

quod manifestissimum [illegible] **Secunda** [illegible] necessarium [illegible] necessaria quia [illegible]
ad alias scientias [illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] Cum sit necessarium [illegible]
[illegible] quia [illegible] necessarium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Solutio 3[a]

Secunda questio [illegible] [illegible] practica vel speculativa

[illegible] Secundo

Tertio

Responsio [illegible]

25 [illegible] libri [illegible] Vtrum vtile sit [illegible] libri Ad quam questionem Respondetur [illegible]

[illegible] in argumentatione [illegible]

falsa distinguitur tunc Vel sicut habitus [illegible]
tum alicuius operis principaliter ad quod si-
cut principalis ordinatur ad opus Et sic con-
ceditur Vel sicut sit directiuus alicuius operis
nimis principalis ad quod sicut q[uo]d talis
habitus sit vilis et ordinatur ad aliquod opus
Et sic negatur Sic enim plurimum habitus spe-
culatiuus et quamvis alius habitus speculatiuus [illegible]
practicus dirigit eum habitum geometrie datis
duabus lineis alteram longiori alteram breui-
ori ex longiori lineam equalem breuiori abscin-
dere docere non [illegible] geometria et dirigit
supra rectam lineam datam triangulum equilaterum
constituere **Ad Secundum argumentum** Respondetur distin-
guendo maiorem Vel sicut principaliter de
operabilibus [illegible] et sic sit principalis ordinatur
ordinandus circa illa operabilia Et sic conceditur
Vel sicut sit solum ordinatur et vilis et [illegible]
ad operandum circa ea Et sic Negatur Modo
sicut habitus geometrie est habitus [illegible] et
non dirigens ad triangulum equilaterum supra rectam
lineam datam constituendum Ita logica est habitus
[illegible] solum et non dirigit ad diffiniendum
diuidendum et argumentandum dirigere aut ad
aliquod est ipsi ad illud principalis ordinatur
describendus sed et dirigit **Ad Tertium** conceditur maior
et Negatur minor quia [illegible] non est scientia logica
Sed argumentatur [illegible] Relinquitur esse
speculatiua scientia ipsa logica et ut non practica
Ceterum argumenta que a pluribus circa hanc questionem
[illegible] solutis [illegible] habitis [illegible]
[illegible]
[illegible] Quinto [illegible] libri [illegible] Ad argumentum
Respondetur distinguendo [illegible]
[illegible] Et sic Negatur Vel [illegible]
[illegible] Et sic conceditur Negatur [illegible]
[illegible]

[Left margin annotations: [illegible] Respondetur [illegible] Secundo [illegible] Instantia [illegible] Ad argumentum Respondetur [illegible] Tertio [illegible] Ad argumentum Respondetur distinguendo [illegible] Quarto Instantia [illegible] Ad argumentum Respondetur [illegible]]

[Right margin: [illegible]]

Secundo dicitur non scientia non est [illegible] liber [illegible] non scientia [illegible] non est [illegible] patet [illegible] pars scientie [illegible] non est scientia Ad argumentum Respondetur distinguendo minorem vel quod non sit scientia particularis Et sic negatur vel quod non sit scientia totalis Et sic conceditur Negatur [illegible]

libello [illegible]

Solet moveri Questio utrum logica [illegible] acquiratur Et arguitur quod sic [illegible] arg[umento] [illegible] Ad questionem Relatis argumentis **Respondetur** quod scientie sermocinales grammatica logica et rethorica [illegible] acquiruntur [illegible] grammatica et rethorica [illegible] sermo [illegible] sermone acquirit differentia [illegible] scientia acquiritur [illegible] sermocinalis et sermocinalis [illegible] scientie sermocinales [illegible] immediate acquirende [illegible] instrumentum [illegible] mechanicis [illegible] **Solet moveri insuper** Questio utrum logica sit [illegible] habitus et simplex [illegible] **Ad quam questionem Respondetur** [illegible]

[illegible]

Dubitatur utrum [illegible] habe[re] [illegible] passione [illegible] **Pro dubio advertendum** quod passio [illegible] **adver tendum** [illegible]

[illegible] **Ad rationes in oppositum factam Respondetur** [illegible]

[Marginal notes: Tertia questio; Responsio questionis; [illegible]; Quarta questio Responsio; probatur [illegible]; [illegible]]

Et quod sic probant [illegible]

[illegible]

Dubitatur [illegible]

Respondetur [illegible]

Ad argumentum Respondetur [illegible]

particulares [illegible]

[illegible]

Et si quis arguimentum [illegible] habitus verus et simplex [illegible]

Ad argumentum dicitur [illegible] habitus [illegible]

[illegible]

Sequitur de genere

Porphirius [illegible] libello [illegible]

[illegible]

Obiectio

Solutio

[illegible]

Circa caput de genere. Queritur utrum diffinitio generis sit bene assignata. Respondetur quod sic.
Arguitur primo quod non quia [illegible] diffinitio generis [illegible] speciei [illegible] generis [illegible] diffinitione [illegible] argumentum [illegible]

Et ratio est. Circa quod capitulum diuisio fit et diffinitio huius
modum obseruauit porphirius. Nam in capitulo de diuisione
est [illegible] in quot specierum. Deinde in primo capitulo
diffinit primo speciem sub genere in secundo diffinit
[illegible] sub specie. Et sic patet. Post diffinitiones
quinque [illegible] communitates ponit quinque predicabilium
in quo predicabilia inter se conueniunt et quo in se
differunt. Insuper quod genus sit equiuocum et quod sit equiuocum
distinctum [illegible] confusionem [illegible] porphirius [illegible]
[illegible] de genere ponit [illegible] generis
[illegible] quod modis [illegible] quod [illegible]
ad intellectum [illegible] et [illegible]. Et [illegible]
similitudinem [illegible] genus [illegible] et [illegible] genus
est multipliciter [illegible]. Primo modo [illegible] alio
modo secundo [illegible] Insuper genus [illegible]
[illegible] quibus modis [illegible] habetur
in textu [illegible] genus [illegible]
Quoddam est [illegible] ut [illegible]
[illegible] Quoddam [illegible] ut [illegible]
[illegible] Quoddam [illegible] ut [illegible]
[illegible] fuit [illegible] fuit [illegible]

Ad perfectiorem cognitionem habendam de speciebus
predicabilibus [illegible] Sciendum quod [illegible]
diffinitur [illegible] in pluribus
Alii vero [illegible] diffinitur [illegible] quod [illegible]
[illegible] pluribus primo diffinitio [illegible]
videtur [illegible] platonicus et [illegible]
[illegible] platonica esse
participata [illegible] Quod [illegible] participat [illegible]
in [illegible] videtur esse [illegible] esse in pluribus
Secunda diffinitio [illegible] primo [illegible]
Nam [illegible] autores [illegible] fit [illegible] de [illegible]

Secundo sic arguitur
[illegible] genus et [illegible]
de pluribus [illegible] Ad argumentum Respondetur
quod [illegible] aptitudine. Modo
[illegible]
[illegible] Tertio sic sed diffinitio [illegible]
bona sequeretur quod [illegible]
[illegible] falsum [illegible]
sequela quod [illegible]
[illegible] albo et nigro [illegible] species
[illegible] forma [illegible]
species. Ad argumentum dicitur
negando sequelam et probationem
[illegible] et [illegible]
[illegible] forma vel forma accidentalis. Et sic [illegible]
[illegible] essentialis. Et sic [illegible]
[illegible] formas esse
[illegible] Quarto sic [illegible]
vel ista diffinitio [illegible]
[illegible] de pluribus
[illegible]
[illegible] diffinitio [illegible] Ad argumentum
Respondetur quod
diffinitio [illegible] quod
[illegible] genus diffiniti
[illegible] quod [illegible] quod
[illegible] quod [illegible]
quod [illegible] porphirius
Quinto sic sed diffinitio
[illegible] esset bona sequeretur
quod album esset genus quod
est falsum. Probatur sequela
quod predicatur de pluribus
differentibus specie in [illegible]
[illegible] demonstratis
[illegible] et [illegible]

Ad argumentum Respondetur quod [illegible] predicatur [illegible]
de pluribus differentibus specie in quid [illegible] sed [illegible] predicatur. Et sic [illegible] vel [illegible]
esset [illegible] quod est falsum. Sexto sic Instatur Sequeretur quod [illegible]
quod predicatur de pluribus differentibus specie [illegible] genus [illegible]
alba. Ad argumentum Respondetur negando sequelam et probationem [illegible] species [illegible]

Ratio quare porphirius [illegible]
quot modis [illegible] genus
Primo diffinitio [illegible] diffinitur [illegible] secunda
Improbatio [illegible] diffinitionis
Improbatio secunde
[illegible] essentialis [illegible] albus est albus et [illegible] albus [illegible] albus

27 Et si queris probat albedo et nigredo sunt ... et ista ... nihil aliud sunt quam gradus ... maior et minor ... forme ... talis vel talis ... et non ... sunt ... Nam nigredo et albedo ... sicut materia et talis ... sicut forma Modo ... denominatur a materia quam a forma

Septimo sic sequeretur quod iste terminus asinus esset genus ... diffinitio ... quod ... et iste terminus brunellus ... et iste ... plus ... brunellus brunellus Sed iste ... plus ... Ultimi ... numero ... primi ...

Ad aliud Respondetur Negando sequelam et ad probationem ... gradum maiorem et differentiam minorem vel capiendo istos terminos materialiter Et sic gradus minor et maior Vel capiendo ... Et sic Negatur minor et gradus maior Negatur ...

Secundam diffinitionem ... diffinitionibus ... Ad argumentum Respondetur ... relatiuis Et sic Negatur ... relatiuis Et sic ... Modo ... relatiue

Nono Arguitur sequeretur quod genus ... Respondetur ... quid ... sub diffinito et diffinitio ...

Ne indicant iste partes

Dicimus igitur quod vox et predicabile sunt idem et alterum alterius loco ponitur Sed predicabile nihil aliud quam ... quod ... predicari de pluribus Predicatur ... in loco ... denominatiue ... predicabile ... predicatur ... predicabilis ... pluribus ... Quod sit ... argumentum ... in loco ... complexum ... diffinitio ... nec ... nec ... Et sic ... Diffinitio ... vox ... predicabili ... parte ... complexum ... formaliter ... quarta ... formalis ... Nam ... Quidam ... vox ... Quidam ... Ut hoc album habet albedinem Quidam ... formale ... Ut homo albus Quidam ... materiale ... album habet albedinem Sed ... Nam ... album habet albedinem et album ... Primo hoc album habet albedinem ... Secundo hoc album ... materia ... formale Eadem ratione album ... albedinem ... Insuper ... formale ... materiale ... formale ... vocari ... Et igitur ista particula quarta formalis ... Insuper vox ... predicabile ... idem ...

Obiectiones ... obiicere posset ... sub diffinito ... sub diffinito ... sub diffinito ... genus ... de pluribus ... genus ... diffinitio ... de pluribus ... asinus ...

Correlarium
... predicamento
Correlarium
Aliud diffinitio vox
Improbat ... diffinitionem
Aliud ...

Ad istas raciones Respondetur. Ad primam Respondetur negando antecedens et minorem probacionis et ad confirmacionem distinguendo de maiori vel generatur sub racione qua predicatur de genere Et sic conceditur vel quia generatur sub racione generis Et sic negatur Negatur consequencia et quando quod queritur etc. Ad Secundam dicitur quod quamuis non ponitur genus diffiniti explicite tamen bene implicite quia istud relatum quod refertur vniuersali sumi predicabili

Iste terminus Simpliciter ab auctoribus multipliciter capi solet Nam quandoque idem est quod sine addicione et hoc modo capitur in locis Sophisticis Vbi dicitur quod a dicto simpliciter ad dictum secundum quid sine determinacione non valet consequencia ad proprium sensum in adiecto dependens. Alio modo simpliciter idem quod natura Et hoc modo capitur in libro posteriorum Vbi dicitur quod vtilem notiora simpliciter sunt particularia vero notiora quo ad nos. Tercio modo simpliciter idem quod vniuersaliter Et distinguitur contra equiuoce et multipliciter .i. non vno modo capitur in textu

[Margin: Terminus simpliciter capitur tripliciter / Primo / Secunda / Tercia]

Genus Secundo modo sumitur duobus modis tercium hoc quod simpliciter significat aliquid esse principium principium quod esse generacionis sicut pater est ipsius filii Sic primo modo capitur [illegible] genus secundo modo racione romanorum Sic eciam dicitur [illegible] genus secundo modo racione [illegible] Alio genus primo modo simpliciter dicitur eo quod simpliciter significat multitudinem et collectionem [illegible] quodammodo se habencium principium Et sic dicitur secundo modo vt causa et primo modo vt effectus Et vt principium genus secundo modo et genus primo vt principiatum genus secundo modo prius est genus primo et genus secundo principium et genus primo principiatum Et genus secundo vnitas et genus primo multitudo

[Margin: quot modis capitur genus secundo modo]

Circa capitulum de genere solent moueri Questiones prima Vtrum genus primo modo debeat diffiniri ante genus secundo modo et Vtrum genus secundo modo debeat diffiniri ante genus primo modo Secunda Vtrum mater sit genus secundo modo sicut pater et tempus sit locus Tercia Vtrum homo de forte et [illegible] vniuersaliter predicetur Quarta Vtrum cuilibet generi sit proprium nomen sicut sunt forti et [illegible] Quinta Vtrum diffinicio generis Vtrum in alterum [illegible] sit sufficiens Ad primam Respondetur quod genus primo modo

[Margin: Questiones aliquot mouentur circa capitulum / Prima / Secunda / Tercia / Quarta / Quinta / Responsio prime]

Ad Tercium dicitur distinguendo de antecedente vel quia predicatur de pluribus determinate Et sic negatur vel quia predicatur de pluribus in determinate Et sic conceditur negatur consequencia et quando etc. Modo predicari de superiori determinate de aliquibus est illa de quibus predicatur vel quibus supponit possit reduci ad vnum genus generalissimum hoc modo [illegible] modo de

Ad Quartum dicitur distinguendo quod genus non possit predicari de eo vel sicut totum genus Et sic conceditur Vel sicut pars partis Et sic negatur Negatur consequencia et quando etc.

Contra vltimam solucionem Respondetur concedendo genus quibus [illegible] non predicatur de pluribus [illegible] [illegible] quia esse [illegible] hominis genus et non predicatur de pluribus quia patet de quibus [illegible] de non predicatur de eis [illegible] et aliis [illegible] contineantur sub [illegible]

Respondetur negando antecedens et concedendo maiorem probacionis et negatur minor et distinguitur quia hec et aliis continentur sub [illegible] vel quia sunt vnius et eiusdem speciei et quia habent eandem formam essencialem Et sic negatur vel quia vnum quodque eorum sit species Et sic conceditur Negatur consequencia et quando [illegible]

28 [illegible]

[illegible] Notanda [illegible]

[illegible] Et Secundo

Arguitur [illegible] debet precedere effectum [illegible] Respondetur [illegible]

[illegible] Primo modo [illegible] Alio modo [illegible]

[illegible] arguunt primo sic [illegible] Secundo [illegible] Tercio [illegible] Quarto [illegible]

Ad raciones Respondetur

Ad primam [illegible] Ad Secundam [illegible]

Ad Secundam [illegible]

Insuper [illegible]

Insuper [illegible]

Secundum insuper [illegible]

Ad Terciam [illegible] Ad Quartam [illegible]

[illegible]

Dubitatur secundo utrum in accidentibus reperiantur [illegible] Et arguitur quod non [illegible] generis ad [illegible]
[illegible] in accidentibus species generatur cum sint generibus [illegible] Minor patet [illegible]
[illegible] generis ad essentiam [illegible] intelligentia [illegible]
[illegible] spiritus [illegible] Et alia [illegible]

nec [illegible] ratione istarum passionum species cum [illegible] quolibet
hoc modo accipitur non est genus 2o modo **Alio modo** accipitur
pro substantia talis loci et tunc ratione istarum generum [illegible]
[illegible] praedicatum Et isto modo accipitur dicitur genus
3o modo **Ad tertiam** dicitur quod licet homo [illegible]
potest dici christus hoc tamen nomen christus christianus christus tamen
vocabulum est [illegible] et aliis apostolis sed
sibi per excellentiam et antonomasiam attribuitur salvator
christus et iudex [illegible] cum dicitur christus sit [illegible]
et [illegible] sequitur quod christus non est subiective [illegible]
[illegible] in loco christus [illegible] Sicut velut
christus [illegible] tunc dicitur quod [illegible]
dicitur christus et [illegible] Nam [illegible]
[illegible] dicitur de pluribus
[illegible] christus [illegible]
eandem formam substantialem [illegible] ratione
Ad Quartam dicitur quod deus est aliud nomen quam Sortes
et Plato Est enim deus homo ex virtute [illegible] Sortes
vero et Plato [illegible] Sed ille [illegible]
[illegible] et Plato eadem ratione sunt homines Si vero
deus capitur pro [illegible] impositione quam a gentilibus habent
tunc est vere species [illegible] dicitur de pluribus
numero differentibus ut Iupiter est deus Apollo est deus
Ad Quintum dicitur quod aliquando duobus modis dicitur
definitio **Primo modo** definitio essentialis
et quidditativa **Secundo modo** definitio accidentalis
et descriptiva Nam [illegible] simul et semel
illis duabus definitionibus [illegible] autem
definitio [illegible] accidentalis et descriptiva Secunda
vero essentialis et quidditativa [illegible]
[illegible]

Sequitur Secundum caput De Specie

Ad [illegible] Respondetur quod
minor [illegible]
[illegible]
species [illegible] habent
aliud modo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] impositum
[illegible] supponentium
Dubitatur utrum [illegible]
[illegible] Secundo [illegible]
Videtur quod non [illegible]
[illegible]
[illegible]
differentiis [illegible]
[illegible] Respondetur
quod [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Dubitatur
[illegible] salvator
[illegible] Respondetur [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] de pluribus
[illegible]
[illegible]
[illegible]

29

Contra diffinitionem speciei aliqui de parto insurgunt

Diffinitio speciei conuenit alicui quod diffinito ergo non est bona diffinitio. Patet quia animal predicatur de pluribus differentibus numero et tamen non est species. Ergo diffinitio conuenit alteri quam non conuenit diffinitum.

Respondetur distinguendo quod est predicari de pluribus differentibus numero: uel quod predicatur solum de pluribus differentibus numero et sic maior [illegible] solum et sic negatur maior et minor [illegible].

Replicatur predicatur de pluribus solo numero differentibus ergo plus nulla [illegible]. Patet quia homo predicatur de sorte et platone et sortes et plato differunt solo numero. Igitur homo predicatur de pluribus solo numero differentibus.

Respondetur distinguendo [illegible] uel solo differunt [illegible] uel differunt et sic negatur [illegible].

Replicatur [illegible] differunt [illegible] solum [illegible] de pluribus differentibus numero ergo plus nulla [illegible]. Vermia de quibus predicatur differunt numero ergo solum predicatur de pluribus differentibus numero. Consequentia [illegible]. Simile: omnes latrones quos vidi fuerunt alemani ergo solum vidi alemanos latrones.

Respondetur [illegible] concedendo totum arguens. Nam de parto [illegible] Et diffinitio speciei intelligenda est hoc parto: species est que predicatur solum de pluribus differentibus solo numero et tunc est vera. Nam omnis [illegible] species predicatur solum de pluribus solo numero differentibus.

Porphirius [illegible] Secundo capitulo ostendit quid in
principio [illegible] quid sit species videtur
simplex et unica [illegible] accipit species [illegible]
et quod forma [illegible] aut [illegible] Et ista
secunda species sumpta est in [illegible] modo loquendi. Nam
formosos appellamus speciosos [illegible] species et forma
[illegible] sed [illegible] porphirius [illegible]
[illegible] species Primo quod [illegible]
[illegible] species Secundo quod [illegible] porphirius
[illegible] species dicitur multipliciter et equiuoce
modo ad [illegible] equiuoca [illegible]
[illegible] sufficit [illegible]
[illegible] plures [illegible] diffinitionem speciei [illegible] diffi
nit porphirius speciem [illegible] Talibus modis [illegible] hec
quod species [illegible] duobus modis considerari potest
Uno modo [illegible] sub ratione [illegible] et sub ratione
qua aliud [illegible] ut hec consideratur [illegible] ratione
qua [illegible] et albedo [illegible] ratione [illegible] colores
Et [illegible] primo considerata sumpta sunt due
prime diffinitiones speciei [illegible] speciei
speciei subalterne [illegible] et speciei specialissime. Nam
[illegible] superioribus [illegible] et aliquod [illegible] subiicit possit
Secundo modo potest considerari species [illegible] sub
ratione [illegible] et sub ratione qua [illegible]
quibus predicari possit ut hec [illegible] sorte
et platone et ceteris particularibus [illegible] et [illegible]
considerationem sumpta est tertia speciei diffinitio [illegible]
diffinitio solum speciei specialissime conuenit [illegible]
diffinitione intelligendo [illegible] predicatur solo [illegible]
[illegible] Nec [illegible] auctoritas [illegible]
[illegible] quod non [illegible] predicabile solum et [illegible]
[illegible] tertia diffinitione. Nam [illegible] speciei

Expositio porphirii

Ratio quare porphirius [illegible] species [illegible] Primo [illegible] Secundo

Secundo [illegible] sub [illegible] diffinitionibus speciei

Primo consideratur et date sunt due prime diffinitiones

Secundo considerata et [illegible] data sunt tertia diffinitio

rum materiam subiectam Et auctores potius recta intelli-
gerent quam verborum plerumque generali sunt Hinc fit
Correlarium — ut eorum diffinitiones sepius breves sint sustinende

Ex prima diffinitione possumus liquide concludere
Aliquando diffinitio ... diffinitio sufficit — quod ly quantitatum hic in loco consideratur eorum sua sumpta
formaliter Dicit enim album esse speciem coloris quod videtur
fateri si ad formam advertatur ista enim est falsa
album est color si album in eius sumatur pro hoc albus
dicitur cum eiusdem presente auctore et cum eius veritate
hec est vera album est color Nam album et albedo idem
sunt est idem hic in loco attendendum quod ly quanti-
tatum duplex habet suppositionem materialem sive formalem
Nam eius auctores unum et idem sumunt album et albe-
do dicit sub aliquo Nam albedinem sumunt in abstrac-
to albedo vero albedinem sumit absolute Item
colorem sumit colorem in abstracto colore absolute

Reprehenditur porphyrius quia locutus est generaliter — **Platonicum** est et convincitur quod ut dicit porphyrius
in declaratione 3e diffinitionis speciei hoc est dicitur
ad rationem esse speciei alias et generis quod sub illud
est pro veniente dicto Nam ad rationem
Ratio eius — de pluribus speciebus Sed cum sit quod plato et por-
phyrius dicunt ad rationem esse generis et predicari
de pluribus speciebus et quod assignaverunt plures
dicens quod dicitur esse rationis

Declaratio quid sit ... habitudinis — **Hoc in loco** aliquando dicitur habere duas habitudines quod
ad diversa comparatur scilicet ... et denominatione plurium
predicabilium ut ad comparationem ad ... scilicet ...
predicabilis vocatur enim tunc species sed si comparatur ad hoc
scilicet ... primum predicabile tunc enim vocatur genus et similiter
hic modo dicendum est de ceteris ... sunt in generali-
Correlarium — ssimum et specialissimum **Ex quo fit** ut recte dicatur in textu
Quare hec quedam dicuntur habitudinibus ... extremum ...
verum sortiuntur denominationes generalissimum ... plurimum

generis vocatur specialissima et unde contingit fieri descen-
sionem. Si autem ad superiora comparatur species vocatur. Si
vero ad inferiora et species incipit. **Tertio sit** ut specialissi- Correlarium
ma et est [illegible] superiorum et est [illegible] inferiorum [illegible]
[illegible] vocatur [illegible] species. Et hoc est quod dicit
[illegible] specialissima autem [illegible] unam habitudinem [illegible] quod est ad
superiora [illegible] species [illegible] vero quod est ad posteriora [illegible]
[illegible] species [illegible] dicitur

Iste textus Ut agamemnon atrides et pelopides et tantali- Declaratio textus
des et ultimum iovis [illegible] [illegible] vero [illegible] [illegible]
Est autem illa particula ut [illegible] et similitudines [illegible]
comparat [illegible] seriem doctrine id est seriem [illegible]
ad seriem nature id est ad seriem que in familiis reperitur
Est autem similitudo hec. Sicut in qualibet serie doctri- Ponit similitudinem serie doctrine et inter serie nature
ne reperiuntur duo extrema generalissimum scilicet et specialissimum
Ita in serie nature duo reperiuntur scilicet quod est solum pater
et idem quod est solum filius. Et quemadmodum in serie doctri-
ne [illegible] sunt inter media inter duo extrema duas fecerunt
habitudines. Ita ea que sunt inter media inter duo extrema
serie nature duas [illegible] vocatur autem unum [illegible]
et pater et filius. Dissimilitudo autem in hoc est quod [illegible] Ponit dissimilitudinem
est quod diverse [illegible] nature sunt [illegible] ad unum et
idem principium. Ut hec [illegible] ex una parte [illegible]
descripsit in parentes Iupiter [illegible] populos atque
agamemnon et [illegible] que est ex altera parte [illegible] scilicet
Iupiter [illegible] [illegible] herculis et [illegible] ad unum et
idem reducuntur principium scilicet ad Iovem. Sed diverse
series doctrine [illegible] [illegible] idem principium
[illegible] series [illegible] [illegible] principium. Sed decem
doctrine series [illegible] et decem principia sunt decem
prima rerum genera

Iste textus Cum vero decem sint prima in genere [illegible] Declaratio textus
[illegible] solum Non autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dicta prima [illegible] dicta
generalissima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Verum in aliquibus eorum [illegible] et in generibus ubi [illegible] omnis
[illegible] et generibus. Illa enim prima sunt. Vocat autem
generalissima prima eo quod non quedam eorum principia
sunt sive fines et terminationes. **Insuper** cum utrumque dicit — *Declaratur textus*
quod individua infinita sunt, ille infinitum non est capiendum
in sua propria significatione cum nihil in actu infinitum reperiatur,
sed compendiose vocat infinita quia sunt indeterminata
et magis [illegible] in determinatum quam species. Nam quelibet
species plura sub se continet individua. Dicit **Ulterius** — *Ostendit aliquas causas quare de individuis non possit haberi scientia*
Plato quod individuorum quod sunt sine scientia propter multas causas:
quod individua infinita sunt et indeterminata. **Secundo**
quod individua [illegible] sunt a disciplina. Nam non [illegible]
ad diffinitionem sive demonstrationem sive [illegible] aut
proprietates, ut patet in libello de [illegible] declarandum.
Tertia disciplina sive scientia [illegible] quia intellectus
respicit obiecta singularia. Veritas sive individua sub
sensu cadunt [illegible] patet quod intellectus [illegible]
[illegible] dicit Plato quod individuorum non sit scientia disciplina.
Quapropter in specialissimis sistere debemus [illegible]
In hoc textu [illegible] individuum non diversum [illegible] et tertia
assignat Porphyrius differentiam in tres proprietates convenientes individuis — *Assignat differentiam in tres proprietates convenientes individuis et speciei*
et proprietates convenientes speciei. Dicit enim sic [illegible]
modo. Convenit collectivam proprietatum convenientem alicui individuo
[illegible] quod conveniat alteri individuo collectio. Cum hoc nequit
proprietates quod speciei convenientes pluribus convenire potest.
[illegible] patet. Nam collectio proprietatum convenientium Sorti ut esse — *Probat primum*
[illegible] filium habere [illegible] aliorum habere necnon [illegible]
esse album [illegible] et [illegible] in hoc vel in hoc loco nulli [illegible] conve-
nire Sorti nisi alicui [illegible]. Nam quamvis [illegible]
proprietates supra dicta [illegible]. Ulterius possent in
aliquo alio reperiri quam in Sorte, ultimum tamen [illegible]
hoc loco nulli reperitur in alio. Nam duo corpora [illegible]
locum occupare non possunt. **Secundo** patet quod collectio proprietatum — *Probat secundum*
convenientium speciei homo ut esse [illegible] substantia [illegible]
disciplina et [illegible] possibile [illegible] convenit soli speciei homo
sed convenit [illegible] individuis. Et cum [illegible]

sensibiles substantiarum differentie et ad sensum possibili respectu
Quo fit ut innumerabiles qualitates accidentia sint — Corollarium
cum specie non propietatis accidentium gratia
Contra tertiam diffinitionem speciei Sic arguitur — Obiectio contra diffinitionem speciei
Si diffinitio esset bene assignata sequeretur quod hec essentia divi-
na in complexe sumpta esset species quod est falsum quia divi-
num idem [illegible] sequitur quod Pater predicatur de pluribus
[illegible] numero differentibus scilicet de patre filio et spiritu sancto
Secundo sic arguitur homo non est species specialissima — Secundo
quod diffinitio est male assignata probatur quia [illegible] hoc sub se
habet ut patet [illegible] vir et mulier Tertio sic — Tertio
Si [illegible] eodem atramento numero scriberetur iste terminus homo
et iste terminus al[ius] terminus homo est species subalterna Quod sit [illegible]
ostenditur suppositione et consequens est impossibile a deo Quar-
to sic [illegible] quod [illegible] in [illegible] — Quarto
[illegible] ut [illegible] representat [illegible] Quandoque [illegible]
[illegible] representant [illegible] Sed [illegible] est falsum [illegible]
est [illegible] [illegible] sequitur Quinto — Quinto
sic arguitur homo predicatur de pluribus [illegible]
[illegible] species specialissima [illegible] predicatur de [illegible]
et [illegible] et [illegible] numero
[illegible] et [illegible] species
[illegible] Sexto arguitur et [illegible] diffini- — Sexto
[illegible] materia alterius [illegible] materia [illegible]
et [illegible] in [illegible] iste homo [illegible]
[illegible] species [illegible] a [illegible] predicatur de pluribus — Sequitur
[illegible] Ad primum argumentum Respondetur negando — solutionem
sequelam [illegible] diffinitione [illegible] hec essentia — Ad primum
divina est species [illegible] in [illegible] Nam [illegible]
est [illegible] non [illegible]
[illegible] Ad secundum dicitur — Ad secundum
quod hec [illegible] alia vir alia mulier [illegible]
non [illegible] in [illegible] inferiora [illegible] subiecto in [illegible] accidentia [illegible]
[illegible] mulier [illegible]
Insuper eadem [illegible] vir et mulier ut patet [illegible] — Ad 3 et 4
[illegible] Ad tertium dicitur Prius — [illegible]

Respondetur non admittendo casum quia est impossibile quod iste duo homo et asinus participent eodem alterante numero Similiter nam diversi forme que recipiunt in aliquo subiecto non [illegible] in quo sunt [illegible] in eodem subiecto quia est impossibile Unde cum diversis formis diversitur Et quando dicitur deus faciat dicendum quod non faciat sive ac si peteret deus faciat [illegible] plura Ad quod dico est respondendum Nam sicud humane vel dei potentia dei contradicit est sicut potentia divina ordinata non ponitur Quapropter ac est in vnde est at vnum [illegible] et [illegible] Nam posset quodcumque eodem modo et tamen petere quod deus faciat quod species non sit species Et tunc deffinitio erit male assignata Admittatur casus tunc Respondetur admisso casu non est contra Et quando fuit capitur appositione

Secundo obiectio

ad demonstrando tunc iste asinus et contra et ad demonstrandum hoc iste homo et asinus quia per casum hoc et asinus participant eodem alterante numero Igitur licet demonstrando iste homo est contra

Solutio

Ad argumentum Respondetur gradiendo materiam et negando numerum Et cum probatur per casum iste homo et iste asinus sunt participant eodem alterante numero Et hoc demonstrando iste homo est iste asinus gradiendo casus Et dicitur quod vel quod iste homo est materia sit iste asinus est materia Et sic gradiendo Vel quod in probando casus eadem numero materia est homo et est asinus Vel quod homo sit asinus est forma Et sic negando Vel quod alia forma est homo et est asinus [illegible] quod deus [illegible] principaliter a forma Et non forme est diversa [illegible] et asinus sunt diverse Sequitur quod in dato casu iste est hoc non sit iste asinus vel [illegible] Et sic [illegible] Aliter

petitio Responsio

Petat quod isti duo homo et asinus constituantur ex eadem forma sunt ex eadem materia Illud non est admittendum Sed quocumque petat quod iste est homo constituatur ex istis litteris et eodem [illegible] ex eis constituatur iste asinus Quod est impossibile Et absurdum

Ad Quartum

Ad Quartum Respondetur quod ea [illegible] que est non est conditionibus loquitur Igitur ea [illegible] que est non est nulli cum [illegible] sit [illegible] conditionibus et nulla alteratio [illegible] Ut manifeste loquitur in [illegible] est [illegible] Et [illegible]

Dicendum [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] simpliciter vitalis
vel intellectualis Et quia sic **Argumentatur** [illegible] philosophus vel Obiectio
vero [illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible] vel sic [illegible]
respondeat [illegible] Quemadmodum [illegible] hoc [illegible] represent[illegible]
[illegible] aut multa ad [illegible] et similitudinem [illegible]
[illegible] **Respondetur** quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Responsio
admittit [illegible] aliquid esse in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vitalis simplex vel intellectualis [illegible] [illegible] [illegible]
Insuper [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] representare aut multa Alia Responsio
ad [illegible] et similitudinem [illegible] [illegible] [illegible]
analogiam et methaphoriam [illegible] [illegible] methaphorice
[illegible] [illegible] [illegible] **Ad Quintum** Respondetur Negando Ad quintum argumentum
aut Negatur ad probationem [illegible] Nam philosophus [illegible] [illegible]
de sorte et platone et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] homo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse
[illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] **Ad Septimum** Ad septimum argumentum
admittatur [illegible] [illegible] [illegible] quod ille [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eiusdem speciei
Et eiusdem forme substantialis Cum utraque habeat
[illegible] [illegible] **Insuper** [illegible] [illegible] quod materiam [illegible] [illegible] Alia responsio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a materia [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] materia
[illegible] [illegible] ad formam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ille [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] eiusdem speciei et [illegible]
numero [illegible] **Et si quis Replicaret** [illegible] Replicatio
[illegible] [illegible] [illegible] ex parte forme et [illegible] materie
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] forme et [illegible] [illegible] [illegible]
eandem materiam [illegible] [illegible] materia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a materia [illegible] [illegible] ille [illegible]
et [illegible] debet habere [illegible] [illegible] ex parte materie
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex parte forme
Ad argumentum Respondetur quod [illegible] materialiter Solutio
[illegible] [illegible] [illegible] forme [illegible] aut [illegible] [illegible]
[illegible] ex parte forme et [illegible] ex parte materie [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Respectu habemus ad [illegible] [illegible] [illegible]

Sicut ad artificiales domus aut planetas non sed semper distinctis
que sunt diversarum materiarum ut domus lignea
et lapidea. si sunt eiusdem figure in diversa specie
sicut anuli aurei et ferrei. si sunt eiusdem figu-
re in diversa specie quarum materia illarum rerum sunt
diverse. Et [illegible] convenientes cum illis [illegible]
in [illegible] reperiuntur tunc et [illegible] cum ipsa [illegible]
[illegible] et [illegible] aliarum

De individuo

capit aliquo Porphirius quod ponens platonem et alios differunt in diffinitione individui. Contra diffinitionem individui assignandam a Porphirio. Primo

Porphirius in diffinitione individui sequitur ponens platonem
et alios differunt individuum reale et non logicale
dicit enim quod individuum est quod [illegible] proprietates quarum
collectio nulli alteri conveniunt. Sed individuum [illegible]
[illegible] quod de uno solo predicatur. **Sed contra
hanc diffinitionem** sic arguitur. Sequeretur quod [illegible]
[illegible] homo [illegible] esset individuum [illegible]
[illegible] quod predicatur de uno solo. **Secundo sic**

Secundo

sequeretur quod [illegible] non esset individuum [illegible]
[illegible] quod [illegible] suppositum [illegible]
quod aptitudinem predicatur de pluribus. **Tertio sic arguitur**

Tertio

Sortes predicatur de pluribus numero et diversis quia [illegible] Sortes
[illegible] numero et [illegible] Sortes predicatur numero [illegible]
de alio tali non [illegible] quando [illegible]
[illegible] quatuor [illegible] Sortes [illegible]
quibus [illegible] predicatur [illegible] Sortes [illegible] ut aliquis
[illegible]
quam [illegible] predicatur [illegible] et non quibus [illegible] similes
[illegible] **Quarto sic**

Quarto

Sortes predicatur
[illegible] plura predicatur numero et diversis.
Probatur [illegible] plato [illegible]
Sortes et [illegible] et [illegible] supponunt
Quinto sic Sortes supponunt pro platone [illegible]

Quinto

predicatur [illegible] **Probatur** [illegible] et [illegible]
[illegible] plato non est Sortes [illegible]
[illegible]

eodem supponente. Dicit [illegible] **Sexto sic** [illegible] — Sexto
[illegible] platonis representat [illegible] **Patet** [illegible]
causa quod sortes et plato sunt similes et [illegible]
[illegible] plato in [illegible]
[illegible] platonem [illegible]
[illegible] **Septimo** arguitur [illegible] — Septimo
sortes **probatur** [illegible] habens
conceptum [illegible] **Octavo sic** [illegible] — Octavo
quod sortes sit [illegible]
[illegible] Nam sortes [illegible]
[illegible] **Nono sic arguitur** — Nono
[illegible]
[illegible] — Secunda solutio [illegible]
[illegible] **Ad primum**
argumentum Respondetur quod [illegible] — Ad primum
[illegible]
[illegible] **Ad secundum** — Ad 2m argumentum
Respondetur [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Ad tertium dicitur quod quilibet [illegible] — Ad 3m argumentum
quilibet [illegible] sortes [illegible]
[illegible] Nam [illegible] sortes
[illegible]
[illegible]
[illegible] **Ad quartum** — Ad quartum
Negando quod sortes platonis [illegible]
[illegible] sortes [illegible] plato [illegible] plato [illegible]
[illegible] sortes [illegible]
[illegible]
[illegible] **Ad quintum** dicitur [illegible] — Ad quintum

supponit pro platone et eo probato gratia nostra et negatur
quod et quia [illegible] primus affirmativi utraque extrema
sunt supponitur pro eodem intelligitur. Et primum
simpliciter affirmatur. Modo ista propositio socrates est plato sine
socrates non est simpliciter affirmativa et equivalet isti plato
[illegible] socrates et aliquid [illegible] platonem non est socrates

Ad septimum argumentum — **Ad Septimum Respondetur** negando eam et eo probato non
admittitur causa [illegible] socrates et plato sunt similes [illegible]
[illegible] inferri quod genus socrates platonem presentes
[illegible] platonem presentes sed fuerit absens. Et tamen
aliud genus platonis et alius socrates [illegible] convenientia
[illegible] numero causa [illegible] si circa obiecta [illegible]
[illegible] circa obiecta similitudinis et genus
[illegible]. Cum [illegible] convenientia
platonem [illegible] in [illegible] socrates [illegible]
[illegible] et [illegible] genus platonis esse differente

Ad Septimum — a genere socrates **Ad Septimum dicitur** quod aliquis sunt
socrates et [illegible] non [illegible] habe-
re genus [illegible] Illud est distinguendum vel
quia [illegible] non [illegible] habere [illegible]
non [illegible] Et sic [illegible] [illegible] similitudinis Et sic
negatur. Modo dicitur aliquis habens genus [illegible] fuerit
[illegible] socrates Non quia [illegible] aut [illegible] aliquis
[illegible] quia aliquid [illegible] socrates et quia [illegible]
quod aliquis sunt similes socrati Et tamen particulares

Ad Octavum — [illegible] socrates **Ad Octavum dicitur** [illegible]
si intelligatur [illegible] socrates non [illegible]
[illegible] quia in eo [illegible] Sed [illegible]
esse integer et non integer [illegible] intelli-
gatur [illegible] socrates [illegible] non [illegible]
[illegible] quia tunc socrates [illegible]

Ad nonum et ultimum — **Ad Ultimum dicitur** negando [illegible]

Sic individuo Nam si homo periret hoc nihil diminueretur nihil [illegible] Quarto mo[do] erit [illegible] individuum

In diffinicione individui mota assignata a porphirio innuitur differencia inter individua et inter universalia Quantum differunt pone secundum platonem et secundum eius sequaces quam aristotelica differunt eo quod illa porphirii individua realia et res singulares [illegible] universalia vero similia [illegible] ponit differentiam inter universales et res singulares Que autem sit assignatur Nam collectio proprietatum [illegible] alicuius singularis nunquam reperitur eadem in altero singulari ut patet per declaracionem [illegible] collectio proprietatum [illegible] non ut bene [illegible] pluribus ut patet pluribus rebus singularibus [illegible] **Insuper** quia hec proprietates que sunt hominis vel magis reperiuntur in particularibus [illegible] in eo homine sunt Cum [illegible] propositis assignatur hic Nam proprietates sunt accidencia Accidencia autem [illegible] [illegible] rebus singularibus Et postremo et secundario rebus [illegible] Sed [illegible] platonica sunt Quod si [illegible] particularis [illegible] interpretari Differencia inter individua et [illegible] [illegible] et [illegible] Quod [illegible] assignari Quia proprietates simul sumpte que conveniunt alicui individuo et [illegible] sui [illegible] non possunt [illegible] alteri [illegible] Sed hec proprietates que conveniunt [illegible] non possunt ~~possunt~~ convenire alteri [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] proprietates que conveniunt [illegible] [illegible] magis ~~conveniunt~~ conveniunt [illegible] singularibus Ut [illegible] magis ~~conveniunt~~ conveniunt [illegible] forte [illegible] homini Et [illegible] quod [illegible] hic [illegible] convenit [illegible] homini [illegible] convenit forte Et hic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Et hic [illegible] in textu [illegible] hec [illegible] que sunt hominis proprietates [illegible] que [illegible] eadem in pluribus [illegible] in [illegible] particularibus [illegible] proprietates que sunt [illegible]

[illegible] alicuius in diffinicione individuorum quam plato et aristotelicas

que [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

Respondet [illegible] [illegible] platonicum sunt [illegible] [illegible] interpretatur

magis generice particularibus [illegible] generant cum magis
particularibus [illegible] ex ratione qua particulariores homines sunt
homines Verbi gratia [illegible] magis generant fortes quam hii generantur
causas iam assignatas generant ex forti et ex ratione
qua fortes sunt fortes [illegible] ex ratione qua fortes sunt [illegible]
Non potentia [illegible] generant [illegible] ratione qua fortes
sunt et ratione qua fortes sunt [illegible] Et hoc [illegible]
[illegible] quod homines sunt

De arbore porphiriana

Questio utrum sit bene posita. In oppositum arguitur. Primo

Solet moveri Questio Utrum arbor porphiriana quoad
omnes [illegible] sit bene situata **Et arguitur primo** quod
non [illegible] substantia [illegible] ordinat ad supremum [illegible]
Patet quia [illegible] supra se quod [illegible] substantie et accidentis
universaliter Quod autem [illegible] **Probant** [illegible] partes
illud [illegible] alicui quod hic generaliter [illegible]
et distinctum a generibus propriis [illegible] et plures
alios Sed [illegible] generaliter [illegible] distinctum a generibus
substantie et accidentis [illegible] ~~generaliter [illegible]~~ substantie et accidentis

\+ que prius [illegible]

[illegible] minor **Patet** quia [illegible] intellectus noster
[illegible] de [illegible] et [illegible] de [illegible] necessario
[illegible] quam [illegible] generibus [illegible]
Sed intellectus noster [illegible] de aliquibus [illegible]
quod sunt entia Verbi gratia de substantia quod sit ens
Et de quantitate quod sit ens Et [illegible] de [illegible]
an quantitas sit illud ens quod est substantia [illegible] ens hic
generaliter [illegible] et distinctum a generibus substantie et accidentis Et
[illegible] Et [illegible] Numero [illegible]

Secundo

substantia et accidens [illegible] **Secundo sic arguitur**
[illegible] subalternum inter substantiam et corpus [illegible]
naturaliter loquendo Ergo porphirius male [illegible]
[illegible] **Patet** quia maior [illegible] convenientia essentialis inter
substantias corporeas et [illegible] vel angelos quam inter
substantias corporeas et [illegible] Sed ab ea [illegible] essen-
tiali abstrahibili [illegible] essentiale Et [illegible]

genus medium inter substantiam et corpus quod est suppositum
Tertio sic arguitur maior est convenientia essentialis inter Tertio
hominem et equum quam inter hominem et lapidem ergo ab huiusmodi conve-
nientia essentiali potest abstrahi conceptus essentialis representans
hominem et equum et continebitur sub animali ergo animal non erit genus
immediatum ipsius animalis sicut arbor docet **Quar-**
to sic arguitur animal rationale non est genus ergo male assignatur Quarto
in arbore porphyriana ut patet **Quinto sic arguitur** Quinto
Species specialissima est superior ad individuum et genus
generalissimum est superius ad specialissimum ergo generalissimum est
superius ad individuum quod quidem non est superius supe-
riori est superiorum inferiori Et per consequens ponitur species di-
recte in linea recta **Sexto sic arguitur** Sexto
rationale est species et secundum genus est oppositum ubi differenti-
e per divisivas Et sic alia linea collateralis habet alias
collaterales in ordine ad quas dicitur recta quas non
dat porphyrius ergo arbor porphyrii est male assignata
Ad Questionem Respondetur quod arbor est recte assig- Responsio questionis
nata Et ad primum **Argumentum** dicitur intellectus Responsio ad rationes
esse certum de uno et dubium de duobus Vel aliter propositas
de duplici intellectus potest **Uno modo** quod sit factas
certus de uno et dubius de duobus divisim et seorsum primo
acceptis Et sic potest esse certus de uno et dubius de du-
obus Verbi gratia potest esse certus quod homo sit ens et
dubius de aliis duobus seorsum acceptis utrum sit sensibile et
utrum sit animal **Alio modo** potest intellectus quod intellectus sit
certus de uno et dubius de duobus simul et sub disiunctione
acceptis Et tunc verum quod est alius conceptus eius quam est certus
de hiis conceptibus eius quibus est dubius Sed tunc negatur
quod intellectus potest esse certus de uno Verbi gratia quod homo
sit ens et esse dubius de duobus sit Et sub disi-
iunctione acceptis scilicet quod sit substantia sit vel animal

Ad secundum [illegible] — Ad Secundum Negatur antecedens et quando arguitur maior secundum quantitatem
minor substantia corporea et anima rationalis et angelus maior substantia
corporea etc. Ad illud dicitur negando consequentiam quia sic
nec secundum quantitatem maior substantia corporea et deus. Nam quod
deus [illegible] substantia [illegible] non [illegible] et dignius
nec habemus quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
anima infinitum aut plures [illegible] [illegible] et substantia corporea
[illegible] substantia et anima infinita aut [illegible] non secundum quantitatem
Ad tertium — [illegible] Ad Tertium Respondetur negando maiorem
vel antecedens quia non secundum maiorem quantitatem essentialem est homo et
probat solu[tionem] secunda [illegible] — equus quam homo et mulier. Quod exemplum patet. Nam
illorum [illegible] [illegible] sunt equus et mulier [illegible] sunt proprie essentialia
realiter materia sunt et forma. Sed quia non sit maior
quantitas homo et equus quam homo et mulier [illegible]
que ad materiam [illegible] secundum quod illorum [illegible] [illegible]
[illegible] Insuper quod non sit maior quantitas [illegible] ad
formam substantialem patet quia forma substantialis [illegible]
[illegible] formam substantialem [illegible] in [illegible] formas
equi [illegible] eadem [illegible] cum illa [illegible]
secundum sensitivam [illegible] vero [illegible] sensitiva
Ad quartum — equi [illegible] Ad Quartum Respondetur
concedendo quod [illegible] male assignatur [illegible] in arbore
porphyriana. Sed [illegible] [illegible] [illegible] secundum [illegible]
Ad quintum — Ad Quintum dicitur quod si arbor porphyriana assig-
natur [illegible] individua non dicuntur esse in certa
[illegible] Nam [illegible] docet plato descendendo
in species specialissimas. Si vero assignatur [illegible]
[illegible] individua dicuntur esse in certa [illegible] Nam
[illegible] [illegible] dicuntur [illegible] [illegible]
[illegible] Nam dicuntur [illegible] [illegible] [illegible]
Ad sextum — [illegible] Ad Sextum
[illegible] secundum [illegible] dicitur concedendo [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

habeat unam aliam collateralem quia sic esset processus in infini-
tum **Et si quis dicat** quod descendentes a superioribus ad inferiora debemus per omnes descendere et in linea laterali arboris porphirianae contingit descendere a superioribus ad inferiora ut sic dictum est in ipsa reperiuntur genera et species sicut in linea recta igitur ille descensus fit per alias duas et per quas lineas laterales arboris porphirianae habet unam alteram lineam et ita sic illa unam alteram Et sic procedendo in infinitum **Ad argu-mentum** Respondetur distinguendo maiorem vel quod debemus descendere per omnes in recta linea praedicamentali Et sic conceditur vel in linea laterali et sic negatur distinguitur etiam minor vel quod in linea laterali arboris porphirianae inveniantur vera genera et species omnino eodem modo sicut in recta linea Et sic negatur vel quod reperiuntur genera et species quodammodo et similitudinarie Et conceditur Modo quando dicitur quod descendentes a generalissimis ad specialissima debemus per omnes descendere illud intelligitur quod fit descensus per vera genera et per veras species in recta linea praedicamentali Respondendo autem linea lateralis arboris porphirianae non debet habere unam aliam lineam lateralem **Patet** Sed quod haberet unam aliam lineam lateralem in ipsa reperiretur ideo ratio quia sunt in prima linea laterali Sed hoc non valet consequens **probatur** minor quia ratio quae sunt in prima linea laterali non sunt ponenda ideo [illegible] non est assignanda secunda linea lateralis ut in ea ponantur ideo ratio quae sunt in prima linea laterali antecedens **probatur** et patet exempli in sequenti figura (arbor unde de qua est sermo est de [illegible] consideranda figura)

Contra solutionem data Replica

Solutio Replice

probatur prima solutio et improbat aliud arbor

Differentie predicamentalis substantie divisive principalis sicut sunt partes
essentiales rei composite et complete ut rationale sicut
animal rationale [illegible] sed unumquodque partes essentiales
non sunt alteram partem essentialem non sunt alteram partes esse-
ntiales sicut unumquodque parte non habet differentias
que sibi valeat differentias essentiales habentem differenti-
am essentialem ut dictum est sicut [illegible] partem
essentialem rei ~~essentialem~~ sicut [illegible] differentia
Sed aliquam rei non sunt partes essentiales sicut illam partem
non habent differentias [illegible] ante repositam in prima linea latera-
li sicut unumquodque partem essentialem rei complete et compo-
site [illegible] non sunt ponende differentie et [illegible] in
Correlarium — 2a linea laterali assignanda **Quo fit** ut in assigna-
tione linearum lateralium contingit predicamentum fieri
infinitum ambas et [illegible] quod [illegible] verbi gratia
rationale differentia essentialis assignata in arbore porphiri-
ana sicut ante differentia principalis [illegible]
[illegible] ante [illegible] non sunt partes essentiales que ipsa sunt simplex
[illegible] posita [illegible] principalis
possit partem essentialem [illegible] quare ipsum
[illegible] non sunt assignanda aliqua differentia et [illegible]
[illegible] aliis differentiis positis in arbore porphiriana
Ponit aliam rationem probans solutionem et improbans aliam — **Insuper** [illegible] que differentia assignatur differentie sunt
[illegible] differentias ante et [illegible] que alia differentia
non solent assignari differentie [illegible]
et non solum differentia [illegible] differentia
laterali sunt differentie [illegible] posita in prima linea
[illegible] ut dictum aliquid differentiis assignande differentie
aliquid [illegible] albo [illegible] differentias [illegible]
differentia [illegible] albedo [illegible] alterum
Correlarium — [illegible] **Quo fit** ut differentias predicamentorum accidentium
non sunt assignande ulteriores [illegible] differentia [illegible]
Correlarium — differentias predicamentis substantie **sit una** ut differentie predicamen-
torum accidentium non sunt [illegible] predicamenti

Non enim sumuntur secundum rem hec namque sumuntur secundum alia
ab [illegible] essentialiter rei completo et composito Illi vero
secundum [illegible] [illegible] sumuntur minime

Solet insuper moveri Questio Utrum albedo sit species
specialissima Et **arguitur primo** hoc parte quod non Nam
albedo habet sub se hanc et illam albedinem Et iste et
albedo [illegible] albedinem [illegible] ergo albedo non est species **Probatur**
Minor quia albedo [illegible] albedinem potest predicari de pluribus
[illegible] quod eadem albedo numero insit duobus subiectis
Secundo albedo predicatur de pluribus differentibus specie ergo non
est species sed genus **Probatur** quia predicatur de istis duobus scilicet
hec albedo et hec albedo que differunt specie sicut per rationem demonstratur
et per rem demonstratur potest **Ad Questionem** Respon-
detur quod albedo est species specialissima predicamenti qualitatis Et
ad primum argumentum Respondetur concedendo quod habet sub se
hanc et illam albedinem Sed negatur quod sit [illegible]
Et quod sic probatur quia predicatur de pluribus [illegible] quod
eadem albedo numero insit duobus subiectis Ad illud
dicitur quod et illa albedo [illegible] albedinem [illegible] [illegible] sicut
si [illegible] materiali [illegible] secundum [illegible]
[illegible] de [illegible] de pluribus [illegible] sumendo [illegible]
a [illegible] a [illegible] Sed si [illegible] ad principale
[illegible] [illegible] [illegible] quare [illegible] predicatur [illegible]
Nam [illegible] quod in [illegible] albedo sit [illegible]
[illegible] materiali [illegible] quod [illegible] [illegible]
sit **Patet** quia si albedo hec albedine [illegible] materiali
[illegible] esset [illegible] genus vel species vel differentia vel proprium
vel accidens [illegible] ut manifestum [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] a sufficienti [illegible]
vel genus vel species [illegible] impossibile [illegible] impossibile
Patet quia si esset genus aut species esset aliquid [illegible]
[illegible] genus aut species Sed [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] principali et formali [illegible]
albedo hec albedine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Alia questio utrum albedo sit species specialissima

Et arguitur quod non primo

Secundo

Respondetur ad questionem affirmative

Ad primum argumentum

[illegible] [illegible] probat

[illegible] probat [illegible]

secundum materiale substantiamque quoniam nihil est genus nisi species
aliqua probatio in imaginatione materialis secundum **Tertio** eadem ratione et
licet sit facilius probare quamvis hic sint forme esse unite
ponuntur eius causam quia ~~[illegible]~~ aut talis quia non informat
corpus forma eadem numero et informat aliud corpus
illa causa plura formis secundum plura Unde in albo et in a-
albedine in primo causa sequitur eadem ratione formis sunt unite
Et quod similiter ratione formis sit unite quia albo et albe-
patet probatio do. Dico **Patet** quod in causa sed non impossibile et non
mirum reperitur quod primum Est eius manifeste fuerit quod forma
que eadem numero sed in diversis partibus et in diversis
materiis informat dum sunt separate Nam forma que in
diversis partibus sunt informat diversa sunt Secundo
ratio in sunt tota et eadem numero sed in diversis partibus
Nam est tota in toto et tota in qualibet eius parte Albedo
vero non in separata tota sed in eadem sunt et in diver-
sis partibus sunt sed in diversas secundum partes sed in diver-
sis partibus sunt Est enim alia numero albedo in prima parte
manifeste quam in 2a et alia in 2a quam in 3a et sic de aliis Et
sequitur in non impossibile [illegible] 3 et sic [illegible] Et
[illegible] sunt in forma esse unite non ante sine
[illegible] ratione non [illegible] albo et in albedine esse unite **Ter**
ad secundum ad aliud quod possit dici tiarum probationis 2e articuli **Ad** tertium articulum in quo queritur
sequitur [illegible] Respondetur negando quod possit esse
eius vacuum et visibile [illegible] hoc qualitates sed albus et hic
coloratus sunt aut genus aut species predicantur in
[illegible] sed potius [illegible] sunt [illegible]
aut sit hic esse aut [illegible] Est enim hic coloratus
[illegible] ex duobus [illegible] Ut patet [illegible] et
[illegible] Ex duobus aut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod ex duobus [illegible] sed [illegible]
ad Est sequitur suppositio [illegible] [illegible] frustra et in
[illegible]

Sequitur 3m capitulum de differentia

In principio huius capituli porphirius capit differentiam
generaliter vocat eam ea aliud diversum per quod unum differt
ab altero vel a se ipso diversis temporibus Dicuntur
igitur differre quecunque per formam sive substantialem
sive accidentalem Nam cum omnium generabilium et corruptibi-
bilium materia sit una et eadem Ideo possumus ipsas
res per suas materias diversas asserere Sed per suas
formas proprietates et accidentia Deinde cum porphirius *Sequitur declaratio*
dividit communiter et magis proprie id est quedam sunt differen- *textus*
tias quedam dicuntur communiter et quedam magis proprie dicuntur
proprie non faciunt 3m separabile Sed prima faciunt
quale 2a vero proprium faciunt quale et aliquantum quale
Nam proprietates rerum plerumque inseparabiliter accidentia
inseparabilia 2a vero faciunt 3m separabile et quia
sunt de qua hic intendit facit principaliter declaratio [illegible]
Id est differre ab altero suo sive differunt quod *Declaratio*
differt ab alteritate quadam id est quodam accidente separa- *1e differentie*
bili Accidens enim separabile differt alteritas Et non immerito *communis*
Nam id proprie vocatur alteritas quod reddit aliquid
aliud et diversum Sicut ipsum differt albedo quod aliquid
reddit album Sed ita enim accidentia accidens quod
separabilis magis reddit aliquid ut puta suum subjectum
aliud et diversum Igitur accidens separabile merito dicitur
alteritas minor patet quia accidens quod separabile est facile
adest et facile abest suo subjecto et quod adest afficit
suum subjectum aliquomodo Similiter quod abest causa ut subjectum
suum aliud non afficiatur Accidens autem inseparabile cum
separari a suo subjecto non possit denominat suum subjectum

alia ratio semper eodem modo Insuper alteratio videtur esse
generatio ad varietatem et mutabilitatem varietas autem reperitur
maior in accidentibus separabilibus quam inseparabilibus Nam
igitur inventio accidentis separabilis variat alterationis

Correlarium et declaratio textus Quo fit ut hec diversitas (sed tamen re [illegible]) tamen accidens sit
separabile in potissime reperiatur in rebus que frequenter
alio modo et alio modo sese habent sive que frequenter mutant
suscipiunt accidentia Et hoc est quod dicit textus
et semper in alio modo esse habendi se alterationibus
spectat [illegible]

Ponit quod sit convenientia et diversitas Insuper convenientia inter diversas
[illegible] et spatia diversa Convenientia autem est quia omnes diversa
alteratio facit id est facit aliquid differre ab altero
Diversa autem est inter species quia illa que prope sunt
et contrarie faciunt alteratum id est faciunt alteratum differre
accidentaliter Illa vero que prope sunt id est que sunt per
relationem tamen loco et de quibus principaliter hic
habetur faciunt aliud id est faciunt differre

Correlarium essentialiter Quo fit ut facere alteratum in prima
parte prima correlarii impetratur alio modo quam in secunda parte
eius deinde Nam in prima parte facere alteratum est
facere differre quocumque modo sive essentialiter sive
accidentaliter Sed in secunda parte est facere differre

Alia diversitas Et declaratio textus accidentaliter solummodo Secunda diversa est quia
diversas magis proprie sumitur differentias
sumitur secundum in casu que [illegible] et proprie sumuntur
descriptiones [illegible] quidem sumitur descriptio
vulgaris et in proprie descriptio doctrinalis de-
scriptio doctrinalis est que datur per causas propria vul-
garis vero que per [illegible] datur Et hoc est quod
habetur in textu in ante casus que solum alterato
faciunt alterationes solum consistit et aliquid habens

se permutationis dicit **Insuper** sic declaratur diu-
ersis idem differre a se ipso Quod non est intelligendum — Improbat aliam opinionem
secundum opinionem heracliti qui dicebat omnia continue
moveri et non esse eandem horam hora decima quam
fuit hora nona Illud enim est falsum Sed hoc est intelli-
gendum quia sortes uno tempore habet aliud accidens quam
altero tempore

Mortale secundum porphirium est differentia essentialis et — excipit porph. in quo loco secundum opinionem platonis
generat formam que aliquando desinit informare materiam
Sed secundum ~~[illegible]~~ veritatem non est differentia essentialis
sed est solum accidens homini Et dicitur homo accidentaliter [illegible]
Sed disciplinae esse perceptibile non est differentia essentialis hominis
sed est solum proprium quarto modo Vero assignatur pro differentia essentiali
In textu illud est secundum opinionem platonicorum qui dicebant
scientias esse essentiales anime rationali comparatas ad rationem
intelligere scripta sicut videlicet supponendo Non erat
licet secundum nos sit habitus per multitudinem continuo et labore
et exercitio acquisitus quia dicitur etiam nobis connaturaliter [illegible] ut platonici
[illegible] in sensu fuit in corpus descensa et compressione
et materiali mentis obliviscatur eorum que prius cognoverant
Et rursus per attentionem magis corporis et continuum laborem
anima iterum reminiscatur ~~[illegible]~~ aliquorum prius cognitorum
Hinc dicunt nostrum scire esse quoddam reminisci Et nos — quod sit scire secundum platonicos
nos nihil posse scire quod a nobis prius scitum sit Sed
secundum veritatem scientie non sunt essentiales et congenita anime
rationali sed accidentaliter sunt et omnino adventicie Sunt a
nobis per laborem acquisite Quare susceptibilem disciplinae
[illegible] ponitur inter differentias communes quam inter differentias essen-
tiales **Quo fit** ut porphirius male dicat in textu — Correlarium
Nam rationale per se inest homini et mortale et disciplinae
esse susceptibile

Declarat textum quo modo intelligi debeat

Cum dicatur in capitulo quod illa que sunt per accidens separa-
tionem suscipiunt et commixtionem illud non sic intelligendum
de omnibus differentiis per accidens Nam accidentia quorundam quedam
sunt per accidens et tamen nec separationem et commixtionem susci-
piunt Dicitur ergo hoc de aliquibus particularibus intelligendum vel
potius de differentiis aliquibus et de propriis communiter non
sunt accidentia propria [illegible]

Differentia quinque modis potest considerari

Differentia autem quinque modis considerari potest et etiam hoc
modo assignantur quinque diffinitiones Primo potest conside-
Primo
rari in comparatione ad speciem et quod actu
in ea includitur et secundum hanc considerationem ponitur
Secundo
prima diffinitio Secundo potest considerari in compara-
tione ad plures species et quod essentialiter di-
versificat et secundum hanc considerationem ponitur
Tertio
2a diffinitio Tertio modo consideratur in comparatione
ad genus quod dividit et secundum considerationem ponitur
Quarto
3a diffinitio Quarto consideratur secundum suum proprium
effectum quod est facere differre species quas
continet ab aliis speciebus eiusdem generis et secundum hanc
Quinto
considerationem ponitur 4a diffinitio Quinto modo
consideratur in comparatione ad speciem et quod speciem constituit et perficit
et hanc considerationem habendo ponitur quinta diffinitio

Declaratio primae diffinitionis

Differentia in prima diffinitione est qua species abundat
a genere species superat genus species autem superat
genus per differentiam et unde differentiam actu habet genus

Obiectiones sequuntur Prima

vero nullam habet Et si quis argumentetur contra
Sequitur quod species nullam habet differentiam quod est
falsum consequens Probatur sequela quia species si haberet

formam illam habet a qua sumitur genus nullo habet sufficientiam
speciei **Secundo sic arguitur** si genus non haberet
formam sequeretur quod ex nichilo aliquid fieret quod est
falsum Veritas antecedentis **Probatur** sequela quia species et constituitur
ex genere et forma Cum igitur non habet formam forma
illa nichil erit et sic ex nichilo fieret aliquid scilicet ex genere
et forma quod nichil est constituitur species **Ad primum argumentum** ad partem
dicitur quod species habet unam formam quamvis nullam habeat
genus Et cum arguitur quod species habet formam a qua [illegible]
dico ex illo inferri non potest quod species nullam habeat
formam quamvis genus nullam habeat sed tamen genus et
non habet formam habet tamen oppositam potestatem
Non habet nullam oppositam actum Sed vero habet [illegible]
Potest tamen fieri responsio aliomodo in aliquam quam
sola potestate complectitur et continet Ut terra que
actum ob complexionem non formam sed nichil habet huiusmodi
respicitur in [illegible] complexionem in huiusmodi Sic genus
ad actum neque habet rationalem neque irrationalem Sed dicit in habet
formas rationalem et irrationalem Quare nullum actum habet
neque sic in genere in illo quod sola potestate continet
Quod sit Ut ex non arte non fit aliquid [illegible]
non [illegible] [illegible] actu quamvis non species continetur
ex genere [illegible] actum sed et forma que dicitur [illegible]
ipse actum et tamen aliquo non [illegible] forma Ut potentia
potestate Cum igitur species continetur ex genere quod
quod genus sit actum et forma que sit potestate [illegible]
quod sit aliquo fuit et constituitur species **Insuper** forma
que ex genere fuit species quia constituitur sub ratione constitutiva
tamen dicitur quodammodo apparet in specie quatenus
tamen dicitur ipse actum **Insuper** genus quod non dicitur
constituit species que sub [illegible] ratione [illegible] dicitur consideratur
apparet quodammodo ad speciem genus tamen

Secundo
ad partem obiectionis
Ponit aliam solutionem
Correlarium
Alia ratio
Alia

ad aliquid sunt species contrariorum aliis contrarie oppositarum
hic actum Quarta ratio sequitur ex principalibus sit aliquid
per actum tangitur in textu Ubi dicit Videre non habebunt
speciem communem nisi eum esse oppositum hic quomodo invenit
sunt opposita Et solutio earum sequitur et quando
modo plura potestate quod hic est sub contrarie
actum Viso multa et actum tangitur explicate in textu
Cum dicitur arse nec [illegible] que non sit aliquid
sit nisi opposita [illegible] quam idem textus solutio
Obiectiones solutae

Habetur in textu vicesimo septimo quod qualitas
suscipit magis et minus Contra quod ab hiis que dicta sunt
et contra Nam qualitas magis non suscipiunt magis et minus
[illegible] Alie autem albedines suscipiunt magis et minus [illegible]
non dicitur [illegible] [illegible] alter [illegible] magis habet
[illegible] talem quantitas dicitur [illegible] magis
Sed hoc non [illegible] [illegible] [illegible] Verius
non suscipit magis neque minus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod species [illegible] [illegible]
aliquam [illegible] possunt suscipere magis et minus [illegible]
album per [illegible] magis album quam illud [illegible] Ut illud
[illegible] non sequitur [illegible] [illegible] [illegible] species [illegible]
magis et minus [illegible] [illegible] aliquid [illegible] suscipiunt
album quam alterum non per [illegible] [illegible] magis [illegible]
quam alterum [illegible] [illegible] semper hic [illegible] gradus
[illegible] Ut [illegible] albedinis et [illegible] [illegible] vel
[illegible] [illegible] albedinis et quattuor [illegible] et quo
[illegible] sumuntur semper [illegible] [illegible] gradus Cum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per habere plures gradus

coloris quam alterum sequitur per hoc quod sunt colorata et per consequens
coloratum aut color neque magis neque minus suscipit Similiter alba
aliquando sunt octo gradus albedinis aliquando decem et
propterea intensive ipsa aliquando dicitur magis et minus
album Similiter quando sunt accidentia non suscipiunt magis
et minus quorum species suscipiunt magis et minus Et
si quis **Argumentum** sic scientia sive studiositas magis sic est — Obiectio
magis studiosus et sic quod sunt suscipiunt magis
et minus **Ad argumentum** sic dicitur quod accidentia suscipiunt
habitus non reperiuntur aliquando in termino — Solutio
causa non dicitur habitus [illegible] et aliquando minoris
adde propterea [illegible] consequens et [illegible]
ne [illegible] sic alterius [illegible] alia

Putavit porphirius quod ideo [illegible] generatio et nulla — [illegible] porphirius
possit generari [illegible] propterea [illegible] differentie dicit generalissimum — generaliter quod sunt
[illegible] porphirius Sed [illegible]
generaliter [illegible] generationes Nam ille sola
[illegible] pluralitate [illegible] specie **Quo fit** ut — Correlarium
propter [illegible] a porphirio assignatas
[illegible] assignatur differentias specificas
et per se quedam sunt [illegible] generabiles non possunt
[illegible] generabilis [illegible] specie quedam
[illegible] **Insuper** — Declaratio per quandam similitudinem
[illegible] comparat differentiam [illegible]
[illegible] et compositis ex materia et forma
ad res [illegible] et similitudinem [illegible]
materie et forme [illegible] ex materia
et forma sunt res naturales [illegible] aut
ad similitudinem materie et forme sunt
[illegible] rei artificialis materia [illegible]
materia [illegible] solo similitudinem [illegible]

ſeruiunt in compositione rei naturalis aut artificialis Tertio
reperiuntur ſicut materia forma et totum compositum ſtant in
compositione loquendo. Etiam reperiuntur ſicut genus differentia et
ſpecies Et enim genus ut materia differentia ut forma
et ſpecies ut totum compositum ex hiis Nam ut patet
dicto ſi alii conveniunt in 1a differentia aliud facit et
ſpecies aliud facit ſecundum hoc

Declarata parte quintam **Quinta diffinitio** Que videtur reſtringere 3am diffinitionem
Dicit enim 3a diffinitio Differentia eſt quod natum eſt dividere
ea que ſub eodem genere ſunt Et diffinitio ut clarior
videtur quinta diffinitio eam reſtringit Dicit enim quod
ſub eodem genere poſitas eſt differentia eſt amplius oportet per quod
ad diffinitionem conſtituendam et quod ſit pars eius rei ſecundum
diffinitionem Nam eſſe aptum natum ad navigandum et hoc
artem nandi deprehendi Natum eſt diſtinguere ſpecies ſub
eodem genere poſitas (differt enim homo a quolibet animali
bruto per hoc quod eſt aptum natum navigandi) non tamen
eſt differentia propterea quod non conveniat ad eſſe neque in diffinitione

Corollarium eſſentiali poni poteſt **Quo fit** ut 3a diffinitio prima et 2a

Corollarium ſecundum dicat communiter diverſimode **fit etiam** ut 2a
diffinitio ſit tante obiectionis ſolutio quod quidam obiectio contra
2am diffinitionem formari poſſet

Primum dubium ſecundum arguitur 2o affirmative **Solet moveri Queſtio** Utrum genera et ſpecies in
tendantur et remittantur **Et arguitur primo quod ſic**

Primo genera et ſpecies moralia ſcripta et mediata ſunt qualitates
intranſibiles et remiſſibiles ergo aliqua genera ſpecierum

Secundo ut dicitur magis et minus **Secundo ſic**
album ſuſcipit magis et minus et album eſt ſpecies ergo

Tertio ergo ſpecies ſuſcipit magis et minus **Tertio ſic** arguitur
magis album eſt magis coloratum quam minus album ergo coloratum
ſuſcipit magis et minus et per conſequens ſuſcipit magis

et minus **Quarto sic arguitur** termini de praedicamento actionis
et passionis suscipiunt magis et minus ergo etc. consequentia tenet ex
tenendo hoc propositionem **Quinto sic** album dicitur magis album
quam planta quae albedo suscipit magis et est differentia ergo aliqua
differentia suscipit magis et minus **Ad quaestionem** dicendum
quod genera et species et differentiae essentiales non suscipiunt magis
et minus ut communiter tenetur Sed tamen aliquae species suscip-
iunt magis et minus et tamen aliae non suscipiunt magis et minus
Ad primum argumentum dicitur primo quod genera vocalia
sunt qualitates intensibiles et remissibiles Sed genera vo-
calia vocis vox autem qualitas est remissibilis et intensibi-
lis Non est concedere ergo genera suscipere magis et minus
Nam genus tamen vocale aliquo modo sit vox Non tamen vox et
simpliciter est vox aliquando vocis vox esset tamen vocalis quod
est manifestissime falsum Sed quemadmodum tamen simpliciter
recipere est quod ratione tamen aliquid sit destinatum a quo ratio
(est enim qualitas sui speciei) sic tamen vocale respectu relatione quam vox
ratione est aliquid distinctum et separatum Non enim cadit et simpliciter
vox potest dici tamen vocale sine aliqua forma sed magis simpliciter
quantitas   simpliciter est cantus vox dicitur tamen vocalis
quod suscipiat aliquam formam et aliquo modo fuerit articulata effectiva
est primo actio quod res quae est tamen vocalis generat intensive et remissive
enim illa res vox est modo est effectiva ut patet vocalis generat in-
tensive et remisse De generibus simpliciter et mediatis quod non suscipiunt magis
et minus manifestum est est enim tamen simpliciter quam ratio quod non magis magis
magis minus **Ad secundum argumentum** tamen eas quae dicunt
species non suscipere magis et minus Dicendum quod quaedam albedo potest dicere
comparative magis et minus accidentaliter et de ratione alterius
speciei non essentialiter et de ratione sui specifica generis Nam quaedam
modo species non suscipiunt comparative magis et minus de
se ut dicendum est ut non dicimus fortis est magis leo quam planta Sed
tamen aliquae species albedo non suscipiunt comparative magis et minus
de se nihilominus hic albedo quam haec albedo **Et si quis arguat** Obiectio
albedo quamquam quaedam est minus albedo quam albedo differentia gradu

Quarto
Quinto
Responsio quaestionis genera non suscipiunt magis et minus
Ad primum
Ad secundum tamen quae dicunt species non suscipere magis et minus Dicendum
Obiectio

Solutio — [illegible] species sumitur in duobus modis magis et minus [illegible] **ad illud dicitur** quando fuit [illegible] albedine [illegible] gradum esse minus albedine quam albedo [illegible] gradum. Nam albedo per se gradum [illegible] albedo sicut albedo [illegible] gradum et magis et minus [illegible] qualitatem [illegible] qualitatem. Ut dicit [illegible] partibus [illegible] albedinem [illegible] gradum et alia albedinem [illegible] gradum [illegible] alterius partibus magis albus quam albus quam [illegible]

Unde fuit solutionem — [illegible] albedo sit quam alteratio. Et hoc probat **Philosophus potest** [illegible] sicut [illegible] platonem et [illegible] sit [illegible] platonem [illegible] quam plato [illegible] albedo [illegible] sit [illegible] et [illegible] quam alteratio non [illegible] albedo sit minus albedo quam [illegible] et [illegible] magis et minus [illegible] alterius [illegible] species non [illegible] magis et minus sicut [illegible] et [illegible] probabile [illegible] et [illegible] aut non [illegible] aut non [illegible] [illegible]

Ad tertium — **Ad tertium argumentum** negatur [illegible] falsum quod magis albus sit magis coloratum quam minus album quia ut [illegible] coloratum sicut [illegible] colorata [illegible] habeat [illegible] plures [illegible] pauciores

Ad quartum — **Ad quartum argumentum** dicitur [illegible] species [illegible] magis et minus [illegible] qualitatem in [illegible] Et [illegible] sicut [illegible] in 2º articulo [illegible] qualitatis

Ad quintum — **Ad quintum respondetur** [illegible] magis [illegible] quam planta [illegible] magis [illegible] Et [illegible] quam planta [illegible] magis [illegible] et minus

remissionem Et sic negatur Item circa alios modos forma
magis aut quam forma plante et anime utraque subiecta et subiecta
magis magis magis suscipit qualitate una non est magis
circa quam altera

Solet insuper Questio verti circa quod dicitur — Secunda questio
Utrum forma sint realiter affirmata et arguitur **primo** — Arguitur primo
quod non quia si essent realiter affirmata sequeretur quod sensitiva
esset genus sicut et [illegible] Minor **Probatur** quia sensi-
tiva est genus sicut non est forma **Patet** quia quod philosophus
[illegible] sicut [illegible] ponat [illegible] [illegible] multa affir-
mativa Cum forma [illegible] in quali genere [illegible] in
quid **Secundo sic arguitur** pro causa quod aut sensi- — Secundo
tiva et intellectiva distinguantur et quod [illegible] [illegible]
[illegible] sensitiva [illegible] [illegible] relata cum intellectiva
materia forma informata Cum ille [illegible]
forma [illegible] et plato [illegible] [illegible] et forma et plato [illegible]
[illegible] [illegible] forma generata et [illegible]
[illegible] [illegible] Cum forma et plato in causa [illegible] de pluribus
[illegible] **Patet** et [illegible] [illegible] tota quorum
unum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pluribus alterius
illi [illegible] [illegible] **Tertio sic arguitur** [illegible] et — Tertio
Johannes [illegible] [illegible] et de illis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] **Probatur** minor [illegible] [illegible] [illegible] quorum
unum [illegible] [illegible] et Johannes [illegible] et alter [illegible]
[illegible] materias [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de pluribus [illegible] [illegible] **Ad**
Questionem Respondetur quod [illegible] [illegible] sint affirmata — Responsio ad questionem [illegible]
Et ad primum argumentum Concedo maiorem et nego [illegible]
minorem et ad [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] — Ad primum

eſt dulcis et eciam non eſt ſed generans aliquod ſit in
quali et medio [illegible] quandocunque illud ſit diuerſorum et
rectum. Ut colorata ſunt in quali de parte et in
quod ſunt de albo et nigro. Hec ſenſus ſecundum
que ponuntur in recta linea et de illis ſunt in quali
et ſecundum genus aliquorum in laterali linea ſub ſe poſitorum
Reperiuntur ſunt ſimul et ſpecies in linea laterali ſicut
in linea recta. Sed ad ut dictum eſt ſunt ſimilitudine

Ad ſecundum

quadam et analogice. **Ad ſecundum argumentum** dicitur
quod anima ſenſitiva et intellectiva diſtinguntur ſi ſola ratione
Preterea ſi intelligatur quod deus corrumpit eam ita quod
ſit remanet anima intellectiva eam ita quod eſt cauſa
non ſit admittendum quod equivalent petit ita compoſita et
remanere anima ſenſitiva et intellectiva ſed ſeparatim
Et ſimiliter operacione impoſſibile ſit anima ſenſitiva corrupta
remanente intellectiva [illegible] ſicut non impoſſibile ſit aliquis
corrupta ipſa eadem remanente. Si anima intelligat quod
anima ſenſitiva corrumpatur eam remanente intellectiva
intellectiva cauſa ſit admittendum. Nam illud ſit ac ſi
peteret quod anima ſortis non poſſet exercere operaciones
ſenſus exerceat tamen operaciones intellectus. Et illud
ſit impoſſibile ſolum nihil ſit repugnancie et [illegible]. Sed
ex illo non ſequitur quod tale [illegible] diſparibus
ſpecie diuerſis non ſed eam non dato caſu ſortes et
plato diuerſis ſpecie plato enim habet animam ſenſitivam
et intellectivam ſortes autem per caſum ſolum intellectivam
habet autem non intellectiva eam [illegible] eadem ſed ſenſitiva
Sunt ſimiliter ſortes et platonis anime ſimiles eciam poſſunt
ex dicto caſu. Secundum concludere ſunt quod anima
ſortis exercerat operaciones ſpecie diuerſas ab operacionibus
anime platonis hic enim ſunt tamen [illegible] intelligit ſicut
ſenſitiva anima et intellectiva operaciones ſed ſpecie diuerſas
ex ſola potencia ſpecie differencium

Et quod sic probatur minor quia tunc sequeretur quod tota differentia quorumque Obiectio
unius per essentialiter unumquodque specie differt a utroque probus alterum
vero illo specie differt sed forma saxi differt a materia
platani ut manifestum sed etiam forma saxi differt
a forma platani quia hic [illegible] forma illa vero intellectiva sicut forma [illegible] plato
specie differunt. **Ad argumentum** distinguitur maior Solutio
vel sic per essentialiter unumquodque distinguatur realiter et [illegible]
rem specie a utroque probus alterum vero. Et sic conceditur
vel sic solum ratione differt a utroque probus alterum. Et
sic negatur. Modo anima saxi et anima platani non
differunt specie realiter anima cum sensitiva et intellectiva
sola ratione differunt sed anima una et eadem sed a diversis
suis operationibus sortitur nomina. Vocatur enim sensitiva quia
sentit et secundum operationes [illegible] intellectiva [illegible]
quia intelligit. **Ad 3m argumentum** Respondetur Ad tertium
negando maiorem et ad probationem negatur maior
quia non debet dici specie differentia nisi quae di[illegible]
[illegible] species habent aut quae diversis speciebus [illegible]
[illegible] ex diversis materiis ex una parte et
diversis formis ex altera parte [illegible] speciebus
[illegible] specie sed diversis et [illegible] dicuntur
differre specie differentia. Ad minorem conceditur
distinguendo vel si per primum demonstrativum illa eadem et
et eodem modo quod demonstrabam prius. Et sic
negatur minor quia aggregatum ex diversis materiis
[illegible] formis [illegible] aggregatum ex diversis
formis. Vel si per primum [illegible] demonstratum demonstrans
alia [illegible] prius. Et sic conceditur minor
aggregatum ex materia et una
forma ex una parte et aggregatum ex altera materia et
altera forma ex altera parte sed tunc [illegible]

dicitur spere mixtis similem et aliam non diversificantur in
maiore et minore

Tercia questio utrum pars sit assignare dextrum / Primo / Secundo

Movetur tercia questio utrum dextra dicatur sit dextra et sinistra
indifferenter possint habere duas **Et arguitur quod non Primo**
quia sicut pars dextra potest esse sinistra et sinistra mixta similiter
in duas ergo dextra potest esse altera dextra **Secundo**
arguitur si homo haberet alteram speram ab utroque latere
et aliter [illegible] haberet in eis [illegible] quantitatem illud materie
et supponentis quod toto esset dextra [illegible] ergo dextra
potest assignari vera dextra **Ad questionem** Respondetur

Respondetur ad questionem in positione

dicitur quod dextra non habet alias duas propter causas
partes indicentes in questione cum [illegible] erat [illegible]
Arbor porphiriana cum dicit sicut [illegible] sit recta assi-
milata **Ad primum argumentum** dicitur quod [illegible]

Ad primum

que sunt in recta linea dicuntur habere duas
Illa autem que in linea laterali non habent duas
non possunt duas sunt **Ad secundum argumentum**
dicitur quod [illegible] quantitatem illud materia non
est dextra Primo quod [illegible] dextra [illegible] partes dextra
[illegible] non potest [illegible] materia [illegible] supposito
[illegible] diversitate essent diverse materie
ergo [illegible] huiusmodi materia non [illegible]
dextra [illegible] **Secundo** Cum dextra [illegible] dextra [illegible]

Ad secundum tenditur duobus modis Primo

Secundo modo

sive principali [illegible] formam importare [illegible] Nam
principale [illegible] [illegible] quantitatem [illegible] formale
formale [illegible] [illegible] a forma sumitur ut [illegible]
[illegible] Cum [illegible] huiusmodi [illegible] [illegible]
cipali [illegible] [illegible] materia [illegible] non [illegible]
quantitatem et [illegible] non dicit dextra **Ad secundam**
partem questionis dicitur quod indifferenter
[illegible] non habent duas [illegible] Nam indi-
fferenter [illegible] non sunt differentia [illegible] sunt

Respondetur ad secundam partem questionis

eu(n)de(m) r(ati)o(n)is (et) na(tur)e s(ed) n(on) s(un)t d(u)as (co)m
r(ati)o(n)e n(on) differe(n)t u(nde) s(i)t d(ic)ta aliq(uan)do aliq(ua)
esse d(ic)ta (et) n(on) d(ic)ta q(uod) (est) i(m)p(ossi)b(i)le Sed in d(ic)tis
d(iuer)sar(um) sp(eci)er(um) ea d(ic)ta s(un)t d(iuer)s(is) r(ati)o(n)e q(uod)
in ind(iuidu)is d(iuer)sis vn(ius) sp(eci)ei ab ind(iuidu)is d(iuer)sis alteri(us)
sp(eci)ei (quod) d(ic)tas (est) a s(ua) sp(eci)e acc(i)p(iu)nt vt s(un)t d(ic)ta
a brunello (et) d(ic)ta sue sp(eci)ei s(un)t r(ati)o(n)alis

Sequitur quartu(m) caput de (com)p(ar)atio(n)e / uatoz Sunt actuationes propri(e)

Q(ua)r(t)a r(ati)o (prim)o n(on) s(un)t (id est) (con)ceuabile
s(ed) q(ua)r(t)a Quarta v(er)o a(c)c(e)p(ti)o s(e)c(un)d(u)m q(uo)d (con)ceuabile
(com)p(ar)a(ti)o (prim)o mo(do) (et) (com)p(ar)a(ti)o (secun)do mo(do) ~~s(ecundu)m~~ s(e)c(un)d(u)m h(ab)et s(e) s(icu)t
act(us) (et) ap(ti)tudo Na(m) (com)p(ar)a(ti)o (prim)o mo(do) s(e) d(ic)it ap(ti)tu-
d(in)e s(ed) (com)p(ar)a(ti)o (secun)do mo(do) (et) e(con)u(er)so (com)p(ar)a(ti)o q(ua)r(t)o mo(do)
s(ed) d(icit)ur actu s(ed) (com)p(ar)a(ti)o (prim)o mo(do) (com)p(ar)a(ti)o (secun)do mo(do) s(ed) s(e)c(un)d(u)m
mo(do) (com)p(ar)a(ti)o e(x) (con)d(itio)ne (et) al(ia) [illegible] ca(u)sa(ti) p(ro)p(ter) ca(u)sa(m)
(et)c. cu(m) (et) n(on) ca(u)sa(tu)m p(ro)p(ter) n(on) s(ed) (com)p(ar)a(ti)o (secun)do mo(do) s(ed) p(ro)p(ter)
ca(u)sa(m) q(uod) e(ss)e h(ab)et s(i)t s(i)m(u)l (et) ~~(con)uersio~~ e(ss)e h(oc) i(n) s(ub)i(ec)-
to (con)u(er)sio s(ed) (com)p(ar)a(ti)o h(ab)et (secun)do mo(do) (com)p(ar)a(ti)o au(tem) s(e)c(un)d(u)m
mo(do) magn(itudi)ne s(ed) (com)p(ar)a(ti)o (et) s(im)p(li)c(ite)r s(e)c(un)d(u)m s(un)t (con)-
formas substa(n)tiales r(ati)o(n)e s(icu)t m(ateri)a d(ic)ta s(ed) alio mo(do)
Na(m) d(ic)ta esse(n)tiales s(un)t r(ati)o(n)e e(ss)e(n)tia (e)ius
forme (com)p(ar)a(ti)o v(er)o n(on) r(ati)o(n)e esse(n)tia forme s(un)t
s(ed) p(ro)pt(er) r(ati)o(n)e op(er)ac(i)o(n)is q(ua)e p(ro)ced(un)t a (com)p(ar)a(ti)o(n)e
a formis substa(n)tialib(us) n(atur)a s(ecundu)m p(ro)p(r)ia(m) **Quo** Correla-
sit vt eu(n)de(m) s(un)t plura poss(un)t e(ss)e (com)p(ar)a(ti)o tiuu(m)
vt h(ab)et (com)p(ar)a(ti)o s(un)t r(ati)o(na)le s(ed) (ex)ib(i)le d(is)cipl(in)e (et) s(ed) sap(i)-
ent(ia) s(ed) (con)ducibile p(ro)p(ri)e Na(m) plures op(er)ac(i)o(n)es
na(tur)a s(ecundu)m p(ro)ced(un)t ab vna (et) eade(m) forma d(ic)ta
(et) n(on) i(n)d(i)u(idu)a (e)a(dem) a q(ua)c(um)q(ue) forma e(ss)e eu(n)de(m)

tri possunt esse multa accidentia communia et per consequens secundum

ipsum potest habere multa communia legitima Fit etiam ver[illegible] hec

distinctio proprii quarto modo sic quia quedam sunt communia

modo sumpta a materia et quedam sumpta a forma sic

habent locum multi accidentia Nam auctores solum considerant

que sunt maxime talia quia sola communia a formis sumpta hoc

in loco considerari debent Insuper nihil commune sumptum ex

parte materie rebus accidere solet materia [illegible] communia

[illegible] omnibus [illegible] quod conveniunt materie rebus [illegible] communia

[illegible] quibus potest materia convenire [illegible] materia rebus

rebus conveniunt eadem quia [illegible] quod a materia procedit

[illegible] rebus [illegible] ergo [illegible] nihil commune ex parte ma-

terie rebus competit Et [illegible] communia quod

considerat auctores [illegible] illa a forma sumpta

Proprium quarto modo [illegible] inferioris sunt [illegible]

communia quarto modo [illegible] secundo modo ut risibile [illegible]

2o modo [illegible] forte conveniunt [illegible] forma et non sola [illegible]

aut [illegible] forte [illegible] modo [illegible] [illegible] [illegible]

bile Nam [illegible] [illegible] accidentalis et transmutabilis

[illegible] modo necessario [illegible] vero [illegible] forte [illegible]

accidentalis et transmutabilis sunt necessario Nam [illegible]

[illegible] [illegible] quarti [illegible] Nam [illegible] modo [illegible]

[illegible] forte [illegible] Insuper illa [illegible] [illegible]

[illegible] Nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Nam communia subiectabile [illegible] [illegible]

[illegible] Insuper [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ut [illegible] [illegible] communia 2o modo [illegible]

[illegible] modo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Sed si aliquis modo [illegible] [illegible] [illegible]

46

Aliud accidentarium

probat [illegible] [illegible]

Secundo modo et alia ratione

species proprij de inferiori sua specie. **Quo sit** ut modus [illegible] — Correlarium
predicandi quarti predicabilis non sit solo accidenta-
lis et inseparabilis predicandi sed cum hoc oportet ipsum convertibiliter
predicari. **Quo sit** ut proprium 2o modo non debeat — Correlarium
speciei specialissime inesse [illegible]. **Quo sit** ut — Correlarium
species specialissima habeat aliquod proprium aliis speciebus non repe-
riatur. Item omne aliud solum immediate de pluribus — plur[illegible]
predicari possit. Sic enim de pluribus speciebus predicantur
sicut et differentia specifica vere de pluribus individuis sicut
et accidens. Proprium autem de uno solo specie predicatur.
Ideo ex illo patet quod proprium non esset solum. Et
si **argumentetur** contra [illegible] aliis predicabilibus de pluri- — Obiectio
bus predicari, proprium autem de uno solo specie
predicabile. **Ad argumentum** Respondetur quod proprium non predicatur de — Solutio
numero et distinguendo numero vel quod proprium
specie de uno solo habente unum suppositum. Et sic
negatur. Vel quod predicatur de uno solo habente plura
supposita. Et sic conceditur. Modo quamvis proprium de
uno solo specie predicetur tamen ista species habet plura suppo-
sita de quibus omnibus predicatur [illegible] proprium quamvis ratione
illorum suppositorum non dicatur proprium predicari [illegible] solum
2o modo. **Quo sit** ut proprium 4o modo debeat dici — Correlarium
predicabile quia sufficit [illegible] de pluribus predicatur. Et ita
[illegible] **Sit etiam** ut proprium 4o modo — Correlarium
ratione illorum plurium de quibus predicatur et ratione
inferiorum suorum [illegible] non ratione [illegible]
non [illegible] ad [illegible] proprium quod tamen [illegible]
[illegible] proprium [illegible] accidentis [illegible]
predicatur [illegible] adsit et absit proprium [illegible]

de inferioribus [illegible] necessario [illegible] sicut
de suo subiecto **Et si quis argumentetur** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **Ad argumentum** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **Insuper** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] sufficit

Movetur [illegible]
[illegible] **Et arguitur primo** [illegible]
[illegible] **Patet** [illegible]
[illegible]
[illegible]

Obiectio

Solutio

[illegible]

Prima que[stio] [illegible]

[illegible] homo et [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] consequens [illegible]
ratione [illegible] Confirmatur hec pars [illegible] vel [illegible] Confirma[tur]
vel [illegible] [illegible] [illegible] vere [illegible] et
[illegible] [illegible] sic [illegible] **Patet** [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] **Secundo sic arguitur** [illegible] [illegible] [illegible] Secundo
[illegible] [illegible] [illegible] **Probatur** quia si aliquod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] consequens [illegible] hoc [illegible] [illegible] **Tertio** Tertio
sic arguitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
male [illegible] **Probatur** quia [illegible] et [illegible] [illegible] **Quar-** Quarto
to sic arguitur [illegible] [illegible] consequens [illegible] hoc [illegible] male [illegible]
[illegible] [illegible] quarto [illegible] [illegible] quia [illegible] sequitur [illegible] consequens [illegible]
hoc [illegible] [illegible] iste hoc vel [illegible] iste hoc Et sic de singu-
lis [illegible] [illegible] falsum [illegible] **Quinto sic arguitur** Quinto
[illegible] consequens antecedens et antecedens [illegible] homo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible] quia hoc [illegible] vera antecedens [illegible] et
[illegible] [illegible] sit vera **Patet** quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] **Sexto sic arguitur** [illegible] [illegible] homo [illegible]
[illegible] [illegible] male [illegible] [illegible] [illegible] Sexto
Sequitur quod [illegible] [illegible] consequens [illegible] hoc **Septimo sic** Septimo
falsum [illegible] quia consequens [illegible] [illegible] et [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] **Probatur** quia quolibet [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vere [illegible] [illegible] [illegible] **Octavo sic** Octavo
arguitur hec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] albus vel nullus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] affirmativa
Nono sic arguitur [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc **Probatur** Nono
[illegible] quia vera et affirmativa
Patet quia [illegible] vera [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible] **Decimo sic arguitur** [illegible] Decimo
[illegible] [illegible] hec [illegible] [illegible] [illegible] albus [illegible] [illegible] [illegible] falsa
[illegible] [illegible] [illegible] **Probatur** quia [illegible] [illegible] [illegible]

Undecimo — et [illegible] [illegible] [illegible] et alba [illegible] **Undecimo sic**
sequeretur quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] **Probatur** quod [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] et in [illegible] [illegible] [illegible]
Duodecimo — [illegible] **Duodecimo arguitur** [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] **Tredecimo sic**
Tredecimo — **arguitur** sequeretur quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
Responsio questionis est affirmativa — [illegible] **Patet** quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] **Ad Questionem** Respondetur quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] **Et ad primum**
argumentum Respondetur quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
Ad primum — [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Insuper [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Ad aliud [illegible] — [illegible] et [illegible] **Insuper** [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] **Quodam**
Quadam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] materia [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod materia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alba [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ipsi materie subiecte ut patet quia hoc subiectum denominatur esse rem
albedinis non autem materia patet quia non denominatur
alba. Illa vero sunt partes denominantes aliquid eodem
modo quo hoc subiectum denominatum est quia [illegible] et [illegible] huius
Nam pater homo denominatur [illegible] vero nomine aliquis
quod non denominat suum subiectum hoc solo subiectum denominatur
[illegible] [illegible] cum hac de causa denominatum est subiectum
Modo prima acceptio proprie intelligitur de illo quod denomi-
natur [illegible] et non [illegible] in [illegible] subiecti vel de-
nominatur a parte [illegible] illud quod de [illegible] ad aliud pro parte in arte
re [illegible] [illegible] Quarto quod alio et alio modo sunt medicine
hominis et animalis [illegible] sunt medicine [illegible] habent [illegible]
[illegible] potentia [illegible] [illegible] non [illegible] medicinam
[illegible] alterum [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] ut de [illegible] et de [illegible] [illegible] [illegible] quod
[illegible] cum [illegible] sanguinis replet [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] sanguinis [illegible] sanguine [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] replet [illegible]
replet [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
Ab hac autem [illegible] medicine [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potentia Modo
prima acceptio proprie intelligitur de illo [illegible] [illegible]
[illegible] **Ad Confirmacionem** [illegible] [illegible] [illegible] ad confirmacionem
[illegible] quod prima acceptio proprie [illegible] [illegible] et solo [illegible]
[illegible] quod [illegible] non [illegible] quod esse potest [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Nam cum ratio sic sit [illegible] sic habere posset **Ad secun-**
Ad secundum **dum argumentum** dicitur quod [illegible] solum [illegible]
ex [illegible] et causa pro respectu cum [illegible]
quod [illegible] et non [illegible] quod [illegible] Casus enim et hypothesis sunt eorum
que sunt [illegible] que esse possunt Propterea [illegible]
3o non ratione [illegible] importat actum et suppositum [illegible] quod [illegible]
sit semper et quod [illegible] in [illegible] sit causa [illegible] antecedens
Correlarium non [illegible] esse potest **Quo sit** ut [illegible] non [illegible] ha-
beat opposito non ad [illegible] primo **Ad secundum argumentum**
dicitur quod [illegible] et soli non repugnant ratione [illegible] Modi
in quarta acceptione referuntur ad [illegible] dicitur non
[illegible] et soli [illegible] **Insuper** propter hoc non [illegible]
[illegible] quolibet homini convenit et [illegible] soli
homini quod nulli convenit quod [illegible] sit [illegible] Modo [illegible] et
soli in tali [illegible] opposita Cum non sunt
opposita [illegible] et soli tamen solum [illegible] sunt [illegible]
Modo [illegible] non sic accipiuntur in quarta acceptione [illegible]
[illegible] falso [illegible] convenit [illegible] homini et [illegible] homini **Ad ter-**
Ad tertium **tium argumentum** Respondetur negando [illegible] Et ad pro-
bationem dicitur quod [illegible] valet [illegible] convenit soli homini
[illegible] convenit soli isti homini vel soli isti [illegible] equivalet
[illegible] convenit alicui [illegible] sit [illegible]
Aliter non [illegible] convenit alicui [illegible] sit iste [illegible] **Insuper**
[illegible] argumentatione [illegible] parte [illegible] convenit soli
[illegible] convenit soli isti [illegible] vel
soli isti [illegible] Et sic de singulis [illegible]
Ad quartum manifeste falsa **Ad quartum argumentum** Respondetur
[illegible] quod [illegible] sit [illegible] ampliativum [illegible]
non Nam [illegible] ampliativum importat [illegible]
temporis [illegible] non [illegible] tempus importat

Sed solum applicando [illegible] que hic [illegible] vera ante-
cessio sed non si ille sit per ampliationem [illegible]
tamen non sed [illegible] antecessio Non enim solum antece-
quent. Respondeo antecessio [illegible] ad [illegible] et ille [illegible] aliter dicendo [illegible]
hic non [illegible] quia non [illegible] antecessio [illegible]
Prima dicta [illegible] hic non [illegible]
2a non ~~[illegible]~~ Respondeo ille [illegible] sit per aliter
ampliationem [illegible] applicandum importat non [illegible]
[illegible] de antecessio [illegible] antecessio

Ad ~~Quintum~~ 6m Dicitur concedendo [illegible] et negando Ad 6tum
[illegible] et [illegible] dicitur quod ille quent solum hoc si
quent [illegible] intentionaliter [illegible] a potentia [illegible]
de solvendo [illegible] hic si quent [illegible]
intentionaliter [illegible] ille [illegible] solum [illegible]
hic [illegible] hic **Ad Sextum argumentum** Dicitur quod [illegible] Ad sextum
[illegible] sed [illegible] corporis sicut ingrediens [illegible]
[illegible] Potest separari a corpore sicut porphyrius
Dicit intelligendum posse separari a [illegible] intelli-
gentia Potest enim dicit porphyrius [illegible] intelligi album
a subiecto [illegible] sicut coloratum per separari
intelligentia a corpore et per intelligi corpus non coloratum
cum tamen color sit aliquid [illegible] distinctum a corpo-
re [illegible] accidentali [illegible] et [illegible]
[illegible] accidit [illegible] corpori [illegible] Unde color [illegible]
[illegible] separatur aut non separatur a corpore [illegible]
[illegible] separatur [illegible] accidit [illegible]
[illegible] accidit [illegible] 8

Ad Septimum Respondetur negando [illegible] ad septimum
habetur in [illegible] sit [illegible] Vel
non alius [illegible] sit per ampliationem [illegible]

hoc non est simpliciter. Quod autem terminus sit albus vel non albus
Replicatio contra solutionem — vel non albus non sit [illegible] [illegible] quia si [illegible] [illegible] ille
et contraria primo [illegible] aut secundo aut contrarie [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod albus sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quia [illegible] [illegible] sit non albus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] particularis
ad aliquam [illegible] [illegible] affirmativae. Ergo non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Non [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~
[illegible] [illegible] [illegible] Non [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Aliter ad idem — [illegible] falsa [illegible] [illegible] albus vel non albus [illegible] **Insuper**
[illegible] albus vel non albus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] albus vel non albus. **Ad octavum**
Ad octavum — [illegible] **dicitur** [illegible] [illegible] [illegible] possit [illegible] [illegible]
Probatur contra solutionem — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel universalis vel
particularis. Non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quia [illegible] falsa [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aliquam non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] particularis [illegible]
Aliter ad idem — **Insuper** [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nullo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] risibile [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non habe-
bit ergo argumentum [illegible] [illegible] [illegible] risibile [illegible]

cum signo vniuersali vere negetur de hoc isto cum sit vera hoc
non sequitur de nullo negatur hoc aliquo non sed repugnat rectum Dicat
enim rectum quod nullo simpliciter semper non potest vere negari
de hoc tamen cum contrarium est et non sequitur sicut cum adde- Ad nonum
re **Ad nonum argumentum** dicitur negando quod hec sit
secundo contrarium album sed nullo visibile cum non sed contrarium albi
Nam contrarium so non sit rem quantitatem Vel argumentum
subiecti sed rem absolutam negat vel rem minus quantitatem
album vero negat absolutam negat cum minus quantitatem quod
nullo **Insuper** nullo non secundum quantitatem de albo sed Aliud ra°
sed indeterminate de hac propositione flexibili sed visibile **Ad vndecimum** Ad vndecimum
Respondetur negando sequelam quia quolibet non sed contrarium
antecedentis sine sit rem ampliatam sine non Non enim per
quantitatem secundi de antecedente hic enim sed falsa ex quolibet
sed antecedentis Modo nullum secundum contrarium non sed solum
secundi accidentaliter et intransmutabiliter sed et oppositum per quantitatem
secundum sicut patet declaratum sed **Ad duodecimum** Ad duodecimum
Respondetur negando quia genus non secundum quantitatem
de hoc tamen et ista sed falsa ex genere sed al' **Ad tre-** Ad tredecimum
decimum Dicitur quod calefaciens non convenit ex
[illegible] non sequitur solum Potest enim aliquid ex caliditate ignis
aut saltem [illegible] calorem [illegible] est
densum ut ferrum aut aliud metallum liquefactum
videtur [illegible] calidius [illegible] cum [illegible]
cum calor sit vehementior in corpore denso quam
corpore raro **Insuper** [illegible] calefaciens Aliud ra°
et [illegible] calefaciens et [illegible]
[illegible] non [illegible] possunt calefacere
[illegible] Potest enim separari a quo fit
colorata a corpore vel [illegible] aut [illegible]
separari possunt dicitur sed [illegible]

Sequitur quintum capitulum de accidente

[D]iffinicio accidentis duobus modis
intelligi potest scilicet realiter et logicaliter diffinitur enim
patet [illegible] secunde impositionis et prime impositionis
Realiter per intelligentiam accidens est quod adest et abest subiecto
et adest et separatur a suo subiecto preter subiecti corruptionem et
absque hoc quod subiectum corrumpatur aut absque hoc quod aliquid
essenciale separetur. Logicaliter per intelligi de accidente
quod adest id est vere et affirmative predicatur et abest
id est vere negatur de subiecto preter subiecti corruptionem id est absque
hoc quod subiectum desinat esse alicuius supponente. Potest autem
accidens tribus modis considerari. Primo potest considerari
in comparatione ad suum subiectum [illegible] id est [illegible]. Secundo
potest considerari in separatione in intellectu aut in existendo
suo subiecto. Tercio potest considerari in comparatione ad alia
predicabilia. Ex prima consideratione sumpta est prima diffinicio
accidentis. Capitur secunda consideratione sumpta est secunda diffinicio
et tercia tercia diffinicio. Quo fit ut tres
diffiniciones accidentis non sunt superflue
respectu ad diversa possunt. Cum igitur habeamus
[illegible] pluribus modis diffiniri. Prima diffinicio intelligitur de accidente
separabili et inseparabili. Secunda et tercia diffinicio
de accidente separabili quod accidens adest et abest
absque hoc quod separatur a subiecto. Neque in prima diffini-
cione consideranda est realis absencia aut realis presencia
sed sufficit presencia aut potest in intellectua-
lis absencia. Quod autem prima diffinicio accidentis de-
beat intelligi de utroque accidente patet per porphirium
[illegible] porphirius [illegible] accidens debet tacite obiectio-
ni [illegible] accidens corvi et ethiopis et [illegible]

Realiter diffinitio accidentis

Logicaliter intelligenda

Tribus modis consideratur accidens Primo

Secundo

Tercio

Conclusio

[illegible] prima diffinicio

Probat id quod dixit

ne potest separari a corvo et ethiope videtur male dicitur quod
in prima diffinitione quod accidens abest et adest. Respondet
porphirius quod nigredo potest separari a corvo et ethiope
cogitatione intellectiva quod sufficit. Contra hoc porphirius solvit
obiectionem adductam contra primam diffinitionem accidentis manifeste
quod videlicet prima diffinitio intelligitur quod adducitur
in obiectione ista de accidente inseparabili accidens
contra porphirium prima diffinitio intelligitur de utroque
accidente et separabili et inseparabili. Dicendum quod prima
diffinitio non est [illegible] diffinitione sequentes. *Posset quis* Obiectio
hoc pacto argumentari contra porphirium in [illegible]
diffinitione de accidente potest separari a subiecto [illegible] accidens
est separabile. Et per consequens male dicit [illegible] diffinitionem
[illegible] sit inseparabile accidens et inseparabile. *Ad ar-* Solucio
gumentum Dicendum quod prima diffinitio accidentis
philosophica est [illegible] et magis intellectum respicit
quam aliud quod [illegible] diffinitio secunda vero est magis vulga-
ris quam [illegible] et magis [illegible] respicit quam in-
tellectum. Non est [illegible] aliqua repugnantia inter primam diffi-
nitionem et secundam diffinitionem. Nam prima diffinitio
intellectum respicit cum quo accidens est separabile
Diffinitio vero secunda respicit cum quo aliquod
accidens est separabile et aliquod inseparabile. *Est etiam* Notabile
advertendum quod non [illegible] aliquando per anthonomasiam
et excellenciam [illegible] attribuitur. *Quod sit* ut albedo Corellarium
quae species est [illegible] excellenciam [illegible] in tot [illegible]
colores [illegible] color [illegible] Unde dicit porphi-
rius quod ethiops potest intelligi [illegible] color [illegible] potest intel-
ligi albus. Recte dicit [illegible] albedo videtur
esse inter [illegible] et splendor [illegible] albedo color [illegible]
visus [illegible] segregat. *Est insuper advertendum* [illegible]
quod accidens [illegible] differentia [illegible] dis-
[illegible] *Primo* [illegible]

In [illegible] vero [illegible] diffinitio [illegible] ut [illegible]

Secunda [illegible] — **Secundo** accidentia [illegible] magis [illegible]

[illegible] modo [illegible] [illegible] questionem Et [illegible] aliquod accidens [illegible]

diffinitione vero [illegible] subiectum [illegible] [illegible]

[illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] inferri [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]

[illegible] aliquo [illegible] diffinitiones applicare possunt [illegible]

[illegible] accidentia ad [illegible] [illegible] [illegible]

accidentium [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] in [illegible] accidentia aut [illegible] accidens in

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de accidente a porphi

rio adiunctum [illegible] assignata

Questio prima [illegible] — **Movetur Questio** [illegible] diffinitio accidentis [illegible]

[illegible] assignata **Et arguitur primo** [illegible] non [illegible]

Primo — [illegible] opposita copulative [illegible] **Et si dicat** [illegible] [illegible]

[illegible] opposita [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Cum [illegible] possit adesse [illegible] [illegible]

Confirmatur — **Confirmatur** [illegible] sequeretur [illegible] Vel abesse [illegible]

accidens [illegible] abesse [illegible] materia prima et abesse

[illegible] materia prima [illegible] composito

Secundo — **Secundo sic arguitur** [illegible] accidens [illegible]

[illegible] adesse [illegible] [illegible] [illegible]

Tertio — [illegible] adesse [illegible] [illegible] **Secundo** **Tertio**

Sic arguitur [illegible] homo [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accidens [illegible]

[illegible] diffinitio accidentis [illegible] accidens **Patet** [illegible]

[illegible] et [illegible] **Quarto sic arguitur**

Quarto — [illegible] falsum [illegible] [illegible] primum

[illegible] accidens [illegible] [illegible]

Patet quia sicut non potest adesse subiecto nisi vere et affirma-
tive sic eciam sine [illegible] subiecto potest [illegible] falsificacionem
Quinto sic arguitur si sic [illegible] quod in separabilibus non [Quinto]
veniret [illegible] non potest [illegible] adesse pariter sibi contradictione [Responsio]
[illegible] **Ad questionem** Respondetur per diffinitionem [questionis]
[illegible] assignatam **Ad primum argumentum** dicitur [illegible]
quod adesse et abesse non sunt opposita secundum respectum eiusdem [in opposita]
[illegible] tempore nec in diffinitionibus [illegible] adesse et abesse [Ad primum]
[illegible] respectu eiusdem temporis [illegible] sensus diffinitionis
[illegible] quod potest adesse uno tempore et abesse
altero tempore **Insuper** cum dicitur quod [illegible] [Insuper aliquando]
[illegible] [illegible] negando [illegible] respectum
non potest abesse nisi vere accidentaliter et transmutabiliter
[illegible] non [illegible] necessarium [illegible] Nec
[illegible] separabilibus [illegible] accidentaliter et transmu-
tabiliter [illegible] **Ad confirmacionem** Respondetur [illegible] [Ad confirmacionem]
quod [illegible] bonus sit [illegible] et [illegible] quod potest abesse materie
[illegible] et abesse [illegible] distinguitur Vel quia posset [illegible]
materiam primo accipiendo adesse primo intencionaliter [illegible]
[illegible] bonus in materia [illegible]
[illegible] Vel accipiendo adesse [illegible] intencionaliter [illegible]
quod vere affirmative accidentaliter et transmutabiliter [illegible]
Negatur [illegible] materiam bonus [illegible] bonus
Modo adesse [illegible] intencionaliter **Insuper** [Insuper]
[illegible] adesse [illegible] intencionaliter [illegible] [Primo]
[illegible] quod [illegible] bonus sit [illegible]
[illegible] essencialiter [illegible] bonus
[illegible] quod [illegible] essencialiter [illegible] materi-
ra aliquando [illegible] bonum **Insuper** [Secundo]
~~[illegible]~~ [illegible] bonus non abesse [illegible] contradictione
[illegible] bonus [illegible]

phisicus est forma substantialis que dat esse rei et qua
Tercio presente res est et ipsa absente res desinit **Insuper**
possumus videre arguendo oppositum quod si aliud bonum posset
adesse materie prime aut abesse in materia prima [illegible]
veritate et re ipsa nihil est nisi aut sola [illegible]
[illegible] Tercio in intelligentia **Probatur** ~~Insuper~~ Sed quia materiam primam
nihil est aliud quam materiam consideratam sine forma
substantiali at in rerum natura nunquam est materia sine
forma substantiali nisi [illegible] [illegible] veritatem
nihil est materia prima Modo quod repatiat in
[illegible] aliquod bonum ad eius [illegible] iam considerat materiam
ut habet in se aliquam formam et preter illam materia
ad secundum sine consideratur non est materia **Ad Secundum**
Dico quod hoc est secundum [illegible] simpliciter [illegible] est abesta
et [illegible] sic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicitur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Nam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut vel [illegible]
[illegible] habet [illegible] [illegible] [illegible] et sic [illegible]
vel re intrinsecus et sic negatur Modo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] supponere non
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] supponit
alio modo per aliquod Et [illegible] affirmativa vera **Insuper** [illegible]
hic particularia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habeat [illegible]
in prima [illegible] et [illegible] [illegible] intelligat
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] similiter [illegible] habet et in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
~~[illegible]~~ describebat Et ad illa solet [illegible]
[illegible] Nam sunt quedam que in [illegible] sunt [illegible]

qualia sunt unitate mere singularis combinari sunt una de se
separatim complectendo quod notas partis [illegible] Differt
accidens ut generaliter [illegible] accidit [illegible] similiter
species. Deinde aliquod [illegible] particulare praeter se — Advertit quomodo aliquod
[illegible] ut de [illegible] adesse et [illegible]
[illegible] abesse [illegible] praesentia — probat se
se manere [illegible] debeat [illegible] praeter se
accidendo abstracto et absentiam [illegible] subiectum
praesentiam. Verbi causa si [illegible] patiens — Declarat per exempla
complectatur si ab eo removeatur albedo non [illegible]
[illegible] albus [illegible] particula — Deinde opinionem
[illegible] Quando oppositum assere
sit [illegible] dissentiendo. Ad Tertium arguitur — Ad tertium
dicitur quod hoc [illegible] Nam
[illegible] aliquod
[illegible] ad [illegible] Ad Quartum — Ad quartum
Dicitur negando quod hoc sit [illegible]
[illegible] demonstrato Nam [illegible] vera et
[illegible] illa vera [illegible] falsum — Alio modo
[illegible] Insuper illa [illegible] et [illegible]
[illegible] Respondetur ad [illegible] Ad Quintum
Dicitur quod hoc [illegible]
[illegible] Et quando ad [illegible] Respondetur patet
ex solutione 2i arti

Movetur Questio Utrum accidentia dividant — 2a questio de accidente
suum subiectum. Ad quam Questionem Respondetur quod — Et ad eam
[illegible] intelligendo de [illegible] — respondet affirmative
aliquod quoddam sit accidens essentiale tale ut — Advertit quomodo aliquod
color albedo Quoddam sit accidens accidentaliter — in opposito [illegible]
tale [illegible] essentiale tale [illegible] accidens

quod non potest esse in aliquo subiecto quin illud denominet
ut color albedo accidens accidentalis talis sed quod
potest esse in aliquo subiecto absque hoc quod ipsum denominet ut
figura et visio quia licet modo ille visus quem habeo de
eo se ponitur in lapide non tamen est visus et figura quam
habeo de hac figura quod triangulus habet tres
angulos equales duobus rectis si ponitur in lapide
de non esset figura hic quare contentorum distinctionem
ponit dicit solo accidentia essentialia talia de-
propter illam opinionem — nominare suum subiectum **Sed** hec opinio non sic ratione
contentiva Cum distinctio eius videtur fore omnino vo-
luntaria Nam quando dicit quod figura et visio
se in lapide ponentur non denominarent lapidem eadem
ratione dicere possumus quod color et albedo si in aere
ponentur aut in aliquo alio in corpore non denominarent
aerem quin non sit maior ratio de uno quam de altero
dicere licet color et albedo sunt accidentia acci-
dentalia talia tamen non assignat essentialia talia
sunt sed sicut dicere quod non accidentia de-
Obiectio prima — nominat suum subiectum **Et si quis arguetur**
hoc pacto videtur consequentia de ... de
quo loquitur aristoteles in textu sed accidens et sic non denomi-
Secundo — nominat suum subiectum sed consequens falsum **Secundo sic**
arguitur probo consequentiam quod illud videtur consequentia de ...
... non denominat dicitur Tamen in primo vel secundo de
talibus consequentibus videtur ergo eadem ratione sic quodam
modo videtur patere tempore dicere denominat
Solutio quorundam forsan quia posset obiectio — suum subiectum **Et si dicat** quod denominat suum subiectum
et ... tamen sic **Arguitur** de ...
... patere ... vel ... denominat

calida quando aliquis comparatur ipsa calor quo rubedo
causata ex verecundia non denominat suum subiectum
propter paruitatem aliquem calor aque quando non est de-
pauperata non denominat aquam quod est probandum **Ad** Solutiones ad primum
primum argumentum dicitur concedendo quod rube-
do causata ex verecundia non denominat suum subiectum
quia non est actus sui in tanto modo quod dicitur quod ad
actum denominat suum subiectum illud intelligitur quando
est sufficiens denominare suum quod est sui in tanto
Insuper dicitur possumus quod rubedo causata ex Alio modo dicitur quod
verecundia sic denominat suum subiectum sicut est
color est antea color imperfectus et rubedo in perfecta
quantitate perfecte denominat suum subiectum **Ad secun-** Ad secundum
dum argumentum Respondetur negando
propositum quia rubedo causata ex verecundia sunt sit
permanens sicut non tamen tunc denominat suum subiectum
Nam quod non denominat suum subiectum non est quia
non durat sufficienti tempore sed quia non est suffi-
ciens in tanta quantitate sed rubedo causata ex
verecundia diu durat et si ad hoc fuerit intensa
sic quod quanto tempore durat non denominat suum subiectum
Ultimo patet solutio ad tertium argumentum quia sicut non est similitudo Ad illud
de calore aque quando in suis acquirit et de rube- quod dicitur in
dine causata ex verecundia quia diu permanet 3o arto
hic tamen non est sufficiens ratio ille vero est suffi-
ciens intensus **Quo fit** ut ille calor denomin- Corrolarium
at suum et hic rubedo non denominat suum subiectum
denominant [illegible]
[illegible]

Sequitur tertium capitulum de communitatibus et differentiis quinque praedicabilium

probat textus — **Necesse** est species ... quod aliquo modo se conveniunt
et aliquo modo inter se differre [illegible] species in
diffinitione [illegible] in eo conveniunt [illegible]
[illegible] Cum [illegible]
species [illegible] [illegible] species ut
[illegible] in [illegible] modo convenire et
aliquo modo differre Convenit autem in diffinitione [illegible]
Correlarium — [illegible] ut patet in eo quod est de pluribus [illegible] **Quo sit**
ut porphirius in [illegible] capitulo [illegible] ut [illegible]
et [illegible] aliquo [illegible]
[illegible] et [illegible]
Obiectio contra textum — [illegible] et [illegible] **Et si quis argumentaretur**
hoc pacto [illegible] de [illegible] de [illegible] ut
species [illegible] de [illegible] de [illegible] ut species
[illegible] in [illegible]
Solutio — [illegible] **Ad argumentum** [illegible] negatur
[illegible] et [illegible] aliquod [illegible] de [illegible] ut [illegible]
[illegible] de [illegible] ad [illegible] comparato et aliquod [illegible] de
[illegible] ut [illegible] de [illegible] comparatum ad
[illegible] ut [illegible] hoc pacto [illegible]
[illegible] in [illegible]
de hoc [illegible] ut [illegible] comparatum ad [illegible]
[illegible] homo [illegible] hoc [illegible]
[illegible] de hoc [illegible]
[illegible] ut [illegible] hoc pacto [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] aliquod

[illegible] **De differentia generis et diffe**[...]

In prima differentia generis et differentie dicit porphirius [illegible] genus predicatur de pluribus [illegible] de [illegible] et [illegible] et [illegible] Quadrupes vero de solis quatuor pedibus habentibus. Unde ergo porphirius [illegible] aliquid in [illegible] generare [illegible] forma substantialis [illegible]

Insuper in [illegible] dicit porphirius genus [illegible] de pluribus [illegible] intelligi de [illegible] Nam [illegible] de [illegible] et [illegible] oppositum [illegible] de pluribus [illegible] intelligi [illegible] de [illegible] illius generis [illegible]

Et si quis argumentur genus non [illegible] de pluribus [illegible] illius generis [illegible] de pluribus [illegible] de illis [illegible] intelligi de [illegible] illius generis [illegible]

Ad argumentum [illegible] de [illegible] de pluribus [illegible] illius generis [illegible] Nam [illegible] de [illegible]

Declaratio dicti porphirii in textu quod differentia [illegible]

Declaratio alterius dicti quod genus de pluribus [illegible]

Obiectio contra declarationem [illegible]

Solutio

56

[illegible]
[illegible] de aliquibus [illegible] et de aliquibus
non [illegible] de pluribus [illegible]
illius [illegible] actus illius [illegible] posset de [illegible]
Corollarium [illegible] **Quo fit** ut illa [illegible] habent [illegible]
sensus et intellectus [illegible] et philo-
sophorum [illegible] in ipsis [illegible] actus [illegible] et
non [illegible]

Declaratio 2e differentie [illegible] **Secunda** differentia [illegible] et [illegible]
[illegible] potestate [illegible] vero non generat [illegible]
generati [illegible] potestate [illegible] ad [illegible]
[illegible] non valet [illegible] ut non sequitur [illegible]
[illegible] vero non generat [illegible]
potestate [illegible] quod [illegible] ad [illegible] bona
Declaratio 3e differentie Et hec [illegible] Primo [illegible] ut recte sequitur [illegible] **In Tertia**
[illegible] prima [illegible] in quod [illegible]
[illegible] Et hec [illegible] modis [illegible] prima [illegible]
[illegible] pro [illegible] ut [illegible] pro [illegible]
[illegible] non [illegible] substantie [illegible]
[illegible] pro [illegible] pro [illegible]
[illegible] pro [illegible] ab [illegible]
[illegible] bona [illegible] ab [illegible] vero ad [illegible] bona [illegible]
ut recte [illegible] ut [illegible] bona [illegible]
[illegible] a [illegible] ad [illegible] bona [illegible] a [illegible]
ad [illegible] valet [illegible] esse
[illegible] pro [illegible] ab [illegible]

Secundo **Secundo** [illegible] posset [illegible]
[illegible] et [illegible] modo [illegible]
ut materia [illegible] vero [illegible] ut forme [illegible]
[illegible] forme [illegible] forme non po-
[illegible]
[illegible] materia [illegible] et forme [illegible]

~~[illegible]~~ **Patet** quod quamvis forma
et materia semper sit existens sic sic quod materia numquam sine
forma et forma sine materia Tamen materia prius
concipitur et posterius concipitur forma sicut ordine
intelligendi prius concipitur vas et posterius concipitur
unde est ex materia ut vas et id in quo est for-
ma · forma vero est ut unde et id quod in ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ vase continetur Sed notandum quod simul sunt differentie
ad [illegible] **Quo fit** ut recte dicat porphirius
circa quod ~~quaedam fit~~ fit quaedam res auferendo ad
aliquid fit auferendum ab eis | Quidam tertius secundum in-
tellectum quae auferunt differentias diffinitio vero non auferunt
genus Quod genus auferunt differentias **Patet** quod genus
est ut unde differentia vero ut differentia est unde auferunt
differentiam quae si [illegible] sit unde non erit differentia sic genus au-
fert differentias **Secundo** genus est prius differentia vero
posterius sed si non sit prius non erit posterius et
relativa sunt quod non si non sit genus ab non erit
differentia [illegible] | Quod differentia non auferunt genus
Patet quod differentia ~~[illegible]~~ sunt ut differentia genus vero
ut unde differentia autem non auferunt unde [illegible]
si non sit differentia [illegible] unde non sit sic differentia non auferunt
genus | Sed notandum hic cum [illegible] consideratione et intell-
[illegible] abstrahendo Nam manifestum est quod realiter
genus non potest separari a suis differentiis sicut nihil
physice est sine forma | Et hoc est quod dicit porphirius
Nam etsi [illegible]
intellectu [illegible] | **Et** hac differentia [illegible]
[illegible]
a suis [illegible] sit [illegible] | Nam [illegible] genus
totum [illegible] differentia vero [illegible] porphirius
differentia [illegible] auferunt [illegible]

Probat ea quae dicit
Infert [illegible]
Probat ea quae [illegible]
Secundo
probat [illegible]
tertio
[illegible]

possent auferri remanente toto et partibus totius
distinctum a suis partibus sit simpliciter idem realiter ut
remanet potest volunt. Sed decepti sunt quia hoc in libro porphirius
assimilabat genus ad totum magis differentias ad partes similiter
similiter si assimilabat genus ad materiam et differentias
ad formam. Modo forma remanente possent materia
Obiectio secundum intellectum remanere. **Et si quis argu-**
mentetur videmus porphirium et boethium in hoc libro comparare
genus ad materiam et differentias ad formas et
ad partes integrales genus sicut totum et differentias ut
sicut partes si differentia possit remanere remanente genere
ergo porphirium [illegible] partes possent abstrahi remanente
Solutio: toto. **Ad argumentum** respondetur concedendo
maiorem et distinguendo minorem. Vel partes pos-
sunt auferri remanente genere in ratione qua se habent
ut forme et sic conceditur. Vel in ratione qua se
habent ut partes et sic negatur. Modo quod porphi-
rius dicit differentias posse abstrahi remanente genere illud
intelligitur quando considerantur sub ratione forme
et non si considerantur sub ratione partium. Nota
rationes quare porphirius comparat genus ad totum et
ad materiam et quare assimilavit differentias ad partes
et non ad formas [illegible]
dicere totum esse realiter distinctum a suis partibus quod
[illegible] ratione distinctum concedere dicendum quod
forsitan verum. Nam alia potest ratio totius et suarum partium
ut alia est ratio alphabeti [illegible] et alia
[illegible] alphabeti partes sit [illegible] fundamentum
[illegible] et tamen ratio [illegible] videtur [illegible]
[illegible] simpliciter [illegible] ratio [illegible] sit superius

Porphyrius In secunda differentia generis et speciei assignat
quinque que generibus conveniunt speciebus vero minime convenire
possunt Primum est quod genus [illegible] i. quod genus non potest
constare sine speciebus Secundum quod genus informa
ta speciebus differentiis [illegible] species i. quod genus sumptum
differentiis essentialibus diffinire species Tertium est quod
genus naturaliter sit prius suis speciebus Quartum quod genus
sit intelligibile [illegible] sine suis speciebus Quintum quod genus constat
[illegible] species non constare Primum probatur
quia genus est ut materia speciei vero ut totum compositum
Modo materia preexistit toti composito sicut partes ante
totum Insuper genus se habet per modum partis species vero sicut
in quo continetur genus Oportet autem se per modum partis
preexistere sicut lignum preexistit sub instrumentis et petris
[illegible] in quantum continetur Insuper [illegible] genus quod genus
se habet ut totum species vero se habet ut [illegible]
preexistit igitur genus suis speciebus preexistere [illegible] Secundum
patet quia genus sumptum cum forma i. cum differentia constituit
speciem et cum differentia [illegible] vocabula informata
Nam cum genus se habeat ut materia et materie conveniat sit
informari certe differentiis genus informari sub differentiis
[illegible] materia formis substantialibus informatur
Insuper ut sicut materia informata aliquid totum
constituit et complet ita genus informatum i. sumptum cum differentia
aliquid constituit et diffinit scilicet speciem Tertium patet
quia genus sit magis universale suis speciebus [illegible] que sunt
[illegible] magis [illegible] prius [illegible] que sunt minus
universalia Quartum probatur quia si genus auferatur aufertur et una
species ut si non sit animal non erit homo neque [illegible]
neque aliud animal aliud Insuper [illegible]
[illegible] ut si [illegible] auferatur
[illegible] et genus si non [illegible]
[illegible] genus [illegible] participant ut materiam [illegible]

Declaratio differentie generis et speciei particularis
Prima
Secunda
Tertia
Quarta
Quinta
Sequitur probatio particularis
Probatio prime particule
[illegible]
Alia probatio
Probatio secunde
alia probatio
Tertie particule probatio
Quarte probatio
Alia [illegible]

partim diversa sed alie falsa. Et per hoc differentia ... et ... conclusionem sequitur etiam falso similiter ... quod prius medio ... species ... genus immediatum vero species ... immediate ut genus ... ratione

Declaratio sexte differentie generis et differentie

Sexta differentia generis et differentie declaratur. Nam dicitur genus ad materiam simile, forma vero differentie similis, ut per hoc ostendat genus in ratione differentie debere considerari sicut ratione materie, et differentias considerari sicut rationem forme, in quibus potest ... obliquamus pariter totam rationem distinctionis a speciebus pluribus

De convenientia generis et speciei

Declaratio prime convenientie

Prima convenientia generis et speciei est intelligenda ~~de altera~~ ~~talis~~ de specie specialissima et non de specie subalterna, quia genus verum sit specie subalterna specie.

textus — Et hoc est quod dicit Porphyrius similiter autem de pluribus ~~solum ut etiam ut generis differunt ... speciebus~~ generis. Et quomodo debeat intelligi de specie subalterna.

probat declarationem — **Patet** quia hec convenientia ponitur prima specie et secunda specie autem subalterna sit ... species que fiunt secundum specialissima ... enim prima non est intelligenda de specie subalterna generis sed de ipsa intelligatur vera consistit.

Declaratio secunde convenientie

Secunda convenientia generis et speciei est quod genus sit prius suis speciebus ... Et sic de ambobus accidit. Nam genus prius est suis speciebus quia ... non convertitur ... aut sunt priora ... suis speciebus et sunt ipsis ... [illegible] ... sunt priora ... quia ab ipsis non convertuntur ... aut quia sunt ... [illegible]

De differentia generis et speciei

Primo quod species intermedie non intererunt [illegible] 2o [illegible]
intermedie intererunt ea quorum sunt species [illegible] et species
intermedie intererunt sua specie non aut separat
genus ad speciem [illegible] male assignatur [illegible]
[illegible] et [illegible] videtur esse [illegible]
[illegible] ad genus separatur et quod ad speciem separatur — Responsio ad obiectionem

Ad argumentum Respondetur concedendo quod non
videtur esse [illegible] et [illegible] in magis
[illegible] quod [illegible] a [illegible] emanat [illegible]
[illegible] et [illegible] assignat [illegible]
[illegible] Quemadmodum [illegible] esse [illegible]
[illegible] assignat [illegible]
[illegible]
[illegible] — [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — Intelligendum [illegible]
[illegible] **Primo** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **Secundo** [illegible] — Secundo
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **Patet** [illegible] — [illegible]

[illegible] rei) speciei vero si totum genus si auferatur genus aufe-
ratur et species specialissima autem interimente non propter genus non
non oportet quod si totum auferatur. Unde [illegible] genere auferri scilicet alia
genere auferri sit necesse. Quintum probatur quia si genus ex-
istat non oportet ideo species existere non enim sequitur est ali-
quid sicut homo et leo et capra et sic de aliis. Secundo quando
si existat oportet species aliquam non existere. Ut recte patet
aliquid sicut homo vel asinus vel leo existit. Insuper si genus
existat non oportet unam omnem existere sed sufficit aliquam non
existit et [illegible] aliquid sicut ut patet [illegible] genus quae
tamen existit ergo non genus sit ut patet et species vero non
non oportet quod si genus existat species omnes existere sed
quo non [illegible] et particulariter existit

De convenientia generis et proprii

Contra tertiam communitatem generis et ~~[illegible]~~ proprii posset
quis hoc parte argumentari proprium non predicatur de pluribus
cum de una sola specie predicatur [illegible] in 2a [illegible]
[illegible] proprium predicatur [illegible] de hiis quorum [illegible] **ad**

argumentum distinguendum [illegible] vel quod non predicatur
de pluribus ea ratione qua [illegible] non [illegible]
vel ea ratione qua [illegible] sunt [illegible] [illegible]
[illegible] modo quod [illegible] in 3a [illegible]
de numero de hiis quorum [illegible] intelligitur
de [illegible] sunt [illegible] et non [illegible] non [illegible]
tali ratione [illegible] aut [illegible] [illegible]
sunt [illegible] et [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
est [illegible] capitulo de [illegible]

De differentia generis et proprii

Contra Quintam differentiam generis et ~~[illegible]~~
posset [illegible] hoc parte [illegible] in [illegible] [illegible]

Alio modo vel alia pluralitate [illegible]
Obiectio in 3a [illegible] generis et proprii
Solutio
Obiectio in 5a [illegible] generis et proprii

et albo que vnum numero et alio modo differunt **Insuper**
Tertia [illegible] intellige [illegible] modis illa accidentia
[illegible] principaliter in [illegible] **Primo** quia
[illegible] accidentia vero [illegible]
[illegible]
[illegible] principaliter [illegible]
[illegible] accidentia [illegible] iste sensus
[illegible] **Alio modo** accidentia [illegible]
[illegible] principaliter [illegible]
[illegible] alio modo [illegible]
Et iste sensus [illegible] **D**[illegible]
[illegible]
[illegible] accidentia [illegible]
Quedam accidentia [illegible] realiter sunt et realiter
existentia et illa [illegible] aliquid
[illegible] accidentibus [illegible] ab
accidentibus [illegible] realiter existentibus **Quedam** sunt
accidentia [illegible] ab solo intellectu dependent
[illegible] aliquid [illegible]
[illegible] accidentibus [illegible]
et alio modo [illegible] **De comparacionibus predicabilium**
Porphirius quinque [illegible] et accidens [illegible]
[illegible] comparaciones [illegible]
[illegible]
comparacionem ad alia quatuor [illegible]
[illegible] comparaciones [illegible] Porphirius
[illegible] comparaciones [illegible]
Et alio modo [illegible] comparaciones
et ordine directo et ordine retrogrado [illegible]
[illegible] vero comparaciones [illegible]
[illegible] comparatur ad [illegible]
[illegible] ad [illegible] vero ad [illegible]
[illegible] comparatur ad [illegible]
comparaciones Quantum [illegible]

Intellige [illegible] modis Primo

Secundo

Intellige [illegible]

Obiectio [illegible] Porphirius [illegible] Solutio

generis ablato aufert speciem speciebus vero interemptis aufert
genus quemadmodum si totum compositum aufertur aufertur
etiam omne accidens quod illi composito inest [illegible]
aufertur aufertur et genus [illegible] 2a pars Genus in pre

probatur 2a [illegible] — **Patet** quod genus sic habet sicut actus toti composito
substantie generis autem sicut materia que respicit [illegible]
accidentia [illegible] accidentia [illegible]
[illegible] differentiam actus possit [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] necesse [illegible]

Conclusio — aufertur **Quarta** [illegible] [illegible]
[illegible] substantia [illegible] substantia [illegible]
[illegible] aufertur

De differentia generis et accidentis

probatur [illegible] — **Generis dicitur** [illegible] accidentia vero speciebus [illegible]
[illegible] **Prima pars** patet [illegible] [illegible]
[illegible] vero [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] tempore [illegible]

2a pars probatur — [illegible] intelligendi modo **Secunda pars** patet [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in alio [illegible]
vero in altero [illegible] [illegible] ut totum composi-

Alia ratio — [illegible] [illegible] [illegible] et posterius accidens **Insuper**
[illegible] ordine [illegible] [illegible] forma forma
materia [illegible] [illegible] et forma [illegible]
[illegible] accidens [illegible] et forma accidens
[illegible] et [illegible] [illegible] utroque [illegible]

Declaratur 2a differentia generis et accidentis — [illegible] et [illegible] **Insuper** 2a [illegible] [illegible] intelli-
[illegible] particularis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] participat [illegible]
[illegible] participat [illegible] accidentia participat equaliter
participat et [illegible] [illegible] [illegible] participat
intelligatur particulariter [illegible] accidens [illegible]

et albo que unum includit et alio minus excipitur **Insuper**
Tertia dicitur potest intelligi duobus modis uno accidit
vel dicitur de principali in dicendo **Primo** quod
predicandum sunt vel sunt accidentia vero non semper in
aliquo existunt in re sunt et secundum subiectum sive
dicitur et minus principaliter Et ut dicunt prout
respectu accidentia speciebus generum sic iste sensus
Platonis est **Alio modo** accidentia dicuntur prout que
inventa predicandum principaliter et plus quam species
alius quodammodo habens ex alio modo aut excipitur
Et iste sensus est Aristotelis **D**icunt responso rationi
per hoc dico quod in accidens differentia predicatur in
quid ratione quia de pluribus [illegible] accidentia [illegible]
Quedam accidentia quod realia sunt et realiter
existentia et illa predicantur in quale et aliquid
dicitur quale res enim qualis denominantur ab
accidentibus sibi realiter existentibus **Quedam** sunt
accidentia rationis et quod ab solo intellectu dependent
et predicantur in eo quod aliquid quomodo se habet
Res enim aliquomodo accidentibus qualis non denominatur
et aliquo modo se habet **De comparationibus predicabilium**
Porphirius quando dicitur genus et accidens sunt unum
obiectione ad [illegible] quod viginti sunt comparationes quinque [illegible]
Est autem obiectio hoc modo quia sunt plures et unumquodque [illegible]
comparatur ad alia quatuor et quinquies quatuor sunt viginti [illegible] sunt
ergo comparationes plures [illegible] obiectionem [illegible] Porphirius
dicens quod uno modo viginti sunt comparationes [illegible]
Et alio modo decem [illegible] [illegible] comparationes
et ordine directo et ordine retrogrado sunt viginti sicut
[illegible] obiectio [illegible] vero comparationes [illegible]
[illegible] genus plus comparatur ad [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] vero ad [illegible] et [illegible]
Ulterius [illegible] comparatur ad [illegible] [illegible] sunt decem
comparationes Qualiter [illegible] [illegible] non [illegible] viginti

Intelligitur [illegible] duobus modis Primo

Secundo

Intelligitur ratio [illegible]

Obiectio [illegible] sunt [illegible] Porphirius [illegible]

Solutio

quintam 2m figure desunt appertinet in una comparatione 3a vero
desunt in duabus comparationibus 4a in tribus et 5a in quatuor
Sed textus declarat comparationes que desunt et que supplentur
sunt ¶ Et 1o s. quod dicit porphyrius Sed semper demptis
numeratis et 2a quidem una dictarum differentiarum ¶ Secundo
quando dicit per quod intelligit secundum figuram [illegible] enumeratis
[illegible] i. si comparationibus figure secunde consequentibus et 2a
ordine dicendo sic quod una figure sola comparatis ad
sequentem figuram [illegible] declarat dictarum comparationum figure
illius figure quod 2m locum obtinet desunt in una compa
ratione apparens 3a in duabus 4a in tribus et quinta in
quatuor que omnes fuerunt dicte dicto textus [illegible]
que supplentur sunt a reputatis consideracionibus cuiuslibet que
remanent consideracionibus dicte excepto Querit iste textus
porphyrii Contingit autem unam quamlibet aliarum differentiarum ab
aliis quatuor [illegible] debeat intelligi nisi Obiectio Ille
vero qui sequitur sic sed semper demptis enumeratis
debeat intelligi nisi solum obiectionem ¶ Tunc vero compa
rationes figure generatis in figura paraphrasi ¶ Cuiusmodi
suppositis comparationibus quamlibet [illegible] subsequente non intelli
gendo quod repetatur sole quamlibet comparationibus repetentur
[illegible] dicere aut in toto reputati Sed per pars intelligendo
quod comparationis quamlibet simplex figure generatis in figura
proposita ¶ In cuius figure latere sinistro ponitur ille quinque
[illegible] in manu formula describitur A B C D E per
quod intelligi [illegible] Quod sunt nobis [illegible]
in regione collecta in latere dextro [illegible]
quod intelligi 2m figure dicta quod sunt [illegible]
[illegible] in regione collecta [illegible] C intelligitur [illegible]
[illegible] figure Secundo sunt nobis [illegible] ex opposito
[illegible] D intelligitur 3m figure [illegible]
[illegible] in latere dextro [illegible]
[illegible] E intelligi quod quinta figure [illegible]

quod sunt nobis nota quantum in regione collecta **Insuper** | declaratio [illegible]

in medio numerus comparationum semper [illegible] in minori

formula que representat nobis [illegible] [illegible] quinque [illegible]

Et in regione et in latere sinistro collecta [illegible] D e unde in

medio [illegible] quatuor secundarum [illegible]

D quam representat nobis [illegible] [illegible] debere [illegible]

b in latere sinistro solutere posuimus Et per [illegible]

D [illegible] tribus [illegible] S. P. A. que ponitur in

medio [illegible] sequentium comparationum **Insuper** [illegible] linea [illegible] | declaratio la-

figure determinatione [illegible] alie [illegible] et linea [illegible] | tus dextri

[illegible] et [illegible] sunt nobis quod [illegible] | [illegible]

[illegible] Item in eadem linea in [illegible] numero | [illegible]

[illegible] [illegible] ab [illegible] ad numerum [illegible]

Eadem linea sunt nobis [illegible] [illegible] [illegible]

in [illegible] [illegible] et [illegible] debite

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debite [illegible]

quibus [illegible] [illegible] [illegible] et ille debite [illegible]

[illegible] quibus [illegible] [illegible] [illegible] nota [illegible]

[illegible] que in prima figura [illegible] **Ponitur** deinde | Sequitur

[illegible] quod figura [illegible] possumus [illegible] | declaratio

[illegible] in una comparatione a prima et [illegible] | alterius [illegible]

[illegible] in [illegible] in tribus et [illegible] in quatuor | [illegible]

[illegible] [illegible] quatuor [illegible] comparationibus et [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]

[illegible] a [illegible] in una comparatione [illegible]

[illegible] nota [illegible] que [illegible] a numero [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] in [illegible]

comparationibus [illegible] nota [illegible]

[illegible] in tribus [illegible] [illegible] que a quatuor

in tribus comparationibus a [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nota

[illegible] comparationis [illegible] debite [illegible]

[illegible] [illegible] in [illegible]

ne enhil [illegible] quod [illegible] simul inter [illegible]
in [illegible] a quaestione [illegible] casus in
[illegible] cardinalibus differt a primo hic [illegible] intelligentia
totius [illegible] sicut hic [illegible] in [illegible]
partibus [illegible] [illegible] sic [illegible]
[illegible] declaratio primi et secundi

De differentia d[illegible] et speciei

[margin: declaratio tertiae(?)] In prima differentia generis et speciei dicit porphirius quod licet
[illegible] tamen aliquid quale [illegible] et non simpliciter
quale [illegible] simpliciter dicit quale [illegible] quale accidentaliter sive
[margin: subsequentis rationis] accidentaliter quale [illegible] simpliciter quale quod [illegible] quale
essentiale [illegible] dicit [illegible] quale essen-
tiale Cum [illegible] essentialis [illegible] in quale essen-
tiale In secunda differentia dicit porphirius quod differentia repe-
ritur in pluribus speciebus species vero solum reperitur in
suis individuis [illegible] aliis speciebus
[margin: declaratio 2e differentiae] [illegible] intelligatur
de [illegible] differentia [illegible] falsum [illegible] quod differentia specifica [illegible]
sit [illegible] in pluribus solum [illegible] in specie
[illegible] intelligatur de differentia generica
vero [illegible] quod dicit porphirius [illegible] quod [illegible] differentia generica
reperiatur in pluribus speciebus reperitur [illegible] in aliis
speciebus [illegible] differentia [illegible] reperitur
in [illegible] speciebus [illegible] porphi-
rius [illegible] platonicus [illegible] intelligatur
[illegible] differentia sit generica quod falsum
[margin: declaratio tertiae in fine(?)] est Insuper In tertia differentia dicit porphirius
quod differentia [illegible] prior est specie quae [illegible] Si in-
telligat quod sit prior natura illud [illegible] admittendum [illegible]
differentia sit [illegible] [illegible]
[margin: alius sensus [illegible]] [illegible] prior [illegible] Si vero intelligat
quod differentia sit prior [illegible] prior
a quo non [illegible] subsistendi [illegible]

differentias esse priores speciebus ut rationale quod si prius eo modo
hec species homo Cum a rationali ad hominem valeat consequentia
sed non econverso quoniam rationale non dicit rem priorem nec a
aliquo dependentem quam Quod porphirius intelligit de
hanc differentiam dicit de priori re non patet per eius
auctoritatem Dicitur hoc differentia si modo sumatur non ut patet
ubi dicit sed generatur In Quarta differentia Respondet
porphirius tacite dubitationi Quia homo posset formari sic equus
et admissarius cum asina ad mulam generationem Et equus
et asinus sunt diverse species et una species non respondet alteri
specie ut efficiat aliam speciem Quod si oppositum pro dubitatione

Ad dubitationem Respondet porphirius distinguendo
hanc propositionem species speciei ut efficiat aliam speciem
Vel si intelligatur rationaliter et perfecte et de perfecta generatione
Et sic concedatur Non vero quod mulus generatur ex
equo et asino Vel intelligatur large de tali generatione
que defficit Et sic negatur quia licet sic dicatur
species large ex equo et asino sit commixta in definitione
huius speciei muli quod falsum Non est si modo diffinitio
muli quod mulus sit ab generatus ex equo et asino Sed solum
differentiis et accidentibus differentie

De convenientia differentie et proprii

Secunda Convenit proprio et differentie quod utraque
et est et semper convenit suo subiecto Quod differentia semper
conveniat est ... si differentia manifestum est Cum proprium
.... proprium essentiale ... que propter compositum
... ... Quod autem dicitur ... ...
... ... Nam ut ... dicitur si ... ...
videntur esse accidentia differentie et ... ...
solum ut ... Vel potentia ... si ... ...
... ... differentie et ...
... ... Cum ... ...
... ... videatur ... ...

In quarta hic
solvitur
obiectio

Respondet
porphirius ad
aliam obiectionem

probat ...
... ...
et proprium et ...
... ...

... ...
probat

Et eciam accidens a homine separari non potest propter [illegible]
Sequitur quod qualitates auferri non potest [illegible] in sensu nec in intelligencia
et per hoc [illegible] semper adest Sed contra hoc **Possit quis**

Obiectio [illegible] possit

Quam hoc pacto insurgere Si [illegible] auferri non posse-
in intelligencia a suo subiecto separari [illegible] aliqua accidencia [illegible]
eadem racione auferri non possent a suis subiectis [illegible] falsum
Cum [illegible] adsit et absit [illegible]
[illegible] quod [illegible] auferri [illegible] in intelligencia a suo
subiecto **Probatur** [illegible] quedam accidencia [illegible]
[illegible] aliud [illegible]
[illegible] Et [illegible] de aliis accidentibus [illegible]
[illegible] auferri non possit a homine
[illegible] potencias exercere operaciones
[illegible] racione Accidencia talia separari non potest
a suis subiectis [illegible] aliud [illegible]
a [illegible] separari **Ad argumentum** [illegible]

Solucio [illegible]

[illegible] de [illegible] et de accidentibus [illegible]
[illegible] accidencia talia [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
ista [illegible] et [illegible] non semper [illegible]
[illegible] potencias [illegible]
et [illegible] potencias exercere [illegible] operaciones semper [illegible]
[illegible] et semper [illegible]
separari [illegible] accidentia [illegible]

Alio modo [illegible]

separabilis **Insuper** Cum [illegible]
[illegible] non posse a suis subiectis accidencia [illegible]
[illegible] posse [illegible] possumus intelligendo [illegible]
illis que [illegible] talia [illegible] de illis quibus [illegible]
[illegible] Porphirius [illegible]

Tercio [illegible]

[illegible] in capitulo de accidentibus **Tercio** [illegible] illa [illegible]
[illegible] subiectum [illegible]
sub oppositis [illegible] et [illegible] subiectum [illegible]

siue separabilis siue inseparabilis siue [illegible]
[illegible] proprie intelligitur quod sub opposito accidente [illegible] Verbi
causa [illegible] intelligitur [illegible] suam essentiam [illegible] haud
[illegible] risibile aut [illegible] Et sic de aliis Secundo
[illegible] proprie intelligitur quod sub opposito accidente [illegible]
[illegible] intelligitur quod sub [illegible] opposito albedini
Vt puta sub [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intell[igitur]
[illegible] suam essentiam sub opposito accidente et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible]
[illegible] posse separari accidentia vero [illegible] proprie

De differentia diuersa et proprii

Due differencie Quas assignat porphirius [illegible] et
[illegible] sunt [illegible] et [illegible] veritate assignate falsum est
[illegible] quod [illegible] de pluribus speciebus predicatur Nam [illegible]
de [illegible] predicatur Vt puta de homine [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] predicatur Nam [illegible] [illegible]
[illegible] predicatur de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] assignate [illegible] aute [illegible] alia [illegible]
[illegible] et [illegible] Vt puta quod [illegible] predicatur in quale
essentiale [illegible] vero in quale accidentale predicatur
Secundo [illegible] [illegible] et inseparabile [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ponitur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ponitur [illegible] [illegible] et phil[osophi]
[illegible] accidens inseparabile a tota specie in [illegible]
[illegible] [illegible] accidens [illegible] inseparabile a [illegible]
[illegible] sola [illegible] vulgari ponitur [illegible] et accidens separabile

philosophice	Totum	homo
	Substancia	animal
	Forma	Ra[tiona]le
	Proprietas	Risibile
	Accidens inseparabile a tota specie	albedo [illegible]
vulgariter	Accidens inseparabile ab indiuiduo	[illegible]
	Accidens separabile	Album

De convenientia differentie et accidentis

In secunda convenientia differentie et accidentis Porphyrius
differentias a suo modo loquendi prout volunt cum Porphyrio
de accidente primo diffiniendo accidens quoniam accidit
inseparabile et volunt illud accidens inseparabile posse adesse
[illegible] et abesse ut diffinitio declarat secundum Porphyrium Sed in
hac 2a convenientia dicit accidens inseparabile semper adesse Ex
quo concludere possumus quod accidens inseparabile non possit abesse
Et quod dicto vocabulo adesse utitur alio modo quam Porphyrius ut
[illegible] semper adesse Quod cum [illegible] separari
non potest Et [illegible] accidens inseparabile et [illegible]
semper adesse [illegible] intelligatur de accidente inseparabili
a toto [illegible] Nam accidens inseparabile ab individuo quidem
semper adest non tamen [illegible]

Prima pars [illegible] quod [illegible] multe
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] Secunda pars [illegible] quod accidentia [illegible]
[illegible] multa et accidentia [illegible] [illegible] prima
pars Patet quod [illegible] accidentium possunt [illegible]
[illegible] de multis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] plura [illegible] cum plura [illegible] Porphyrius
[illegible] [illegible] esse [illegible] esse in pluribus [illegible]
Secunda pars Patet quod accidentia [illegible]
Porphyrius [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] ut [illegible] accidentia esse [illegible] esse [illegible] esse
[illegible] esse [illegible] [illegible] ab [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] Insuper [illegible] accidentalis [illegible]
[illegible] in [illegible] ordinata ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Quare [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible]
ordinata et [illegible] [illegible] [illegible]

Margin notes:
Incipit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Patet prima
Patet 2a pars
Alio modo

De differentia differentie et accidentis

Differentia differentie intensibilis que intensionem non suscipit secundum differentiam (?) differentie remissibilis que remissionem non suscipit. Nota in littera (?) intensionem suscipere est suscipere admixtionem magis et remissionem suscipere est suscipere admixtionem minus. **Quo fit** ut differentie substantiales videlicet non consistunt (?) in differentie qualitatis. Accidentia autem inquit porphirius magis et minus suscipiunt. Quod abunde declaratum est prius in capitulo de differentia. Item nota differentia porphirii non debet intelligi vitz (?) de omnibus accidentibus sed particulariter solum de hiis accidentibus que sunt in genere qualitatis et potissime que sunt in tertia specie passibilis qualitatis. Ex hac differentia inferunt sequentem corollarium (?) quod differentie opposite uni subiecto (?) dextre lateris et altera sinistri sunt incompatibiles in non possunt uni et eidem eodem tempore inesse aliquo situ quo ... Cuius ratio est quia illa declarat permisceri posse que intensionem et remissionem suscipiunt sed modo constitutiva differentia non suscipiunt intensionem et remissionem ergo permisceri non possunt. Quod vocabulum sit permisceri diffinitive exponitur ut differentie permisceri possunt sicut sunt opposite sicut non opposite. De oppositis sufficiunt ex materia (?) et de non oppositis **Patet** ut rationale et sensibile eiusdem lateris differentie non sunt permiscibiles si non permiscentur realiter exponendo. Nam sensibile est quod debet quod rationale in eodem aliquo situ permisceri alteri potius cuius quod sensibile. Et hec sensibile est in materia et in corpore est cum uni et eidem rei sicut rationale et sensibile inhereant sibi quod permisceri debent. **Insuper** permiscere si realiter exponitur quicunque sunt modo illo que accipiuntur per quandam et que est per quandam deperditionem locutionis ad differentie permiscentur exponendo ut permisceri physice et realiter. Secundum sic logice exponitur. Verum est quod differentie eiusdem lateris permisceri possunt ut rationale et sensibile permiscentur nam uni et eidem rei conveniunt et de eodem predicantur. Nam homo et rationalis est et sensibilis

De convenientia speciei et generis

Declaratio differentie differentia et accidentis

Corollarium

quia non per declaratas (?)

Differentia intellectualis (?) differentia

Corollarium infert

Differentia rationalis sunt sensibiles

[illegible] alius exponi aliquorum differentia eiusdem lateris non physice

Aliud rationale subiungit

Secunda Communitas speciei et proprii de invicem praedicantur aequaliter [illegible] … Quod species non suscipit magis et minus [illegible] … intelligitur [illegible]

[illegible]

De differentia speciei et proprii

Prima [illegible] … **Insuper** [illegible] … **Quaesit** [illegible]

[illegible]

De differentia speciei et accidentis

Secunda [illegible] … **Patet** [illegible]

[illegible]

intellectu hec parte differentia quod proprium non potest actu sepa-
rari a suo subiecto item inseparabile accidens non potest actu separa-
ri a suo subiecto (scilicet [illegible]) albi generandi et [illegible] [illegible]
sed in intellectum potest. Ex hiis ergo manifeste esse
potest Porphirium in hac introductiuncula debite in speciebus
predicabilium modum observasse. Posuit enim primo loco ge-
nus in [illegible] [illegible] [illegible] species [illegible] [illegible]
[illegible] in quibus species [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in quibus differentiis [illegible] [illegible] [illegible] postremo [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] **Queritur** utrum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] Nam [illegible]
[illegible] [illegible] aut materia [illegible] aut forma [illegible] [illegible]
[illegible] aut [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] simpliciter [illegible] **Queritur** [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] parte [illegible] de pluribus [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] de pluribus [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] de pluribus [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] de pluribus [illegible] [illegible]
[illegible] in quale [illegible] [illegible] [illegible] **Ad argumentum**
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] Nam [illegible] [illegible] in de pluribus [illegible]
[illegible] in quid et [illegible] quod [illegible] de pluribus [illegible]
[illegible] in quid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de pluribus [illegible] [illegible]
in quale et quod [illegible] de pluribus [illegible] [illegible]
in quale [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] quod toti composito [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Infert correlarium [illegible] porphirius [illegible] [illegible] [illegible]

Correlarium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Correlarium [illegible] [illegible] [illegible]

Solutio

Omne[illegible] Non possunt 10[illegible] plura esse quam quatuor [illegible]
[illegible]

1	In natura.	Materia	forma	Totum	Accidens
2	In arte	lapis	figura	Statua	Color statue
3	In re famili.	Uxor	Vir	proles.	Servus
4	In logicis.	Genus	Differentia	Species	pro. acci.

Sequuntur Cathegorie aristotelis

Premittit principium

liber Cathegoriarum aristotelis qui latino Sermone

Iste liber dividitur [A]ntea tres principales partes dividitur. In pri- | Divisio libri in tres partes

ma in ante predicamenta in predicamentis et post predicamentis. [I]n pri- | Post divisionem capitula(?)

ma ante predicamenta pertractat quoniam hic diffinit equivoca univoca

et denominativa. primo diffinit et secundo. Primo [illegible] tertio

de quibus [illegible] specialis dicit. [P]redicamenta vero | Divisio secunda partis

continet [illegible] ut dicitur [illegible] principia

Divisio tertie partis | principia. [P]ostpredicamenta quidem continet sive oppositorum

prius simul motu habere de quibus in fine libri

dicit. [A]nte predicamenta sunt ut melius et aliquando | Declarat ad quid valet

disponamur ad intelligendum istorum ad habendum valet | prima pars huius libri et ad

[illegible] ad predicamenta ut cognoscamus [illegible] quoniam | quid valet univoca

Secundo ad quid valet | [illegible] in predicamento poni potest [E]quivoca valet ad cognoscendum | Prima ad quid valet

que solum [illegible] in predicamento reponantur [U]nivoca valet | Tertio

ut cognoscamus quod denominativa [illegible] denominantis in

eodem ponuntur predicamento [illegible] valet [illegible] termini complexi | Quarto

in predicamento reponuntur [Q]uidam valet quod omnis [illegible] in predicamento reponi | Quinto

[illegible] aut ponuntur essentialiter solum ut homo et animal

essentialiter et accidentaliter ut album [illegible] aut accidentaliter

solum ut hoc album aut neque essentialiter neque accidentaliter ut

sortes plato petrus [illegible] valet quod termini inferiores | Sexto ad quid valet

et termini superiores reponuntur in eodem predicamento [S]ecundum | Septimo

ultimum valet quod [illegible] subalternatim posita in diver-

sis ponuntur predicamentis [illegible] ut aliquando

disponamur ad istorum cognitionem [illegible] [P]re- | Ad quid valeat secunda

dicamenta vero sunt ut complexa et exacta cognitione | pars huius libri

[illegible] de ipsis habeamus [illegible] iste liber in

Quot [illegible] huius libri | tres partes dividitur [C]um intendit [illegible]

qui primo ad [illegible] impositi sunt [illegible] principia

[illegible]

specialis [illegible]

ad dictam principaliter revertar quia hoc in loco quilibet prima aut predicamenta incipiat. **Quo fit** ut non sit sen[illegible] tiendum a pluribus hunc librum rerum [illegible] considerare [illegible] attribuendum quod rerum simplicium consideret [illegible] partim [illegible] consideraret et partim [illegible] [illegible] consideraret ut habeant respectum ad [illegible] [illegible]. **Et** ex [illegible] omnia [illegible] antepredicamentorum esse [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] quod sit [illegible] in hoc libro aut [illegible] aut [illegible] aut quodammodo aliud dicere principia [illegible] [illegible] rerum non [illegible] possunt [illegible] predicamentorum liber non consideraret rerum [illegible]. **Insuper** [illegible] in eadem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] in loco sit [illegible] [illegible] affirmationem [illegible] in negatione [illegible] [illegible] falsa [illegible] [illegible] adiungendo verum aut falsum [illegible]. Res autem [illegible] [illegible] sive [illegible] aliud ponitur [illegible] verum aut [illegible]. Nam [illegible] iste liber de rebus [illegible] de rebus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] liber [illegible] et liber predicamentorum [illegible] [illegible]

Sequitur de primo antepredicamento de equivocis quadruplicia solent assignari

Equivoca **Quedam** sunt equivoca [illegible] [illegible]. Et **quedam** sunt equivoca [illegible]. Equivoca [illegible] alio nomine appellantur equivoca [illegible]. Et equivoca [illegible] alio nomine appellantur equivoca [illegible]. Hec [illegible] loco differunt [illegible] equivoca [illegible] [illegible] [illegible] differunt [illegible] [illegible] quod sunt equivoca [illegible]. Nam [illegible] [illegible] [illegible] relativorum [illegible] [illegible] reliquum. **Quo fit** ut [illegible] non sit [illegible] [illegible] in hoc in loco differunt [illegible] equivoca [illegible] [illegible] [illegible]. Nam [illegible] [illegible] [illegible]. Nam [illegible] differunt [illegible] relativorum differunt [illegible] [illegible] aliter [illegible] equivoca [illegible] et [illegible] equivoca [illegible] [illegible] prima differentia differunt et [illegible]. Et **Insuper** **Sciendum** quod hec particula ratione subiecti [illegible] [illegible] [illegible]. **Primo** [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible] equivoca que differunt [illegible]

Left margin notes:

probatur secundum antecedens et [illegible] Complexa equivoca aliter

Divisio equivocorum

Correlativa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

particula ratione subiecti [illegible] [illegible]

Primo

Right margin notes:

Correlativa

Alia ratio probatur

que hic differunt

denominatiuum loco possent alio modo dicitur quod grauius Et similiter
sunt illa rationes quia diffinitio non denominatiuum [illegible] non possent
utpote quia vera [illegible] et veras [illegible] non habeat Et

Postremo Considerandum quod [illegible]
[illegible] equiuocorum [illegible] aliquis assignatur hoc pacto ut ad
[illegible] quod [illegible] Et [illegible] illius [illegible] scilicet ad homo
id est homo verus et ad hoc quod [illegible] id est homo pictus sunt
equiuoca equiuocata quia [illegible] non [illegible] utpote non
ad [illegible] [illegible] diuersa Nam si quis [illegible] petat quid
[illegible] homo verus certe Respondebimus quod [illegible] animal
sensibile Et si quis [illegible] petat quid [illegible] homo pictus Respondemus
[illegible] quod [illegible] ad [illegible] [illegible] corpore animato
sensibile [illegible] Sed in hoc textu non [illegible] modo
quia [illegible] exemplo [illegible] diuersa ad [illegible] homo habet
[illegible] [illegible] in qua [illegible] [illegible] debeat fieri
[illegible] Illud enim videtur [illegible] utrumque equiuocum equiuocans
[illegible] et equiuocata Nam [illegible] [illegible] ad [illegible] equiuocum
equiuocans et [illegible] equiuocata [illegible] [illegible] Nam
ad equiuocum equiuocans [illegible] [illegible] equiuocatorum homo verus
et homo pictus Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diffinitionum
[illegible] [illegible] frustra [illegible] **Insup** [illegible] quare [illegible]
loco equiuoca [illegible] in plurali numero Nam [illegible]
[illegible] quod [illegible] in diffinitionibus [illegible] [illegible] absolutis
et a [illegible] et a numero [illegible] [illegible] verba absoluta
a tempore Vel [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] in loco [illegible]
equiuoca equiuocata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] numero plu-
ralium [illegible] Et **Insuper** [illegible] interrogare
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libro [illegible] [illegible] diffinitione
equiuocorum [illegible] [illegible] Non [illegible] Respondemus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] non potest
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quare [illegible] loco [illegible]
ad diffinitionem [illegible] [illegible] et [illegible] loco diffinitionem [illegible]
nominatiuorum quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et interrogationem
interrogatam Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Diuersa assignatio [illegible] textus Prima assignatio

intelligenda est illa assignatione

Alia assignatio et [illegible] textus [illegible]

[illegible] est illa [illegible] [illegible]

[illegible] aliquid [illegible] [illegible] [illegible]

Aliud [illegible] [illegible]

[illegible]

Insuper

[illegible] oppositorum [illegible] eadem [illegible] et differentia [illegible]

[illegible] libri [illegible] opposite [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] et [illegible] eadem [illegible]

et [illegible] lapis et ferrum [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] eadem [illegible] et [illegible]

[illegible] et differentia [illegible]

[illegible] figura libri [illegible]

[illegible] Insuper [illegible]

[illegible] opposite [illegible]

[illegible] eadem [illegible] vt homo [illegible] lapis

lapis [illegible] libri figura que [illegible]

[illegible] et [illegible] angulorum [illegible]

[illegible] quod in primo angulo

ponuntur eadem in secundo angulo [illegible] in [illegible]

[illegible] in [illegible] et [illegible]

[illegible] angulo tercium quartum [illegible]

et [illegible] et [illegible] inter [illegible]

[illegible] libri [illegible] in [illegible]

[illegible] Sed primum angulum ad [illegible] partem [illegible]

[illegible] tercium [illegible] partem in [illegible]

[illegible] et [illegible] et [illegible]

in linea [illegible] a primo [illegible]

[illegible] opposita Sed in aliis [illegible] quia primo angu-

lo ad quartum [illegible] angulos [illegible] in [illegible]

[illegible] et partem ad [illegible] Insuper in linea

[illegible] a secundo angulo ad [illegible] vocabula

[illegible] et in linea [illegible] angulum ad [illegible]

[illegible] vocabula [illegible] vocabula [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible]

[illegible]

[Left margin notes: [illegible]]

[Right margin notes: [illegible]]

[illegible]

De denominativis

Triplicter solent assignari denominativa **Quedam** sunt denominativa voce tantum **Quedam** denominativa significatione tantum Et **Quedam** denominativa voce et significatione simul [illegible]

[illegible] **Insuper** [illegible] **Quedam** sunt [illegible]

[illegible] **Quedam** sunt [illegible]

[illegible] **Quedam** sunt [illegible]

Quedam sunt [illegible]

[illegible] **Insuper** denominativorum [illegible] **Quedam** [illegible]

[illegible] **Unde sciendum est** [illegible]

Triplicia denominativa

Voce tantum

Significatione tantum

Voce et significatione tantum

Alia divisio [illegible]

quibus generibus differunt

Tercia divisio

Quarta divisio denominativorum

quibus generibus differunt

quibus generibus differunt

[illegible]

Mouetur aliqua questio dubia | **Mouetur** ab aliquibus questio utrum populus qui stat [illegible] arbore et gentium sit equum **Secundo** utrum equus [illegible] possit esse numerus et equus **Tercio** utrum grauis ultimatum sit equus **Quarto** [illegible] a differencia equorum [illegible] **Ad primam** questionem dicitur quod populus non [illegible] equi [illegible] et arborum Non enim [illegible] [illegible] gentium [illegible] [illegible] mutatis [illegible] formis [illegible] | Prima · Secunda · Tercia · Quarta

Responsio ad questionem

Responsio ad secundam questionem · Probat suam responsionem | **Ad secundam** questionem dicitur quod non est equus [illegible] numerus Nam [illegible] [illegible] equorum [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] non potest [illegible] numerus **Et si quis dicat** quod erit [illegible] numerus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Illud negandum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nullo modo erit numerus [illegible] | obiectio · Solutio

Probat suam Responsionem | **Secunda** [illegible] quod [illegible] numerus [illegible] equum Nam [illegible] [illegible] numerus [illegible] Et ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impositionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] numerus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] numerus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] | Responsio ad secundam questionem

Obiectio contra se | [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] **Arguunt** [illegible] [illegible] numerus [illegible] [illegible] equorum [illegible] [illegible] equorum [illegible] numerus **Ad tercium** [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] | Conclusio [illegible] [illegible] [illegible] falsa [illegible] [illegible]

Solutio

ponit aliud et multa que sunt neganda | [illegible] Responsionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Redundat minus. Et ex falso principio dependebat quod racio
et amor sunt unum et eadem res licet quandoque ex [illegible]
[illegible] in alio et alio modo [illegible] eadem racione
falso quod spes et metus sunt unum et eadem res [illegible] — Probat quod [illegible]
[illegible] dolere [illegible] gaudere dolet [illegible]
quam arborem et speciem [illegible] stat non remanet eadem res
[illegible] quod mutatur accidens [illegible] racione [illegible]
[illegible] unum et eadem res [illegible]
[illegible] populus et populus [illegible] arbore [illegible]
Nam populus et populus [illegible]
[illegible] infinita [illegible]
[illegible]
[illegible]
et [illegible] **Ad tertiam questionem** [illegible] — Responsio ad 3am
ultimatus [illegible] Nam [illegible] ultimatus [illegible] — questionem
[illegible]
Sic [illegible] **argu** — Obiectio contra primum
[illegible]
[illegible] **Secundo** — Secundo
Sic arguunt [illegible] ultimatus [illegible]
naturaliter [illegible]
[illegible] ultimatus [illegible] **Ad primum argumentum** — Solucio primi argumenti
Respondet [illegible] maior et minor [illegible]
[illegible]
[illegible] ultimatus [illegible]
[illegible] **Ad secundum** [illegible] negando quod [illegible] — Ad secundum
ultimatus [illegible]
[illegible] negando [illegible]
[illegible]
[illegible] **dicat** [illegible] — Obiectio
[illegible] ille [illegible]
[illegible] eadem racione [illegible]
[illegible] mediate [illegible]
Ad quartam questionem dicit quod nulla [illegible] — Responsio ad 4am questionem
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] questionem Nam [illegible]
[illegible] vel non [illegible]

lin incipit [illegible] dicto

De prima et secunda divisione antepredicamentali

Vtilitas prime divisionis

Vtilitas 2e divisionis

Prima Divisio antepredicamentalis docet 4 ostendit [illegible] in predicamento [illegible] Nam [illegible] in predicamento [illegible] **Secunda** Divisio [illegible] predicamento [illegible] aut [illegible] accidens aut [illegible] Termini [illegible] in subiecto Nam ea ratione qua [illegible] de [illegible] Ea ea ratione qua [illegible] in [illegible] Nam [illegible] in nullo [illegible] Termini [illegible] accidens [illegible] Nam ea ratione qua [illegible] Vt modo [illegible] et accidens [illegible] in alio [illegible] Termini [illegible] accidens [illegible] Nam [illegible] Termini [illegible] Nam [illegible] in alio [illegible] termini [illegible] in predicamento [illegible]

Declarat istas [illegible]

De prima et secunda Regula antepredicamentali

Vtilitas 1e Regule

[illegible] Regula antepredicamentalis [illegible] in eodem predicamento Nam [illegible] de subiecto [illegible] predicamento [illegible] predicamento [illegible] Vel [illegible] Nam [illegible]

Declarat istas vtilitates

Divisio 3 in tallis [illegible] antepredicamentali

Removet aliquam opinionem [illegible] Prima [illegible]

Secunda

Tertia

[illegible] **Primo** [illegible] **Secundo** [illegible] **Tertio** [illegible] a prima [illegible]

Vtilitas 2e Regule

Secunda Regula [illegible] posita [illegible] predicamento [illegible]

Correlarium

predicamentis. Quo fit ut non omnes species consideratae sint predicamenta [illegible] et similiter [illegible] de quibus patet [illegible]. Est tamen advertendum [illegible] de universalibus [illegible] generum et non subalternatim positorum [illegible] intelligendum de [illegible] et essentialibus [illegible] loco a forciori [illegible] hoc pacto [illegible] universalis [illegible] ut [illegible] volatile et natatile [illegible] a forciori [illegible] ut exempli causa animal et [illegible] essentiales [illegible] a forciori. Patet [illegible] eadem [illegible] possent [illegible] collectum [illegible] subalternatim posita [illegible] reponuntur [illegible] predicamentis

Intelligens aliquam [illegible] Removet aliquam obiectionem [illegible]

probat [illegible]

Correlarium [illegible]

Finis antepredicamentorum

De divisione predicamentorum

Aristoteles premissis determinare de primo predicamento dividit predicamenta in decem [illegible]. Maior probatorum auctorum qui semper [illegible] ponit [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] decem predicamentorum [illegible] sola sufficiat aristoteles. Potest etiam [illegible] probari ratione et [illegible] Nam [illegible] aut [illegible] aut [illegible] aut relatio aut qualitas aut aliquod [illegible] ut inductione manifestum esse potest [illegible] predicamenta et non plura. Quo fit ut non sit [illegible] predicamentorum [illegible] Nam [illegible] reponuntur [illegible] in loco determinato. Nam [illegible] Nam quia talia predicamenta ponit [illegible] predicamenta. Pro quorum cognitione sciendum quod predicamenta [illegible]

ponit [illegible] probatorum auctorum

Ponit [illegible] probat [illegible] auctoritate et [illegible]

Correlarium

aliquod notabile ponit

Infert aliud ex quo faciliter respondetur ad unam questionem

Ponit conclusionem ex qua aliquando nulla [illegible] questione respondetur

Primum correlarium

Secundum correlarium

interrogatiue. Nam diuersa predicamenta [illegible] predicandi modos et ipsorum diuersitas sunt quesitiua. Quo sit unum modus predicandi alicuius predicamenti non sit nisi [illegible] solo [illegible] tantum aut [illegible] futurum et a solo intellectu dependens. Quarto facile est respondere ad questionem que ab aliquibus mouetur. Quare non sit modus predicandi aut essendi predicamenti [illegible] appellari [illegible] sicut [illegible] aut ipsius [illegible]. Et huius [illegible] responsio que [illegible] adhiberi solet [illegible] quibus [illegible] predicamenti [illegible] sit modus essendi eiusdem predicamenti. Et [illegible] correlarium in quo dicit quod nullus sit modus essendi predicamenti [illegible] oppositum falso [illegible] quod [illegible] sit modus essendi. Eadem ratione [illegible] correlarium [illegible] modus essendi predicamenti [illegible] non conuenit [illegible] homo predicamento substantie. Sed ut [illegible] modus essendi [illegible] predicamenti [illegible] conuenit [illegible] homo [illegible] predicamento [illegible] utrique [illegible] nihil refert dicere [illegible] modus essendi [illegible] conueniat aut modus essendi non conueniat. Et [illegible] modus essendi predicamenti [illegible] nihil refert dicere [illegible] vel [illegible] est [illegible] unus et non plures. Eadem ratione [illegible] correlarium [illegible] dicit quod modus essendi predicamenti [illegible] predicamenti [illegible]. Et ad plura respondetur [illegible] quod [illegible] sit modus essendi predicamenti [illegible]. Eadem ratione [illegible] quintum correlarium [illegible] quod modus essendi predicamenti [illegible] modus essendi [illegible] predicamenti. Sed [illegible] falso [illegible] correlariis [illegible]. Et primo [illegible] falso quod [illegible] sit modus essendi. Et [illegible] falsum quod [illegible] sit [illegible]. Et tercio falsum [illegible] sit modus essendi alicuius predicamenti.

Correlarium

Quartum [illegible]

Tercium correlarium

Respondet ad plura contra ista correlaria

quartum et quintum correlarium

De primo predicamento Substantia

Aristoteles In hoc Quinto

Capitulo [illegible] diffinit substanciam in generali Sed in speciali. Substancia autem est in generali sic diffinitur substancia durabilis res per se existens sicut [illegible] aut [illegible] res per se existens. Diffinit autem aristoteles in principio huius capituli primam substanciam [illegible] diffinicione hoc pacto. Substancia que proprie et principaliter [illegible] est substancia [illegible] que nec in subiecto nec de subiecto dicitur ut sortes plato. **Quod sit** ut in [illegible] diffinicionis prime substancie [illegible] **Sit tercia** ut [illegible] [illegible] substancia sit prima substancia et principalis [illegible] substancia sit secunda et minus principalis. [illegible] prima [illegible] substancie [illegible] [illegible] substanciam. Nam [illegible] [illegible] substanciam [illegible] alterum [illegible] ut [illegible] [illegible]. Non [illegible] in [illegible] prima [illegible] substancia. Sed [illegible] huius [illegible] substancia magis et [illegible] [illegible] tribus de causis [illegible] prime substancie. **Primo** quia pluribus substat [illegible] [illegible] substat [illegible] et substat. **Secundo** [illegible] prima et principalis substancia [illegible] [illegible] secundarium [illegible] et minus principalis [illegible] Nam ut [illegible] libro [illegible] [illegible] et secundarum [illegible] et generibus. **Tercio** [illegible] huius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]. Tercio de tribus de causis [illegible] [illegible] et primum principalis. **Primo** quia [illegible] substat [illegible]. **Secundo** quia minus principaliter substat [illegible] et. **Tercio** quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in prima et secunda [illegible] et minus [illegible].

Aristoteles [illegible] [illegible] [illegible] primam substanciam [illegible] ad [illegible] alios terminos qui [illegible] aliquo [illegible] [illegible] ut scilicet ostendat primam substanciam [illegible] [illegible] prima proprium principalium et maximum [illegible] autem prima et principalis quia [illegible] substat aliis [illegible] [illegible]

Ut patet ostensum est. Quarta [illegible] quae sunt substantiae [illegible]
[illegible] maxima [illegible] substantialis [illegible] alias sub
stat [illegible] ante tertium [illegible] quam [illegible]
[illegible] prima substantia [illegible]
[illegible] 2m [illegible] et affirmative [illegible] 2m [illegible]
[illegible] essentialiter ut [illegible] substantia aut [illegible]
2m [illegible] ut [illegible] accidentium aut
[illegible] 2m [illegible] ut abstracta
[illegible] **Quartum** ut [illegible] aut
[illegible] substantia aut [illegible] substantia verificabilis **Tertium** [illegible]
[illegible] substantia [illegible]
[illegible] substantia [illegible] verificatur. [illegible] tertium
[illegible] numero [illegible] subsistens [illegible] substantiae
[illegible] substantias [illegible] aliquas [illegible]
[illegible] intelligi [illegible] hic [illegible]
ablatis primis substantiis [illegible] substantia [illegible]
[illegible] substantias [illegible] substantias
[illegible] Ostenditur hoc [illegible] substantias
[illegible] substantias [illegible]
[illegible] accidentium **Primum patet** [illegible]
[illegible] primas substantias [illegible] ut [illegible]
[illegible] **Secundum patet** [illegible] accidentia
[illegible] existere non possent [illegible] primas [illegible] substantiis [illegible]
ablatis [illegible] primae substantiae [illegible] accidentia [illegible]
Et [illegible] substantia [illegible] fundamentum. Cum [illegible]
[illegible] existere possent

Dicitur [illegible] numero [illegible] quod in [illegible] specialissimas [illegible]
magis substantia [illegible] altera **Primo** [illegible] **Secundo**
[illegible] **Et si quis arguunitur** [illegible] substat [illegible]
[illegible] substat [illegible] substat [illegible] **ad argu-**
menta Respondetur [illegible] substat [illegible]
essentialiter [illegible] **alio modo** [illegible]
quod [illegible] magis substantia [illegible] altera [illegible] substat [illegible]
quibus substat [illegible] substat [illegible] substantia
[illegible] substat [illegible]
[illegible] magis substantia [illegible] substantia [illegible]
[illegible] substantia [illegible] **ad ar-**
gumentum Respondetur [illegible] substantia

Oppositum tertij documenti

Intelligentia [illegible]
Primo
Secundo

Probat primam oppositionem [illegible]

Probat secundam [illegible]

Allegat [illegible]
Prima
Secunda

Obiectio [illegible]

Solutio obiectionis [illegible] prime

Correlarium
2m correlarium

Correlarium quod [illegible] tertium [illegible]

Secundo

Replicatio [illegible]

Solutio

[illegible]

3° [illegible] — **Tercio** [illegible] ... altera [illegible]

Quarto — **Quarto** [illegible] ... altera [illegible] ... **Quinto** [illegible] ... altera [illegible]

Numero [illegible] septimo [illegible] — [illegible]

Primo [illegible] — Prima

[illegible]

Secundo [illegible] — Secunda

[illegible]

Sequitur de condicionibus et proprietatibus substancie de prima

Aristoteles numero [illegible] octavo [illegible] — [illegible]

[illegible] **Duo sit** [illegible] — Correlarium

[illegible]

Post [illegible] — [illegible]

[illegible] **Prima** [illegible]

[illegible]

Obiectio
Solutio et hic dubitatur
Secundo

non sunt in ipso [illegible] non [illegible] accidentaliter de prima substantia
[illegible] parte [illegible] non [illegible] in altero [illegible] in [illegible]
tamen in altero [illegible] in toto Quodammodo [illegible]
obiectioni [illegible] Et si quis iam Arguitur [illegible] forme substantiales [illegible] in [illegible]
materia Ad hoc Respondetur [illegible] prima [illegible] intelligitur
de substantiis [illegible] et [illegible] talis
non [illegible] forme substantiales Alio modo [illegible]
substantiales non sunt in materia [illegible] in [illegible] forme
[illegible] in quodammodo [illegible] in [illegible]
[illegible] in altero [illegible] in [illegible] Nam [illegible] in [illegible]
altero non [illegible] aliquod [illegible] Ut albedo [illegible] et quod [illegible]
[illegible] in pariete [illegible] albedo [illegible] pariete
[illegible] pariete non [illegible] forme aut substantiales [illegible]
[illegible] materia [illegible] aliquod [illegible]
[illegible] in corpore [illegible] aliquod [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Secundum
[illegible] substantia appellatur [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] substantiales in [illegible]
[illegible]
[illegible] Alio modo [illegible]
[illegible]
[illegible] substantiales in [illegible]
[illegible]

Remanet aliquod [illegible] quod [illegible]

aliquod [illegible]

[illegible]

De Secunda communitate Substantie

Intelligentia secunde communitatis substantie

Secunda communitas substantie [illegible] intelligitur [illegible]
[illegible] et substantia [illegible]
[illegible]
[illegible] substantie [illegible]
[illegible] aut [illegible] aut [illegible]
[illegible] obiectionem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] aut [illegible]
[illegible] aut [illegible]

[illegible] obiectio [illegible]

[illegible]

Responsio ... Contra obiectionem

[illegible] Respondet ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

De Tertia communitate Substantie

In secunda communitate substantie vocabulum [illegible] appellatur [illegible]

[illegible]

Insuper [illegible]

[illegible]

Declaratio primi vocabuli

Declaratio totius articuli

[illegible] aliqua quaestio [illegible] Respondet [illegible] ut ostendit [illegible]

Intelligentia textus [illegible]

Alia interpretatio huius in constructione textus

et amplectitur [illegible] Nam [illegible] plures [illegible] generalis [illegible] plures [illegible] generibus [illegible] specie [illegible]

Boetius [illegible] Alia modo [illegible]

[illegible] interpretatur Quando [illegible]

significatur [illegible] Cum

[illegible] substantia [illegible]

[illegible] singularis [illegible] in singulari

[illegible] multitudo [illegible]

[illegible] Quod [illegible] pluralis [illegible]

[illegible] quedam qualis [illegible] sit [illegible]

Qualitates aut [illegible] circa substantiam determinatur Nam [illegible]

[illegible] qualitates [illegible] qualitates [illegible] singularis

[illegible] qualitates speciebus et generibus [illegible]

[illegible] substantie [illegible] differentiis [illegible]

[illegible] substantias [illegible]

[illegible] pluralibus [illegible]

[illegible] Qualitates [illegible] substantie [illegible] circa substantiam

qualitatem determinant [illegible] qualis [illegible] substantia [illegible]

Duplex genus

Quando [illegible] duplicis [illegible] Nomina Quedam

[illegible] Quedam [illegible] semper [illegible]

[illegible] genera [illegible]

[illegible] genera

[illegible] appellatur [illegible]

Quod genus singularis

[illegible] pluralis [illegible] singularis [illegible]

genera [illegible]

[illegible]

Comparat [illegible] ad [illegible]

[illegible] qualitates [illegible] qualitates [illegible]

[illegible] genera et

[illegible] qualitatibus [illegible]

[illegible] genera qualitates

[illegible] forme [illegible] qualis

[illegible] genera [illegible]

[illegible]

[illegible] ad qualitates

Declaratio qualitatum per tempus

					Plato
				Plato	homo
			Plato	homo	animal
		Plato	homo	animal	Corpus animatum
	Plato	homo	animal	corpus animatum	Corpus
Plato	homo	animal	corpus animatum	Corpus	Substantia
Minutum	hora	dies	Septimana	Mensis	Annus
	Minutum	hora	dies	Septimana	Mensis
		minutum	hora	dies	Septimana
			minutum	hora	dies
				minutum	hora
					minutum

Declaratio qualitatum per numeros

					Plato
				Plato	homo
			Plato	homo	animal
		Plato	homo	animal	Corpus animatum
	Plato	homo	animal	Corpus animatum	Corpus
Plato	homo	animal	Corpus animatum	Corpus	Substantia
Unitas	binarius	Ternarius	Quaternarius	Quinarius	Senarius
	1	2	3	4	5
		1	2	3	4
			1	2	3
				1	2
					1

Declaratio qualitatum p[re]nes(?) magnitudinis secundum notas

					Plato
				Plato	homo
			Plato	homo	animal
		Plato	homo	animal	Corpus animatum
	Plato	homo	animal	Corpus animatum	Corpus
Plato	homo	animal	Corpus animatum	Corpus	Substantia
linea	Superficies	Corpus	piramis	Cubus	Sphera
	linea	Superficies	Corpus	piramis	Cubus
		linea	Superficies	Corpus	piramis
			linea	Superficies	Corpus
				linea	Superficies
					linea

De Quarta communitate Substantie

Intelligentia quarte communitatis

Quarta Communitas substantie est intelligi de [illegible] de rebus que ut in phisicis ostenditur nichil prohibet res que sunt sub esse quantitatis [illegible] magis quam accidentia. Numero vel forma quarto solent ad hec [illegible] obiectionem que hoc pacto formatur magnum et parvum sunt quantitas sed multa et pauca [illegible] sunt in quarta communitate quod quantitatibus nichil sunt contrarium. Respondetur ad hoc quod quantitatibus de hoc nichil sunt contrarium de quibus intelligitur hec communitas. Nam propositio quarte communitatis non est quod omni quantitati sit aliquid contrarium sed quod non recte contrarium non solum [illegible] conveniet [illegible] aliquam quantitatem conveniunt. **Unde sciendum est** quod quantitatum quedam sunt determinate Et Quedam sunt indeterminate. Quantitates determinate sunt que per aliquem numerum designantur et explicantur ut bicubitum [illegible] [illegible] Similiter Quantitates indeterminate sunt que per aliquem numerum non

Obiectio contra quartam communitatem [illegible] Solutio [illegible]

Prima solutio [illegible]

explicatur ut habetur supra saepius. Contra **Secundo** possumus respondere ad secundam obiectionem dicendo quod magnum et parvum non sunt quantitates. Nam [illegible] non possunt [illegible] et eadem [illegible] nunc [illegible] nunc [illegible] comparatione [illegible] aliquod unum et eadem res [illegible] diversorum potest magna et parva [illegible] [illegible] [illegible] comparatione [illegible] [illegible] et [illegible] Nam [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] — Secundo non possumus respondere

Tertio [illegible] magnum et parvum [illegible] [illegible] [illegible] parvum et [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] Nam magnum et parvum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod in [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] — Tertia solutio eiusdem arti(culi)

~~Dicit~~

De quinta ~~contrarietate~~ substantie

Dicit [illegible] articulus in quinta [illegible] quod substantia non suscipit magis neque minus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Quare numero [illegible] [illegible] [illegible] obiectionem que [illegible] in modo formae [illegible] [illegible] numero [illegible] quinto quod [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] substantie [illegible] [illegible] magis et minus substantia. Quod [illegible] [illegible] [illegible] Respondet articulus [illegible] quod in [illegible] [illegible] [illegible] substantia Quaedam [illegible] magis substantie et alii minus Sed unaquaeque substantia [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] suscipit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] numero [illegible] quinto et numero [illegible] [illegible] — Intelligendum quinta; Obiectio quod articulus numero [illegible]; Solutio articuli eiusdem obiectionis

De sexta proprietate substantiae

Dicit Aristoteles [illegible] [illegible] quod substantia [illegible] [illegible] [illegible] Nam [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Respondet [illegible] [illegible] substantia [illegible] [illegible] susceptibilis **Unde** — Ponit rationem [illegible] [illegible] [illegible] septimum

Sciendum quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] in altero [illegible] et [illegible] alteri [illegible] [illegible] **Quo fit** ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — Intelligentia sexte [illegible]; Correlarium

non autem loquitur et de re [illegible]. Sed cum ex solutione obiectionis [illegible] — probat ergo quod
patere [illegible] illa [illegible] per oratione non de re sed [illegible]
[illegible] sibi [illegible] et in oratione verum et non [illegible]
[illegible] veritatis [illegible] verum et
falsum solum [illegible]
[illegible] loquitur [illegible] ante [illegible] qualitates
[illegible] mutatione [illegible] albedine [illegible]
[illegible] et [illegible] mutationem et [illegible]
[illegible] Cum [illegible] qualitatibus et [illegible] — Quod non pariter [illegible] albedine [illegible] oratio [illegible] veritate et falsitate non mutatur
sunt qualitates realiter [illegible] oratio aut
verum atque eadem [illegible] veritate
et falsitate [illegible] mutatione. Nam oratio [illegible] veritatem
et falsitatem [illegible] non [illegible] mutationem [illegible]
veritas et falsitas non sunt accidentia realiter existentia
in [illegible] oratione [illegible] ab illis
[illegible] oratio mutationem [illegible] a [illegible] et albedine
[illegible]. **Quo fit** ut veritas et falsitas oration[is] — Primum correlarium [illegible]
non sunt [illegible] oratio [illegible] verum [illegible] falsa [illegible] a [illegible] oratione
[illegible]. **Etiam fit** ut veritas [illegible] et principaliter — Secundum correlarium
[illegible] secundario tamen et [illegible] principaliter
[illegible]. **Fit iterum** ut oratio veritatem [illegible] — Tercium
habeat sicut verum [illegible] similitudinem [illegible]
[illegible] falsa [illegible] sit [illegible] quam [illegible]
non sunt [illegible] similitudo [illegible] et [illegible]
[illegible] similitudinem [illegible] et [illegible]
[illegible] et veritas [illegible] in [illegible]
[illegible] orationibus et [illegible]
[illegible] oratione veritatem [illegible] sunt [illegible]
[illegible] veritatem [illegible] falsitatem
sunt [illegible] similitudinem et [illegible] Sed
[illegible] similitudinem. **Posset quispiam hoc pacto** — Obiectio contra similitudinem tercii correlarii
insurgere [illegible] verum et falsum sunt
[illegible] similitudinem [illegible] similitudinem [illegible]
[illegible] mutatione
[illegible] similitudinem et [illegible]
[illegible] **Ad argumentum** respondetur quod oratio et verum non [illegible] — Solutio

intelligendum [illegible] similitudinem [illegible] aliquid denotat [illegible]
[illegible] quemadmodum [illegible] et [illegible] [illegible] in [illegible]
veritatis et [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] veritate [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] similitudinem et [illegible] Alia similitudo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] naturalis similitudinem aut [illegible] Representat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Representat [illegible]
[illegible] aliquid et [illegible] [illegible] potest Sicut [illegible]
[illegible] [illegible] modo [illegible] [illegible] intellectus applicatio secunda proprietatis
[illegible] [illegible] maxime [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] numero [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] numero
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] susceptive
accidentium [illegible] [illegible] [illegible] aliquis [illegible] habet
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in aliis [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] numero susceptibile
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] numero [illegible]
accidentium [illegible] susceptive [illegible] aliorum [illegible]
[illegible] et in [illegible] [illegible] et [illegible] nihil

Sequitur de secundo predicamento Quantitatis

Aristoteles postquam determinavit de substantia consequenter determinat de quantitate

[illegible] immediate Nam inter accidentia quantitas [illegible] ad [illegible] — Ratio quare Aristoteles de quantitate sit exorsus
[illegible] quantitas [illegible] accidentia [illegible] [illegible]
[illegible] quantitas non habet [illegible] [illegible] [illegible] Nam [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] accidentibus corporalibus [illegible] qui [illegible]
[illegible] et ex [illegible] et forma [illegible] [illegible] Ponit Aristoteles
principio capitis duas quantitatis divisiones — De divisionibus quas ponit Aristoteles
Quedam [illegible] continua et Quedam [illegible] discreta Prima quantitas discreta — Primo Quid sit quantitas discreta
[illegible] [illegible] [illegible] discreta et ab [illegible] separata [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] partes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] Quantitas — Quid sit quantitas continua
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] linea a b [illegible] [illegible] C et C b [illegible]

ad aliquid sicut corpus Ut puta ad punctum [illegible] planum c f b [illegible]
[illegible] et per consequens aliquis sicut superficies a b d e figura
et patet etiam sicut a c d f e c f b e copulative
aliquid etiam [illegible] ut puta planum c f e similiter [illegible]
corpore et sicut etiam patet [illegible] ad superficiem [illegible] in plano

Secunda divisio — figurari non potest Secunda divisio [illegible] Quedam
sunt que consistunt ex partibus positionem habentibus Quedam
vero minime Partes continui dicuntur habere positionem quando aliqua
positionem dicunt respectum ut partes linee dicuntur [illegible]
[illegible] vel deorsum si hec parte sunt linea [illegible] unde
[illegible] dextrorsum et altera sinistrorsum si parte hec sunt linea
[illegible] patet superficiei quedam sunt sursum et quedam sunt
deorsum et dextrorsum et quedam sinistrorsum Ut assignata
tota superficies a b d e aliqua pars est sursum sicut a b
h e aliqua deorsum sicut g h d e similiter sensibile superficiei
aliqua pars est dextrorsum sicut a c b f g e altera
sinistrorsum sicut a c d f Corporis autem
aliqua partes quedam sunt sursum et quedam deorsum et quedam
dextrorsum et quedam sinistrorsum et quedam ante et quedam retro
et in plano figurari non potest Tres igitur quantitates sicut linea superficies
et corpus consistunt ex partibus positionem habentibus Ceteras
autem nomen positionem non habent ut patet [illegible] numerus
[illegible] et [illegible] non dicitur [illegible] sursum nec deorsum nec alterius
partes positionem [illegible] Sed [illegible] in quo [illegible] positione [illegible]
[illegible] et [illegible] positionis [illegible] ut [illegible]
[illegible] non positionem [illegible] ut manifestum Est insuper

notabile de intervallis et terminis magnitudinum — Secundum quod iste tres magnitudines sicut linea
superficies et corpus dicuntur habere quedam intervalla et quedam
[illegible] Intervallum est [illegible] quod magnitudo [illegible]
[illegible] linee [illegible] intervallum est unum sicut longitudo [illegible]
[illegible] sicut puncta superficiei duo sunt intervalla sicut longitudo et
latitudo sunt [illegible] duo [illegible] sicut linee et puncta Corporis tria
sunt intervalla sicut longitudo latitudo et profunditas [illegible]
tres sunt [illegible] sicut superficies linea et puncta [illegible]
[illegible] terminus [illegible] in quo trium magnitudinum
linea superficies in medio collocatur [illegible] collocatur [illegible]

Corrolarium — intervalla et deorsum terminum Quo fit Ut quotus [illegible]
magnitudo [illegible] intervalla et [illegible] planum [illegible] linea
[illegible] magnitudo [illegible] intervallum sicut longitudo
[illegible] et [illegible] sicut puncta et [illegible]
de superficie et corpore [illegible]

quando [illegible] habere partes quantitates [illegible]

[illegible] habent positionem

quid sit intervallum

Ordinem subiecte figure

		longitudo
	longitudo	latitudo
longitudo	latitudo	Profunditas
linea	Superficies	Corpus
Punctum	linea	Superficies
	Punctum	linea
		Punctum

Cum tria extendatur quod magnitudo dicitur linea superficies et corpus positiones habere sunt intervalla. Nam intervalla dicuntur positiones. Positiones autem sunt sex scilicet sursum et deorsum dextrum sinistrum ante et post. Et quomodo positiones dicuntur intervallis magnitudinum subiecta formula demonstrat. Et in eius medio a sursum et deorsum [illegible] diffinitio magnitudinum intervalla longitudo latitudo et profunditas subiectis vero ponentur intervalla et positiones. Quo fit ut intervalla sequentia positiones intervallorum precedentium. Fit etiam ut due positiones correspondeant intervallo et e converso. Nam numerus qui fit ex intervallis et e converso correspondet numero positionum magnitudinum precedentium intervallorum et e converso. Verbi causa prima magnitudinum scilicet linea intervallo et sit binarium efficiunt. Secunda positiones prime linee que binarium efficiunt. Nam due sunt

De positionibus magnitudinum

enumerat positiones

applicatio figure sequentis

Correlarium primum

Correlarium secundum

declarat exemplo

		surſum	lon	deorſum		
	dextru	Surſum	lat	deorſum	Siniſtru	
ante	dextrum	Surſu	Pro	deorſu	Siniſtru	Poſt
	Poſitiones		intervalla	Poſitiones		

Notabile de magnitudinibus quomodo differant penes hoc quod ipse [illegible]

Est postremo Notandum quod linea superficies et corpus [illegible] licet species [illegible] dimensionum differe sic [illegible] penes hoc quod ipse magnitudinem dicunt terminum dicunt divisibile dicunt indivisibile Nam corpus triplex est magnitudo nihil terminans terminum tria divisibilia et terminum nihil divisibile terminans superficies duplex est magnitudo semel terminans terminum duo divisibilia et terminum unum indivisibile terminans linea est una magnitudo duo terminans terminum unum dividitur et terminum duo indivisibilia Punctus nulla est magnitudo tria terminans nullo modo dividitur et terminum tria indivisibilia terminans

prim corollarium

Quo fit ut quanta fuerit magnitudo pro modis sunt tot et terminum tot divisibilia Ut corpus quod est tertia magnitudo [illegible] triplex magnitudo sortitur et terminum tria dividitur [illegible] quod est 2a magnitudo [illegible] duplex magnitudo sortitur et terminum duo divisibilia linea quod est prima magnitudo [illegible] sortitur unica et terminum unum solo dividitur [illegible] Punctus [illegible] magnitudo [illegible] nulla magnitudo sortitur et terminum nihil dividitur **Quo fit** ut quomodo magnitudo fuerit terminum eodem modo indivisibilia Ut corpus quod nihil determinat terminum nihil est indivisibile superficies quod semel determinat terminum unum indivisibile est linea quod duo terminat terminum duo indivisibilia Et punctus quod tria determinat terminum tria indivisibilia est Et hoc sua subiecta formula demonstrat ¶ In qua primo quod superius ponitur [illegible] subiectis illi vero quod latere dextro [illegible] accipi debent [illegible] ut unumquodque quattuor subiectorum ad singula quattuor predicata comparentur

2m corollarium

intelligitur [illegible]

Corpus	Superficies	linea	punctum	
3	2	1	0	Magnitudo
0	1	2	3	Terminus
3	2	1	0	Divisibilis
0	1	2	3	Indivisibilis

Divisio que ponitur in textu [illegible] secunda

Aristoteles Numero [illegible] sequentia [illegible] quattuor **Quedam** sunt quanta per se **Quedam** vero quanta per accidens ¶ [illegible] divisione [illegible] accipiatur non solo abstracte Nam si solo abstracte [illegible] accidens [illegible] quantitates sunt Et si solo [illegible] superficies et corpus locus [illegible] et tempus Non [illegible] quanta [illegible] Capitulum Nonum

intelligitur [illegible] divisione

In predicta diffinitione vocabulum quantitatis partium sit abstracte et pro [illegible]
[illegible] Circa quod aliquis dubitaret [illegible] quid sit per se [illegible] **Cui** — Alia dubitatio
dicendum [illegible] quod per se quantitas [illegible] quantitates sunt ut [illegible]
superficies corpus et unum quodque [illegible] quod partes communicant sed alia sunt
per se quanta [illegible] quantitatis [illegible] respondent tamen subiecto et hoc
modo [illegible] quanta dicuntur [illegible] sunt [illegible] quantitas — quid sit quanta per accidens
[illegible] quantitatis sunt ut albedo [illegible] et [illegible]
[illegible]

De proprietatibus et communitatibus quantitatis
de prima

Positis convenientiis et differentiis quantitatis diffinitionibus
[illegible] et convenientiis [illegible] quantitatis
proprietates **Circa** primam [illegible] quantitati nichil est contrarium [illegible] — Intelligencia primi generis
[illegible] intelligi debet de [illegible] et de [illegible] [illegible]
[illegible] quantitates [illegible] ad [illegible] contrarium ut [illegible]
[illegible] contrarietatis quantitati [illegible] nichil [illegible] quantitatum
[illegible] contrarium ut [illegible]
[illegible] exemplo [illegible] de utraque quantitate et de finita et de
[illegible] **Circa** quantitas diffinita [illegible] — quid sit quantitas diffinita
[illegible] ut [illegible] et [illegible]
Quo sit ut [illegible] et [illegible] — Correlarium
[illegible] diffinite et determinate [illegible]
[illegible] solutione obiectionis **Dicendum** — Tribus modis [illegible] magnum et parvum
[illegible] magnum et [illegible] **Primo** [illegible]
[illegible] — Primo
[illegible] parvum [illegible]
completum et perfectum [illegible] habeat **Secundo** — Secundo
[illegible]
[illegible] Et parvum [illegible]
[illegible] sufficientem [illegible] Et [illegible]
et parvum [illegible] differentia [illegible]
[illegible] sufficientem [illegible] ut [illegible]
[illegible] ut homo [illegible]
[illegible]
[illegible] magnum et parvum [illegible]
[illegible] contrarium [illegible]
[illegible] et differentia **Ter** — Tertio
tiomodo [illegible] alterius [illegible]
et parvum [illegible] alterius [illegible] et [illegible]
[illegible] magnum et parvum Et hoc
[illegible] in solutione obiectionis [illegible]

Similiter est iudicandum de multo et pauco. Unde excepto sensibili
et parvo numerali respiciunt et multitudinem. Magnum autem
et parvum quantitatem respiciunt et magnitudinem.
Quo fit ut magnum et parvum sine quantitate esse sit sine
nihil habeat [illegible] contrarium [illegible]. Et iam falsum esset gravia
multa de [illegible] quae in parte [illegible] potest. **Prima** causa
est quia relativis nihil est contrarium cum simul et semel relativum eidem
conveniat. Ut simul et semel eadem res pater et filius dicitur.
Secunda causa est quia contraria in simul et semel in eodem recipiuntur
[illegible] magnitudinis et parvitatis [illegible]. **Tertia** causa est quia idem sibi
ipsi esset contrarium et inconveniens [illegible] falso ad unumquodque sit.
ipsi sit maxime [illegible] ad magnum et parvum
et [illegible] simul et semel magnum et parvum sunt contraria
idem sibi ipsi contrarium. Et **Insuper sciendum** quod
contraria non possunt esse in eodem [illegible] intelligendum
de contrariis simplicibus et perfectis. Nam albedo imperfecta et
perfecta [illegible] in eodem [illegible] possunt. Ut in aqua tepida
[illegible] simul [illegible] et [illegible] imperfecta in eodem
[illegible] existere possunt. Ut [illegible] in corpore [illegible]
possunt [illegible] et [illegible] aqua tepida [illegible]
contraria [illegible] simul et [illegible] corporis [illegible]
[illegible] a diffinitione contrariorum [illegible] maxime [illegible]
[illegible] simul et semel
eadem [illegible] in sunt. [illegible] quantitate nihil esse
contrarium tamen. **Hoc ius** [illegible] de loco
numeris [illegible] obiectione non solet
[illegible] videlicet [illegible] aliquid loco contrarium. Et
[illegible] contrarium quantitatis non [illegible] ad locum applicatio
[illegible] ad [illegible] quantitas excepto loco
Quando dicitur [illegible] numerus esse unum
[illegible] unum non [illegible] unitate. Et
[illegible] multe unitates sit composita et [illegible]
[illegible] numeratio [illegible] applicatio
unitas. Nam quemadmodum [illegible]
numeri [illegible] numerari possit. **Quo fit** Corollarium
ut [illegible] possit de numero numerante et numero
numerato [illegible]. **Verbi gratia** [illegible]
[illegible] in [illegible] de numero [illegible]
applicatur et de numero numerato [illegible]
[illegible] applicatur unitas [illegible]

Correlarium

Intelligentia dicti [illegible] quod contraria non possunt esse in eodem subiecto

De obiectione [illegible] quae in textu habetur

Declaratio unum [illegible] numero

Tres causae [illegible]

Prima

Secunda

Tertia

Correlarium

[illegible]

Dicitur **Insuper** in notis lineam ... quod ... magnitudo
sit unum verum quod dictum non est intelligi de vero ...
quod est capi in opposito non sit numerus et magnitudo equales
sed dicitur ... unum et sic unumquodque applicatur. Veritas
illius intelligi quodammodo multis ... et de veritate ...
veritatis ... unum et ...
hoc sit verum ... magnitudo ...
vero ... magnitudo et ... quod habetur in
notis ... sit veritas ... ab veritate forte ...
... numerus ... verum et hoc verum et magnitudo ...

Habetur postea in notis de qua oratione intelligit sed ...
articulus ... differentie qualitatis ut numerus et ...
sit oratio vocalis sive mentalis et scripta de sola oratione vocali
intelligi dicit non de mentali quia mentalis oratio qualitates ...
de oratione scripta quia ... dicit oratione non qualitatem ...
... potest ... quantitatem ...
... ... in oratione scripta ... dicit
... de oratione scripta intelligi non debet ...
... intelligi debet de oratione vocali. **Unde**
Sciendum est quod oratio potest dupliciter considerari. **Pri-**
mo modo sub ratione vocis et ea ratione qua vox est
hoc modo considerata est potius qualitas quam quantitas. **Secundo**
modo potest considerari ea ratione qua ... vel expressio
aut ... orationis quandam tenorem et hoc modo considerata
est quantitas ... et sic syllabe ... orationis ... quedam
quedam longe ... et quedam breves ...
copulantur. **Unde** tenor orationis intelligendus quam
debita syllabarum orationis ... hoc quod extensive sunt
aut ... utrum autem orationis tenor debeat dici quan-
titas ... non ... declarabitur.

In qualibet linea dicitur ... infinita puncta non
actu sed potentia solum quia ... linea ... infinite divisibilis et divi-
sione ... puncta quia in puncto fit linee divisio. Quod
in linea non sit ... infinita puncta ... potentia solum
quia linea non ... in ... divisibilis ... potentia dicitur
... modo intelligendo. Eadem ratione dicitur ... infini-
ta linea in superficie et infinite superficies in corpore quia
sic superficies ... infinite ... **Scien-**
dum ... falsum ... dicit ... quod
dicitur ... corpora ...
... quia ... dicunt

Intelligenda ... dicitur hoc sit verum unum est magnitudo

Media ... habet ...

Declaratur alterius ... questione de oratione ...

Notabile quot modis ... oratio
Primo
Secundo

Quod sit tenor vocis

Intelligentia dicti ... in linea infinita sunt puncta

... declarandum ...

secundum [illegible] et [illegible] et [illegible] circumferentia sibi [illegible]
[illegible] similiter figura unius continetur [illegible]
[illegible] nisi dimensionis [illegible] unius continetur [illegible]
[illegible] tamen [illegible] corpora sibi [illegible] dicitur [illegible] — quando dicitur [illegible] se capere
[illegible] sit [illegible] sit applicatis ut duo corpora quae
dicuntur [illegible] capere possunt planum si unum applicatum al-
teri [illegible] supposito [illegible] applicatur alteri [illegible]
Correlarium in quo [illegible] est dictum maioris — et [illegible] angulos applicantur **Quo fit** ut [illegible]
falsum dicat quod corpus sphericum positum super corpus perfecte planum
non tangat corpus planum [illegible]
[illegible] in solo puncto **Cuius** valet quod [illegible] — ad [illegible]
quod [illegible] corpus sphericum non tangat corpus perfecte planum
[illegible] corporum [illegible] quod corpora
sibi [illegible] sit
Nam [illegible] dicto corpus [illegible] possint
superficie [illegible] et [illegible]
[illegible] si superficies superficiei [illegible]
et [illegible] si [illegible] angulis applicantur Corpus [illegible]
corpus perfecte planum [illegible] tangat [illegible]
Negatur aliud dictum quod dicit quod quantitas sit res quantitativa — [illegible] **Est insuper** falsum quod quantitas [illegible]
vel [illegible] quantitatibus quod habeat [illegible]
[illegible] absolute [illegible] accidente [illegible] quantitas [illegible]
Et [illegible] dicendo de quantitate continua vel discreta
Negatur communis opinio [illegible] quantitas — **Quo fit** ut negandum sit duas opiniones [illegible]
[illegible] quod [illegible] quantitas sit discreta et [illegible] quantitas et [illegible]
discreta [illegible] falsum [illegible] — 2a falsitas [illegible]
[illegible] vel [illegible] falsum [illegible]
[illegible] argumenti [illegible]
Respondet ad [illegible] — [illegible] **Ad argumentum** [illegible]
vel [illegible] ut [illegible] Et [illegible]
[illegible] et negatur [illegible] et [illegible]
[illegible] si vel [illegible] Negando [illegible]
[illegible] si quantitas continua vel discreta [illegible]
discreta **Ad secundum argumentum** [illegible]
[illegible] et [illegible] quantitas [illegible]
[illegible] possunt [illegible] discretum [illegible]

[illegible] applicantur **Insuper** Negando sunt [illegible]
quarta exempla quod in fine capitis adduntur Prima falsa est
quod puncto linea superficie corpus realiter [illegible] distinguuntur
patet et a simili quod corpus [illegible] sunt plura Secunda etiam falsa est falsa
ex falso principio dependet [illegible]
[illegible] linea et [illegible] puncto Quarta [illegible]
ad puncta Tertia etiam falsa [illegible] Nam [illegible]
[illegible] sunt [illegible] demonstrat
[illegible]
[illegible] veritate [illegible]
et [illegible] numeri [illegible]
ad plurimum Respondetur negando [illegible]
quod [illegible] quae ex una parte numerantur sunt [illegible]
[illegible] quae ex altera parte numerantur sunt [illegible]
Nam numeri [illegible] qui numerantur [illegible]
[illegible] Quarta [illegible] negando [illegible]
et [illegible] ut [illegible]
[illegible] in pluribus [illegible] quaternarius [illegible]
[illegible] quatuor [illegible] quae numerantur [illegible]
applicatur modo [illegible]
[illegible] applicatione [illegible]
ad plura [illegible] applicari posse quod [illegible]
[illegible] accidentibus qui [illegible] materie [illegible] ut in tempore
et in numero Quinta [illegible] negatur sexta et ultima
[illegible] falsa [illegible] Et **Postremo Sci-**
endum [illegible] puncto [illegible] lineam et
lineam [illegible] et superficiem [illegible]
[illegible] sunt sola mente [illegible] Nam [illegible]
[illegible] puncto [illegible] linea [illegible] superficies Nam [illegible]
[illegible] extra mentem [illegible] in sola mente existit [illegible]
extra mentem existit et [illegible] quantitas [illegible]
[illegible] demonstrat [illegible]
[illegible] Intelligenda [illegible] linea
[illegible] longitudo sine latitudine [illegible] superficies [illegible]
[illegible] intelligendo [illegible] existere [illegible]
[illegible] latitudinem [illegible] latitudo [illegible]
[illegible] intelligere [illegible]
[illegible] latitudinem [illegible] latitudinem [illegible]
[illegible]

negatque istas sex [illegible] exempla [illegible] quod in fine capitis addunt

Ratio quare prima falsa sit quare 2a

quare tertia

ad [illegible] plurimum Respondet

Ratio quare quarta falsa sit

quare sexta et ultima intelligenda [illegible] ex motu puncti fit linea

intelligenda linea [illegible] linea et longitudo sine latitudine

Sequitur de tertio predicamento
Ad aliquid

De diffinicionibus ipsius ad aliquid

Prima generalis est que ponitur in principio huius capituli Secunda est specialis que in fine capituli adducitur Prima diffinicio generalis appellatur eo quod in omnibus generaliter [illegible] predicamenti Nam in unoquoque predicamento quedam reperiuntur abstracta et quedam concreta Abstracta autem vocantur [illegible] ad aliquid sunt [illegible] concretorum et [illegible] concreta [illegible] abstractorum ut magnum magnitudinis magnum [illegible] magnitudo [illegible] album albedinis album albedo albi albedo et sic de aliis Secunda diffinicio specialis appellatur eo quod soli [illegible] huius predicamenti competit ut [illegible] videbitur Prime diffinicionis intelligencia [illegible] ad aliquid talia dicuntur [illegible] Relativa [illegible] quod sunt aliorum [illegible] que vocantur [illegible] ipsa ad aliquid [illegible] vel quomodolibet aliter ad aliud [illegible] ut [illegible] vel ad [illegible] vel ad aliud Et [illegible] diffinicione [illegible] Relativorum Queda[m] sunt [illegible] explicatur in [illegible] ut [illegible] Alia sunt quorum [illegible] in alio [illegible] Et hec [illegible] Quedam sunt in [illegible] ut magnum ad [illegible] magnum et [illegible] ad magnum [illegible] Alia sunt [illegible] ut equale equali [illegible] Diffinicio [illegible] videtur et [illegible] quod [illegible] tractatoris [illegible] tractatus diffinicione [illegible]

Declarat quare prima diffinicio generalis appellatur

quare secunda specialis

Prima [illegible] Relativorum

Intelligencia prime diffinicionis

[illegible]

Quare diffinicio [illegible] videtur

sermonem tradunt quia sicut in latino sermone traditur inequalitas
[illegible] solo in greco sermone [illegible] hec sunt etiam
quamquam altera difformiter sive liberaliter sive [illegible]

Numero [illegible] nono in articulo dicit secunda [illegible]
[illegible] illa [illegible] non [illegible] proportionata necessaria
[illegible] sit enim proportionata [illegible] oppositum [illegible] sunt
[illegible] et [illegible] dicit [illegible] Sed proportionata hoc
in loco [illegible] proportionata [illegible] difformitatis [illegible]
[illegible] et male [illegible] sit enim [illegible] et proportionata [illegible]
[illegible] quadam modo [illegible] Attendi numero
quadragesimo adverbia magis et minus dicit generaliter
[illegible] Nam magis [illegible] in loco non dicit [illegible] importare in
[illegible] aut minus [illegible] sit enim [illegible] et difformis
non semper magis et minus [illegible] Nam [illegible] plurit maiorem
similitudinem reperiri in qualitatibus [illegible] in [illegible] qualitatibus

Verbi causa sit quatuor albedines [illegible]
[illegible] sint quatuor [illegible] sit [illegible] et [illegible]
[illegible] maiorem similitudinem reperiri in [illegible]
[illegible] et minorem in [illegible] similes [illegible] de [illegible]
[illegible] qualitatibus [illegible] adverbia magis et minus [illegible]
[illegible] dicit ut sit non solum intensionem et remissionem importet
[illegible] maiorem et minorem [illegible] assignationem et [illegible]

Quo fit ut [illegible] aliter [illegible] de
[illegible] parte [illegible] equalitate [illegible] plus [illegible] minus reperitur [illegible]
[illegible] magis [illegible] minus reperitur [illegible] de [illegible]
quod equale magis et minus [illegible]

Ad argumentum
Respondere distinguendo [illegible] Vel quod in equalitate
non reperitur plus [illegible] minus si plus importat [illegible] et
[illegible] et sic [illegible] Vel si plus importat [illegible]
[illegible] et minus [illegible] importat et
sic negatur Sic enim inter equalitates reperitur plus et minus
sive magis et minus **Verbi causa** sit ex una parte [illegible]
duo [illegible] quorum utrumque [illegible] longitudinem sit [illegible] pedum
et [illegible] latitudinem [illegible] pedum [illegible] ex altera parte [illegible]
duo [illegible] utrumque sit longitudinis [illegible] pedum et [illegible]
latitudinem habeat [illegible] pedum [illegible] vero [illegible]
maiorem equalitatem reperiri [illegible] et minorem [illegible]
[illegible] Nam illa duplex [illegible] equalitas [illegible] similis
longitudinis et [illegible] latitudinis [illegible] simplex
equalitas [illegible] longitudinis equalitas

De tertia proprietate ad aliquid

Declaratio 3e conditionis et quarto sequentibus conclusionem

Relatiua dici ad conuertentiam non est aliud quam esse ad posse conuertibi-
lia [illegible] esset nihil est aliud quam utrumque illorum posse veri-
ficari de se ipso casu obliquo sui correlatiui per denominationem [illegible]
dere solet Nam aliquotiens dantur Relatiua que de se ipsis in
similibus casibus verificantur ut pater filii dominus servi Aliquando
dantur relatiua que de se ipsis verificantur in dissimilibus casi-
bus ut disciplina in eo de quo verificatur dicendo disciplina est
plurium disciplina est disciplinati sed correlatiuum disciplinatum de
se ipso verificatur in ablatiuo dicendo disciplinatum disci-
plina disciplinatum similiter et iudicium de hiis relatiuis sensus et sen-
sibile. Sed si ista relatiua ad conuertentiam dicuntur nisi fuerit de-
[illegible] per correlatiuum falsa est assignatio Nam tunc ad conuer-
tentiam non dicuntur Et hec sunt que habentur [illegible] quantum
dicimus 2° et 3°

De Quarta proprietate ad aliquid

Declaratio quarte conditionis

Numero Quarta proprietas septimo Relatiua dicuntur [illegible]
sunt ad [illegible] quia sese mutuo consequuntur in subsistendo quod [illegible]
affirmatio unius ad affirmationem alterius est bona consequentia Et sic
dicuntur sese mutuo inferre quia a negatione unius ad nega- — que dicit sese mutuo inferre
tionem alterius valet quod ut recte sequitur pater ergo fi-
lius et [illegible] Verum Contra dictam conditionem posset quis-

Obiectio contra 4am proprietatem

piam **hoc pacto insurgere** causa est prior natura
suo effectu et effectus est natura posterior sed relatiua sunt causa sui
correlatiui ergo sequitur quod unum Relatiuorum est prius natura al-
tero et natura posterius et per consequens Relatiua non sunt simul natura
Probatio minoris quia pater est causa et filius sui effectus **Ad**

Solutio

argumentum distinguitur minor Vel sic causa fuerit
Respectiua et effectus fuerit respectiuus Et sic negatur Vel
sic causa non fuerit Respectiua sed neque effectus Respectiuus
Et sic conceditur Modo utrumque relatiuorum est utriusque
causa modo utrumque Relatiuorum est utriusque effectus ut pater
causa est Respectiua filii et filius effectus Respectiuus patris quia si
quodammodo si non sit pater non est filius [illegible] et non sit filius
non est pater **Quo sit** ut pater quia dat esse filio et filius — Correlatiua
a patre sed ad [illegible] pater sit causa et filius effectus

cognoscitur quod filius est ad patrem et pater similiter ad filium respicit a filio dependentiam patris sicut causa. Item utrumque sicut utrumque causa et utrumque effectus utrumque quare non in talibus non sicut mere alterum ad prius et alterum dicitur posterius. ¶ Sicut nunc de causa et effectu loquimur intelligitur. Ideo

quomodo correlativa intelligi[illegible]

Circa praedicamentum ad aliquid solet moveri **Questio** utrum relatio distinguatur a suo fundamento et a suo termino. [illegible] Fundamentum relationis [illegible] explicat [illegible] quod relatio supponit [illegible] relationem accidentalem [illegible] ut [illegible] patet [illegible] fundamentum relationis pater et filius [illegible] Quantitas [illegible] fundamentum relationis aequalis et inaequalis qualitas albi [illegible] fundamentum relationis similis et dissimilis. Quare ¶ Ad quaestionem dicitur quod relatio aliquo modo distinguitur a suo fundamento et aliquo modo a suo termino. Ut relatio paternitatis distinguitur ratione a suo fundamento [illegible] paternitas distinguitur a patre [illegible] abstractio a suo genere [illegible] ¶ Ad quaestionem [illegible] realiter [illegible] relatio non distinguitur a suo fundamento [illegible] a suo termino. Nam relatio ut paternitas [illegible] realiter [illegible] sola consideratione [illegible] intellectus [illegible] existit [illegible]

Moveri ad quaestionem utrum relatum possit definiri per suum correlativum [illegible] relatum per suum correlativum [illegible] definiri [illegible] ut Porphyrius [illegible] necesse in utrumque [illegible] pater definitur [illegible] filius [illegible] relatum definiri [illegible] fundamento suo correlativo [illegible] pater definitur [illegible] filius [illegible] relatio [illegible] differentia [illegible] quantitas [illegible] qualitas [illegible] **Quod sit** [illegible] relatum semper debere definiri per suum correlativum [illegible] ¶ Contra allegat Porphyrius [illegible] utrumque [illegible] Porphyrius non definiret [illegible]

Quaestio utrum relatio distinguatur a termino et fundamento

Ad quaestionem partim affirmative et partim negative respondetur loquendo

Realiter loquendo negative ad quaestionem respondetur

2a quaestio utrum relatum per suum correlativum definiatur

Responsio quaestionis partim affirmative et partim negative [illegible]

Correlativum

Obiectio quod quaestio affirmative debeat intelligi

Solutio

non aliud quam fundamentum. Nam in huiusmodi differentia
non est quod sit additum extra ... Et **Insuper Notan-**
dum quod ab aliquibus assignari solet duplex relatio. **Queda[m]**
est realis. Et **quedam** est rationis. **Relatio rationis** est
que fit per aliquem actum alicuius potentie comparative unius ad
alterum ut sunt 2e intentiones et tote relationes consistunt in
intellectu. **Relatio realis** est que hic ... absque
intellectus operatione. Et hec est duplex. Nam quedam est intrinsecus
adveniens. Et quedam extrinsecus adveniens. **Relatio** in-
trinseca est que posito fundamento et termino ex necessitate ponitur ut simil-
itudo ... ut posito patre et filio necessario
inter paternitatem ponitur et filiationem. **Relatio** extrinseca est que
... extrinsecus ... necessario ponitur ... requiritur
... applicatio. Dicimus ... omnes ... ponens
... prima ... non ... ab intellectu dependet et ... realis ...
... sunt ... non admittitur quod ... relatio
sit rationis ... intellectu
et ... ab extrinseco dependet. Contra quod prima ...
sit admittenda et quod aliqua relatio sit realis distincta
realiter a suo fundamento ... sequitur. Et sunt duo
... existere sine altero non existente ... realiter ...
fortes et paternitas ... non ...
... existente ... putatur ...
fortes et paternitas realiter ... **Secundo sic**
Arguitur sunt duo albedines in ... prima
sunt quattuor gradus et 2a sunt octo gradus ...
ad quattuor gradus ... illa ... octo ...
... 2a albedini ... albedo ... et hec albedo est
similitudo ... hec similitudo ... est ...
... ille due albedines sunt ...
... ut ...
... minor ... hec albedo ... similitudo ...
... aliquid distinctum ... realiter ab albedine. **Ad Primum**
Argumentum dicimus quod non ... aliqua duo
differre realiter ... existere sine altero non ...

Prima relationis quam ... ponunt

quid sit relatio rationis

2a ...

quid sit relatio intrinseca

quid sit relatio extrinseca

Negat ... dis[tinctionem] ...

Prima obiectio

Obiectio ... dis[tinctionem] ... admittendam

Secunda obiectio

Solutio prime obiectionis

Sed aliqua realiter dicuntur et aliqua sola ratione Tunc realiter
dicuntur si unum quodque illorum dicitur extra intellectum existens
et realiter in natura Tunc sola ratione dicuntur si alterum eorum a
sola intellectus opera dependeat Modo non paternitas extra
intellectum non existat sed ut filiatio et paternitas sola ratione
distinguuntur **Ad secundum** Respondetur concedendo maiorem
et distinguendo minorem Et distinguendo [illegible] Vel quod hec Solutio 2e obiectionis
similitudo remittatur ea ratione qua hec similitudo [illegible]
Et sic generetur Vel ea ratione qua est similitudo hec albedo
eadem ea ratione qua est similitudo est similitudo et sic negatur
nihil prohibet maiorem similitudinem remitti Nam propter dictum
est qualitates in remissione **Insuper** arguitur qualitates remissibiles
quod hec intrinsice hec remissio solum qualitatibus [illegible] Alia solutio
Quo fit ut vocabulum remitti quod primo attribuitur qualitati dicitur
in adiacentibus hec albedo ex veritate sit hec similitudo alba Correlarium
vocabulum remitti inepte attribuitur hec similitudo in
modum gravitatis quando apte attribuitur albedini quando
[illegible] sint similitudinis gravitas tamen non [illegible] et alteri
[illegible] attribuitur Nam non similia nihil inepte similitudo
remissio gravitas

De quarto predicamento Qualitatis

Qualitas assignatur per duplex

Nam **Quedam** qualitas completa et perfecta ut Duplex est qualitas
ea que est assecuta complementum sui gradum qualis est albedo
decem graduum et proportio decem graduum **Alia**
[illegible] completa et que non decem est assecuta complementum [illegible]
gradum qualis est albedo dicitur autem [illegible] graduum [illegible]
hoc diffinitur qualitas completa et perfecta [illegible] quia hoc solum diffinitur
[illegible] determinari [illegible] Non [illegible] quando
[illegible] maxime talis diffinitur [illegible]
[illegible] et [illegible] principaliter diffinitio qualitatis complete
ad qualitates imperfectas Nam [illegible]
talis intelligatur [illegible] talis qualitates perfecti sunt magis
tales [illegible] intelligi dicitur qualitas imperfecta

qui quales qualitates sunt tales sunt etiam denominant sic
perfecte qualitates perfecte sunt et perfecte sunt subiecta
denominant Secundo qualitas aliquid dicitur quale
Si diffinitio logice exponitur quia prius huius predicamenti convenienter respon-
dentur ad interrogationem factam per quale de prima substantia Qua-
litas dicitur [illegible] qui multipliciter dicuntur Et quod qualitas multas
habeat species habet eam quatuor Quarum unaqueque duobus modis
multiplicatur Prima quia sunt diverse qualitates que sunt eiusdem
speciei ut habitus et dispositiones sunt diverse qualitates Et tamen sunt
eiusdem speciei qualitatis utpote prime Et simile est iudicium de aliis
talibus speciebus **Habetur** numero quamquam prima quarto [illegible] dicitur
dispositiones vero dicuntur que sunt facile mobiles et cito permutabiles
ut calor et frigiditas egritudo et sanitas Ille particula ut [illegible]
exempli [illegible] similitudinem et analogiam [illegible] egritudo sanitas
caliditas et frigiditas non sunt dispositiones Sed sunt tertie speciei qua-
litatis et qualitates sensibiles [illegible]
sanitas et egritudo frigiditas et caliditas [illegible]
[illegible] dispositiones facile removentur [illegible] a subiecto
sanitas Verum [illegible] diffinitio qualitatis **Argumentum**
[illegible] parte albedo eucharistie est qualitas et tamen nihil
denominatur quale ergo diffinitio qualitatis male assignata **Se-
cundo sic argumentatur** [illegible] quod sit
[illegible] albedinem et qualitates [illegible]
in [illegible] sunt in nullo ille albedo est qualitas et
tamen nihil dicitur quale ergo diffinitio male assignata
Ad primum argumentum gradus maior et minor
[illegible] quia albedo eucharistie actu nihil
denominat [illegible] aliquid aliquid
Insuper [illegible] albedo nihil denomi-
[illegible] albedinis [illegible]
[illegible] **Ad secundum** dicitur quod ille albedo in
perfecte [illegible] qualitas est in perfecta et in completa **Quo fit**
[illegible] diffinitio qualitatis [illegible] aliquid di-
[illegible] a substantia et quantitate **Fit** [illegible] ut non [illegible]

quare qualitas dicitur multipliciter dicatur

Intelligendum huius diffinitionis [illegible]

Obiectiones contra diffinitionem qualitatis Prima

Secunda

Ad primam obiectionem

Alia ratio

Solutio 2e obiectionis

quid sit aliquid dici quale [illegible]

prima species qualitatis [illegible]

Conclusio

Corollarium [illegible]

Cum pluribus denariis [illegible] possit dici qualitatem ut ad quantum qualitas sit par et secundum nihil est qualitas. Ad oppositum arguitur sequentibus articulis. Quodlibet continuum est res [illegible] quod dicitur quale ergo quodlibet continuum est qualitas aut. **Probatur** quia quodlibet continuum sit sua quantitas quae sit par vel impar et per consequens [illegible] parvitas vel imparitas. **Secundo** sic arguitur pater et filius sunt par et [illegible] sunt impar ergo [illegible] est qualitas. **Tertio** sic arguitur [illegible] aliquid [illegible] ergo est qualitas. **Ad primum** articulum respondetur negando [illegible] supponit enim quod par et impar paritas et imparitas [illegible] sunt [illegible] Nam paritas est numerus par [illegible] **Secundi** articuli solutio [illegible] **Ad tertium** articulum [illegible] a sancto Michaele [illegible] a [illegible] quae qualitas [illegible]

Obiectiones probant quod [illegible]

Secunda

Tertia

Ad primam obiectionem

Ad secundam

Ad tertiam

De speciebus qualitatis
De prima

Numero quinquagesimo septimo dicit philosophus habitus et dispositiones [illegible] **Primo** habitus sunt dispositiones [illegible] habitus in multis dispositionibus [illegible] multae dispositiones sunt [illegible] Nam habitus et qualitates [illegible] habitus sunt [illegible] **Secundo** habitus sunt dispositiones [illegible] dispositionem [illegible] qualitatem [illegible] ad bene vel male operandum [illegible] habitus et dispositiones [illegible] dispositionem

Species [illegible] habitus et dispositiones. Primo

Secundo

De secunda specie

Secunda species qualitatis [illegible] duplex [illegible] duplex est [illegible] ad bene operandum et **[illegible]** ad male operandum [illegible]

Duplex est qualitas [illegible]

ad bene operandum ut habens potentiam vocatur et quae sunt ad male
operandum vocantur ut habens impotentiam Hec qualitates secunde speciei differunt
a qualitatibus prime speciei quia illae sunt per consuetudinem acquisite ille vero
nobis congenite sunt Haec vocabula pugilatorii cursoris
exemplo secunde speciei posita tribus modis accipi possunt Primo
pugilator potest importare actum currendi pugnandi et sic importare
tare potest actum currendi et tunc sunt qualitates quarte speciei Se-
cundo pugilator potest importare actum currendi pugnandi et cur-
sor actum currendi et tunc sunt in predicamento actionis Tertio
pugilator importare potest habilem potentiam et bonam habilitatem
ad currendum pugnando et cursor importare potest bonam habilitatem
ad currendum Et tunc sunt qualitates secunde speciei Similiter
hoc pacto numero quadragesimo septimo Item durum et
molle duobus modis accipi possunt Primo durum quod
appellatur quod non facile cedit tactui et molle quod faci-
le tactui cedit Et hoc modo sunt qualitates tertie speciei Secundo
durum quod appellatur quod habens [illegible] potentialiter sive fa-
cultatem facile resistat et molle quod appellatur quod habens
habitum impotentiam ad resistendum prout dicitur supra et hoc modo
capitur numero quadragesimo septimo Cum exemplis secunde speciei
adducuntur Resistere sive facultatem habere vel habilitatem
potentiam esse quod ad bonum esse videtur sed cum res conservat
se in suo esse et semper conservare bonum sit dure non facile
resistere sive facultatem habere esse habilitatem quandam impotentiam
quod ratione mali importare videtur Sed cum res sive
durum non resistit [illegible] quod [illegible] sive corruptionem resi-
stat Nam omnis corruptio est divisione et quod separatione
[illegible] Sed non resistere sive corruptioni malum
[illegible] molle habere est quandam habilem impotentiam non
quod omnis sit habilis impotentia Nam sed ad malum
operandum sed ad naturalem impotentiam reducitur dicitur
durum non sive habilis quandam potentiam [illegible] ad bene
naturaliter operandum sed ad habilem potentiam reducatur

De Tertia Specie

Numero quadragesimo octavo dicit tertia passiones et passi-
biles qualitates est qualitatum tertia species Non quod passiones
sunt ampliande qualitates Nam [illegible] [illegible] denominantur

Margin notes (left):
Primo tres accipiuntur modis hec vocabula pugilator cursor
Prima
Secunda
Tertia
Duobus accipiuntur hec vocabula durum et molle
Prima
Secunda
Intelligentia dicte speciei

Margin notes (right):
Differunt qualitates prime et secunde speciei
Respondet [illegible] obiectio [illegible] molle durum et molle [illegible] ad bene [illegible]

quale ut eodem numero ostendit philosophus Sed dicitur tercia qualita-
tas per speciem sumendo non qualitatem solum et large sumpta pro quali-
tate proprie et que sunt sicut denominate possunt sumi
pro qualitate [illegible] et quia vere sunt sicut denominative [illegible]
Qualitates dicuntur passibiles duabus de causis
Prima quia sensibus passionem inferunt **Secunda** quia a
passionibus inferantur qualitates Sensibus passionem inferre
sunt [illegible] similitudines in aliis que sunt [illegible] exteriores [illegible]
per Et qualitates inferri a passionibus sunt quia communiter per
quasdam animi affectiones aut corporis [illegible] exteriores
passiones ut gaudium [illegible] per visionem amici et tristi-
ciam corporis [illegible] illud multe tamen [illegible]
dispositiones [illegible] possunt corporis aut perturbationes [illegible]
passiones que sunt dicuntur sunt passibiles sunt qualitates
sed quale dicuntur passiones appellantur Eodem numero
dicit philosophus pallorem et nigredinem et ceteros colores nec eodem
modo tamen quo dicta sunt passibiles qualitates dicuntur [illegible]
Quod dictum non sit intelligendum ut dicatur albedo
[illegible] et [illegible] nigredine [illegible] quedam albedo quales sunt parietis
albedo dicitur passibilis qualitas eo modo quo calor et frigus passi-
biles dicuntur qualitates quia sensui passionem inferunt
Sed quedam albedo ut puta que corpori [illegible] accidit
dicitur qualitas passibilis alia de causa quia sunt qualitates
a passione illata (inferentur enim a timore) [illegible] per hoc in-
telligendo quod huiusmodi albedo proprie [illegible] non infe-
rat sensibus passionem inferre tamen sic dicuntur sunt
Sed dubitet habendum [illegible] passibiles qualitates
proprie quod sensibus passionem inferant [illegible]
[illegible] Et hoc tali dicta [illegible] intelligendum
Ut puta de scilicet albis coloribus [illegible] permanentes sunt
et que corporis animi affectiones [illegible] dicuntur

De Quarta Specie

Quarta Species qualitatis explanatur [illegible] quatuor videlicet
[illegible] figura forma rectitudo curvitas [illegible] et
[illegible] curvitas [illegible] quarta specie qualitatis [illegible]

Duabus de causis qualitates dicuntur passibiles
Prima
Secunda
Quod sit passionem sensibus inferre
Quod sit qualitates inferri a passionibus

Intelligentia [illegible] albedo autem et nigredo
et ceteri colores

Explanatio 4e speciei

Non solum formas et figuras quantum sed et alias figuras
que nec forme nec figure appellantur. Nam quedam
linea recta est et quedam linea curva. Figura [illegible]
[illegible] vel [illegible] clauditur. Forma est numerus [illegible] per suas [illegible]
tates explicatus quemadmodum figuras [illegible] Ut ternarius
per suas unitates explicatus [illegible] et denarius [illegible]
[illegible] Nam [illegible] numerus per suas unitates explicatus [illegible]
figuralem retinet.
Quero [illegible] figura et forma
figurarum magnitudinem Respondet Formam vero numeros re
[illegible] Quo fit ut omnium figurarum quedam sunt
[illegible] trianguli quadranguli pentagoni [illegible]
[illegible] lateribus priorumque sunt in [illegible]
Si quispiam arguat omnium figurarum [illegible]
[illegible] in [illegible] qualitatis Secundo [illegible]
[illegible] possunt [illegible] de [illegible]
[illegible] de [illegible] in [illegible]
Ad primum [illegible] concedendo [illegible] figuras
[illegible] qualitatem [illegible]
Nam [illegible] quantitates [illegible]
[illegible] qualitates [illegible] rationibus [illegible]
[illegible] Ad secundum [illegible] figurarum [illegible]
[illegible] possunt Uno modo ut sunt abstracte
[illegible] et tunc non possunt [illegible] de [illegible]
[illegible] in recto [illegible] aliquibus [illegible]
[illegible] ut [illegible] triangulus
[illegible] triangulus et [illegible]
[illegible] Alio modo [illegible] figuras [illegible] ut
[illegible] et [illegible] et tunc [illegible] de [illegible]
[illegible] in recto ut [illegible]
[illegible] triangulus [illegible] quadrangulus [illegible]
[illegible] quadrangulus [illegible]
[illegible] De quali [illegible] de [illegible]
Numero [illegible] assignata [illegible]

materiam qualem quod sub se generalis continet quandam modo qualitates continet abstracta illud idem [illegible] in qua [illegible] accidens [illegible] quod [illegible] in [illegible] [illegible] substantia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Contra [illegible] | Intelligentia [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] qualis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qualis [illegible] [illegible] [illegible] qualitatis [illegible] [illegible]
[illegible] denominative a suis qualitatibus [illegible] a suis abstractis
[illegible] denominative [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut albus
denominative [illegible] ab albedine [illegible] [illegible] a fortitudine [illegible]
[illegible] a suis qualitatibus [illegible] abstractis quibus [illegible]
denominative [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] denomi- | [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] denominative a suis abstractis
native a suis qualitatibus **Prima** [illegible] [illegible] qualitatis | Prima
[illegible] [illegible] imposita ut maior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] denominative a suis qualitatibus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] imposita [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] **Secunda** [illegible] [illegible] [illegible] quantitati [illegible] | Secunda
[illegible] [illegible] imposita [illegible] [illegible] ab [illegible] qualitatis
[illegible] [illegible] denominative [illegible] [illegible] [illegible]
abstracti [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] a sua qualitate [illegible] Contra [illegible] [illegible]
[illegible] **Posset quispiam argumentari** [illegible] [illegible] | Obiectio [illegible] [illegible]
qualitate [illegible] imposita [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] denominative [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] **Probatur** a sua qualitate [illegible] [illegible]
[illegible] **Ad argumentum** [illegible] [illegible] qualitates [illegible]
[illegible] habeat qualitate imposita [illegible] [illegible] | Solutio
[illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] modo [illegible] [illegible] qualitates imposita
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] | [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] qualis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et palestra disciplina de quibus vero ab his denominantur dicitur quam differentiam

De secunda proprietate

Inteligencia exemplum vel verius ubi dicitur quod est alterum maius et minus dicitur

Numero proprium quarto dicitur aliud quod non solum alterum altero maius vel minus dicitur quod dictum intelligitur eo modo quo dicimus alterum altero esse maius magnitudine quantitatis hoc enim intelligi debet de quantitate completa et non completa nam quantitate completa non solum alter altero [illegible] sed quantitas completa consistit in proportione numerali quae pluribus modis fieri non potest sed quod dicimus alterum altero maius esse hoc intelligi debet de qualitate incompleta et etiam quod nulla qualitas completa quae in indivisibilitate consistit [illegible] et quae non suscipit aliquid plus aut minus dicimus medium in qualitate sed perfectius habitus magis et minus suscipit. Et sic dicendum est de qualitatibus habitualibus [illegible] de habitibus intellectualibus puta de scientiis illa habitus intellectuales non sunt maioris diversitatis [illegible] ac moralis habitus vel alter altero [illegible] dicitur alter altero minus [illegible] **Quod sit** Corollarium

Eodem modo [illegible] quod qualitas magis et minus suscipit quod dicimus [illegible] de albedine intelligi debet dicimus enim aliquid esse magis aut minus album altero [illegible] dicimus albedinem minus altera quamvis albedinem esse magis aut minus albam dicimus quod sufficienter declaratum est in libro [illegible] capitulo

Intelligencia [illegible] alterum [illegible]

Sequitur de postpredicamentis de oppositione

Postquam de predicamentis abunde

Determinatum est [illegible] que ad perfectionem cognitionem predicamentorum habendam [illegible] Et primo dicit de quatuor speciebus oppositorum [illegible] Circa primam partem [illegible] [illegible] aliquam contrarietatem in aliquibus predicamentis reperiri [illegible] in aliis vero minime [illegible] predicamentis [illegible] dicuntur contraria et quod [illegible] relativa. Quae sunt relative opposita [illegible] aliquid in predicamento ad aliquid [illegible] relative opposita [illegible] Duplex est contrarium [illegible] contraria [illegible] duplex. Secundum [illegible]

Circa primam partem [illegible] de oppositione

Quae sunt relative opposita

Duplex est contrarium

graria [illegible] alterationem [illegible] in esse suo fixo et huiusmodi sunt imme- | que sunt contraria immediata
diata sicut sanum et egrum. Alia sunt [illegible] non sunt terminus alte- | que sunt contraria mediata
rationis in esse suo fixo et huiusmodi mediata dicuntur ut album et
nigrum et hoc est quod dicitur in numero septuagesimo quarto
et septuagesimo quinto. Et hec contraria a [illegible] | De contrariis a [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] ad alterum [illegible]
[illegible] contraria non [illegible] de [illegible] ad alterum [illegible]
ut [illegible] album [illegible] album aut nigrum album [illegible]
[illegible] dicitur numero septuagesimo [illegible] Sed [illegible] | Obiectiones de differentia
contrariorum immediatorum [illegible] potest **quispiam hoc** | contrariorum [illegible] mediatorum
Parte arguere [illegible] sanum et egrum [illegible] medium | Prima
[illegible] mediata [illegible] sanitatis et egritudinis [illegible]
[illegible] contrariorum immediatorum **Secundo** [illegible]
[illegible] immediatorum [illegible] | Secunda
[illegible] contraria immediata [illegible] alterum [illegible]
[illegible] **Ad primum arcum** | Ad primum
Respondetur [illegible]
[illegible] sanitatem et egritudinem [illegible]
Ad secundum arcum. Respondetur [illegible] | Ad secundum
[illegible] medium [illegible]
[illegible] medium [illegible]
sunt contraria immediata [illegible]
[illegible] contraria [illegible]
[illegible]
[illegible] et habitus [illegible] | Intelligentia numeri septuagesimi
[illegible] ut visus [illegible] **Insuper** | sexti
[illegible] habitus [illegible]
[illegible] visus [illegible]
[illegible] de [illegible] habitus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] visus [illegible]
habitus [illegible] numero septuagesimo sexto [illegible]
Numero septuagesimo septimo [illegible] | Intelligentia textus numeri 77
[illegible] habitus et [illegible] habitus [illegible]

non de intellectu [illegible] dicit non [illegible] dicit
quod privatio et numero [illegible] secundum [illegible]
et dicitur sunt ut [illegible] nihil est aliud quam [illegible] quam videre
non est et tenebre nihil sunt quam aer lumine privatus
sed dicit habitum quod habet hic et hec habitum [illegible]
non quod in [illegible] declaratur primo dicit et habitum [illegible]
[illegible] dicta sunt **Numero** octogesimo
[illegible] quod privatio et habitum dicit [illegible] contrariis
[illegible] immediatis. Dicit [illegible] a contrariis immediatis [illegible] contrariorum
immediatorum necesse est alterum inesse suo susceptibili sed
non semper [illegible] vel privatio vel habitum inesse suo
susceptibili [illegible] aliqua [illegible] videns dicit ut patet
[illegible] et [illegible] videre dicit
privatio et habitus a contrariis mediatis [illegible] necessario
alterum contrariorum mediatorum inesse suo susceptibili ut
necesse [illegible] vel album vel nigrum [illegible] intelligitur
dicit dicit contrariis mediatis quorum [illegible] naturale inest
suo susceptibili [illegible] alterum in eo ut
[illegible] et album [illegible] aliquid
[illegible] vel habitum vel privationem suo susceptibili [illegible]
ut [illegible] dicit [illegible] vel videre ut
[illegible] **Insuper** [illegible] a non contrariis in
alterum et regressio [illegible] contraria sunt mediata sive immediata
[illegible] albi [illegible] ingressio et regressio et a [illegible] in
[illegible] mutatur et regressio non contingit [illegible] a privatione in
habitum regressio [illegible] ut [illegible] videns
[illegible] dicit [illegible] intellectus [illegible]
[illegible]
[illegible]
Numero octogesimo primo dicit [illegible] in
[illegible] contradictorie opposita et contrarie et privative opposita. Dicit
[illegible] necesse [illegible] alterum [illegible] dicitur
[illegible] verum dicit [illegible] et alterum falsum [illegible] alterum
falsum [illegible] contrarie et privative
opponuntur [illegible]
[illegible]
[illegible] falsum [illegible]

Left margin: Dicit quod contraria habent [illegible] ordo privationis et habitus

Right margin: Privatio
Right margin: Secunda dicit
Right margin: Obiectio [illegible]
Right margin: Dicit quod contradictorie [illegible] et privative [illegible] habitus numero 8.

In contrariis immediatis illud manifestissimum sicut in hiis qui ut
plurimum et habitus oppositus privationi quia non semper vel non est
videre de sorte videre fuerat [illegible] non similiter in contrariis
utrumque falsum est et sortem videre et sortem caecum esse sorte
sorte non existente Secundo sed tempus [illegible] immediata
[illegible] Sed in hiis quae contradictorie opponuntur semper
unum alterum verum est et alterum falsum sive [illegible]
existat sive non existat Contra [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible]
formatur obiectio [illegible] assignatur [illegible] parte [illegible] — Obiectio [illegible] (margin)
[illegible] verum falsum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] alterum [illegible] [illegible] verum est
alterum falsum esse Ad hanc respondet [illegible] — Solutio [illegible] (margin)
[illegible] [illegible] alterum [illegible]
[illegible] [illegible] est verum et alterum falsum [illegible] [illegible]
[illegible] et in [illegible] [illegible] assignatur [illegible]
alterum verum est et alterum falsum **Quo fit** ut [illegible] — Correlarium (margin)
et vere affirmari hoc in loco [illegible] verum falsum et falsum est
et falso enunciari

De motu

Quod Quadratum [illegible] [illegible] augmentatum [illegible]
et non alteretur [illegible] per additionem [illegible] ut [illegible] — [illegible] (margin)
[illegible] et [illegible] quadratum semper quadratum
[illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] non alteratur [illegible] (margin)
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] (margin)
[illegible] [illegible] quadratum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] semper quadratum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quadrato [illegible] semper quadratum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quadratum
[illegible] [illegible] quadrati non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quae augmentatur [illegible] alteratur ut quadratum [illegible]
[illegible] [illegible] alteratum [illegible] nihil [illegible] est
Hinc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — Correlarium (margin)
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ut si quaternario quadrato circumponatur scilicet 5 numerus impar per suas unitates dispositus, fit tertius quadratus scilicet nouem. Rursus si eo quadrato circumponatur numerus impar quaternario proxime sequens scilicet 7 nascitur quadratus scilicet 16. Simpliciter si 16 quadrato circumponatur numerus impar septenario proxime sequens scilicet 9 nascitur nouus quadratus scilicet 25. Cum si etiam circumponatur numerus impar 11 nascetur quadratus 36. Cum si iterum circumponatur numerus impar 13 nascitur quadratus 49. Et si iterum addatur numerus impar 15 nascitur quadratus 64. Cum si iterum addatur numerus impar 17 nascitur quadratus 81. Item si addatur numerus impar 19 nascitur quadratus 100. Et hoc patet infinitum procedendo per additionem numerorum imparium proxime sequentium. Primi quadrati scilicet 4 quadratus parcialis scilicet 1 et gnomon 3. Secundi quadrati scilicet 9 quadratus parcialis scilicet 4 et gnomon 5. Tercii quadrati 16 quadratus parcialis scilicet 9 et gnomon 7. Quarti quadrati scilicet 25 quadratus parcialis scilicet 16 et gnomon 9. Sequentis quadrati scilicet 36 quadratus parcialis scilicet 25 et gnomon 11. Alterius quadrati 49 quadratus parcialis scilicet 36 et gnomon 13. Alterius quadrati scilicet 64 quadratus parcialis scilicet 49 et gnomon 15. Sequentis quadrati scilicet 81 parcialis quadratus scilicet 64 et gnomon 17. Ultimi quadrati scilicet 100 quadratus parcialis scilicet 81 et gnomon 19. Et hunc in modum fit semper progressus in infinitum in numeris imparibus [illegible]. Quod sit ut recte dicatur a[illegible] quadrati gnomonem circumpositum angulo solo et non aliter. Quare superius modus ab inuicem distinguuntur. Sed hec omnia in subiecta descriptione demonstrantur formula.

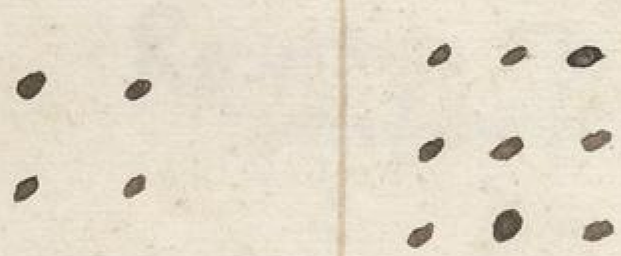
Declaratur quadrati quadratus parcialis et gnomon

Corollarium

Descriptio Formularis adducte

Numeri impares cerca nati		1	3	5	7	9	11	13	15	17	19
Quadrati ex eis geniti			4	9	16	25	36	49	64	81	100

Declaratio dicti pythagore quod impar numerus fit ut gnomon quadrato circumpositus

Primus quadratus 1		Quadratus partialis 1 gnomo 3 Quadratus totalis 4
Secundus 4		Quadratus partialis 4 Gnomo 5 Quadratus totalis 9
Tertius 9		Quadratus partialis 9 gnomo 7 Quadratus totalis 16
Quartus 16		Quadratus partialis 16 Gnomo 9 Quadratus totalis 25
Quintus 25		Quadratus partialis 25 gnomo 11 Totalis quadratus 36
Sextus 36		Partialis 36 gnomo 13 Totalis 49
Septimus 49		Quadratus partialis 49 gnomo 15 Totalis 64
Octavus 64		Partialis 64 Gnomo 17 Totalis 81
Nonus 81		Partialis 81 Gnomo 19 Totalis 100

Reportata In libros perihermenias

Cum logica diuiditur

In terminos propositiones discursus vel argumentationes
quare cum artistis [illegible] sufficienter determinatum de terminis in libro
predicamentorum de propositionibus determinare habemus. Sed cum propositiones
ex terminis et a simplicioribus inchoandum est. Antequam determi-
net de propositione vel enunciatione per eius diffinitionem de signis quibus
conceptus interpretari fieri solent. Nam tria sunt signa quibus
vox et scriptura [illegible] quodammodo ad interpretationem requiruntur ita
quod intellectus interpretatur vel absentibus interpretatur vel presentibus
si absentibus scripturam exhibet si presentibus vocem quare
ut interpretetur [illegible] Nam qui non concipit
neque loquitur neque scribit et qui scribit aut loquitur necessario
concipit. **Quo fit** ut iste liber merito vocatur liber
perihermenias id est liber de interpretatione. Nam peri [illegible] pro — Correlarium
[illegible] que [illegible] de [illegible] ablatiui [illegible] solet
hermenias [illegible] grecis [illegible] interpretationes hanc
hermenias [illegible] appellatur et quoniam aliquid aliud interpretatur
Ex prima suppositione habemus quod per voces conceptus
aliis [illegible] et per scripturas voces aliis representantur. Nec est — Declaratio 2e suppositionis
per hoc intelligendum quod vox sit nota [illegible]
[illegible] Nam multe sunt voces [illegible] representant [illegible]
intelligendum quod voces [illegible] sunt note [illegible]
Nam quemadmodum [illegible] non [illegible] si non est
nota [illegible] vox [illegible] nota [illegible] que forme [illegible]
et figuras ita vox de se non est nota [illegible]
formas et figuras [illegible] figure [illegible]
[illegible] sunt **Quo fit** ut melius [illegible]
artista ea que sunt in voce [illegible] signa [illegible] voces
[illegible] signa [illegible] melius [illegible] ea que scribuntur
[illegible] signa [illegible] que sunt voce [illegible] voce. Nam multa verba
[illegible] sunt que scribi nequeunt. Sed [illegible] tria signa
interpretandi [illegible] vox et scriptura de quibus [illegible]
sufficienter determinant artiste et a quibus liber iste denominatur

sine preceptis

Declaratio cum quarto numero habentur

Numero Quarto amplius conformat artificialis vocales cum signis
conceptus propter convenientiam que in termino conceptibus et vocalis reperitur. Est enim
ea convenientia talis quia sicut inter signum et signatum reperiri solet
convenientia modo enim in conceptibus aliquando reperitur compositio et aliquando
divisio ita et in vocibus. Cum enim vocales conceptibus correspondeant
ut compositione homo est verus verum explicamus pariter et divisione
vocalia composita pro [illegible] reperitur et (...) et divisio.
Est igitur compositio nil aliud quam affirmativa predicati de subiecto. Divisio
vero nil aliud quam separatio predicati a subiecto. Ex quo fit quod duplex
est compositio. Nam duplex contingit predicatum quoque subiecto sic recta
composita est compositio bona ut homo est albus. Sic mala
composita et predicatum inepte predicatur de subiecto. Compositio mala
ut homo est asinus. Sic etiam est in analogia duplex est divisio.
Si ea in qua predicatum recte separatur a subiecto que bona separatio
ut homo non est asinus. Altera est ex predicatum male separatur
a subiecto ut homo non est albus. Hec omnis compositionis et divisionis
in voce reperitur sicut in conceptibus. **Quo fit** ut mentales
vocales sint passiones animi signa et nota. Ex hac suppositione
infert artificialis numero quarto quod inde et vocalia sunt consimilia illis conceptibus
in quibus neque compositio neque divisio consimilia quedam
qualia sunt hec quod sine fictione verum vel falsum. Nam nomen
sine plura neque verum neque falsum sunt sicut neque conceptus quia compositione
et divisione non sunt. Neque obstat quod per hec vel
sibi simile verum vel falsum apprehendimus. Nomina sic
sicut illis verum sit ex quibus recte intelligitur ubi ipse nomine
tales voces connotant compositionem vel divisionem. Quod si non supple-
tur vero intelligitur eo ubi non neque verum vel falsum habet
in infinitivo amare. Nam nec sicut in verbis predicatum modis
quod infinitivus quod non sunt verum vel falsum sunt in nostris terminis
et quedam alie obliquis. **Quo fit** ut quedam obliquis
sicut neque verum neque falsum sunt terminis sic quedam
infinitivus amare neque verum neque falsum sunt nec predicatum
omne nisi ex bonitate intellectus. Sunt igitur nomina et verba
conceptibus consimilia quia divisionem et compositionem non sunt.
Ex quo numero dicit artificialis nomen verum vel falsum est
nisi aliquid addatur ut puta verum est quod quodam
verum simpliciter per addi. Nomen simpliciter addi potest
et alia modo tempus. Quod addit simpliciter quod addit sine

Quod sit verum addi tempus et simpliciter

quod compositio quod divisio Correlarium ostendens quod nihil plus sit compositio et divisio

Correlarium

Declaratio cum quarto numero quarto habentur

Removet unam obiectionem

Correlarium

Quod sit verum addi tempus et simpliciter

ad impositionem et solitarie sumpto ut dicendo pater et pater noster
ad dicitur aut in tempore quo additur ad impositionem quando
ad impositionem tunc generat substantiam vel non generat ut si la
pater creat [illegible] si ad dictionem in tempore pater et [illegible] et pater
non significantis rursus si sequenti tempore pater significabat [illegible]
si addictionem in tempore pater significans tunc non vox
[illegible] vox vel [illegible] [illegible] sicut ut constructus

Circa numerum secundum movetur questio utrum scripture sint note vocum et utrum voces sint note conceptuum et utrum conceptus naturaliter res significant **Ad primam partem** quod scripture sint note vocum **Ad secundam** quod voces sint note conceptuum Et **Ad tertiam** quod conceptus naturaliter significant **Contra primam sic arguitur** scripture non significant voces quod scripture non sint note vocum **Secundo sic** scripture significant res ad extra quod scripture non sint note vocum [illegible] non [illegible] universalis res significant **Contra secundam sic arguitur** voces sunt [illegible] apud [illegible] quod voces naturaliter significant **Contra tertiam sic arguitur** [illegible] non significant ad placitum apud [illegible] quod [illegible] conceptus [illegible] sed res non sunt eadem significant naturaliter **Patet** quia alie sunt res [illegible] conceptum [illegible] et yspania [illegible] res in diversis locis mundi in [illegible] **Secundo sic** latratus canis et gemitus infirmorum possunt significant apud [illegible] quod voces naturaliter significant passiones **Rursus** circa quod dicitur numero quarto **sic arguitur** sortes et plato [illegible] compositione [illegible] nec sortes nec plato [illegible] [illegible] circa compositionem [illegible] et [illegible] non possunt verum et falsum **Secundo sic arguitur** auctoritate aristotelis [illegible] sicut ut plato [illegible] et fantasia ut plato [illegible] quod veritas [illegible] et falsitas [illegible] fantasia alia possunt [illegible] [illegible] ut non [illegible] circa compositionem et [illegible] possunt verum et falsum **Ad primum argumentum** Respondetur [illegible] [illegible] impositionem [illegible] naturaliter [illegible] Negatur [illegible] [illegible] note vocum non quod voces [illegible] quod scripture [illegible] vocum [illegible] [illegible] et [illegible] conceptus note **Ad secundum** [illegible] impositionem Negatur [illegible] [illegible] scripture [illegible] res ad extra et [illegible] vocum [illegible] scripture res significant et [illegible] voces [illegible] ~~Ad tertium~~ [illegible] ad [illegible]

Questio continens tres partes circa numerum secundum [illegible] la sit [illegible]

Responsio ubique affirmative [illegible]

Obiectio prima contra primam partem

Secunda

Tertia contra secundam partem

Quarta contra tertiam partem

Quinta

Sexta obiectio contra hoc quod habetur quarto circa compositionem [illegible]

Septima contra eandem [illegible]

Ad primam obiectionem solutio

Ad secundam

Ad ~~[illegible]~~ [illegible]

Solutio 3e obiectionis

solutione **Ad tercium argumentum** Respondetur distinguendo
de eius vel per vocem simpliciter consideratam sunt eadem apud omnes
Et sic conceditur ut vox hec ut sive apud grecos sive latinos
proferatur semper remanet eadem vox vel conceptus eidem apud
omnes [illegible] ad representationem Et sic negatur Modo autem aliquid
signum [illegible] omnes simpliciter considerata sunt eadem apud
omnes [illegible] ad representationem talis sunt grammatice et non vocis nisi
simpliciter **Ad Quartum argumentum** Negatur antecedens ad probationem

Solutio quarte

[illegible] antecedentis Negatur consequentia [illegible] quia [illegible] eadem apud omnes
non quia res que apud omnes [illegible] similes sunt quia [illegible]
[illegible] ut [illegible] apud [illegible]
alias [illegible] **Ad Quintum** conceditur [illegible] nega-

Solutio quinte secundum duplicem viam

tur consequentia [illegible] **Primum** quod
quia litteraliter [illegible] et grammaticaliter [illegible]
[illegible] textum debere intelligi de solis vocibus [illegible]

Secunda via

[illegible] **Secundum** [illegible] passiones [illegible] intelli-
[illegible] anime [illegible] intelligendi
solum grammatice [illegible] Nam litteraliter [illegible] ostendit et informaliter
grammatice solum [illegible] passiones [illegible]

Solutio sexte

Ad Sextum Negatur antecedens quia sortes et plato non [illegible] affirmative
[illegible] de aliquo [illegible] propositio [illegible] solo nomine et verbo

Solutio 7e obiectionis

debet [illegible] **Ad Septimum** [illegible] concedit aucto-
ritas aristotelis [illegible] sententia tercii intelligentia [illegible] aucto- intelligentia auctoritatis
ritatis est quod sensus [illegible] plurimi [illegible] quia [illegible]
[illegible struck through]
[illegible struck through]
[illegible struck through]
[illegible struck through]
[illegible] intelligitur [illegible] auctoritas aristotelis de veri-
tate et falsitate [illegible] de veritate et falsitate propositionis

De nomine

Postquam Aristoteles determinavit de signis [illegible]
[illegible] determinat de [illegible] nomine et verbo
[illegible] nominis diffinitio [illegible]
[illegible] Nam [illegible] intelligendo
[illegible] particula [illegible]
[illegible] particula [illegible] diffinitionis Ex diffinitione

nobis manifestissimi absconditus quod [illegible] non [illegible] diffinitur
[illegible] propter excellentiam a nobis [illegible] sed forte non
propter [illegible] [illegible] non [illegible] ad placitum
[illegible] [illegible] numeri [illegible] Nam [illegible]
[illegible] [illegible] sit [illegible] ad placitum
[illegible] [illegible] in loco ad placitum
[illegible] Decimo numerus [illegible] [illegible] non simplicia
[illegible] composita [illegible] [illegible] intelligi [illegible]
[illegible] Et [illegible] [illegible] simplicia
[illegible] pars [illegible] [illegible]
[illegible] pars [illegible] [illegible]
[illegible] in hac [illegible] nihil [illegible]

Rursus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
infinitum [illegible] [illegible]
[illegible] infinitum [illegible] [illegible] Nam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] **Rursus** [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vocatur [illegible] infinitum

Circa [illegible] [illegible] quaestio [illegible] Utrum [illegible]
sint nota [illegible] **Secundo** utrum [illegible] sit [illegible]
[illegible] **Tertio** utrum [illegible] composite figure sint nota **Quar-**
to utrum [illegible] sit simplex **Ad primam** dubitationem
[illegible] [illegible] non sit nota [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Et si [illegible]
non sit nota [illegible] simplicia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] appellari nota [illegible] [illegible] ponere
[illegible] vocatur quod [illegible] non [illegible] in loco [illegible]
posita vocari debet **Ad secundam** [illegible]
[illegible] si aliqua [illegible] [illegible] principalis [illegible] principales
[illegible] **Rursus** [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simplicia
[illegible] solo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non possit esse pars [illegible]
simplicium [illegible] propria [illegible] [illegible]
[illegible] partes [illegible] [illegible] Nam valet
[illegible] [illegible] Nam [illegible]
[illegible] vocatur [illegible] [illegible] [illegible] Sed [illegible]
[illegible] Nam [illegible] [illegible]

Marginal notes (right margin, top to bottom):

Declaratio [illegible] composite figure et simplices [illegible] habetur [illegible]

Simplex [illegible] vocatur infinitum

Prima

Secunda

quattuor questiones prima
Secunda
Tertia
Quarta

Ad primam responsio

Ad secundam responsio
Simplicium [illegible]

Secundo

Obiectio

Solutio
Post solutionem

tur et eadem gramatice multiplex est et non unum Quare sicut est
ut in equivocis vocalibus non excludatur per hanc particulam vox tamen
solum accepta et correspondens sit plura nomina potest dici in equivocis
Responsio ad 3m dubium Potest dici nomen etiam in logica **Ad Tertium** Re-
spondent aliqui quod nomina composita figure non sunt nomina in
logica quia in eis una pars subordinatur uni conceptui et altera
alteri aliquam non dicatur composita figure Sed hanc responsionem
sententiam non admittunt **Primo** quia auctoritas aristotelis repug- Refutat responsionem aliquorum dicentes Primo
nat dicit enim aristoteles utrumque nomen et simplex et compositum esse nomen
in logica et quod maius est dat exemplum diffinitionis nominis
per nomine composito equivocato Nec obstat quod dicat contra aristo- Removet quod fieri posset
telem aliquid est dicendum nomen simplex et nomen composi-
tum cum quo non intelligitur debeat dicto sit in logica **Secundo** Secundo
ligamus quod una pars subordinatur uni conceptui et altera alteri
dicimus tamen conceptum nominis composite figure et simplicem et incomplexum
quare sicut sit totus conceptus toti voci subordinatur et non pars parti
partes enim eius nihil significant non habent conceptus quibus sic correspondeant
Argumentum quod etiam quedam correspondent **Rursus** ex eorum dictis posset concludi dicunt enim quod partes
que partes nominis composite significant Sed volo dicere quod non sic di-
…

Sequitur de Verbo

Diffinitio verbi est incompleta et imperfecta sicut nominis diffi-
nitio Completur autem ex numero quindecimo et [illegible]

Completa autem diffinitio verbi est huiusmodi Verbum est quod consignificat | Completa verbi diffinitio
tempus cuius nulla pars significat separata diffinitio aliquid significans et [illegible]
[illegible] Verbum passiuum [illegible] Et est semper eorum que predicantur
nota [illegible] duobus modis exponi potest Nam | Ista particula et est semper eorum que de altero predicantur nota duplicat exponitur

Primo | [illegible] verbum [illegible] nota eorum que predicantur et
secundum quod [illegible] de [illegible] predicatur Nam de verbo [illegible]
actiuum passiuum [illegible] actiue aut et passiue [illegible] accidentia
[illegible] hanc sententiam [illegible] est [illegible] numerum [illegible]
[illegible] verbum [illegible] semper eorum que de altero
dicuntur nota est Vel eorum dicto Vel in [illegible]
[illegible] que de [illegible] dicuntur et in [illegible] sunt accidentia quod
patet [illegible] diuisione [illegible] **Quo fit** Vt | Correlarium

Secundo | [illegible] diffinitiua [illegible] verbum [illegible] quod [illegible]
importat **S**ecundo [illegible] verbum [illegible] notacio
[illegible] verbum [illegible]
[illegible] verbum [illegible] secundum [illegible]
[illegible]
[illegible] si verbum [illegible]
Et sic de aliis verbis [illegible] **Ex quo sequitur** | Correlarium
quod [illegible] absolute a tempore [illegible] verbum quale hec diffinitur

Deinde [illegible] quarto ponit [illegible]
et [illegible] verbum presens tempus consignificat [illegible] verbi
[illegible] quod est accidentia [illegible] **I**lle [illegible] | Declarat quod cum sit accidentia quedam habet numero de inquantum
accidentia [illegible] que et precedit et sequitur [illegible] preteritum aut
[illegible] presens et futurum sequitur quare preteritum et futurum [illegible]
[illegible] **Rursus** eodem numero [illegible] verba | Declaratur huius Verba [illegible] sunt
[illegible] sunt nomina si [illegible] Vel [illegible]
Verum et falsum [illegible] nomina [illegible]
[illegible] per [illegible] intelligendum [illegible] ac si diceret [illegible] sunt Vt nomina que
[illegible] presentia [illegible] tempus [illegible]
[illegible] quia [illegible] separatim [illegible]
[illegible] verbi [illegible] quia [illegible] possunt [illegible]
[illegible] falsum [illegible] **P**ostremo quia
[illegible] et [illegible] sunt nomina [illegible]

Dubitationes 4or. Prima / Secunda / Tertia / Quarta

Responsiones ad eas / Ad primam / Ad secundam / Ad tertiam / Ad quartam

et simulabantur non sunt [illegible] contra naturam

Circa capitulum de verbo dubitatur. **Primo** utrum verba adiectiva sunt incomplexa. **Secundo** utrum verbum infinitum reddat propositionem [illegible]. **Tertio** utrum verbum possit absolvi a tempore. **Quarto** utrum hec particula cum tempore recte ponatur in diffinitione verbi. **Ad primam** dubitationem dicitur quod sunt incomplexa. **Ad secundam** quod non reddit orationem [illegible]. **Ad tertiam** quod possit absolvi a tempore. **Ad quartam** quod recte ponitur.

Quinque obiectiones contra primam responsionem: Prima / Secunda / Tertia / Quarta / Quinta

Contra primam responsionem sic **arguitur**. Currit tantum valet in mente sicut est currens [illegible] complexum. **Secundo** quia nullum aliquod tale mentale compositum ex omnibus partibus. **Tertio** sequeretur quod aliqua propositio [illegible] non haberet [illegible] vel etiam esset in mente copula et [illegible]. **Quarto** sequeretur quod aliqua propositio [illegible] non posset converti. **Quinto** sequeretur quod aliquid esset [illegible] de non [illegible] [illegible].

Solutiones earundem. Ad primam

Ad primam obiectionem dicitur quod currit in mente tantum valet sicut est currens in [illegible] et non formaliter. Nam [illegible] verbum sicut est currens [illegible] non [illegible] propria natura [illegible] intelligitur [illegible] ille.

Ad secundam

Ad secundam respondetur [illegible] est [illegible] propositio componitur ex partibus [illegible] plures [illegible] partes [illegible] nomen et verbum.

Ad tertiam

Ad tertiam respondetur negando [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Addubitat [illegible] aliorum [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Ad quartam [illegible] — *Ad quartam responsio ... primo*
[illegible]
[illegible]
[illegible] **Secundo** [illegible] — *Secundo*
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **Ad quintam** [illegible] — *Ad quintam*
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **Contra responsio Rᵉ questionis** — *Obiectio contra responsionem 2ᵉ questionis*
Sic arguitur [illegible]
[illegible]
[illegible] **Ad** — *Solutio*
argumentum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

verbi infiniti in [illegible] est et [illegible] negatio [illegible] ad participium. Nec valet dicere [illegible] [illegible] falsa [illegible] quod sit affirmativa [illegible] supponit [illegible] negative [illegible]. Item [illegible] affirmativa [illegible] infinito [illegible] negative [illegible] finito [illegible] infinito [illegible]

Contra responsionem tertie questionis

Sic arguitur [illegible] tempore [illegible] absolute a tempore. **Ad argumentum** respondetur [illegible] quod [illegible] tempus [illegible] tempore [illegible] absolute a tempore

Contra quartam responsionem sic arguitur

[illegible] tempore [illegible] participio [illegible] in diffinitione [illegible] **ad argumentum** [illegible] tempore [illegible] illius temporis [illegible] temporis [illegible]

Secundo [illegible] diffinitione [illegible] participio [illegible] que [illegible]

De oratione

Diffinitio orationis [illegible] diffinitionem [illegible] particula [illegible] que [illegible] declaratione [illegible] aliqua [illegible] est [illegible] oratio [illegible] quod [illegible] dictio [illegible] dictio [illegible] implicata [illegible] et implicata [illegible] oratio [illegible] implicite [illegible] oratio [illegible] **Ex quo** [illegible] aliquid [illegible] orationis [illegible] affirmative [illegible] vel negative quod dictio [illegible] intelligendo [illegible] orationis [illegible] aliquid [illegible] affirmative vel negative [illegible] oratio [illegible] aliquid [illegible] affirmative [illegible] intelligendum [illegible] orationis aliquam [illegible] **Quo fit** [illegible]

Obiectio contra responsionem 3e dubii

Solutio

Obiectio contra quartam responsionem

Solvit duplex [illegible]

Secundo

Completa diffinitio orationis

Declaratio huius dicti [illegible] aliquid significat vel [illegible] affirmative aut negative

Correlarium ex declaratione precedenti

[illegible] unam obiectionem

[illegible]

[illegible]

Removet aliquam obiectionem

separata **Numero** decimo sexto equivocat dissimilitudinem
orationibus hoc pacto hoc est pro orationibus separata [illegible] substantia substantia quando
non conveniunt [illegible] aut non [illegible] i. ut affirmatio aut negatio [illegible] ab
quid per orationibus separatis [illegible] substantia ut [illegible] Et nota quod [illegible]
[illegible] hoc aliquid pro separatis substantia dicit quia [illegible]
[illegible] stat [illegible] forsan non pro hoc separata aliquid stat
Nam minor [illegible] vel particula [illegible] aliquid stat separata [illegible]
[illegible] hoc aut syllaba non **Eodem** numero [illegible] quod orationis
substantia hoc pacto orationis non est substantia ut instrumenta nobis in [illegible]
[illegible] substantia [illegible] plurali et instrumenta nobis [illegible]
ut oculi ad videndum et ad audiendum auris **Numero**
decimo septimo ostendit quid oratio [illegible] hoc modo
[illegible] considerando ille enim sunt considerandi quae sunt una
[illegible] et in [illegible] verum vel falsum est **Numero** decimo
octavo [illegible] triplex divisio **Prima**
[illegible] quaedam est simplex una ut [illegible]
[illegible] stat ut hoc [illegible] quaedam est pluralis ut [illegible]
Chara aut [illegible] quae [illegible] quaedam sunt
pluralis et quaedam composita **Rursus** quaedam sunt [illegible]
quae sunt [illegible] **Et** nota quod [illegible] [illegible]
[illegible] numero decimo nono [illegible]
[illegible] aliquid [illegible] speculationibus sed ad methaphisicam
[illegible] Nam [illegible] sed in analogia
et similitudine **Et** [illegible] methaphisica quod totum est magis ens
quam sua materia et sua forma Nam quanto est aliquid magis [illegible]
magis ens tanto est magis ens Sed totum est magis [illegible]
[illegible] paucioribus [illegible] indigentiis [illegible]
totum [illegible] indigentia sunt [illegible] ab altero [illegible] altero [illegible]
alterum [illegible] gratia [illegible] indigentia aut materia [illegible]
[illegible] ab altero [illegible] altero [illegible] forme substantialis gratia totum
[illegible] et [illegible] indigentie forme sunt [illegible] ab altero [illegible]
in altero ut in [illegible] in altero ut in toto Totum et [illegible]
[illegible] gratia Sed quanto aliquid paucioribus [illegible] indigentiis
[illegible] quod est [illegible] sufficientissimum [illegible]
[illegible] sufficientissimum [illegible] et [illegible] totum est magis ens
[illegible] materia aut forma quare [illegible] ut [illegible] magis [illegible]
Nam apud methaphisicos [illegible] **Et** [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Primum [illegible]
Alterius [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] decimo octavo habet triplex divisio
Prima
Secunda
Tertia
[illegible] aliquid [illegible]
[illegible] sit methaphisice considerationis

methaphisico potest intelligi quod dictio dicatur unum illorum
unum quemadmodum totum compositum dicitur unum cum diffinitione vel
ratione compositum contractum ex materia et forma quod fidelis i. dicta
Ex hiis autem infert numero vicesimo sexto quod nomen est dictio sola pa
rater et verbum. Et enim nomen orationis pars etiam et verbum. Ex diffini
tione dictionis pars orationis separata sit. Ut dictio quod nomen et verbum so
lum dictio. Rursus quod nomen et verbum solitarie prolatum non
inveniat unum sine altero respondendo sive alterum interrogando sive
quod sit non prolatum. Verum nomen est sola dictio patet et verbum. Post
remo numero vicesimo septimo probat aliquam esse oppositionem
quia penes affirmationem et negationem simpliciter. Contingit enim enunciare
quod similia. Et hoc in prima materia falsa. Et contingit etiam enunciari quod non
est non esse. Et hoc in prima materia vera. Tertio quod est esse et hoc in
prima affirmativa vera. Quarto quod non esse et hoc in prima affirmativa
falsa. Quo fit ut hec in loco propositionis subalterne non sunt
opposite utpote que non sumuntur penes affirmationem et negationem. Sed
ideo sunt et simul affirmative et simul negative. Ex illo infert tertio modo
numero quod omni affirmationi opposita est negatio et omni negationi opposita
est affirmatio. Primum patet. Nam [illegible] hoc [illegible] quod
enunciari quod est non esse negationem [illegible] hominum [illegible]
hoc [illegible] quod contingit enunciare quod non est non esse nega
tionem [illegible] opposita [illegible]. Secundum patet quia
[illegible] quoniam contingit enunciare quod est esse affirmationem [illegible]
oppositam [illegible] quod contingit enunciare quod
est non esse affirmationem [illegible] opposita [illegible]. Conse
quenter numero vicesimo octavo dicit [illegible] quod [illegible]
affirmatio et negatio videntur contrarie contrarii et subcontrarii non [illegible]
[illegible] contrarie non sunt semper opposite [illegible] sint falsi
[illegible] subcontrarie non sunt semper opposite ut [illegible] possit sit esse
vere. Vocabulo [illegible] opposite [illegible] diffinitione [illegible] que
[illegible] et maxime opponuntur. Ultimo ponit conditiones [illegible]
ad contradictionem requisitas ut puta quod sunt [illegible]
[illegible] quod [illegible] univoce. Et quod non [illegible]
quatuor particule ad idem et idem [illegible] et in eodem tempore
que [illegible] sunt in diffinitione elenchi.

Circa capitulum de oratione dubitatur primo an [illegible]
[illegible] quando [illegible] sit vocalis oratio. Secundo
utrum [illegible] incomplexa [illegible] sit [illegible]. Tertio utrum [illegible]
complexum [illegible]. Quarto utrum [illegible]
[illegible] aliqua oratio [illegible] perfectum et imperfectum. Ad primam

questione dicitur quod non est oratio quia est vox incomplexa Similiter non est oratio
scripta neque mentalis quia est vox Vox autem neque est scriptura neque conceptus
Ideo non solum non est oratio sed nec dicitur oratio Quo fit Ut
negandum sunt omnia corrolaria que ex conclusione huius dubii elicientur
et negando suppositum Ut puta quod aroly ad tabernam fit [illegible]
Non est enim oratio Verum vel falsum sicut iudicando Sed verum
est quod garrio in hac domo est verum veniale [illegible]
non est aroli garrio nisi fiendarum Secundum negatur quia extensio
non sit quemmere qualitatibus nisi per accidens Tertium negatur suppositum
quia huiusmodi sillaba non est una neque articulus Insuper talis sillaba
si extenderetur non est amplius una etiam [illegible] ipsos [illegible] non amplius
Representabat sillaba Venale Tertium negatur propter falsum
suppositum quia pileus non est [illegible] Quartum negatur quia color non me
quantitas sed et quantitas et color eadem sunt insunt quare in scriptura
tempora sit quantitas et non qualitas [illegible] sophisma dicitur rubeum Ad
Secundam dubitationem dicitur quod hoc est ut aliquod complexum
in voce nisi ponitur aliquid quod sit nomina per orationis tunc
est vox incomplexa Et tunc hic non constat magis quam nomina sillaba
Sicut dictum sillabe non magis constat quam nomine si vocabulum sit
plurium sillabarum quam unius Ad Tertiam dubitationem dicitur quod per bas
vel bas Non est vox significativa quia per [illegible] ponitur Vocis non
significativa Neque valet dicitur quod [illegible] constat
Nam primo in loco secundo [illegible] quod alterum representatur Et tertio
non [illegible] huiusmodi vocabulis sed solum propter modum punctandi
Ad Quartam dubitationem dicitur quod non [illegible] oratio non
dicitur perfecta quia ipsa audita intellectus quiescat Sed quia perfecta
sensum et non suspensum generat

Corrolarium

Secunde dubitationis Responsio

Tercie dubitationis Responsio

Ad quartam dubitationem Responsio

Sequitur caput quintum De subiectis et predicatis enuntiationum

Quinta [illegible] determinatur de ſtilo & ſpecie dict[illegible]

Quintum capitulum [illegible] facit de ſtilo & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] debeat [illegible] in [illegible] & quibus debeat ſervire. **Primo** ponit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & quedam ſunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de rebus & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quedam ſunt [illegible] & quedam [illegible] [illegible] in [illegible] loco in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] materia [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] materia [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De diffinicione [illegible] [illegible]

Eodem numero ponit diffinicionem [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De diffinicione [illegible]

Numero [illegible] ponit [illegible] diffinicionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible]

De diffinicione [illegible]

Eodem numero ponit diffinicionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] & [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habeat & [illegible] [illegible]

pro [illegible] solo applicari ad premissas consequentialis quia [illegible] sed
Secundo — veri [illegible] **Secundo** ista pro hac forma sunt omnes forme non sunt
Nam eadem ratione ista est [illegible] sed [illegible] pro vera
et falsitatem. Nam quemadmodum sunt [illegible] forme [illegible] sunt
[illegible] et sicut forme [illegible] succedunt alteri ita
et [illegible] alteri succedit [illegible] pro ista forma [illegible] forme
[illegible] unde [illegible] ista [illegible]

De Regulis oppositorum

Capitulum [illegible] autem ponit regulas et leges [illegible] oppositarum
contrariarum subcontrariarum et contradictoriarum. Quarum prima [illegible] habentur
in principio capituli. Circa vero habitum numerum tercium quartum
quinto sexto et tercia decima septima. Prima regula [illegible]
[illegible] non possunt simul esse vere et [illegible] secunda regula [illegible] quod duae — probatio prime regule 2e et 3e
contradictorie non possunt simul esse vere [illegible] dependet ex principio
metaphysice [illegible] dicendum in [illegible]
de [illegible] et [illegible] quod duae subcontrarie non possunt simul esse — probatio secunde regule et [illegible]
false [illegible] duae contradictorie dependent ex principio
[illegible] vel affirmatio vel negatio
de [illegible] manifestissima et [illegible] quam
[illegible] demonstratur [illegible] principia
habeant [illegible] requirendo [illegible] demonstratur **Rursus**
prima [illegible] demonstrari [illegible] Nam [illegible] opposita — Alia probatio prime
[illegible] duae contradictorie [illegible] vere [illegible] ad veritatem
[illegible] veritas particularis. Eadem regula
demonstratur. Nam [illegible] opposita [illegible] — Alia probatio secunde
[illegible] vere et [illegible] duae contradictorie [illegible]
[illegible] etiam [illegible] particularis
[illegible] vera [illegible]
[illegible] respondent
[illegible] demonstrari [illegible]
[illegible] opposita et [illegible]
[illegible] demonstrari potest. Circa
in [illegible] in [illegible] et [illegible] in [illegible] — Unde [illegible] 3e regule
[illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] vel [illegible] aut particularis [illegible]
[illegible] in [illegible] et particularibus [illegible]

repperitur. Et tamen propositio indefinita loco universalis et particularis accipi possit
sunt manifeste. Et sic vera contradictio reperitur ut propositiones
indefinitas quod similiter quidem eadem ratione qua sunt indefinite
sic ratione in qua sunt diffinite sunt vel loco propositionis universalis aut
particularis accipiantur. Nec obstat si quis per [illegible] **Dicat**
contra causas allegatas solam oppositionem contrariam in diffinitis reperiri
posse quia sicut indefinite diffinite possunt ad universales ut quas reperiri
vera contradictiones. Illud non ut [illegible] quibusdam Dicat oppositionem [illegible]
ad contra dictas causas possit reperiri in [illegible] indefinitis ut
contradictioni. **Contra** dictas obiectiones ut patet quomodo
non possit in contradictione [illegible] propositio indefinita
sumi cum loco universalis accipi possit aut cum loco particularis ita accipi
possit propter loco universalis et propter loco particularis **Queritur** ut non solum
contradictio ut propositiones indefinites reperiatur sed et contrarietas et
subcontrarietas quando de sic hominem propositio indefinita cum
loco universalis accipitur et subcontrarietas sed [illegible] Dicto vero sic
loco universalis et loco propter [illegible] **Numero** tamen
8° ostendit quod omni subcontrarie homo est albus non homo est albus
non sunt sic vere quia sic non est homo albus tamen valet sicut nullus homo
est albus et nullus homo est albus veritate non habet cum illa quod est homo
albus **Sequenti** numero satis facit predicte obiectioni
ostendens quod data omni propositione non idem sunt neque sunt
sit ex necessitate quia sic ad hanc non omnis homo est albus non sequitur
haec nullus homo est albus **Rursus** Una affirmatio habet unam
negationem sibi oppositam sicut huic affirmationi omnis homo est albus negationem
habet oppositam nullus homo est albus quo non habet hanc non omnis homo albus quare
[illegible] sunt omni data propositione non equivalent et subcontrariae
in veritate sibi opponuntur quod unius affirmationis sit unica
negatio opposita probat eodem numero quia sic opponitur negatio non quod
sit affirmationem esse eiusdem subiecti et predicati [illegible]
Nam si aliquid negetur de eodem subiecto fuerit eiusdem predicati
Aut si predicatum negetur de alio quod si non fuerit eiusdem subiecti non
est opposita affirmationi. Opportet igitur negationem oppositam
hoc idem negare quod affirmatio affirmavit et de eodem sive sit
de sive singulari

De affirmatione et negatione una

Capitulum Septimo ostendit aristoteles que propositiones debeant dici

Obiectio et correlarium

Solutio

Correlarium

De obiectione quam aristoteles numero tamen solvit habet

De solutione quam dat aristoteles sequenti numero duabus rationibus Prima

Secunda

Ostendit quod in illo capitulo ostendit

opposite et quia non. Nam sola affirmatio et negatio una in oppositionibus
non dicit affirmationem vel negationem contraria dicitur una quae [illegible]
[illegible] dicitur una [illegible] Nam [illegible] [illegible] in [illegible]
una ut [illegible] **Insuper** [illegible]
[illegible] aliquam [illegible] de subiecto [illegible]
[illegible] **E**t [illegible] contraria dicitur una [illegible]
quibus [illegible] [illegible] talis [illegible] [illegible]
quemadmodum [illegible] vel plura [illegible]
quemadmodum [illegible] **C**onplecte [illegible] affirmatio vel
negatio una. Nam [illegible] affirmationem et negationem
[illegible] dicitur [illegible] **E**t [illegible] dicitur [illegible] affir-
mativa vel negativa [illegible] simpliciter [illegible]
[illegible] simpliciter [illegible] **E**t [illegible]
[illegible] ut [illegible] in principio [illegible]
numero [illegible] **V**el [illegible] vel [illegible]
Aliud [illegible] applicari [illegible] dicitur [illegible]
[illegible] simpliciter [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] **Quo fit** ut [illegible] numero [illegible]
una et [illegible] aequivoce [illegible] plures [illegible]
[illegible] numero [illegible] **N**ec contraria [illegible]
[illegible] una [illegible]
[illegible] quemadmodum [illegible] in principio [illegible]
[illegible] aequivoce [illegible]
aliquam quam aliquis [illegible] principalis [illegible]
[illegible] ut [illegible] aequivoce [illegible]
principalibus [illegible] quare talis [illegible] in [illegible]
non [illegible] unitate [illegible] aequivoce [illegible]
[illegible] talis [illegible]
[illegible] ut [illegible] una [illegible]
[illegible] alterum ut [illegible] et similes [illegible] in [illegible]
[illegible] unitatem [illegible] quod [illegible]
[illegible] unitate [illegible] **Posset quispiam re-
tundere hoc pacto** [illegible]
[illegible] hoc et [illegible] homo albus [illegible] valet quod homo
[illegible] albus et [illegible] homo [illegible] albus [illegible] valet quod homo albus
[illegible] albus [illegible] homo albus [illegible] una quemadmodum
[illegible] homo albus [illegible] una [illegible]

Refutat aliquam expositionem diffinitionis orationis unius [illegible] duabus divisionibus prima
Secunda
Dat propriam expositionem
Explicat varietatem orationis unius
prima
Secunda
Tertia
Quarta
Applicatio [illegible]
Correlarium
Removet unam obiectionem
Obiectio et solutio
[illegible] obiectionem

Solucio

Removet obiectionem

Primo

Secundo

Racio cur a[ristote]l[e]s hic in loco determinet de futuris contingentibus

Declarat numerum 44 [illegible] racionis

[illegible] tunc [illegible] equinus [illegible] equinus [illegible] [illegible] [illegible]

Ad argumentum dicitur quod hic [illegible] hoc equus sit albus non valet [illegible] quando hoc sit album et equus sit albus. Sed valet: hoc est album [illegible] equus albus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et quod [illegible] et [illegible] in textu [illegible] non [illegible] [illegible] quod valet ad [illegible] [illegible] [illegible] tunc [illegible] alba [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alba et [illegible] [illegible] vel non [illegible] vel nihil [illegible] multa [illegible] [illegible] homo et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et nihil [illegible] homo et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] **Nam** [illegible] [illegible] quod quod [illegible] et hic et equus. **Nam** obicit quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] variabili [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et racione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habent [illegible] [illegible] [illegible] et quod [illegible] [illegible] et hic et equus [illegible] [illegible] **Nam** [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] **Primo** [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] quod [illegible]

Secundo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nihil [illegible] [illegible] et hoc et equus

De futuris contingentibus

Capitulum octavum amplius declarat a[ristote]l[e]s leges et re[gu]las [illegible] [illegible] oppositarum. Nam quamvis [illegible] dictum sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] altera [illegible] [illegible] vera et altera falsa [illegible] [illegible] [illegible] accidit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut de preterito aut de futuro aut de presenti [illegible] [illegible] de presenti et de preterito [illegible] altera [illegible] [illegible] determinate vera et altera determinate falsa. **Cum** [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse non potest et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod habet numero [illegible] [illegible] [illegible] **Sequenti** numero 44 [illegible] quod in [illegible] [illegible] de futuro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Quare tamen [illegible] [illegible] homo et equus valet [illegible] nihil [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa

Ra[tio] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

una alteram partem esse determinate veram et alteram determinate falsam. Quod duabus rationibus ad impossibile ducentibus probatur. **Prima** Ratio est quia sequeretur quod nihil deberet ex necessitate esse vel ex necessitate non esse. Nam si hec affirmativa pater erit cras sit determinate vera ex necessitate pater erit cras et simili iudicio si hec negativa. Et idem potest aliquis dicere hanc affirmativam pater erit cras et alterum dicere hanc negativam pater non erit cras. Cum igitur illi sibi sint contradictorie de futuro erit necesse unam affirmativam vel negativam esse determinate veram et necessario. Si igitur ex eo sequitur quod nihil futurum nisi eveniret sed igitur sequitur aliquid de necessitate non esse quod dico sunt inconvenientia. Item amplius dubitare posset de presenti hoc pacto. Si verum sit dicere quod aliquid sit album necesse sit illud esse album. Et si verum sit dicere quod aliquid non sit album oportet illud de necessitate non esse album. Et si aliquid sit album tunc verum sit affirmare hoc sit album. Et si non sit album verum est negare et si non sit album falsum dicens si quis affirmet illud esse album. Et si falsum dicens si affirmando aliquid esse album non sit illud album. Igitur eodem modo si quilibet affirmaverit determinate pater erit cras oportebit illud ex necessitate evenire et si determinate negaret pater non erit cras necesse erit hoc non evenire. Hoc quod dicit a numero quadragesimo quarto usque ad textum et sequentem Amplius autem. **Secunda** Ratio ducit ad inconveniens quia omnia que facta sunt ex necessitate tunc facta sunt hoc pacto si aliquid nunc est album prius erat verum dicere hoc erit album verum quidem determinate. Et cum hec propositio hoc est album altera pars contradictionis fuerit. Et si hec propositio hoc erit album fuerit vera sunt igitur vera ex necessitate. Cum ergo factum sit album tunc necesse erat fieri album. Omnia que facta sunt ex necessitate facta sunt. Et eadem ratione que futura sunt necesse est fieri. Nam quod impossibile est non fieri aliquando futurum. Hoc est quod habetur in textu Amplius autem usque ad numerum quadragesimum quintum. Post hoc est quod habetur in textu Amplius autem usque ad numerum quadragesimum quintum. **Post** has duas rationes facit alias duas obiectiones concludentes quod in contradictoriis singularibus non sit una altera vera determinate et altera falsa determinate.

Prima obiectio Arguendo dicit si non esset sequeretur quod utraque pars talis contradictionis esset falsa quod est falsum et contra legem propositionum contradictoriarum singularium de futuro. **Probatur** sequela quia si affirmativa sit falsa non apparet oppositum necessario esse verum et si negativa sit falsa non apparet oppositum quare affirmativa sit vera. Cum igitur affirmativa contingens falsa concludat negativam esse non veram que quidem negativa contingens falsa concludit affirmativam

Prima ducens ad impossibile si de futuris contingentibus sit determinata veritas

Secunda ratio ad impossibile ducens

Due obiectiones concludentes quod in contradictoriis singularibus de futuro contingenti sit determinata veritas que habentur numero 47

Prima obiectio

esse non verum. Et cum non vero et falsum dicitur sint contradictiones
contradictorias simul esse falsas quod est impossibile. Non enim magis contingit
dicere quod verum est falsa quam de aliquo re dicere quod neque erit
neque non erit hoc. Et quod habetur numero quadragesimo sexto
usque ad textum. Ad hoc vero si verum sit dicere **Secunda**

Secunda obiectio quod de futuris contingentibus sit determinata veritas

obiectio hec est quam sequitur si hoc prius de praesenti hoc
est album sit vera oportet illud esse album ergo a simili ratione si hoc
prius de futuro hoc erit album sit vera necesse erit ita accidere. Ergo
contradictionis altera pars contradictionis singularium erit determinate vera **Ad**

Solutio primae obiectionis quod de futuris contingentibus sit determinata veritas

Prima obiectione Negatur consequentia et ad probationem
distinguitur antecedens vel quod affirmatione existente falsa contingat
negationem non esse veram ex necessitate et determinate. Et sic conceditur
vel quod omnimode non contingat negationem esse non veram. Et sic negatur. Modo non sequitur hec negatio non est vera determinate ergo non
est vera sed neque sequitur quod vult obiectio. Ut puta quod duae
contradictoriae sint simul verae vel falsae. Sequitur solum quod una
pars est determinate falsa et altera non est determinate vera. Dicitur igitur
non est inconveniens. **Ad Secundam Obiectione**

Secundae obiectionis

dicimus quod non est omnino simile de praesentibus et futuris quam consequentia
nobis constat futura vero minime. Debuisset igitur arguens ex simili
facere hoc pacto si hoc prius hoc est album est vera hoc est album ergo
si hoc erit album hoc prius hoc erit album est vera. Neque in consequente
poni debet vocabulum oportet quod necessitatem includit **Sequenti**

Declaratio textus qui habetur numero 46

numero quadragesimo sexto recitantur inconvenientia quae prius adducta
sunt atque hic etiam superaddit alia. Ut puta quod non oportebit consiliari
neque negotiari quoniam si hoc facimus tunc si aliquid futurum est dicamus
erit hoc si quod ex necessitate eveniet. Et si vero non hoc facimus
tunc si aliquid non esse futurum dicamus non erit hoc tunc non erit
futurum. Quasi dicat si affirmativa sit determinate vera ita accidet
sicut ipsam significatur. Et si negativa sit determinate vera
oportebit rem significatam ex necessitate evenire. Non igitur consiliare
oportet affirmatione sit enim tunc negatio esse determinate vera
neque per negationem consiliare contingit poterit enim affirmatio esse
vera determinate. Quare frustra erit consilium. Cum de rebus necessariis
et impossibilibus non sit consiliandum. Et hoc est quod dicit
At vero nec hoc dicit si aliquid dicunt contradictionem vel
non dicunt **Eodem** numero ostendit aristoteles quod
adductum est. Ut puta quod non oportet consiliare esse inconveniens et
impossibile et quod duabus rationibus **Prima** ...

Quod rationibus probatur quod consiliare oporteret negari quod habetur numero 46 Prima

futurorum non sunt principium quemadmodum apparebat dicit igitur non
omnia eveniunt ex necessitate sed multa ad utrumlibet eveniunt **Secunda**

Secunda ratio

pars ibi sed hunc vestium medium et pars ibi sed hunc vestium non medium ergo
aliquid in diversis sed adest et non est utrumque horum vestitus medium quare
aliquid erit ad utrumlibet sed quodque non omnia ex necessitate eveniunt
Sequenti numero quadragesimo 7° amplius probat aristoteles non omnia
ex necessitate evenire et sic triplex contingens sic contingens ad utrumlibet
et contingens ut pluries et contingens ut raro **Numero** quadragesi-
mo 8° ostendit quod sit necessarium ex adiacente et non adiacente et
quod se habeat ad necessarium simpliciter **Sequenti** numero
49 ostendit aristoteles similitudinem quae est in contradictoriis contingentibus et
in hiis quae sunt necessaria ex adiacente et non simpliciter dicens quod quemad-
modum dicitur necesse est esse quod est quando est non tamen simpliciter necesse sed est ita in contradicto-
riis contingentibus necesse sed alteram partem esse veram et alteram falsam non tamen
ex necessitate et determinate **Sequenti** numero 50 dicit quod
quod inconveniens sit si sint in contradictoriis quarum est vera vel falsa
dicunt aliqui si sint ad esse vel non esse Nam quemadmodum res ita se
habent quod vere sunt et earum contraria non sunt possunt esse Necesse
est quod in contradictoriis quae sunt de talibus rebus una sive affirmatio
sit vera et altera sive negatio sit falsa Potest enim negatio esse vera
et affirmatio falsa quando de rebus contingentibus **Postremo** conclu-
dit et absolvit quod ab initio propositum est dicens quod in contradicto-
riis singularibus de futuro necesse est alteram partem esse determinate veram
et alteram determinate falsam nisi huiusmodi propositiones fuerint in
materia naturali aut in materia remota tamen una altera sit determinate
vera et altera determinate falsa ut forte erit al' forte non erit
al' forte erit asinus forte non erit asinus

Declaratio textus qui habetur numero quadragesimo 7°

Quod aristoteles ostendit numero 48

Declaratio textus qui habetur numero 49

Textus qui habetur qui habetur numero 50

Quod habetur solum et postremo numero 51

· **Primi libri perihermenias finis**
Gratias deo

Sequitur Secundus liber Perihermenias

Secundus liber perihermenias dividitur in tres partes In prima

Omnis libri in tres partes [illegible] Quarum in prima

determinat ar[illegible] de [illegible] de inesse et de varietate [illegible]

Quarum in secunda — [illegible] **In secunda** determinat de oppositionibus [illegible]

Quarum in tercia — [illegible] **In tercia** parte movet quandam

dubita[illegible] circa oppositionem [illegible] magis [illegible]

[illegible] affirmatio [illegible] affirmatio [illegible]

[illegible] in modo [illegible] forma

opposita [illegible] opposita sunt

[illegible] accedat ad varietatem et multiplicitatem [illegible]

[illegible] quod [illegible] vel ex nomine et verbo [illegible] — Primo [illegible]

infinito et verbo [illegible] probat quod [illegible] ex

Probatio prime partis — nomine [illegible] affirmatio [illegible]

[illegible] nomine [illegible]

[illegible] ex nomine et quod [illegible] ex verbo probat [illegible]

Secunde partis probatio — affirmatio vel negatio [illegible] in primo libro perihermenias — Obiectio

[illegible] ex nomine et verbo [illegible] nomine infinito et verbo [illegible]

[illegible] et verbo [illegible] nomine et verbo infinito [illegible] nomine et [illegible]

[illegible] in loco [illegible] ponit [illegible]

[illegible] ratio est [illegible] — Solutio

[illegible] apud [illegible]

[illegible] et verbo [illegible] ad [illegible]

ex nomine et verbo infinito [illegible]

[illegible] posset [illegible]

[illegible] Secundo [illegible]

[illegible] in [illegible] nomine [illegible]

in primo libro [illegible]

[illegible] nomine ad [illegible] et [illegible] ad [illegible] verbo. **Secundo** — quod [illegible] habet

[illegible] verbo [illegible] adiacente

Dividitur [illegible] — [illegible] **Sciendum** quod [illegible] verbo est [illegible] adiacente

et quod [illegible] verbo [illegible] adiacente [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] in aliqua [illegible]

in [illegible]

intelligitur copula verbi 2o quare sunt. Nam est de 2o adiacente [illegible]
[illegible]

Quo fit ut in [illegible] aliqua propositio de 2o adiacente [illegible]
[illegible]

Fit etiam ut iste propositio [illegible]
[illegible]

Numero [illegible]
[illegible]

Prima [illegible]
[illegible]

Secunda [illegible]
[illegible]

Tertia [illegible]
[illegible]

Eodem numero [illegible]
[illegible]

Debet aliqua tertium adiacens [illegible]

Corrolarium

Corrolarium

probatio corrolarii

Declaratio eorum que habent [illegible] numero [illegible]

Tres arguendi [illegible] de numero

Prima

Secunda

Tertia

Eodem numero 3o alterius [illegible] declaratio

infinito homo est non iustus quia per diametrum sunt allocate. Secundo iste
sunt vere homo [illegible] est non iustus et homo non est iustus quia ex transverso sunt
allocate. Secundo si formantur quatuor propositiones quarum due opposite [illegible]
[illegible] fuerint [illegible] aliqua propositio angularis non posset simul esse
veras ut dantur iste et alie propositiones omnis homo est iustus aliquis homo non est iustus
omnis homo est non iustus et aliquis homo non est non iustus. Due angulares [illegible]
omnis homo est iustus et omnis homo est non iustus non possunt simul esse vere. Alie due
[illegible] aliquis homo non est iustus et aliquis homo non est non iustus possunt simul
esse vere et verificari in particularibus [illegible] quod dicit [illegible] non [illegible] angu-
lares veras [illegible] [illegible] [illegible] aut alique [illegible] [illegible] propositiones
in materia [illegible] et de eadem [illegible] **Numero** quarto
Docet multiplicare propositiones per variationem predicati finiti et infiniti
et subiectis remanentibus infinitis [illegible] multiplicatione formantur due oppo-
site sicut ex multiplicatione propositionum subiectis remanentibus finitis **Nu-**
mero quinto docet multiplicare propositiones que [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dicens quod quatuor formantur propositiones et due oppo-
site sicut in propositionibus de [illegible] [illegible] **Eodem** numero [illegible]
[illegible] [illegible] dubitationem posset [illegible] aliquis dubitare utrum formantur
de quatuor propositionibus [illegible] infinitis quarum due [illegible] [illegible] debent
[illegible] [illegible] vel [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in textu
Numero sexto [illegible] declarat [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dicta [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] sequitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
que [illegible] dicta non habent [illegible] [illegible] [illegible] intelligitur
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligitur
[illegible] [illegible] [illegible] verbi [illegible] dantur iste [illegible] propositiones
[illegible] [illegible] homo iustus [illegible] [illegible] [illegible] iustus [illegible] [illegible] [illegible] iustus [illegible] [illegible] [illegible]
iustus ad [illegible] [illegible] [illegible] sequitur [illegible] [illegible] [illegible] sequitur [illegible] [illegible] [illegible]
iustus [illegible] [illegible] [illegible] iustus nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] homo non iustus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] sequitur [illegible] ut [illegible] [illegible] homo [illegible] iustus [illegible] [illegible] homo
[illegible] iustus [illegible] [illegible] sequitur [illegible] homo [illegible] iustus [illegible] [illegible] iustus et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] propositionibus [illegible] **Numero** [illegible] [illegible]
[illegible] aliquam dubium nam [illegible] dicta [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sequitur [illegible] de [illegible] [illegible] posset quispiam
dubitare utrum [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] propositiones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in propositionibus singularibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nam

Intelligenda sunt que habentur numero quarto

Declaratio eorum que numero quinto habentur

Dubium quod [illegible] eodem numero

Que habentur numero sexto

Declarat ea que numero [illegible] habentur

ex responsione m(agist)ri ad illam affirmativam non omnis homo sapiens non
huic infert hanc q(uod) omnis homo non insipiens **Numero** q(uod) quia — De numero octavo
intendit interrogat utrum nomina infinita p(re)posita verbo sint negati
onis respondet q(uod) quamvis videantur [illegible] negationis non sint tamen negati
onis q(uia) [illegible] vera [illegible] falsum [illegible] **Numero** q(uod) petit — De numero nono
utrum pronominis de [illegible] infinitis possit [illegible] q(uod) ad [illegible]
positionibus [illegible] quarum [illegible] finito et infinito variatur
Respondet q(uod) aliquando ut puta omnis [illegible] est iustus et sua opposita
sic aliquis [illegible] non est iustus Non eadem [illegible] [illegible]
ista omnis [illegible] est iustus est eadem cum ista [illegible] est iustus [illegible]
[illegible] quod habetur in numero et [illegible] q(uod) [illegible]
de [illegible] infinitis sed [illegible] quarum [illegible] variatur [illegible]
finito et infinito et [illegible] [illegible] **Numero** [illegible] — De numero decimo
[illegible] fuit equivalet [illegible] dubio Nam q(uia) [illegible] in exemplis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non est [illegible] [illegible] est iustus et [illegible]
homo possit quisquam dubitare utrum vera et [illegible] opposita [illegible]
[illegible] Ad quod respondet [illegible] q(uod) [illegible] [illegible] affirmativa
[illegible] [illegible] negativa opposita q(uia) [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] accedat [illegible] [illegible] in textu

De coniunctis et divisis enunciationibus

Capite secundo docet a(ristoteles) quas [illegible] ad coniuncta et — Materia 2e capitis
[illegible] In principio capitis amplius declarans quid sit pro una dicitque quod — Quid sit pro una
pro una [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut plura faciens unum [illegible]
aut unum de pluribus unum facientibus ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] **Sciendum** quod plura [illegible] facere — Quid sit plura facere unum
unum [illegible] similitudine ad [illegible] [illegible] Nam [illegible]
[illegible] [illegible] ut homo est [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] manifestum est plura [illegible] efficere unum Sed plura
[illegible] [illegible] materia et forme forme [illegible] substantialis
vel accidentalis [illegible] unum efficere ut [illegible] [illegible] albus
[illegible] ut materia et [illegible] quod [illegible] [illegible] ut forma
substantialis et [illegible] ut accidentalis forma **Cum sit** ut plura — Correlarium
[illegible] unum est [illegible] et unum [illegible] faciunt unum Nam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aliquas formas [illegible] **fit**
rria ut [illegible] ad [illegible] fit [illegible] non faciunt unum Nam [illegible] — Correlarium
non est [illegible] [illegible] aliud [illegible] [illegible] [illegible] alia

Quare sed si vir unus non possit dicere et alterum sine dicto
Nec in medio dicebant sed in loco quo plures fuerunt unum et que
non fuerunt unum. Nam si plures non fuerunt unum ex ipsis
dicendo nihil sequitur quod si qui fuerunt unum hic dicendo
non constat impossibile. **Eodem numero remanet locutio possit** — *Primo ab [illegible] interrogare [illegible] habet*
ambigua sic parte argumentum ut dictus arcus faciunt unum quando
est unum ... mutabilis et unus [illegible] et unus [illegible] [illegible]
[illegible] dictum si oppositum si quod arcus hic in loco [illegible]
[illegible] sequitur [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] fuerunt
unum [illegible] respondet [illegible] quia plura non dicuntur [illegible]
unum [illegible] sit aliquid [illegible] de impossibili si quidem [illegible] dicto
[illegible] [illegible] materie et forme dicit mutabilis et [illegible]

Cognitum

Quo sit ... plura [illegible] humilibus non faciunt unum. Nam humili
[illegible] non dicto et homo [illegible] dicit humilis forma [illegible] impossibile et
[illegible] que [illegible] non possent. Quo circa quemadmodum in oppositis
[illegible] [illegible] homo et animali humilis [illegible] opposito [illegible]
et [illegible] hic in loco [illegible] possit opposito. Nam dicit [illegible]
[illegible] hic in loco habent [illegible] [illegible] opposito [illegible]
dicere [illegible] formale non [illegible] sit a [illegible] ad quanta ~~[illegible]~~

Probatio quod hic quod [illegible] albus ambulans non sunt unum sed [illegible] dicto numero [illegible] habetur

et [illegible] **Eodem** numero [illegible] hic plura albus ambulans
non faciunt unum. Nam si dicere [illegible] fiat interrogatio dyalectica
unam responsio ad hunc modum interrogans ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] plura interroganti. **Quarebit** autem si primo rogetur [illegible] sit albus am-
bulans. Nam [illegible] responsio non [illegible] si respondendum [illegible]
modo [illegible] si sit ambulans at quod sit albus [illegible] — *exemplum*
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel si sit albus et non sit ambulans
et [illegible] si alterum [illegible] non conveniat. Cum igitur [illegible] interro-
gationi unam responsionem non [illegible] faciat [illegible] interrogatio in [illegible]

Differentia quod non [illegible] interrogatio dyalectica et alias [illegible] dicto numero ii habetur

[illegible] que plura rogat et pluribus responsionibus [illegible] **Eodem**
numero [illegible] [illegible] differentiam quod interrogationi dyalectica
[illegible] alias interrogationes. Nam interrogatio dyalectica [illegible] [illegible] talis ut
dicit quod responsio [illegible] quod respondenti [illegible]. Nam
ad hunc modum interrogationi non possumus respondere [illegible]
interrogantis vel sine oppositum. Nam si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Cum [illegible] dicit sine opposita non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad interrogationem dyalecticam vel non vel
sic. Nam si [illegible] [illegible] [illegible] que interrogat [illegible]
sic [illegible] vero [illegible] opposito [illegible] [illegible] [illegible]
modo responsiones adhiberi non potest ad interrogationem [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] dyalectica [illegible]

Sequenti Numero 12 [illegible] — *Declaratio eorum que in numero 12 habentur*

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Numero 13 [illegible] — *Intelligentia numeri 13*

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — *Quid habeat numerus 14 et 15*
[illegible]

Numero 16 [illegible] — *Quid numerus 16 et 17 et 19*
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — *Intelligentia documenti quod numero 19 habetur*
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] **Que fit** [illegible] — *Corrolarium*

[illegible] adam sicut homo mortuus [illegible] adam sicut homo sicut homo et adam sicut mortuus Rur-

Correlarium — sus [illegible] intelligibile [illegible]
[illegible] actu [illegible] intelligibile [illegible]
[illegible] actu [illegible]

Correlarium — [illegible] Quo ad [illegible]
[illegible] intelligibile [illegible]
[illegible] intelligibile

De modalibus

Quid in praesenti capite habetur — **Capite** tertio [illegible] aequipollentiis et [illegible] in propositionibus in quibus [illegible]

Dubitatio quae in primo capite habetur — **Primo** [illegible] dubitatio [illegible] in primo capite [illegible] affirmationes et negationes in modalibus [illegible] ex parte [illegible] modi [illegible] dubitatio [illegible]

Arguitur ad unam partem — [illegible] quod debeant [illegible] ex parte [illegible] in propositionibus [illegible] affirmationes et negationes ex parte [illegible]

Ad aliam partem — [illegible] in propositionibus modalibus [illegible] Quod [illegible] ex parte modi [illegible] in modo [illegible] affirmatio et negatio [illegible] affirmationes et negationes oppositae [illegible] propositionis modalis [illegible] ex parte [illegible] ex parte modi [illegible]

Resolutio quaestionis — [illegible] dubitatione Respondetur [illegible] affirmationes et negationes in modalibus [illegible] ex parte modi et non [illegible] opposita [illegible] in modalibus [illegible] in propositionibus [illegible] oppositiones [illegible] in modalibus [illegible] oppositiones [illegible]

Correlarium — [illegible] Quare [illegible] propositionis qualitas [illegible] ex parte [illegible] affirmationes et negationes in modalibus ex parte [illegible] modo [illegible] affirmatio aut negatio **Sequenti**

Declaratio eorum quae numero 22 habetur — numero 22 [illegible] propositiones modales [illegible] **Primo** [illegible] ordines [illegible] ordines [illegible] 27 [illegible] in sequentibus numeris [illegible] ordines [illegible] Quod non [illegible]

si composita [illegible] non esset aliorum **Sequenti** 23 dicitur
quod non contradictorie [illegible] possibile est et impossibile sequitur contradictorie [illegible]
est non possibile ~~[illegible]~~ sequitur contradictorie [illegible] non [illegible]
est sequitur [illegible] contradictorie et contrarie Consequens sequi contradicto-
rie quia ad affirmativam non sequitur negativa et ad negativam non affirmativa
Et consequens sequi contrarie quia ad 2am primi contradictorie sequitur 2a
2i contradictorie et ad 2am primi sequitur prima 2i Ut recte sequitur
possibile est quod impossibile est ~~[illegible]~~ [illegible] recte sequitur non possibile est
non impossibile est Et similiter [illegible] de non [illegible] **Quo
fit** ut in hiis numeris [illegible] possint [illegible] illas 4or
ordinis que ab antiquis sunt assignate Nam quemadmodum 3a primi ordi-
nis et 3a 3i ordinis sequuntur contradictorie ad primam [illegible] ordi-
nis sic 4a primi ordinis et 4a 3i ad easdem contradictorie deberent
sequi Nam [illegible] sit [illegible] et ponere 23 [illegible] omnis propositionis
et sue [illegible] ordinis Cum igitur 4a primi ordinis et 4a
3i non sequuntur contradictorie ad primam [illegible] sequitur quod altera illarum
est male assignata non [illegible] 3i ordinis [illegible]
[illegible] probari potest quod 4a 2i ordinis sit male assignata **Numero**
Vigesimo quarto dicitur [illegible] quod propositiones [illegible] de necessario [illegible]
Una est 4a primi ordinis et altera 4a 3i [illegible]
[illegible] ab antiquis tales propositiones de necessario non sunt contradictorie Ut non
[illegible] non [illegible] Contingit enim ambas esse veras [illegible]
Cum igitur [illegible] propositiones non sint vere contradictorie [illegible]
altera illarum male assignatur [illegible] 4a alicuius ordinis Nam si essent recte
assignate essent vere contradictorie Quod sequatur contrarie et contradicto-
rie ad contradictorias [illegible] ordinum [illegible] Sicut [illegible]
[illegible] duabus contradictoriis [illegible] impossibile [illegible] Causa [illegible]
[illegible] necessario [illegible] sunt necessario
[illegible] impossibile et necessario [illegible] sic sit [illegible]
[illegible] ad affirmativam et negativam Ut [illegible] impossibile est et non [illegible]
[illegible] sequitur [illegible] non impossibile non est [illegible]
esse et [illegible] sequitur Et similiter [illegible] de aliis duabus propositionibus
de necessario [illegible] Una est 4a 2i ordinis et altera 4a [illegible] ordinis
Non sunt enim [illegible] vere contradictorie Restat [illegible] 4a primi or-
dinis sit male assignata [illegible] **Numero** 25 [illegible]
[illegible] ad [illegible] sequitur [illegible] ordinis [illegible]
non sequitur [illegible] Nam si ad aliquam propositionem sequitur altera [illegible]
[illegible] illius propositionis non stat cum [illegible] Ut [illegible] non [illegible]
[illegible] male assignatur [illegible] 4a [illegible] ordinis [illegible] recte sequeretur [illegible]
[illegible] quod [illegible] impossibile [illegible] quod

Quod numero 23 habetur

quod sit sequi contradictorie

quod sequi contrarie

Contrarium

Intelligens numero 24

quod sit sequi contrarie et contradictorie

Declaratur eorum que in numero 25 habentur

ad necessario esse sequatur possibile esse probat sic in modo ponens impossibile
Si ad necessario non sequatur possibile esse oppositum consequentis contradictorium quod
non possibile esse sequatur ad necessarium esse Nam si ad aliquid non sequatur Regula consequentiarum
quod oppositum consequentis stat in veritate cum ~~[illegible]~~ antecedente Regressum ad
Ulterius non possibile esse sequitur impossibile ergo de primo ad ultimum
ad necessario esse sequitur impossibile esse quod est manifeste falsum Relinquitur
ergo aliud verum ut puta quod ad necessario esse sequatur possibile esse
Applicatio numeri 26 **Sequenti** numero 26o hoc idem amplius probat per locum a sufficienti
ponens sic in modo ad hanc propositionem possibile esse plures sequuntur hoc
de necessario non necessario esse Sicut iam satis probatum est Et licet
ad eandem non sequatur hoc necessario esse nullus necessario non esse ergo
a sufficienti inductione hec sequitur non necessario non esse quare
contradictorium eius ut puta non necessario non esse debeat assequi 4a
Intelligentia numeri 27 primi ordinis **Sequenti** numero 27o hoc idem probat alia
non quod sit ad necessario esse quarta 4a ordinis [illegible] 4a primi ordinis
4 ad necessario esse et alia sequitur per probat hanc non necessario non esse ergo hoc
non necessario non esse inmediate assequitur 4a primi ordinis Quod autem 4a primi
ordinis debeat stare in veritate cum 4a 4i ordinis sic inmediate
probat Nam ad quamlibet propositionem sequitur quelibet altera propositio cuius Regula consequentiarum
eius oppositum stat in veritate cum ipsa sed ad hanc propositionem necessario
esse non sequitur hoc necessario non esse ergo sua opposita non necessario
Correlarium non esse stat in veritate cum ista necessario esse **Quo fit** ut hoc
in numero 27o et numero 28o vocabulo consequentie accipiatur aliquando
Questio numeri 29 ut idem quod stare in veritate cum altera propositione **Numero**
29o Movet pater quandam dubitationem utrum scilicet ad
non esse sequatur possibile esse ut amplius declarat autor
Probatio ad partem affirmativam articulo numeri 28 **Ad partem** affirmativam sic
argumentatur si ad necessario non sequeretur possibile esse oppositum
consequentis non possibile esse staret in veritate cum antecedente [illegible]
necessario esse quod tamen est ostensum falsum ergo ad necessario sequitur possibile esse
Probatio ad partem negativam **Ad partem** negativam sic argumentatur si ad necessario
sequeretur possibile ad eandem sequeretur possibile non esse ut generaliter
tenens non esse Nam prius dictum est quod
possibile esse et possibile non esse sic se habent sicut affirmativa et negativa de [illegible]

[illegible] Respondet ad questionem [illegible] — Respondet ad questionem Quod quia iste [illegible] capitulum [illegible] Primo

[illegible] — Secundo

[illegible] — Tercio

[illegible] **Quo sit** [illegible] — Correlarium

[illegible] **Numero** 3 [illegible] — Obiectio que numero 3 habere possit

[illegible] — Responsio [illegible]

[illegible] **Sequenti** [illegible] — Intelligencia numeri 3

[illegible]

Correlarium

Correlarium

Correlarium

Remouet obiectionem quandam

Quid sit sensus compositus

Quid sensus diuisus

Correlarium

Dubitatio que in primo capitulo huius capituli habetur

Utrum per hanc questionem que habetur numeris 34 et 34

Pars affirmatiua

Pars negatiua

[illegible] sunt [illegible] et que [illegible] sunt [illegible] que solo [illegible]

Ex [illegible] [illegible] manifeste [illegible] quod [illegible] [illegible]

[illegible] et [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] sed solo [illegible]

[illegible] et [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]

[illegible] admittitur [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] et [illegible] [illegible] admittitur [illegible] vel [illegible]

Quo fit ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] **Fit etiam** ut [illegible] [illegible]

[illegible] quod [illegible] [illegible] sunt [illegible] et [illegible]

[illegible] apud [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible] Nec obstat si quispiam [illegible] quod [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] et

[illegible] [illegible] [illegible] Nam ex illo non possumus inferre aliquid [illegible] modale [illegible]

[illegible] et aliquid [illegible] aliquando [illegible] [illegible] modalis [illegible]

[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] in [illegible] et aliquid

in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] non solo [illegible] modalibus [illegible]

Sed [illegible] [illegible] [illegible] ut ex [illegible] et [illegible]

non [illegible] inferre possit quispiam aliquid [illegible] modale [illegible]

et aliquid [illegible] Ad [illegible] [illegible] modale [illegible] [illegible]

non [illegible] [illegible] Vel a parte [illegible] vel a parte [illegible]

[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] ambulare [illegible]

[illegible] et ille sensus [illegible] falsus [illegible] [illegible]

[illegible] ambulet [illegible] sensus [illegible]

[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] ambulare

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ut ambulet **Quo fit** ut [illegible] que de modalibus [illegible]

et [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible]

Cur magis apte contrariatur enunciationes dicat

Capitulum Quartum [illegible] [illegible] 3a parte [illegible] ab [illegible]

libri posita [illegible] Utrum [illegible] negatio [illegible] admittitur affir-

[illegible] [illegible] de eadem [illegible] affirmatio [illegible] quod [illegible]

[illegible] interrogaret Utrum [illegible] opposite [illegible] sunt magis

opposite [illegible] que [illegible] forma opposite sunt Ad utramque partem huius que-

stionis [illegible] [illegible] numeros sequentibus 34 et 34 [illegible]

[illegible] que sunt in voce [illegible] [illegible] que sunt in [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] libri manifestum [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] in voce [illegible] [illegible]

Sed arguendo sic existimare promissum ad contrariam eo quod sit contrarium
subiectorum vel predicatorum maxime sit in verbo. Sed enim ille due promissiones sunt
contrarie bonum est bonum malum est malum. Quod falsum est cum ambe sint
vere. Cum ambe sint vere ergo negatio eiusdem de eodem magis adversatur
adversatur sua affirmationi quam affirmatio predicati contrarii. **Ad dubita-** *Responsio ad dubitationem*
tionem respondet aristoteles quod negatio magis adversatur affirmationi
eiusdem de eodem quam affirmatio predicati contrarii quod propter rationem
aristoteles habuit in modo intelligitur. Nam que sunt diversi materie
et eiusdem forme minus adversantur quam que sunt eiusdem
materie et diversarum formarum. Nam diversa rerum a sola forma
procedit forma quidem vel substantiali vel accidentali. Verbi
causa animal currens et aspirans minus differt ab animali quam domus
aurea et potum animum. Cum igitur hec due promissiones omnis homo
iustus est homo est iniustus sunt differentes solum ratione materie et
iste due omnis homo est iustus et nullus homo est iustus sunt differentes ratione for-
me. Quod est ut promissio omnis homo est iustus nullus homo est iustus magis
adversantur quam iste due omnis homo est iustus omnis homo est iniustus.
Quo fit ut ~~rete~~ negatio eiusdem de eodem magis ad- *Correlarium*
versatur sue affirmationi quam affirmatio predicati contrarii. Etenim negatio
eiusdem de eodem et sua affirmatio sunt ut res eiusdem
materie et diversarum formarum. Sed affirmatio predicati contrarii et affirmatio
eius sunt predicati contrarii sunt ut res eiusdem forme et diverse materie.
Illud quod probatur **Numero** 36 habuit in modo hanc affirmationem *Dubitationis responsionem ad*
bonum est bonum esse contrariam negationem bonum non est bonum que vera *dubium quod numero 36 habetur*
fit falsa reperitur. Etenim hanc affirmationem bonum est bonum saltem aliud
contrarium quod negatio est negatio ad prius ut bonum est malum sicut eidem
affirmationi est aliquod contrarium aliud quod repugnabit non esse quod est
ut bonum non est aliquod. Sed iste promissio a sic repugnat eo quod
negatio est negatio esse potest. Vel eo quod vel non est quod est sunt in-
finite et in numero sunt indeterminate et sic unum magis
non alteri adversatur. Sola negatio bonum non est bonum magis adver-
satur hanc affirmationem bonum est bonum. **Sequenti** numero *Alia probatio eiusdem responsionis numero 37*
37 habetur quod probat aliud non habuit in modo in quibus promissionibus
est fallacia reperitur. In promissionibus quarum una sunt de quod
est et altera de eo quod non est quod est maior contrarietas reperitur quam in illis
promissionibus quarum una sunt de eo quod est et altera quod negatio
negatio est. Nam non est et non est maior suppositum quam est

solo et in primis propositionibus repetitis [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] maior [illegible] quantitas et oppositio [illegible] hoc [illegible] probat

Alia probatio numeri 38

Sequenti numero 38 hoc pacto [illegible]
[illegible] falsa [illegible] adversativa [illegible] vere [illegible]
[illegible] alteram falsa [illegible] negativa bonum [illegible]
[illegible] et affirmativa bonum [illegible] alteram [illegible] negativa
bonum [illegible] adversativa affirmativa in bonum [illegible] bonum
[illegible] bonum [illegible] hoc idem probat **Nu**

Alia probatio numeri 39

mero 39 pacto hoc [illegible] bonum [illegible] implicata et [illegible]
habentis [illegible] bonum [illegible] bonum [illegible] bonum
[illegible] affirmativa in bonum [illegible] bonum [illegible] bonum
[illegible] pars [illegible] quod [illegible]
[illegible] bonum [illegible] bonum [illegible] bonum affirmativa bonum [illegible]
adversativa [illegible] bonum [illegible] bonum [illegible]
adversativa affirmativa in bonum [illegible] bonum [illegible] bonum [illegible]

Eiusdem [illegible] probatio numeri 40

Sequenti numero 40 hoc idem probat [illegible] in medio
[illegible] sola negativa adversativa
affirmativa [illegible] eiusdem [illegible] eadem [illegible] ratione
[illegible] aliquid [illegible] sola negativa
[illegible] adversabitur affirmativa in eiusdem [illegible]
[illegible] probat **Numero** 41 [illegible] bonum [illegible]

Alia probatio numeri 41

[illegible] medio [illegible] bonum [illegible] bonum [illegible]
[illegible] bonum [illegible] bonum [illegible] bonum [illegible]
[illegible] bonum [illegible] bonum [illegible] bonum [illegible]
[illegible] bonum [illegible] [illegible] bonum [illegible]
pars [illegible] quadragesimo [illegible]
[illegible] bonum [illegible] bonum [illegible] 4 [illegible]
[illegible] bonum [illegible] bonum [illegible] negativa bonum
[illegible] bonum [illegible] bonum a [illegible] proportione [illegible] — quod [illegible] proportione
[illegible] 4 [illegible] habeat ad [illegible]
[illegible] ad 4 [illegible]
4 [illegible] quater [illegible]
[illegible] ad 4 [illegible] quadruplo ad [illegible]
[illegible] ad 4 [illegible]
[illegible] subquadruplo **Nu**

Rationes adversationum quae numero 42 habentur

mero 42 [illegible] bonum [illegible] bonum
[illegible] bonum [illegible]

Sed an questionem propositam [illegible] supponimus quod aliquod bonum [illegible] bonum [illegible] bonum et bonum [illegible] [illegible] affirmando in bonum [illegible] bonum [illegible] [illegible] in solis [illegible] Respondetur quod nihil [illegible] [illegible] exemplis [illegible] questionem [illegible] ut [illegible] [illegible] indefinite. Nam [illegible] numero [illegible] indefinitis [illegible] intelligi [illegible] [illegible] indefinitas bonum [illegible] bonum [illegible] bonum [illegible] bonum [illegible] [illegible] bonum [illegible] bonum [illegible] bonum [illegible] bonum [illegible] — Responsio ad obiectiones quibus de causis — Prima causa

Secundo [illegible] supponimus quod [illegible] bonum [illegible] bonum [illegible] bonum [illegible] bonum [illegible] [illegible] bonum [illegible] bonum. Nam [illegible] bone [illegible] Nam [illegible] bona [illegible] — Secunda causa

Amplius [illegible] in principio [illegible] questio [illegible] intellectus [illegible] speciale [illegible] intelligenda [illegible] interrogat [illegible] [illegible] — Alia causa

Quo fit [illegible] in [illegible] opposita [illegible] — Corollarium

Fit etiam [illegible] in toto capitulo [illegible] opposita [illegible] indefinitas [illegible] — Corollarium

Seq[uenti] numero [illegible] affirmativam [illegible] affirmativa [illegible] — Intelligentia numeri [illegible]

[illegible] in [illegible] capitulo [illegible] — prologus

[illegible]

Secundi Periharmenias
finis
laus deo
Amen

Incipit feliciter liber
Primus Posteri
orum

Quoniam Aristoteles his libris posteriorum est determinaturus de demonstratione per quam acquiri solet scientia

Aristoteles in principio huius capituli removet aliquas perversas opiniones

Ideo in principio huius libri tacite removet opiniones antiquorum
philosophorum et precipue eas que fuerunt Socratis et Platonis de scientia
qui circa scientiam errarunt. **Socrates** enim nos nihil posse
scire dicebat hoc ratione arguens. Nam si aliquid sciremus vel

Opinio Socratis aliena ab opinione Aristotelis

humana esset vel divina. Cum enim que humana sunt mutabilia
sunt et nunquam in eodem statu permanentia. Divina autem incom-

Probatio Socratis sue opinionis

mutabilia et incorruptibilia atque eorum quod in eodem statu semper manent
[illegible] non contingit humana a nobis posse cognosci. Rursus que sunt

Secunda pars probationis

divina longe excedunt intellectum humanum, excedunt enim magis
quam lumen solare oculos noctue [illegible]. Non contingit divina a nobis
cognosci. Sed quecumque cognoscibilia omnia sunt divina vel humana. Igitur nihil
a nobis cognosci contingit. Quod asserebat Socrates. **Plato**

Platonis opinio

vero dicebat nos aliquid posse scire secundum reminiscentiam atque hoc solo
quod rerum cognitionem. Asserebat enim animam intellectivam fuisse ab eterno creatam

Probatio Platonis

creatam [illegible] et speciebus [illegible]
[illegible]
[illegible] et materiale [illegible]
que rerum cognoverat que rerum cognoverat [illegible] per grandem laborem et frequens
exercitium et quasi per corporis attentionem. Illud iterum iam cognoscit
quod prius cognoverat. Hinc asserebat Plato nostrum scire
nihil aliud quam quoddam reminisci ad quod sequitur nos non posse de
novo scire. **Quo fit** ut in hac [illegible] duarum opinionum

Concludit quod ambe fuerint [illegible] opiniones

a veritate sint [illegible] aliene [illegible]
[illegible]

Est enim opinio Socratis a veritate aliena. Nam homines ad aliquid

Impugnat opinionem Socratis

cognoscere contingit quod non solum experientia docet. Sed hoc ratione [illegible]
mente credendum. Namque obiectio per quam dicit Socrates non humana

Respondet ad rationem Socratis

non posse sciri cum mutabilia sint atque corruptibilia atque [illegible] habitus
est quam incorruptibilia et intransmutabilia. Nam etsi scientia sit de
mutabilibus et incorruptibilibus non tamen intelligitur quod scientia de rebus
incorruptibilibus [illegible] quod sunt de [illegible] incorruptibilibus quamvis
[illegible] necessariis esse de eis. **Rursus** quod dicit

Alia responsio ad dictam Socratis obiectionem

quod Socrates allegatis intelligi debet de rebus [illegible]

corporibus [illegible] in nihil [illegible] intendimus. Cum vero anima humana
sit incorruptibilis [illegible] ad intellectum [illegible] Cum enim [illegible]
[illegible] intellectum [illegible] anima humana
[illegible] separata [illegible] ab eadem absens [illegible] Et [illegible] in-
tellectus humanus ut speculum quod [illegible] speculum [illegible]
absente [illegible] ab exteriori sed
ab interiori [illegible] Et [illegible] opinio [illegible] non [illegible]
[illegible] sed [illegible] ad [illegible]
[illegible] a [illegible]
[illegible] ab [illegible] ut [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible]

Improbatio opinionis platonis — [illegible] opinione platonis quod [illegible]
[illegible] quod [illegible] est enim ab
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] aliquas [illegible] ad [illegible]
[illegible]

Alia obiectio platonis — [illegible]
[illegible] **Arguit** plato [illegible] in modo [illegible]
[illegible] ut enim [illegible] que [illegible]
[illegible] si sibi fiat [illegible]
[illegible] quod [illegible] quod [illegible]
[illegible] et [illegible] in nihil [illegible]

Solutio aristotelis — [illegible] **Respondet** aristoteles [illegible] aliquid [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] in particulari [illegible] in [illegible]
[illegible] Et enim intellectus ut [illegible] aliqua [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] in [illegible] forma [illegible]
in [illegible] in [illegible] forma
[illegible]
[illegible] forma [illegible] in [illegible]

videbat sua intellectus si semper existeret applicatus [illegible] et [illegible]
[illegible] sine [illegible] Nam in [illegible] forme [illegible] [illegible]
principiis [illegible] convenerat Quod [illegible] [illegible] et [illegible]
de [illegible] [illegible] [illegible] quemadmodum existimabat plato vole-
bat enim [illegible] eodem modo [illegible] **Quo fit** ut merito dicat — Conclusio
aristoteles In principio sui libri Quod omnis doctrina et omnis dis- — prima pro libro
ciplina intellectiva ex praeexistente fit cognitione Quod
[illegible] [illegible] probat Nam scientiae mathematicae acquiruntur
ex cognitione praedicta Ut puta per cognitionem principiorum
aut eorum que cognita sunt ex principiis Illud probat per sillogis-
mos et inductiones Nam quia sillogismus et inductio habe(n)t
ex praeexistente cognitione [illegible] vero praeexistente [illegible] [illegible]
praeexistente cognitione [illegible] Et similiter modo dicendum
de [illegible] et [illegible] ut puta [illegible] alteram [illegible] ad
sillogismum et alteram ad inductionem Nec per primam [illegible] — Removet obiectionem
allegatam debemus intelligere quod omnis doctrina et disciplina ex
praeexistente cognitione [illegible] sed [illegible] ex praeexistente
cognitione intellectiva Nec [illegible] hic [illegible] [illegible] — Removet replicam quod
tandem enim devenimus ad prima [illegible] et [illegible] non [illegible] — praedicta solutionem [illegible]
declaratione Cum quae dicuntur prima [illegible] non habebit ex prae- — possit
existente cognitione quamvis [illegible] intellectiva sint Neque — Removet aliud [illegible]
[illegible] videntur [illegible] huiusmodi [illegible] [illegible]
neque sit doctrina neque disciplina intellectiva Et enim — quid sit doctrina
doctrina [illegible] [illegible] a doctore [illegible]
disciplina vero [illegible] [illegible] a discipulo [illegible] — quid disciplina
[illegible] Nec valet [illegible] quoddam [illegible] ut — Obiectio
[illegible] sensitiva ex [illegible] sensitiva Dicendum — Solutio
[illegible] nihil refert Non enim [illegible] si minor [illegible] [illegible]
possit [illegible] possit minor [illegible] et eodem modo [illegible]
quod intellectus [illegible] minor potentia intelligerit [illegible] videt
oculus minor potentia Quod manifeste falsum **Numero** — declaratio numeri [illegible]
et dicit [illegible] [illegible] sunt [illegible] simplicis et [illegible]
ex [illegible] [illegible] [illegible] Nam de aliquo debemus [illegible]
[illegible] quid sit de altero [illegible] [illegible] quid sit
et [illegible] utrumque et quid sit et [illegible] sit [illegible]
Nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Triplex demonstratio [illegible] in ea consistit [illegible] qui numero 5 habetur. Prima demonstratio

[illegible] **Numero** [illegible]

Secundo [illegible]

Secunda

[illegible] **Alia** [illegible]

Tertia

Quod sit unum [illegible]

[illegible] **Eodem** [illegible]

[illegible] Declarat exemplo

[illegible]

Sequenti numero 6 [illegible]

Quod habetur numero 6

[illegible]

manifeste [illegible] quod ad conclusionem [illegible] quam volebat — *Removit obiectionem*
Plato Vult iste ar(istoteles) [illegible] illud concludere [illegible] Vult quod etiam
particularis conclusionem quod patet ex textu [illegible] quod
si [illegible] habeat [illegible] concludere quod
[illegible] sequeretur vel opinio platonis vel socratis
Item si [illegible] quod in conclusione
sequeretur opinio [illegible] aliquid posse scire Item
[illegible] quod omne [illegible]
[illegible] predictis [illegible]
[illegible] aliquid omne [illegible]
[illegible]
[illegible] omne [illegible]

Rursus — *Alia responsio*

[illegible] quod [illegible]
Item [illegible] sequeretur [illegible] platonis in [illegible]
[illegible] aliquid [illegible] scire [illegible]
[illegible] quod [illegible] conclusionem
[illegible]

Quo fit Vt [illegible] — *Corelarium [illegible] racione numero 7 et 8*

[illegible] obiectionem [illegible] par [illegible]
[illegible] quod [illegible] par [illegible]
[illegible] simpliciter [illegible] par
[illegible] par
[illegible] simpliciter
[illegible] quod in demonstracione [illegible]
[illegible] par [illegible] in demonstracione [illegible]
[illegible] par [illegible] simpliciter [illegible]
[illegible] par [illegible] valet [illegible]
[illegible]
[illegible] par [illegible] Vult [illegible]
[illegible] particularis et in [illegible] forma [illegible] quod
Vult ar(istoteles) numero 7 et 8

De modis sciendi et demonstracione

Postquam [illegible] quod [illegible] aliquid posse scire — *Quod in hoc 2o capitulo tractatur*
et quod [illegible] in hoc 2o capitulo [illegible]
[illegible] quod sit scire [illegible] scire [illegible]
[illegible] principalis [illegible] numero

et primi capituli huius libri dixit aristoteles quod distinctio [illegible]
passionis [illegible] [illegible] demonstrare et quod [illegible]
[illegible] sit [illegible] huius libri et ideo in primo capitulo huius
de ipso [illegible] [illegible] [illegible] nec aliquid
possit scire [illegible] merito [illegible] in hoc 2o capitulo diffi-
[illegible] scire [illegible] de ipso [illegible] quod [illegible]
scire. Diffinit duobus modis [illegible] quod [illegible] sit demon-

Prima demonstratio

stratio [illegible] [illegible] quae vocatur demonstratio potissima [illegible]
quod [illegible] procedit ex [illegible] [illegible] [illegible]
causa importat non solum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ista demonstratio quamquam [illegible] respiciat

Secunda demonstratio

[illegible] [illegible] respiciat. Alia est demonstratio quae
vocatur demonstratio [illegible] [illegible] procedit ex [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible]
[illegible] demonstratio quamquam respiciat [illegible]
respiciat [illegible] [illegible] [illegible] respiciat [illegible]
causa illius quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Prima diffinitio [illegible] scire

[illegible] causa [illegible] quod [illegible] respiciat. **Prima**

Secunda diffinitio

diffinitio [illegible] [illegible] solum demonstratio [illegible] potissima
et [illegible] quae **Secunda** vero [illegible] [illegible]
potissima [illegible] potissima [illegible] diffiniendo [illegible]
[illegible] quod [illegible] immediata [illegible] mediata [illegible]
[illegible] diffinitione [illegible] [illegible] [illegible] quoniam
[illegible] demonstratione intelligere [illegible] scire [illegible] demonstratione
[illegible] [illegible] quoniam illius causa [illegible] scire [illegible] demonstratione
[illegible] intelligere [illegible] scire [illegible] causa
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] diffinitione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Duplex acceptio huius vocabuli causa in prima diffinitione posita

[illegible] [illegible] diffinitione prima vocabulum [illegible] duplex
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] duplex [illegible]
causa in demonstratione [illegible] causa quae [illegible]

altera aut si causa non quia [illegible] semper [illegible]
respectus sciatur in ea demonstratione et si possibile est
scire quod causa [illegible] demonstrationis
causa est si ea causa posita [illegible] ad [illegible]
si [illegible] scire [illegible] ut data hac demonstratione
quicumque habet pulmonem respirat [illegible] habet pulmonem [illegible] respirat
[illegible] habens pulmonem [illegible]
[illegible] ut [illegible] illius quod [illegible] respirare [illegible]
[illegible]

[illegible]

Duplex acceptio huius vocabuli causa

[illegible]

Expositio huius particule Quod illius est causa

[illegible]

Expositio huius particule simpliciter

[illegible]

Explanatio correlarii quod numerus non habet

Duplex est necessitas, quaedam necessaria simpliciter, secundo

Secunda diffinitio demonstrationis

Explanatio eiusdem diffinitionis

Duplex sunt priora: prima, secunda; quaedam priora natura et quaedam quoad nos

[illegible]

Numero [illegible]

[illegible]

Sciendum [illegible]

[illegible]

[illegible] **Quo fit** ut demonstratio non procedat [illegible] | Corelarium
[illegible] intelligi
[illegible] Nam sequitur theoremata demonstrantur | Ordo theoremati
[illegible] simpliciter **Fit etiam** ut [illegible] a posteriori | Corelarium
[illegible]
[illegible]
[illegible] opposito non procedit [illegible]
[illegible] **Quo fit** | Corelarium
Ut [illegible] compositione [illegible]
[illegible] **Fit etiam** | Corelarium
Ut demonstratio [illegible]
[illegible] Resolucio [illegible]
[illegible] liber [illegible] liber posteriorum
[illegible]
[illegible] **Numerus** [illegible] | Quod numerus 29 31 et 32 habeant
[illegible] 29 31 et 32 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **Sequitur** | quod numerus N habeant
[illegible] numerus 33 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] | Remanet aliquod [illegible]

[illegible] *Numero* [illegible]

[illegible] sequitur quod [illegible] demonstrationem [illegible]

[illegible] manifeste [illegible]

[illegible] sequitur manifeste [illegible] demonstrationem [illegible]

[illegible]

Quod non omnium sit demonstrativa scientia

Capitulum [illegible] removet [illegible] duas opiniones antiquorum [illegible] *Quidam* [illegible] demonstrationem [illegible] prima opinio [illegible] *Alii* volebant demonstrationem [illegible] demonstrari [illegible] *Primam* opinionem probant [illegible] *Secundam* opinionem probant [illegible]

Declaratio [illegible] 34 habetur

Quod in [illegible] capitulo [illegible] removentur duae opiniones [illegible] 34 habetur

Secunda opinio

Probatio primae opinionis

Solutio [illegible]

Probatio secundae opinionis

demonstrationem sicut secundo [illegible] quod [illegible] ut non sibi [illegible] de-
monstrari possunt [illegible] premisse atque conclusio [illegible]
[illegible] habent numerum 38 et 39 **Sequenti** [C]
numero 40. Respondet auctor ad [illegible] opinionem dicens quod licet — Responsio auctoris ad 2am opinionem [illegible] numero 40 habetur
principia sint indemonstrabilia [illegible]
demonstratione et per demonstrationem [illegible] principia
[illegible] sint indemonstrabilia **Quo sit** ut [illegible] — Correlarium
[illegible] large [illegible] intellectum [illegible] principia
[illegible] Cum [illegible] principia sint indemonstrabilia [illegible]
[illegible] nota sunt et per quod in [illegible]
[illegible] in [illegible] sunt [illegible] sunt [illegible]
Et ad ultimum [illegible] quod ipsa principia [illegible] in ipsis sit — Removet aliam obiectionem
[illegible] per aliquid prius [illegible] sunt [illegible]
per demonstrationem [illegible] demonstra-
tionis non sunt [illegible] simpliciter [illegible]
per demonstrationem [illegible] non nota [illegible]
nota [illegible] per aliud [illegible] tale **Quo sit** ut [illegible] — Correlarium
[illegible] principium [illegible] maxime nota [illegible] in [illegible]
in [illegible] **Eodem** numero [illegible] Respondet auctor ad 2am opi- — Ad 2am opinionem eiusdem numeri responsio
nionem [illegible] principia [illegible] sit in demonstrabilibus [illegible]
ut non [illegible] habent [illegible] demonstratio [illegible] habent
de principiis Et ad [illegible] Respondet [illegible] numero
Sequenti 41 [illegible] quod antiqui [illegible] opinionem — Responsio auctoris ad secundam opinionem quae numero 41
[illegible] fundamento [illegible] impossibile demonstrare [illegible] — habetur
[illegible] [C] probat auctor — Probatio auctoris secundae
[illegible] **Prima** [illegible] — opinionis [illegible]
[illegible] demonstrare [illegible] — Prima
et [illegible] — Secunda
[illegible] **Pars** [illegible] demonstrationem [illegible]
[illegible] demonstrationem [illegible]
[illegible] principia [illegible] a et b demonstrationem
[illegible] a et b [illegible] et ad [illegible] posse de-
monstrari [illegible] b et c [illegible] b et c [illegible] a [illegible]
[illegible] a sit prius et posterius [illegible]
b [illegible] prius [illegible] in [illegible] demonstratione [illegible] posterius
in 2a [illegible] sit impossibile [illegible]
sit impossibile [illegible] demonstrationibus [illegible]

Secunda ratio

demonstrari posse **Secunda** ratio est si contingeret
aliquam conclusionem demonstrari vel [illegible] per conclusionem de-
monstrare [illegible] quaerere si hoc est hoc est hoc [illegible] inconvenientia
[illegible] facile [illegible] demonstrare sequela **Probatur**
Nam si b existit quia a existit et c existit quia b existit igitur
est ut quia a existit et c existit Rursus si quia b existit b
existit aut quia b existit a existit igitur erit ut a existat
si [illegible] existat et sic demonstrari conclusio [illegible] quaerere
si hoc est hoc est **Numero** numero 42 adducit quandam

Obiectio qui numero 42 habetur

obiectionem hic [illegible] ita se se habeat sicut [illegible]
[illegible] aliquis [illegible] alio et alio non [illegible]
[illegible] ipsum [illegible] sit vera diffinitio [illegible] diffinitio
sequela [illegible] in diffinitione [illegible] ponitur hic
vocabula [illegible] Cum [illegible] hic notabiliter [illegible]
[illegible] aliquid [illegible]
[illegible] debebat
diffinire [illegible] diffinitionibus aut falsam veram diffi-
nitionem data per [illegible] obiectionem solvit

Solvit eam [illegible] obiectionem 43

aristoteles **Numero** 43 [illegible] demonstra-
[illegible] quae [illegible] et potissima [illegible]
[illegible] sola demonstratio potissima [illegible]
[illegible]
[illegible] diffi-
[illegible] Non enim [illegible]

Correlarium

simpliciter demonstratur **Quo fit** ut demonstratio
[illegible] demonstratio [illegible] causa per effectum probat
non sit vera demonstratio [illegible]
[illegible] procedat

Sequitur capitulum Quartum

Ostendit quae [illegible] in hoc capitulo determinantur

Capitulum 4 declarat philosophus quid dicimus quod per se quid
vere dici debeat Volens amplius de demonstratione [illegible]
Nam cum [illegible] demonstratio ex necessariis procedat Cumque [illegible]
necessaria sint [illegible] rationabile aliquam
mentionem facere de hiis necessariis quae ad demonstrationem
conveniunt Quae circa declarat aristoteles in hoc capitulo quid di-
citur quid per se quid vere Nam haec tria in demonstratione

Notabile [illegible] per se et vere

potissima reperiri solent [illegible] quo **Secundum**
quod haec tria [illegible] principaliter attribuuntur [illegible]

Et ex consequenti attribuit [illegible] terminis sed sic ut patet declarando dicitur
omnes [illegible] conveniunt cuilibet suppositorum et semper et similiter non dicitur
alicui dicendum est **Numero** [illegible] diffinit quod dicitur de omni — Diffinitio dicitur de omni numero + habet
dicens quod quod dicitur de omni [illegible] non in quodam quidem
et in quodam non, sed [illegible] conveniunt cuilibet suppositorum sibi
nisi aliquo quando non aliquo tempore non, id est, sed semper et sic sibi
et necessario. Nam diffinitionem declarat [illegible] et partem
a [illegible] Nam hoc patet [illegible] dicitur de omni et [illegible] conveniunt
omni et semper sibi [illegible] dicitur [illegible] dicitur de omni
[illegible] non conveniunt cuilibet suppositorum sibi aut quando semper
non conveniunt eidem [illegible] dicitur de omni [illegible] conveniunt
sibi omni atque semper. **Sequenti** numero hoc ponit — Primus modus per se quo numero hoc habetur
primum modum [illegible] per se dicens [illegible] modus per se est [illegible]
diffinitio aut pars diffinitionis [illegible] ut hoc patet de triangulo
[illegible] figura plana tribus rectis lineis contenta linea [illegible]
punctis determinata. Quare [illegible] modus [illegible]
linea triangulo atque puncto [illegible] linea [illegible] punctum in
diffinitione [illegible] et linea in diffinitione trianguli et in diffinitione
linee punctum. Quo circa [illegible] numero non est intelligendum per — Removet aliquorum opinionem qui ex textu illius numeri [illegible] volunt
plures [illegible] volunt ut punctum quod sit linea [illegible] ex punctis
et [illegible] trianguli sit ex lineis, id est, quod linea ex punctis compo-
natur et triangulus ex lineis. Hoc enim falsum [illegible]
[illegible] vocabula puncti et linee [illegible] diffinitionibus
trianguli et linee. Nam vocabulo [illegible] in loco [illegible] materiam
subiectam accipi [illegible] diffinitione essentiali et ratione quod
dicitur **Sequenti** numero [illegible] ponit secundum modum per — Secundus modus per se quo in numero habetur
se [illegible] diffinitio aut pars diffinitionis [illegible]
ut linea [illegible] recta linea [illegible] circulare, numerus [illegible] par numerus
[illegible] numerus [illegible] simplex et [illegible] alterum parte longior [illegible]
[illegible] per se secundo modo [illegible] rectum et circulare per lineam [illegible]
[illegible] atque [illegible] simplex et alterum parte longior
per numerum diffinitur. Et hic [illegible] quod [illegible] numero
dicitur. Et que [illegible] in [illegible] in ratione quod [illegible] dicitur — Textus
illud quod linea habet [illegible] numerus **Sequenti**
Numero hic dicit quod per se tertio modo [illegible] — Tercius modus per se quo
per se existentem ut [illegible] et [illegible] similibus — numero hic habet
[illegible] alicui [illegible] quando [illegible] per se subsistit [illegible]

altero egeat vt subsistat album vero et ambulans [illegible]
quod sit aliquid aliud [illegible] quod sit [illegible] aliquid [illegible]
[illegible] vt subsistat Nam ambulans [illegible]
[illegible] nisi aliquid [illegible] ambulans et aliquid [illegible]

Sequenti [illegible]
[illegible] importat [illegible] sibi [illegible]
[illegible] in respectu [illegible] Nam quod aliquid [illegible]
[illegible] et quod [illegible] in [illegible]
[illegible] demonstrationem [illegible]
[illegible] numeris [illegible] declarat [illegible]
[illegible] maxime demonstratio in [illegible]
[illegible] maxime [illegible] Nam illi [illegible]
[illegible] ex [illegible] demonstratio Nam [illegible]
[illegible] in eadem [illegible]
[illegible] quod [illegible] Nam
[illegible] aut [illegible]
alterum vt si aliquid [illegible]
[illegible] sunt par et impar [illegible]
numeri [illegible] et obliquo [illegible] Nam numerus [illegible]
[illegible] impar [illegible] linea [illegible]
[illegible] obliqua [illegible] quod [illegible] numero Nam [illegible]
[illegible] aut simplex aut opposita [illegible]
[illegible] Nam [illegible] simplex [illegible]
Diffinito [illegible] Nam
[illegible] simplex [illegible]
[illegible]
aliquid [illegible] vt obliqua [illegible]
[illegible] pare vel impare **Postremo** [illegible]
[illegible] quod sit [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] vt [illegible]
[illegible] tres angulos equales duobus rectis
Nam [illegible] tres angulos equales duobus rectis [illegible]
[illegible] quod [illegible] tres angulos equales duobus rectis [illegible]
[illegible] demonstratio [illegible]

Quartus modus quo [illegible] numero [illegible] habetur

Declaratio sequentis membri

quod sit [illegible]

Quid dicatur [illegible] et conpositus non in [illegible] simplex aut sua opposita

Diffinicio Vltima que in numero [illegible] habetur

quod sit [illegible]

excellentissima s[ecundum] hoc virtutes, i[d est] per utrumque complexum s[ecundum] virtutes qualis
est quecumque hic enim vinitur [illegible] de utroque autem
utrumque hic est de utroque anima vivitur et hoc demonstratur vo-
catur virtus. Illa vero utrumque coniuncta complexum s[ecundum] virtutes
aut utrumque alterum s[ecundum] virtutes ex vera particularis demonstrativa
ut quecumque hic palmonia respirat hoc palmonia hic respirat.
Quo fit ut in eis ipsa quod et per causam
pendet debeat cognosci potissima et [illegible] sunt eius demon-
stratione s[ecundum] potissima si ea deinceps quod per causam pendet
et utrumque complexum s[ecundum] virtutes concludenda s[ecundum] potissima

Coroll[arium]

Sequitur capitulum quintum

Capitulum quinto ponit plures errores quos incurrere possumus — Tres errores qui in assignacione virtutis primum afferuntur de quibus auctor hoc in loco s[ecundum] tangit
in assignacione virtutis primum dicens quod in huiusmodi assignacione
contingit nos multociens peccare et existimare aliquid de virtute primo quod
sit necessario primo s[ecundum] necessario convertibile primo necessario convertibile. Qui in hac re comi-
tantur errores tres. Primus est quando aliquid inest s[ecundum] accipere a — Primus error
superiori extra singulare aut singularia, i[d est] quando alicuius superioris existi-
mamus esse unum s[ecundum] se atque particulare sub eo contentum et propterea
credimus id quod s[ecundum] virtutes primo inest superiori etiam esse virtute primo
ipsi inferiori. Verbi causa si [illegible] propter hominis et
aliorum brutorum animalium existat et propterea existimemus sensibile
posse assignari virtute primo ipsi homini mala s[ecundum] assignacio et p[er]
primum errorem assignacionis virtutis decipimur. Secun- — Secundus error
dus error est si aliquid sit accipere a superiori extra
singulare vel singularia a superiori quidem innominato
et in differentibus specie rebus, i[d est] quando alicuius virtutis innominati et eius
nomen non s[ecundum] impositum sunt multa singularia sub ipso contenta
et ex consequenti credimus aliquid esse virtute primo inesse inferioribus quod
solummodo s[ecundum] virtutes primo superiori innominato. Tercius — Tercius error
error si contingat esse sicut in parte toto in quo monstratur, i[d est] si
de quo monstratur [illegible] primo virtute esse primo sic habeat ut
pars quedam subiectum et ut aliquid particulare sub
aliquo superiori contentum. Quando prima fronte et ars credimus
id quod s[ecundum] virtutes primo parti subiectum et inferiori esse virtute

Tertia expositio applicatur tres predictos errores qui numero 57 habentur. Primum

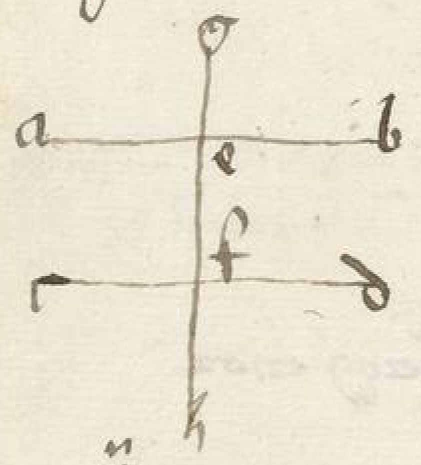
per tertii vltimi aut superiorem. Sed circa obiectionem hanc 2a deceptione in vltima primi assignatam **Sequenti** numero 57 ponit [illegible] quae post tres predictos errores [illegible] manifestat **Primum** est quod hujusmodi si quis demonstret aliquam passionem non sese intersecare duarum linearum rectarum ut patet non sese intersecare et vltima primi lineas rectas obiectat 2a deceptioni. Nam [illegible] et demonstratio hujus primi vltimo [illegible] quod non sese intersecare [illegible] duabus lineis rectis non in hunc primi vltimam demonstratio. Ubi fiat hoc [illegible] aliquid [illegible] ut puta hoc [illegible] parallelle [illegible] hoc [illegible] linea [illegible] interiores angulos [illegible] duobus rectis equos **Et** hoc est quod [illegible] demonstratio [illegible] quod in [illegible] recte non [illegible] quod [illegible] Sed [illegible] quod [illegible] equalis **Quo fit** ut [illegible] si aliquid [illegible] [illegible] quod [illegible] recta [illegible] intelligendum de quibuscumque lineis rectis Nam [illegible] quod non sese [illegible] lineis rectis [illegible] sed [illegible] 4 in [illegible] habere [illegible] respectu ad [illegible] quascumque lineas rectas Nam lineis rectis a b c d non [illegible] hoc quod [illegible] intersecare [illegible] lineis rectis e f g h hoc [illegible] lineis [illegible] intelligi de lineis [illegible] recta [illegible] altera linea recta Reliquis [illegible] angulis [illegible] ut recti ut duobus rectis equalis [illegible] Ut de lineis a b c d [illegible] quibus [illegible] linea recta [illegible] g h Reliquos duos angulos intrinsecos equales angulis [illegible] intelligi [illegible] de duabus lineis i [illegible] e f [illegible] linea recta n o [illegible] k l m [illegible] Reliquos duos angulos intrinsecos p q duobus rectis equales [illegible] demonstratur [illegible] 28a et 29a [illegible] Et hoc [illegible] assignandum [illegible] quod [illegible] Ut puta non sese intersecare [illegible] lineis rectis [illegible] debebat assignari [illegible] lineis rectis [illegible]

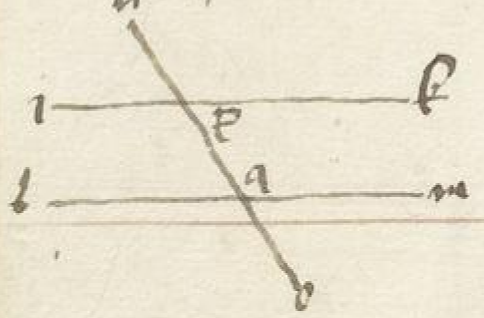
Textus

Corelarium

medietas linee recte subiecte duobus in terminis anguli [illegible]
et aut [illegible] rectis aut duobus rectis equalis **Secundum** Secundum ex[emplum]
[illegible] exemplum eodem numero [illegible] [illegible] triangulus si trian-
guli [illegible] alicuius [illegible] [illegible] [illegible] si [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] triangulo et [illegible] [illegible]
quod quidem [illegible] tres angulos duobus rectis equales
est [illegible] [illegible] obiciamus pro declaracione quod [illegible]
[illegible] quod [illegible] tres duobus rectis equales [illegible] [illegible] et hoc
ut manifestatur in principio capitis assignantis **Tercium** Tercium ex[emplum]
exemplum quod eodem numero continetur [illegible] tale [illegible] [illegible]
[illegible] numeris linea corporis et temporis quorum [illegible] non [illegible]
[illegible] quorum omnibus conveniunt [illegible] [illegible] passio transmutabilis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et illorum quidam [illegible] proporcionari
transmutabiliter convenire [illegible] vel pro aliud [illegible] obiciamus
pro declaracione Nam [illegible] passio [illegible] proporcione transmutabi-
lis non convenit numeris quia numeri [illegible] [illegible] temporibus quia tempora
[illegible] [illegible] corporibus quia corpora [illegible] [illegible] [illegible] illorum [illegible]
convenit [illegible] vel [illegible] non impossibile quod quidem [illegible]
quod [illegible] [illegible] quia non [illegible] impossibile [illegible] [illegible] et in
[illegible] demonstracionibus [illegible] passio [illegible] proporcione
transmutabiliter demonstrat de [illegible] illorum [illegible] Quod
non faceret si impossibile esset [illegible] [illegible] Cum enim
[illegible] proporcione transmutabiliter [illegible] demonstracione de
[illegible] illorum [illegible] demonstrat [illegible] [illegible] tres
angulos equales duobus rectis [illegible] demonstra-
cione [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] demonstracione [illegible] [illegible] [illegible] non
impossibile ut [illegible] [illegible] triangulus Correlarium ex numero Correlarium quod [illegible] ex
[illegible] infert [illegible] Quoddam correlarium eodem numero 51 infertur
numero 47 Correlarium quoddam amplius manifestans
[illegible] [illegible] [illegible] Quod quidem correlarium [illegible] triangulus
si aliquis [illegible] [illegible] [illegible] passionem [illegible] tres angulos
duobus rectis equales [illegible] et in [illegible] demonstra-
cionibus de [illegible] de [illegible] et de [illegible] per
hoc non demonstrat [illegible] passionem de [illegible] [illegible]

trianguli non ꝯtrarium sicut haud triangulus habens tres duobus
rectis equales angulos. Non enim contingit rursus sicut triangulus
habens tres duobus rectis equales [illegible] non sicut haud ꝯtrarium passionem
habere tres duobus rectis equales angulos. De nouo
si rursus numero sicut quod triangulus tres habet angulos
duobus rectis equales, sicut haud ꝯtrarium passionem habere
duobus rectis. De particularibus ipsius trianguli vt de
ysoscele de ysopleuro et scaleno non aut sicut de
triangulo non sufficit [illegible] et per accidens quam medy [illegible]
[illegible] quam res non ꝯuenit in ꝯtraria formali ratione
tamen quemadmodum patet dictum est manifestat amplius
pro errore quia si si quis reddat habere duos rectos angulos
[illegible] sufficienter demonstrata de triangulo demonstratione
quod supra quod et potissima ꝯtraria quod sufficiat
ꝯ demonstrata de ysoscele ysopleuro aut scaleno
talis obiceret primo dicatur assignatur si aliquod de illo
primis inferioribus quod sicut. Notandum pro rege superiori

Regula pro assignatione vtilis circa quam numero 48

Sequentia numero 48 dat regulam quandam
et quod ꝯsequentiam si aliqua ꝯtraria passio multis conueniat
quibus illorum conueniat tamen ꝯ [illegible] per aliquid conuertibile. Cuius
[illegible] intelligentiam sciendum est quod sequentia sunt pluribus re[illegible]
conueniunt aliqua ꝯtraria passio. Considerandum est quod illorum
plurium remotis posito [illegible] ꝯtraria passio et quo remoto
et ꝯtraria passio remanet [illegible] et est cum ꝯtraria passio
assignatur de vti primo. Verbi gratia istis rebus re[illegible] Exemplum regule
figura trianguli ysoscelis inest ꝯtraria passio habere tres
angulos duobus rectis equales quia quod ꝯtraria passio non
Notandum pro ipso figura [illegible] remota figura
remanet habere angulos duobus rectis equales non
de figura posita ponit [illegible] quod habere tres duobus
rectis equales quandocumque est figura [illegible] quod tres angu-
los duobus rectis equales non habet [illegible] passio
quamquam habere tres duobus rectis equales non [illegible] primo

superficiali Nam quamvis posito superficiali [illegible] hic quod sit recta
rectis duobus rectis equales at hec superficie remota sit recta
communicatur tres angulos duobus rectis sive Post enim
certam [illegible] quando a superficie destructis quoque tres
angulos duobus rectis equos hic subiectum ergo ut
prima passio sit tres duobus rectis equos triangulo que
[illegible] tamen uti per atque [illegible] Et similiter sequendo
de quacumque alteram primam passionem et pluribus [illegible] invenire
videtur Sed satis tres errores que [illegible]
[illegible] per maximum abhinc declarati et quo medio [illegible]
esse [illegible] dubium

Sequitur capitulum septimum

Capite sexto ad litteram demonstrationem de compositione et — De quo in hoc capitulo tractatur
compositione ex propositionibus necessariis et hiis que sunt per se Et in hoc
satis apparuit quod non frustra facta sit distinctio de hiis propositionibus
que sunt per se et que sunt vere Nam unaquaque illarum sit demon-
strationibus accommodissima Quod propositum probat quattuor rationibus Pri- — Quattuor rationes probantes propositum
ma est demonstrationis atque generis de necessariis quod enim fit — Prima quam numero 59
non per aliud sive liter sive necessario non nisi ex necessariis — habetur
infertur Secundo quoniam in demonstrationibus assumuntur omnia de necessariis
Et hec prima ratio habetur numero 59 Circa quam numero dicit quod — Intelligenda hic dicti cum
que sunt per se sunt necessario in suis rebus id est que per se sunt [illegible] — per se sunt necessario in suis
necessario in suis sunt subiectis et propositiones reddunt necessarias — rebus
Quod dictum non est simpliciter et ut verba sonant intelligendum
Nam que per se insunt secundo modo non necessario insunt propriis subiectis reddunt
Non enim sunt necessarie propositiones que sequuntur propositiones
necessarias [illegible] omnis linea sit recta vel curva omnis numerus sit par vel impar omnis numerus sit primus vel
compositus [illegible] intelligendum de secundo modo materie subiecte et
numerus sit quod [illegible] dictum sit numero 54 et licet enim dicta per que dicuntur
per se primo et secundo modo non significant non necessario inesse quando et simpliciter sumpta
aut [illegible] sunt opposita ut recta simpliciter sumpta quamvis non insit necessario
sibi linea [illegible] sive opposito sumpto necessario Nam sit necessaria
linea sit recta vel obliqua ergo que per se sunt necessario insunt rebus

et p[ro]p[ter] h[oc] d[icitu]r demonstra[ti]o est ex p[ro]p[ri]is necessariis. Non e[st] au[tem] | Remo[tio] obiectionis
p[ro]p[ter] h[oc] intelligendu[m] q[uod] o[mn]is syllogismus procedens ex necessariis
sit demonstra[ti]o. Non q[ui]a q[uod] e[st] no[n] p[ro]cedit non demonstrat
sed multa necessaria possumus assumere q[ue] ta[men] no[n] su[n]t illius
p[ro]p[ri]a ut iste syllogismus n[on] e[st] demonstra[ti]o [illegible]
[illegible] ita non [illegible] quod aliquid
[illegible] Ceterum | Alia obiectio
n[on] o[mn]is syllogismus p[ro]cedens ex p[ri]ncipiis necessariis [illegible]
[illegible] demonstra[ti]o [illegible] demonstra[ti]o [illegible] de altero
[illegible] superiori de suo inferiori de [illegible] essencialiter
[illegible] de [illegible] superior de suo
inferiori [illegible] essencialiter. Nam que
in h[oc] syllogismo assu[m]u[n]tur s[un]t o[mn]i[a] principia. A syllogismus
ex [illegible] principiis procedens [illegible] dyaleticus et
n[on] demonstrati[vu]s. **Quo fit** ut duplex [illegible] syllogis-
mus dyaleticus. Unus q[ui]dem q[ui] p[ro]cedit ex veris similibus
[illegible] syllogismus [illegible]
[illegible] de aliis ex [illegible] procedit. Cum nihil [illegible]
multa [illegible] ut [illegible] veris [illegible]
syllogismus dyaleticus opinionem generat. Alius
syllogismus dyaleticus q[ui] ex [illegible] necessariis pro-
cedit [illegible] syllogismus q[ui] ex [illegible] principiis procedit.
Et iste [illegible] convenientissimus [illegible]
[illegible] dyaletica [illegible] et ad [illegible]
[illegible] **Ceterum** ut [illegible]
illius quod in fine numeri 61 [illegible] demonstra-
[illegible] syllogismum ex necessariis [illegible] demonstrat[illegible]
necessariis [illegible] procedit [illegible] syllogismus ex necessariis
[illegible] principiis [illegible] demonstratio. Ceterum
[illegible] numeri 61 [illegible]
[illegible] principium [illegible] primum [illegible] quod
demonstrat[illegible] et [illegible] primum

Secunda Ratio argumentum est ista

Corelarium ostendens quod duplex sit syllogismus dyaleticus

Alius syllogismus

Corelarium ostendens [illegible] numero 61

Secunda Racio que in principio proposita est numero 60

[illegible] sic non [illegible] [illegible] adverbii [illegible] aliquid
[illegible] demonstracione [illegible] assumens
posse [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] veritate [illegible] [illegible] habetur
numero 6 paragrapho 4o. **Tercia** Racio [illegible] — Tercia Racio numero 61
[illegible] demonstracionem non habent [illegible] quod
illi [illegible] [illegible] ut [illegible] a c [illegible] medio
z b [illegible] medio b [illegible] racio [illegible] quod ille [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] habetur numero 61 paragrapho 2o. Racio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
racione [illegible] habebit [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible]
c z medio [illegible] b [illegible] b medio [illegible]
[illegible] [illegible] a d c [illegible] z medio
[illegible] [illegible] aliquid [illegible] [illegible]
quod non [illegible] ille [illegible] racione [illegible] habebat
ut [illegible] a d c [illegible] [illegible]
[illegible] medio b [illegible] [illegible]
[illegible] habebit [illegible] [illegible] equaliter
habetur numero 61 paragrapho 3o. **Quarta** — Quarta Racio numero 62
Racio [illegible] [illegible] sic
[illegible] vera ad [illegible] [illegible] ex quibus [illegible]
[illegible] necessaria ad [illegible] ex quibus [illegible] [illegible]
[illegible] vera [illegible] ex [illegible] [illegible]
racione [illegible] necessaria [illegible] ex [illegible]
necessarijs [illegible] a [illegible] [illegible]
[illegible] vere ad [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] ex [illegible]
[illegible] vera [illegible] [illegible] demonstracionis [illegible]
ex necessarijs [illegible] [illegible] hec racio habetur numero
62 [illegible] reperitur sequenti numero 63 quod

Intelligencia numeri 64

quod lib. 4or rationibus satis probat. Sequenti numero 64o amplius manifestat ar(istoteli)s quod oportuit demonstrationem esse ex necessariis quia sunt [illegible] non per se ut accidentia non sunt scientia demonstrativa propter quod Sciendum quod accidentia aliquando differunt [illegible]

Notabile pro eodem numero ostendens differentias accidentium

Prima

Quedam enim accidentia per se [illegible] [illegible] per se contra 2o ut [illegible] in [illegible] [illegible] tres duobus rectis equos [illegible] [illegible] triangulo per se [illegible] hoc accidentium [illegible] habere scientiam demonstrativam [illegible] de [illegible] demonstratio. Alia sunt accidentia que non sunt per se

Secunda accidencia

ut albus [illegible] ambulans et hoc accidentium non habetur scientia demonstrativa [illegible] [illegible] separabilia accidentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non habetur scientia demonstrativa. Cum [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex capitulo accidentis [illegible] [illegible] demonstrationem [illegible] [illegible] necessaria

Obiectio que fit numero 64

Sequenti numero 65 ponit obiectionem [illegible] dicto 64. Obiectio [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] per se accidentibus necessario infertur aliqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] necessariis [illegible] [illegible] accidentium non per se [illegible] habere scientiam demonstrativam. Respondet ar(istoteli)s [illegible] quod ex

Responsio

[illegible] [illegible] necessario inferatur aliquando [illegible] [illegible] necessarium [illegible] [illegible] [illegible] necessaria [illegible] [illegible] accidentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in premissis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obiectionem. Circa incomplexa

Circa

non tamen necessarias esse propter interrogata sed per dicere vere si
illa dicenti et vere dicere si vere sunt que insunt demon-
strationi similiter esse quod ex necessariis et propriis per se monstrans
et abhinc de

Sequitur capitulum septimum

Capitulum 7m declarat amplius probans quod oportet demonstra-
tionem esse quod ex propriis necessariis et per se dicens quod scientie
de demonstrationibus sunt quod ex propriis necessariis et per se quod
sed non in universali quod sciencie que sunt per se sunt ne-
cessaria quare sillogismum qui per formam procedit non sunt de-
monstrationi quod premissis vera sint non tamen ea que sunt per se
Ut verbi causa sole existente in puncto meridiano radij
umbre sunt minores quam sole existente in quacumque alia parte
tunc quando fugit in septentrionem et quanto sol magis descen-
dit a meridie tanto magis quod effectus occidenti talo radij
umbre magis descendunt a septentrione versus orientem
et tanto maiores efficiuntur et tunc quando per umbrationem radiorum um-
bras quedam magnitudo et que versus oriente procedunt vult
demonstrare aliquis medio tempore tales non recte de-
monstrat quod sed omnia que assumit sint vera non tamen per se
sunt necessaria propter quod Non enim quod radij umbre minores
sunt sedata non per propinqua sed ex converso quod non per se quod
modo radij umbre maiores accidunt Quo fit ut quod
demonstrat non debeat descendere de genere in genus
et non est quod possit demonstrare proprietates alterius generis de
altero ab eo diverso ut numeri proprietates de magnitudi-
ne nec demonstrat musica vel nec eciam demonstrare aliquam
propriam passionem de suo subiecto per principia que sunt alterius
generis nisi sit id quod demonstratur atque id per quod demon-
stratur sunt diversarum scientiarum sed sibi habent ut earum
altera sit subalternans altera vero subalternata tunc enim
potest demonstrari quod per principia alterius scientie ut geo-
metria demonstrare potest per principia arismetica et per-
spectiva quod per principia geometria Capitulum 8 sequitur

Ea que capitulo 7o habentur sequuntur

declarat exemplo

Correlarium declarans quod sit descendere de genere in genus

Correlarium articulo 7o

7o quod non attinet ad geometriam quia licet una sit scientia
et sub illa non sit geometria [illegible] atque probare omnia ad geo-
metriam non attinet generaliter quia demonstrationes sed [illegible] cubus [illegible]
[illegible] numerus cubus [illegible] numerus cubus [illegible]
[illegible] sit numerus cubus [illegible] satis manifestat. Nec [illegible] cubus Remouet obiectionem
sit etiam ad geometriam pertinet cum in magnitudinibus [illegible] possit
figurare cubum [illegible] solida [illegible] sex equalibus superficiebus quadratis
figuram [illegible] cubus [illegible] ad numerum comparatur
ad [illegible] attinet demonstrare quia demonstratio [illegible]
[illegible] cubus sit etiam ad geometriam pertinet
non [illegible] geometriam [illegible] demonstrare [illegible]
[illegible] Nam [illegible]
[illegible] demonstratam

Applicacio numeri 73

Numero [illegible] diffinitione [illegible]
[illegible] necessitatem Nam diffinitio [illegible]
[illegible] demonstrationis [illegible]
demonstrat [illegible] principium [illegible] demonstrat

Triplex diffinitio

Prima

Secunda

Tertia

[illegible] Triplex [illegible] diffinitio. Secunda [illegible]
[illegible] diffinitio [illegible]
Altera [illegible]
[illegible]
Tertia [illegible] ab [illegible]
[illegible] Ex [illegible] diffinitione [illegible] Applicacio ad demonstrationem
[illegible] mediata [illegible]
[illegible] quod [illegible] obiectio terre in [illegible]
[illegible] diffinitio immediata [illegible] quod
[illegible] mediata [illegible] quod [illegible]
[illegible] lune [illegible] luminis in luna. Tertia
[illegible] quod mediata [illegible] quod
immediata [illegible] luna [illegible] luminis in luna
[illegible] terre [illegible]
[illegible] sit mediata [illegible] quod [illegible]
tantum ~~[illegible]~~ demonstratur [illegible] medium [illegible] quod
demonstratur [illegible] demonstratur [illegible]

sit medietas et ideo quod solum genus sit ut assimulatur
quoniam demonstrationes que ex principiis immediatis
demonstrantur. ¶ Postremo ponit 3a diffinitio utriusque
complectitur et quod et propter quid et immediata et immediata
[illegible] ut sic habet [illegible] tota demonstratio et principia
et [illegible] complectitur. **Quo sit** ut diffinitio [illegible] Correlarium
[illegible] necessaria quemadmodum demonstratio ex necessariis
[illegible] procedit. **Sit** etiam ut diffinitio [illegible] Correlarium
demonstratio sola positione [illegible] demonstratio [illegible]
[illegible] specialis ad demonstrationem [illegible] et sola po
sitione [illegible] ordine [illegible] demonstratio [illegible]
[illegible] medio et [illegible] in ordinatis **Sequenti** Intelligenda numero 74
numero 74 [illegible] demonstratio [illegible]
ex veris atque [illegible] principiis non sufficiat [illegible]
[illegible] veris et indemonstrabilibus procedat. Nam [illegible] demon
stratis ex veris indemonstrabilibus et [illegible] principiis
non [illegible] simpliciter [illegible] sophistice
non [illegible] volebat brison circuli quadraturam de declarat quomodo brison ex
monstrare [illegible] volebat per principium [illegible] In quibus [illegible] [illegible] principiis demon
maius et minus in eisdem [illegible] equalitatem [illegible] maius strauit
quadrato circulo sit et minus [illegible] quadratum
equale circulo [illegible] quadrabilis circuli [illegible] Quod
[illegible] brison quadraturam circuli [illegible]
[illegible] principium assumptum [illegible] [illegible]
[illegible] principium [illegible] et per [illegible] circuli quadrari
[illegible] simpliciter
[illegible] **Numero** 77 infert [illegible] simpliciter Quod numero 77 habetur
demonstratio [illegible] ex [illegible] et peculiaribus principiis [illegible]
[illegible] principia [illegible] particularis [illegible]
principium [illegible] quod [illegible] principia [illegible]
[illegible] **Ut** verbi causa ut hic [illegible] principia non ex [illegible] dictorum
[illegible] numerum sit [illegible] par et non par et non [illegible]
linea sit [illegible] et non [illegible]
[illegible] sit [illegible] et [illegible]

Correlarium

Et sic de aliis principiis aliis quamvis de communi illud non
parvam habeat difficultatem. **Quo fit** ut principia
methaphisice sint omnium principiorum principia et scientia metha-
phisica sit omnium scientiarum domina. Tamen sed ordine querit
tamen dubium scientie particulares ad ipsam. Tertio declaratur deci-
sa obiectorum que ipsa considerat. **Eodem** numero sub sunt

Obiectio que in numero 77 habetur

tacita obiectionem. Dices enim quomodo hoc pacto articuli. Nam
dicitur quod non competit demonstrationem descendere de genere in
genus. Ergo non competit quod sit geometrica aut arismetica et cum
reliquis alterius scientie inferioris demonstrari per methaphisicam
hec enim sint descendens de genere in genus. **Respondetur**

Responsio ad predictam obiectionem

articulus quod hoc pacto non magis sunt descensus de genere in genus
quam si quis conspectum per principia geometrie demonstret aut
quis musicam per principia arismetice. Nam omnes scientie inferiores
ad ipsam methaphisicam se habent. Immo sunt scientie subalternantes
et subalternata est methaphisica. Ut tota autem vero
scientie inferioris sint ut partes ipsius methaphisice atque ut
ens dicitur a methaphisica notat esse simplex atque unica
atque indivisum quamlibet multitudinem omnium notarum particularium
inferiorum ab eadem distincta quemadmodum species
equalis multitudinem omnium suarum specierum ab eadem distinctum
genus species ut potest omnis graphus sit alius a suis
graphus. Et quemadmodum ex multis graphibus suis abstrahitur
unus quidem graphus ab omnibus suis graphibus distinctus. Ita
ex particularibus omnibus scientiis abstrahitur quidem una scientia
ab omnibus inferioribus distincta in unica atque indivisa
circa ens versatur. Atque omnes scientie inferiores sicut
ipsius sunt ipsa principia cuiusque scientie per principia metha-
phisicam probari posse. **Quo fit** ut demonstratio prin-

Correlarium

cipia aliarum scientiarum inferiorum per principia methaphisice
non magis descendat de genere in genus quam quis
musicam demonstret per principia scientie subalternantis
arismetice hoc est quomodo [illegible] demonstrat.

ne in aliud alius quam ut dicitur geometria in mathematicas
aut perspectivas et arismetica in harmonicas. **Fit etiam** Correlarium
ut aliquando sit difficile cognoscere si ex propriis principiis
sciamus aut non, quia scilicet difficile est cognoscere quando sit propria prin-
cipia cognoscere hoc enim in metaphysica cognoscendum [illegible]
[illegible] difficultatem [illegible] difficultatem [illegible]
eandem non potest habere nisi [illegible] habitus [illegible] superioribus
in omni [illegible] sit ultima [illegible] difficilis aliquando propria
principia cognoscere [illegible] demonstratio [illegible]
aliquando difficilis quae rationibus [illegible] cognoscere
etc.

Sequitur caput octavum

Capite octavo determinat aristoteles de principiis [illegible] — De quo philosophus in hoc capite determinat [illegible]
et [illegible] quomodo se ad demonstrationem habeant. Pro quo in — 15 annotationes quae in hoc capite habentur
hoc capite ponuntur [illegible] **Prima** — Prima
annotatio est quod in unaquaque scientia [illegible] principia quae
demonstrari non possunt. **Quo fit** ut unaquaeque scientia — Correlarium
habeat quaedam propria principia cum multa sint quae [illegible]
demonstrare. **Secunda** annotatio [illegible] huiusmodi [illegible] — Secunda annotatio
et [illegible] in unaquaque scientia quod principia [illegible] et quod
propria passio [illegible] quae per principia demonstratur in [illegible]
[illegible] principia quae sunt [illegible]
[illegible] demonstrare ut puta [illegible]
passiones [illegible] **Tertia** — 3a annotatio
annotatio distinguit principia [illegible] a [illegible] et est [illegible]
[illegible] in unaquaque scientia quaedam [illegible] principia [illegible] et quaedam
propria [illegible] utitur in suis demonstrationibus [illegible]
cum in alia scientia particulari demonstratio procedit ex [illegible]
principiis [illegible] principia [illegible] non [illegible] in [illegible]
sed aliquo modo particularia [illegible] ut [illegible]
[illegible] principium sit [illegible] si ab aequalibus aequalia aufe-
rantur relinquuntur aequalia [illegible] aliquo modo [illegible]
[illegible] eadem [illegible] ad [illegible]

applicatur Et hoc est quod dicit minime Si vero [illegible]
analogiam quam dicit [illegible] est quantitatiuum est in eo quod est sub sci-
encia [illegible] **Quarta** Consideracio Distinguit scien-
tiam propria passione Dicens quod scientiam accipere oportet i. ordi-
[illegible] passiones [illegible] quid sunt
[illegible] quia sunt [illegible] quia sunt passiones ostendit [illegible]
vt geometria Monstrat quod [illegible] sunt [illegible]
[illegible] quadrati Et [illegible] geometria quadrati [illegible]
[illegible] quadrati [illegible]
[illegible] **Quinta** annotatio quod in demonstratione [illegible]
diffinitiones scientiam et propria passio ex diffinitionibus [illegible] demonstra-
[illegible] passio vero de scientia demonstratur et scientia [illegible]
[illegible] demonstratur Et quando [illegible] dicit [illegible]
et [illegible] Nam [illegible]
[illegible] quod [illegible] ad hoc quod
vel [illegible] Sed in [illegible]
[illegible] vel [illegible] in [illegible]
[illegible] **Sexta** annotatio [illegible]
[illegible] quod in [illegible] annotatio quod [illegible]
[illegible] aliquam [illegible] differenciam quidem [illegible]
[illegible] differenciam [illegible] scientiam vt passiones [illegible]
[illegible] diffinitiones Et [illegible] intelli-
[illegible] quod [illegible] demonstratione
[illegible] passio et
diffinitiones [illegible] intelligere [illegible]
[illegible] differenciam quod [illegible] scientiam [illegible] passio
[illegible] quod [illegible] principia Nam [illegible] vt aliquid
[illegible] manifestum vt [illegible] declaratione
Septima consideratio Distinguit diffinitionem
a suppositione et peticione Dicens quod postulata [illegible] peticio
suppositiones et diffinitiones [illegible] Nam [illegible] suppositionem

Quarta annotatio

Quinta annotatio

Remouet obiectionem

Sexta annotatio

Remouet obiectionem

Septima annotatio

et petitionem hic aliquando non instare quod non contingit sicut circa
dignitate secundum eum definitus prout est in nota 4 unius (?) Veritas
autem apparet **Eodem** numero 85 solvit tacite obiectionem — Solutio tacite obiectionis numero 86
possent enim quis instare quod dignitate instare possumus
non nunc quia est suppositionem aliquam petitionem … non
Respondit dicens quod quamvis moralis sit in … non
… **Et** hoc quod dicit semper eum … instare ad extremum — Textus
omnino sed ad interrogationem non semper **Octava** annotatio — Octava annotatio
distinguit suppositionem a petitione dicens quod suppositio est
propositio quae quamvis sit demonstrabilis sumitur tamen tamquam vera
et tamen non demonstratur quod si eadem propositio non videatur
vera ipsi respondenti et dicenti ipsa tamen contra disputationes
aut doctrinam admittatur petitio est **Quo fit** ut eadem — Corollarium
propositio sit suppositio et petitio sed respectu diversorum
Nona annotatio est quod solum 4 diffinitionibus neque sunt — Nona annotatio
suppositionibus neque petitionibus quia … diffinitionibus suppositionibus
et petitionibus esse promissis Diffinitionibus vero ~~suppositionibus~~
promissis non sunt **Decima** annotatio est quod demon- — Decima annotatio
stratur vel falso assumunt **Solvit tacitam** obiectionem quia de- — Solutio alterius obiectionis
monstrationibus mathematicis ad … posset circa geome-
tria quae dicit duas lineas esse parallelas quae in pariete
descriptas constat quae demonstratur lineae esse recti-
tudine … sunt ~~…~~ lineae neque parallelae non …
illud assumunt neque mediante … geometer demonstrans
Nam sua demonstratio non est de lineis in pariete de-
scriptis sed de hiis quas per lineas in pariete descriptas in-
telligere oportet **Undecima** annotatio est quasi declara- — Undecima annotatio
tionem dicit enim petitionem oportet et suppositionem esse promissam aut
universalem aut particularem Diffinitiones vero neque sunt universales
neque particulares Igitur non sunt suppositiones neque petitiones
In **Duodecima** Respondet aristoteles … — Duodecima annotatio
ademus platonicas quia sic … demonstrationem …
strationem vel facere est … et … 4 de pluribus

magis quam probari haec annotatio. Secundo quod Platonem qui dicit dixisse
mirum et dicit demonstrationibus de singulis dicunt aliquid
ultimo intelligi volebat. Dicebat enim esse unum supra *Opinio Platonis de ultimis*
ens unum in entre et unum infra ens. De primo dicebat
nihil posse probari quia sicut unum supra ens omnia respicerat
nec quod dari quoddam quod sit de quo gemeret eorum de
2o volebat aliquid posse probari et quod Platonem ponat
aut appellabat causam modi ponunt in Platone modos sub-
liter aug[illegible] rationes omnes et elementorum principiorum hanc dicebat
quod quaedam modo essent de mixtis sunt atque non
nec modo dicitur totum modus rerum esse magis hoc
Sed quia ridicula sint haec omnia facile est comprehendere sed
cum non solum falsa sunt a nostra religione magnae aliena etc.
Aristoteles hic non credit quod sit nihil sit quae quidem quaestiones
sparsit non certe in demonstrationibus attendendum. **Decima**
Tertia annotatio ostendit quod istud principium quod non contingit *Decima tertia annotatio*
idem simul affirmare et negare ponatur in demonstratione. Dicit
quod tale principium locum non habet nisi indirecte monstrare quae
sunt id est nisi fuerint utrumque opposita quae affirmative et negative
Primo enim datum principium in demonstratione locum habet non quod
[illegible] sit et per ipsum in demonstratione ponatur sed quod quo demon-
strationis quae quidem et affirmative et negative simpliciter huiusmodi princi-
pium probari quod non ostenditur affirmative et negative principium
assignatur. Probari quod atque maius extremum quod unum sit
affirmari de medio negari aut non sit unum ut aliquid animal
de maiori extremo homo de medio et Callias de minori extremo sicut
quod hic in modo arguitur. Omnis homo est animal et non non animal. Callias
est homo. Callias est animal et non non animal. Hunc arguit quod affirmative et negative
demonstratur et dicere Callias est animal et non est non [illegible]
ut idem de eodem sit affirmatum et negatum. **Eodem**
numero sicut patet textu ~~[illegible]~~ Dubitatio. Posset enim *Dubitatio*
quispiam dubitare videtur ad concludendum aliquam conclusionem
affirmativam et negativam oportebat sumere sub affirmative et negative non opor-
tebat sumere maius extremum affirmative et negative

Respondet dicens quod nihil refert ad huiusmodi conclusionem — Responsio
inferendam accipere medium affirmatum et negatum sive minor
minor extremum. Nam conclusio non accipiatur medium semper inferri potest
talis conclusio. Ut si accipiatur medium affirmatum homo manifeste
sic arguendo omnis homo est. Omnis homo habet et non est. Callias est homo ergo Callias
habet et non est. Rursus si accipiatur medium negatum non homo hoc pacto
sic arguendo Nullus non homo est et non est. Brunellus est non homo ergo Brunellus
est et non est. Amplius si medium affirmatum sumatur
minor extremum negatum sic arguendo homo est et non Callias est homo ergo non Callias
est et non est. Minor est vera Callias est homo quia Socrates
qui non Callias est homo. Igitur nihil refert ad talem conclusionem inferendam
sumere medium affirmatum vel negatum. Ratio est quod dicitur medium aut non
differt esse et non esse accipere sive aut et etc. Et addubitat hanc — Textus
rationem si non [struck] affirmantis de aliquo homine verum est dicere — Ratio Responsionis ...
re et si non homine verum sed si solum homine ...
autem non ... verum dicere sive Callias sive non Callias
est et non est ... Causa huius est quia minor extremum
non solum medio convenit sed et pluribus aliis ut quia medium est non
soli medio convenit hoc sed et pluribus aliis ut patet ...
et Capitulo decimo nihil refert sumere medium vel affirmatum
vel negatum si fuerit ... talem conclusionem inferre Deci — Decimaquarta annotatio
maquarta annotatio ostendit quomodo istud principium de
quolibet est affirmatio vel negatio vera valeat ad demonstrationem. Et
quod valeat ad demonstrationem per deductionem ad impossibile et hoc verum est
et in ea demonstratione que est ad impossibile ex interemptione conclusionis ...
... interemptione aliquam premissam quamquidem interempta affert veritatem
sive opposita affert eandem veritatem hoc principio de quolibet est affir-
matio vel negatio Decimaquinta annotatio ostendit quod con- — Decimaquinta annotatio
municant inter se omnes scientie dicens quod non se communicant in
principia omnia ex quibus omnibus principiis videntur quamquam demon-
strare quod ... non demonstrant ... omnes demonstratio ...
... et veritas huius annotationis manifesta est ex veritate 13a
et 17a. Nam satis visum est quod hec duo principia omnia ...
contingit idem de eodem simul affirmare et negare Et de quolibet
est affirmatio vel negatio communiter omnibus applicare

sunt Rursus principia omnia propria scientiarum per communia principia
et methaphisicam probantur quod Aristoteles probat in numero 7o huius
textus Secunda conclusio [illegible] si queritur [illegible] omnia principia **Eadem**
numero demonstrat an omnia principia omnia sint eiusdem nature
Nam principia dignitates alia sunt huiusmodi de quibus affirmatio
vel negatio vera Et non contingit idem de eodem simul affirmare
vel negare Et ista non sunt alicuius determinati generis Sed
in ordine ad quaslibet scientias applicari possunt Reliqua vero
principia omnia qualia sunt huiusmodi Si ab equalibus equalia demas que
remanent sunt equalia Et et si aliqua duo inter se sunt equalia et
uni eadem eidem ergo sunt equalia Sunt alicuius determinati generis
vel saltem magis determinata quam principia dignitates Nam non in
ordine ad quaslibet scientias applicari possunt sed dumtaxat ad eas
scientias que magnitudinibus applicari possunt et numeros considerant quibus
solis competunt equalitates Sed textus huius capitis demonstrative
est satis de principiis [illegible] aliqui vero aliqui [illegible] que aliquibus
scientiis addita sunt

Sequitur Caput Nonum

Capitulum nonum ostendit Aristoteles quod quemadmodum unaqueque
scientia habet quedam propria principia per que suas conclusiones demonstrat
ita unicuique scientie quedam sunt interrogationes proprie atque
particulares que et scientifice vocantur Nam in scientiis quedam sunt
propositiones et interrogationes atque manifestum est diversarum scientiarum
diversas esse propositiones textus eciam diversas interrogationes
[illegible] Rursus quod sunt conclusiones scientiarum et interrogationes
earundem sic manifestum est quod in diversis scientiis diverse sunt
conclusiones textus et diverse interrogationes Nam sola ratione
dicitur scientifica interrogatio et disciplinalis propositio [illegible]
enim propositio disciplinalis aut quod facta demonstratione dicitur
scientifica interrogatio an facta demonstratione **Quo fit**
ut non ab unoquoque de omnibus rationem querere non debemus
Neque unumquemque quibuslibet interrogare debemus ut ex [illegible]
non sit petenda ratio quare triangulus habeat tres duobus
rectis equales Similiter neque sic interrogandus est utrum
dyameter [illegible] vel tales angulos habeant

Omnia que principia sunt ad [illegible]

Intencio capituli noni

Alia probatio 1.5 noni capituli

Correlarium numeri 98 et 99

Numero 100 et duobus sequentibus numeris Mouentur
Tres questiones Prima est utrum ne sit aliqua interro-
gationes non geometrice [illegible] quidem geometrice
Secunda utrum interrogationes alique sint non geometri-
ce [illegible] interrogationes facte cum [illegible] geometrice
Tertia est utrum sillogismus factus ex oppositis
principiis debeat ne dici sillogismus cum quodam
[illegible] paralogismus Ad primam Respondet
quod sit Nam quod scientie sunt sed diuersa interrogatio-
nem [illegible] Ad Secundam Respondet quod
interrogationes aliarum scientiarum ut musice et arismetice
sed interrogationes sunt geometrice ut manifestum Rursus
que facte sunt cum [illegible] sunt non geometrice interrogationes
quales sunt iste utrum si linee parallelle concurrere possunt
et utrum linea in flexu sit a puncto ad punctum [illegible] sit
breuissima Sed enim duplices interrogationes non geometrice
Prime quedam dicuntur tales que sunt constitute ex terminis aliarum scientiarum
Alie vero sunt huiusmodi que sunt constitute ex terminis geome-
trie [illegible] aut prave constitute sunt interrogationes Ad
Tertiam Respondet dicens quod sillogismus factus
dicitur ex oppositis principiis debet dici cum quodam
sillogismus non aut paralogismus Et [illegible]
dicit non scientias demonstratiuas et dyalecticas [illegible] in rationibus
demonstratiuis non contingit fieri paralogismum aliquem decipientem
quemadmodum in dyalecticis Nam in illis medium semper
non duplicatur id medium est duplex respectu et duobus
modis necessarium est habitudinis est habitudine cum
utroque extremorum cum de ipso [illegible] necessario maius
extremum et [illegible] de minori extremo necessario predi-
catur sed in [illegible] huiusmodi [illegible] sit aliqua de-
ceptio Nunquam non sit deceptio sine apparentia [illegible]
neque paralogismus [illegible] sit in dictionibus aliquam [illegible]
[illegible] demonstratiuis. Atque manifestum modum ad [illegible]

Tres questiones numero 100 et 101 102
Prima
Secunda
Tertia
Responsiones
Ad primam questionem
Responsio
Ad secundam
Duplices interrogationes
Prima
Secunda
Ad tertiam questionem Responsio
[illegible] dyalecticas et demonstratiuas [illegible]
Prima [illegible]

non sit tibi duplex responsio sicut in hijs modis ac omnibus
facili opere pro quidem apparentia quam sequitur doctrina atque
paralogismus ¶ Et hoc est quod dicit textus In doctri- *Textus*
nis non est fieri paralogismos etc. **Secunda** differentia
Secunda differentia inter scientiam demonstrativam et dyalecticam est quod in scientijs demonstrativis non contingit instantiam
facere quemadmodum in scientijs dyalecticis Nam quecumque sunt
in scientijs demonstrativis omnia sunt necessaria quam quam non
instare potest sed in dyalecticis sunt quedam probabilia atque veri-
similia quam contra illa fit instantia Cum probabilia et veresimi-
lia ad utramque partem sese habent in dicendo Ratione
in dyalecticis facit predicati interrogationes particulares sed in
demonstrativis oportet omnes instantias esse universales Nam quia in
hijs semper possunt ad dicit aliquando ex principiis
scientiarum demonstrativarum proveniunt omnes sunt necessaria
et necessario omnes sunt universales sed disciplinarum instantias
oportet esse universales quod non contingit in dyalecticis ¶ Et hoc
est quod dicit textus Non oportet instantiam sed [illegible] facere *Textus*
si sit pro inductione etc. **Tercia** differentia est quod in dya-
Tercia differentia lecticis semper observanda forma sillogistica quod semper observanda est
in scientijs demonstrativis Nam in dyalecticis multum arguunt
dialectici ex puris particularibus necnon ex quod affirmativis in secunda
quod non tamen observatur in scientijs demonstrativis quam in
dyalecticis Nam hic demonstratio prime figure bona
est quod circumferentie conversa fit ex proportione multiplica-
ta atque circumferentie conversa [illegible] conversa fit ex
multiplicata proportione hic fit conclusio est ex premissis par-
ticularibus ¶ Unde aliquid dicitur fieri in multiplicata proportione *quod sit aliquid fieri in multiplicata proportione*
quod fit in proportione maiora quam ex quo fit [illegible]
tantum proprie Quod autem ut libet quod ex uno pus-
sillo terre generatur nulla pussilla aquarum Nam ex uno
terre generatur decem aque et ex una aqua decem aeris
ex quo quolibet generatur decem pussilla ignis Quare quod ex uno
pussillo terre generatur mille ignis ¶ Hoc est quod dicit textus Consequenter *Textus*

aut non sillogistice. Quarta differentia. **Quarta** differentia est quia resolutio facilior est in sciencijs demonstrativis quam dyalecticis. Nam que fit in paucioribus facilior est ea que fit in pluribus. Sed resolutio scienciarum demonstrativarum fit dumtaxat in unum utputa in verum et necessarium. Ea vero que est in dyalecticis fit plurima aliquando in verum aliquando in falsum aliquando in probabile. Hoc est quod dicit Textus Commentatoris. **Quinta** differentia est quia in demonstratione argumentationes non augentur per diversa media quemadmodum dyalectice. Sed si augentur augentur in assumendo vel in latus. Quare **Sciendum** est quod demonstrationem augeri in latus in assumendo est ipsam augeri sumendo aliquod sub medio ut hoc pacto dicendo: omnis figura tribus rectis lineis contenta habet tres duobus rectis equos. Scalenus est huiusmodi. Igitur scalenus habet tres duobus rectis equos. Rursus sic dicendo: omnis figura plana tribus rectis lineis contenta habet tres equos. Isopleurus est huiusmodi. Igitur isopleurus habet tres equos. Sed in demonstratione augeri in latus est ipsam augeri sumendo aliquod sub minori extremo ut si hoc pacto fiat argumentum. Omne rationale est animal. Omnis homo est rationale et similiter. Igitur homo est animal. Sed duobus argumentis demonstrationes augeri possunt. Nam per variationem medij nullo modo argumentabitur ad unum sit medium. Per quod contra passio dicitur demonstrari. Quare si dyalectice argumentationes per infinita media augeri possunt aliquando per vera aliquando per falsa et aliquando per probabilia. Sunt tamen aliqui qui hanc quintam differentiam aliter assignant quam Boecius et quam paraphrasis noster. Namque Themistius assignat hunc in modum qui sequitur. Differt in hoc mathematica ratiocinatio a dyalecticis dicunt quod hec facultates resolutione quam dyalectica sunt. Ratio ea quoniam ad propositionem comprobandam falsa non sumunt sed neque vera quidem adhibent nisi utique causa sint aut ex antecedentia. Quare hec vero falsa numerantur diffinitiones sunt. Et tamen simplicior resolutio mathematica ratiocinationibus [illegible] alio quia recipiunt et approbant simpliciter est vero enim quemadmodum in dyalecticis ita in mathematicis dupliciter

Quarta differentia

Textus

Quinta differentia inter scientiam demonstrativam et dyalecticam

Quid sit demonstrationem augeri in assumendo

Quid sit demonstrationem augeri in latus

Removet obiectionem

Assignat diversitatem quam solet ista differentia assignari per assignationem Themistij

Verba Themistij

earum ampliatio videtur Nam dyalectice ratiocinationes et extensis
in assumendo communibus dictatis [illegible] bifariam Nam aut
in dicendo [illegible] aut in latius fundamentis Mathematice
ratiocinationes alie que procedunt ex causis propriis [illegible]
[illegible]. Ita quod aliquid explicatio demonstrationis est assumitur
in sequentibus Ita videmus hoc theoremati 2m [illegible] et 3m [illegible]
subiectis et [illegible] eadem [illegible] Reliqua vero theorematis Et hoc
manifestum quod [illegible] demonstratio ab eo quod assignat [illegible]
Nam propterea ratiocinationes dyalectice a demonstrationibus differunt
[illegible] quod dyalectice sunt ampliores in assumendo et in latius ut
manifestum in assumendo [illegible] et [illegible] et [illegible] quod homo
[illegible] et in latius hoc parte [illegible] quod et [illegible]
[illegible] Sic autem ampliores non possunt ratiocinationes
demonstrative Nam demonstrationes [illegible] et [illegible] in unum differentia
[illegible] et alie in assumendo et alie in latius [illegible]
plana [illegible] recte linee [illegible] duobus rectis equos
[illegible] duobus rectis equos
[illegible] figura plana [illegible]
[illegible] duobus [illegible]
et [illegible] in veritate
ante Nam ut [illegible] ex argumentis [illegible]
demonstrationes etiam in [illegible] non [illegible] de [illegible]
[illegible] duobus rectis equos
[illegible] quod [illegible]
[illegible] vel [illegible] vel
theorematis assignantur [illegible] theorematis [illegible] vel similis

Sequitur Capitulum decimum

Capitulo decimo assignat [illegible] que possunt [illegible]
demonstrationes [illegible] quod et altero [illegible]
[illegible] Nam Primo assignat [illegible] in eadem [illegible]
Secundo in diversis [illegible] diversis [illegible]
[illegible] et altera sub alternata Tertio
in diversis [illegible] et [illegible] ut altera
sub altera [illegible] Prima [illegible] est quod demonstratio

quod sunt procedere per causam mediatam et non
convertibilem sed demonstratio propter quid per causam immediatam procedit
Secunda differentia est Nam demonstratio quia per effectum Secunda differentia
potest procedere causam demonstrans sed demonstratio propter quid per causam
procedit et numquam per effectum Exemplum horum duarum satis clare
habentur in textu Tercia differentia est quod iste due Tercia differentia
demonstrationes spectant ad diversas sciencias Istis sunt
diverse autem patet quia que sunt propter quid demonstrationes in
sciencia subalternata reperiuntur et quia demonstrationes in sciencia
subalternata Verum quia posset quis putare sciencias esse Removet unam dubitacionem
easdem quarum altera est subalternans et altera subalternata dicit
eo ponit differentiam inter scienciam subalternantem et subalternatam
differentia est quod sciencie subalternantes utuntur formis et
considerant sub abstracta a materia abstractum quem non est in veritate sed solum mente
atque intellectu sed sicut quod illarum formarum cum ipsis formis
numquam considerantur sed sciencie subalternate non sic utuntur
formis Nam forme quas considerant non sunt ab eis materialiter
semper atque separate Verbi causa arismetica considerat numerus
abstracte et absolute non eum considerat in quo sunt numeri tamquam in
subiecto aut quibus rebus applicantur nec quamque talem Musica vero
numerus considerat sed in materia quantitas considerat eum nu
merus hominum corde ut huius vel illius Per hoc quod dicitur Textus
Sed aut hec quecumque altera quodam modo substancia et
utuntur spiritibus Sequenti numero Removet tacitam Dubitacio numero 112
dubitacionem posset enim dubitari ex precedentibus quod semper
utrum semper oporteat demonstrationes omnes propter quid pertinere
ad scienciam subalternantem et demonstrationes quia ad scienciam
subalternatam Respondet quod id non semper est Contingit Responsio
enim aliquas demonstrationes propter quid fieri in sciencia
subalternata Nam perspectiva est talis et tamen ad perspectivam
spectat assignare propter quid arcus celestis Postremo Intelligencia numero 113
dicit quod hee demonstrationes reperiuntur in scienciis omnino
diversis ut geometria et medicina sciencie sunt omnino
diverse et medicum scit quod quia vulnera circularia diffi
cilius sanentur geometra autem scit propter quid id enim convenit ex parte

figure quia sic inter omnes figuras sillogisticas sit maxime capacitatis et dacio sua latitudo differentiis eius patet quare et huius modi valencia differentiis earum sunt secundum hanc modum demonstrationum omni sufficiens assignatur et in eadem figura et prius in dimissis et in hiis quae omnino differunt

Sequitur Capitulum undecimum

Capitulo undecimo ostendit aristoteles in qua figura fiant demonstrationes potissime dicens quod prima figura est huius modi maxime accommoda. Nam demonstrationes arismetice geometrie et perspective atque aliarum scientiarum demonstrativarum omnes fiunt in prima figura. Sed secundum prima figura sit demonstrationibus maxime accommoda. Rursus demonstrationes propter quid et potissime non possunt fieri in secunda figura et neque in tertia sed solum prima figura restat quod demonstrandum convenit. Antecedens patet quia in omni demonstratione potissima monstratur propria passio de suo subiecto quia [illegible] passio inest affirmative et universaliter. Cum vero secunda figura solum negative concludat et tertia particulariter solum fit ut demonstrationes potissime in hiis duabus figuris fieri nequeant. Quo fit ut solum prima figura conveniat ad demonstrationes huiusmodi. Cum et affirmative et universaliter concludat. Quo fit ut non quilibet modus prime figure ad huius modi demonstrationes valeat sed solus qui primus est. At tamen si fiat potissima sive non tamen non [illegible] talis demonstratio [illegible] in prima figura poterit esse generalis aut particularis fit demonstratio ut plurimum consistit in prima figura. Quemadmodum recepimus numero 114. Aut vero omnino aut fiunt frequenter. Hoc patet et in pluribus quod haud frequentat quae est contra quod fit sillogismus. Amplius prima figura non indiget duabus aliis sed secunda et tertia indigent prima ut evidentiores appareant et quod fiunt in secunda et tertia demonstrationes omnes augmentatur per sillogismos prime figure donec facta sit reductio. Verum ad immediatas propositiones quae reductio per solam primam figuram fit quod secunda figura alias preter [illegible] quidem demonstrandum. Ubi cum fiat sillogismus in secunda figura qui sequitur [illegible] in conclusione [illegible]

Propositum capituli

probatio propositi

Alia probatio

Correlarium

Correlarium

Removet obiectionem

Correlarium

Ita probatio quod numero 114 habetur

[illegible] demonstratio [illegible]

qualitas sicut in albedo sed corpus utraque premissa sunt mediata
et dato utraque reduceretur tunc esset ad immediatam propositionem
per syllogismum patet sic in reductione maioris premisse sunt
sic procedendo quia subiectum sunt qualitas et omne corpus sunt substantia ergo
nullum corpus est qualitas minor sic reduceretur omnis color est quali-
tas omnis albedo est color ergo omnis albedo est qualitas et sic deinceps
cumque sic fiet processus donec utraque premissa fuerit
immediata. Item quod dicit textus in numero eodem illi-
us per hanc diffinitionem et argumentum quousque utraque ad im-
medium veniat. **Sequenti** numero 115 ostendit
qui processus debent dici immediate et qui sunt mediate
supponendo quod processus negativus possunt esse immediate quemadmodum
et affirmativi processus et ponit ibi duas partes regulas de
negativis immediatis et mediatis. Quarum prima in tres regulas
particulares partitur prima pars sit quod si in aliquo toto in quo non
sunt talia predicata sed inveniuntur mediata quale sunt hic nulla substantia sed albedo
nam medium in quo toto sunt substantia sed qualitas. **Secunda** pars quod
si sunt sed in aliquo toto in quo non sunt sed sunt talia predicata sed invenitur media-
ta quale sunt hic nulla corpus sed qualitas. **Tertia** quod si utrumque
extremorum sit in aliquo toto unum quidem in uno et alterum in
altero talia predicata sed invenitur mediata quale sunt hic nullum corpus
sed albedo. Et ideo est hic prima pars prout utrumque in terminis
est sub diversis totis sunt sub sed sub eodem fuerit toto
collata predicata ex talibus extremis constituta negativa sunt et immediata
quale sunt hic nulla hic sed asinus. Secundo paralogismus cuiusque
numeri merito adiungit hanc particulam in quo toto
non sunt reliquum. Et hic regula habetur numero 116.
Secunda regula quod si utrumque extremorum
non sit in aliquo toto predicata que ex talibus extremis constituuntur
negativa sunt et immediata quale sunt hic predicata nulla substantia
sed quantitas. Nam si non esset in medietate esse prout
mediatam et per mediam diceret medium in utrumque ex

et quod inter extrema est aliquod medium Ideo altera extremorum erit et quibuslibet sub huiusmodi medio quod [illegible] et non supposito Reliquum [illegible] ut tales premisse sunt [illegible] et immediate Et hec regula habet numero 1[illegible] De affirmativis premissis non declarat aristoteles Nam que sunt immediate et in affirmativis [illegible] conclusione

Sequitur Caput duodecimum

[margin: Processus huius capituli]

Capitulo duodecimo declarat aristoteles de sillogismo igno-rantie et ignorantie Nam ille est qui sepe numero ex oppositis principiorum aut eorum que ex principiis cognita sunt procedit Circa primum facta est questio Utrum sillogismi procedentes ex oppositis principiorum debeant dici paralogismi an vero ignorantie sillogismi [illegible] immediato [illegible] in loco declarat aristoteles de huiusmodi sillogismo In principio capituli ponit differentias [illegible] ignorantie Nam quedam ignorantia pure negationis [illegible] convenit his que omnino nesciunt Alia ignorantia prave dispositionis convenit his qui prave aliquid noscunt et qui in aliquibus erroneis [illegible] sunt imbuti Et hec ignorantia vera opposito [illegible] Rursus ignorantia prave dispositionis bifariam partitur Nam Quedam est proveniens ex deceptione facta circa premissas et ista simplex atque una Alia proveniens ex deceptione facta per sillogismum Et ista est plures Nam qui sic ignorat se credat [illegible] falsa que tamen vera [illegible] ut [illegible] utrasque premissas [illegible] ut alteram solam Et sic disponat prave dispositus utpute circa [illegible] aut circa alteram premissarum Hoc est quod dicit numero 1[illegible] simpliciter quedam [illegible] simplex deceptio [illegible] que [illegible] sillogismum plures sunt Quod [illegible] advertendum quod sillogismus ignorantie semper [illegible] utras sive affirmative sive negative et alteram premissarum [illegible] Circa huiusmodi sillogismum non [illegible] particulares concludit [illegible] utrasque premissas existente [illegible] ut non [illegible] albedo [illegible] nigredo [illegible] [illegible] existente [illegible] ut non [illegible]

[margin: Alia divisio ignorantie prave dispositionis]

[margin: Divisio ignorantie [illegible] in principio capituli habetur]

[margin: [illegible] Nota]

[margin: [illegible] sillogismi [illegible] habetur numero 102 et quod sequitur]

est color omnis albedo est sapor ergo nulla albedo est color
3o fieri potest maiori premissa existente particulari ut nulla qualitas est color
omnis albedo est qualitas ergo nulla albedo est color habentur isti
tres modi numero 102 et duobus sequentibus numeris Sed
in 2a figura non potest fieri sillogismus imperfectus utraque premissarum
existente in toto particulari Item si utraque premissarum esset in toto
particulari sequeretur quod in quarta Capitulo et quod non fieret
arguendo in 2a figura Consequens quod ex veris sequeretur falsum
Prima patet Item quia talis sillogismus esset sillogismus imperfectus
2e figure oporteret quod medium esset utriusque utriusque particulare et in medio
ad utrumque quod patet quia non in 2a figura cesare ut Camestres
et particulari quia non sillogismus imperfectus et immediatus quia hoc in
loco supponitur dicitur de sillogismos imperfectos eorumque
primo et immediate in [illegible] Rursus quia talis esset particulari et im-
mediatum esset [illegible] in toto particulari et quia esset in toto particulari
oporteret [illegible] esse in toto vero quod est impossibi-
lium tunc non posset accipi medium quod unum extremorum
cum utroque affirmative et alterum negative et in tali
medium requiritur ad sillogismum factum in cesare et Ca-
mestres Cum unum premissarum sit universalis affirmativa et altera
universalis negativa Cuius medium in utraque premissarum sup-
ponitur [illegible] non potest in 2a figura utraque premissarum esse particulari
si fiat sillogismus imperfectus Consequens [illegible] patet quia
verbi causa si in Cesare utraque premissarum sillogismi
imperfecti esset in particulari oporteret [illegible] esse in toto veras ex
quibus [illegible] in toto veris fieret sillogismus ad eandem
[illegible] camestres Et sic ex veris sequeretur falsum Et
hoc Quod in quarta capitulo numero 122 primum
dicitur Cum enim in di. b. a. sit nichil esset accipere quod
in altero esset di in altero vero nullo esset Secundum
[illegible] Cum dicitur si totaliter acciperetur sic falsum palam quod [illegible]
exigendo sic habent Et non potest fieri sillogismus imperfectus
~~et non fieri sillogismus imperfectus~~ 2e figure utraque premissarum existente in toto particulari ut [illegible]

Ostendit quod non fit sillogismus imperfectus in 2a figura et primo
Quia [illegible] fieret ex toto [illegible] utraque [illegible] particulari
Primum
Secundum
Probatio [illegible]
Alia probatio
Probatio secundi [illegible]
In quo numero habetur [illegible]
122 [illegible]
Secundum
Alio modo sillogismus imperfectus [illegible]

non album sed dulce quo non album sed coloratum. Rursus potest fieri in
eadem figura minore premissa existente falsa ut omnis
color est qualitas non albedo sed qualitas quo non albedo est color.
Postremo fieri potest minore premissa existente falsa ut omnis color
sed albedo non albedo sed nigredo quo non albedo sed color. Quid
sit sillogismus quomodo fiat et in quibus figuris diversitas dictum est
sufficienter per quod medium non [illegible]. De sillogismis
imperfectis qui insunt mediante sequitur caput decimum.
Cum dictum sit [illegible] de [illegible] sillogismis imperfectis
[illegible] insunt atque immediate.

Sequitur Caput decimum Quartum

Capitulo 14° [illegible] [illegible] de ignorantia
[illegible] necessario [illegible] ad demonstrationem valet quod ignorantia
[illegible] dispositionis de qua [illegible] dictum est. Quod [illegible]
[illegible] de [illegible] ignorantia [illegible] in hoc fiat dicto. Quia si
aliquis a [illegible] et a principio [illegible] [illegible] aliquo [illegible] sensu
privatus [illegible] ut [illegible] sensibilia illius sensus [illegible]
[illegible] [illegible] apud intellectum de [illegible] quem a [illegible] [illegible]
et de [illegible] sensibili illius sensus. Nam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sensibilis [illegible] [illegible]. Nam [illegible] a nativitate
[illegible] non [illegible] [illegible] quid sit magnitudo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] potest. Rursus intellectus de [illegible]
[illegible] sensibilibus possumus [illegible] [illegible] imaginationes
atque [illegible] de rebus [illegible] non [illegible] ut [illegible] [illegible] aut
elephantem quem fortassis nunquam vidimus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] angelus [illegible] [illegible] virtutes et [illegible] in [illegible] existentia atque
[illegible] [illegible]. Nam de illis aliquas habemus [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]. Nam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] atque [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad observationem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] habitu [illegible] in esse [illegible]. Cum [illegible] [illegible]
operationes et similes [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible]
ut et [illegible] [illegible] [illegible] et habitus sibi in existentias [illegible] non
[illegible] [illegible]. Non [illegible] contingit [illegible] habere [illegible]

Quemadmodo fit minore falsa

Ostendit propositum capitis

Removet obiectionem

Removet aliam obiectionem

Alio modo minore falsa

[illegible]

De sillogismis immediate

Probat propositum

illorum sensibilium quorum sensus a principio nostre ortus fuimus privati
Namque scientia non habetur sine demonstratione demonstratio autem non
habetur sine universali et universale non est sine inductione inductio autem non
habetur sine singularium cognitione et singularium cognitio non habetur sine sensu
huiusmodi singularium sine sensu non potest haberi scientia propter
sensibilium illorum sensus. Sed dices. Posset quispiam dubitare utrum
semper oportet universale cognosci ex singularium cognitione. Nam multi
videntur ex parte aliquem cognoscere omnem triangulum habere tres
duobus rectis equales aliis non ex inductione aut singularium cog-
nitione. Est enim universalis triangulus particularibus abstractus
et ab omnibus [illegible] sensibilibus universalia sensi-
bilia cognoscere [illegible] quispiam cognoscere omnem triangulum
habere tres duobus rectis equales sine inductione et sine singularium
cognitione. Huic tacite dubitationi satisfaciens aristoteles dicit
tres quod quamvis universalia particularibus sint ab omnibus singularibus
ratione et modo intellegendi non tamen separatur [illegible]
et veritate. Et rursus quamvis triangulus [illegible]
sit in mente quidam in re non sit [illegible]
[illegible] intellegatur quam universalis triangulus [illegible]
[illegible] quod triangulus habet tres duobus rectis equales [illegible]
singularium cognitione. Certum quod dicitur de anima
et que ex abstractione dicuntur sine inductione nota fieri
sed quia nota fieri que sunt in universalibus quedam
non separabilia sunt. Secundum quod huiusmodi [illegible]
est

Sequitur Caput decimum quintum

Capitulum 15° Incipit aristoteles ostendere quod demonstra-
tiones non procedunt in infinitum. Et quod non contingit omnibus possibile
demonstrari quodlibet contingit nos aliquid posse scire. Et propter
hoc movent tres questiones. **Prima** si utrum posito
aliquo primo subiecto [illegible] superioribus [illegible] possibile sit
infinitus et illa habetur numero 138°. **Secunda** est utrum
posito aliquo primo [illegible] possibile sit infinitus descendendo [illegible]
[illegible] et hec habetur numero 139°. **Tertia**

Aristoteles [illegible] per quod probat [illegible]
Dubitatio
Responsio
[illegible] quod [illegible] dubitationem [illegible]
Ostendit [illegible] et tres [illegible] questiones
Prima
Secunda
Tertia

Solutiones earum sequuntur capite non dabit [illegible]

Prima

Secunda

Tercia

Quarta

Quinta

Intelligencia quinti que habetur numero 171

Quinque suppositiones [illegible] predictas questiones habetur

Item posita duobus extremis utputa primo scito et primo
contingat media esse infinita Et hic habetur numero 170
Cuius talibus questionibus sequuntur capita satis facit Item an-
tecessores (monent) predictas questiones ponit quasdam suppositiones suppo-
nentes eadem non simplices sed que in hoc libro [illegible] suppo-
sitionibus hic debeat utputa que sufficienter probatur in libris
priorum **Prima** est quod omnis sillogismus ex [illegible]
minore extremo minore et medio **Secunda** est
quod sillogismus fiunt [illegible] ex altera premissarum [illegible]
et affirmatiua altera affirmatiua quod ex [illegible] nihil sequitur
[illegible] vero quando ex [illegible] affirmatiuis non sequitur negatiua **Tercia**
Est quod qui sillogizant dyalectice sunt unum respectu
utputa quod ex probabilibus sillogizent **Quarta** est
quod qui in veritate sillogizant aut qui demonstrant [illegible]
[illegible] ex veris et necessariis sillogizent **Quinta**
Est quod predicatum in quodam sunt [illegible] vel [illegible]
Quemadmodum vero in [illegible] predicatur ut album de hoc [illegible] subiectis albedini
[illegible] quod [illegible] non [illegible] alterum [illegible] subiectis album vero
subiectis [illegible] alterum vel [illegible] socrates vel platonis Namque
socrates vel plato albus sed [illegible] aliquid album est hoc Et predicatum [illegible]
hoc in loco [illegible] in quibus [illegible] ordo [illegible] questio
[illegible] aut questio [illegible] ordo quecumque [illegible] solum [illegible]
[illegible] Est etiam ordo questionum quecumque [illegible]
[illegible] altera [illegible] in principio ut [illegible]
nes suppositionibus premissis Ponit tres predictas questiones quod
etiam demonstrationes addiscunt Postquam ponit unam conclusionem
numero 171 Dicens quod huiusmodi questiones non habent
locum in hiis que mutuantur Nam convertibilia sunt eque predicabi-
lia et in eque predicabilibus non est dare [illegible]
in hiis aut in quibus non datur [illegible] Volumus predicte questio-
nes non habent locum [illegible] convertibilia sunt huiusmodi sunt ut
predicte tres questiones in convertibilibus locum non habent sunt
[illegible] locum in solis predicationibus in quibus [illegible] et
[illegible] deponitur Unam questionem facilius ponit Themistius

hoc pacto. In recurrentibus temporibus quaestio vari[?] non in tractatu
[illegible] ultimo posito dubitari potest an per aliquod [illegible]
[illegible] sit necessitato posito accepto quaerendum est an sensus aliquod
ultimum habeat. Cum enim aliqua sunt quantitates quarum
una altera quanta, una altera ubiter quanta est, sensus potest
in hoc simul spectari. Doceret et sensus per. Nam si ultimum
sensus quantitas sensus per [illegible]

Sequitur caput decimum sextum

Capite 16° sensus facit articulum 3° quaestionem in secundo huius capi-
te posita dicens quod dato duobus extremis non sunt per consequens media ut infinita
aliquas sequeretur argumentum utputa quod contingeret infinita pertransire.
Nam a genere generalissimo usque ad speciem specialissimam descendere
possumus et non nisi per media. Ad utrumque sic. Contingit infinita pertran-
sire si dato duobus extremis media sint infinita. Respondet si res
hoc pacto sese haberet. Sequeretur alterum argumentum utputa quod
nihil de altero demonstrari posset. Nam demonstratio ex immediatis
procedit sed in mediis infinitis non contingit deveniri ad immediata
et [illegible]. Nam non contingit dare media aut dabilia infinita.
Alia media quadammodo non contingit dare puta linee media infi-
nita sunt alia quam medium tenet. Sed manifestum est aliquid posse
demonstrari sed extremis dato duobus media non sunt infinita. Postremo
sensus facit tertiam obiectionem. Posset enim quis dicere per argumentum
hoc in modo articuli descendendo a genere generalissimo usque ad specia-
lissimum per intercepta media non semper contingit infinita pertransire. Nam
quando sic descenditur id efficitur per similitudines ea quae sunt mediata
et ab [illegible] distantia. Et sic consequenter descendendo semper per
sensum infinitorum mediorum. Ad hanc obiectionem respondet articulus
dicens quod quemadmodumque sunt partes sive per mediam sive per im-
mediatam sive per parvam distantiam sive per multam distantiam semper
accidit infinita pertransire posse. Nam in absolutione alicuius infi-
niti nihil refert si capiantur partes eadem sive et semper similiter
continue atque immediate. Aut si accipiantur sive designati. Nam
quemadmodumque sumantur numquam absolvitur infinitum. Ubi causa si possibile
sit absolvere linea[m] data[m] a b nihil refert utrum accipiantur
partes sibi invicem [illegible] accipiendo [illegible] per [illegible]

Deinde 2um et postea 4um Et sic procedendo 2um multiplicem numerorum speciem
Nam manifestum Quod si sic fuit processus huiusmodi linea
nunquam absolveretur Similiter si post primum reddatur decuplum 10um et
si post 10um decuplum 100um et post 100um 1000um et sic continue
2um statum procedendo manifestum est etiam Quod sic nunquam
absolveretur data linea infinita Notare nihil si distantes a summe
subtilissime usque ad specialissimum procedit series numerata sumitur
ea que sunt immediata vel series distinctiva sumitur ex hiis que sunt
mediata Hoc est quod dicit textus Neque enim si aliquis dicat
Quod hec que que sunt a b c consequenter sunt ad invicem
ut et non sunt media illa vero non est accipere nisi [illegible]

Sequitur Capitulum decimum septimum

Capitulum 17m ostendit aristoteles non esse processum infinitum in demon- — Intencio huius capituli ostendit
stratione negativa quia sicut media propositionis negative quibus ad immediatam propositionem
reducitur non sunt infinita Quod primo probat aristoteles supponens quod media — Probatio ex suppositione
propositionis immediata affirmative quibus ad immediatam propositionem reducuntur
sunt finita Ergo illud idem propositionibus negativis convenit Sed contra
hoc possit quis sic **Argumentari** Nam supponendo quod propositionis — Obiectio cum probatione
affirmative mediate sunt finita media quibus ad immediatam
reducuntur Neque sicut principium Nisi ex principiis assumitur Ergo
illud conclusio huius capituli concludens media propositionis negative esse finita supponere
quod ea que sunt affirmative statim sunt et primum Nam quia sic aristoteles probat
principium **Ad argumentum** Respondemus concedentes non — Solutio
esse principium nisi ex principio aliquid assumitur quod propositionis affirmative
mediate sunt finita media Verum tamen hic aristoteles in hoc loco supponere
debemus et per hypotesim habendum est Et id primo dicunt accidere
ostendit 2o quod hic aristoteles in sequenti capitulo ostendit Et sic ratione — Probatio ex suppositione
aristoteles huiusmodi Propositionis affirmative media sunt finita quibus ad
immediatam reducitur Ergo etiam propositionis negative media sunt finita
Nam si propositionis negative media non essent finita neque finita essent me-
dia propositionis affirmative Cum in demonstrationibus sit sint termini affirmative
et negative Namque ex puris negativis non sequitur sillogistice Respondet — Aliter probatio
demonstrationes negative que sunt potissime sunt in prima figura et in 2a
modo eiusdem sed in huiusmodi demonstratione negativa maior
premissa negativa est et minor premissa affirmativa Quod si ita sic

habeat oportebit minorem premissa totus variatio quousque variabitur per maiorem premissa. Verbi causa si facta hac demonstratione (mutatio) alicuius qualitas ordo huius sicut prima unius huius qualitas) variatur maior variabitur et minor premissa hoc pacto, non corrigat qualitas ordo unius sicut corpus antecedens unum unius sicut et qualitas [illegible] si alio modo variatur maior potest et minor variari sed in modo non corpus qualitas ordo quantitas corpus non acciens qualitas. Et sic continue procedendo quousque variabitur maior necessario totiens et minor variabitur. Ostendit [illegible]

[illegible] ... sic infinitus processus vel citra in necessario erit infinitus. Rursus ... Alia ... opposita
pro mediata mediata que ad immediatam reduci ... vel demonstratione facta in prima figura vel secunda vel in tertia. Sed que necessario prima figura ad immediata reducatur. Quod constat prima figura paraphrasis ... necessario secunda figura ad immediata reducatur hic non probat secunda figura eiusdem paraphrasis. Postremo quod necessario tertia figura ad immediata reducatur. Quod ex tertia figura paraphrasis ... videlicet media sunt finita quibus necessario pro mediata ad immediata reducatur.

Postremo satisfacit aristoteles [illegible] obiectioni. Posset enim ... in medio aristoteles. Verum est media probans necessario mediate est finita in demonstratione facta in prima figura. Itidem est media probans necessario media in secunda figura esse finita. Et postremo media necessario probans tertia figura esse finita sed ... sit ... esse infinita. Ergo non omnia media esse finita quibus pro necessario reducatur ad immediata probans. Ad hoc Obiectio que in ... capitulo habetur

Respondet aristoteles quod finita finiuntur et plurificantur ... necessario sunt consistunt ... media prima figura finita sunt secunda figura et tertia. Omnia media quibus necessario pro mediata reducatur ad immediata non nisi in medio finita consistunt. Solutio

Seqūitur Capūt decimū octauū

Capitulum decimo octavo satisfacit aristoteles dubiis premissis questionibus capitulis decimi quinti. Ducens quod non contingit sursum ascendendo in infinitum procedere. Nec scilicet in deorsum. Intentio capituli huius

Primo illud probat essentia que in diffinitione alicuius ponitur. Nam si huiusmodi [illegible] essent infinita non contingeret aliquid diffinire. Etenim in diffinitione Illud ... probat ratione ...

In diff aliqui poni putant omnia predicata sunt essentialia ut quando homo
recte diffinit hoc facit per hoc quod homo est substantia corporea ani-
mata sensibilis rationalis Hoc dein probat in predicatis accidentalibus sumitur (*Alia ratio*)
dimissione quod sic ratione quod in demonstrationibus considerari possunt
(*Divisio quedam predicatorum accidentalium*) Quedam sunt per se quando sic predicatum est accidens et subiectum substantia ut homo est
est risibilis Exemplum hic tale duobus terminis equus Alia sunt per
accidens quando sic subiectum est accidens et predicatum substantia aut quando utrumque
est accidens ut album est homo album est musicum Et tamen in regula
et quod natura substantiam accidenti inesse et accidens accidenti Quoniam tamen
media sunt ad placitum appellamus solum rationem ad considerationem in
quantum accidens de substantia predicatur Cum vero in quo substantia de accidente
aut accidens de accidente non considerationis nomine designare debet
In his rationibus aut processum non esse infinitum ex eo manifestum est
quod per talis rationes predicatur aut de quantitate aut qualitate aut aliquod ceterorum
accidentium hec aut predicamenta finita sunt Nam numerus de il-
larum non excedit sicut in tabulis non hic habere infinitum De aliis
conditionibus que sunt circa actus nihil dicitur ad presens quia demonstrationibus
(*Alia ratio*) de his non sunt Rursus ponit quandam divisionem predicatorum essentialium
et accidentalium quod talis sunt predicata essentialia significant id quod significant sine
substantia de quibus predicantur ut ad significant idem quod homo et corpus
animatum idem quod ad est Accidentia vero aliquid significant preter id quod
significant per se substantia ut albo aliud significat quam homo et musicum aliquid
aliud quam sortes Hoc est quod dicit textus Amplius substantiam quidem (*Textus*)
(*Obiectio eiusdem contra rationibus sentibus sic f. 176*) significantia quod quidem illud est etc Consequenter ponit textus obiec-
tionem Dubitet enim quispiam hoc auctoritate Genera et species sunt essentialia
predicata qualia sunt sunt homo et ad [illegible] sortes Et tamen non significant quod
significat sortes Nam sortes [illegible] homo vero ~~[illegible]~~ preter
sortem aliquid significat utpote ydeam [illegible] homo
(*Solutio*) a singularibus realiter est separatus **Respondet** Aristoteles
dicens quod hujusmodi [illegible] homo [illegible] a platone separatus
vel aliud est quam [illegible] quedam [illegible] predicata essentialia non
significant aliquid distinctum a substantia suorum [illegible] ut homo vel distinctum
significat a sorte et ab homine ad Et sic de ceteris [illegible] est

Rursus probat articulus [illegible] passio non est infinita extra [illegible] in propositionibus | Alia ratio quae [illegible] partes
affirmativis [illegible] extra si [illegible] aequivoce sumatur et de [illegible] unius fiat subiectum | Prima pars
alterius et de subiecto unius subiectum alterius. Ratio quia omnia subiecta vellet subiecto de
subiecto vel de subiecto [illegible] quod omnis quaestio non posset quia
sic superius et inferius essent quaelibet sic prius de [illegible] totum et
pars [illegible] eiusdem verbi causa hic praedicatio [illegible]
albus conveniunt non sit existentia praedicatio recta et ordinata. Est
enim inordinata praedicatio album est homo quia non nisi inordinate [illegible]
subiectorum. Ergo in subiectis accidentalibus passio non est infinita extra si [illegible]
recte sumantur. Quod autem [illegible] in subiectis essentialibus passio | Secunda pars
non sit infinita ex eo est quia idem ratione [illegible] considerat totum et partes
verbi causa si in demonstratione pro hoc quod [illegible]
partes atque [illegible] totum et [illegible] hoc [illegible]
partes et totum homo. Sed hic dubitatur [illegible] ingeniorum [illegible]
[illegible] per modum rationis infinitum [illegible]. Hoc est quod dicit textus Anglicus | Tertia
[illegible] hoc [illegible] quaelibet [illegible] ad textum | Alia ratio
numero 147 [illegible]. Tertio hoc [illegible] probat articulus eodem
numero [illegible] in modum quo demonstratio [illegible]
[illegible] in [illegible] demonstratio [illegible] est [illegible] ex [illegible]
[illegible] finita sunt. Ergo in [illegible] affirmativis [illegible] infinitus
[illegible] sunt finita [illegible] manifestum quia [illegible] differentiae
[illegible] finita [illegible] demonstra-
[illegible] differentiae [illegible] vel [illegible]
[illegible] vel [illegible] differentia [illegible] vel [illegible]
modi [illegible] demonstratio [illegible] finita aliquam
non [illegible] assentiremus [illegible] demonstrationibus [illegible]
quia [illegible] in [illegible] assentiremus [illegible]
Et [illegible] in [illegible]
[illegible] non [illegible] assentiremus [illegible] hoc
demonstrat [illegible] mediate [illegible]
II [illegible] media. Secundo illud idem probat articulus [illegible] in | Alia ratio [illegible]
modum quo demonstratio [illegible] ex [illegible] in [illegible] | Et [illegible] numero 147 [illegible]
[illegible] affectu [illegible] si eadem demonstratio [illegible] | [illegible]
[illegible] aliquem
[illegible] aliquam [illegible] demonstratio [illegible]
[illegible] vel [illegible]

demonstrari

[illegible] ex se ipsa [illegible] ostensum [illegible]
[illegible] huius [illegible] mediate media non sunt [illegible]
[illegible] Et [illegible] rationis [illegible] et ad [illegible]
[illegible] Sed quia [illegible] a numero 148 [illegible]
[illegible] et [illegible] huius libri [illegible]
[illegible] infinita [illegible] Quod [illegible]
impossibile est [illegible] Et Quod [illegible]
[illegible] non [illegible]
non [illegible] aristotelis [illegible]
infinitum [illegible] de quibus questionibus prius adductis satis
sunt [illegible]

Sequitur Caput decimum Nonum

Quod secundo huiusmodi capitulum

Capitulum 19m Amplius autem etiam scire oportet aristotelis de quibus questionibus prius adductis de passione in subiecto et sibi essentialibus ostendens quod elementa [illegible] mediate non sunt infinita. Per elementa possumus intelligere premissas demonstrationis que infinite non [illegible] dicit et que sunt principia aut ex principiis composita. Vel possumus intelligere media demonstrationis que quidem media sunt principia [illegible] demonstrationis et ad variationem ipsorum variatur et [illegible]. Quod autem huiusmodi elementa non sunt infinita probat [illegible] rationibus. Prima est Si aliquid idem [illegible] predicatur de aliis duobus [illegible] neutrum de altero predicatur non [illegible] inter huiusmodi [illegible] unum et alios [illegible] de quibus predicatur [illegible] aliquod medium [illegible] aliquid quod [illegible] mediat aliquid [illegible] minime Verbi gratia [illegible] de duobus [illegible] et [illegible] neutrum de altero [illegible] et aliquod interponitur ut [illegible] de duobus [illegible] et [illegible] et ipsis [illegible] interponitur. Alioquin [illegible] ad [illegible] immediatas. Quod quidem ostensum [illegible] impossibile

Quod sit elementa

Per rationes plures probat
Prima ratio

Secunda [illegible] omnis [illegible] demonstrationis [illegible] principia. Nam [illegible] quod in [illegible] demonstrans [illegible] descendere [illegible] non sunt [illegible] demonstratio [illegible] non [illegible]

Secunda

Tertia [illegible] Si aliquid idem [illegible] de altero predicatur [illegible] et [illegible] et altera [illegible] medium [illegible] de altero

Tertia

demonstrari potest per huiusmodi medium hoc manifestum est
ex 3a figura paraphrasis **Quarta** Et si aliquis eius *Quarta*
altera vero negativa et non possit reperiri quod sit medium talis
de tali sola demonstrari potest per reperire medium hoc mani
festum est ex 2a figura paraphrasis **Quinta** In demon *Quinta*
stratione affirmativa medium non cadit extra extremum et medium non
superius ad extremum sed semper sub uno continetur Nam omnis demon
stratio affirmativa est in prima figura et prima figura [illegible] dispo
sitio ubi medius sub primo continetur et ultimum continet hoc
liquide patet ex 3a figura paraphrasis Nam in huiusmodi demon
strationibus medium descendit continue ad immediatum propositionis
veniamus in qua sit status Et enim propositio immediata dicitur unum atque
simplex ultra quod non est aliquid prius **Unum** autem dicitur [illegible] *Acceptiones unius*
Nam in ponderibus [illegible] dicitur unum atque simplex *Prima*
in [illegible] parte dicitur unum et in [illegible] *Secunda*
in melodia vero unum quod est diesis atque semitonium minus
Nam [illegible] tonus in duas partes inequales dividitur
et quia huiusmodi partes sunt inequales altera vero maior
et altera minor Minor [illegible] partes diesis atque semitonium
minus maior vero vocatur apotome atque semitonium maius hoc
demonstrat [illegible] et [illegible]
Septa quae [illegible] in tres partes **Prima** pars est *Septa [illegible] tres partes*
in demonstratione [illegible] medium non cadit extra extre *Prima*
mum aliquod extremorum superius sed ad medium Nam maius extre
mum vere negatur de medio et medium de minori extremo
vere affirmatur hoc manifestum est ex 4a figura paraphrasis **Se** *Secunda*
cunda pars est in demonstratione [illegible] medium
aliquando superius est ad maius extremum aliquando vero ad minus extremum
et minus extremum [illegible] superius est ad [illegible] medium [illegible]
extremum [illegible] accidit sicut demonstratio in 2o modo 2e figure
2a vero sicut in primo [illegible] hoc [illegible]
[illegible] in margine paraphrasis positis **Tercia** pars est *Tercia*
in demonstratione [illegible] 3e figure medium [illegible] superius ad [illegible]
[illegible] ad [illegible] Nam huiusmodi demonstratio [illegible]
[illegible] ubi minus extremum vere affirmatur de medio et de
eodem vere negatur maius extremum hoc [illegible]

eiusdem paraphrasis

Sequitur Capitulum vigesimum

Tres questiones capituli huius Prima / Secunda Tertia

Capitulum vigesimum movet tres questiones **Prima** est utrum demonstratio universalis sit potior particulari **Secunda** utrum demonstratio affirmativa sit potior negativa **Tertia** utrum demonstratio ostensiva sit potior ea que ducit ad inconveniens et ad impossibile. Circa primam questionem sciendum [illegible] facit aristoteles in hoc capitulo aliter vero facit sicut in superioribus capitulis quod particularis sit potior universali. Contendit tribus modis.

Quinque obiectiones probantes particularem esse potiorem universali Prima

Prima Sed illa demonstratio est potior [illegible] sciens [illegible] Sed demonstratio particularis est huiusmodi [illegible] [illegible] aliud [illegible] probatur minor [illegible] quia concludit [illegible] [illegible] [illegible] concludit [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tribus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] triangulus [illegible] [illegible]

Secunda obiectio [illegible] Prima

[illegible] **Secunda** demonstratio [illegible] [illegible] potior ea demonstratione [illegible] [illegible] Sed [illegible] demonstratio universalis [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] potest [illegible] [illegible] [illegible] aliquid [illegible] [illegible] [illegible] demonstratio [illegible] potior universali.

Secunda

[illegible] demonstratio [illegible] de rebus existentibus [illegible] potior ea [illegible] de rebus non existentibus Sed demonstratio particularis [illegible] [illegible] [illegible]

Solutiones predictarum obiectionum

Ad primam obiectionem **Respondet** aristoteles [illegible] [illegible] dicens quod huiusmodi prima obiectio [illegible] invalida et [illegible] [illegible] [illegible] demonstrationem [illegible] [illegible] universali Nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tribus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tribus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] demonstratio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tribus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] demonstratio potior [illegible] particulari

Sequenti numero 161 facit [illegible] secundam obiectionem contra utramque partem. Ad primam partem Respondet dicens quod veritas non minus consistit in [illegible] quam in particularibus [illegible] quodcumque veritas in intellectu. Primo de veritate [illegible] est quod in intellectu consistit realiter et minus [illegible] extra intellectum consistat [illegible] particularibus et universalibus [illegible] [illegible] veritatibus [illegible] veritas [illegible] Nam veritas [illegible] aliquid [illegible] in intellectu et in [illegible] subsistens [illegible] non minus veritas [illegible] de veritate [illegible] quod veritas [illegible] et [illegible] [illegible] obiectionem [illegible] demonstratio [illegible] veritas Nam [illegible] demonstrationem [illegible] [illegible] et [illegible] veritas [illegible] magis et [illegible]

Secunda pars [illegible] Nam non magis [illegible] demonstratio non veritas [illegible] demonstrationem [illegible] demonstratio [illegible] veritas [illegible] demonstratio [illegible] demonstrationes [illegible] veritas [illegible] magis [illegible] intellectus [illegible] et intelligere in [illegible]

Sequenti numero 162 et [illegible] probat [illegible] demonstratio veritas [illegible] particularem. Prima [illegible] magis [illegible] demonstratio veritas [illegible] demonstratio [illegible] magis [illegible] veritas [illegible]

Secunda in [illegible] investigationibus [illegible] demonstrationes veritas [illegible] demonstratio veritas [illegible] Tertia [illegible] magis [illegible] pluralitate

Solvere 2ᵃ obiectionem [illegible] partem. Ad primam

Ad secundam partem

Septem [illegible] probationes [illegible]

Prima

Secunda

Tertia

universalis incorrupta et in dictione tamen omni tali magis conveniens per se [illegible]
[illegible] tale magis alicui accidit ad simpliciter et unum tamen [illegible]
huius [illegible] propositio vere reddit infinita quia particularis infinita
sunt et in dictione tamen vere vero in simpliciter atque unum reducitur
quare potior est universalis demonstratio quam particularis utpote cum quod [illegible]
[illegible] [illegible] **Quarto** [illegible] universalis est
et particularis [illegible] nisi sit cognitio eius quod particularis [illegible]
universalis [illegible] demonstratio universalis potior est particulari utpote qui
plura facit scire **Quinto** demonstratio per [illegible]
principiis procedit potior est atque [illegible] demonstratio universalis [illegible]
huiusmodi procedit principiis [illegible] universalis demonstratio [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] demonstratio universalis potior
particulari utpote qui minore [illegible] **Sexta** [illegible]
Septima [illegible] ad sensus [illegible] universalis [illegible]
[illegible] intellectus obiectum [illegible] universale particulare cum quanto alterum
alterius potentiam excedit tanto et obiectum obiectum ut quanto intellectus
superat sensum tanto sensibile ab intelligibili superatur Et [illegible]
demonstratio universalis particulari potior utpote [illegible] magis

Caput vigesimum primum

Capitulum 21 ostendit aristoteles demonstrationem affirmativam potiorem
esse negativa [illegible] [illegible] demonstratio potior
est [illegible] pluribus [illegible] demonstratio affirmativa [illegible]
quare potior est negativa Eodem numero [illegible] obiectum
Posset enim quis [illegible] obicere [illegible] vere [illegible]
[illegible] affirmativa demonstratio affirmativa non est potior negativa **Respondet**
[illegible] quod [illegible] et [illegible] affirmativa [illegible]
[illegible] negativa Nam ad [illegible] negativam requiritur et affirmativa
et negativa Sed ad [illegible] affirmativam sola requiritur affirmativa
[illegible] affirmativa [illegible] negativa Namque [illegible]
est [illegible] plura [illegible] **Rursus** [illegible]
negativa [illegible] quod [illegible] affirmativa [illegible]
[illegible] alteram [illegible] affirmativa Et [illegible]
[illegible] videri [illegible] Sed ut [illegible] affirmativa
Non est [illegible] aliqua negativa [illegible]
affirmativam [illegible] affirmativa **Quarta** [illegible]
est quod si demonstratio [illegible] negativam [illegible]

augmentatur impossibile in eodem sillogismo [illegible] premissis in
eodem sillogismo impossibile. Secundo affirmativis [illegible] [illegible]
[illegible] potior est demonstratio affirmativa [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] demonstratio [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] huius sillogismi [illegible]
[illegible] per [illegible] sillogismum [illegible] [illegible] autem est [illegible] [illegible]
est autem [illegible] est [illegible] Cum [illegible] sillogismi [illegible] est affirmativa
[illegible] [illegible] sequenda sillogismum affirmativum augmentatur
[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] Cum [illegible]
sillogismum utraque premissa est affirmativa. Quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

Sequitur Caput Vicesimum 2m.

Capitulum 22 ostendit [illegible] Quod demonstratio ostensiva potior est [illegible] demonstratione que ducit ad inconveniens et impossibile
[illegible] duas [illegible] ab altera. **Prima** [illegible] est quod [illegible] [illegible] demonstratio ostensiva ex utraque premissa vera infert [illegible] [illegible] demonstrationis ostensive ab impossibili
[illegible] que ducit ad impossibile ex altera premissa vera et altera
falsa infert [illegible] manifeste [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod demonstratio ostensiva potior est quam que ducit ad impossibile. Nam [illegible] [illegible] ostensiva [illegible] [illegible] [illegible] et que [illegible] vera [illegible] potior est
[illegible] que ex falsa alia premissa et que falsa [illegible] [illegible]. Alia ratio
[illegible] [illegible] potior est que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad impossibile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ostensiva [illegible] utraque [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] potior est demonstratio ostensiva quam [illegible] que ducit ad impossibile.
Secunda [illegible] est quod demonstratio ostensiva Secunda ratio
utraque premissa [illegible] [illegible] [illegible] in demonstratione
que ducit ad inconveniens [illegible] [illegible] est utraque premissa
[illegible] [illegible] in falsitate. Nam [illegible] manifeste falsitate
[illegible] [illegible] falsitate alterius premisse [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Tertia

136

Differt aut quia qualibet sit certior [illegible] ... Celum
omnia manifesta est ergo quod ostensiva demonstratio potior
est Nam ea que magis facit scire potior est sed ostensiva magis
ostensiva est huiusmodi quam ducens ad impossibile [illegible] quod
non facit demonstratio ad impossibile per se intellectus facit
[illegible] intellectum [illegible] reliqua

Sequitur Caput vigesimum 3m.

Ponit intentionem capituli [illegible] determinet

Capitulum vigesimo 3o ostendit Aristoteles que qualis scientia
certior et que una et que altera ut scilicet amplius determinet
de ipsa demonstratione Nam quia posuit certiores scientias quibus
est ut potiores demonstrationes conficiant [illegible] scientia per
demonstrationem acquiritur Rursus posuerat quod scientia una quod
altera non parum confert ad perfectam cognitionem de demonstrationibus
habendam etenim [illegible] demonstratio est demonstrationem de illo
haberi [illegible] in eodem genere quia si non [illegible] demonstrare de
uno in alterum genus descendere [illegible] in capitulo [illegible] declaravit

Tres modi quibus scientia una dicatur certior

Aristoteles que scientia qualis [illegible] certior una et altera. Et
videlicet scientia dicitur certior **Primo** scientia que

Primus

demonstrat quia et propter quid certior est ea que non demonstrat
propter quid ut geometria [illegible] cognoscit quod [illegible]
[illegible] sit certior [illegible] cum illa propter quid
[illegible] **Secundo** scientia que est de

Secundus

aliquo subiecto certior quam ea que est de aliquo subiecto [illegible] certior
quam astronomia et arismetica [illegible] certior Etiam illa scientia
[illegible] de aliquo subiecto tamquam subiecta materia separata — quod sit scientia [illegible]
Et [illegible] que abstracta sunt considerantur ut geometria non
quam de aliquo subiecto Nam abstrahit geometria magnitudines
quas considerat et eas tamquam veras substantias [illegible]
existentes contemplatur Itidem arismetica numeros simpliciter
considerat et ab [illegible] Musica vero numeros
sonoros [illegible] considerat Sed [illegible] aliquo modo [illegible]
[illegible] Considerat [illegible] numeros [illegible] quorum [illegible]
[illegible] Consimiliter vero quam sensibus [illegible]
[illegible] ut cum numeros

~~[illegible]~~ numerorum magis consideret. Et sic patet quod astro-
nomia ad geometriam licet eam magnitudines simplices
magnitudines consideret. Illa vero non nisi [illegible] quod et orbium
celestium magnitudines. **Tertio** ea scientia certior est que de numeris

et simplicioribus ut arismetica certior est geometria quia sicut numerus et
unitas sit ipso puncto et magnitudinibus minora atque simpliciora
[illegible] quamvis utrumque punctus scilicet et unitas [illegible] sit insensibile
at tamen punctus [illegible] sensibus quam unitas. Nam quemadmodum se
habet ad magnitudinem punctus ad numerum unitas. Est enim
magnitudinis punctus principium numeri vero unitas. Cum
igitur magnitudo sit ipsis sensibus [illegible] at numerus ad
solum intellectum pertinet [illegible] punctus sit magnitudinis principium
et unitas numeri sic ut punctus sit ipsis sensibus magis
propinquus quam unitas, unitas vero magis intellectui quam sensibus.

[illegible]

Vno modo [illegible]

[illegible]

Alio modo [illegible]

[illegible]

Sequitur Capitulum vicesimum quartum

Capitulum 24[m] [illegible]

[illegible]

Tertio

Remouet obiectionem et ostendit [illegible]

Quarta scientia [illegible]

Duplex intelligentia [illegible]

Prima

Secunda

Ponit [illegible]

Artium Et de sensibus liber dicit Sed per istud intelligere
debemus Quod formam [illegible] et [illegible] non est scientia
ut [illegible] ponit in [illegible] reperit [illegible] de [illegible]
[illegible] Et [illegible] [illegible]
non habemus scientiam qualis sit [illegible] est
magnus [illegible] et [illegible]
[illegible] quod scientia [illegible] corporis [illegible]
sunt et [illegible] non possunt Cum [illegible] non sit
[illegible] magni [illegible] Est enim [illegible] et forma corporis [illegible]
[illegible] et omnia qui sensibus [illegible] Alia et alia [illegible]
[illegible] possit sit ut [illegible] Quod [illegible] non
[illegible] et Quod in [illegible] functione [illegible] Sed in solo
intellectus functione **Sequenti** numero 176 [illegible] quod [illegible]
semper Et ubique [illegible] et [illegible]
Quod [illegible] intelligi [illegible]
[illegible] qui [illegible] tempore [illegible]
[illegible] tempus [illegible] semper [illegible] intellectu [illegible]
[illegible] quod [illegible] intellectus a tempore absolutus [illegible]
[illegible] dependet aut quod in [illegible] tempus in [illegible] absolute
a tempore Quare [illegible] semper et [illegible] tempus [illegible]
tempus [illegible] semper [illegible] tempus [illegible] semper
existit [illegible] Et [illegible] ubique [illegible]
[illegible] quod [illegible] locum [illegible] et [illegible]
[illegible] Quod [illegible] Et [illegible] intelligencia
[illegible] in loco Sed [illegible] sit [illegible]
[illegible] quod [illegible] complete [illegible] et forma
[illegible] et [illegible] non [illegible] est
[illegible] quodam [illegible] existens Quod [illegible]
[illegible] Quod [illegible] non [illegible]
[illegible] manifestum [illegible] quod [illegible] semper [illegible]
[illegible] existit Quandocumque [illegible]
[illegible] quod in [illegible] Cum [illegible] quodlibet [illegible] sit
[illegible] Et ubique subsistit [illegible] Cum [illegible] non sit
[illegible] semper sit et semper tempus [illegible] Sed [illegible] sit
[illegible] sit ubique [illegible] quod existit Et quod [illegible] est
ubique existit [illegible] Quare [illegible] a [illegible]
[illegible] semper sit et ubique [illegible] tempus
Et [illegible] intelligencia [illegible] est **Alio modo** Et quod [illegible]
[illegible] intelligi [illegible] et [illegible] semper et ubique Cum
[illegible] particulare [illegible] intelligere possumus a sensibus sed [illegible]

utique causa propter quam communio de sensitiva operatione est habere ipsa
e vero sed intelligendo principia quae sensu exteriori [illegible] Et quia
veritas nostra de sensibilibus ipsis dependet [illegible] verum est propter
hic et nunc vero vero semper et ubique. Verbi causa ista sunt principia
particularia Sortes est albus Plato est albus et alia Sortes est currens et alia similia
quorum veritas non est semper et perpetua sed fortassis nunc Sortes est
Sortes cras niger [illegible] tamen vere albus. Ergo veritas huius propositionis Sortes est
albus non existit et non semper. Rursus in alio loco Sortes est albus
et quod de fugandis est in altero vero hic fortasse niger et alibi fortasse
fuit alterius coloris. Ergo veritas huius propositionis Sortes est fugandus
hic est et non apud quoslibet. Verum vero semper est et ubique et veritas propositionis
veritas est perpetua et veritas [illegible] apud quoslibet verum est. Causa verbi
hic propter hoc est [illegible] et hic et nunc et cras et apud quoslibet
sive hispanos sive italos sive gallos sive quoscumque alios alterius terrae
in aliis [illegible] [illegible] hic et nunc vero vero semper et ubique

Sequitur Capitulum Vigesimum quintum

Capitulum 25^m ostendit Aristoteles quod in omni syllogismo sunt media finita — *Ostendit intentionem capituli huius*
[illegible] Quod quidem manifestum est [illegible] in principio syllogismi
[illegible] praemissas intelligit. Et tamen manifestum demonstrativi syllogismi
[illegible] demonstrativi praemissas [illegible] omnes de eisdem aliquando et sunt
scientiae demonstrativae quod est impossibile. Eodem capitulo removet obiectionem — *Removet obiectionem qua Aristoteles in 1° probavit*
videtur [illegible] quae prius dicta sunt capitulo 16°. Etiam dicit quod — *propositum alia possent*
posse habere infinita [illegible] praemissas. Sed [illegible]
possunt [illegible] extrema media posse in infinitum [illegible]
[illegible] qui [illegible] dicta sunt [illegible] si syllogismus
[illegible] in infinitum. Et si [illegible] sit infinita quod [illegible]
[illegible] ex quibus [illegible] habeat infinita [illegible] demonstrationis principia. Non sic
de demonstrationibus [illegible] sed [illegible] demonstrationibus aut alio [illegible]
[illegible] Non [illegible] infinitas si [illegible] quaedam aliquando
[illegible] sunt infinita. Sed litterae [illegible] finitae [illegible] litteris
[illegible] [illegible] sunt infinita

Sequitur Capitulum Vigesimum 6m

Capitulum 26^m determinat Aristoteles de habitibus nostri intellectus — *Proponit intentionem capituli huius*
scilicet de scientia et opinione. Aliqui opinantur [illegible] quod scientia
et opinio eiusdem. Et de eodem obiecto non possit [illegible]
[illegible] Et tamen opinionem [illegible] scientiae [illegible] — *Probat propositum*
impossibile est aliquid de aliquo [illegible] et [illegible]
[illegible] est quod scientia et opinio eiusdem obiecti et in eodem

Intelligencia dicti numero 183 [illegible] quod opinio ſit aſſenſus procedens immediate pro [illegible] quod a [illegible] [illegible] pont

ſte ſit apparentur [illegible] Eodem capite numero 183° dt
quod opinio ſit aſſenſus immediate procedens Pro quo **Sci-**
endum Quod duplex eſt opinio **Quedam** eſt ſimplex
et que ſine aliqua ratiocinatione acquiſita eſt **Quedam** vero
[illegible] [illegible] et aliqua ratiocinatione habetur
Prima [illegible] ſimplex eſt [illegible] procedens immediate [illegible]
ſit aſſenſus procedens [illegible] ſit [illegible] dare
medium [illegible] immediate procedens [illegible] aſſenſus [illegible]
procedens [illegible] aſſenſus [illegible] aliquod medium [illegible]
[illegible] ratiocinatione [illegible] [illegible]
mediate [illegible] ſcientia [illegible] acquiſita eſt Et [illegible]
[illegible] ſcientia [illegible] ab eiſdem opinionibus diſtinguit ut
[illegible] **Sequenti** Numero 184°

Queſtio mota numero 184

Mouet queſtionem hoc modo Cum idem ſit opinabile et ſcibile
Cum eadem [illegible] ab aliquibus opinari poſſit ab aliis vero ſciri [illegible]
[illegible] ſcientia et opinio [illegible] Vel quod ſatis opinari poteſt [illegible]
[illegible] aliquod ſatis [illegible] opinari [illegible] ſcientia

Solutio numero ſequenti

et opinio **Reſpondet** [illegible] ſequenti numero quod ſit
[illegible] ſcientia et opinio et [illegible] obiectioni [illegible] dicit
Quod verum eſt quod ſatis poſſe opinari [illegible] alterum ſatis
[illegible] poſſe opinari et [illegible] aliquid ſatis [illegible] aſſer-
[illegible] aſſenſu [illegible] [illegible]
[illegible] aſſentiret [illegible] [illegible]
[illegible] conſideraret [illegible] formidine [illegible]
[illegible] hoc modo [illegible]
eſt idem poſſe ſciri ab aliquibus et [illegible] ab aliis opinari [illegible]
[illegible] ſatis et opinatur aliquod [illegible] opinatur [illegible]
[illegible] formidine [illegible] quibus ſine formidine
Non ſit [illegible] ſcientia et opinio [illegible]
ſit opinabile et ſcibile Quod [illegible] manifeſtum [illegible]
tangibile et viſibile [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ſit [illegible] et [illegible]
eſt ſenſu perceptibile [illegible] intellectu [illegible]
[illegible] intellectu et ſenſibus [illegible] [illegible] ſit [illegible]

intellectus et sensualis potentia. Cum igitur ex identitate obiecti
non possit inferri potentiae identitas, fit ut scientia et opinio
non sit idem quamvis scibile et opinabile sint unum et idem. **Se-**
quenti numero 18. Docet quomodo conveniat scibile et opinabi- Dicitur in numero 18
le et quomodo differunt. Iuxta dicit quod scibile et opinabile
sunt idem et [illegible] conveniunt quemadmodum opinio vera dicitur alicui et
eidem [illegible] opinabili. Eiusdem enim est habere opinionem veram et falsam
diametri quadrati. Cum [illegible] opinentur diametrum quadrati esse commensurabilem
[illegible] nulla [illegible] scientiae [illegible] incommensurabile [illegible]
Cum vero [illegible] quadrati [illegible] potest esse [illegible] vel [illegible] opinatur
sunt eiusdem habere et scientiam et opinionem ~~[illegible]~~
Nam de animali [illegible] non possit non esse animal habetur scientia et
certa quaedam cognitio. Sed de animali quod possit non esse animal habetur
opinio et certa quaedam cognitio. Rursus quod de homine per se praedi-
catur animal habetur scientia. Sed de eodem non autem praedicatur animal
habetur opinio. Hoc est quod dicit textus hunc in modum: Similiter Textus
autem et scientia et opinio eiusdem sunt. Hic enim fuit animalis est quod
est [illegible] non esse animal. Illa quidem quae est [illegible] ut si
hic quid quod quidem hominis quidem est. Illa vero hominis quidem
non autem quod quidem hominis est. Idem enim est quia homo
hoc autem fuit non est. Quod totum patet ex dictis. Ac si huius declaratio
diceret: Quemadmodum de diversis rationibus opinabi-
lis et aliquid scibile sunt de eisdem diversis rationibus
habetur et scientia et opinio.

Sequitur caput vicesimum 7m.

Capitulum 27m determinat Aristoteles de solertia Quod proposito [illegible]
[illegible] de promptitudine et [illegible] quadam habilitate ad causas
alicuius rei inveniendam. Dicit enim quod solertia est cito et quasi
sine tempore medium excogitare per quod aliquid sciri possit
vel quod cito et quasi sine tempore excogitatione rei alicuius
causa fiunt. Et huiusmodi determinatio patet contra eandem Quare hic in hoc de
quae prius dicta sunt in hoc primo libro. Sed magis ad [illegible] libro solertia dicit [illegible]

Docuit etiam 2us liber de medio demonstrationis mentionem facit et quomodo illud sit reperiatur et de eodem est scientia

Primi Posteriorum
finis
laus deo
Amen

Incipit feliciter secundus
Posteriorum
liber

Quemadmodum ostendit ar[istoteles] in libris priorum quid sit sillogismus et quibus quot et qualibus propositionibus constat Insuper quomodo

Acquiratur perspiciendo inveniendi medium sillogismi hic in libro posteriorum porrecta quod ostendit quid demonstratio Ex quibus et quot propositionibus constet Consequenter in hoc 2° libro determinatur de [illegible] et medio ipsius demonstrationis et quo facto facile reperiatur

Intencio totius libri huius 2i

Primo determinat de questionibus scibilibus et ad scientiam [illegible] omnibus applicabilibus ut sic amplius dicitur de inventione et demonstrationis medio Nam omnis inventio per demonstrationem habetur demonstratio autem nisi per medium et [illegible] Medium autem per questiones scibiles inveniri facile solet [illegible] de questionibus scibilibus de communi in principio huius 2i libri dicit aristoteles [illegible] questiones sunt quatuor Due sunt de incomplexo sicut questio si est et questio quid Alie due sunt de complexo [illegible] sicut questio quia est et questio propter quid est Questio si est est per quam querimus utrum res sit [illegible] in rerum natura existat ut utrum deus existat utrum centaurus Et sic de similibus Questio quid est est per quam querimus diffinitionem alicuius rei ut quid deus et quid est Questio Quia est est per quam querimus utrum [illegible] insit [illegible] aut non insit ut [illegible] Questio propter quid est per quam querimus [illegible]

Intencio huius primi capituli

Divisio omnium questionum scibilium

Quid questio si est

Quid questio quid

Quid questio quia

Quid questio propter quid

Questionum ordo [illegible] ad invicem

[illegible]

diffinitio et sic dicitur Et relacione huius sumitur Postremo
infert ut quod diffinitio componitur [illegible] quod per
diffinitionem [illegible] aliquam [illegible] Ex quo [illegible]
diffinitio Et ut [illegible] [illegible] alterum [illegible] quis
scientie Nuncupatur sibi [illegible] scientijs [illegible]
et sic Complectatur [illegible] [illegible] scientie sibi Et quia
sufficienter satisfacit his quatuor questionibus et sufficienter [illegible]
[illegible] scientia [illegible] sit 4or predicte questiones ubi causa quia
satisfacit his 4or questionibus si numerus est quod sit numerus
utrum numerus sit par vel impar [illegible] vel [illegible]
vel [illegible] par vel [illegible] impar [illegible] quod
numerus sit par propter quod impar [illegible]
[illegible] pars par et pars impar sufficienter [illegible]
si numerus existit et quid sit numerus et de numero [illegible]
[illegible] [illegible] causa [illegible]
[illegible] numerus [illegible] sit [illegible] scientie
sibi [illegible] questionis sibi [illegible] numero sunt equales
his que [illegible] **Quia sit** [illegible] questionibus
quid respondetur quia sit [illegible] de quibus sit questio **sit**
Etiam ut quod [illegible] scientie questiones [illegible]
[illegible] in eadem scientia comprehenduntur **sit Postre-**
mo ut [illegible] questiones [illegible] numero
sunt equales

Sequitur Caput Secundum

Capite Secundo ostendit aristoteles quod iste 4or questiones
sibi [illegible] ad medium [illegible] demonstrationis [illegible] Quod
[illegible] [illegible] est [illegible] medij et [illegible] cause Nam quia interro-
gat si est [illegible] querere videtur an sit [illegible] aliquod
[illegible] [illegible] possit [illegible] [illegible] qui interrogat
utrum sit homo [illegible] ad felicitatem [illegible] videtur
utrum sit aliqua causa propter quam [illegible] homo ad
felicitatem [illegible] Amplius Qui petit de homine quid sit [illegible]
interrogat [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] diffinitio [illegible]
est et medium [illegible] de [illegible] Postremo

Cum quarto modo interrogat et patet quod causam interrogat
quaere scitur an sit luna vel luna eclipsatur utrumque harum
quattuor quaestionum scibilium medium interrogat atque causam demonstrativam
Atque hoc dicitur propter atque convertendo Nam tres
primae quaestiones scilicet si est quid est et quia est interrogant si sit
medium quarta vero quid sit medium interrogat Item quaeritur
quare tamquam hic tres dubiis rectis aequalibus Non patet utrum
sit aliquod medium et causa per quod demonstretur triangulum
habere tres duobus rectis aequales Sed causa aliquam esse et medium
supponit Et quid sit hoc ipsum interrogat Textus Quod
Ut dictum Contingit itaque in istis quaestionibus quaerere aut
si est aut quid est medium **Consequenter** hoc idem probat
quod in medio causa et medio idem sit si utrumque habet
prima quaestio causam interrogat et medium interrogat quod
sit oppositum Minorem probat ex textu **Consequenter**
satisfacit tacitae obiectioni vel dubitationi Nam quaerens
posset dicere quod sic ratione quaestionem patet quod et quia est causa interrogat
quare atque medium non est aut res tam manifesta in quaestionibus
si est et quid est Dicere posset quis quaerere has duas
solas quaestiones patet quod et quia est medium interrogare
non aut alias duas Respondet aristoteles dicens Quod
quandoque medium dubile sit aliquod medium et causa quare
aliquid scitur respectu lunae vel hoc scilicet Cum dubile sit
causa ipsius in simpliciter alicuius scilicet Dicere quod interrogat
utrum homo sit causam interrogat et medium quaerit sic in
terrogare Est ne homo vel Et quaerere in Textus Hoc est quod
Ut textus Causa enim ipsius non hoc aut hoc sed simpliciter
substantia aut non simpliciter sed aliquid eorum quae per se aut
secundum accidens medium est Nihil differt aliquid enim patet monstra
re ratio quod quod dicit sicut quod quod est et patet quod
est in duo et causa Quod sicut sapientia dicitur
Nam idem Respondeat ad quaestionem quid est et patet

Dicit quod in omnibus quaestionibus medium

Textus

Alia ratio ad propositum

Dubitatio quae innuitur
Causa cum ipsius in simpliciter

Dissolutio

Textus

Ut si querat quid est defectus lune Respondemus quod est
privatio in luna propter terram interpositam inter solem et lunam Quod
si quis querat propter quid luna deficit id est eclipsatur Respondemus
quia propter defectum luminis ob terram interpositam Amplius
si quis [querat] quid sit consonantia Respondemus quod est numerorum
proportio in acuto et gravi sicut ad rationem. Si dicatur quare
sit consonantia sicut interrogatur. Sed quando est consonantia
in numerorum proportione consistit ut diatesseron in sesquitertio sicut
tertia proportione diapente in emiolo et in proportione sesqui-
altera Et diapason in duplici et in proportione dupla quod
nostro proposito sufficiunt ex his subsequentibus satis declaranda
quod in arte dicitur ex musicis requirendum est **Tertia**

Tertia ratio probans propositum

Ratio est quia nos aliquod sensu percipientes hoc quidem si non interro-
gamus neque propter quid Nam quod sensui apparet et magis
sensibiliter manifestum frustra et otiose interrogatur Ergo hee
4or questiones tantum interrogantur et demonstrationibus inveniuntur Quod
est propositum

Sequitur capitulum tertium

Ostendit intentionem capituli huius

Capite tertio demonstrat aristotiles quod diffinitio
et demonstratio non sunt eiusdem Et quod intelligere non debemus
quod de aliquo nihil demonstratur et si eius diffinitio fuerit aliqua quia
id enim falsum est Nam omne quod diffinitur privationes huius non plurima
Quia de eadem demonstrari potest huius enim diffinitio propria et demonstratio

per que diffinientur quare ut rem composita s[ine] ... nota est
et quod s[i] ... rei [com]posita ut quasdam proprietates habeat s[ed]
vero primo cuius diffinitio de eodem aliquid demonstrari. Et
[illegible] tituli capitis intelligendus est de eo quod diffinitur
et de eodem quod demonstratur tunc enim cuius s[it] demonstratio diffinitio
eadem non s[it] demonstratio et econverso. Est enim diffinitio termini simpli- Probat propositum
cis et incomplexi demonstratio autem est rei conclusionis que quidem
complexa est et composita. Complexi vero diffinitio non est. Eo
sola specie diffiniatur. Et incomplexi demonstratio non est. Eo demon-
stratur sola quia sequitur non sit eiusdem demonstratio et diffinitio. Presens Divisio capitis in tres
caput in tres partes distinctas per tres numeros ternarium quater- partes
narium et quinarium. In parte prima determinat quod non diffi-
cuius sit diffinitio illius sit et demonstratio. Et hoc quinque rationibus Quod [illegible] quinque
Prima quia omnis diffinitio universalis et affirmativa predicatur rationibus probata
de suo specie. Sed sillogismorum quedam sunt affirmativi et quedam Prima
negativi quales sunt in secunda figura. Et quedam particulares quales
in tertia. Ergo non sunt eidem scire per demonstrationem et scire
per diffinitionem. Quia secundum demonstrationem aliquid scimus predicatur
et negative. Secunda non omnium predicamentorum sillogismorum
prime figure sit diffinitio. Nam non diffinitur quod omnis triangulus Secunda ratio
habeat tres duobus rectis equos. Est enim aliquid complexum atque conclusio
Tercia quia si scire per demonstrationem et per diffinitionem esset idem Tercia
sequeretur quod quis sine ~~[illegible]~~ demonstratione haberet scientiam
Nam possibile est ut quispiam alicuius diffinitionem habeat et illius non
habeat demonstrationem quia s[it] simplex quia sola demonstratio facit
scire. Ergo non idem sunt scire per demonstrationem et per diffinitionem scire Quarta
Quarta diffinientes [illegible] conclusionem que per se insunt
Et [illegible] Nam que per se insunt et [illegible] sunt passiones
que necessario et accidentaliter de suo subiecto predicantur. Demonstrationes Quinta
autem has [illegible] concludunt. Ergo propositum. Quinta diffinitio
s[it] rei quedam essencialis notificatio demonstratio vero potius est quedam
accidentalis rei notificatio [illegible] passionem de suo subiecto demonstrat
Ergo propositum. Sequenti numero scilicet 4o ostendit quod Secunda pars huius
non omnis cuius sit demonstratio illius sit et diffinitio. Hoc capitis numero 4
duabus rationibus que ex se ipsis manifeste sunt satis

Tertia pars huius capituli

Numero Quinto ostendit quod nullus [illegible] demonstrat-
[illegible] Et [illegible] nullus [illegible] demonstratione
Quod ex declaratione tituli ex satis manifestum [illegible] quinto
numero Quinto [illegible] facit [illegible]
[illegible] aliud [illegible] apparet [illegible] intelligi debet
[illegible] in [illegible] in hac [illegible]
[illegible]
[illegible] in hac [illegible]
[illegible]
[illegible]

Sequitur Caput Quartum

Intentio capituli

Capite Quarto ostendit [illegible] quod per syllogismum [illegible]
[illegible] demonstrari [illegible] diffinitio [illegible] intelli-
gendum [illegible] demonstrari [illegible] diffinitio
[illegible]
[illegible] medium et causa [illegible] eclipsis
lune [illegible] interpositio terre inter solem et lunam Et demonstratio ex syllo-
gismo [illegible] in mediatis [illegible] atque causis
[illegible] diffinitionis [illegible]
[illegible] effectum [illegible] causa [illegible] eclipsis lune [illegible]
[illegible] in luna demonstratio [illegible] syllogismo [illegible]
[illegible] diffinitio [illegible] demonstrare [illegible]
[illegible] in medio interpositio terre [illegible]
[illegible] in luna [illegible] eclipsis lune [illegible] interpositio terre inter solem
et lunam [illegible] eclipsis lune [illegible] in luna [illegible]
quod procedit ex [illegible] immediatis [illegible]
[illegible] demonstratio [illegible] demonstratio syllogismo
[illegible]
[illegible] intelligere [illegible] quod [illegible]
[illegible] diffinitio demonstrative [illegible] demonstrari
[illegible] syllogismo [illegible] particula [illegible] quod
est [illegible] in [illegible] quod quid [illegible] Et [illegible]
[illegible] demonstrationis [illegible] causa [illegible]
[illegible] a [illegible] demonstrari [illegible] diffinitio [illegible]

probat intentionem capituli huius

particula in [illegible] quod quid [illegible]
[illegible] a demonstratione [illegible]

ut m[aio]r a est c dicere aliquod medium sit p[ro]p[ter] illud b [illegible] fu-
erit ar[gumen]to q[uo]d p[ro]p[ter] causam a demonstrari de c in hac particula
ut quod c sequitur ut h[ic] particula quod quod s[i] in utroq[ue]
premissarum ponitur debeat Quod vero illud sequatur p[ate]t q[uia] si
n[on] sit a in[est] [omni] ut[rum]q[ue] b Et sit b ut[rum]q[ue] ame[n] q[uo]d c quod oportet
a n[on] sit q[uo]d c in hac particula ut quod est Nam q[uo]d si [illegible]
ut[rum]q[ue] [illegible] alia q[uo]d v[er]o h[oc] [illegible] ut[rum]q[ue] at [illegible] [illegible]
h[oc] in particula Quod quod et tantum d[e] **Rursus**
n[on] sufficit quod in sola minori premissa ponatur hec particula ut quod
est [illegible] in eadem particula p[ro]ut in p[ro]positi[on]e Nam si
a quod sufficit ut[rum]q[ue] Et in hac particula ut quod est q[uo]d b et b
[illegible] ut[rum]q[ue] q[uo]d c [illegible] n[on] oportebit q[uo]d a a[ttri]buatur [illegible] de
[illegible] c in particula ut quod est Nam si [illegible] sensibili
p[re]dicatur ut quod s[i] de [illegible] Et at ut[rum]q[ue] de homine p[re]dicatur
Et si [illegible] sensibile n[on] p[re]dicatur de homo ut quod est
et tantum d[e] Ergo ad [in]ferendum [illegible] [illegible] n[on] sufficit
Quod in sola minore ponatur particula ut quod est Nec etiam
sufficit si in sola maiore [illegible] [illegible] si a ut[rum]q[ue] in[est] b
Et b ut[rum]q[ue] [illegible] quod est [illegible] q[uo]d c Quod oportet [illegible] in[est]
ut[rum]q[ue] Et ut quod est [illegible] [illegible] Nam [illegible] de [illegible]
[illegible] p[re]dicatur ut[rum]q[ue] at [illegible] de homine p[re]dicatur ut quod
est et tantum d[e] n[on] [illegible] de homine [illegible] p[re]dicatur
Et in p[ar]ticula ut quod est Ergo [illegible] hanc particulam in utraq[ue]
premissarum ponere Et [illegible] ~~sunt ponere [illegible]~~ h[oc] parte
[illegible] b si a ut quod est Et [illegible] c si b ut quod ut [illegible]
c si a ut quod est Sic demonstratur d[e] [illegible] de [illegible] diffinitio
[illegible] Nam [illegible] demonstrare [illegible] de diffi-
nitione in particula quod [illegible] sumimus in [illegible] [illegible] b
in minore premissa p[re]dicatur de c [illegible] particula ut quod
[illegible] si ut b [illegible] c d[e] aliquod [illegible] [illegible]
[illegible] Relinquitur ergo quod p[er] syllogismum [illegible]
d[e] n[on] ostendatur d[e] [illegible] diffinitio

Capitulum Quintum

Capitulum quintum ostendit ar[gumen]to quod p[er] syllogismum [illegible]
[illegible] n[on] p[ote]st d[e] demonstrari de [illegible] diffinitio syllogismus d[e]

Alia ratio

Quod ar[gumen]to p[er] syllogismum [illegible]

Alia [illegible]

[illegible] quod syllogismum [illegible]
Quod syllogismum [illegible]

utrumque in terminis maiore premissa ponitur aliquid ostendendo et
in quo ... quod est esse in homine rationale vel irrationale omne hoc animal
omne hoc est rationale vel irrationale. Quod autem per huiusmodi sillogismum
non demonstratur diffinitio patet. ¶ Quia non probat [illegible]

diffinitio si aliquid ad diffinitionem superius diffinitio concluditur. Item nichil per interrogationes [illegible]

sive simplex demonstratur diffinitio. Nam quod
ad aliquem sillogizare nichil deducere demonstrat. Ergo non
demonstrantur per sillogismum si per huiusmodi interrogationes
non sillogizatur diffinitio. Ergo nichil deducens
demonstratur. Causa verbi si quis interrogat est
non homo animal vel inanimale. Et alter respondeat animal
[illegible] si non homo bipes quadrupes. Et alter respondeat
bipes [illegible] que [illegible] homo sit bipes
[illegible] ex alterius responsione et non propter [illegible]
[illegible] Quod ... ad verum sillogismum requiritur
[illegible] ad demonstrationem. ¶ Ratio quod huiusmodi [illegible]
interrogationibus per divisionem sumpta non sillogizatur. Patet
... sillogismus fiat in fallacia [illegible]. Nam
[illegible] quod homo animal rationale bipes [illegible]
particularem quod forsitan dubitabit. Quod [illegible]
hoc [illegible] homo animal vel inanimale [illegible]
[illegible] homo sit rationale vel irrationale
[illegible] rationale [illegible]. Nam qui dubitat
[illegible] homo animal et dubitabit quod homo non sit inanimale.
Et qui dubitat quod homo sit rationale [illegible] non dubitat ut homo
non sit irrationale. Et qui quod bipes et [illegible] quod non quadrupes
dubitabit [illegible] parte. Nichil per sillogismum deducendo nisi ex
interrogationibus per huiusmodi [illegible] demonstrabitur
diffinitio [illegible] non sillogizabitur. Sed [illegible]
[illegible] ex huiusmodi sillogismo et interrogationibus [illegible]
diffinitio [illegible] Quod [illegible]

Sequitur capitulum sextum

Capitulo 6° ostendit aristoteles quod non contingit demonstrare diffinitionem per [illegible] diffinitionem. Nec per [illegible]
diffinitionem [illegible] quod non est intelligendum quod [illegible]

Alia Ratio

Ostendit presens capitulum [illegible] intelligentia

possit demonstrari de suo diffinito si eiusdem diffinitionis demonstratio
interponatur per medio demonstrationis etiam quantum ad verum sit non
tamen illud concludere videtur Ut verbi causa quod homo
ab ratione demonstretur de diffinito homo per demonstrationem alteram scilicet racionale
potest animal sensibile rationale Sed respondet Quod demonstratio
non sit demonstrari de suo diffinito per demonstrationem demonstrationis l
per demonstrationem huius vocabuli diffinitionis Videlicet per hanc orationem
[illegible] quod de aliquo in eo quod quid est predicatur Vel per
hanc orationem id est dicit quod quid est rei per essentialia Respondet per demonstrationem
grati non sit demonstrari demonstrationem de suo diffinito id est per hoc quod diffinitio
diffinitionis sit alicuius demonstratio alicuius quantum sit demonstratio eiusdem
subiecti Non possumus demonstrare quod quantum talis diffinitionis sit
demonstratio aliqua quod sint in data propositione Nam si peteremus quare
[illegible] ac si per divisionem sillogizaremus Quod numerum ii glossa [illegible]
Quod scilicet non contingit demonstrationem demonstrare de suo diffinito per
demonstrationem demonstrationis Nam qui hoc pacto ~~sillogizaret~~ demonstraret peteret
principium quia scilicet nihil concludit assumit in antea Et ad hoc
[illegible] assumit Verbi causa Ut si aliquis hoc pacto arguit volens
demonstrare demonstrationem ab ratione [illegible] demonstrationem [illegible]
quod dicit quid est rei per essentialia [illegible] sed [illegible]
[illegible] ab ratione [illegible] demonstratio [illegible] duplex
[illegible] quia scilicet minor premissa et eadem [illegible] probanda volumus con
cludere demonstrationem de suo diffinito et eandem de eodem
in maiori premissa sumimus [illegible] minore
premissa quia [illegible] est [illegible] Tertius
tertius [illegible] in principio accepit Quod quod erat [illegible]
[illegible] hoc quasi dicat accepit Non est ergo bona demon
stratio [illegible] per diffinitionem diffinitionis demonstratur de suo diff
inito Attamen est sillogismus quo demonstrationem de suo diffinito sillogi
sat hoc est Quod est tertius Et ad dubitantem an sillogismus Tertij
est [illegible] Respondet **Sequenti** dubitatio numero 17
numero 17o interrogat utrum per diffinitionem grati possit demonstratio
de suo diffinito demonstrari Verbi causa Ut per hoc quod
bonum sit divisibile in quod natum [illegible] divisibile Et de malo
[illegible] non demonstrabitur indivisibile **Respondet** [illegible] dispositio

quam interrogat de aliquo esse bipes non recta demonstrabitur De malo
Non est enim recta demonstratio que hoc pacto fieret bonum est divisi-
bile ergo malum est indivisibile Sed enim ab intentatis petitur principium
Cum autem sit eque ignotum siue contrarium Nam quam unum dicunt contrarium
ut reliquum dubitet est ratio eo quod qui dubitat malum esse divi-
sibile et bonum esse divisibile dubitabit **Rursus** cum sic

Alia ratio propositi

argumentatur alio modo petit principium scilicet assumit quod
probare debet Vult enim demonstrare diffinitionem de suo diffinito quam de
eodem in antecedente assumit Nam ex contrario bonum dicitur esse
divisibile Et hoc dicit textus Etiam huic accipiens quod erat demonstratum — Textus
Protasia sufficiat tacita obiectione Posset enim quispiam hoc pacto

Obiectio contra dictam rationem

Argumentari In hac ratione bonum est divisibile ergo
malum est indivisibile Alia est diffinitio que de suo diffinito
predicatur in consequente et altera que de eodem in antecedente predicatur Ergo que
sic argumentatur non petit principium Cum non sit quod in antecedente assu-
mat idem Aristoteles **Respondet** concedendo illas diffinitiones

Solutio

esse diversas Verum tamen hoc nihil obstat Etiam enim diffinitionum
est eadem ratio Ergo per diffinitionem assumptam in antecedente propterea
demonstratur ea que est in consequente Nam in omni bona demon-
stratione oportet ~~antecedens~~ consequens inferri ex ~~consequenti~~ antecedenti tamquam
quando autem eius consequenti non fuerit eadem ratio Et hoc est — Textus
quod dicit textus Alteram autem sit enim in demonstrationibus
est hoc ~~[illegible]~~ oppositum quando de hoc sit non oppositum
neque tamen est eadem ratio Non igitur potest diffinitio demon-
strari de suo diffinito per contrarii sui diffinitionem

Sequitur Caput Septimum

Intentio huius capitis cum rationibus probata

Capitulum 7m demonstrat amplius Aristoteles diffinitionem non posse
demonstrari de suo diffinito scilicet quam contendit illud ipsum
esse [illegible] nihil de necessitate inferret Et his que [illegible]
et concessit quod ad demonstrationem requiritur **Primo**

Prima ratio

[illegible] aliquid quod est Et quod est [illegible]
[illegible] quod est et quod est [illegible]
[illegible] et quod ad [illegible] maior patet [illegible]

quod non existit non est diffinitio [illegible] quid [illegible]
quod est [illegible] **Secundo** Si quispiam demonstret quid — Secundo
quid est vir et [illegible] et demonstret Nam ex precedenti ratione
nichil diffinitur quod non existit Sed quid est [illegible]
Nam dicit [illegible] quod est compositum est ad aliquid unum et
demonstrare alterum aliquid [illegible] demonstrasset [illegible]
dicit et demonstrat **Tercio** Per demonstrationem non [illegible] — Tercia
[illegible] quod est [illegible] compositum [illegible] aliquam [illegible] quesitum
[illegible] querit Sed [illegible] compositum [illegible]
quod est quesitum quid est solum [illegible] queritur [illegible] non [illegible]
hoc dicit [illegible] Per demonstrationem [illegible] — Textus
demonstrare [illegible] Nam [illegible]
[illegible] quod [illegible] textus [illegible] intelligendum — Exposicio
per demonstrationem demonstrantur [illegible] aliquid et aliquam [illegible]
[illegible] Sed dicit non [illegible] demonstrant Nam questio
[illegible] non [illegible] respicit [illegible] Nec ipsam substantiam
per quam diffinitio dari debet **Quo fit** [illegible] — Correlarium
quod geometra accipit quid significat triangulus
~~triangulus~~ et demonstrat quia est triangulus [illegible]
intelligendum geometra demonstrare triangulum existere
Nam [illegible] quod [illegible] est [illegible] accidentis
sunt demonstrationibus [illegible] supponunt
geometre [illegible] existere et [illegible]
[illegible] Sed hoc intelligere debemus quod geometer de-
monstrat quod est triangulus [illegible] quod triangulus [illegible] hoc vel
hoc [illegible] tales vel tales [illegible] **Quarto** si [illegible] — Quarta
[illegible] diffinitio posset demonstrari Sequeretur
quod [illegible] quidam [illegible] et non [illegible]
[illegible] et impossibile Nam [illegible] est aliquid
compositum et quod [illegible] diffinitio non [illegible]
[illegible] impossibile [illegible] Nam [illegible] quid
[illegible]
[illegible] quod [illegible]

Quinta | nescit per eandem non cognoscat si est illud ipsum **Quinta**
Si diffiniens demonstraret nesciret ergo vel quid sit scitum per
diffinitionem aut solum quod significat diffinitum sciret. Non per se
differentes diffinitiones quid nominis demonstraret quid rei Quod
a simplici sed hoc non sit [illegible] que per talem diffinitionem scitur Nec
tamen etiam veritatem habebit Aliquando idem erit quod nominis et
quid rei diffinitio Et unum non erit altera validior Cum
utraque quidem non sit demonstrativa [illegible] simplicis [illegible]

Tres rationes probantes istam quintam

aut Et quid res sit scientia habeat quamdiu non possent
idem diffinitio quid et diffinitio quid rei Probat tribus rationibus

Prima

Prima quia eorum que non sunt est diffinitio et etiam utrumque
tamen rerum non existentium (sed diffinitio quid nominis est quid nominis
diffinitio) et per consequens idem sit quid rei et quid nominis
diffinitio sed rerum non existentium erit quid rei diffinitio Quod est impossibile
Aliquando idem erit existere aliquid et illud idem non existere

Secunda

Secunda quia si res hoc pacto scientie habeat non nisi per diffinitiones loquentium
tunc orationibus potentiam imponendi in complexum illud idem significans
quod per orationes [illegible] per [illegible] loquentes [illegible] dif-
finitionibus [illegible] Nam diffinitio quid nominis non nisi quid per
terminum explicat Et sic etiam qui possunt [illegible] illud idem significare
quod orationes Et [illegible] illas orationes explicant [illegible]
Ideo per imponendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
multis orationibus non nisi [illegible] [illegible] loquimur Quod
est manifeste falsum aliquando [illegible] [illegible] quod [illegible]
historia explicat erit diffinitio

Tercia

Tercia [illegible]
quid rei [illegible] sed que diffinitio diffinitio [illegible] [illegible]
astronomi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quid nominis [illegible] in aliqua sci-
entia demonstrari possit tamen quod solum nominis [illegible] explicat
Et nominis [illegible] in [illegible] supponendo est Et quod sit
[illegible] [illegible] supponit [illegible] et quod numerus [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] supponit Et
quod in [illegible] [illegible]

Sequitur Caput Octavum

Propositum capituli istius

Capitulo 8o ostendit Aristoteles quod diffinitio diffinitio [illegible] diffinitio
demonstrari [illegible] quod [illegible] ipsum aliquando [illegible] [illegible]
sed diffinitionem eiusdem rei quedam [illegible] Et quedam [illegible] [illegible]

Illa vero quibus ut effectus datur sine medio diffinito demonstrari potest per causam quia sicut ut dictum est que dicta sunt patent declarata. Et hoc infert correlarium quod in demonstrationibus reperitur quedam differentia. Est enim aliqua que alteram monstrat et que per alteram non demonstratur. quia loquitur ea que per causam procedit cum quia causa hic vero alteram demonstrat et quia diffinitio sive immediata vero per nihil aliud demonstratur potest alteram sine diffinitionibus que monstrantur et per se aliud nihil monstrari potest quibus sine causa que per effectum procedit. Nam quia hic effectus vero per alterum monstratur et quia causa non hic vero per ipsum nihil aliud monstrari potest. Postremo statis finit partem directionem **Argumentatur** contra quemque hoc parte. Dicit in multis capitulis non fuit argumentatum quod diffinitio non sit monstranda de suo diffinito cum diffinitio et demonstratio non sint eiusdem rei. Nos dicit suo diffinito demonstratur suam diffinitionem per sillogismum complet per demonstrationem suum fiet per demonstrationem dicitur nec per contrarium diffinitionem. Nec quoniam alteram vero quod fiet dicit in hoc capite prius quod sine monstrari potest per aliud quod est **Respondet** quod iste modus qui in hoc capite declaratur per quem sit quedam demonstrationum de suo diffinito posset demonstrari non sine vera demonstratio. Cum hoc parte demonstrationis sicut demonstrationum de suo diffinito recto sillogismo concludamus non tamen elludentes aliarum in eo quod quod et sub diffinitionis ratione. Verbi causa possibile quod ponit posterius inter solem et lunam demonstramus de luna privationem in luna [illegible] luminis eclipsis eiusdem [illegible] quod privatio luminis in luna sit diffinitio eclipsis lune [illegible] dicitur quod iste modus [illegible] demonstrationum de suo diffinito sine vera demonstratione modus quia sic [illegible] non demonstramus in eo quod quod est et sub diffinitionis ratione. Et hoc est quod dicit textus hic quod [illegible] modus quod non sit vera demonstratio [illegible] sed in sillogismus logicus.

Correlarium ostendens [illegible] explanata [illegible]

Obiectio [illegible]

Solutio

Textus

Sequitur Caput Nonum

Capite nono Amplius loquitur aristoteles de ipsa demonstratione [illegible] ad demonstrationem [illegible] quod non [illegible] quod est aliquid [illegible] Nempe sunt [illegible] capite quod ad quod est [illegible] sed [illegible]

Intencio capitis huius

extra aliquid conservare nisi per illud quod est conservativum sui
non possunt conservare quod est aliquid nisi per illud quod sit
conservativum. Sed non quaelibet causa finis est ut si aliquid
conservatum non sit conservantis quod sit quodammodo causa
conservatum et si aliquid manentis extra quod exsistet **Seq-**

Intelligentia numeri 18 **uenti** Numero 18° Ostendit quod multiplicat possunt
conservare si est necesse finis est ut sit ad aliquod conserva-
tum per se in essentia aut durationem. Secundo illud quod
conservare possunt si in actu Et non habent illis durationem
Verbi causa quod conservat si est tonitruo quod si fulgurans sit
tonitruo per actum conservat cum finis est ut sine tonitruo exstat
fulguratio. Respondeo si etiam fuisse conservat tonitrum et quod
illustratur per actum tonitrum fuisse conservat. Cum sine aliquis
exsistentia et fiat tonitrum. Item quod tonitrum conservat
et huiusmodi sonum aures per accidens tonitrum per actum conservat
necesse finis est ut tonitrum exstat et ab illo non indiget
Sed quod tonitrum exstare conservat materia quod necessarium
quoddam in nubibus factum exstare in essentia tonitrum exstat
res conservat. Nam sonus quidem factus in nubibus extra confluens
excellentiam ad latera nubis si durans tonitrum. Et finis non est
ut tonitrum exstat quod et sit exstet huiusmodi sonus. Item
quod conservat eclipsis solis exstare extra quod patet luminis
defectum in nostro emisphero per actum conservat. Nam durare
aliquis est et multas nubes generans patet luminis in
nostro emisphero defendatur. Et sic tunc non exstat solis de-
fectus. Respondeo tempore noctis patet luminis. Aliquid non
est quod tempore noctis solis eclipsis non exstare. Sed quod
solis eclipsis exstare nequit. Materia quod luna si durans
suppositum sub sole et media sub nostro soli et oculo applicans

Explicatio numeri 19 in essentia solis eclipsim exstare nequit **Sequentem**
Numero 19° Comparatur si est ad extra quod est durans quod
conservantes si est sit conservare per extra quod est quasi
si est aliquid conservat in essentia et durans [illegible]
finis est ut conservatas si [illegible] ad aliquid non sit conservat

Itaque quod Arist. hic ponit quod si ad aliquod eorum ante [illegible]
rium verbi causa si quis cognosceret defectum lune existere aut
quod interpositionem terre solis et lune aut quod partes lune que luminis
sunt illustrata a nobis avertantur aut quod extincto lune [illegible]
sit cognosceret si est lune defectus et propter quid lune defectus
Cum hec causa sit defectus lune et quod non eorum veritatem
secundum antiquorum quorundam opinionem. Credebant enim aliqui lunam
esse divisam in duas partes partes quidem inequales eorum hoc quod est
lumen suscipere vel habere. Namque eorum una pars erat opaca
lumine [illegible] lumen habens ex sua natura aut saltem ab altero lumine
recipit. Altera pars obscura et deserta quia nihil luminis
habet et quod lumen alterum recipere non potest hic lune potentialiter
ad modum [illegible] putabant lune eclipsim. Reliqui putabant
eclipsim lune esse luminis extinctionem quemadmodum dicebant
tonitruum nihil aliud esse quam extinctionem ignis in nube. Et quia
procedit sicut quod [illegible] si aliud [illegible] luminis
aut in aqua frigida [illegible] calidum. Alii vero longe melius
opinantes putabant eclipsim lune esse nihil aliud quam privationem
luminis in eadem propter terre solis et lune interpositionem prae-
dictorum. Cum autem manifestum est quod [illegible] sit
propter quid est quare [illegible] quidem est vera obiectio aut quia
lune aut motus luminis hec est causa altera [illegible] Se-
quenti. Numero 20 ponit correlarium quod sic
ex hiis que dicta sunt manifestum est quod quando [illegible] illa
quando demonstratio [illegible] si aliqua causa [illegible] demonstratio
non [illegible]. Cum dicta [illegible] videantur
videantur [illegible] sit [illegible] et in veritate sibi repugnantur. Namque
[illegible] intelligi quod [illegible] alia [illegible] [illegible]
[illegible] definitio [illegible] hic vero [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ea [illegible] causa [illegible]
vero intelligitur quod demonstratio non est [illegible]
[illegible] que [illegible] in praedicabilibus capitulis [illegible] quod [illegible]
non [illegible] demonstratio [illegible] definitio [illegible] syllogismus [illegible]
[illegible] syllogismus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vero [illegible]

Ponit opinionem antiquorum de defectu lune
Prima opinio

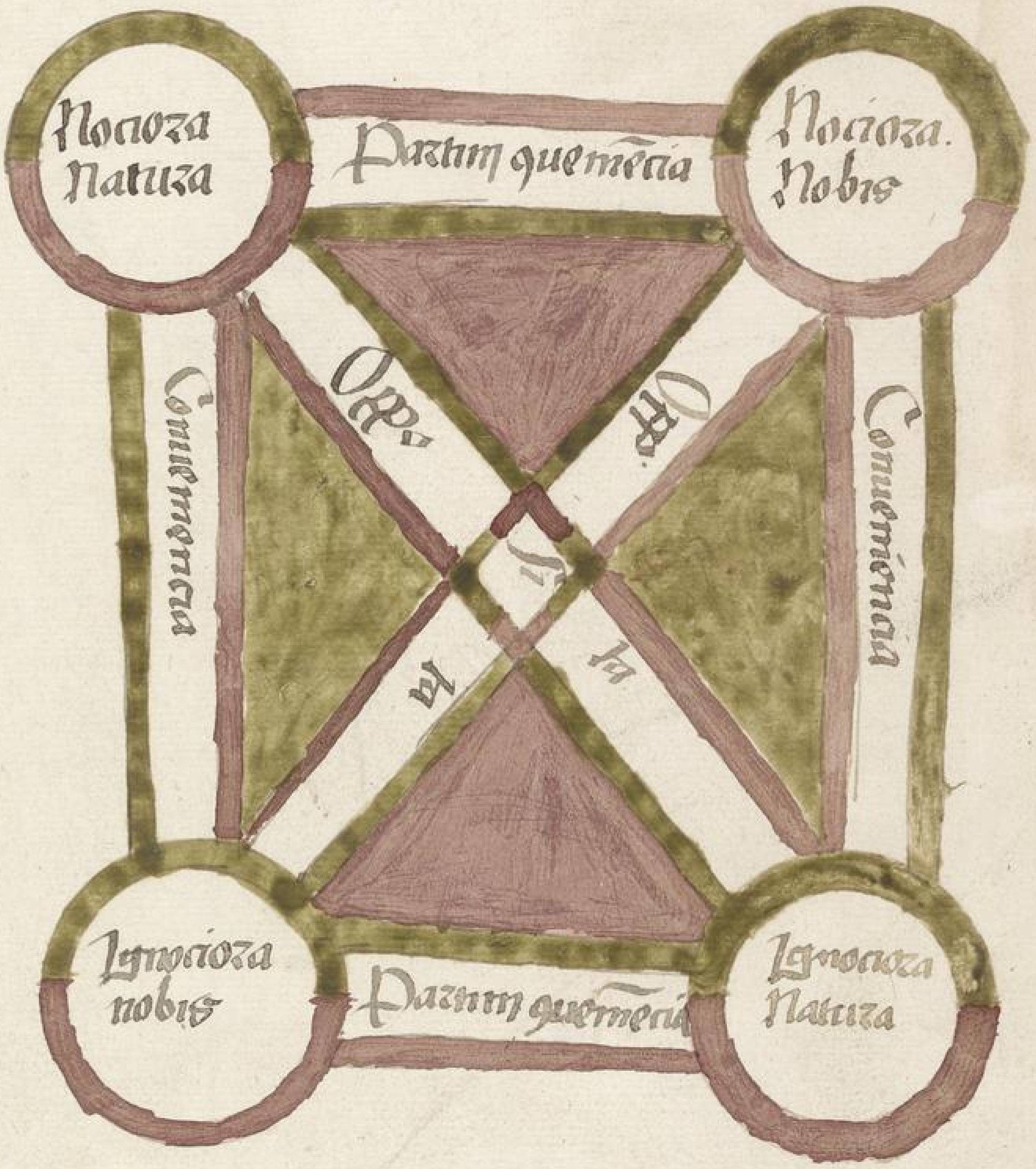
Alia opinio

Opinio [illegible] vera

[illegible]

Applicatio numero 20

Removet obiectionem quandam

Notiora Natura
Partium que mẽtia
Notiora. Nobis
Conuenientia
Opp°
Opp°
Conuenientia
Ignotiora nobis
Partium que mẽtia
Ignotiora Natura

Sequitur nonnulla In libros Physicorum Aristotelis Notanda A magistro anthonio Carpentier Collecta

Sequitur Caput primum Primi libri

Cum in unaquaque Sciencia modum procedendi observare oporteat Non igitur in merito hoc in loco de eo susapitur determinacio

Sciendum igitur circa prima quod Triplicia sunt principia Est Quo-
dam principium quod est substanciale principium alicuius rei quod quidem pars facta
in motu Alterum est principium secundum quod [illegible] aliquid rei sunt sit [illegible]
ut punctum principium linee Tercium est Propositio per se vera sicut ca-
pitur in libro posteriorum hoc etiam modo in proposito capitur Ut constat ex probacione
Quedam principia Nociora ipsa [illegible] Natura Solum aliquando sunt Alique vero
et nature et quo ad nos Nunc autem [illegible] sed notiora quo ad nos et non notiora nature
Quia [illegible] cum causa notior sit suo effectu nature sed principia cause sunt
[illegible] et ipsa [illegible] notiora sunt nature quare [illegible] sunt ut nature non notiora sunt
ipsa [illegible] Sunt etiam quedam principia que quo ad nos notiora sunt [illegible] quibus
[illegible] cognitis cognoscuntur et ea quare sed a nobis facilius concipiuntur Unde
Sciendum est quod possumus contemplari [illegible] respectum ut aliqua res dicitur
notior vel ignocior Primo ad nostram cognoscendi potenciam Sic quanto ea que
magis sensibus propria sunt sunt nobis notiora Secundo inspiciendo nature
obiecti Sic [illegible] que non sensu percipi sunt maxime cognoscibilia sunt Et ut
res universalior est tanto magis perceptibilis est [illegible] quo ad nos sed [illegible] nature
ut deus qui maxime a nostris sensibus [illegible] maxime cognoscibilis
est [illegible] solare [illegible] ut ab oculis [illegible] Quod autem solare [illegible]
[illegible] non capitur neque ab oculis intelligitur Deus hoc nostre visionis in-
firmitas nostri intellectus incapacitas parit Et quod notiora quo ad nos et nature
[illegible] Quo fit Ut aliquid non dicatur uni-
versalius [illegible] nobis altero que [illegible] altero plura [illegible] a nostris sensi-
bus est magis remotum Ita etiam [illegible] corpore [illegible]
[illegible] Fit Etiam Ut simplicia sunt [illegible] sed ut sensibile [illegible]
quod [illegible] est sensum et quod facilius [illegible] per sensum cognoscimus ut lapis
in [illegible] vel sensibile [illegible] facilius cognoscimus sensu quod hoc lapis est
quod iste vel ista lapis [illegible] sit Sic dicitur in tertio capitulo Cum dicit
Universaliora nobis esse notiora ~~nobis esse notiora~~ Vel aut intellectuale
[illegible] quo [illegible] facta [illegible] Fit Iterum Ut aliquid dicatur notius
nature et quo ad nos [illegible] esse est nostri natura [illegible]
illa quo ad nos Ut patet consideranti Iterum Ex [illegible] manifestum esse [illegible]

Vniuersalia realia non fuisse dicit metaphysice arist. Sicut enim vle totum esse intellectum
et non rei Est enim solum ille conceptus mentis et qui ex multis particularibus est generatus Secundum
eius vle quod in intellectu existit

Contra predicta et textum Arguitur Primo
Quod totum compositum non sit magis sensui perceptibile quam sue partes quia illud
quod magis tendit ad unitatem magis recedit a nostris sensibus et magis
a nobis est remotum sed totum compositum magis tendit ad unitatem quam sue partes ad diuersitatem
ergo sue partes sunt notiores Dicitur in 3a quare quod quantum totum est sensibile **Secundo**
Arguitur quod confusiora non sunt notiora quia diffinitio naturaliter notior est quam diffi-
nitum sed genus est confusius sua diffinitione ut ex 2a probatione [illegible] diffinitum
erit ergo genus notius sua diffinitione quod manifeste falsum est **Tercio Ar-**
guitur Diffinitio notior vlis generatur ex notioribus simpliciter ut patet ex alibi
posteriorum ergo notiora simpliciter erit notior natura quam vle cum sit causa natura notior
sit suo effectu **Quarto Arguitur** quod idem non sit notius alteri
quo ad nos et natura hoc enim contra notas est Dicit enim nota quod notiora ad nos
non sint notiora simpliciter atque natura et eodem modo habetur quasi in paraphrasi
Quia non sunt eadem [illegible] notiora ad nos et notiora natura [illegible] Sed in opposito
patet Dicitur simpliciter Nam habetur in 3a quare et in 3a philosophie [illegible] quod [illegible]
patet hic notiora vlia non sunt quam pluralitas quare sunt magis nota nobis et sint simpliciter
magis nota ergo oppositum **Quinto Arguitur** 3a [illegible] concedit [illegible]
[illegible] dicitur simpliciter in 2a quod notioribus nobis simpliciter procedendum Et in 3a dicit quod
ab notioribus natura atque vniuersalioribus simpliciter procedendum Etiam eius processus non differt
a processu platonis Nam in processibus qui sciencie [illegible] debeamus [illegible]
a notioribus natura atque ab principiis Ergo unum illorum simpliciter male assignatur **Ad Pri-**
mum Argumentum Respondetur concedendo maiorem et
et minorem et negando consequentiam quia hoc in loco non habetur respectus ad talem
unitatem Nam de re aliqua aliter considerat methaphisicus et phisicus **Secundo**
sit Ut si solum eum modum procedamus qui hoc in loco obseruamus cum sola quia magis
nostram potenciam respicit non quam notiora natura et notiora quo ad nos conueniant sed ille
non obseruatus est in precedenti sicut si diuersos respectus attendere velimus no-
tiora natura et quo ad nos spectant .i. circa diuersos respectus conueniunt Cum hoc modo
assignata sit precedens figura **Ad Secundum Argumentum**
Respondetur quod non confusius sua diffinitione capiendo confusius .i. compositum
sed confusius quia solum aliquid importat in distincte quemadmodum explicat textus sed hec
solucio non placuit Reliqui studiosis discernendum **Ad Tercium Ar-**
gumentum Respondetur Quod notior non [illegible] generatur ex
simpliciter Verum est quod ex notioribus simpliciter quam magis sensibus proxima dicemus

In noticiam vtez quo circa noticia sed erat noticie quo ad nos pro. Potest autem in aliqua cognicione nota sed atque ex nihilo huius sciencie manifesta sed. Nam illi sed atque sensibilis notitie non sunt commensurande ut partes alicuius sciencie. Neque partes sunt alicuius sciencie. **Quartum argumentum** Solutio patet ex supradictis. **Ad quintum argumentum** Respondetur quod [illegible] non. Respiciat sciencia sed solum modo [illegible] ad cognicionem [illegible] conuersacione sciencia acquirimus atque hoc quod de aristotele et platone adductum sed patet solutio sed in aliis reportatis [illegible] eodem capite.

Sequuntur nonnulla de capite secundo atque his que data in declarationem eiusdem

Theodericus Vngelter poſſidet hūc librū

Causa
Materia
forma
finis
2
Natura
Materia
forma
1
5
7
3
4

Incipit [illegible] sancti Jacobi [illegible] per magistrum Anthonium Carpen-
tier edita

Figura introductioni preposita ea
omnia que in mundo sensibili compre-
hensa continet Est enim ultimum
figure concavum celi lune pri-
mum vero atque principium eius
medium est terra Est autem mundus sensibilis

Collectio eorum que in concavo celi lune generantur In predicta figura septem
sunt circuli per quos tota materia [illegible] generatur Primus circulus est
in quo est scripta nota unitatis 2us circulus cum dualitate est inscripta nota ternarii
cum trinitate Et sic consequenter procedendo Primus circulus amplectitur 4 quatuor
principia introductionis 2us vero habet 2m capitulum et 3us tertium et sic deinceps Com-
positio elementorum cum suis locis in eadem figura generatur Primum locum habet elementum
terre Quod quidem elementum figuratum in circulo nigro [illegible] quod terra
est multum materialis ad obscura 2us locus debetur aque que ex omni parte terram
circundat 3us debetur aeri qui cetera elementa circundat Quartus debetur igni qui
cetera elementa amplectitur et generat Sed elementorum ordinatio septem est [illegible]
et ea que [illegible] sensibus sunt magis [illegible] ad [illegible] respectu ignis
[illegible] elementa primum obtinet locum Aer 2m aqua 3m et terra 4m In circulo [illegible]
[illegible] 2m elementum [illegible] est gradus aque in 3o gradus aeris in 4o gradus ignis
[illegible] quod 2m elementum aque et 3m aer et 4m ignis Omnibus superficiebus
generatur Una quidem vocatur superficies gravia que [illegible] et interior Altera est
superficies [illegible] ea [illegible] que mediante terra ab aqua generatur et aqua ab aere
et aer ab igne Et ignis ab orbe lune Causa verbi in figura precedenti superficies
A est [illegible] elementi terre Et superficies b est gradus elementi aque Et C [illegible]
[illegible] Rursus superficies D est gradus aeris Cum superficies [illegible] est usque
est ~~[illegible]~~ E assignata Postremo ignis gradus designatur per litteram f et
[illegible] per litteram [illegible] [illegible] invenit [illegible] in primo circulo terra [illegible]
non sit scripta gradus terre Nam elementum quod nichil generat non habet superficiem generantem
Si terra nichil generat Cum ipsa sit elementorum ultimum [illegible] terra non habet superficiem generantem
[illegible] Rursus propter [illegible] quod [illegible] [illegible] orbem superficies generantem
et [illegible] Nam orbis non habet gradum qui alterum orbem generet [illegible] ab altero
orbe non generatur [illegible] habet [illegible] ultima spera et [illegible] mobile Postremo est ad-
vertendum quod circuli septem facti sunt inequales Nam quod 2m [illegible] repertus
[illegible] quedam inequalitas [illegible] contraria quod unum quam alterum magis [illegible]
generat Hec satis sunt pro declaratione figure

Declaratio [illegible] nature [illegible]

Hec introductio que paratur dictare
at in octo libros physicorum nominatur
vito sumit exordium a diffinicione
Nature est enim Regula topica et artis
Nobis a communioribus est inchoandum

Natura vero aut nature diffinicio est [illegible] sunt in actu et quiete
[illegible] hunc introductionis principium est [illegible] diffinicio [illegible]
[illegible] data est per diffinicionem et partita in duas partes [illegible] quod duplex natura
Est enim Quedam natura que [illegible] operationes res naturales [illegible] ordinatas

Duplex est natura
Prima
Secunda

Altera Ab qua [illegible] et [illegible] quecumque actus et [illegible] transmutationes [illegible] atque motus [illegible] nature [illegible] et forma [illegible]
[illegible] quod natura nihil habeat ociosum et [illegible] eadem [illegible] quod
[illegible] possit ociose [illegible] est
[illegible] possideat partes essenciales [illegible] et forma [illegible]
[illegible] ociosa [illegible] quod nulla [illegible] exerceat [illegible]
quod nihil [illegible] suscipiat [illegible] ociosum [illegible] nihil [illegible] agit [illegible]
[illegible] ociosum [illegible] nihil [illegible] et [illegible]
est [illegible] et domus que non est inhabitata Cum igitur ex [illegible] natura [illegible]
Cuius ociositas [illegible] posset [illegible] et [illegible] sit ut
[illegible] diffinitur [illegible] **Natura est substanciale principium quod unicuique transmutacioni subiectum re nati est aut transmutacionis effectivum** Pro diffinicione **Est advertendum** duplex est principium **Primum** est principium accidentaliter

Duplex est principium
Primum

[illegible] accidens [illegible] quod [illegible] ab [illegible] ut
[illegible] est principium accidentaliter [illegible] est [illegible] **Alterum** est principium

Secundum

substanciale [illegible] quod [illegible] partes essenciales rei [illegible] ut corpus est [illegible] essenciale
principium [illegible] principia [illegible] separatur
[illegible] Non enim existit aliqua res [illegible]
[illegible] non habeat aliquam [illegible] que aliquid [illegible]
[illegible] ordo [illegible]
[illegible] principia accidentalia [illegible] ab essencialibus separari [illegible]
[illegible] principia

Declaracio [illegible]

Materia [illegible] subiecta [illegible] transmutacionem [illegible] quod subiect[illegible]
generacionem corrupcionem augmentacionem diminucionem alteracionem et [illegible]
[illegible] nihil [illegible] forme substancialis que acquiritur [illegible] Corrupcio
nihil est aliud [illegible] substancialis forme [illegible] subiecti [illegible] forme substanciali
[illegible] est generacionem et corrupcionem [illegible]

acquisitio est acquisitio alicuius qualitatis et diminutio est amissio qualitatis deperditio
Alteratio vero est acquisitio novi qualitatis secundum quam qualitas et loco sine magis et loco sine [illegible]
accidentia que sine subiecto existere nequeunt [illegible] subsistit [illegible] quibuscumque transmutationibus
Amplius quemadmodum sunt accidentia videntur existere tamen sine sunt corpora sive incorpo-
rea De corporeis accidentibus quod insunt soli materie manifestum [illegible] sicque
in corpore suscipiatur in una hoc parte est satis manifestum Nam accidentia incorpo-
rea insunt substantialibus formis ut [illegible] rationalis [illegible]
altera subiecto [illegible] utputa materie consequuntur [illegible] ut accidentia incorporea [illegible]
sunt in [illegible] similitudo [illegible] materie quod
[illegible] in [illegible] materie que [illegible] existe-
re [illegible] subiectum [illegible]
[illegible] in [illegible] que [illegible] est albedinem [illegible] subiecto
[illegible] manifestum [illegible] quod subiectorum [illegible] triplex [illegible] solet — Triplex est subiectum
subiectum [illegible] quod in albo [illegible] ut materia Primum subiectum est quod accidens — Primum
suscipere [illegible] accidentia [illegible] realia [illegible] veritate subsistit Verum etiam — Secundum
altera subiecto ut anima rationalis ut in corpore suscipitur que [illegible] habitu suscipit Tertium — Tertium
subiectum est quod alicui subiecto inest [illegible] aliquod accidens [illegible] reale et
[illegible] rationale [illegible] quod a solo intellectu dependet hoc subiectum [illegible]
[illegible] in est [illegible] generare [illegible] Sit — Corollarium
Etiam ut [illegible] subiectum [illegible] transmutationibus et quibusdam motum [illegible]
in [illegible] subiectum quemadmodum per motum sunt acquisita [illegible] que [illegible]
[illegible] acquisita (si aliquod tale subsistit) Hinc iterum [illegible] ut [illegible] — Corollarium
merito [illegible] in [illegible] ut [illegible] substantialem formam suscipiat [illegible]
et formam accidentalem Est enim [illegible] nullum [illegible] que [illegible]
[illegible] Non est enim materia [illegible] suscipiat [illegible] est enim
[illegible] et subsistit sub utraque forma subsistit [illegible] sub [illegible]
Hinc promptum [illegible] subiectum [illegible] et [illegible] — Corollarium
subiecto [illegible] materiam et totum compositum Nam totum compositum [illegible]
formam substantialem suscipiat [illegible] forma [illegible]
composito [illegible] est forma substantialis [illegible] quod [illegible]
alteriusque [illegible] substantialis forme [illegible] substan-
tiali forme subiicitur [illegible] ut [illegible] suscipiat
[illegible] naturalem [illegible]
aqua suscipit levitatem [illegible] aer sub [illegible]
[illegible] quibusdam subiicitur accidentibus sive gravitati sive levitate
sive humiditati sive caliditati sive frigiditati Non est [illegible] per aliquam
naturalem transmutationem

Materia : Pluribus modis interpretari solet Appellatur quandoque subiectum — Interpretationum materie declaratio
quandoque hyle et postremo potentia [illegible] Appellatur quidem subiectum quod
subicitur quibuscumque transmutationibus [illegible] nullo subiecto inest [illegible] — Cur subiectum appellatur
insunt [illegible] Secundo ab antiquis appellatur hyle atque hoc [illegible]
[illegible] similitudinem Nam hyle vocabulum [illegible] quod [illegible] — quare materia hyle appellatur
silvam [illegible] vero [illegible] appellanda silva [illegible] in silva [illegible]

reperitur illa varietas. Est enim in materia multa varietas. Illa varietas ex motibus de-
pendet sive una data sive alia subiecta quibuscumque mutationibus seu quibuscumque varietatibus
subiecta erit. Est enim varietas illa pendens motibus atque variam. Veluti quod motus
Quid dicatur potentia subiectiva — suscipit. Ceterum et appellari potentia subiectiva non enim potentia quibus attribui
solet. Dicitur enim aliquid potentia quod sive alicuius operationis effectivum aut quod opera-
tionis illius in se suscipit. Sic potentia significat [illegible] atque potest omnis vero
rerum data sive illius duobus modis fuerit. Et quod una in suscipiendis operationibus
omnium ut res naturalis illa habet omnium quod ex parte suscipientis solet fuerit
et materia appellatur nomine potentia subiectiva.

Diffinitio forme — **Forma:** diffinitur esse natura que transmutationis effectiva. Nam res naturalis aliquid
operatur cuius operatio a sola forma pendet. Cum enim [illegible] calefaciat sive [illegible]
ipsius forme substantialis mediante calore. Cum lapis non movet deorsum sive [illegible]
[illegible] forme mediante gravitate. Cumque [illegible] similitudo. Nam potest illius [illegible]
[illegible] atque [illegible] [illegible] formas accidentales
albedinem et nigredinem. Cum igitur [illegible] efficiunt aliquid operatione mediante acci-
dentali forma [illegible] ut plurimum operationes [illegible] mediante
forma substantiali. Sic igitur substantialis rerum naturalium forma fuit causa transmutatio-
nis effectiva.

De multiplicatione forme — **Forma** pluribus modis solet accipi. Quandoque vocatur species quandoque
Quare forma dicatur species — actus primus aut substantialis atque appellatur aut species [illegible] quod forma et species
[illegible] [illegible] formas [illegible] dicuntur [illegible] species [illegible] ut
[illegible] et [illegible] forme et [illegible] et asini. Rursus substan-
tialis forma species appellatur [illegible] non species ut [illegible] Est enim
species hoc pacto accepta nihil aliud quam [illegible] quedam sive substantialis forma sive
[illegible] attendamus [illegible] est [illegible] sive [illegible]
multa in [illegible] et [illegible] qui [illegible] forma [illegible] Veluti
[illegible] artifex [illegible] et in opera [illegible] ubi forma artificialis ad
[illegible] [illegible] substantialis forma
[illegible]
Quare dicatur terminus — [illegible] appellari species. **Rursus:** substantialis forma appellatur [illegible] Nam [illegible]
solet dici quod est finis alicuius rei et perfectio [illegible] Est enim res [illegible]
et perfecta que [illegible] forma vero ab [illegible] materie perfectio cum
[illegible] perfectio [illegible] et complementum ab finis et ultimus [illegible]
[illegible] appellatur id quod [illegible]
ut substantialis appellari possit [illegible] Rursus [illegible] appellatur [illegible]
Et quod alteri rei superadditur. Veluti accidentalis forme que [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Et a [illegible] [illegible]
[illegible] substantialis forma [illegible] materie. Non [illegible]
subiectum et substantialis forma [illegible] forme [illegible]
[illegible] albedo et [illegible] [illegible]
Quare dicatur actus primus et substantialis simpliciter actus — [illegible] subiecti et forme [illegible] Nam potentia semper solet actui subiecti. **Actus**
Plus appellatur actus primus. Pro quo **Sciendum est** actum esse

duplex. Est enim Quidam actus substancialis Alter vero accidentalis | Primus / Secundus
actus substancialis actus est dicitur primus quibusdam modis Uno modo ut | Quibus modis dicatur primus / Primo modo
in creaturis actus qui simpliciter precedit sicut est actus divinus atque excellencior Et
sic primus est natura et ordine intelligendi. Est enim sicut dicit [illegible] actus non | Secundo modo
quidem est tempore sed est intelligencie modo Secundo quibusdam modis substancialis
forma potest dici actus primus quibus quidem duobus modis potest [illegible] (.) [illegible] | Tercio ex consequenti
potest dici actus primus quod aliquam operacionem [illegible] [illegible] operacionis actus est
instrumentum eiusdem operacionis Secundo dicitur [illegible] [illegible] est actus secundus [illegible]
[illegible] atque [illegible] est sicut [illegible] actus non sed operacionis [illegible] sed prius operatur
et illud quod [illegible] efficit Aut postremo quod omnis [illegible] est instrumentalis causa

Diffinicio Principiorum

Tria complectitur Primo principia non sunt | Diffinicio principiorum declaratur per tria que sunt particulas / Prima
ex aliis Nam quod est in genere et simplex non est ex altero Principia vero rei naturalis
sunt in genere ergo non sunt ex aliis Minor est [illegible] [illegible] [illegible] quod prin-
cipium est expers illius composicionis que competit illi rei cuius est principium [illegible]
[illegible] est indivisibilis [illegible] quod [illegible] quod [illegible] Causa
[illegible] est indivisibile [illegible] longitudinis [illegible] indivisibilis [illegible]
[illegible] latitudinis Postremo superficies non [illegible] est [illegible] est
corporis Sic res naturalis principia sunt indivisibilia saltem [illegible] divisione que competit
rei naturali Est autem res naturalis divisibilis in quasdam partes essenciales materiam
scilicet et formam ergo principia eiusdem in partes essenciales dividi non possunt [illegible]
[illegible] Est enim [illegible] [illegible] non divisibilis in partes [illegible] et
que est quantitatis divisionem [illegible] Sed aliqua forma ut puta anima racionalis expers
[illegible] divisionis Est enim ex [illegible] parte in genere et simplex [illegible] sit tota in corpore toto et
in qualibet parte tota quamquidem racionalis forme dividi potest [illegible] divisione que competit
corporis Secundo principia non sunt ex alterutris [illegible] principia ex semetipsis | Secunda
et ordine [illegible] non sunt genera sed [illegible] forma nec forma ex materia Nam
si principia essent ex alterutris haberent quandam [illegible] composicionem [illegible] non [illegible]
posicionem [illegible] non sunt ex aliis ergo non sunt alterutris Rursus si principia essent ex aliis
[illegible] essent [illegible] in [illegible] composicione Nam si essent ex aliis essent ergo ex aliis prin-
cipiis que [illegible] principia ex aliis esset Et itaque illa ex aliis et sic deinceps
Tercio Ex principiis omnia sunt cum omne quod sit ex suis principiis Res naturalis | Tercia
est [illegible] ergo sit ex suis principiis sed partes eiusdem sunt materia et forma que dicta sunt rei
naturalis principia ergo ex principiis omnia sunt Hinc manifestum est quod | Correlarium ostendens duplicia esse principia
duo quedam non principia dicuntur Quedam enim sunt que non sunt partes corporis | Prima
quorum sunt principia ut puncta non sunt partes linee nec linea superficiei nec corporis
superficies Alia sunt principia que sunt partes rei cuius dicuntur principia ut | Secunda
unitas est principium numeri Materia et pars Materia sive forma est principium rei
naturalis et pars eiusdem Hinc Rursus evenit ut [illegible] compositis gradu | Correlarium
composicio [illegible] numerus [illegible] est [illegible] unitates [illegible] ex quibus constituitur sunt in composito
[illegible] res naturalis est genera Cum partes sunt simplices et in composita Hinc Iterum | Correlarium
sit ut unitas ex multitudine [illegible] Res enim naturalis [illegible] est [illegible] Cum partes [illegible]

sed et forme sunt multe et longe magis quam tota res generata ab unitate remota. Hinc

Aliud correlarium — Rursus accidit ut rerum naturalium principia sunt quedam non equivoca [illegible] eo quod quod non habet sunt enim multa et unitate perdunt sunt in generato et ab ipsis generatur omnis compositio. Unde per se subsistere non potest atque aliquid efficiunt quod per se subsistit

De generibus rerum naturalium — Rerum naturalium genera sunt elementa animata vegetabilia mineralia et mixta imperfecta. Hec rerum naturalium ordinatio non est facta per perfectionem earundem. Est ordo perfectionis rerum naturalium qui sequitur animata vegetabilia mineralia mixta imperfecta et elementa.

Quare elementa nuncupantur tali nomine — Elementa sunt quatuor terra aqua aer ignis que tale nomen sortiuntur quia quod sunt rerum naturalium principia. Principia quidem non substantialia sed que rerum qualitatis dispositionis [illegible] unumquodque naturalium sed participat qualitates quatuor elementorum quidem calorem ab igne humiditatem ab aere ab aqua frigiditatem et a terra siccitatem.

Correlarium — Hinc evenit ut rerum quatuor elementa et qualitates eorundem sumantur rerum quatuor complexiones est enim ut colericus quod magis participat caloris quam humiditatis frigiditatis atque sicci sanguineus est magis participans aeris flegmaticus aliquid elementi flegmatici qui in summo participat aque et melancolicus qui terre qualitates.

Correlarium — Hinc Rursus evenit ut omnes res naturales preter elementa sunt mixta ut patet que compositionem habent caloris humiditatis frigiditatis atque siccitatis.

Correlarium ostendens quod mixtum in perfectum et imperfectum [illegible] — Accidit postremo ut quedam sunt mixta imperfecta et quedam mixta perfecta. Mixtum capitur perfectum quod propter quatuor qualitates elementorum generatur sed eo quod distinctum ab elementis perpetuis ut hoc percipitur distinctum ab unoquoque elementorum. Mixtum vero imperfectum quod qualitates elementorum participat verum cum elementis tantum hic generatum ut [illegible] in illa videtur. Sic [illegible] mixtum sed imperfectum et omnis compositio quia mixtum est imperfectum. Hec enim non videtur distinguere ab igne et illa ab aliud videtur quam aqua.

De principiis rerum naturalium accidentalibus — Postremo determinatur de rerum principiis naturalium accidentalibus. Sunt enim accidentia rerum naturalium duplicia quedam sunt rerum naturam rei naturalis ea scilicet que rei naturali competunt ut ea generant atque ut creatur et ad quod ordinata est. Alia sunt accidentia preter naturam rei que scilicet disponunt et nata sunt corrumpere suum subiectum ut calor natus sed corrumpere aquam et frigiditas ignem. Unde rerum naturalium accidentia rebus competunt rerum naturam non quidem preterea quod unumquodque debeat esse naturale et rerum naturalium rei generans sed preterea quod naturaliter factum est et ordinatum ut unumquodque res naturalis aliquanto tempore subsistat que sunt accidentia assecuta perit et corrumpitur. Consecratio vero rei naturalis fit mediantibus accidentibus rerum naturalium generantibus et eorundem corruptio

Correlarium — mediantibus accidentibus preter naturam in existentibus. Fit igitur ut accidentia non dicuntur rei preter que non sunt naturalia. Verum potius que ducunt rem cum assunt ad corruptionem.

Correlarium — Fit igitur ut dicantur preter naturam que rei disponunt aut cum in sunt. Nam cum in sunt [illegible] Et [illegible] ut non quodque accidens suscipiat [illegible] ut suscipiat [illegible] conformationem.

probatur aliud correlarium — Rursus accidentia preter naturam sunt quibus mediantibus fit rerum naturalium corruptio sed corruptio rerum naturalium est et naturalis rebus ipsis competens velut generatio earundem. Quare accidentia dicuntur in esse rei preter naturam solum quia parant suum subiectum ad corruptionem et [illegible] hiis accidentibus que rei naturalibus generant unde rerum naturalium accidentia violenta [illegible]

[illegible] ab extrinsecis utpote ab corporibus circumstantibus et [illegible] ab quibusdam effectibus. Causa verbi [illegible] diversis [illegible] temporibus [illegible] diversis temporibus [illegible] alteratum [illegible] qualitatis [illegible] qualitas est aliquid [illegible] eodem [illegible] diversis temporibus [illegible] **Rursus** falsa est [illegible] formas substantiales [illegible] forma substantialis ab extrinseco [illegible] accidentia [illegible] substantiales formas [illegible] forma [illegible] subsistit [illegible] formae [illegible] substantia [illegible] subsistat [illegible] **Hinc Rursus** [illegible] substantiales formae [illegible] subsistit [illegible] debeat subsistere.

Corollarium ostendens falsitatem opinionis aliorum

Corollarium

Principium Rei Naturalis: Interpretatur esse totum compositum corpus sensibile et hoc aliquid. Pro quo **Sciendum est** quod aliquid dicitur totum duobus modis. **Uno modo** [illegible] quod est compositum ex omnibus suis partibus. **Alio modo** aliquid dicitur totum quod non est pars alterius rei [illegible] ut quod [illegible] suum complementum [illegible] esse totum non est enim pars alterius rei naturalis et est ex omnibus suis partibus [illegible] totum [illegible] totum [illegible] ex omnibus partibus essentialibus ut hic [illegible] **Alterum** [illegible] substantiales [illegible] non habeat [illegible] totum [illegible] compositionem [illegible]

De interpretatione rei naturalis. Duo acceptiones per dicitur totum. Primo

Secundo

Subdivisio totius [illegible] primo

Secundo

Deinde [illegible] compositum [illegible] sensibus [illegible] **Rursus** [illegible] sensibile [illegible] **Quoddam** sensibile [illegible] hoc aliquid [illegible] sensibile [illegible] aliquid [illegible]

Alia divisio totius [illegible] Primo

Secundo

Divisio sensibilium [illegible] corpus sensibile. Primo quod sit hoc aliquid

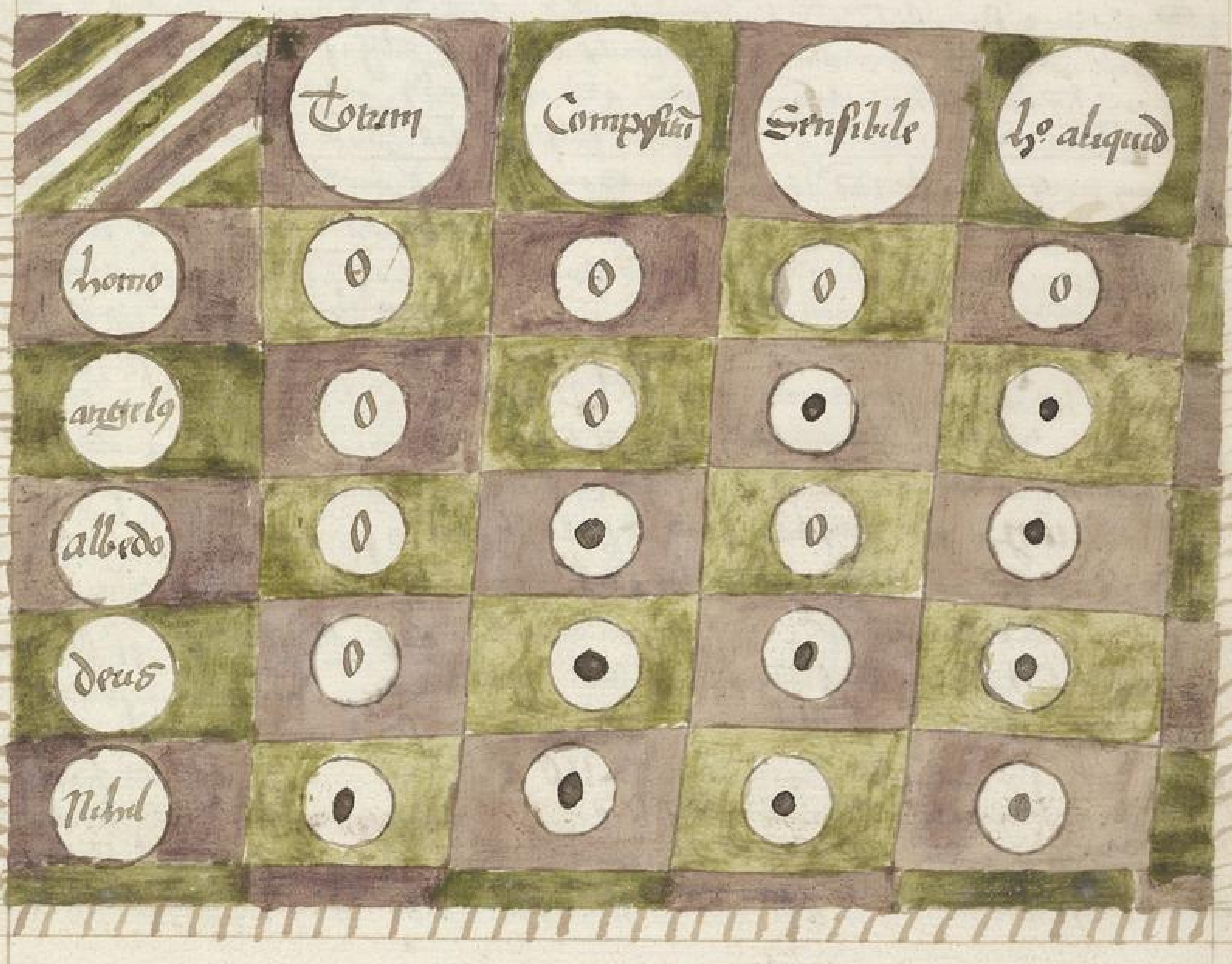
Alterum est sensibile quod non est hoc aliquid [illegible] sensibile [illegible] hoc aliquid [illegible] **Quo fit** ut corpus sensibile [illegible] hoc aliquid [illegible]

Secundo

Corollarium ostendens [illegible] corpus sensibile et hoc aliquid

eidem subiecto inexistente separata esset. Alia res naturalis remota quantitate si adesset albedo aut nigredo
diceretur sensibile corpus. Non sunt igitur corpus sensibile et hoc aliquid idem convertibilia

Aliud correlarium. **Fit tertium** ut vocabula totum compositum corpus sensibile et hoc aliquid non sunt inter se
convertibilia rei naturalis nisi sit argumentum. Cum secundo accepta non convertuntur cum re naturali
sed similiter separata plerumque comperimus. Est enim aliquid quod sit totum et compositum quod tamen non
est res naturalis contraria quod non sit corpus sensibile nec hoc aliquid ut angelus. Est enim ange-
lus totum quia per se subsistens et nullius alterius est pars. Hic idem est compositum contraria quod nihil
videamus ex actu et potentia simplex et merus. Tertio rursus aliquid sit totum et aliquid
sensibile contrario quod non est res naturalis quia sit non compositum nec hoc aliquid
ut albedo non sit enim albedo alterius accidentis pars nec compositum sensibile et sensibile et sensu
perceptibilis. Amplius aliquid est totum quod non sit res naturalis quia non sit sensibile nec compositum nec
hoc aliquid ut deus est enim totum quia perfectissimum. Non est compositum quia actus simplicissimus et purissi-
mus sine ulla potentia. Non est sensibile contraria quod non subiacet sensibus. Non est hoc
aliquid quia sit nullibi. Deinde nihil est quod non sit aut totum aut compositum aut sensibile aut
hoc aliquid. Cum omne quod sit est substantia vel accidens si substantia fuerit erit hoc totum et compositum
et hoc aliquid. Nam omnis substantia est res naturalis cum materia sine forma non possit exstare nec forma sine
materia si fuerit accidens erit totum et sensibile. Est enim accidens de toto quia nullius alterius accidentis
pars. Et accidens omne sensibile est. Est enim alicuius sensus obiectum quodcumque vel
vel omne. Nam de accidentibus formis in incorporibus extra corpora determinare non sit professionis
huius. Haec omnia quae sunt de ratione rei naturalis completiora sequens figura

Quedam vero dicta sunt de rebus naturalibus eadem et rebus artificialibus sunt attribuenda.
Sunt enim in singulis rei artificialis materia dicta que sunt proxima et ex natura rei naturalis sumpta. Rursus
materia artificialis est subiectum cuiuscumque transmutationis que per artem consequitur. Est enim lignum in domo
ex eo quod fiat lectus scamnum vel mensa vel quecumque altera res artificialis. Tertio materia
artificialis rei est in potentia sicut hyle et potentia subiectiva. Sicut quidem per quibuscumque figuris
artificii subiicitur hyle quia varia est et mutabilis. Et quamvis artificem [illegible] potentia
subiectiva [illegible] ut patet in materia et quomodo sit quecumque transmutationes artificiales suscipere.
Secundo forma artificialis est transmutationis artificialis effectiva. Nam quamvis motus possit
in rebus artificialibus [illegible] dicitur generatio et corruptio, quia artificialis forma est [illegible] motus
effectiva. [illegible] presente et adveniente tali forma domus existit. Et altera forma decedente
corrumpitur domus. Tertio artificialis forma interpretatur finis [illegible] [illegible] quia
[illegible] artifex [illegible] compositionem [illegible] dicitur. Terminus [illegible] quod
materiam artis perficit et complet. Actus primus quia est ad propria transmutationem artificialium. Rursus
principia rei artificialis non sunt ex aliis composita et ex alterutris. Sed ex parte materie sunt
[illegible] non sunt quidem ex aliis ut lapis qui in domo materia non est ex aliis lapidibus constitutus. Sunt
etiam non ex alterutris composita non quia ex quantitate nec qualitate. Et quamvis neque composita est
quantitas ex forma, ut idem neque qualitas. Ex parte autem materie sunt quia de qua est materia
cum forma composita. Tertio rerum [illegible] artificialium sunt duplicia accidentia. Quedam
sunt violenta et rei disconvenientia. Quedam vero sunt ex natura eadem et
rei bene convenientia. Que vero sunt preter naturam accidentia rerum artificialium disponunt et parant
ad corruptionem. Que vero ex natura [illegible] haec [illegible] conservant et ut [illegible]. Causa
verbi domus est res artificialis cuius accidentia violenta sunt [illegible] ex molli et debili materia
et figura non bene proportionata. [illegible] bene [illegible] quantitatem parietibus aut fundamentis ex le-
[illegible] et debilibus superpositis. Rursus [illegible] opposita est res artificialis cuius accidentia vio-
lenta est [illegible] ex materia combustibili aut que facile in liquorem resolvitur. Eiusdem accidentia
naturalia et [illegible] conservativa est [illegible] ex materia non combustibili et que non facile resolvitur in liquorem
ut ex forti ferro [illegible] aut terra bene decocta. Postremo res artificialis interpretatur totum compositum
corpus sensibile et hoc aliquid. Appellatur enim totum duobus modis quia sicut quamvis res ~~[illegible]~~ artifi-
cialis est ex duobus totum composita et in duo tota resolvitur. Et enim materia eiusdem [illegible] ex duobus
principiis rei naturalis et [illegible] totum artificialis ex duobus artificii principiis. Rursus appellatur
compositum. Atque de duobus dicatur. Primo [illegible] compositionem [illegible] forme materialis cum similitudine.
Et secundo quia [illegible] artifici possidet qui [illegible] est materia eiusdem [illegible] corpus sensibile.
Atque etiam duplicatur. Primo quia materia [illegible] artificis [illegible] Et [illegible] rei
~~[illegible]~~ artificialis. Postremo appellabitur hoc aliquid. Uno modo [illegible] materia
que [illegible] naturalis est eadem. Secundo [illegible] ipsius [illegible] separatur ab mensa et lectum ab scamno et domus una ab altera. Et quamvis
rerum artificialium ab altera qualibet. Et [illegible] artis [illegible] natura [illegible] ut patet quia
sit semper [illegible] eiusdem. Est autem natura prior et posterior artis. Et finis [illegible] est
est artis [illegible]. Et quod in hac [illegible] primo supposuimus.

Quod domus sit res artificialis

Quia que de dicta sunt de re naturali per analogiam attribuuntur rei artificiali

Quod res una subiicitur transmutationibus

Quod in potentia materia naturalis artificialis

Quod forma artificialis sit effectiva transmutationis

Quod in potentia forme rei naturalis artificialis forma conveniat

Quod rei artificialis principia principiis conveniunt

Quod rerum artificialium sunt duplicia accidentia

Quod rei naturalis artificiali conveniunt

Capitulum secundum

tercium capitulum secundi

Post determinationem rei naturalis [illegible] et principijs eiusdem tam essencialibus tam accidentalibus tam naturalibus tam violentis consequenter capitulo sub sequenti dicto causas rei naturalis autem causa rei duplex scilicet intrinsece

Vnde assignatur quatuor causæ

materialis causa formalis et causa finalis Circa quatuor rei naturalis quedam dependit ex his que dicta sunt prius Est autem dictum rem naturalem possidere duas substanciales partes materiam scilicet et formam Dicendum etiam rem naturalem esse necessario compositam quod rem sua forma substancialem est aliquam operacionem effectivam quamque operacio in materia eiusdem suscipitur Item dicendum Accidentia quedam esse generari violenta rebus Item et alia rebus convenientia et naturalia Per principia rei naturalis substancialia causas dico et eandem scilicet materialis et formalis Est enim materialis causa comparatur materia et causa formalis comparatur forma videtur ratio dicta Nam ratio materie est ut subiectum quod suscipit transmutacionibus Et ratio cause formalis et quod ex capere effectum scilicet rei materialis tamquam ex causa necessaria et non sufficiente Item ratio forme substancialis est quod sit omnis transmutacionum effectiva Sed ratio cause formalis Est quod sit pars rei naturalis completa et eiusdem causa necessaria et sufficiens Rursus causa finalis dependet quedam non ex eo quod prius dictum est omnem rem naturalem esse principium eiusdem operacionis eo autem quod est naturalis principium aliquarum operacionum ad eandem videtur esse ordinatum Sed unaquaque substancia ad suum finem est ordinata scilicet operacio rei naturalis videtur esse finis eiusdem Ut producere fructum finis est arboris Et acquisicio felicitatis finis hominis Est enim arbor ad solum ordinata ut fructum producat Et homo ut felicitatem consequatur Iterum pro [illegible] ad [illegible] rei ad [illegible] tamquam operacionum effectiva possumus elicere quod cuilibet rei [illegible] finis quidem finis dicitur causa finalis eiusdem hinc [illegible] habet unum rei esse plures causas finales habet enim res naturalis forsitan multos fines quorum unumquodque erit finalis vel [illegible] huiusmodi plures fines componere [illegible] Et unus est [illegible] immediatus Alter autem est mediatus Et prius forsitan alter mediator ut finis immediatus scilicet producere fructus Conquidem producere fructus immediatus habet esse quod arbor dicitur habere finis unum scilicet [illegible] Alterum vero mediatum et remotum

Corrolarium 1.

Hinc Item evenit ut unum rei naturalis sit unica causa materialis Est eiusdem unica formalis non habet enim res naturalis plures materias nec eodem tempore plures formas substanciales Postremo causa efficiens potest intelligi ex eo quod dictum est formam esse effectivam omnis transmutacionum Item non est inconveniens quod aliquid sit et simul sit causa formalis et efficiens Accidit enim rerum diversitas Nam si transmutatur materialiter mutatur aqua in ignem substancialis forma ignis et causa efficiens huiusmodi productionis Et ipsa eadem est formalis causa rei materialis ignis

Corrolarium

Sit Etiam Ut Causæ hæ quatuor videlicet causa efficiens et finalis videntur [illegible] rebus [illegible] rebus extrinsece Et alie due materialis scilicet et formalis sint rebus

Corrolarium

intrinsece et principia earundem Sit Etiam ut causa efficiens et

similiter consistunt in motu et in rebus naturalibus operatione Reliqua omnia videntur
collocata extra mentem rerum naturalium ut patet in quieta earundem Secundo consequenter
venit intelligi per contraria quod dictum est rerum accidentia rerum quidam ex violentia
et quedam naturalia Nam per destinationem huiusmodi accidentium [struck]
possumus elevare transmutationem rerum naturalium etc. Una res in alteram transmutatur si
sua accidentia sunt accidentibus alterius rei correspondentia ut per naturam ... aqua in aere
transmutari potest et e converso quia accidentia sunt correspondentia accidentibus aque Nam quia
accidentia sunt frigida et alba et aque humida et frigida Item per terram et ...
potest transmutari in aerem et e converso in terram aer Porro qualitates aeris et terre sunt contrarie
correspondentes sunt enim aeris qualitates humida et calida et terre frigida et sicca Quod
rerum naturalium transmutatio non fit nisi ab aliqua causa efficiente Porro rerum accidentia
violenta et naturalia possumus intelligere rerum transmutationis principium Cum per hoc una
naturalis in alteram non possit transmutari nisi presente causa efficiente Per dicta ...
non accidentia non quantum possumus intelligere causas efficientes earundem **Quo fit** Correlarium
ut post illas prime causas ad invicem subsequantur ... causas que ... naturalibus
conveniunt **Quamvis** rerum cause sint plures eundem effectum quinque ... causa Triplex ordo invenitur causarum Primus ordo
cum suo effectu possumus multipliciter ordinari **Primo** inter quas similis est pri-
ma que adhuc precedit effectum 2a est formalis 3a materialis Et ultima efficiens hic ordo
sumitur 2m considerationem alicuius operis factam ab intellectu Cum intellectus primo effectum
apponit ut facere domum 2o considerat finem 3o considerat formam ut domus ... ut
domus altitudinem aut eiusdem collocationem partium 4o considerat materiam unde sic consideratur ut
lignum vel ex lapidibus quibus actus considerationis quiescit in causa efficiente et in opus domus
artifex **Secundo** est ordo sumptus 2m operis executionem in quo quidem ordine Secundus
causa efficiens primo hic ... materialis 2m formalis 3m 4m ~~finis~~ effectus et finis
ultimum et 2m veritatem et sensualem considerationem efficiens producit materiam producit
formam et effectum formam et finem effectus ut qui construit domum parat materiam et coaptari
dum lapides ... fundit quod quidem in ... debito non alterum alteri iungit
que quantum facta superest domus que postremo nos defendit ab imbribus et ventis
atque hiis aliis que sunt humane ~~...~~ operationi detrimento **Tercio** consideratio Tercius ordo
qui sumptus est 2m considerationem operis completi sensualem cuius ordinis primus locus debetur
effectui 2s forme 3s materie Quartus efficienti est finis ... Cum sensus primo
considerat domum postea domus figuram et situm eiusdem ... domus ...
causa efficiente et operatorum admiratur Et postremo sibi ... ordinat in aliquem
finem ut orationem ... aut alicuius defensionis aut ... et pulcritudinis aut
... alterius finis similis Hii tres ordines predicti causarum sunt proprii et qui
maxime singulis videntur quibus quidem sequitur ordinibus duo nunc ... differunt
... in medio efficiens finis formam materiam effectum aut sic finis effi-
ciens effectum materia forma Que omnia manifestat figura sequens

Diuerse consideraciones causarum

1	Effectus	Finis	Forma	Materia	Efficiens	Consideracio operis [illegible] intellectualis
2	Efficiens	Materia	Forma	Finis	Effectus	Consideracio executionis operis
3	Effectus	Forma	Materia	Efficiens	Finis	Consideracio sensualis operis completi
4	Efficiens	Finis	Forma	Materia	Effectus	Consideracio mixta
5	Finis	Efficiens	Effectus	Materia	Forma	Consideracio mixta

Quod inter causas prima differentia

Quamuis predicte quatuor [illegible] diuerse esse rerum naturalium sint [illegible]
et in eisdem modo cause earundem. Cum ipsarum due videntur esse [illegible] rebus
naturalibus materialis scilicet et formalis causa. Sunt enim rebus naturalibus intrinsece
utpote que sint ipsarum substantiales partes et sit manifestum [illegible] essentiam
singularum rei ex sibimet intrinsecarum. Alie due causa scilicet efficiens et finalis sunt
rebus naturalibus extrinsece et ab eisdem longe distantes [illegible] efficiens et finis
partes intrinsece et essentiales rerum naturalium. Rursus alie differentie [illegible]

Secunda

que iam dicte sunt quatuor cause. Nam efficiens causa et finalis precedunt materialem
et formalem utpote que videantur esse causa earundem et causa semper effectum precedat.
Materialis vero atque formalis perficiuntur ab efficiente et finali tamquam effectus ab sua

Remouet obiectionem

causa iuxta sententiam [illegible]. Postremo causa materialis atque for-
malis [illegible] cause [illegible] et [illegible]. Est enim materia causa for-
me et forma materie causa. Verum hoc [illegible] causa forme
subiectiua forma vero materie causa est [illegible]

Correlarium

[illegible] Hinc euenit ut [illegible] sit [illegible]. Et ut
[illegible] substantialis forma. Fit etiam ut quatuor predicte

Correlarium

cause diuersas habeant consideraciones comparantur enim fortassis [illegible] aut
comparantur ad [illegible] particulari cause comparatur
[illegible] consideracione [illegible] ordinis [illegible]
[illegible] efficientem causam et finalem precedit [illegible] et forma
[illegible] causas easdem [illegible] substantialis forma [illegible]
Et [illegible] forma esse causam materie [illegible] perfectionis et que materiam
ornet

Intelligentia diffinitionis cause

Causa diffinitur esse id quod [illegible]

[Sec]undum quod causa s[ecundu]m vol[untat]e paratur est duplex Est enim quidam causa — Duplex causa primum
necessaria ea s[cilicet] que non p[otes]t libere effectus suos producere Non p[otes]t aut[em] libere quippe pro-
ducere nisi p[er] voluntate[m] agat et e[ius] [con]posito Ut existencia solis super nostrum orizonte[m]
est causa necessaria diei Non enim fieri p[otes]t ut sole existente supra nostrum emisperium
[te]nebre sint et nox Nec fieri est ut existente die sol maneat occultus et sub orizonte
lateat Item gravitas causa est necessaria motus lapidis qui fit deorsum et levitas est
causa necessaria ut ignis evolet in sublime Altera est causa libera que s[cilicet] libere et — Secunda
e[ius] voluntatis [con]posite quippe producit Ut deus causa est libera producens mundi [illegible]
[illegible] non necessario et coacte s[ed] libere et e[ius] voluntatis [con]posite Item homo causa
est libera cur sit aut virtuosus aut studiosus aut doctus aut [illegible] At utramque harum
duarum causarum sequitur effectus Alioquin frustra et ociosa causa diceretur quidem
[in] actu aut e[ius] natura Est enim quidam effectus qui realiter et actu suas causas — Effectus primus
[con]sequitur Et tunc non p[otes]t fieri ut cause ab effectibus suis aliquo separari vel — Divisio primi
ab causis effectus qualis sit existencia solis super nostrum emisperium et dies Alius est — Secundus
effectus qui sola potencia consequitur suas causas aut saltem non semper Ut ambulacio
effectus est habilis effectus quidem qui sequitur non sua causa non semper actu s[ed] habet dum
quidam et potencia quidam Et in isto oportet sit ut cause a suis effectibus aliquo
possint separari et effectus ab causis Hinc p[ro]venit s[ed] dicere tot esse effectus quot sunt — Correlarium
cause Sunt enim quelibet effectus et causa sic [illegible] quod non comperias causam que nihil
producat Itidem nec reperitur effectus qui non fuerit alicuius cause hinc Rursus — Correlarium
[i]venit ut in [illegible] causa diffiniatur et [illegible] quod sequitur effectus Postremo at-
ndit ut vocabula est et sequitur in diff[inicione] cause posita debere absolute a — Correlarium
tempore [illegible] cum solem et causam diei [illegible] et non appareret nobis
[illegible] ambulacione [illegible] effectus nullis [illegible] existentibus aut si existit [illegible]
nullus [illegible] Non est enim causa in solo quod producit quippe s[ed] [illegible] quod
[illegible] s[ed] producere vel d[icitu]r effectus quod ab altero producitur s[ed] [illegible] quod natura
est producta

Causa Materialis Est ea ex qua [in]forma fit tota g[ener]a[cio] et res naturalis — Cause materialis diffinicionis explicacio
sive artificialis Diffinitur aut[em] causa materialis p[er] formam [con]trariam quod causa ma-
terialis non est de se sufficiens ut suum effectum producat Est enim effectus cause materia-
lis tota res aut naturalis aut artificialis quippe tota res tota non p[otes]t [con]stitui ex sola ma[teri]a
[illegible] enim sive naturali sive artificiali non s[ed] [illegible] [illegible] Et ex partibus eius [illegible]
[illegible] [con]flatur s[ed] est [illegible] et partes possidens diversas [illegible] et materie
Sed ma[teri]a partes h[abe]t plurimas quidem s[ed] eiusdem na[tur]e Cum igitur totum
componatur ex diversis partibus Cumque materia non habeat partes diversarum
et nature fit ut in [illegible] totum ex sola ma[teri]a [con]stitui non possit Fit etiam — Correlarium
ut ma[teri]a sit causa necessaria rei [con]plete et perfecte s[ed] non sufficiens Hinc etiam — Correlarium
[illegible] ut causa possit diffiniri [per] suum effectum producere [illegible] relatum
p[er] suum correlatum diffiniri solet Ex quo sequitur ut causa materialis — Correlarium
in [illegible] diffiniatur p[er] formalem

Causa formalis Eadem racione possit diffiniri p[er] materialem Non est — De diffinicioni cause formali
[illegible] formalis causa ex se [illegible] sufficiens ut rem totam [illegible] producat [illegible] causa
materialis et [illegible] effecti diffinitur [illegible] [illegible] res h[abe]t suum esse

Divisio ipsius esse

Quod quidem esse rei est assignatur duplex **Unum** est esse rei essentiale ut esse hominis equi. et esse boni et [illegible] **Alterum** est esse accidentale ut esse albi [illegible] esse boni et esse mali [illegible] duplex assignatur formalis causa est enim quedam

Correlarium removens obiectionem

causa formalis que dat esse rei substantiale Et quedam que dat accidentale Et igitur ut causa formalis non dicit esse rei [illegible] quod sit [illegible] essentialis causa Sunt enim [illegible] formalis causa [illegible] quod dat [illegible] [illegible] [illegible] aliquid [illegible] [illegible] [illegible] Cum de quod est eadem [illegible] sit eadem quidem [illegible] forma [illegible] [illegible] [illegible] aliquid [illegible] aut [illegible] Velut [illegible] [illegible] sit [illegible] est enim [illegible] [illegible] forma [illegible] competentem [illegible] formalis causa dat esse rei [illegible] tota et completa [illegible] esse a sua forma [illegible] ab eadem [illegible] [illegible] Verum quidem ut [illegible] aut [illegible] aut [illegible] [illegible]

[illegible] diffinitio et divisio

Causa Efficiens diffinitur esse id a quo fit aliquid Et assignatur esse triplex scilicet Conservativa generativa Et corruptiva [illegible] aut [illegible] in [illegible] Corruptiva [illegible] [illegible] generativa. Et conservativa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existit [illegible] [illegible] existant [illegible] corrumpere suum contrarium Corrumpit aut suum contrarium ut [illegible] sibi simile generatur [illegible] quidem simile genito Conservat illud [illegible] in esse Causa verbi gratia [illegible] aqua que [illegible] existitat [illegible] perpetuo suum contrarium scilicet ignem ut scilicet [illegible] sibi simile generat atque ut [illegible] in aqua [illegible] que [illegible] aqua [illegible] dicitur esse causa corruptiva et que [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] Eadem scilicet aqua dicitur esse causa generativa Et quod facta [illegible] [illegible] est in aqua Et eadem scilicet aqua dicitur causa conservativa [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] in aqua [illegible] quod [illegible] est conservat Est [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] conservat et [illegible] sibi similem

Correlarium

[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] causas efficientes [illegible] quedam [illegible] Sunt enim [illegible] corruptiva scilicet et generativa [illegible] simplicibus sed et in compositis [illegible] esse [illegible] Corruptiva aut et generativa [illegible] [illegible] esse simplicibus et in [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sue corruptioni [illegible] Et salutem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sibi simile Est enim [illegible] [illegible] de similibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] eadem corrumpitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] generat [illegible] genito causa efficientem et nichil est [illegible] [illegible] effectus Non [illegible] generat suum contrarium [illegible] [illegible] [illegible] solum suam salutem [illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut suum contrarium corrumpat [illegible] ~~[illegible]~~ effectu conservat [illegible] [illegible] [illegible] conservat et [illegible] sibi similem [illegible] [illegible] [illegible] corrumpat suum contrarium Et [illegible] [illegible] sibi simile generat [illegible] in [illegible] et simplicibus [illegible] [illegible] causa corruptiva et generativa [illegible] [illegible] solum [illegible] conservat [illegible] et [illegible] [illegible] sibi similem [illegible] ut [illegible] causa conservat [illegible] [illegible]

Cum istud evenit ut efficiens causa corruptionis productionis et generationis rationem sortiantur. Sed solo nomine est enim aqua corruptionis ignis productionis aqua ex igne et producta aqua generationis. Ratione autem diversa sit. Nam ratio efficientis cause corrumpentis est quod unaquaeque res suum contrarium abhorret. Sed ratio efficientis cause producentis est quod unaquaeque res in viribus reperiunt suum contrarium. Postremo generantis cause ratio est propterea quod res omnis esse salutem appetit et ut permaneat. Sic itaque partita est efficiens causa diversa in corrumpentem productivam certam atque generativam. — Correlarium

Postremo accidit ut producens causa atque corrumpens videantur ordinate ad generationem. Producit enim res omnis quantum sibi simile ut ab sibi simili generetur. Corrumpit autem semper sibi dissimile et contrarium propterea quod tale contrarium ipsam corrumpere potest. Sic itaque totus unusquisque rei appetitus [illegible] salutis et peculiaris generationis. Particularis vero et primus rei appetitus est sibi contrarium corrumpere et in sui simile generare. — Correlarium

Preterea assignata cause efficientis divisione potest alia dividi. Efficiens causa est enim una causa efficiens rei naturalis. Et altera efficiens transmutationem et motum rei naturalis. Non enim potest a semetipso generari (fit enim a suo generatio) nec etiam generatur a sua forma substantiali ut potest cum substantialis forma ab aliquo producta sit. Quamquam unde causa efficiens rei naturalis. Sed rei producta est quedam pars que transmutationes omnes efficit quemadmodum pars [illegible] efficiens causa transmutationum rei naturalis. — Alia divisio cause efficientis

Hinc evenit ut efficientis cause presens divisio plurimum conveniat cum ea que prius dicta est. Nam que est efficiens causa rei naturalis coincidit cum causis efficientibus corrumpente et producente. Fit enim unaquaeque res propter corruptionem alterius rei [illegible] rei corruptionem sequitur alterius generatio. Et vero quod est efficiens causa transmutationis rei naturalis coincidit cum efficiente causa generante. Cum quamdiu aliqua res suis operationibus operaretur tamdiu generatur et longius a sua corruptione ut arbor quamdiu profert fructus tamdiu vivit et vegetat. Et homo quamdiu [illegible] suis viribus operatur et que sunt humana potest operari tamdiu remaneat et a morte corruptionis. Concordat itaque hec presens divisio cum ea que prius dicta est. Siquidem efficiens causa in aliam partita in corrumpentem producentem atque generantem. — Correlarium

Postremo diffinitur causa finalis que quidem inter omnes causas locum ultimum tenet propterea quod finis rei est ultimum eius. Et alie tres cause fine propter videntur. Nam tota finalis causa frustra enim quispiam operatur nisi fine proposito ociose et frustra sicut fecit calceum qui nullis pedibus esset factus ut pedem [illegible]. Sic natura foret vana et ociosa nisi unaquaeque res haberet suum finem quem quidem finis est status nature ut arbor quiescit cum producat fructus. Et homo cum felicitate assecutus fuerit [illegible]. Sic [illegible] diffinitionem [illegible] finis causa finalis. — De diffinitione cause finalis

Ipsa etiam partitur in duas partes. Est enim Quedam finalis causa primaria. Et Quedam secundaria. Primaria vero dicitur ea que sibi proxima necessitatis et alterius excellentior est enim alterius excellentior que nulli subjicitur ut [illegible] est [illegible]. Non est enim propter alterum. Et ipsa fit a semetipso et propter semper [illegible] sensibili. — Divisio cause finalis quod causa finalis primaria

causa primaria [illegible] in sensibilibus [illegible] quod [illegible] Hinc [illegible]
[illegible] quedam [illegible] corporis [illegible] causas [illegible] primarias Est [illegible]
primaria [illegible] quod [illegible] solis [illegible] causa [illegible] ad [illegible]
sensibilium [illegible] Altera est causa primaria [illegible] que ad [illegible]
ordinatur [illegible] habeatur respectu ut [illegible] Causa [illegible] Secun-
daria [illegible] ad aliquid ordinatur ut [illegible] fructus finis est arboris finis secundarius
[illegible] Est enim arboris fructus [illegible] hominis aut [illegible] animalis
Hinc [illegible] ut homo sit causa [illegible] propria Et que [illegible] debeat simpli-
citer primaria Est enim homo [illegible] facta est [illegible] sit
[illegible] causa sit secundaria et [illegible] aliquid posterius ad quod
ordinatur Posterio [illegible] ut [illegible] finalis cause [illegible] sit [illegible]
rerum ordinationem [illegible] in rebus [illegible] ordo in [illegible]
[illegible] posterius [illegible] quod [illegible] posterius
[illegible] et [illegible] homo [illegible]
Causa [illegible] est que [illegible] et [illegible]
[illegible] effectus [illegible] multa [illegible] cause Remota vero causa [illegible]
[illegible] Ex his diffinitionibus [illegible] causas [illegible]
[illegible] quattuor [illegible] que [illegible] diffinitur causa [illegible] et remota [illegible] Non
[illegible] quattuor [illegible] separata Est causa [illegible] propinqua [illegible]
[illegible] Corruptibiles [illegible] Corruptibiles [illegible]
[illegible] quod [illegible] causa propinqua sunt
[illegible] causa Causa verbi gratia [illegible] causa propinqua [illegible]
[illegible] Nam [illegible] et [illegible] ob gravitatem [illegible]
[illegible] causa propinqua [illegible] in sublime [illegible]
[illegible] ob [illegible] Hinc manifestum
[illegible] causa propinqua [illegible] causas Nam que [illegible]
sunt cause propinque [illegible] sit [illegible]
[illegible] efficientes cause [illegible] ut semper [illegible] et lapi-
[illegible] gravitas ut lapis [illegible] descendat [illegible] causa pro-
pinqua [illegible] substantialis forma [illegible] Nam [illegible]
[illegible] est [illegible] amplius [illegible]
[illegible] amplius [illegible] in qua [illegible]
est lapis [illegible] substantiali forme Amplius cause propinqua
eadem [illegible] finalis Est enim [illegible] finis [illegible] causa propinqua [illegible]
[illegible] semper ut [illegible] consequitur [illegible]
finis aut lapidibus finis lapidum aut arboribus arborum [illegible]
ordo [illegible] ab [illegible] atque [illegible]
[illegible] arbor [illegible] posset alterum
[illegible] ut causa propinqua sit eadem
[illegible] cause Hinc Itaque [illegible] ut causa [illegible]
[illegible] in causa propinqua [illegible] formali [illegible] finali et efficiente

Quod quidem hic veritatem apparere ex quae prius posita sunt ex ... **[illegible]** Corollarium
ut unumquodque res quattuor possideant principia causas dicitur e prius ... exemplis quod causa principia ... quattuor ... causas item prius ... singulis rei materialis causas et quattuor modis determinatis ... forme ... et
... similiter ... cuilibet rei causa principium sit quattuor **Postremo** Corollarium
... unumquodque res habeat quattuor causas principia ... ut ... ut potest
... posita possumus ... facile nova causas principia ... sit
... quod si aliquis rei ... investigare causa principia ... est in ...
... materialem aut formalem aut efficientem investigare ... proposite ...
... materialis ... investiganda ... materie ...
rei ... investigamus causa principia ... proposita ... causa
principia rei ... substantialis forme ... rei ...
... formalis causa principium ... efficiente et finalis causa ...
... quattuor causa principium ... substantialis ...
... omnia opposita competunt causa remota

Causa per se est que ... sit causalitas ... Corollarium differentia ... per se
... diffinicio est ... intelligencie ... que sunt diffinicio
principium est ... unicam causam per se et quattuor ... quattuor causas
principia ... causa per se ... impositis quibus ...
... facile possumus ... causa ...
competit ut ... causa per se ... Nam si demonstrato
... questio ... et ...
respondebit ...
...
... causa per se ...
... causa per se ... causa
... exprimitur ... questio ...
... causa ... **Adverten-** Notabile ostendit ... per se ... per se
dum quod ... causa ... modis ...
unumquodque rei substantialis forme ... operatur ... **N**am quedam agunt Primo
... mediantibus accidentibus ut ignis substantialis
forma agit in aquam mediantibus accidentibus calore et siccitate Terra etiam agit
in aerem aut ignem mediantibus accidentibus ... et humiditate frigiditate
et siccitate **S**ed ... agit ... aut que principium ... Secundo
... rei ... est substantialis forme ... substantialis
... forme in ... mediantibus accidentibus Non enim
... accidencia quedam ... in effectibus sub
stancialis forme ... causa per se est ...
... mediante ... effectus Causa per se ... lapidis ... est ...
... gravitatem ... mediante gravitate
... **Quo fit** ut ... causa per se que ... agit sit accidentalis Corollarium
... substancialis et ... accidentali ... causa per se que agit
... substancialibus ...

De fortuna et casu

Cetera quatuor causa et se magna [illegible] convenientia cum frequenter et in analogia [illegible]
[illegible] de causa [illegible]

Fortuna E causis differentiis habitis [illegible] sola que competit [illegible]
rei et inferiori est enim dicendum effectus fortuitus [illegible] et casualis cum [illegible] rare [illegible]
et qui fit [illegible] ut frequentius vel contingit [illegible] effectus casualis potest
esse fortuitus ut qui fortitur [illegible] proposito atque voluntatem sed igitur
casus competere cuilibet rei sive inanimata sive sensitive sive vegetative aut intellectivae
fortuna vero soli rei competit que proposito habet atque voluntate inter habere
quasi medicine [illegible] que ab utraque distincta est [illegible] quando aliquis [illegible]
[illegible] quod fit [illegible] ut frequentius vel contingit [illegible] est [illegible]
[illegible] inter ambulandum [illegible] aut [illegible] corpus [illegible]
[illegible] quatuor dicti sunt. Eadem de effectibus in talibus debet
dolo [illegible] cause in suis effectibus variatur est enim illa causa sive effectus [illegible] effectus
sive causa [illegible] causa

Causarum Nomina	Cause	Nomina Effectuum	Effectus
Materialis	Corpus	Materialis	homo
formalis	Anima	formalis	homo
Efficiens	deus	Efficiens	homo
finalis	felicitas	finalis	homo
Conservans	alimentum	Conservans	Sanitas
Producans	Medicamen	Producans	Sanitas
Corrumpens	Morbus	Corrumpens	Sanitas

Primaria
deus
Primaria
homo
Secundaria
homo
Secundaria
bruta
Propinqua
Materia corporis
Propinqua
corpus
Remota
Materia
Remota
corpus
Per se
leue
Per se
Motus sursu
Per accidens
lucidu
Per accidens
Motus sursu
Casus
lapis
Casus
lesio
fortuna
homo
fortuna
Interceptio
Neutra
bos
Neutra
fractio festura
Actualis
dominitans
Actu
Domus
Potentialis
dominator
Potentialis
Domus

Inicium capituli 3i

Capitulum Tercium

Determinatis Rerum naturalibus Causis Consequenter faciendas sui(?) Incipitur determinacio de motu:

Nec immerito quia rerum dicte sunt cause sunt rerum naturalium cause adeo quidem efficacia quod concurrunt ad constitucionem rei naturalis. Hec autem constitucio non tamen secundum naturalem componi nisi per aliquem motum et transmutacionem. Igitur rerum determinacioni causarum immerito subiungitur motus determinacio. Motus autem diffinitur exitus alicuius in aliud aut acquisicio aut deperdicio. Vel sic alicuius potentie(?) formis rerum sive substancialis sive accidentalis. Etenim intellectus philosophi naturalis non attingit materie productionem atque creacionem eiusdem. Verum materia presupposita contemplatur solum ea omnia que materie superveniunt quorum dicitur motus aliquis sit generacio aut corrupcio aut augmentacio aut diminucio alteracio aut rerum loci mutacio. Vult enim perfectissimam philosophus naturalis rerum cognicionem essencie rerum. Cognicionem quidem qualitatis et rerum multas partes discutere motus earundem. Nam si recte affectat iudicium de motibus rei et recte iudicabit de ipsa re atque perfectius essenciam eiusdem cognoscat. Nam si cognoscat illius rei generacionem atque corrupcionem et eiusdem cognoscet essenciam. Item forma rei pars essencialis substancialis forme eius motus dicitur una generacio atque una corrupcio. Quod si rerum motus accidencium acquisiciones aut deperdiciones recte cognoscit et perfectius cognoscit essenciam rei. Valent enim accidencium motus ut rectius cognoscantur accidencia. Accidencia quidem conferunt plurimum ut rem rerum sive essenciam possimus cognoscere. [illegible] sensus ut perficiatur intellectus. Sunt enim accidencia [illegible] sensibiles multa corpora per quos accidencia aut acquiruntur aut deperduntur. Velud quedam accidencia alicuius sensus obiecta. Nam que recipiunt augmentacionem et diminucionem considerantur et tangitur visu. Est enim quantitas visui et tactui obiectum. Sic item que recipiunt alteracionem aut visu aut tactu deprehenduntur et in postremo aliquid rerum loci mutacionem recipit considerari possit aut visu aut tactu aut ceteris sensibus. Ceterum duo motus generacio scilicet et corrupcio substanciales sunt et magis intellectuales. Etenim substanciales forme sunt penitus insensibiles et que nullo rerum sensibus percipi queunt. Igitur cura est philosophi naturalis ut [illegible] rei motus possit cognoscere. Verum de motibus non est quod scire possit afferre [illegible]. Nisi cuiusdam rei presupposita quanta [illegible] atque [illegible] aliquid [illegible] [illegible] quod rerum sit essencia [illegible] fiet in mutat[illegible]. Non recte iudicamus de motibus rerum [illegible] [illegible] partes et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] et [illegible] [illegible] motus [illegible] rerum [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] recte et [illegible] [illegible] debet [illegible] [illegible] cognoscatur rerum [illegible] motus aliquid [illegible] [illegible]

Diffinicio motus

Explicacio huius particule alicuius

[illegible] accidencia [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] suam essentiam non fuerit immutata [illegible]
physicorum [illegible] motus [illegible] Cumque [illegible] possent [illegible] atque
definite [illegible] quieta sit ut [illegible]
[illegible] quietam [illegible] motus [illegible] veritate quod
[illegible] dictum est [illegible] attentare [illegible] mutatione vel creatione
[illegible] vocabulum [illegible] motus [illegible] ad [illegible]
debere referre [illegible] ad definitionem motus [illegible] quia manifestum
esse [illegible] localem [illegible]
[illegible] quia [illegible] in [illegible]
[illegible] motus [illegible] quod [illegible]
[illegible] ut [illegible] homo localiter
motus est [illegible] Atque hoc [illegible] motus
[illegible] **Rursus** [illegible] physicorum [illegible]
[illegible] manifestum [illegible]
[illegible] homo [illegible]
[illegible] Non [illegible] lapides
[illegible] lapides [illegible] terre aut [illegible] posita [illegible]
[illegible] physicorum [illegible] fundamentum Est [illegible]
[illegible] incorruptibilis

Motus [illegible] **Primo** motus [illegible]
[illegible] quod per motum acquiritur aut deperditur [illegible] motus
[illegible] et deperditur [illegible] motus [illegible] motus
Non [illegible] in generabilibus et in corruptibilibus [illegible] subsistat [illegible]
forma quod per motum acquiritur aut deperditur [illegible] forma aut substantialis
aut accidentalis **Secundo** motus [illegible] quod [illegible]
[illegible] acquiritur aut [illegible] deperditur [illegible]
esse motus [illegible] Cum [illegible] debet [illegible]
[illegible] motus [illegible] veritate aut [illegible]
[illegible] motus [illegible] et [illegible] motus
Motus aut [illegible]

Amplius Motus [illegible] in aliquo [illegible] motum acquiritur aut [illegible] substantia
[illegible] forma aut accidentalis quamvis [illegible] motus [illegible]
[illegible] et toto [illegible] a forma [illegible]
et ab [illegible] et ab toto [illegible] A forma [illegible] motus [illegible]
[illegible] quod [illegible] subsistit aut quod ab [illegible] intelligentia
dependet Cum [illegible] habet [illegible] oportet quod [illegible]
[illegible] sit ut motus [illegible] in aliquo [illegible]
[illegible] in altero **Primo** [illegible] subsistat [illegible]
in [illegible] **Secundo** [illegible] Utrumque [illegible]
[illegible] motus Nam motus [illegible]
[illegible] in aliquo [illegible] subsistit [illegible] in [illegible] motus aut [illegible]
[illegible] alteratio et [illegible] in altero [illegible]
[illegible]

alia [illegible] expositio

[illegible] primo

Secundo

[illegible] partem [illegible] expositio

[illegible] aliquid in altero subsistit
Primo
Secundo

Huius particule acquisitio aut deperditio expositio

Motus est acquisitio aut deperditio comparata quod per motum aliquid tendit
ad non esse sicut per motum aliquid tendit ad esse. Esse quidem vel essenciale vel acci-
dentale. Sed aut quomodo acquisitio et deperditio. Quod altera sine altera nec dicitur
existere potest. Est enim acquisitio nihil aliud quam adventus forme in aliquo subiecto. Sed talis
forma quando advenit pellit alteram sibi contrariam. Contrarium quidem aut [illegible] aut [illegible]
[illegible]. Igitur adveniente aliqua forma corrumpitur sua contraria que prius existit
in eodem subiecto. Quod si adveniente substanciali forma non deperderet ab eodem
subiecto altera sequeretur duas substanciales formas in existere eiusdem materie quod
est impossibile. Rursus si alia substancialis forma corrumperetur cum non [illegible]
altera sequeretur quod materia remaneret sine formis hoc autem impossibile et contra philosophorum
principia [illegible] non est. Ut existat acquisitio sine deperditione aut sine acqui-
sitione deperditio. Non tamen comparata [illegible] acquisitionem et deperditionem neces-
sario eodem subiecto. Est enim acquisitio nihil aliud quam quod acquiritur forma et deper-
ditio forma que deperditur [illegible] forme in existunt diversis partibus subiecti
aliquando [illegible] non [illegible] in altera qualibet si [illegible] in elementis et
in [illegible] sequeretur quod duo contraria in existerent [illegible] et eodem subiecto
quod repugnat contrarietati [illegible]. Est igitur recte [illegible]. Quod motus sit al-
terius in aliquo aut deperditio aut acquisitio.

Remouet obiectionem

Motus aliter diffinitur Actus entis in potencia [illegible] in potencia. Need
hec diffinitio et prior sunt eadem [illegible] ea que prius data est. Nam [illegible]
Actus entis quod in potencia [illegible] sub duobus [illegible]
acquisitio aut deperditio [illegible] vocabulum entis [illegible]
aliquid [illegible] in potencia [illegible] sub vocabulo [illegible]

Alia diffinitio motus

Ex quo manifestum [illegible] quod vocabulum potencie est multiplicitatis. **Uno**
modo [illegible] ut in primo capitulo huius introductionis. **Al-**
tero potencia quedam est actualis et quedam potencialis. Est enim aliquid ha-
[illegible] ad alterum duobus modis. **Primo modo** [illegible] actualiter illud exer-
ceat ut [illegible] potens ut [illegible] quando [illegible] et actualiter **Alter**
est [illegible] potencia [illegible] quod illud actualiter exerceat [illegible] Altera quod
[illegible] illud [illegible] Sed igitur [illegible] modis [illegible]
[illegible] potencie in [illegible] motus. **Primo** [illegible] quod est
[illegible] in potencia **Secundo** est actu comparata quod [illegible] motus ali-
quid actualiter acquirit. **Tercio** [illegible] motus [illegible]
[illegible] aliquid acquirendum.

Correlarium [illegible] multiplicitate huius vocabuli potencie

Consequenter diffinit sex species motus que sunt generatio et corruptio aug-
mentatio et diminutio alteratio et [illegible] motus. Hec motus sex species [illegible] sunt
[illegible] quatuor [illegible] generatio [illegible] et corruptio [illegible] augmentatio et dimi-
nutio [illegible] quantitatem alteratio [illegible] qualitatem et [illegible] motus [illegible] nihil enim
aliud [illegible] motus [illegible] quam [illegible] acquisitio alterius et alterius loci [illegible]
species motus aliter differunt [illegible] ex eo quod [illegible]
[illegible] Nam generatio et corruptio [illegible] et [illegible]
[illegible] est [illegible] et [illegible]
essencialis [illegible] si substanciales forme non [illegible] essencialis

De sex speciebus motus

Eadem etiam ante motum non [illegible] subsistit et finito motu tunc [illegible] etiam res materialis ante motum et post non remanet eadem essentialiter Nam ante motum et post motum subsistere nequit Cum igitur sola materia remaneat eadem prius et posterius Cumque sola [illegible] [illegible] quod prius [illegible] posterius remanet eadem [illegible] aut ut generatio et corruptio soli materie debeat competere

Ceteri motus quatuor [illegible] possunt toti rei complete et perfecte Nam facta augmentatione diminutione alteratione et mutatione [illegible] loco res naturalis remanet eadem essentialiter ut homo antequam ambulet et post ambulationem remanet idem [illegible] in calefactione et calefactione finita semper remanet [illegible] igitur [illegible] prius [illegible] augmentatio et diminutio alteratio et [illegible] loco mutatio competunt toti rei naturali. Nec valet si [illegible] fiat instantia obiciendo [illegible] quod ante predictos motus et post eosdem non remanet eadem essentialiter et [illegible] mutatis [illegible] toto [illegible] Nam enim obest quod [illegible] remanet eadem prius [illegible] posterius Nam [illegible] accidens sit [illegible] tota res naturalis [illegible] basis et fundamentum omnium accidentium Non enim materia [illegible] potest non existere aliquod [illegible] nisi toti [illegible] [illegible] enim accidentaliter [illegible] ut [illegible] et [illegible] corrumpitur eadem [illegible] [illegible] est enim perpetua et [illegible] corrumpi [illegible] sola [illegible] est [illegible] ut [illegible] que [illegible] rei sit [illegible] accidentibus [illegible] et [illegible] in [illegible] materie [illegible] tota res [illegible] et perfecta [illegible] igitur [illegible] post motum soli materie competere [illegible] reliqui toti rei naturali.

Generatio et corruptio [illegible] conveniunt [illegible] quod non subsistere nequit sine altera. Est enim generatio substantialis forme acquisitio et corruptio deperditio [illegible] [illegible] prius [illegible] que non [illegible] acquisitio sine deperditione aut deperditio sine acquisitione [illegible] generatio et corruptio sit semper [illegible] et semper in eodem [illegible] existentes **Quo fit** ut nihil [illegible] [illegible] generetur [illegible] igitur [illegible] solum materia [illegible] Non [illegible] [illegible] materie nec [illegible] [illegible] [illegible] materia [illegible] perpetua [illegible] ab [illegible] ante [illegible] quod nihil generatur [illegible] sine precedenti corruptione [illegible] a parte post [illegible] quod non [illegible] corruptio rei nisi subsequatur [illegible] alterius rei generatio. Est igitur [illegible] non in [illegible] [illegible] [illegible] ut qui [illegible] [illegible] perpetuum

Augmentatio est maioris quantitatis acquisitio et diminutio est minoris quantitatis acquisitio [illegible] maior quantitas acquisita non [illegible] [illegible] adveniat et que [illegible] [illegible] [illegible] sit maior [illegible] que prius in [illegible] est enim [illegible] minor [illegible] quod [illegible] [illegible] qualitate sit maius [illegible] prius [illegible] forme [illegible] [illegible] minoris quantitatis acquisitio [illegible] quod que [illegible] quantitas sit maior et que remanet minor [illegible] quod [illegible] remanet facta diminutione [illegible] minor [illegible] ante diminutionem **Quo fit** ut acquisitio sit quedam [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] in [illegible] [illegible] aut que [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] augmentatio [illegible] maioris quantitatis acquisitio **Rursus** Non est

Remouet obiectionem

Generatio [illegible] [illegible] et corruptione

Correlarium

Correlarium

Explicatio [illegible] augmentationis et diminutionis

Correlarium

Correlarium

Notabile de diminucione et augmentacione

aliquando novam simpliciter affirmat [illegible] sed quando de mutacione ad novum statum [illegible] de diminucione minoris quantitatis et acquisicio. Non enim ut [illegible] posito amore quantitas acquiratur nova est ut [illegible] per motum acquiratur verum per aliquid deperditur per motum ut parte pars quantitatis que prius inexistit. **Postremo sciendum** quod hic duo motus augmentacio scilicet et diminucio [illegible] [illegible] solus rebus animatis competere [illegible] sit enim augmentacio [illegible] quia [illegible] mutacione naturali [illegible] solus [illegible] competit sit enim [illegible] in sola aliqua [illegible] [illegible] augmentacio [illegible] solus rebus [illegible] sit [illegible] [illegible] diminucione est enim oppositorum eadem [illegible] Rursus est **aduertendum**

Notabile aliud pro dubio

quod [illegible] augmentacio sit motus acquisitivus et diminucio motus deperditivus [illegible] [illegible] non [illegible] dare semper quantitati diminucione nec augmentacione diminucio [illegible] [illegible] temporibus rei naturales competit et in [illegible] dare medium statum rebus [illegible] prius competit augmentacio quia [illegible] res ante postquam [illegible] quantitate sibi debita [illegible] et que [illegible] accidere solent. Stant [illegible] [illegible] postquam aliquam [illegible] statum et sub eadem quantitate aliquo tempore permanserit tunc [illegible] [illegible] et aliquid quantitatis prius habite [illegible] deperditur [illegible] quandoque [illegible] [illegible] rei [illegible] [illegible] quod res [illegible] [illegible] [illegible] in eodem tempore permanet verum in eadem [illegible] [illegible] [illegible] rei naturales [illegible] Non sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] res de [illegible] [illegible] res ante acquirat [illegible] [illegible] [illegible] quod ab ea deperditur [illegible] [illegible] augmentum [illegible] [illegible] et [illegible] deperditur [illegible] [illegible] Res autem patitur [illegible] et [illegible] de diminucione [illegible] [illegible] [illegible]

Instancia

[illegible] [illegible] augmentacio et diminucio [illegible] [illegible] **Arguitur** [illegible] [illegible] quod acquisicio [illegible] sine deperdicione alicuius et deperdicio sine deperdicione [illegible] augmentacio et diminucio sunt motus [illegible] deperditivus et acquisitivus alterius

Solucio

Dicendum [illegible] [illegible] [illegible] deperdicionem alicuius et acquisicio [illegible] intelligendum [illegible] [illegible] aut deperditur aliqua forma [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] in hiis duobus motibus Nam [illegible] res ante [illegible] augmentum quantitatis [illegible] [illegible] aliquid novum [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod admittit aliquam formam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] deperdit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab eodem [illegible] ut verbi causa accidentali forme [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accidentalis forme que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accidentalis forma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod ab eodem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab eodem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]

generatio nihil est aliud quam primo nove forme adventus. Sic igitur in his duobus motibus acquisitio quedam et deperditio forsitan simul quodammodo et magis augmentatio et diminutio. Ut pote quando fit motus acquisitum et deperditum quod alter alteri contrarium predicatur generatio. Corruptionem autem generationem precedit

Alteratio: diffinitur est nove qualitatis acquisitio. Quod si large accipiatur erit acquisitio cuiuscumque accidentis tamen cum [illegible] de alteratione et alteratio facere alterationem et facere alterabile. Sed actus de facit alterationem et diversis temporibus reddit se alio et alio modo se habentem. Igitur qualiter actus alterationem facit. Sic igitur alteratio si generaliter accipiatur erit alterius actus acquisitio. Atque sub se amplectens augmentationem et diminutionem et motum secundum locum. Verum in presenti capitur specialiter pro sola qualitatis acquisitione. Unde iterum **Sciendum:** quod corpori fit duobus modis **Uno modo** pro acquisitione cuiuslibet qualitatis. Sic quod corpus quodcumque suscipiat qualitatem dicatur alteratum. Sic etiam [illegible] aliquam habitum suscipiens aut moralem aut intellectualem dicatur alteratum. **Rursus** alteratio specialiter dicitur de acquisitione nove qualitatis qualitatibus quedam in singulis [illegible] sunt [illegible] que quodam modo generat. Ut [illegible] sensibilium [illegible] sunt [illegible] substantie fasiones aut calores [illegible] alteratio etiam calor [illegible] generat humanam [illegible] aut plurimum [illegible]. Sic iterum [illegible] aut magis alterabilitatem cum actus quando [illegible] generare [illegible] sit aut [illegible] corrumpere [illegible] quando [illegible] generatione. Ut quod fit [illegible] permanens et eodem modo semper se habens. Verum [illegible] quod [illegible] incorruptibilis et immortalis et quam [illegible] fit [illegible] atque [illegible] forsitan [illegible] accipit [illegible] possumus [illegible] alterationis [illegible] varietas. Est enim prima species mutatio ab in [illegible] qualitate in qualitatem contrariam. Ut ab extremo in extremum. Secunda est mutatio a [illegible] extremum in medium aut econverso. Tertia est a media qualitate [illegible] in medium qualitate [illegible] atque [illegible] quarta est mutatio que fit ab habitu in privationem et econverso. Verum manifestum [illegible]

qualitates prime speciei valere ad rei corruptionem aut generationem [illegible] etiam [illegible] fit [illegible] dum [illegible] et generatio. Reliquum est motus eiusdem et corruptio. Iterum que sunt qualitates secunde speciei ad hoc idem valent [illegible] cum media qualitas [illegible] extremorum. Rursus habitus quedam privatio hoc [illegible] [illegible] est cum quando sensus [illegible] possidet magis a corruptione [illegible] quam aliquis sensus [illegible] et quando sensus aliquis [illegible]. Sic igitur recte videat et recte audiat sunt [illegible] que temperantiam conservant. Sed [illegible] et [illegible] sunt [illegible] que rem ipsam corrumpit [illegible] pro viribus efficiant. Ut res [illegible] ad corruptionem ad extremum perveniat. Est enim [illegible] perveniat [illegible] secundum [illegible] mortem [illegible] est [illegible] igitur [illegible]. Ut alteratio fit nove qualitatis [illegible] qualitatis [illegible] in singulis est illius que rem generat et corrumpit.

Motus localis est inter ceteros magis manifestus fit enim secundum locum et locus de motu locali est aut quemadmodum accidentia manifestissimum generatio et corruptio augmentatio et diminutio non sunt motus adeo manifesti. Nam generatio fit secundum [illegible]

[margin, right:] de alteratio diffinitione alterationis
[margin, right:] Duplex acceptio alterationis. Prima
[margin, right:] Secunda
[margin, left:] qualitates prime speciei
[margin, right:] de motu locali

Quae ab uno in alio potest auferri nec actu nec ulla intelligentia Non enim fieri potest
ut quispiam eorum intelligat quod sit album ab eodem remanente esset
enim idem ac si quis intelligeret esse parietem et non esse Rursus aut
mathematice et divino sunt secundum quantitatem quae secundum veritatem a nulla re sepa-
rari potest sed tantum sola mente actu [illegible] alterius sit secundum qualitatem
quae sola intelligentia separari potest Quod motus secundum locum est secundum aliud
Quod et secundum veritatem et intelligentia ab [illegible] potest separari Non est
enim locus [illegible] intrinsecus sed eidem extrinsecus et solo modo [illegible]
Verum quod ab aliquo separatur sed et actu et intelligentia [illegible] manifestum
est solet quod ab altero non solum separari potest aut quod sola ratione
separatur Igitur motus localis est aliis [illegible] magis manifestus

quot modis fiat motus localis

Amplius Motus localis dimensionum [illegible] fieri potest secundum dimensiones
rerum [illegible] sit enim aliquis secundum longitudinem Aliquis secundum latitudinem Et
aliquis secundum profunditatem Primus quod sit a sursum in deorsum et econverso
Secundus quod sit a dextro in sinistrum aut econverso Et tertius quod sit a

quo motus rebus naturalibus conveniat

parte posteriori ad anteriorem aut econverso Rursus motus secundum
locum dimensionibus rebus competit Est enim aliqua res quae secundum locum movetur
secundum longitudinem simpliciter Et etiam quae movetur secundum longitudinem et
latitudinem Ipse quae movetur secundum tres dimensiones possibiles et [illegible]
quae non solum movetur secundum locum ut vegetabilia secundum locum moventur et
[illegible] quod simpliciter in sursum in deorsum et econverso Sensitiva [illegible]
moventur secundum locum [illegible] quod secundum [illegible] dimensiones possibiles simpliciter

Removet obiectionem

[illegible] [illegible] et [illegible] non [illegible] modo [illegible]
mentur Non quod [illegible] quod fieri non possit ut quaedam [illegible]
moventur secundum locum [illegible] non est ordinatum [illegible] ut [illegible] secundum
locum moventur [illegible] in terra [illegible] immobilia quae [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] movetur Sic igitur [illegible] vegetabilia
secundum solam longitudinem [illegible] quod natura sic ordinavit ut
longitudine [illegible] in [illegible] [illegible] latitudine et profunditate Rursus [illegible]
[illegible] et [illegible] secundum [illegible] dimensiones possibiles moveri et non secundum
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] naturalis ordinatio ut bruta aut moventur
alio motu locali quod [illegible] simpliciter ~~[illegible]~~ sursum in deorsum aut

Amplius motus [illegible] Primo

a dextro in sinistrum aut econverso Sic igitur Motus [illegible]
[illegible] [illegible] Primo quod sit ab [illegible] [illegible] [illegible]

Secundo

[illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] [illegible] Secundo [illegible] [illegible]
[illegible] quod natura ordinavit ut [illegible] moveatur [illegible] motu [illegible] debeat aliquod
[illegible] [illegible] [illegible] Sic quod motus localis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sit necessarius ut [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

Tertio mutatio respectu actus dividitur. Secundum res partes est enim quedam muta-
tio subiectiva, quedam terminativa et quedam completiva. Ut
quaelibet res habet unde dicitur mutari aliquando subiective aliquando terminative et
aliquando completive. Illa mutatur subiective quod secundum se abiicit formam illam que accepta
tur formam etiam si fuerit solum ratione formae non dicitur mutari subiective.
Sed posterius quia materia prima dicitur esse motus generationis et corruptionis
tamen distinctos ab ea que corrumpitur aut generatur forma et [illegible]
sit talis motus formae. Attamen non secundum dicendam mutari subiective. Cum non sit
vere forma. Est enim vere forma quod formaliter realiter suscipit et quod
in eo alterum est. Sed motus generationis et corruptionis non est actus
actu inherens forme que corrumpitur aut generatur et [illegible] forma
pro esse ut subsistat. Sed non secundum vere formam querere quod secundum ut subiective
mutari nequeat. Sic quoque sola materia subiective mutatur. Illa vero dicitur
terminative mutari quod per motum acquiritur aut deperditur. Sic materia termi-
native mutari nequit ut prima que per motum acquiritur nec nullo motu
deperditur. Etiam nec tota forma terminative mutatur cum non sit aliquid
quod per motum acquiritur aut deperditur. Sed enim est in aliquo tempore [illegible]
et subiecti [illegible] substantiare [illegible] ut secundum [illegible]. **Postremo**
illa mutatur completive quod ut totum mutatione acquisitum non quod tamen
aliquid totum per transmutationem acquiri possit aut deperdi. Hoc enim solum
[illegible] dicitur sic finito motu aliquid fit est quod prius non extitit.
Deinde enim homine generato [illegible] fit generationis forma [illegible]
et fit aliquid quod per generationem acquiritur [illegible] quod ante
generationem penitus non existit homo. Nec in generatione fuit totus secundum
generationem completa et finita fuit totus homo qui completive mutatur
dicitur dici. Sed patet quod completive mutata forma dicitur prius non
extitisse etiam solum materia completive mutaretur. Nec dicitur prius non
extitisse. Nam sola forma completive mutari possit. Quid fuit
quidem prius et non fuit [illegible] quod et [illegible] est enim tota
acquiritur completive [illegible] et non fuit [illegible] forma. Sic [illegible]
sola materia subiective mutatur dicitur forma terminative et compositum completive
tota res naturalis. Juxta id quod dictum secundum primo capitulo huius [illegible]
[illegible] ut patet quod materia et forma sunt dicta formam et [illegible] res
naturales [illegible] completive [illegible]. **Ex quo** manifestum est quod
non fuit idem mutatio subiectiva terminativa et completiva et
mutata subiective terminative et completive etiam quod subiective
non mutatur non fit terminative mutata nec completive. Sicut [illegible]
non fit [illegible] substantialis forma aut [illegible] quod termina-

De divisione motus in subiectivum terminativum et completivum

Quid sit mutari subiective

Quid terminative mutari

Quid sit mutari completive

Correlarium

mutatur nec completive nec subiective mutabitur motus circa substan|
tialis forme aliquo modo aliqua tamen generatio. Verum motus subiective est et
terminative nec stricte completive diversis respectibus. Quod tertio
abhinc declaratur. Sic duo absurda de se sumpta concedi non
possunt quorum quartum ut de se sumpta procedit sequitur manifeste. **Nec re|**
dat in commodum si per duo absurda solo motu sunt
destructa et quae per quartum destruunt secundum rei veritatem. Et quo modo dicta
sunt solis mutationibus substantialibus attribui debent secundum secundario et minus
principaliter accidentium mutationibus competere patet etiam quia licet est substan|
tialis forme ad materiam habitudo eadem secundum accidentium habitudo ad rem
naturalem. Sic similiter in mutationibus accidentalibus tota res et naturalis
est producta mota et quae per motum acquiritur forma sicut licet velut res
naturalis substantialis forma. Sic quod in accidentium mutatione tota res
naturalis subiective mutatur accidens mutatur terminative et completive solum
quod ex supra et dictis constatum est. Atque tertium quod subiective mu|
tatur perfectius secundum cum id principaliter movetur quod rei suam essentiam
remanet idem ante motum in medio et post finem eiusdem. Cum solo nomine
in substantiis motibus et res tota naturalis in accidentium mutationibus existat
talis

Removet obiectionem

Amplius motus dividitur in motum per se et per accidens. **Motus** per se est qui in re quae movetur existit. **Per accidens** vero est qui non existit in re quae movetur. Sic similiter motus per accidens patet reperitur in generatione corruptione augmentatione diminutione et alteratione. Generatio enim et corruptio si ad rem comparentur non sunt accidentales motus mixti per accidens cum rei veritate insunt solum materie. Item si ad substantiales formas fiat comparatio non sunt motus per accidens. Cum rei tamen insint solis rerum substantialibus formis. Postremo si ad totam rem naturalem habeatur respectus non sunt motus per accidens. Est enim rerum declaratum quod accidentia insunt [illegible] rebus naturalibus totis et quamvis rei veritate insunt soli materie. Sic similiter motus per accidens potissimum competet illi soli rei quae de loco ad locum movetur tamen enim fieri potest ut res rei loco moveatur eo motu qui sit in altero. Est enim mutatio localis productio quaedam loci terminativo loquendo est locati rei extrinsecus. Secundo fieri potest ut accidens extrinsecum denominat rem in qua non existit. Velut accidente extrinseco res moveri dicitur. Atque hoc per accidens. **Hinc** aliquantulum manifestum est quod motum localem a suo mobili realiter distinctum atque [illegible] loco a forma. Est enim inconveniens nihil motus localis per accidens rei veritate nihil aliud quam quaedam loci terminativa

Alia divisio motus in per se et per accidens

Quid motus per se

Quid motus per accidens

Correlarium

sterium continue loci renovatio rursum nihil sit aliud quam diversa loca
successive eidem rei insunt locum aut rursum esse reale sit distinctum a re
locata sicut motus localis per [illegible] realiter distinctus a proprio mobili quod
probabilius est et verisimilius ut motus localis per se sit realiter dis-
tinctus a suo mobili etiam si res que acquirit insunt continue aliud et
aliud accidens sive mobilis simile vero ut res que acquirit [illegible] et ab
aliud accidens sive [illegible] et reale [illegible] Hec quidem quae
principio [illegible] accidens [illegible]
libet motum localem a suo mobili distinctum reputamus.

Quid motus acquisitivus

Rursus | Motus dividitur in motum acquisitivum et motum deperditivum. **Motus** acquisitivus est quo finito superest aliquid acquisitum quod ante motum non erat.

Alia divisio motus in acquisitivum et deperditivum

Motus autem deperditivus est quo finito non existit aliquid quod prius erat. Sed

Quid motus deperditivus

igitur motus non dicitur deperditivus contra quod aliquid in huiusmodi motu de-
perditur. Sic enim omnis motus esset deperditivus cum omnis motus sit successivus et in
re successiva pars prior non remaneat in posteriori. Igitur dicitur deperditivus
per quem non existit quod prius erat. **Hinc** manifestum est quod ut [illegible]

Correlarium

motus rursum loci non tam facile potest dici deperditivus quam motus qui fit ad substantiam
quantitatem et qualitatem etiam si forma [illegible] forsitan fiet aliquando eius
[illegible] ab eadem separatio quae separatio motus sive deperditivus substantialis. Iterum
quae ab una re advenit [illegible] eadem forsitan separari poterit [illegible]
ratio motus sive deperditivus quantitatis. Postremo [illegible] separatur qualitas [illegible]
ab eadem [illegible] deperditio vocatur. Aut motus deperditivus dicitur
in [illegible] rursum loci [illegible] deperditio [illegible] aut [illegible]
motus localis aut deperditio [illegible] motus localis [illegible]
acquisitivus et per quem acquirimus aliquid. Nec secundum contraria quod de-
perditio motus nihil aliud est videtur quam quies et primus motus. **Nec va-**

Removet obiectionem

let si quispiam faciat instantiam contraria quod [illegible] formae ab aliquo [illegible]
deperditio aut motus deperditivus quem quidem [illegible] in motu locali [illegible]
[illegible] Namque non verum motum acquisitivum et deperditivum [illegible] quidam
quies [illegible] medium alterum cum [illegible] et [illegible] motus acquisitivus aliquid
rei [illegible] quam nihil quod remanere possit [illegible] Modo fatemur
quod in motu locali forma quaedam a mobili [illegible] continue sed non [illegible]
quod huiusmodi [illegible] vere dici [illegible] motus deperditivus [illegible]
[illegible] quod talem [illegible] non [illegible] aliquid quod [illegible]
Supponamus (fatemur) [illegible] talem motum [illegible] deperditivum et ut [illegible] sit [illegible]
[illegible] non [illegible] ambulatione [illegible] deperditiva contraria quod
[illegible] non [illegible] ut [illegible] deambulat et [illegible] rursum [illegible]
ambulatione. Sed [illegible] motus deperditivus non [illegible] in [illegible]

tamen non secundum locum nisi verum motum acquisitivum. Prima pars iam sufficienter probata fuit. Et
secunda probatur quia sicut si distractis eiusdem forme a suo subiecto non dicitur motus
deperditivus nec acceptis eiusdem ad idem subiectum dicitur motus acqui-
sitivus. Igitur nec est secundum locum motus qui vere et specialiter dici possit motus acqui-
sitivus. Attamen acquisitio et deperditio si generaliter accipiantur competit
forsitan motui secundum locum. Atque idem motus localis ratione diversorum dicitur
acquisitivus et deperditivus. Acquisitivus quidem ratione illius quod subiectum acqui-
rendo. Et deperditivus ratione illius quod iam acquisitum est. Et nihilominus
tamen dicitur motus cum mediante quodam ratione loci quies quesita cum sunt
mobili secundum ratione quia sic non movetur ad id quod in fine et completo
nisi etiam movetur eo motu qui postea sic venitur. Sic ergo si proprie loquamur
et specialiter motus acquisitivus et deperditivus solis motibus competunt qui
Aliud notabile — sunt ad substantiam quantitatem atque qualitatem. **Hij duo motus** acquisitivus scilicet
et deperditivus inuicem realiter differunt. Est enim motus acquisitivus
ea forma que in materia acquiritur. Deperditivus vero est ea forma que deperditur.
Atque manifestum est has duas formas quarum scilicet una generatur et altera corrumpitur
ut inuicem realiter distinctas. Alter enim deberet generatio et corruptio
eadem simul generaretur et corrumperetur. Et tandem aliquid esset et non esset
idem et semel. Distinguuntur igitur realiter motus acquisitivus et deperditivus.
Removet obiectionem — **Nec obest** si quispiam dicat motum acquisitivum non esse formam que acqui-
ritur et deperditivum que deperditur sed actus quosdam quo mediante talis for-
ma et generatur aut corrumpitur. Etiam tale actus rationale est ab homine intel-
lectu dependens. Cum igitur due sint reales forme quarum una et gene-
rari et altera corrumpi et duo accidentia rationalia quorum uno mediante
forma generatur et altera mediante reliqua corrumpitur. Sed in scientia reali
que sunt diversa dicuntur inuicem realiter distinguuntur. Ut hominem dicimus
esse distinctum ab asino, asinum iam distinctum a leone, et leonem ab quocumque
altero bruto. Ea que sunt in scientia rationali censemus inuicem realiter di-
stingui ut neutrum genus non realiter distinctum masculino et masculinum a femi-
nino prima declinatione ab secunda, secundam ab tertia. Et sic consequenter. Attamen
genus neutrum masculinum femininum prima declinatio [illegible] et secunda sunt nihil quod
in veritate subsistat. Cum utrumque solum ab hominis intelligentia dependeat.
Correlarium — **Quo fit** ut que sunt due diverse res censeantur aliquo re realiter
distincta ut genus neutrum et femininum motus acquisitivus et deperditivus.
Correlarium — **Hinc iterum fit** ut quotiens prima ... ab illo distin-
guatur ut verbi causa quantitas a re quanta motus a mobili generatio a forma que
generatur et corruptio ab ea que corrumpitur. Respondere debemus quod sic

ac de ipsis faceret sermonem ac si realiter inuicem distinguerentur et essent
diverse res etiam supposito quod non utrumque realiter subsistit Sed quia — *Remouet dubium*
raciones adducte sunt omnia sunt intelligi de motu acquisitiuo et deperditiuo
in eadem materia numero et qui simul incipiunt et simul finiunt simul consequitur
aliter enim motus deperditiuus solo numero differret a motu acquisitiuo quia si
sunt diversarum formarum secundum numerum eodem tempore et in diversis materiis
et motus acquisitiuus forsitan esset idem numero cum eo qui est deperditiuus ut puta
si sunt eiusdem numero forme in eadem numero materia et diversis temporibus

Amplius motus diuiditur in motum naturalem violentum et medium — *De diuisione motus in naturalem violentum et medium*
Motus dici pro naturalis [illegible] Tales de causis quas omnes raciones dicte sunt
[illegible] fieret sermo de diuisione motus localis et eius diversimode dicitur — *Sub diuisio pro causis*
[illegible] rebus [illegible] competeret **Tertia** : causa duplex scilicet [illegible] mobile
[illegible] duobus modis naturalis moueri dicitur Et enim **Quidam**
motus naturalis simpliciter **Aliter** vero secundum quid **Primus** — *Quid motus naturalis simpliciter*
est qui semper et quacumque dispositione posita naturaliter appetit suum mobile
ut motus ignis sursum et simpliciter naturalis ut qui semper [illegible]
[illegible] Hic motus lapidis deorsum naturalis simpliciter eadem
de causa **Motus** autem naturalis secundum quid est qui non semper natura- — *Quid motus naturalis secundum quid*
liter appetit suum mobile sed quandoque solum ut puta [illegible] necessitate
[illegible] sic aqua forsitan sursum ascendit aer et ignis deorsum mouentur
[illegible] solum ex [illegible] et virtute Sed ut [illegible]
aut [illegible] tale quod [illegible] abhorret tales aque motus sursum et aeris
motus et ignis deorsum descendunt sunt naturales [illegible] quidem simpliciter
et ex [illegible] secundum quid et dispositione posita etiam [illegible] quandoque
[illegible] et [illegible] quandoque [illegible] ut [illegible] patitur
[illegible] perdat [illegible] quod [illegible]
[illegible] quod [illegible] remaneret solum sic quod
aqua sursum descendat et aer vel ignis [illegible] deorsum [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible] ubi si
fiat [illegible] maioris [illegible] ut forsitan [illegible] aut [illegible]
[illegible] et [illegible] **Similiter** [illegible] motus dicitur — *Simplicitas motus dicitur violentus Primo*
violentus [illegible] de causis **Primo** quia non fit ab principio
intrinseco et actiuis suis mobilis Sic lapis violenter mouetur
sursum [illegible] ab impetu et alterius [illegible] impressa virtute illius sursum
Secundo dicitur violentus [illegible] male [illegible] suo mobili et — *Secundo*
sue naturali [illegible] sic [illegible] in aere violenter mouetur homo
in aquis [illegible] motus [illegible] in aquis forsitan fiat ab eius [illegible]
[illegible] intrinseco et [illegible] actiuis [illegible] et motus [illegible] in [illegible]

Left margin: quare motus dicatur naturalis [illegible] dicitur

Tertio

Correlarium

Et tamen quecunque motum dicta sunt appellat quietis

ante et post quem motus quies sit pluraliter dem

fiatur violenti ab impulsu quod (?) reiterationem admittantur et pars
facilius dividitur ad corruptionem **Tertio:** nec motus dicitur violentus
qui fit ab principio intrinseco et cum his accidentibus sunt mobilia quique dicitur
eo dicitur violentus quia non semper sunt in natura qualis si aque motus sursum et
aeris deorsum Dicit enim tunc solo nature eo sunt contrarie aliquid impeditur
vitandum **Ex his deprehendere possumus motum alicuius mobilis**
et violenter fortem habere tribus de causis Verbi gratia si quis lignum proiciat
sursum et lignum per medium moveretur fiat opus vitare vacuum aqua
talem tunc et terra tale lignum non redderet deorsum et ad terram
si gravius feratur per aliquam partem aeris et per totum aquam Usque ad talem
tunc gravius talis motus violentus sunt tribus in dictis modis Est enim
violentus in parte extra aeris quando movetur tale lignum ab impulsu
rei extrinsece Deinde violentus in parte aeris contraria quando in
simplex lignum motus fertur in sublime Postremo violentus quia per aquam
transit sed tamen talis motus per aquam motus generatus lignum quod ab aqua
facile corrumpi potest hec motus hec natura sursum sunt preponderare
quis motus dicatur medius etiam ille sunt cum magis naturalis magis violentus
dici debet
Et quemadmodum motus triplex est habitudo scilicet ad formam et ad magnitudinem
et habet ad totum quantum Sic quietis triplex est habitudo scilicet ad magnitudinem formam et
totum compositum dicimus enim magnitudinem moveri si motu in se suscipiat atque substantialis
forme que transmutationem aut acquiritur aut deperditur Sic dicere possu-
mus magnitudinem quiescere que in ea nullus est motus et in ea non acquiritur forma nec abiens
destruit illa Deinde dicimus formas moveri contraria quando per motum
aut acquiruntur aut deperduntur Sic dicere possumus formas quies-
cere que in uno statu habitu et que in motu non corrumpitur nec in eadem acqui-
ritur Postremo dicitur sunt rem totam motum et completam moveri dicimus de-
causis Primo quia per motum acquiritur que prius non erat Sic dicimus
hominem generari aut quamvis rem alterari naturalem Secundo contrarie quod
manet eadem ante motum et post motum quo modo dicimus hominem augmentari
alterari aut rem totam moveri Sic rem totam motam dicimus quiescere
duabus de causis Primo quia generaliter neque per motum acquiritur neque
per eundem corrumpitur Secundo quia maiorem non suscipit quantitatem nec minorem
aut quia non patitur alterationem nec a suo loco dimovetur Est enim
ut generaliter dicamus unicuique motui sua quies opposita que eadem
motum et precedit et sequitur **Aliquis dari posset aliquis qui principium**
non haberet nec finem a quo Aut dabilis esset aliquis motus qui sine fine conti-
nuetur mensura Aut postremo dabitur quidam motus aliquis nec [illegible]

nec finem haberet que omnia sunt intelligenda si solum naturaliter attendamus. Esset enim [illegible] motus frustra et otiosus ut potentia propter quam nihil consequi potest quod movetur. Quies generationis et corruptionis est carentia forme nec generatur nec corrumpitur aut absentia talis actus quod dicimus substantialis forme in materia et quasi mediata forma vel addere vel minuere ut movetur. Quies augmentationis est absentia quantitatis maioris aut eiusdem permanentia et tenor. Quies alterationis est absentia forme et qualitatis acquirende aut eiusdem in suo statu permanentia. Et quies mobilis secundum locum est identitas loci. Est et alia quies triplex habitudo. Est enim quedam quies que motum precedit et est simplex rei privatio que durat sine habitu appetit et finem desiderat. Hac de causa fere numero una vocari solet privatio eo quod singulas substantiales formas desiderat et requirit plurimum. Secunda quies mediat inter duos motus causa que sit propter defectus aut satisfactionem rei que ut movet vel movetur. Tertia quies sequitur motum ea scilicet qua mobile quiescit post assecutionem propositi finis. Et ut sufficiente dicta dicamus que prius dicta sunt de motu omnia secundum analogiam et proportionem attribuenda sunt quieti et generibus eius quia est enim oppositorum eadem scientia et ut dictum est omnium. Motum sibi quies opposita [illegible] quietis sit motus species totidem sint et quietis [illegible]

Sequitur capitulum Quartum

Post determinationem motus suscepimus determinationem de infinito ut perfectius quid sit motus possimus agnoscere

Etiam ad motum requiritur mobile ad motum requiritur virtus motiva que quandoque est intemporea et quandoque extensa. Item ad motum forsitan requiritur medium per quod fit motus. Igitur operepretium est cognoscere utrum oporteat mobile sit finitum an infinitum. Item an virtus motiva sit finita an infinita. Deinde utrum medium per quod fit motus habeat finem nec ne et postremo an tempore motus sit infinitus an quandoque motus precedat et sequitur aliqua quies. Non igitur [illegible] per determinationem motus suscipitur determinatio de infinito. Infinitum habet acceptiones quattuor quarum quelibet acceptatur realis est et suum esse in rerum natura subsistit. Infinitum primo dicitur res infinita et indefinita hec acceptio prima sumpta est ex eo modo loquendi dicimus enim quantitatem rerum omnium finem et terminum carere enim res finibus in unum prohibetur ne immensum et undequaque diffundantur quare res omnes quantitatem habent et terminos appellamus finitas atque determinatas. Igitur ex opposito res que non habent quantitatem dici possunt infinite quia scilicet finem non habent et terminos quibus omnes res dicuntur esse quantitas. Dicitur punctum infinitum est primo et omnis spiritus

Numerat quietes contrarias motus
Quies generationis et corruptionis
Quies augmentationis et diminutionis
Quies alterationis
Et secundum locum mutationis
Triplex quies
Prima
Secunda
Tertia
Quare hoc in loco de infinito fiet determinatio
Quattuor acceptiones infiniti
Quid infinitum primo

Deus infinitus infinita primo

quam materie non est immersa. // Utrum deus infinitus sit. Ut tamen dentur puncta
et deus sit infinitus primo etiam puncta infinita sunt primo. Contra quod quantitatem
non habet et est extremo modo nihil et sic finiri et determinari non potest etiam
si terminum haberet et finem haberet et medium per quod participaret esset dimen-
sionis gravide ut linea superficies et corpus quod punctum repugnat mediomodo
Verum deus est infinitus primo quia finem non habet et terminum atque durationis terminum non habet
quia est non solum omnia verum potentia quia sic simplex est ineffabilis et aeternus et id
circa nec includi potest nec excludi Atque sic deus est infinitus primo **Quo**

Correlarium

fit ut excepta quantitate omnia accidentia separata dici debeant infinita
primo tamen cum nec finem habent nec aliud quod terminat Verum quando
iuncta sunt suis subiectis et suorum subiectorum quantitati tunc dici debent finita non
quia sunt terminata et suorum subiectorum sunt et quoniam suorum subiectorum sunt et quantitati
coniuncta existunt ad cuius quidem quantitatis dimensionem partiri queunt

Removet obiectionem

Nec ex illo colligere potes puncta debere dici finita primo contra quod
quantitatem terminant quantitati dicitur non sufficit si caret termino ut aliquid ex parte
dimensionis quantitatis suscipiat uno puncto quamvis sit punctum quantitatis terminus
Ut hoc finitum non dicatur nisi obiective quod ex sua natura in dimen-
di non potest nec per actum et ad dimensionem alicuius quantitatis **Hinc** evenit

Correlarium

ut rationalis anima dici queat infinita primo ut potest que partes non habeat
et tota sit in toto corpore et in qualibet tota et quae quantitatis dimensionem
nullatenus suscipiat

Infinitum Secundo est quod quantitatem habet inconsummabilem aut comparet

Quid quantitas inconsummabilis

in consummabilis quantitas. Quantitas autem dicitur inconsummabilis cuius si quaevis acceperis
partem post partem nunquam devenias ad ultimam partem determinate quantitatis

Quid partes determinate quantitatis

Partes autem determinate quantitatis dicuntur que sunt eiusdem proportionis et que suam
denominationem sortiuntur et ab uno aliquo numero ut pedale bipedale
Et sic de aliis dicitur res infinita secundo cuius ultimum pedale dari

Ratio quod infinitum secundo non subsistit

non possis Quod fieri non potest ut tale infinitum comparari queat Nam tale in-
finitum quantitatem haberet inconsummabilem atque ut corpus dictum quantitas sic omnis
terminis finis et tale corpus terminum haberet atque finem quod quidem non esset

Alia ratio

infinitum Consequentia cum esse infinitum et finem non habere **Rursus**
tale infinitum alicubi deberet collocari etiam quod habet quantitatem et ut locum
habeat necesse est collocabitur igitur tale infinitum vel in universo vel
extra universum non primum quia quod infinitum in loco finito comprehendi non potest Cum suffi-
cientis [illegible] corporis locati et termini continentis debeat esse par et pariter [illegible]
equalitatem Neque extra universum collocabitur Alter enim locum non haberet et quantitatem
et magnitudinem unius huius Et extra omnia aliquid esset quod si manendo [illegible]

modi. Infinitum 2° bifaria dividitur quoddam est infinitum magnitudine et [Divisio infiniti 2°]
quoddam multitudine infinitum de p° sufficienter pertractavimus Infinitum mul- [Quod infinitum multi-]
titudine est cuius non potest dari ultima divisio sive unitas similiter multitudinis [tudine]
per binarios volumus ex divisio aut cuius non potest dari ultima unitas
aut trinitas ultimum si quod tales volumus multitudinem ex divisione hoc
infinitum multitudine nullibi reperiri queas Etenim omnis multitudo vel est in [Ratio quare infinitum]
anima rationali vel extra eandem loco hoc est Si de p° multitudine sumatur [in multitudine non existat]
oppositum illa non infinitum reperiatur etenim infinito nihil potest dari maius
sed quocumque numero dato dabilis est alter maior per additionem unitatis dua-
litatis aut trinitatis Si vero multitudo in anima infinita est [illegible] si de 2a
multitudine sumatur sermo infinitum nequiret reperiri queas Est enim talis
multitudo aliud nihil preterquam res que numerari possunt res aut quas
numerat hoc est quantitate et situs magnitudine (quod alibi declaratum est)
Si quecumque res quantitate 2m multitudinem sunt finite secundo multitudine infinita
in rebus reperiatur nunquam Aliter enim dari posset aliquod corpus infinitum et
magnitudine hoc est inconsumabile illud scilicet quod hanc rerum infinitam
multitudinem in sese complecteretur **Nec valet** si quispiam fecerit [Removet obiectionem]
infinitatem temporis et primi mobilis motus qui 2m aliquos non habuerunt principium nec
aliquem finem consequetur nunquam Namque illud quod vere dicitur infinitum potest sit rema-
nere sed si temporis partes successive sunt nec potest permanere nunquam secundo temporis
reperiri non est infinitum multitudine Etiam nec 2m aliquos Item **Nec iterum** [Removet obiectionem Cymphatre]
valet si quispiam obiciat rationales animas ex 2m multitudine infinitas **Pri-** [Primo]
mo quia dari potest ultima ea scilicet que forsitan modo creata est **Secundo** [2°]
tales anime non potest permanere aut si simul permaneat non semper corporibus immerse
sed quedam sunt essentialiter corporibus immerse et reliqua a corporibus separata quod
nisi potest corporum immortalem reddidisset et tales animas a corporibus posse separa-
ri atque separatas constare non putasset unde et oppositum nec quilibet homo
alteram concessisse aut dicere posset multitudinem infinitam quod secundum nostra potest
sententia [illegible] putamus incommodum

Infinitum Quinto est cui semper potest fieri additio aut subtractio et bifaria [Divisio infiniti quinto]
dividitur Nam **Quoddam** est infinitum quanto additione scilicet cui semper potest [Primo]
fieri additio **Alterum** est infinitum subtractione illud scilicet quod in infinitum [Secundo]
dividi potest sic infinitum quanto optime reperitur quia numeris perpetua fieri
potest additio et unaquaque magnitudo est in infinitum divisibilis Circa primum patet [Probat quod infinitum 2° primo subsistat]
est preterea quod numeri sunt in anima tales quorum unitates a suis intellectu
reantur unde ac rerum omnium gradibus cum igitur numeri sunt res in anima
cuiuslibet numerorum unitates in eundem loco collocantur sit ut numerus

in infinitum augeri queat. Nam forme tota ratio vel aliquid queat in infinitum multi-
plicari comparare quod illud quod per generatur et similiter corrumpitur quod
locum occupet secundum numerum neque dicatur generari neque corrumpi. Nec [illegible]
tatis maiorem locum occupabat quam dum vel quam [illegible] multis [illegible] nihil prohibet quin
numerus possit in immensum multiplicari et ea de causa dicatur infinitus. Ratio

probat infinite secundum quantum ad partem. Ratione substantie

[illegible] est comparare quod omnis quantitas ex quantitatibus collapsit nec quantitas ulla ex
non quantitate componi potest. Sicut neque res aliqua ex nihilo fieri potest. Nec solum hoc
veritate habet omne unumquodque quantitas ex simili quantitate. Quantitate sicut de quod
etiam ex simili enti perveniter ut substantia ex substantiis et ex accidentibus accidens. Sic
omnis linea non nisi ex lineis componi potest. superficies ex superficiebus et corpus ex
corporibus. Cum igitur principium linee sit linea et superficiei superficies
[illegible] et corporis corpus. Cumque linea superficies et corpus sint divisibilia
et postremo non omnis divisio sit nisi resolutio quedam. Cumque omnis resolutio
fiat usque ad sua principia sequitur ut omnis magnitudo queat in infi-
nitum dividi et ea de causa quod possidet magnitudinem dicitur infinitum

Removet obiectionem

quantum. Ut tamen hec magnitudinis in immensum divisio non fit sumendo quas-
cumque partes. Non enim fieri potest ut vel linea vel superficies vel corpus
in infinitum per partes aliquotas dividi queat. Sic enim quod est infinitum res sub
sisteret et esset quedam quantitas indistinguibilis et acquireret absolutum. Sed
divisio fit per partes quas vulgo dicunt proportionales. Atque hoc pacto omnis
linea dividi potest infinitum ut puta divisione in duas medietates
deinde unam illarum medietatem in alias duas dividens et sic qualibet
fiat in immensum processus. Amplius hec magnitudinis divisio non semper
sensibilis est et semper aliquis sensu percipi queat etiam dum partes in potentia
quod dari potest minima. [illegible] Sed talis est hec divisio

Correlarium

et quam sola intelligentia percipere queat. Quo fit ut nequeat in
infinitum debere magnitudinem actu divisi in quaslibet suas partes. Nam in

Correlarium

infinitum pertransire non est possibile nec secundum intelligentiam. Fit item
ut quam magnitudinem in omnes suas partes divisa postulat sit veluti
equa magnitudini numeri queat. Nec enim fieri potest magnitudinis divi-
sio sine numerorum multiplicatione. Hec si divisio magnitudinis in im-
finitum et numerus in immensum multiplicatur. Si infinita non potest dari
maior hoc numerus dari maximus. Sic nec unitate addere possi-
bile sequitur minimum forte fluxe hec et unde [illegible] quam in omnis

Sunt partes [illegible] de divisione atque de [illegible] infinita [illegible]

Caput Quintum

Determinatione facta de infinito postea suscipitur determinatio facienda de loco et non inmerito

[Item] [illegible] visum est quod nulla res est infinita sed quodcumque
subsistit finita sit et aliquo fine terminatur sed res finis locus consentit terminata — Quare hic fiat determinatio de loco
est enim locus aliud nihil quam terminus extrinsecus [illegible] [illegible] determinatio infiniti non
inmerito suscipitur loci determinatio. Est autem **locus** terminus extrinsecus corporis — Simplex terminus
alterum continentis. Porro quam **Sciendum est:** quod terminus hoc in loco
accipitur pro termino quantitatis et corporis alterum continentis terminus bifaria partitur **Unus** — Primus
vocatur quem ille scilicet [illegible] et extrinsecus **Alter** vocatus [illegible] vel potius — Secundus
[illegible] sit intrinsecus inter hos duos [illegible] corporis atque superficies duas mediat
aliae superficies quae sunt [illegible] [illegible] multiplicata hanc omnem superficiem ea sola
quae [illegible] est et intrinseca dicitur esse locus. Reliquae vero minime **Quo fit** ut linea — Corrolarium
et punctum loci rationem nequeat obtinere [illegible] enim corpus terminet atque finiat hoc [illegible]
non sed sine medio [illegible] locus cum corpori locato [illegible] corporis locati [illegible] equa-
litatem dicitur observare sed corpus locatum non [illegible] [illegible] dicitur et [illegible]
inter superficies [illegible] nulla linea equalis sed superficiei aut [illegible] nulla linea locus [illegible]
est et [illegible] nullus punctum hic [illegible] extrinsecus Non respectu corporis continentis
[illegible] enim [illegible] superficies [illegible] posset locus [illegible] extrinsecus corpori locato [illegible]
[illegible] quod extra corpus locatum subsistit et eadem [illegible] **Quo fit** ut [illegible] — Corrolarium
[illegible] in loco [illegible] extrinsecus non [illegible] quod sit extra corpus locatum sed [illegible]
subsistens continens est corpori locato **Ex his** [illegible] [illegible] locum continens — Quod sunt locus et
et locum [illegible] discriminari. **Est** enim continens aliud nihil quam [illegible] quaedam — corporis continens
[illegible] superficies aliqua dicitur esse locus. **Sed** locus aliud nihil sed quam talis [illegible] corpori — Quod corpus continens
collocato continuum et equalis [illegible] locus dicitur esse in loco [illegible] [illegible] in [illegible] — Quod locus
aut simile in simili et duae superficies [illegible] [illegible] [illegible] sine medio interposito
[illegible] [illegible] [illegible] locus est terminus extrinsecus et nihil [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nihil est in [illegible] tamen in suo loco naturali [illegible] [illegible]
quod inductione manifestari. Videmus enim terram non ab terra contineri sed ab aqua
[illegible] non ab aqua continetur sed ab aere aer [illegible] et [illegible] ab orbe
lunae [illegible] simile non continetur a simili **Quo fit** ut non sit [illegible] — Corrolarium
[illegible] [illegible] de locis [illegible] naturalis [illegible] simile contineri posset
a suo simili ut media carne corporis humani [illegible] [illegible]
[illegible] carnis [illegible] extrinseca et medium [illegible] [illegible] contineri a [illegible]

partibus circa positis Item quod dum superficies sese consequentes sine medio se
[illegible] probari potest quod medium est locus et immediatum rei locate Alteram enim non esset
equalis eidem Quod si locus alio generetur superficies et superficie generetur atque
sic dum superficies sine medio sunt generis quod est inconveniens etiam [illegible]
[illegible] quasi duas superficies habentes medium Aliter enim superficies non esset genera
[illegible] et [illegible] partes aliquas [illegible] non generetur Verum quod [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] duas sunt superficies sine medio generis Possit forsitan cuiquam videri
[illegible] et non simpliciter a vero discrepare Et tertia quod superficies generis
corporis [illegible] et generis superficies generis sese [illegible] atque forsitan sine medio
[illegible] oportet [illegible] locus et rei locate immediatum atque maxime [illegible] fatemur
[illegible] [illegible] duas superficies Alteram corporis generis et alteram rei [illegible]
generis et sese tangentes atque forsitan sine medio Alia tertia [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] duas superficies sine medio generis Namque
[illegible] [illegible] intelligere de superficiebus generis et in eodem corpore existentibus est
[illegible] [illegible] quando superficies [illegible] [illegible] locus [illegible] [illegible] locus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quia toto universo complectitur [illegible] superficies [illegible]
ultime sphere Sed [illegible] corporis generis quod in aliquo subsistat aut solum ulti
[illegible] sphere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] generis [illegible] [illegible] [illegible] ultima [illegible] sphera [illegible] loco [illegible]
superficie [illegible] Atque [illegible] [illegible] obtinere [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] locus et [illegible] et [illegible] [illegible] corporis generis Sic [illegible]
[illegible] diffiniatur [illegible] locus et corporis generis Sed locatum et generis corporis
[illegible] solum [illegible] duas quod locatum [illegible] loco [illegible] et [illegible] corporis generis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] locus [illegible] [illegible] extensionem corporis alteram generis

Locus [illegible] in loco [illegible] atque [illegible] **Locus** [illegible] est qui multa generis
quibus non [illegible] immediatus et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] multorum [illegible] locus [illegible]
[illegible] [illegible] multorum [illegible] est [illegible] extrinsecus et immediatus Non [illegible] **Valet**
[illegible] quisquam obiiciat locum [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Tertia quod
locus [illegible] non est rebus [illegible] generis immediatus et [illegible] [illegible] Namque
[illegible] non [illegible] illarum [illegible] a loco [illegible] generis Verum [illegible] [illegible]
[illegible] illis rebus appropriato velut non [illegible] [illegible] [illegible] aque [illegible]
[illegible] [illegible] loco Nec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aque loco [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] locus quidem [illegible] [illegible] locus [illegible] [illegible] appropriati [illegible] multis
[illegible] rebus et [illegible] [illegible] proprie et secundario [illegible] [illegible] [illegible]

partium illius totius appreciati Sic quoque quilibet locus forsitan dicatur esse locus eius quadammodo fuerit proprius sed si comparetur ad partes rei grata mediatas et interclusas **Sit iterum** utrum locus queat dici qui non fuerit proprius **Amplius** non debemus intelligere locum illum circumdare immediate corpus habens tres dimensiones que in sese complectitur (sic enim locus medius appellaretur) sed intelligere oportet quod locus dicitur non sed immediatum habens corpus tres dimensiones que sub se continet sed circumdat illud omne. Unde **locus** aut proprius dicitur qui multa continet corpora sed immediate multa quidem non que sunt tres dimensiones aut tertiam dimensiones rei partes sed que sunt eiusdem totius et consimiles. Et quod non quibus partibus illius totius rei dicitur esse grata sed circumdat tota res ex multis illis composita. Dicitur locus proprius dicitur ac grata immediatum aliquid hominis ratio est propterea quod res omnino immediato et maxima propinquitas nihil sed aliud propinquitas et gradus rerum illarum. Sic sed quod corpus humanum rei sed alterius rei sed tamen proprius ut non intersit medium. Diameter aeris est immediate aque tum quia superficies aque et grane aeris sese contingunt sine medio **Iterum** si corpus locum in loco quidem medium observaremus unus oportebit dicere partem rei propria totius rei in toto Nec iterum dicere debemus totum esse in suis partibus Sed potius totum esse in loco. Iterum eadem ratione totum in toto subsistere dicimus

Postremo locus dividitur in locum naturalem atque violentum **locus** naturalis dicitur esse in quo res naturales quiescunt et nata sunt conservari. Nec propterea existimandum est rem quiescere que est in suo loco naturali, sic enim que superius moventur ut forsitan partes elementares ignis et sphere planetarum non essent in aliquo loco naturali utpote que diu nunquam requiescunt sed ab oriente ad occidentem aut certe commoventur perpetuo. Sed hic in loco res dicitur quiescere que sunt in eo loco in quo nata sunt conservari ut homo quiescit in aere cuius in eodem assidue movetur. Modern piscis in aqua quiescit cuius in eadem natat assidue. Dicitur autem violentus naturalis qui gignit et multa conservat naturaliter rei gignit aut naturaliter rei non conservat et sua propria virtute. (Aliter enim unusquisque locus esset cuiuslibet rei naturalis. Nam locus dicitur sed aliud nihil quam superficies quedam et cuius superficies ad superficiem forsitan similis naturalis. Aliquis sic non locus dicit conformem sed ad equalitatem cuiuslibet rei generatur) sed virtute corporis continentis et omnium accidentium eiusdem quibus sunt immersa atque genita. Attamen remanet locus ex sua propria natura et officio quemadmodum dici potest rem conservare. Non quod quicque agat aut diffundat

quousque in rem que conservatur (sicut in plurimis speciebus [illegible] nullius activitatis) ff
contraria quod locus et species sunt quasi medium per quod fit res conservatio aut diffu-
sio corporis continentis in rem collocatam et que conservatur. Causa vero superficies
aeris gravium que reddit homines [illegible] homines locus est quem ex parva et
superficies talis principaliter et primo conservat hominem contentum [illegible] aer
eum sunt talis superficies et aeris accidentia ut humiditas [illegible] [illegible] locando
quibus [illegible] juncta sunt assignata superficies conservat homines contentos et forsitan in eisdem
eam quousque sine virtutis diffundit. Sic per analogiam opposito **locus**: est
ac violentus non contraria quod rei si[illegible] sit [illegible] rei contenta sunt contraria quod
corporis continens accidentia male conveniunt rei contente utpote que si suam virtutem in rem
collocatam diffundat faciliter fieret ut patet et [illegible] [illegible] nisi ad corruptionem.
Sic gravium superficies terre locus sunt violentus hominis licet enim terra accidentia multa quibus [illegible]
[illegible] facile dissolvi posset sunt opposita et maxime densa superficies penetrabili mi-
nime lucida non respirabile [illegible] frigida atque sicca. Et sic de ceteris. Sed [illegible]
[illegible] quousque in domo [illegible] violenti possunt accipi [illegible] [illegible] quam [illegible] sunt in explicatione
motus naturalis iam prius posita.

Sequitur capitulum septimum

Vacuum diffinitur esse locus non
repletus corpore et natus re-
pleri. Cuius diffinitionis due
partes locus scilicet et non repletus corpore repugnant invicem. Non enim est locus
ut prius visum est sine locato nec locatum sine loco esse potest. Igitur non
est locus qui non fuerit aliquo corpore repletus. Sic igitur hec vacui
diffinitio prima est diffinitio quid nominis solum et solum explicans quid per
vacuum nomen significatur. Nam putandum est ingeniosis [illegible] quod [illegible] prius habeat
impossibilia et [illegible] multa repugnantia. Cum res significata per diffinitionem non subsi-
stat sicut nec ea que per diffinitionem significatur. Sic igitur vacuum et locus repugnant
[illegible]. Nam solo ea superficies que locus non est et deberet esse locus [illegible] vacuum.
Et tamen [illegible] diversa est [illegible] ergo loci [illegible] quod fit aliquo corpore repletus vacuum
vero quod non fit repletus **Tercium** ut dicatur vacuum [illegible] est ut non sit
repletus quodam corpore diversis corpore repleatur aut [illegible] sunt ut nulla re re-
pleatur. Nam si quedam superficies deberet dici vacuum [illegible] [illegible] [illegible] ut
quousque contineat quod sit dimensionis aut magnitudinis corporis. Est enim vacuum
quoddam loci primo locus aut non sunt sine corpore [illegible] corpus vero [illegible] non sunt sine
magnitudine. Cum dictum sit prius loci et locati est [illegible] equalia corporis [illegible].

quantitatem habentibus equaliter competat aut in equalitas. Sic ergo vacua superficies erit
etiam si corpore non dimenso fuerit repleta. Tunc enim non est locus et deberet esse locus Cum
secundum verbi racionem superficies dolii vacua erit si nihil penitus in se contineat nec vinum nec
aquam nec aerem nec aliud simile corpus. Iterum ipsa eadem vacua erit si fuerit
repleta vino a quo tamen separetur magnitudine. Hinc vacuum duobus modis
dicitur. Primo quod sit superficies intra cuius latera nihil penitus mediet nec
substancia nec ullum accidens. Secundo propterea quod que intra tales superficies latera
continentur magnitudinem non habeant nec dimensionem qua mediante videantur occupare nec
aliud quicquam cedendo recipere. Sic igitur vocabulum corporis in diffinicione vacui pos-
situm accipi debet pro corpore dimenso et habente quantitatem. Additur particula nata replere
quod ille putandum est vacuum quod actualiter nihil continet et quod continet non
existit. Sic vacua superficies nihil continens extra universum collocata vacuum non erit
Ille enim non est nata esse corporis. Alter enim nihil non esset extra omnia sed preter ea
aliquid erit quod est inconveniens. Rursus quod extra universum
imaginatur collocari non dicas esse vacuum. Est enim locus rei eadem et sine subiecto
aut relativum sine correlativo que duo sunt incommoda et inconveniencia.
Ergo vacuum non est extra universum qua scilicet sit natum repleri cor-
pore propter assignata priora incommoda atque inconveniencia que sequerentur.
Sic igitur vacuum non est id quod imaginatur intra latera superficiei nihil
continentis secundum veritatem est continet superficies que nihil continet. At tamen vacuum no-
men quandoque solet accipi pro illo spacio quod imaginatur in latera superficiei nihil
continentis quemadmodum dicimus nihil in vacuo posse subsistere aut per vacuum nihil
posse moveri. Ex his omnibus deprehendere licet vacuum non esse in
natura esset enim frustra et ociosum ut potest cuius nulla est operacio nec ad ali-
quid potest ordinari. Nec valet dicere quod sit vacuum ut tale vel tale
corpus recipiat aut videatur dimensionum penetracio aut propter quamcumque causam.
Nam si esset sic huiusmodi vacuum assignatum non tamen potest esse susceptivum alicuius corporis
cum nullum corpus proveniendo in vacuo subsistere posset. Quod autem corpus in
vacuo non subsisteret evenit quia in vacuo nihil est conservans etiam ad conser-
vacionem rei secundum proporcionem absque contrarietate. Quod ample declaratur si in dicionibus loci
multis. Sed nec speciem diffusio sine medio fieri et quia in vacuo nulla talis
esset diffusio. Et per consequens neque rerum generacio quam existimo neque corrumpere.
secundum eundem. Amplius nulla est rerum generacio absque generacione siderum influencia
verum si enim dicat philosophus hec inferiora esse subiecta superioribus lacionibus ut exinde tota
virtus inde gubernetur sed manifestum quod sine medio sydera nihil sue
virtutis diffundunt etiam diffusio multis est. Ad adiunctum requiritur resi-
stencia que non nisi ex parte medii provenire solet. Nec iterum valet
si quispiam dicat diffusionem specierum in vacuo subsistere atque dicere

Putat quispiam naturale corpus non habere contentum ut gubernetur
in vacuo a corporibus aliorum influencijs etiam si res ita se se haberet esset confracto
accidit quedam sine sphera et equali ratione non sub celestium sperarum influxu extra uni-
versum diffundi posset **Nec adducitur** posset illud non a sydera diffusione
Preterea quod neque est illud esse corpus etiam durare posset quod neque in vacuo
natum sit esse corpus dico scilicet nunc non fiet ut vacuum in natura subsistere queat
Quod neque stare naturale corpus per momentum in vacuo queat subsistere et preterea quod
rei naturalis corrupcio fiat ea absencia periodo et accidentibus que corpus rei conservabunt
debilitatis nec terre humorum corrosione observantibus etiam hec rei naturalis aut sive
accidencium debilitacio sit ab extrinseco et per diffusionem virtutis generative aut acci-
dentium generationem sed talis diffusio virtutis generative non erit in vacuo ratione
qua corpus dicta sed sic corruptio talis rei in vacuo posita non erit temporalis
neque successiva quare si in vacuo poneretur quodam naturale corpus in instanti
et repente sine mora in nichilo converteretur Non quidem solum per diffusionem substan-
talis forme a materia verum eciam per humidi alimentacionem [illegible]
substancialis materie et forme

Vacuum Secundo est dimensio [illegible] sine corpora recipiens non reddit.
ut aer [illegible] mobile in [illegible] si non reddat diceretur vacuum [illegible] non [illegible]
[illegible] non est ut in rerum natura tale vacuum reperiatur sic enim esset dimensionum
penetracio et duo corpora eundem locum occuparet quod natura non minus
abhorret quam intercisionem aut successionem penetracionem est aut successionem
et temporis quando due partes aut plures non sunt manentis duracionis
quam vero partes et intercisionem penetracio quando [illegible] duo gradus non [illegible]
aut sunt simul [illegible] qualitatis quam unius gradus Quod autem corpora non [illegible]
se se non penetrent Preterea est quod unumquodque corpus quantitatem habet
et magnitudinem quia separatur a ceteris rebus nec est [illegible] illa penitus
[illegible] si duorum corporum nulla quantitas esset sit simplex sequeretur
quod illa duo corpora nulla haberent permanenciam sed perpetuo alterum
alteri compenetraret etiam sufficien[illegible] sunt ut illa duo corpora omni quantitate
per hypotesim sese penetrat sunt [illegible] [illegible] Quod [illegible] res ita sese habe-
at Cum rerum magnitudini sit simplex ceteraque accidencia [illegible]
[illegible] sunt [illegible] [illegible] quod [illegible] aliorum duorum corporum [illegible]
[illegible] sit [illegible] simplex sed unumquodque [illegible] quodam potest sine [illegible]
[illegible] non [illegible] duo corpora erit [illegible] nec [illegible] quanta poterunt
[illegible] Nec solum hec sed [illegible] erit qualitas [illegible] sit [illegible] [illegible]

lacteus [illegible] candidus [illegible] albedini eiusdem quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in eodem situ existere posse Relinquitur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Vacuum Tercio est quod corporibus in mixtis plenis [illegible] [illegible] [illegible]
vacuum [illegible] quedam antiquorum [illegible] subsistere [illegible] [illegible] [illegible]
nutricionem fit enim nutricio per adheracionem nove substancie et [illegible] [illegible] in substancia
eius quod nutritur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in aliquo loco reperiatur [illegible] nova advenienti substancia
[illegible] [illegible] [illegible] nec adveniat ubi [illegible] prior substancia [illegible] [illegible]
[illegible] penetracio Cum [illegible] [illegible] nutricio fit [illegible] [illegible] Cum [illegible]
nova substancia [illegible] [illegible] [illegible] adveniat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quasdam parvas quantitates in quibus adveniens [illegible] nova substancia recipi
queat quasquidem parvas quantitates dicitur vacuum [illegible] [illegible] Fatemur
[illegible] [illegible] corporibus quod insit huiusmodi parve quantitates [illegible] plene sunt aere
subtili aut altero corpore simili [illegible] [illegible] [illegible] subtilis aer [illegible] nova
adveniat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut
alio [illegible] corpore Non [illegible] [illegible] in [illegible] vacuum nec esse [illegible]

Sequitur capitulum septimum

Tempus diffinitur esse numerus primi mobilis secundum prius et posterius dicitur autem numerus

non ille qui dicitur numerans et qui in sola racionali anima locum habet [illegible] qui extra eandem
est locatus [illegible] rebus numeratis [illegible] [illegible] [illegible] Sic tempus [illegible] [illegible] [illegible]
aliud nihil [illegible] motus primi mobilis Cuius [illegible] punctum est orientis et finis eiusdem
Attamen temporis racio est altera quod [illegible] debeat apprehendi [illegible] [illegible] et posterius
Primus motus dicitur hic qui [illegible] primi mobilis et nove spere [illegible] nove spere
[illegible] motus [illegible] [illegible] [illegible] dici primus Primo [illegible] quod habitus
respectum ad [illegible] et [illegible] eiusdem [illegible] corporis [illegible] [illegible] esse primum mobile et nona
spera Namque [illegible] naturalem ordinem [illegible] [illegible] earundem sumptis [illegible] [illegible]
ab extremis [illegible] totius universi Corpus ultimum est nona spera Cum [illegible]
[illegible] esse terra [illegible] [illegible] corporum totius universi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nona spera [illegible] erit corpus et ultima terra [illegible] [illegible] nove spere motus
primus [illegible] [illegible] Secundo [illegible] dici primus [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] primum mobile suo naturali motu movetur ab oriente per [illegible]
in occidentem [illegible] per septentrionem [illegible] redit usque ad orientis punctum
[illegible] Relique spere celestes [illegible] [illegible] [illegible] septem planetarum movetur [illegible]

naturali motu ab occidente procedendo vsque ad orientem a quo per septentrionem
iterum redeunt ad punctum occidentis Ipse itaque septem planetarum spere
Celestes mouentur ad motum primi mobilis mouentur ab oriente per meridiem
in occidentem a quo per septentrionem redeunt per ad orientem atque hic motus
dicitur raptus ab isto ipso sed quod fiat rapte et velocitate primi mobilis est
eum forsitan semper nota quod in aliquo [illegible] ad singulis motu mouentur vt dictum
si mouentur et vnum contrario nota quod mouentur extra versus eam partem ad quam
corpus continens mouetur Cum igitur primum mobile septem planetarum speras
inferiores sub se contineat Cumque ex suo proprio motu ab oriente moueatur versus
occidentem gratis erat vt tali motu mouentur septem planetarum inferiores spere
Atque dicta primi mobilis motus videtur ex primi magestatem diuini et creatoris
creaturarum celestium motuum **Tercio** Primum esse est quod sicut primus est et maxi-
me diuinus et ceteris motibus excellencior etiam hoc solet assignari duplex
motus quidam rationalis et quidam sensibilis. Motus rationalis est illeque mens
humana suum creatorem primum concipit et diuinum eius principium A quo quidem ad res
creatas et inferiores descendit Et iterum postremo ab hisdem vsque ad
suum creatorem eleuatur Motus sensibilis est hunc mentes per hunc eum ho-
minis sensibilia contemplatur a quibus tandem vsque ad diuina suam mentem eleuat
et a diuinis postremo vsque ad sensibilia redit et reducit Primo motum
assimilatur omnis spere motus est enim motus rationalis principium et finis [illegible]
deus quoniam eius [illegible] amplior omnes deus vt patet quoniam sit omnis creatu-
rarum et a quo sua originem sumunt vnumquodque rerum [illegible] et sensibilis motus
assimilatur sperarum inferiorum cuius principium et finis est occidentalis
punctum Cum quidem accidentalis assimilatur [illegible] humane et sensibilis vt
patet quia sunt nihil aliud quam tenebre aut maxime lucis vmbra
Atque manifestum est motum rationalem [illegible] diuinorum sensibilium [illegible] diuinorum contemplatio
est superiorum quam ea que sensibilium [illegible] primus motus et primi mobilis merito dicitur ex primis
causis et creatoris deus longe [illegible] antecedens
Tempus diuiditur in presens preteritum atque futurum **Presens** accipi-
tur esse presens sed actu presens et potencia **Actu** presens aliquid impartibile
et penitus indiuisibilis reperitur quod mediata tempus [illegible] presens preteritum
preteritum atque futurum Et de hoc presenti dicitur est omnis sentencia quod de tempore
nihil habemus nisi nunc Atque etiam [illegible] appellatur presens quod cum se tem-
nobis adest Atque tempore [illegible] se totum nobis adesse [illegible] tempus
est dici est presens [illegible] illud impartibile temporis quod futurum preterito
coniungit [illegible] veritate [illegible] quod si temporis est aliqua [illegible]

nobis adesset sequeretur quod talis successiva quantitas sit manens atque quod tempus
quantitas durationis 2m durationis sit permanens 3m arguit quod temporis partes omnes simul
sunt ut potest quod sit motus et omnis motus sit successivus Igitur si durationis quantitas nobis
adessent permanentia sit permanens Etiam sicut ita est quod nunquam nobis
adest ut altera a nobis absit 2m arguit quod temporis partes omnes sunt tempus primo
partes ea temporis que dicta sunt nobis adesse 2m sunt tota est tempus et unaqueque pars
prima Cum igitur quantitas sua sit nobis assint Cumque omnes illi quantitas sunt tempus et
duratio quidam Cumque durationis durationes sit permanens 2m duratione que
sunt ut durationum permanentia sit futura sit temporis partes quidam 2m sit tota no-
bis permanentia assit Quod non sit magis sola impartibilis duratio nobis tempus
et durationem de successione dicendum sunt presens primo **Presens** **Secundo**
sunt temporis partes tamen a dicto impartibili parte distans et utraque parte preterita sunt
atque futura quaecumque temporis presentis accipio simpliciter sunt 2m argumentum loquitur
etiam de re que in preteritum et quod a tempore presenti parte distat sunt sunt questio respo-
dendum erat per tempus presens etiam de re que dicta futura sunt sunt sunt interrogatio re-
spondendum per tempus presens ut dominus sicut in hoc sunt et sicut in veniet dic-
parte dicendum sunt tempus presens in presentis primo et 2o

Expliciunt Collectanea a Magistro
Anthonio Carpentier edita In
Jacobi Fabri Stapulensis Intro-
ductionem Phisices

Viue memor Lethy

Incipiunt Reportata a magistro anthonio Carpentier In octo libros physicorum aristotelis edita Et primo de primo capite

Liber phisicorum Aristotelis est diuisus In octo partiales quorum primus precipuam facit determinacionem de natura

[illegible] et de omnibus cuiuslibet rei substancialibus principiis **Primum** Intencio primi
Caput est velud prohemium docet enim et innuit quod in hoc libro physicorum capitis
oportet precedere Primum facienda est determinatio de principiis naturalibus probat primo generale
phisice quam de condicionibus eiusdem dicit enim principia cause sunt generaliter quas
quidem generaliter non contingit scire ignoratis principiis sed ostendit primum effec-
tum precedit quod de re primum suscipienda est determinatio quam de effectu Cum ipsa
principia phisice naturalis sunt principalium generaliter cause sit ut in [illegible] opor-
teat facere determinationem [illegible] de principiis phisice [illegible] de condicionibus naturalibus phisice
quia quando intellectus precedat sciencia precedat eciam illuminatio visione
precedit [illegible] quia primo non [illegible] intelligi de principiis rerum naturalium ma-
teria et forma Non enim sunt phisice naturalis principia sed rerum naturalium [illegible]
[illegible] sentencia generaliter primo forsitan licet rerum determinare de rerum natu-
ralium principiis essencialibus quam de ipsismet rebus naturalibus [illegible] alter rerum fieri [illegible]
determinacio rei naturalis quam [illegible] principiorum essencialium etiam in cognicione
Intellectus duplex respectus habere potest Primo possumus attendere finitam duplex Respe-
capacitatem potencie cognitiue quiddem capacitas est finita et dicitur quodam ctus quem ad cognicio-
modo et imperfecta Nam de infinitudine semper est annexa imperfectio quedam Cum sola nem Primus
res sit perfectissima que finitudinem non habeat Cum ergo dici queat imperfectum
quod non existit perfectissimum Et in quantum non de perfectionibus [illegible] posset [illegible] hanc
intellectus finitam capacitatem et principaliter considerandum erat perfecto in
cognicione rei naturalis inchoandum non ab principiis substancialibus [illegible]
[illegible] tota naturali etiam rerum cognoscimus Atque facilius aliquid cum [illegible]
quam [illegible] materia et forma eiusdem Atque rerum cognoscimus atque facilius aliquid
esse [illegible] quam [illegible] corpus et rerum forma **Secundo** potest habere Secundo
respectus ad naturam obiecti [illegible] quam ad potenciam cognitiuam Obiecta vero sunt
multipliciora [illegible] sunt secundum naturam magis intelligibilia quam relique Atque [illegible]
intellige [illegible] dependencia rerum Nam res [illegible] subsistit [illegible]
[illegible] intelligibilis [illegible] quanto res perfectior est tanto est magis intelligibilis

Hec igitur est in sui cognitione intellectus sit procedendum ab hiis que facilius
possunt intelligi quod erit ut prius sit inchoandum a rerum naturalium substantialibus
principiis quam ab hiis que pertinent totam rem naturalem etiam si rerum dependentia considerentur
substantialia rerum naturalium principia de ... subsistunt quidem ac causa de ...
existit quam suis effectibus hac igitur de causa principia rerum naturalium possunt dici
intelligibiliora quam ea que ex ipsis ... in cognitione rerum naturalium sunt facilius inco-
Similitudo nostre cognitione et visione — handum. Hec duplex cognitionis respectus per sensus apprehensione patet in-
plus manifestari etiam si nature potentie visive principaliter considerantium
dicimus confestim in visione esse inchoandum a colore deinde procedere usque
ad lucem et postremo pervenire lucem sub habitu ratione ad naturam rei visibilis di-
cimus lucem lumine visibiliorem et lumine colore visibilius est enim lux luminis causa et
lumen quare color videatur et per medium suum species usque ad potentiam visivam
De modo procedendi aristotelis et platonis — diffundat. **Primum** processum enim secundum quod naturam potentie principaliter
consideravit innuit esse aristotelis quod secundum a rebus nobis familioribus ad difficiliores procedit
et a sensibilibus ad intelligibilia. **Secundum** innuit esse platonis contrarium
quod a causa procedat ad effectum et ab intelligibilibus ad sensibilia. Aut a ...
... ad res naturales sive ad naturalia. Atque ... Aristoteles plus
utilitatis sue et platonis plus excellentie et dignitatis. **Tertium** innuit aristoteles
esse mathematicis ... quando solem nequimus propter intueri et platonem esse ut aquile ocu-
lum qua sine difficultate propter lucem solis respicere potest. Hec igitur non sunt existiman-
Removet obiectione — dum platonem et aristotelem hec diversos philosophandi modos contraria quod plato in
... non procedat a principiis ad conclusiones. Verum dicimus hec
diversos modos philosophandi quod secundum propter doctrinam et in philosophia rationali diversimo-
Intelligentia 2e conclusionis — de procedunt plato quidem a nobis difficilioribus et magis intelligibilibus
et aristoteles a nobis facilioribus atque minus intelligibilibus. **Secunda Con-**
clusio docet quod ad cognitionem principiorum naturalis philosophie oportet procedere
sunt enim naturalis philosophie quedam principia que propter ... cognitionem indiget
Removet obiectionem — aliquantula declaratione ... declaratio debet habere ex cognitione eorum que sunt
nobis clariora. **Nec obstat** quod dictum est in prima conclusione scilicet quod in natu-
rali philosophia sit inchoandum a principiis eiusdem etiam non repugnat processui qui
est a nobis notioribus ad ipsa principia. Nam cognitio eorum que nos perducit ad
cognitionem principiorum est quodammodo sensualis. Nec pertinet ad eam potentiam
ad quam pertinet principiorum cognitio quare in naturali philosophia est inchoandum ab ipsis
principiis quamvis principiorum ... precedat quedam sensualis cognitio eorum
Intelligentia 3e — scilicet que sunt nobis clariora. **Tertia conclusio** est fere eadem
cum prima docet enim quod sit in naturali philosophia procedendum docens quod oportet procede-
re ab universalioribus ad minus universalia quia secundum universalia sunt simplicia magis magis nota
Nota — minus universalibus. **Pro quo sciendum.** Simpliciter aliquid dici notiora particularis
et confusiora. **Queda** sunt notiora natura. Queda natura confusiora. **Que**

dam nobis notiora et quedam cognotiora nobis Notiora natura et notiora
nobis conuertuntur simpliciter Itidem cognotiora nobis et natura cognotiora Est autem dubi- Dubitatio
um an dicere oporteat notiora natura an nature notiora Utrumque satis bene dici- Dissolutio
tur secundum multos philosophantes ac libros latinos sunt dicere notiora natura Nam quia
ut inquiunt quod littera greca habeat nature notiora non est quare similiter latinus
sermo debeat et etiam quia greci ablatiuo non habent utuntur genitiuo Secundo Nota
Opinio est cognoscere quod notiora natura partes et cognotiora prius et principaliter
sunt [illegible] rebus extensis et secundario rebus in intellectu subsistentibus Nam ea
sunt simpliciter natura notiora que sunt excellentiora et a diuinitate [illegible] subsistunt quod
satis declaratum est in expositione primi [illegible] Est autem a natura notioribus procedendum
ut pote que sunt aliarum rerum principium et ab unolibet rei principio sit procedendum
Deum dicimus autem aliarum rerum principium quia sunt cause earundem et sine quibus
ille res constare non possunt Sic diuinum deum esse causam intelligentiarum atque
principium earundem intelligentiarum autem diuinum esse hominis principium et hominem
esse causam omnium rerum aliarum naturalium Non enim sine deo perstaret intelligentia
Nec absque intelligentiis homo nec cetere res naturales sine homine [illegible] deus
est simpliciter natura maxime notus et intelligentie simpliciter natura sunt homini notiores
et homines ceteris rebus naturalibus Pari forma in scientiis acquirendis [illegible] procedere
a ab uniuersalioribus ad minus uniuersalia Appellamus autem uniuersalia in scientiis
similitudine rerum que in rebus dicuntur esse notiora [illegible] que sunt cause
aliarum et sine quibus cetera non habent ueritatem [illegible] dicimus principiis hominis ab-
rationale esse [illegible] et in scientiis natura notiora [illegible]
[illegible] esse minus [illegible] Atque cognotiora natura Nam sicut prius disciplina Non est
sine eo quod [illegible] effectus sine causa subsistit [illegible]
[illegible] metaphysicam et ad similitudinem rerum que in natura di-
cuntur notiora et cognotiora intelligi [illegible] Tertia [illegible] tres rationes Tres probationes
adducit **Prima** quia procedendum a notioribus natura ad cognotiora et Prima
uniuersaliora sunt in disciplinis notiora quod iam paulo ante declaratum est **Se-** Secunda
cunda Ratio est [illegible] quod [illegible] sunt compositiora ut pote que plura
sub se complectantur **Tertia:** [illegible] que in cognitione sensitiua Tertia
[illegible] uocat enim puer quemlibet hominem et mulierem matrem dicere Remouet obiecti-
[illegible] puero prius quam petrum aut Johannem nominare **Nec Ergo** [illegible] onem
[illegible] esse natura notius et notius nobis Nam ex predictis manifeste
esse dicit quod in hoc [illegible] natura notior petro ut pote [illegible] a petro non
dependeat nec petrus [illegible] sit [illegible] Sic [illegible] tres
rationes [illegible] sensu aut intelligi ut pote [illegible]
possumus ad intelligendum [illegible] intelligentias [illegible]
[illegible] dependentia similitudinarie [illegible]

178

Opiniones antiquorum de principiis rerum naturalium et ordo huius in loco ...

Sequitur Capitulum Secundum

De principiis Rerum naturalium fuerunt antiquorum philosophorum diverse opiniones. Alii dixerunt rerum naturalium principium esse unum atque mobile. Alii dixerunt tale principium esse immobile. Alii finita et alii infinita. Item quidam dixerunt rerum naturalium multa principia quedam finita et quedam infinita. Has de principiis rerum naturalium opiniones antiquorum recitat aristoteles in hoc 2° capitulo physicorum quas in eodem capitulo intendit reprobare. Non apparet quod sint penitus false nec ullam habeant veritatem. Est enim simile vero ut quod a philosopho perdicitur sit a veritate penitus alienum. [illegible] reprobat eas. Videtur quod si physice intelligantur non habeant quandam veritatem. Est enim tritum et vulgatum in omnibus quod rerum naturalium duo sunt principia materia scilicet et forma quorum utrumque est mobile. Unum subiective et alterum terminative. Unumquodque etiam utrumque finitum est materia quidem finita est apparet quod finem habeat et terminum [illegible] quantitas et forma apparet quod sine materia subsistere nequit. Postremo quorum utrumque non [illegible] ... Nam principia sunt que ex aliis non componuntur ... et aliquam compositionem habent ... in forma non sunt etiam hoc. Duo principia homonima et quasi similem habeant denominationem. Dicunt enim non solum res sint unum sed et magis res ... essentia. Est enim materia forma dissimilis ei quod dicitur esse substantialis forme. Si igitur hee antiquorum philosophorum opiniones non requirunt physicam intelligentiam atque penitus realem et [illegible] non inmerito hoc in loco reprobare sunt. Et tamen si sensum penitus realem abiciamus habebunt fortasse que dicte sunt opiniones aliquid veritatis aut saltem non erunt a veritate penitus aliene. Dicentes igitur rerum naturalium quoddam principium esse non enim a se ipsis accipiunt suum esse. Sed causam habent sue originis que quidem est prima causa principium [illegible] principium unum esse. Nam in rebus naturalibus reperitur quidam ordo. Sed ubi est talis ordo ille debet reduci ad unum quod ... antem ... debet a veritate recedere solet ... debet ... et ... ad multiplicitatem et multitudinem Rerum. Igitur rerum naturalium quedam ... ordinata sunt ut ... recedant atque non ... ab suo principio ... sunt. Et igitur rerum naturalium principium unum et multitudine penitus [illegible]. Amplius tale principium asseritur esse immobile. Nam cum dicit esse principium consideratur sub ratione ... Cum autem ... sub tali ratione consideramus ... est ... consideratio et ... Nam ... quandam iterum tale principium excellentiam ...

Declarat quod ... sit de principiis rerum naturalium ...

probat quod ... unum principium rerum naturalium non ... physicam intelligentiam

quod illud sit immobile

oportune sufficiens est enim principium rei producat exemplar et veritas. Si autem sit
habet talis veritatis similitudo aliquam sine medio materia nulla in rebus conservaretur
et nulla excellentia esset nulla dignitas. Ergo tale principium habet rationibus
esse mobile [illegible] immobile. Rursus hoc principium a quibusdam asseritur immobile Quod sit immobile
non enim aliquo tempore incepit nec desinet unquam nec uno tempore magis se alterat nec se
habet ad [illegible] unquam [illegible] habet. Probatur quia [illegible] si enim aliquo fuisset tempore aliquid
ipsum precessisset in omnibus productis quemque disponat aut movet aut efficiat etc.
aut si quamquam principium antecessisset nec principium esset principium. Cum sic
inquantum dicitur principium et quod si aliquando res secundum veritatem habet quod quando
incepit esse non desinet esse secundum manifestum [illegible] contrarium quod augmentatio si
motus quidam naturalis per quem res que [illegible] in lucem producit [illegible] suam completam
perfectionem. Non enim quanto natus est homo perfectus esse [illegible] sua perfectione consequitur
secundum proportionem perfectionis sui corporis. Dicitur enim esse perfectior anno 20 quam 15
et 27 quam 20. Sed oppositum diminutio est motus quidam naturalis per quem res [illegible]
rationem sui perfectionis [illegible] admixtionem [illegible] et corruptio [illegible] competere
illi principio quod non assignamus hoc nec augmentatio nec diminutio eadem ratione
competere [illegible] probari quod vera alteratio sit [illegible] qualitatis qualitas que
non cuilibet [illegible] solum [illegible] male conveniat. Convenit autem male quod [illegible]
[illegible] ad corruptionem. Verum nostrum principium [illegible] sine
habet [illegible] nulla qualitas que tali principio male conveniat atque [illegible] alterari
[illegible] tale principium locum non habet nec spatium illum in quo moveatur
etiam [illegible] quod [illegible] principium aut quod [illegible] tali principio inheret [illegible]
moveatur aut in [illegible] que ab ipso fluerent [illegible] causa [illegible]
[illegible] solet esse [illegible] tale principium [illegible] ab ipso fluere nequit moveri [illegible]
[illegible] ubi non [illegible] illi nec moveri [illegible] in semitipso [illegible] loca-
liter etiam [illegible] motus [illegible] aliud [illegible] rei [illegible] permanentia quemadmodum
rei permanentia a quietis non differat. Cum hoc non motus [illegible] principio
competere possit relinquitur [illegible] rationibus [illegible] in mobile potius mobile. Amplius Quod sit finitum
Quod iam assignatum sit esse principium mobile et immobile dicitur probatur [illegible] et primo secundum multitudinem
infinitum finitum quidem utrumque non et secundum multitudinem et magnitudinem. Quod sit
finitum secundum multitudinem est contrarium quod declaratum est esse unum. Quod Quod secundum magnitudinem
autem sit finitum secundum magnitudinem manifestum est [illegible] comprehendi dicitur sit infinitum
intellectus humanus [illegible] sua extrema virtute et absoluta potentia totum
[illegible] in [illegible] quod [illegible] quod non sine [illegible] et
nihil [illegible] ergo [illegible] et quod sit [illegible] extra nihil et
[illegible] intellectus [illegible] sua potentia absoluta [illegible]
[illegible] secundum quantum [illegible] secundum magnitudinem et localem distantiam. Cum [illegible]

tabulo extra proprie loca impartet Cum igitur assignatum rerum naturalium princi-
pium sit perfectissimum ens et omnium aliorum exemplar atque veritas Cumque omne quod
est sit extra ea que non sunt quibus erit Ut tale principium non possit excedi
ea que subsistit nec usque ad ea que non sunt extendi Atque ideo dicitur

Quod tale principium sit infinitum quo multitudine sit infinitum

summe magnitudinis Etiam alia ratione dicitur infinitum Et utroque modo
multitudine scilicet atque magnitudine Quod sit infinitum multitudine est prop-
terea quod sicut unum quidem secundum rationem infinite unitas continet infinita sic
quod omnem multitudinem in se complectatur tamquam eius fons et origo Sic tale
principium quod est unum idcirco dicitur omnium aliorum fons et origo et obiectum
ipsum dicitur infinitum quia scilicet omnia sub se complectatur omne verum sicut omnia

Removet obiectionem

Nec obest quod que ab ipso fluunt sunt finita multitudine quamvis [illegible] esset
infinita non minus omnia sub tali principio continerentur Veluti si foret quedam
multitudo infinita unitas non minus complecteretur omnem multitudinem

Quomodo sit infinitum magnitudine

Quod autem sit infinitum magnitudine manifestum sit proposita dimensione in [illegible]
quod non posita sicut esse totum in ens et nihil Etenim hec dimensio sicut quodammodo
inequalis ut pote cuius partes dimensionis sunt inequales Prima pars dimensionis
sicut ens quod [illegible] finita sicut ab utraque parte finitur Cum utrumque ab nihilo Secunda pars
est nihil que etiam partis unum partem finitam est quia scilicet ab ente terminatur Et etiam alte-
ram partem est infinita propterea quod ad semetipsum non terminabitur nec ab ente
Alterum enim inter entia esset quedam [illegible] que per nihilum intermedium
est intelligenda nostrum autem principium sicut omnia [illegible] sicut totum totum sicut autem
illud est quod non dimensio sicut inter ens et nihil cuius dimensionis secunda pars dicta est
infinita Cum igitur tale principium a nullo possit includi nec ab aliquo possit
excludi quibus sicut ut omnia videatur superare aut saltem illis equabitur illa
aut (que sunt totum) ideo sunt infinita quare et tale principium erit infinitum
etiam si dimensio equalis alterum sit infinitum etiam et reliquum Aut si dimensio in-
equalis cumque sit infinitum tanto magis Reliquum erit infinitum

Opiniones anaxagore et democriti de principiis rerum naturalium

De Rerum naturalium principiis alteram senserunt anaxagoras et democritus
Nam utrumque credidit principia rerum naturalium esse infinita sicut hoc dimensione [illegible]
Nam secundum anaxagoram talia principia infinita homoeomerias [illegible] rerum et
naturam sicut secundum democritum sunt [illegible] secundum ordinem atque situm et alterum rerum
et nature principia quidem rerum naturalium recte assignabat multa propterea quod
unaquaque res naturalis est composita et non compositio fieri potest ex unica re et simplici
etiam compositio est aliud nihil quam plurium rerum simplicium aggregatio Atque cum com-
positio fit ex quibusdam principiis ipse rei naturalis compositio fit ex principiis multis
quare rei naturalis principia sunt multa Eadem dicit posse infinita et [illegible]

nature huius ratio est experientia quod id merito vocatur principium unius rei quod
illam constituit atque componit. Sed principia rei in partibus eiusdem concordant. Verum
rei duplices assignantur partes: quedam essentiales, alie integrales et ex
magnitudine rei sumpte sunt. Eadem ratione rerum principia sunt duplicia, hec
essentialia et illa integralia. Hec igitur dictum mirum est forsitan integralibus
de rerum principiis integralibus. Est enim verum quod rei talia principia sunt infini-
ta et eiusdem nature partes [illegible]. Nam omnis magnitudo dicitur quia sumitur dicta princi-
pia sunt divisibilia in partes infinitas. Sed talis magnitudinis principia sunt infinita.
Nam concordant partes rei atque principia eiusdem. Rursus cuilibet parti magnitudinis
subiicitur aliqua pars substantie rei naturalis. Aliter enim esset magnitudo quedam sine subiecto
aut aliquod subiectum sine accidente. Sed partes rerum naturalium substantiales sunt infinite,
ut patet quod subiiciuntur infinitis magnitudinis partibus quibus conspiciuntur. Ut princi-
pia rerum naturalium hoc modo sunt infinita. Quod autem sunt eiusdem nature sed experientia quia
omnis magnitudo ex similibus magnitudinibus creatur, ut linea non nisi ex lineis,
corpus est superficies ex superficiebus. Hec que sub magnitudine latet substantia non
nisi ex subiectis similibus creari solet. Ut quemque partes materie non non sunt eiusdem
nature sed et idem non formetur non sed materia etiam substantialis forme partes omnes
sunt eiusdem nature et incorporationis. Hec quemadmodum magnitudo ex magni-
tudinibus composita sed ita materia ex materiis et forma ex formis colligitur. Rursus quemadmodum
una pars linee sicut cuilibet parti eiusdem similis sic prima partes materie similis
est cuilibet parti eiusdem. Et sic de substantiali forme. Quod vero [illegible] manifestum
est principia rerum naturalium posse dici infinita et eiusdem rationis et nature. Attamen
democritus sed quod sunt diverse nature. Atque hoc forsitan non sine veritate principaliter.
Nam rerum naturalium substantialia principia sunt duo, materia scilicet et forma, quorum utrumque ex
infinitis principiis colligitur, quod non declaratum sed cum dicitur materia et forma
dicatur esse rerum naturalium principia quis erit ut materia et forme principia eiusdem
nature rei naturalis principia. Nam quicquid sed pars partis est et pars totius. Verum
materia et forma discriminantur invicem nec sunt eiusdem rationis et nature. Sed
et eorumdem principia infinita erunt alterius rationis quare [illegible] dici queant
rerum naturalium principia [illegible] sed ut res naturalis componatur ex principiis infinitis
et diverse nature, quod dixit democritus.

Consequenter impugnat aristoteles positionem parmenidis scilicet quod tantum unum
ens negat enim id quod sensibus manifestum rerum scilicet divisionem et pluralitatem [illegible]
[illegible]. Verum hanc positionem tantum unum sit ens quam dicta sunt esse parmenidis asserunt
quidam non esse ex platonis sententia quod unum sit entia superius omnium. Nam qui
positionem parmenidis defendunt dicunt sententiam istam eorum esse quod tantum
unum est vere dignum appellatione entis, id scilicet a quo cuncta fluunt et omnibus dat

Duplices sunt partes rei: essentiales

quod dicitur cum maiore veritate hec sunt de rerum partibus integralibus

quod dicit democritus aliquo pacto veritatem habet

De positione parmenidis

Reprehendit expositionem parmenidis qui dicunt unum ens superius [illegible]

substantie sic igitur parmenides non credidit unum esse superius entia Nam per rationem
ens nihil aliud sit quam deus unum esset superius quod patet autem non placet [illegible]
sed si unum esset commune entia illa esset parmenides postea quod tamen [illegible] ens Nam
illud unum quod sic commune contineret aliquod preter illud ens quod dicit esse superius
ad unum nihil enim restat unum dicitur superius nec commune Cum de eo de plura complecti
debeat Etiam illud unum quod commune et superius videretur esse maxime diffinitive atque
Alia ratio superius ex pluralitate — veri quod si res ita se habeat non erit tamen unum quod sit verum definitum
appellatione entis quod ipsemet parmenides credidit **Amplius** Quod
est commune dicitur posse verificari de suo inferiori etiam Cum negatione sumpta
Causa verbi quod ab commune et ad hominem deducendo vera sic ratio in homine sic ab ut patet
ta asinus Cum igitur unum sit entia superius vera erit ratio non ens sic unum quod
ipsemet plato confirmat asserens unum de non ente predicari non posse Relinquitur
sic igitur quod secundum parmenidem unum non sit ente superius nec commune sed sit
reciproce convertibile unum et ens quare vera sic parmenides posuit quod tantum unum
Nota quomodo — est ens huius sententie est etiam unum sic quod [illegible] ex semetipso [illegible]
parti ens Et tamen non dubitat veritatem habet [illegible] alias non loquendo [illegible] sed in
quarto metaphysice concretum loco abstracti ponitur Concretum enim sic quod ab altero sumit de-
nominationem sumit Abstractum vero a semetipso Causa verbi albus non dicitur
a semetipso sed ab altero scilicet albedine albedo non a semetipso sed a candore dicitur tale
albedo a semetipsa talis dicitur et candor a candore dicitur candor Sic igitur ens quod
concretum non sic dicitur quod ab altero sumit suum esse quare deus dici non poterit ens
proprie aliquid non sit distinctum a suo esse nec ab altero participat propter eandem
rationem non dicitur unum quod sic unum concreti nominis rationem obtinet Cum igitur parme-
nides dicit solum deum esse definitum appellatione entis vocabulo ens non superioritatem
rationem concreti nominis ipse etiam Cum dicitur unum vocabulo unum concreti nominis non rationem
sufficientem nec Cum deus dicitur unum [illegible] quod ipse sit sed quo sit
[illegible] quia dicitur enim unum quod ratio sic omnium principium precedat unitas omnium numerorum
forma et ratio unum primo non tempore ex illis sed tamen ante omnia

De opinione melissi — **Melissus** unum esse ens immobile volebat tali ratiocinatione Si aliquid
est factum ipsum habet principium ergo si non sic factum non habet principium Universum
autem non est factum non habet igitur principium sed quod principium non habet
sine principio ergo universum non habet finem Vel quod finis extremitatem
est infinitum ergo universum sic infinitum et per consequens immobile Cum
nihil habeat extensionem per quod moveri queat Hoc argumentum [illegible] aristoteles
primo physicorum non sic [illegible] contra bonum [illegible] enim a tota [illegible] generationem
Cum destructionem [illegible] non destructionem [illegible] Et sunt sic hanc rationem
sic [illegible] est ab [illegible] sic [illegible] factum esse
referendum ad principium [illegible] enim quod factum sic habet principium sed
non quicquid principium habet sic factum [illegible] parmenides [illegible]

dicunt quod a quo creacione acceperunt sunt facta non dicatur verum porro creata et ex
nichilo producta Illud enim oportet dicere esse factum quod aliquo presupposito est suum
esse consecutum Sic ergo melissi racio hunc in modum intellecta non habet veritatem
quare merito philosophus eam reprobare potest Attamen si sensum racionalem eius tale
unum est ens consequamur forsitan bona erit melissi racio Nam quod sit
factum habet principium et econverso ergo quod non est factum non habet principium
aliquid esse factum hoc in loco nichil aliud est quam ipsum habere causam efficientem et aliquid
a quo suum esse accipiat habere autem aliquid tale est habere principium hoc intelligendo
dicendo datam per divisionem rerum naturalium aut unum est principium mobilium
Cum igitur esse factum et habere principium sint eadem Cumque valeat argumentum ab ante
negato ad negacionem consequentis quod tamen sit fuitaccum convertibiles sit ut quia racio
data est melissi racio hunc in modum intellecta habeat veritatem Et quod
hoc pacto debet intelligi habet deprehendere Ex racione tercia Quare neque finem est
eum prudencia si dicat quod principium non habet ergo neque finem Sic ergo melissus
intelligit aliquid habere principium quod efficiente causa non carebit aliquid sola
esse melissi racio quod principium non habet non habet finem eciam medium principium
non habet Cum ex nichilo sit creatum ipse tamen aliquando peribit

Parmenides tantum unum esse ens concedit tali racione quicquid
est preter ens non est ens Igitur quod est preter unum non est ens Nam unum et ens convertuntur
erit ens hanc racionacionem reprobat aristoteles in primo phisicorum et primo racionali
Nam in rerum natura multa sunt contraria et contrarium vere transferunt unum contraria
quod rem veritatem et aliud nichil est plurum rerum apparere Sed sunt
multa sunt que non sunt unum Quare merito hanc ob causam a philosopho reprobatur
parmenides racio Verum si phisicam transgrediamur videbitur forsi-
tan habere aliquid bonitatis Nam rerum omnium collectio naturalium atque supernaturalium
sunt prudencia numerum quendam Cumque unitas prima dicitur est racio quare
dicitur secundum perfectione Est sit dicimus Cum igitur pars quelibet
numeri non solum sit una sed primum unitas Cumque universi quelibet
res sit pars et unitas illius cum non dicatur numeri sit ut quelibet res
universi merito censeatur una Quare tantum unum erit ens **Rursus**
dico quod universum continet vel est simplex vel compositum Si simplex
manifestum quod eciam unum dici potest Si compositum forsitan tanto magis
censebitur unum ut patet quod summe unitati vicinius erit eciam compositum
dicit enim metaphisicus compositum esse verum ens sive in se sit idem et
sua substancialis forma Quando enim aliquid compositum est minime
enti tale verum ens dici debet Aliquid compositum est minime entis sive ma-
et sue substancialis forme sit sue composite tunc vera sit causa quod tota
ut subsistat sufficienter sibi ipsi enim dicat independens ad subsistendum

De posicione par-
menidis qui unum ens posuit
esse unum philosopho ab
aristotele reprobatur

Aliquis sensus parme-
nidis defendi potest

Aliquid metaphisicum
pro se

quattuor scilicet esse ab altero et fieri ex altero ex parte rei et supremum bonum
gratia illa autem ut subsistat simpliciter [illegible] ut potest quod sit ab altero
sub altero substantialis forme [illegible] et totum [illegible] et supremum [illegible]
[illegible] bonum gratia [illegible] substantialis forma quod ab altero quod in altero
tamen [illegible] Et in altero tamen in toto est totum [illegible] partiter et
supremum bonum Cum igitur res [illegible] sit suis substantialibus [illegible] per [illegible] unitas
atque [illegible] Cumque maxima entitas sit maxime semper [illegible] sit ut [illegible]
[illegible] debeat unum [illegible] res simplex et [illegible] Et sic [illegible] unum [illegible]

Obiectio

Videtur ex hiis que modo diximus dicet forsitan aliquis in rebus ordine esse
diversum et distinctum [illegible] unum ordine procedit a dei essentia
[illegible] ab eiusdem sufficientia [illegible] simplicitas [illegible] hic vero [illegible]
[illegible] Cum primi ordinis unitas sit [illegible] sua essentia [illegible] Et cum
[illegible] ordinis [illegible] unitas sit eiusdem sufficientia Cumque non essentiam
ad [illegible] videatur Et ad eandem sufficientiam non putare potuit
aliquis [illegible] ordinis in rebus

Solutio

Attamen res [illegible] non [illegible] quod [illegible]
unitas ordinis rerum [illegible] non determinatur ab ea [illegible] unitas [illegible]
[illegible] dei sufficientiam respiciat Et illa forsitan entitatem eiusdem [illegible]
[illegible] dei sufficientia ab eiusdem essentia distincta omne quodcumque sibi
attribuitur sit idem [illegible] plus [illegible] unum [illegible]

Anselmus

[illegible] Anselmus [illegible] Sapientia dei non est sapientia plus quam
iustitia et iustitia dei non plus iustitia quam sapientia [illegible]
in eo vita [illegible] veritas [illegible]
[illegible] Non [illegible] et distinctorum [illegible]
[illegible] simplicitas [illegible] et [illegible] unitatem in qua [illegible] omnes forme
[illegible] ille [illegible] manifeste quod dei
sufficientia non distinguitur ab eiusdem essentia et pura entitate Hinc

Correlarium

etiam ut si ab vita [illegible] quod eam facit imperfectam et quod eam
solam vitam facit Itaque si a cognitione [illegible] quod eam red-
dit imperfectam et quod eandem facit cognitionem Et ita [illegible] in reli-
quis [illegible] que deo solet attribui [illegible] tale [illegible]
[illegible] intelligere

De opinione heracliti et eius reprobatione reali

Heracliti [illegible] quod est unum quodlibet rem
[illegible] temporibus sibimetipsi non esse eandem Nam [illegible]
[illegible] potissimum et que [illegible] sit [illegible] substantialem de-
[illegible] ut pote quod aliquid sive
[illegible] Hanc heracliti sententiam reprobat [illegible]

rebus conspicitur et cuilibet experienti Nam quemadmodum a rebus naturalibus fit conti-
nuus parum sive defluxus ita eisdem fit continua additio Non igitur res eadem
diversis temporibus a semetipsa diversa dici debet ut post eius parum subsisti-
at defluxus fit adeo exiguus ut nunquam percipi queat nec sub aliquem sensum
Attamen heracliti sententia de rebus naturalibus continua mutatione quod hic scripta — *quod extra positam realem heracliti positio aliquid veritatis habet et*
hic aliquid apparere etiam unumquodque res naturalis sed veluti quidam fluvius cuius unda
aliunde est et substancialis forma sed veluti aqua continuo decurrens et que
per innumeras semper defluit Tunc sumpto ut generacionibus non ad solas substanciales — *Correlarium*
formas referetur Est enim generacio res successiva et que ex parte remanere
potest quandoque deficiens aqua cum eadem aliunde parte non continuetur **Hinc** — *Correlarium*
quoque factum est ut substanciales forme vere nomine substancie sint designande
Idem enim proprie appellatur substancia quod per semetipsum subsistit sibimet proximum
Aliquam substancialis forme per semetipsam subsistere nequeunt sed in materia sed
ad subsistendum quare substanciales forme ad accidencia potius quam ad substan-
cias devenire dicuntur **Hinc** quoque sumptum est salomonis dictum generacio — *Correlarium salomonis*
preterit et generacio advenit terra autem stat in eternum vere generacio
per nomen substancialis forme intelligenda sed et nomine terre materia que eadem et in-
mutata diversis substancialibus formis subicitur quandoque eadem terra manet
quietas diversas recipit aquas sed eo continuo fluentes quare fit ut cum res ma-
aquarum nomine passim designetur Cumque aque sint continuo mutabiles nec eadem
per eadem aliunde parte remanente potest fit ut in rebus naturalibus reperiatur [illegible] mutaci-
et varietas quare diversis temporibus nihil sibimetipsi videtur idem Quod — *Alia probacio*
modo dicimus confirmari potest per plurimos poetas Per eciam sua poemata videtur
Partiuntur enim totum universum in partes tres scilicet mundum intellectibilem mundum
elementarem et sublunarem et in mundum subterraneum Primum ascribunt
Jovi secundum neptuno et plutoni tercium quare Jovem deum celi dixerunt neptunum
dixerunt deum aquarum et plutonem infernorum Cum igitur secundum mundum
elementarem scilicet qui est a luna usque ad terram ascribunt neptuno Cumque
dixerunt neptunum esse mundi elementaris aquarum deum manifestum esse
quod illum elementarem mundum per aquas designari voluerunt Hoc — *Alia probacio moysis*
idem confirmari potest per exposicionem textus moysis qui dicit expositum (?)
factum de mundo elementari hic enim quod in principio creavit deus celum et
terram. terra quidem inanis erat et vacua et tenebre erant super faciem abyssi
et spiritus domini ferebatur super aquas Unde ex ista sequitur et factum (?)
desiderare (?) et maria dicens Ipse dixit quoque fiat firmamentum in medio
aquarum ut dividat aquas ab aquis hoc passim aquas intelligit

substantiales formas aut rursus materie naturales dispositiones Et postremo res
omnes naturales Est enim sensus naturalis et expositio de mundo elementari
quod in principio erant duo agentia forma et materia Materia quidem mundus erat
et vacuum et substantialibus formis prorsus destituta Et similiter extrema materie erat
primaria et unus sive effectus efficiebatur secundum naturales materie dispositiones Unde
ex certa sive tunc forme sive substantiales dicunt et secundum et facti sunt deus
Unum res sive naturales que ex utraque materia collegit dicit quoque fiat aeris medium
regio que dividat superiores aquas ab inferioribus ultimo secundum aeris regione
et ignis toto elemento ab aeris inferiori regione aque et terra dicit manifeste
quod aquarum nomine toto elementarem mundum designavit Ex quo comparatione pos-
sumus quidem habeat veritatem heracliti positio ut que tamen testimonium
confirmari queat

Sequitur Caput Quartum

Capitulo quarto philosophus adducit opiniones antiquorum de principiis rerum
naturalium in speciali quas omnes eodem capitulo ut vera possit reprobat Pri-
ma est dicentium ignem esse principium materiale rerum naturalium formale
vero raritatem atque densitatem hec prima opinio est a philosopho prorsus repro-
banda ut patet quia nisi principium et principiatum non ponat esse distin-
ctum est autem ignis res tota et naturalis principium est res quidem obtinet
ratione philosophus quod ignis rerum naturalium non erit principium ut puta quod prin-
cipia non sunt ex aliis neque ex alterutris contra Verumtamen aliquid veri-
tatis in hac prima opinione possumus aperiri si ad solam theologiam intelligentiam
habuerimus respectum et ad physicam que rerum transcendit et que de naturali-
bus formis sive talis contrarietatis ut quasi per se metipsum nequeat subsistere sed ex tota
permanentia ab altero videtur dependere sive ab igne aut siquidem
Di rebus a quibus suum nutrimentum et ecciam substantiam accipit Tre-
dem ab eodem non subsistit Verum si durare debeat operet ipsum si
durare debeat ut continua lignorum appositio aut rerum similium Sic ma-
teria naturalium per semetipsam subsistere nequit quamvis perpetua sit in generabilis
et incorruptibilis sed ut subsistat materia sive ut substantialibus formis infor-
metur ut patet quod sunt contraria et propriam efferens permanentie materie proprie sive
quemadmodum non permanet ignis sine nutrimento nec etiam materia permanere
potest sine substantiali forma Itaque quemadmodum lignum sine ligni for-
mam remanet porro quod sine ligno ignis sic substantialis forme sine materia
permanere potest potiusque materia sine substantialis formis tamen quod per se
subsistit nunquam nomine materie designare solet sive quarundam formarum appellatione
...

Amplius permanentia rerum fit et est veluti vita quedam Cum vita alicuius
rei videatur quedam substancialis forme in materia operacio Vita autem omnis a calore conser-
vari solet porro quia ab altera quamvis qualitate caloris autem saepe numero per motum [illegible]
[illegible] solet designare sicut vita principium sicut calor porro quia quevis altera qualitas
est causa omnis rei in loco hoc in loco censeatur esse aliqua vita participans quis erit
ut calor vel complexio rerum inferiorum principium et hoc de principio rerum mundi
particulari et speciali. Secundo sicut principium rerum in natura [illegible] est
dicemus forsitan verius apparebit quod [illegible] sensu mundi [illegible] rerum
mundi materiale principium Et enim principium tale simplex Quidam
tradit a corporibus celestibus ab eorum sideribus et planetis et a mundo diver-
sitate atque varietate multiplici Habet enim corpora celestia [illegible] rerum naturalis
permaneat ut patet quod virtus et influentia ad terram mundi generacionem
plurimum habeat utilitatem [illegible] elementare vel rerum
sensibilium debere subiici corporibus celestibus ut eius tota virtus et perma-
nencia dependeat ab eisdem hec virtus corporum celestium [illegible] mundi

sensibilem reddimus descendendi et a quibus retro procedentia sunt et

Amplius totum universum in tres partes dividitur scilicet in mundum super
mundanum et intelligibilem in mundum celestem et elementarem mundum sive
sensibilem. Hii tres mundi multas rationes habent [illegible] sunt unius. Primo quia ab eo
dem sunt originem ducunt. 2º quia ad eundem finem ordinantur. 3º
quia inter ipsos non minor reperitur concordia quam inter partes eiusdem cor
poris integrales. 4º quia quicquid in omnibus sit collective reperitur
et in singulis potest reperiri. Primus decem speras sive definitiones continet
quarum prima deus est et reliqui novem sunt qui intelligentiis separatis
attribuuntur ordines novem. 2us totidem speras distinctas quarum

prima s. celum empireum · secunda ... 2a firmamentum 3a Circulus zo-
diacus ... quod de motibus celorum siderum et planetarum astrono-
mi sunt asserunt studiosi. Reliqui septem sunt planetarum orbes. Hec
decem spere superiores apud nos sunt ... prima summa prima et q(uarta)
singulis formis intelligentiis separata. Tres sequentes sunt corporum
inanimatorum scilicet elementorum mixtorum perfectorum et imperfectorum. Deinde
tres que sequuntur sunt rerum sensibilium et que per aliquem sensum queunt
apprehendi ut brutorum que phantasie videntur experta brutorum
quem phantasiam habent sufficientem et brutorum que phantasiam habent sup-
tilissimam que quidem phantasia videtur esse rationis particeps
et intelligentie. Prima spera primi mundi scilicet celestis immobilis utpote
que sit omnium aliarum sperarum quies et ultima perfectio omne sequentes
dextrorsum moventur ut potaque per motum suas perfectiones consequantur
et quibus eadem non recipiunt operatio. Non mens nona non operatur
... 8a. Et sic deinceps. altera enim ut nove angelorum ordines
esset quedam multitudinis consensio. Reversus 2i mundi decima spera
a theologis censetur immota utpote que sit omnium beatorum quies. Reliqui
novem dextrorsum habent motus et 2m se totas et suas partes. altera
enim movetur firmamentum et 8a spera. Alia circa movetur signa
zodiaci 9a ... 8a. Et 8a altera ... septem planetarum orbes et ...
suos circulos dextrorsum ... Tertii ultimi mundi prima spera
remanet immobilis (est enim incorruptibilis materia et impenetrabilis)
et reliqua que manent dextrorsum sunt enim in motorum ... et
sensibilium operationes diverse que alibi constat. Hec ... materia
rerum ... amplius per nomine designare ... utpote qui move-
... in ... similitudine ad primam primi mundi
speram et celestis mundi ... utraque in pluribus locis per nomine ce-
lum lucem aut ... lucis designatur. Legimus enim angelos
esse ministros dei tamquam flamma ignis urentes. Ipsa etiam deus vera
lux que omnem hominem illuminat venientem in hunc mundum. Cuius filius
ad nos venit ut de luce perhiberet testimonium. Etiam celum empy-
reum per nomine designatur scilicet zephirum in similitudine ...
zephirus denotat ... aut ... et thronus immobilitatem et perpetuam quietem.

Et tres animatorum scilicet herbarum fru-
ticum et arborum

Principia rerum naturalium formalia dixerunt esse raritatem et densita-
tem. Qualitas enim omnis activa videtur esse principium et nativa. Cum non
nisi media quantitate cetera activa possint aliquid suo inherere. Sed et quantitas prin-
cipium est et eam stabilis forme advenientis. Nam activa separatio et mix-
tura maxime causa est illius quod advenit in materiam stabilis forme. Sed
huius separationis activa est ea quo et quantitas causa est eius advenientis.
Iterum informatio videtur magnitudinem presupponere. Cum rerum magnitudinibus
acceptis et compositis de potentia et actu stabili. nunquam dicamus de infor-
matis. Ipsa enim sine magnitudine careret rebus informare aliquem stabilem
forma. Iure quantitatis merito dicitur principium et forma omnium formarum stabilium.
Quod si res ita habeat, sit quasi quantitatis omnium formarum medietatum. Consequens
erit ut diversitatem quantitatis sequatur et aliorum activorum variatio. Insunt enim
aliqui suo mediante una quantitate lucidum, calidum, compositum, leve, alii suo
alia quantitate media insunt frigidum, humidum, grave et prorsus tenebrosum.
Hanc autem quantitatis varietatem possumus designare per nomen raritatis atque
densitatis, que duo dixerunt aliqui de rerum naturalium formalia principia.
Ceteri dixerunt aerem de rerum naturalium materiale principium. Per nomen aeris
forsitan debemus intelligere quod aeri peculiariter competit, videlicet humorem.
Humor autem rerum naturalium censetur esse principium quia scilicet ob vita temperata
est potissimum calor et humor. **Hinc** rerum naturales humido radicali
destitutas dicimus ad corruptionem suam tendere. Ipse etiam naturalis humor ca-
lorem precedit, nec absente humore aderit unquam naturalis calor. Videas
lumen candele tamdiu subsistere quamdiu tali lumini amicus est calor
aliquibus [illegible] autem calor subsistere nequit nisi per humorem fomentum, oleum
scilicet et aliquid simile. Cum igitur calor naturalis principium dictus est de rerum naturalium
principium materiale, cum caloris non humore sue ... presupponat, fit ut
naturalis humor fortiori ratione rerum naturalium dici queat de principium materiale et
potius quam calor et ignis.
Superhabundantiam autem et defectum dixerunt principia formalia
transmutationis rerum naturalium potius attendentes quam quiete earum. Dicimus enim
dicimus superhabundantiam et humoris sufficientiam de generationibus et
acquirende forme principium. Etenim si adsit humoris sufficientia ade-
rit et sufficientia caloris [illegible] parit et omnium aliorum activorum ad trans-
mutationem naturalem requisitorum. Ubi autem adest caliditas activa separatio et suf-

ficientia nece est ut superbemat alta status forma / ea scilicet que nata erat
per huiusmodi contemperamentum aqueis Quod si per oppositum deficit humo//
ris sufficientia aderit et calor / Ceterorumque autem deficientia Que scilicet
autem deficientia rebus naturalibus parat interitum et corruptionem Atque ideo
dicimus defectum humoris esse causam et principium interitus rerum naturalium
et superhabundantiam generationis

Tertia opinio est ponentium corpus medium inter ignem et aerem
esse principium male rerum naturalium / medium quidem quia densius igne et aere rarius
Hii non voluerunt ignem elementarem / aut calorem ignis esse principium rerum
naturalium / quia scilicet elementaris calor urit quam ideo vite rerum dicunt et corrumpit
Pari forma non voluerunt aerem et humorem esse principium rerum naturalium
quia humor elementaris calorem naturalem obruit Cum igitur videamus constet
vitam rerum esse collocatam in calore et humore Cumque calor elementaris
et humor vite rerum male conducat / consequitur ut inter elementarem calorem
et humorem sit quedam calor medius et medius humor Calor scilicet vivi//
ficans et non urens Atque humor calorem fovens et non obruens / quem appella//
verunt corpus medium. Dicentes tale corpus densius igne quia scilicet calor
illius corporis remissior est dicitur nec tantum habet calefactionis vehementiam
dixerunt idem corpus esse rarius aere quia scilicet aereus calor non est sufficientis
vehementie ad conservationem rerum naturalium Quo duo merito designari
possunt per raritatem et densitatem Nam quanto corpus rarius tanto et
calidius Et quanto densius tanto minus calidum. Formas vero
status dixerunt incertas materie Nam sententia est aliquorum status formas
educi e visceribus materie Et hii sunt peripatetici Aliqui dicunt eos status
formas secundum veritatem et realem essentiam esse latentes et occultas in pe//
netralibus materie Quas verissime putant egredi et nobis apparere Alii
dicunt status formas secundum veritatem in materia non latere Sed in materia
ponunt quedam realia semina : ex quibus producuntur status forme
ut Causa Verbi In clave est quoddam semen occultum ex quo producitur
quercus Sic in qualibet naturali materia est quoddam occultum semen a quo
debeant produci eius rerum forme status ut in materia habet est semen
forme cadaveris semen forme vermis semen forme cadaveris vero//
mis et sic deinceps fiat processus Hanc sententie videtur esse

[illegible] assecerunt in materia et sub rerum naturalium statibus forme

Quarta est punctum parvum et magnum principia rerum naturalium
per magnum et parvum possumus intelligere quantitatem que in 2a opinione
dicta est esse rerum omnium principium **Amplius** preter formam corporis vegeta-
tivam sensitivam et intellectivam quandam requirunt aliam esse formam sta-
bilem qua mediante reliquas insunt materie dicunt enim materiam formam neque susci-
pere nisi longitudinem habeat atque profunditatem corpus etiam nisi debite
organisatum potest aliquam formam suscipere. Hec autem organisatio et materie
preparatio fieri nequit ab adveniente forma corpus enim non dum existit
Nec etiam fieri potest ab ea forma que recedit. Nihil enim producit ad suam
corruptionem. Itemque nemo fieri potest ab ipsa materia. Est enim materia nullius ac-
tionis principium. Necesse est ut fiat ab aliqua stabili forma que perpetuo est
inmersa materie, quam formam dicunt esse corporeitatis. Quam quidem formam
possumus designare per ceteram nomen quantitatis corporis scilicet magnum et
parvum

Preter cetera principia rerum naturalium dixerunt unum esse causam
efficientem et idealem, que causarum naturalium efficientium est deus et magna
Itaque secundum platonicos multiplicia sunt rerum principia videlicet materia,
privatio, causa transmutationis aut efficiens, finis, organum, et exemplar
sive idea. Inquiunt enim quod materia ex sua propria natura rudis est et informis
apta tamen et idonea ut qualibet formam suscipiat. Quapropter di-
xerunt privationem que revera est aliud nihil quam aptitudo forme suscipi-
ende esse principium rerum naturalium. Deinde materiam rudem et informem
dixerunt tractari ab aliqua transmutante causa ut efficientibus quoniam
in transmutationibus quam pluribus esse non potest nec otiosa efficiens producit
formam secundum statum et penetrabilibus materie. Hec stabilis forme et
dispositionibus materie non producitur nisi ab efficiente causa naturali. Hec de re-
rum naturalium efficiens causa formam non producit nisi precedente alia parte
cause materiam antecedente in causarum efficientem naturalem vocaverunt orga-
nicam et instrumentariam. Altera vero que materiam transformavit vocaverunt spe-
cularem vel specialem Huius rei dant exemplum manus artificum sunt
efficientes cause edificii ut patet que materiam parat ordinem collocat et

in quocumque transmutet Attamen talibus artificium manifesta est prior efficiens causa
Ars scilicet artificantis que manibus ad artificium parat et disponit Sic ea naturalis
ut causa verbi debita quantitatis temporis et organisatio materie est causa efficiens
forme realis introducende Attamen huius efficientis cause naturalis est alia quedam
efficiens causa prior illam transcendens causarum naturalium efficientium exemplar et ydea
illa sic nulla precessit arti et celum naturalle hec est efficiens causa quam platonici
vocaverunt formam et efficientem ydeam

Quinta est dicentium elementa esse rerum naturalium principium Et quod dicebant
solo nomine variatur sed illa principia omnes scilicet quemcumque in elemento et elementum
in principio ut patet quia duo sunt nota quasi pro se sub contraria Hii dicebant
sunt stabiles formas in semine materie generari et earum efficientem naturalis trans-
mutationis dicebant litem et amiciciam hac corrumpimur et illa generamur illa
enim in materia naturali sunt forme stabiles infinite Cuius talibus aliquis sapientes Et
si ab separatione ex lite procedat et discordia Cuius stabiles forme a materie univer-
salibus separatio sit ergo in lucem productio Que productio a generatione non differt
pat Consequens est ut lis et formarum discordia sit generationis principium
Item per contrarietates loci aut cuiuscumque esse arguit generationem et amicitiam
Cuius ob corruptio accidat propterea per una stabilis forma cedat alteri Consequens
est ut amicitia sit corruptionis principium ut patet per quam stabilis forma
cedat alteri aut locum transmutet :

Septa est ponentium esse attomos rerum principium materiale et formale
principium esse ymaginationem et preter hec duo principia assserunt tertium Eorum scilicet
transmutantem divinum et intellectualem Attomi vero quomodo sunt rerum naturalium
principium sufficienter diximus capitulo 2º 99 divisionis primo **Iterum** quomodo
formale principium sit ymaginatio et stabiles forme quomodo de semine materie
producuntur habunde dictum est in precedenti opinione **Rursus** quod ipse
causas naturales et quedam causa exemplaris et ydealis intellectualis vel
divina declaratum est opinione quarta Superest aut declarandum quomodo omnia
sunt commixta in omnibus et maxime quomodo semper generetur et nunquam consumpetur
Sed aut omnia in omnibus commixta quia principia rerum deductio semini debet a
stabilibus formis Atque rerum stabiles forme secundum anaxagoram et em-
pedoclem omnes sunt milibus materie commixte quo utrumque rebus naturalibus secundum eos
omnibus aliis rebus naturalibus generet et perficiet Ut patet ergo magis in suo

sinu generat singulas rerum stabiles formas Et sic sunt omnia in omnibus commixta.
Dicitur autem mundus semper generari propter partes mundi quas semper generari patent
Ita rerum cotidiana generatio rerum est nihil aliud quam forme stabilis e sinu materie productio
Hec autem formarum productio Jugis est et continua Jgitur generatio rerum semper est
et perpetua Secundo proposito ab eis probatur quod stabiles forme que de visce
ribus materie producuntur non sunt sine multitudinis parte ultima Cum in complexu
rerum materia lateat infinite stabiles forme Attamen rerum corpus numquam consistit
rerum corruptio Dicunt enim corruptionem fieri unitate ambitum et quasi retractionem
et reditum stabilis forme sub apparentibus ad penetralia materie Hec ambi
titus que dicta est esse in corruptionibus numquam adveniunt quia sub forme
stabilis segregatio a ceteris que in sinu materie generatur facta est quasi late materie
Hec autem vel naturalis perpetua est Sed ubi hec perpetua illic nulla reconciliatio quia
quando reconciliatio ubi deest deest et ambitus quare et deerit rerum corruptio
Etenim sine sua causa non sequitur effectus Jgitur etiam apparentes stabiles forme
numquam repetunt penetralia materie Sic enim frustra esset et ociosa ut potentie
que sinu materie numquam amplius posset egredi Sunt enim infinite alie que
vicissim apparebunt que quando si post apparitionem forme retracte forent
sua apparendi vicissitudine inter subtus latentes formas nullus esset
ordo. quod primet negat Sic igitur dicunt mundus numquam corrumpi que semper
generatur generari

Quintum caput

Quinto et sexto capite docet principia
rerum naturalium esse contraria et plura
nam si quies rei naturalis consideretur

Duo sunt principia materia scilicet et unica stabilis forma Et si transformationem
rei naturalis consideremus principia rei sunt non ut tria et non ut quatuor
Tria quidem videlicet materia stabilis forma que corrumpitur et ea que generatur
Quatuor autem si preter hec ipsa annumeremus privationem Cum autem dicunt
philosophi principia rerum esse contraria non intelligunt principia rerum naturalium
in quiete Hec enim sunt materia et forma que non magis rationem habere
possunt contrarietatis quam a similibus et hic Ito enim materie possunt esse vicissim subiecto
Cum materia nulli inhereat Jpsa etiam materia est receptiva stabilis forme
quamvis sit Ponderas albedo lactis permixta est dulcedini Contrarium
autem verum non sic naturale est permisceri suo contrario Cum veraque ab eodem

ſto ſe excellebunt debeant mutuo **Iterum** tantus vnus hō est gradus
iste ſtatꝰ forma no est nīc gīa dei eni mīa formis infinitis ſtatibus
gtrarietur Eo mº ſtatꝰ formalꝰ nulla ſit alt̄a nīc propinquior ꝛ q̄ magis
mat debeat informare **Rurſus** hic gtretatꝰ pn̄cipiorum gr̃e
no ſit ꝯuenient ꝛ ſtate forme acquirende **Primo** quod ſi ſit ꝯuenient

Errata magistri Johannis Dulaert In questionibus super octo libros Phisicorum

Et In primis de primo libro

Questio Prima

Utrum quantitas distinguatur a re quanta [illegible] secundam opinionem tamen [illegible] Ad primam Prima questio
[illegible] ad rationem principale [illegible] Respondetur Concedendo primam [illegible] Negatur Solucio rationis
quod lignum amplius extensum [illegible] Ad probationem Respondetur distinguitur quod ad rationem principalem
quod quantatur vel capiendo quantitatem [illegible] et sic [illegible] valeat sicut
unita et sic [illegible] vel ut quantitate [illegible] valeat extense Et sic negatur
Nec ista [illegible] valet non [illegible] extense ergo divise Nam [illegible] non esse
[illegible] sequitur rem esse [illegible] non sit mediante quantitate

Pro quo Sciendum quod remota quantitate ab aliquo [illegible] illud Nota
habebit [illegible] suas partes essenciales [illegible] extra aliam ut extra [illegible]
[illegible] Non [illegible] ad punctum medium [illegible] non plus occupabit
locum [illegible] alterum [illegible] admittat Nec erit in loco ut [illegible] Solucio confirmationis
est de loco **Unde** [illegible] Respondere ad confirmationem [illegible] simplex
dicere quod quantitas non adest [illegible] ut habeat partem extra partem [illegible] Prima questio
[illegible] ut [illegible] observetur ordinario Nam [illegible] habetur in capitulo de [illegible]
[illegible] non [illegible] sine accidentibus sed a [illegible] quantitate [illegible] accidencia absit Vel si
[illegible] esset [illegible] Nam forsitan a [illegible] remota
esset quantitas [illegible] se penetrat [illegible] ubi [illegible] ubi [illegible] ubi sunt
accidencia [illegible] ubi accidencia [illegible]
[illegible] quod [illegible] in altera [illegible] et [illegible]
quod [illegible] de motu fieret sermo [illegible] **Rursus** remota
quantitate rei [illegible] Vel esset perpetua [illegible]
[illegible] Cum de loco [illegible] fieret sermo quod [illegible]
quantitas est medium quo mediante [illegible] influenciones syderum quare [illegible]
[illegible] generacionis [illegible] patet quod quantitas causa est generacionis [illegible]
[illegible] quantitate causa erit non corrupcionis eiusdem [illegible] quod si quantitas [illegible] sit
generacionis et causa erit corrupcionis quod non [illegible] Ubi non sequitur [illegible]
[illegible] quantitas [illegible] **Secundo** [illegible] Secunda
respondere [illegible] quod quantitas [illegible] ut habeat partem extra partem non
[illegible] quod quantitas adest [illegible] partem extra partem [illegible]
[illegible] quod accidencia non [illegible] partem extra partem [illegible] quod sola [illegible]
[illegible] esse in loco [illegible] accidencia [illegible] quantitati. Quocirca non
[illegible] solucionem [illegible] parum [illegible] Nec [illegible] quantitate [illegible] De opinione quod
ab aliquo [illegible] sequitur illud esse [illegible] ut dictum est [illegible] Nec [illegible] separata quantitate
partes [illegible] ad punctum medium Nec [illegible] istam solucionem [illegible] sibi [illegible] ad
[illegible] Primo [illegible] quod partes [illegible] ad medium [illegible] et medium
non [illegible] quod [illegible] de ligno [illegible] quod sit naturaliter [illegible]

aut deus faceret. faceret penetrum medium Ad 3m arti Respondetur quod illud
corpus non esset amplius grave quia sed amota quantitate removebitur quodcumque aliud
accidens Ut ostensum est prius Quarta via gradiendo separata quantitate aliquid esse
in loco diffinitive et circumscriptive adesse alicui corpori et replere locum Ut angeli
Solucionis articuli pro quod adducit quod ultima solucione primi articuli Atque partes esse unitas entitative Quamquam Respondeo Ad articulum quod adducta sunt
quod ultima solucione principalis et primi articuli **Ad primum** Respondetur
Ad primum negando sequelam et ad probationem admittitur antecedens et conceditur maior sed ab eis remo-
vetur equalia et maior et negatur minor quia non removetur ab equalibus cum removentur
a subiectis quae sunt equales sine quantitate Etiam omnia principia geometrica presupponunt
ordinem naturalem per quem quantitas numquam a subiecto non removebitur Ut ostensum est prius
Ad secundum **Ad secundum** Respondemus quod ... integralis esse magis sine parte integra-
li ... integralis quia sed omnis pars integralis ...
ram quantitatem et situm et non quia non integrat quia sunt sed partes essenciales non distinguun-
tur ab essencialibus Etiam illud non sed totum integrale ... oportet ... aliquod
Correlarium dicatur totum integrale quod constituitur ex partibus quae omnes quantitate habent **Ex his**
quae dicta sunt manifeste videtur quantitatem non esse subiectum ceterorum accidencium Nam cum
Triplex solucio 2i principalis articuli Prima quantitas accidens sit impossibile est Ut accidens accidenti inhereret sed quantitas causa est Ut cetera accidentia
in subiecto subsistant **Ad secundum principale** Respondetur quod
quod non omnes partes terre fluerent ad centrum mundi **Primo** quia non graves sunt
Secunda **Secundo** quia aliquid ... dicatur in imo et in inferiori loco ... non semper
quia apud centrum terre residet sed quando sed in loco sed qui a natura sibi deputatus est ...
... terre quae nobis ... sed non appetit ad centrum mundi descendere ... in loco ...
Solucio confirmacionis Atque ... aque sit **Ad confirmacionem** Responsum est prius ...
... reputatur in continenti magis in continenti in terre naturali ... quantitate careat
Correlarium ... in continenti uno dato plura contingunt **Quo fit** Ut semota
quantitate res omnes partes essenciales non autem integrales habeat **Ad tercium**
Solucio 3i principalis articuli **Principale** Respondetur quod sed hic quanta capiuntur abstractive Ut ...
... sunt quantitas Et ut se ... numero apud aliquos ...
sed quanta ... aut aliter nego Ad probationem dico quod iste falsa est quod sunt partes
extra partem sed ... aliqua que ... sunt quantitati quae partem extra partem
habent Ut accidencia corporalia Et ... qualitas que ... partem extra
Solucio confirmacionis partem **Unde** facile sed Respondere ad confirmacionem quia sed ... non est ad-
mittendus nihil enim aliud petit quam Ut oppositum positionis admittatur Atque quod
quod ... alicui conveniunt ab eo ... ... rationalitatem
Correlarium **Quo fit** ... esse quantitatem una quantitatem alterius
vero non constitutam Nam omnis quantitas constituta est cum ... se habeat partem
extra partem ... Atque etiam quantitas nullo modo ... accidens re-
missibile aut intensibile Cum sola ... qualitatibus conveniat Et si deus ...
tatem ad unam pedalitatem posuerit quod naturaliter impossibile est esset ...
... Cum unum pedale non plus occuparet quam decem) illud cum totum non constituit

ex gradibus Cum omnes gradus successive acquirantur Et si aliqua denominatione
habet diceretur magis solidum atque magis resistens penetrationi Cum igitur non
dicimus esse actus intensibile aut remissibile Quod cum sit in loco diffinitive
poni potest Non curamus quia advenit quod hec futilia ad quartum principale transeamus

Ad Quartum principale Admittitur Et negatur sequela Et
ad probationem conceditur presuppositum Et ad probationem dicitur quod producta est una
quantitas specie distincta ab alia Nam cum aliquod corpus rarefit hoc non fit nisi
durante elongatione partium atque quantitatis Cum si esset penetratio dimensionum Cum si
ista duarum quantitas fuisset corrupta Atque una non plus occupasset quam ambe Neque aptarare
rarefactio augmentatio dicitur Sed habet [illegible] sunt adiuncta nova quantitate Nam in aug-
mentatione advenit nova quantitas quamvis sensu vix aut non possit percipi ut remanente advenient
priori in esse In rarefactione aut oppositum accidit advenit enim nova quantitas sensu
perceptibilis priori penitus distincta quapropter verius potest appellari alteratio
quam si in alteratione prior deperditur qualitas nova adveniente Ut in rarefactione
quantitas Etiam illa adveniens quantitas est alia a priori Neque illam prius habuit Cum
sit in rarefactione fit aliquis motus modo Tertio est quod nihil movetur ad hoc
quod prius habuit atque ad se ipsum Dicitur igitur non dabitur penetratio dimensionum
Secunde istius in postea clarius dicetur. **Ad confirmacionem**
Negatur antecedens Et ad probationem Respondetur **Primo** quod separata quantitate
ab albedine talis albedo non amplius persistat quia sit quantitas fundamentum quo cetera
accidentia subsistat **Secundo** si deus eam conservaret tunc dico quod de
sensibilis de per se quia sit ex sua natura nata sit percipi atque sensitiva Et est insensibi-
lis de per accidens Cum sit omnis dispositionis sunt mediante quantitate Cum et ipse
quantitate sunt et organa in quibus recipitur talis dispositio quantitatum habeant quia
nata eas non perciperet **Quo fit** Ut solucio materialis non fit omnino
dissona veritati quia si intelligatur quod in corpore denso sit multa materia id est multe
materie sub una (quod forsitan intelligit materialis) Nam in corpore denso
Ut in terra sub uno pedali tanta materie est Ut vix in tribus pedalibus rarius
posset invenire Sed non sic dicendum quod quod sunt plures materie
Nam sicut unum sit unica sic forma ita unica materia Sed in corpore denso
materia mirabiliter compactissima partes multa dicatur **Ad argumenta** adversa contra
solucionem primi principalis: **Ad primum** dicitur quod caliditas ex parte
materie non sic nata occupare quantitatem Cum si ad hoc non fit ordinata sed
ex propria natura nata disgregare partes substanciales et eas clariores reddere
non quantitate sequitur quantitatis deperditio **Ad secundum** dicitur quod quantitas
nullo modo est forma accidentium Ut abunde prius declaratur Sed si res ita se
haberet saltasdam (ut densitas [illegible]) argumentum habet [illegible] et valeret ultra terre
natura [illegible]

Solucio quarti principalis argumenti

Solucio confirmationis
Simplex
Prima

Secunda

Correlarium

Solutiones duorum argumentorum quibus prima solucio impugnabatur
Solucio prime

Solucio secunde

Solucio 5ⁱ principalis

Ad quintum principale Dico quod tale corpus tantum spacium replet quantum prius occupabat Nec dicitur aliqua penetracio dimensionum quamvis [illegible] se claudat se ad latera) Nam penetracio dimensionum solum provenit rebus quantitatem habentibus [illegible] [illegible] non plus

Solucio confirmacionis

erit densitas neque raritas **Ad confirmacionem** [illegible] optime Respondetur

Sequitur secunda opinio

Solucio primi principalis

Ad primum principale Respondetur concedendo quod aliquod indivisibile sit in subiecto divisibili cum illud verum sit Nam punctum non est sine linea Secundum linea non est sine superficie et postremo corpus non est sine superficie et etiam corpus non est sine substancia que quidem divisibilis est [illegible]

Solucio confirmacionis eiusdem

Ad confirmacionem Respondetur quod est quantitas Et ad probacionem conceditur distinguendo vel quod omnis quantitas de racione sit divisibilis et sic negatur Vel illa que est de per se quantitas et sic conceditur Modo punctum est solum de racione quantitatis ut puta quod sit terminus quantitatis

Solucio 2ⁱ principalis argumenti

Ad secundum principale Respondetur negando antecedens Et ad probacionem primum negatur antecedens et ad secundam admissa consequencia conceditur distinguendo quod illa linea sit terminata id est habeat ultimum punctum et sic conceditur Vel quod sit

Solucio confirmacionis eiusdem

terminata racione quantitatis et sic negatur **Ad confirmacionem** Respondetur negando sequelam Et ad probacionem negatur assumptum quod Philosophus intelligitur de hiis que in nobis tamquam partes modo autem non pars circuli cum

Correlarium

sit indivisibile non sit pars divisibilis **Quo fit** ut punctum non sit in subiecto adequato Nam subiectum adequatum est quod est extensum [illegible] ex parte [illegible] accidentis Ut si paries [illegible] ex parte albus [illegible] subiectum adequatum [illegible] albedinis Cum

Solucio 3ⁱ argumenti

autem punctum extensionis sit expers [illegible] erit subiecto equato **Ad tercium principale** [illegible] negando sequelam et admittatur consequens probacionis et negatur minor quod ille duo puncta non fuerunt [illegible] fuerunt quidem potencia quia sunt infinita sunt puncta in linea potencia Nam cum linea [illegible] sit divisibilis ad quamlibet divisionem sequitur aliud punctum Non fuerunt autem actu quia [illegible] unum sunt quod [illegible] partes linee invicem Quod quidem punctum actu in linea est

Solucio confirmacionis

Ad confirmacionem Concesso toto quod arguitur [illegible] non sequitur in continuis [illegible] aliquid [illegible] quod [illegible] [illegible] Non [illegible] [illegible] arguitur Nam non sequitur [illegible] [illegible] et lapidem aliquid mediat quod non sunt immediata Sed forsitan oppositum concludi deberet Nam aliqui dicuntur immediata quia sunt corpora vel se tangunt quamvis ab ipsis distinguntur [illegible] [illegible] huiusmodi due linee partes non sunt immediate Nam earum [illegible] Non sit [illegible] [illegible] unum sit [illegible] aut unum esse aliquid sit esse Sed magis [illegible] dicuntur Continua enim sunt quorum [illegible] unum sunt Quorum

Solucio argumentorum [illegible] solucionem ad [illegible]

ad aliud [illegible] [illegible] solucionem [illegible] principalium arguitur Respondetur **Ad primum** Respondetur negando sequelam **Primo** quod superficies non est subiectum albedinis [illegible] alterius coloris ut [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] ad

dicat de corpore denso sive terrato et huius complexitate ubi superficies videtur
quod sit colorata grosso autem negatur quia quod sit solum videtur gratia co-
loris quod sit coniuncta sit colori atque sunt sibi connexa. **Secundo** quia quando di- Secundo
viditur linea vel corpus [struck through]
etsi situm esset albedinis; albedo non corrumpetur. Nam sic non corrumpitur quod si situm remo-
batur quod sit tota accidentia corrumpentur. Si de corruptione naturali intelligatur
quae nihil aliud est quam separatio partium corrupto enim hoc accidentia ut albedo
quantitas color remanent. Si autem de corruptione quae annihilatione intelligatur
falsum est. **Tertio** quia quando dividitur linea vel corpus punctum continuans Tertio
vel superficies remanebit in una illarum partium et non corrumpetur. Neque hoc evenit
propter influentiam caelestem (Nam sicut fundatum est) quia influentiae caelestes semper
diverse sunt quemadmodum diversa sunt vincta [struck through] etiam quantitas naturalis in [illegible]
[illegible] suscipere nata est quia actus est sed medium est quo mediante tales influen-
tiae recipiantur ut super eas [illegible] Sed remanet in una illarum mediante quo
membrabus remanere nequit. **Nec valet** quod ipse adducit scilicet quod Solutio alterius
sequeretur idem actus migrare de subiecto in subiectum. Argumentum enim sunt multos defectus argumenti quo idem etc.
habet. **Primo** quia numquam fieri potest ut quae aliquando divisa fuerint ut iterum multiplicatur
continuentur sed forsitan contigerentur sic scilicet quod immediatam unitatem esse non possunt Primo
atque magis contigue quam antea sit dum sit non continuum atque contiguum dictum sit in confir-
matione tertii argumenti. **Secundo** quia si semel punctum illud continuans Secundo
atque remansisset immediate quia in alia divisione in eadem remaneret. Nam non est
possibile si semel aliquid natura faciat [struck through] aliquando non faciat ut illud
idem alio modo quam prius (circumstantia impedimento) efficiat. **Tertio** grosso 3o
conceptu non sequeretur inconveniens quia scilicet punctum non est in linea ut in suo subiecto sed linea
et punctum inexistit sibi inseritur non probatur quod ut sit in alio subiecto sed bene probatur quod
quod sit in alia parte lineae. **Quarto** quia non est possibile ut linea possit dividi secundum 4o
sensum cum sensui non sit perceptibilis etsi deus vel intellectus hoc faciat. Non
est inconveniens ut secundum supernaturalem potentiam et secundum intelligentiam actus migret de subiecto in
subiectum. **Quinto** dicendum quod actus non dicitur migrare de subiecto in subiectum inequaliter si 5o
de actu quod sit divisibile atque replentia magis ut albedo quae non in pariete ex-
sistit numquam existet in alio subiecto sed punctum non est tale actus. **Ad Quartum prin-** Ad 4m prin-
cipale Respondetur. **Primo** non admittendo casum scilicet secundum naturam loquen- cipale multiplici-
et non praeferendo intelligentias quia impossibile est quod secundum sensum una linea supra alia po- ter Respondetur
natur quia non est perceptibilis sensui. Etiam quia non est enim impossibile quod duae lineae sunt contin- Primo
sine medio quam puncta (Nam verum est quod numquam sunt duo puncta sine linea neque duae
lineae sine superficie neque superficies sine corpore). Quaeritur principium petit atque oppositum
posterioris admitti postulat. Nam argumentum concluderet magis si hic non formaretur (admisso
scilicet quod duae lineae essent immediatae) duae lineae sunt sibi invicem sine superficie continuae
sicut duo puncta sibi invicem sine linea sunt immediata quod [illegible] quod sic se habet punctum
ad lineam ita linea ad superficiem et superficies ad corpus. Videlicet igitur in fratrem quod ad
multa petit.

Secundo dicitur admisso casu quod ibi sint tria puncta terminativa dumo non sequitur inconveniens quod infinita puncta terminativa sint simul super lineam datam. Ut patet in circulo
ubi si infinite linee ducerentur a circumferentia eiusdem ad centrum atque punctum medium.
Tercio quod illa puncta non deberet dici immediata quia corpus [illegible] non sit sed. Ad con
firmacionem Respondetur quod non linea cadit supra aliquod corpus
ut constituat angulos sed sola linea cadens super lineam constituit angulos. Ad racio
num principale Respondetur non admittendo casum. Primo
quia non sequitur concedendum puncta posse operari lineam. Nam non quantum negant operari
quantum dicit nihil aliquod operari non est. Secundo quia tunc in pars linea remane
re sine punctis veluti hora absque racionalitate. Tercio quia omnia linee puncta terminarent
negarent. hoc enim esset vel per modum realem vel racionalem. Atque hoc modo trans
sequitur infinita quod ut sunt constat ex singulis. Quarto diceretur actu multi
tudo infinita atque maximum numerum quia illa puncta infinita sunt. Quod sit
media puncta linee sunt sola potencia et non actu. Quod ex 3º libro seu
auctoritatis geometrie constat. Ad confirmacionem Respondetur non admit
tendo casum propter tres ultimas raciones adductas. Verum admisso casu
distinguitur quod sit divise vel ad hunc sensum quod 2am eius essencia et 3am
sunt separata. Et sic conceditur. Prima enim pars talis linee non sequitur eius 2a nec 2a
3a et et ita generatur. Sed eas divisas 2am loco realiter consistens. Puncta in loco sed radio
realiter quia prima pars sequitur extra 2a. Et ita demum vel quod sunt divise .i. 2am suum
locum reddere separata negatur. Sic enim linee comparatur locus quod plenum est
Cum superficiem non habeat. Et quod [illegible] ex quo linee ex dividi illas partes
neque esse divisas magnitudines [illegible] per multiplicacionem unitatis ita quod ubi
unus sed una pars ubi est altera. Et illo modo magnitudinis inconveniens sequeretur. Cum
verba sophistarum et infra [illegible] ponere non esse longitudinem ut patet illarum linearum
Et ultra longitudinem quod constat et ex [illegible] quod dimensionem. Rursus
admisso illo casu extracto inconveniens esse non dicimus continuum esse divisum in
omnes suas partes. Quia tot sunt partes illius continui quot sunt puncta. Nam unum inconve
niens dato plura consequuntur. Quoniam ad 3m adducta contra istam solucionem dicitur.
Ad primum quod casum non sequitur [illegible] propter assignatas raciones et admisso re
spondetur ut ad confirmacionem. Ad secundum dicitur quod linea non sequitur loco
neque diffinitive neque [illegible] aliud non [illegible] propter assignatam rationem non admisso
[illegible] dicitur quod nihil medium inter diffinitive localem sed bene racionalem ut sic ad
[illegible] intellectus eque bene concipit partem extra partem. Ad tercium Respon
detur. Primo quod non sequitur inconveniens quod detur finita multitudo
eciam separatorum quantum [illegible] in parte rei sed sola hoc per actus eveniat.
Nam hoc est quod infinitum non est dari infinitum aut quod [illegible] non repugnat
si non per [illegible] considerarimus. Secundo illa racio sola veritatem habet
applicari de hiis quae magnitudinem possident. Nam Respondeo sed quod dari non
potest quod finitum excedat. Cum igitur puncta magnitudinem non habent. Ergo

simul locus non sunt separata nisi dumtaxat in genere [illegible] si sufficienta essent puncta
Tertio quia ut dictum est alia puncta sola sunt potentia quemadmodum
dicta dictum est **Ad secundum principale** dicitur **Primo**
admittendo casum et negando antecedens Hac enim ratione probaretur albedinem et
dulcedinem lactis se penetrare Utrumque enim est albedo illa dulcedo similiter quia
gradibus caloris illud idem patet Verum concedendum est illas duas superficies esse
simul ad hunc sensum quod inter ipsas nihil mediat non tamen in eadem situ dicuntur
esse nisi Nam superficies [illegible] tali linea est in linea et superficies quaerat
[illegible] in [illegible] [illegible] situ [illegible] se non penetrat Nam si ad aliquid
esse sit sequeretur illa se penetrare [illegible] deberemus duas magnas
quantitates se penetrare Est [illegible] [illegible] [illegible] nihil valere [illegible] sit
extra se [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] **Secundo** dicitur
[illegible] [illegible] subtilem [illegible] duae superficies se penetrant [illegible] non sunt
[illegible] superficies [illegible] enim ab inferiori ad superiorem [illegible] **Ad**
confirmationem dicitur aliquam rem dici terminata [illegible] [illegible]
[illegible] quia [illegible] ad replendum [illegible] [illegible] [illegible] replere [illegible]
non potest replere [illegible] [illegible] atque [illegible] in medio illa superficies terminata
erit Et ad argumentum adductum contra solutionem Respondetur admittendo [illegible] et
quod tales lineae sunt inaequales [illegible] [illegible] hic erat [illegible] Cum [illegible] sit
[illegible] atque immediata Etiam ille superficies non [illegible] dici esse in loco [illegible]
Cum [illegible] locato atque hoc quod hoc quod in loco dicitur [illegible] sola sit [illegible] **Sed**
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod ista [illegible] lineae sunt aequales Nam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quaerat superficiem Alia autem superficiem [illegible] [illegible] et
tali lineae superficiem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] duas superficies esse
immediatas atque inter ipsas nihil medium esse Sequitur [illegible] transitus superficiei [illegible]
non [illegible] [illegible] lineae [illegible] [illegible] Cum [illegible] [illegible] sit [illegible] **Ad ar-**
gumentum Respondetur [illegible] phantasiam [illegible] videtur [illegible]
[illegible] Sed tamen Ratio opposita Nam si [illegible] [illegible] (quia [illegible] [illegible] lineae
tales dici non [illegible]) manifestum quod intellectus [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] Vel [illegible] [illegible] lineae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] altera. **Ad dubitationem** Respondetur quod [illegible] non [illegible]
[illegible] a sua dimensione [illegible] tamen [illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible] dimensio et
[illegible] sunt eadem res [illegible] esse lineae [illegible] [illegible] atque [illegible]
[illegible] [illegible] **Quo fit** eadem sit res quae dimensio [illegible] respectiva
et absoluta [illegible] [illegible] [illegible] Etiam quia [illegible] quae adducit in [illegible] dubita-
tione non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opinionem et [illegible] est in [illegible]

multa falsa atque fatua assumunt scilicet de rarefactione atque condensacione linee Nam nec quantitas neque rarefit neque condensatur Concesset enim aliquam quantitatem gene-rari si sola materia rarefit atque subiecta quantitatibus hoc mediante adueniente noua quantitate congregat Quapropter hec de 1a questione sufficiant 2a opinione conmitto que scilicet 3a [illegible] concludit

Sequitur Secunda Questio

Utrum quantitas discreta distinguatur ab rebus quantis vel re quanta **Pro prima opinione** quam teneremus Notandum quod duplex est unitas scilicet predicamentalis et transcendens Quod si intelligatur quod aliqua sit unitas sine numerus numeratus et altera numerata sic verum est Sed numerus non [illegible] ad propositum Unde non est existimandum quod illa unitas a quantitas de rebus inherent sibi ut sine subiecto ipsa enim in anima sit atque solo ei applicatur Quapropter hoc loco supponitur ea concreta sit in subiecto quantitatis que brevitatis causa hic omittetur **Quo fit** ut non verum sit quod quemadmodum puncta sit principium quantitatis continue ita unitas quantitatis discrete sit quemadmodum omnino eandem dicat similitudinem Nam unitas pars sit numeri puncta vero nunc continui unitas numerum constituit atque ratione eius sit numerus puncta vero nihil magnitudinis constituere potest et ita de aliis multis dicatur Quapropter eius numeri [illegible] nostre opinionis unum sit quoniam [illegible] enim non numerus numeratus est sic solo numeratus **Rursus** non verum est quod ipse dicit [illegible] de generacione numeri sit ternarii binarius ex duabus constituitur unitatibus Nec obest quod ipse adducit Nam eadem obiectio cum sua solucione inuenitur in notis [illegible] numeris quantitatis Quapropter brevitatis illas omitto facile sit cognoscere quod veritatis substantiam predicta [illegible] habeat Quapropter ad rationes in opposita in opposita facta 2a ordine Respondebimus **Ad primum principale** dicitur quod decem et [illegible] binarius [illegible] illorum nihil aliud sit quam iste due unitates sic applicata Applicari enim est quod numerari numerari aut est distinguere distinguere non est actus atque actum importare Videtur quod [illegible] facile ut quando applicatus sit sorti et platoni binarius ab eis remanetur Sic quod [struck through] non amplius dicatur atque ab intellectu distincti Nisi non [struck through] largo sumatur pro illo scilicet non applicari sed aut applicatus sit binarius **Ad Confirmacionem** Respondetur [illegible] negando sequelam quia scilicet non sequitur sicut infinita res quibus applicatur numerus sic infinite numerari quia scilicet numerus non dependet a rebus numeratis Rursus non sit in quantitatis quod

Ubi sit binarius ille posse esse infinitos numeros sed in actu quia actu potest applicari
duas unitates duabus unitatibus binarii et una toto aggregato sed ubi erit ternarius
et ita generaliter potest procedi sed non sequitur quod infiniti esse possit **Quo fit** ut
ille binarius non sit actu in divisibili Vel quod non possit esse unus simul numerus
literaliter nisi quod ipsa dividitur aliqua que sunt duo quia iste binarius corrumperetur
quia videbitur in solucione argumenti quod ultimus adducetur **Ad primum
argumentum** dicitur concedendo sequelam quia non omnis numerus generatur aut
corrumpitur ad divisionem continui sed intellectus sibi unitates creat ex quibus
rebus applicando numeros constat quibus non tamen sed mediata eius applicacione
corrumpitur sed fiet aliquando rarior sicut nisi species immediate in organo
corrumpitur sed aliquando diu conservatur Nam manifestum est quod diu aliquis dor-
mit non habens sensacionem exteriorem sed tamen in sompno recipit aliquas species. Et hoc
non nisi propter species que retente fuerunt in organo interiori Sic quasi in sompno aliquis
numeratur Et hoc fit mediantibus numeris **Quo fit** ut non sit
dum non pars continui posset dici una Nam quia intellectus eam discernit ab una
altera et ei unitatem applicari Sic dicitur una dicitur Sed tamen sola
tota completa principaliter dicitur una aut numeratur Et cum sit omnis in principio
et principaliter sumitur ad distinctionem loci) sola aut talis in loco sic **Rur-
sus** Et hoc quod dicit quod sunt infinita linee aut superficies in corpore hoc
fit sola potencia et non actu Et ideo per hoc nihil concludit sicut sunt numeri sicut in-
nus sive **Ad Secundum** negatur propositio quia iste unitates
non sunt in illis ut in suo subiecto sed actu etiam igitur processo toto argumento nihil concludens **Ad
Tercium** admisso casu negatur minor propter assignatam racionem confirmacionem
contra augmentacionem semper variatur hoc aliquo aliquo et tamen **Quo
fit** ut linea una mathematica potest quia ei intellectus applicari sit unitatem tria
non sequitur ad tercium argumentum dicitur quod sed ista duo unitates remanere
punctum in actu sed tale duo dicitur ab his duabus unitatibus non quia non existunt
in eo ut in suo subiecto Et sic ei applicatur hoc falso fieret **Ad Secun-
dum principale** negatur propositio quod binarius non sit in aliquibus
aliquibus partibus et in aliquibus non sed in actu numerat **Ad Confirmacionem**
Respondetur sed in motus potencie quantitatis **Ad Tercium principale** Item
negatur propositio ut antea Racio quantitas ille quaternarius non numeratur
motibus contrariis **Primo** quia ipse non numeratur nec plus tamen quia ipse potest
intelligitur de his que mobilia sunt prius **Secundo** quia nunc motus qui
incipit ab eodem termino sed contrarius quia omnis quod motus contrarius fuit a diversis
ad diversum terminum Et hoc suo loco ulterius declarabitur sed dimitto

Quapropter non oportet ea que de angelo mouente adducit secundum [illegible]

Ad Quartum Principale conceditur tota ratio cum eius replicatione omnis numerus aliquid diuisibile est (per quantitatem) atque multitudo et forsitan non per diuisibilitatem que quantitatis quia ratio tertia importare videtur **Ad confirmationem** sufficienter responsum est in ultimo correlario prime conclusionis huius articuli. Et hec pro opinione fabristarum sufficiant. Secundam opinionem obmitto utpote cuius articuli pro nostra concludant opinione

Sequitur Tertia questio

Utrum totum distinguatur a suis partibus simul sumptis. Huius questionis partem destructiuam partem titamus. Quapropter prima opinione obmittendo que fundamento ascribitur secunda opinione tenendo ad rationes ante oppositum Respondeo

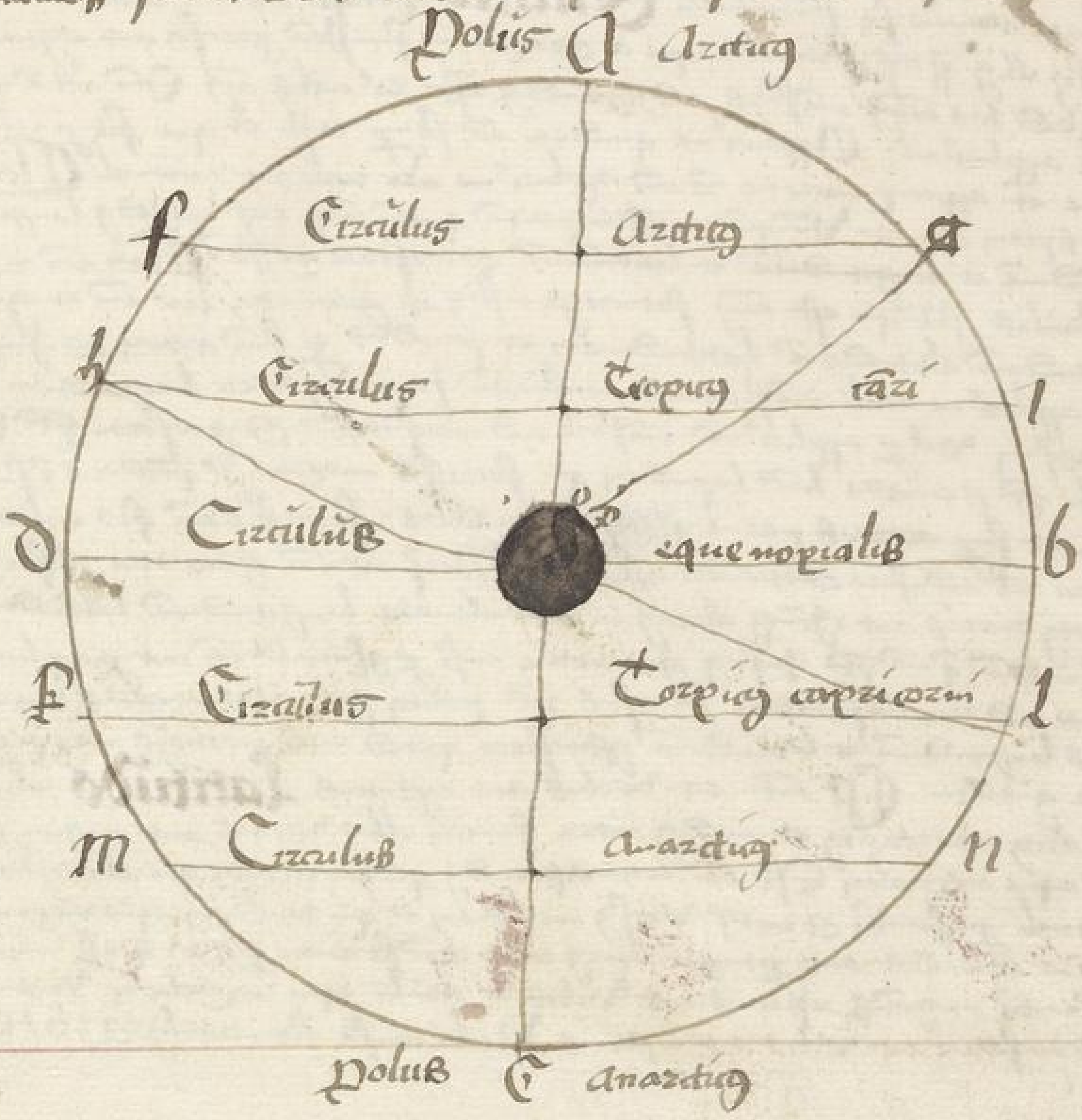
Ad primam Respondetur quod non est differentia inter totum quod est unum per se et quod est unum aggregatione quantum ad hoc quod est distinguere a suis partibus

Ad secundam Respondetur concedendo quod in generatione mixti ad quam est quando aliquod mixtum fit quod pro proposito videtur quo modo probatum fit utraque pars illius binarii preexistat et adhuc de nouo unientur adhuc ibi esset quoddam totum quod non si fuissent partes separate et sic concluditur vel unita et sic negatur **Ad tertiam** Respondetur distinguendo quod in compositione substantiali aliquid compositum vel tertium subiectum et sic conceditur vel secundum rationem et sic negatur **Ad Quartam** Respondetur concedendo quod materia et forma sunt causa totius compositi et non sunt causa materie et forme sed dicitur quod quando infertur ergo causatur aliquid distinctum ab ipsis vel tertium et sic non per tertiam rationem compositum **Ad Quintam** dicitur quod illud [illegible] denominatione competit [illegible] et non tertium inhesione ratione articuli obmitto utpote que solutiones facile deprehendi sunt ratione huius prime [illegible] et que forsitan huic loco minus sunt accomoda.

Reportata In introductionem geometricam et primo De mensura

Quoniam geometrie finis extrin-
secus (quem scilicet preter digni-
tatem possimus exoptare) est res
quaslibet posse mensurare om-
niquaque Non inmerito huius li-
bri determinatio a mensura incipit.
Quiquidem mensura est multiplex [illegible]
per distinctionem data est diffinitio eiusdem hoc pacto **Men-
sura** est quicquid aut pondere aut capacitate aut longitudine aut al-
titudine aut latitudine et per animi rationem finitur. Haec diffinitio in plurimas
partes divisa [illegible] quod [illegible] diversis modis mensurari potest. Cum
[illegible] divise sunt mensure **Primum** quidem est aliqua mensura que pon-
dere est finita [illegible] pondus et [illegible]. Per [illegible] quidem
pondus [illegible] alterius rei pondus et mensura haud difficile dignoscere
possumus hoc pacto que in [illegible] reperiuntur plumbee libre [illegible]
mensura rerum **Secunda** mensura est que finita est quadam capacitate
ea scilicet que aliquam [illegible] superficiem continet quarum quidem mediante superficie et [illegible]
[illegible] rei mensuram [illegible] hoc pacto [illegible]
[illegible] huius mensura [illegible] potest ut quarta [illegible]
Tertio potest res quispiam rem longitudine mensurari quiquidem mensura
a [illegible] in [illegible] aut econverso sumpta est **Quarto** potest [illegible]
a [illegible] rem altitudine mensurari cum scilicet quantitas ab [illegible] ad [illegible]
[illegible] **Quinto** potest res rem latitudine mensura-
re aut econverso [illegible] que a dextris in sinistrum [illegible] aut econverso.
[illegible] adiciendum est [illegible] mensura
[illegible] Applicatione quidem [illegible] reali et que fit [illegible] appli-
[illegible] applicatione. Sed applicatione aut reali aut rationali **Nec** [illegible]
[illegible] pondus longitudine
[illegible] altitudine et longitudine et latitudine dimensurare posse. **Non** enim in hac
[illegible] geometria [illegible]
longitudinem altitudinem latitudinem et ponderis [illegible]
[illegible] applicatione reali mensure ad mensuratum [illegible]
per [illegible] vel per applicatione mensure ad mensuratum dignoscere potest Causa
[illegible] potest geometer [illegible] lapidem [illegible] fortassis [illegible] ponderis [illegible]
[illegible] et [illegible] quantitas et ponderis. fortassis enim [illegible]
[illegible] Mensurat enim geometria [illegible] et
[illegible] altarum in [illegible] longitudine latitudine et
profunditate [illegible] geometria [illegible] aut per applicatione
mensure ad rem mensuratam [illegible] potest geometer [illegible] aut
urbes longitudine et latitudine [illegible] quod mathematicus [illegible]
[illegible] Est autem aut urbis aut regionis **Latitudo** nihil aliud
quam arcus [illegible] et [illegible] urbis aut regionis et circu-
[illegible] equinoctialem Est enim [illegible] quidam circulus qui ab orizonte [illegible]
[illegible] meridiem et qui tandem equinoctialem
secat et [illegible] totius circumferencie [illegible] media
[illegible] regionis aut urbis et circulo equinoctialem Vocatur lati-
tudo eiusdem aut urbis aut regionis [illegible] circulus |a|b|c|d|

que celum totum nobis representat Et qui sunt quinque circulos declinatur Sit
primus circulus f g qui circulus arcticus vocatur in ymaginatione Secundus
sit circulus h i qui et circulus tropicus cancri Deinde Tercius sit circulus
equinoctialis d b qui totum celum in duas partes equales dividit
Quartus sit circulus tropicus capricorni k l Quintus sit circulus antarcticus
m n Post hec linea a c sit axis mundi super quem totum celum
revolvitur Sit similiter punctus a polus arcticus et punctus c polus antarcticus
Postremo circulus h l sit orizon regionis aut urbis cuius investigatur
latitudo Hiis positis dico arcum g b esse latitudinem prefate regionis
Cum ab orizonte eiusdem h l ducatur quidam circulus per cenith eiusdem regio-
nis g transiens per seu circulo equinoctialis b et tandem reddiens ad
punctum h Igitur g b est latitudo prefate regionis. Regionis quidem
que in terra est arcus o p Est enim arcus in celo g b equalis arcui
in terra o p Equalis quidem non tamen magnitudine sed tamen graduum
numero Cum circulus omnis sive maior sive parvus dividitur in 360 partes
equales quarum partium unaquaque nuncupatur gradus Igitur si arcus in
celo g b sexaginta sex aut septem graduum tot graduum erit arcus
in terra correspondens o p Nam quam proportionem habet arcus g b ad
totum circulum a b c d eandem servat proportionem ad totam terre
ambitum arcus o p Et Igitur arcus ut predictum est in celo g b
latitudo regionis in terra o p Et sic de aliis singulis quibuscumque
aut regionibus aut urbibus dicatur Et est observando quod circulus per
cenith transiens dicatur a sumptione verius meridianus Sed communiter
astronomis sumitur esse latitudo que subiecta monstrat formula

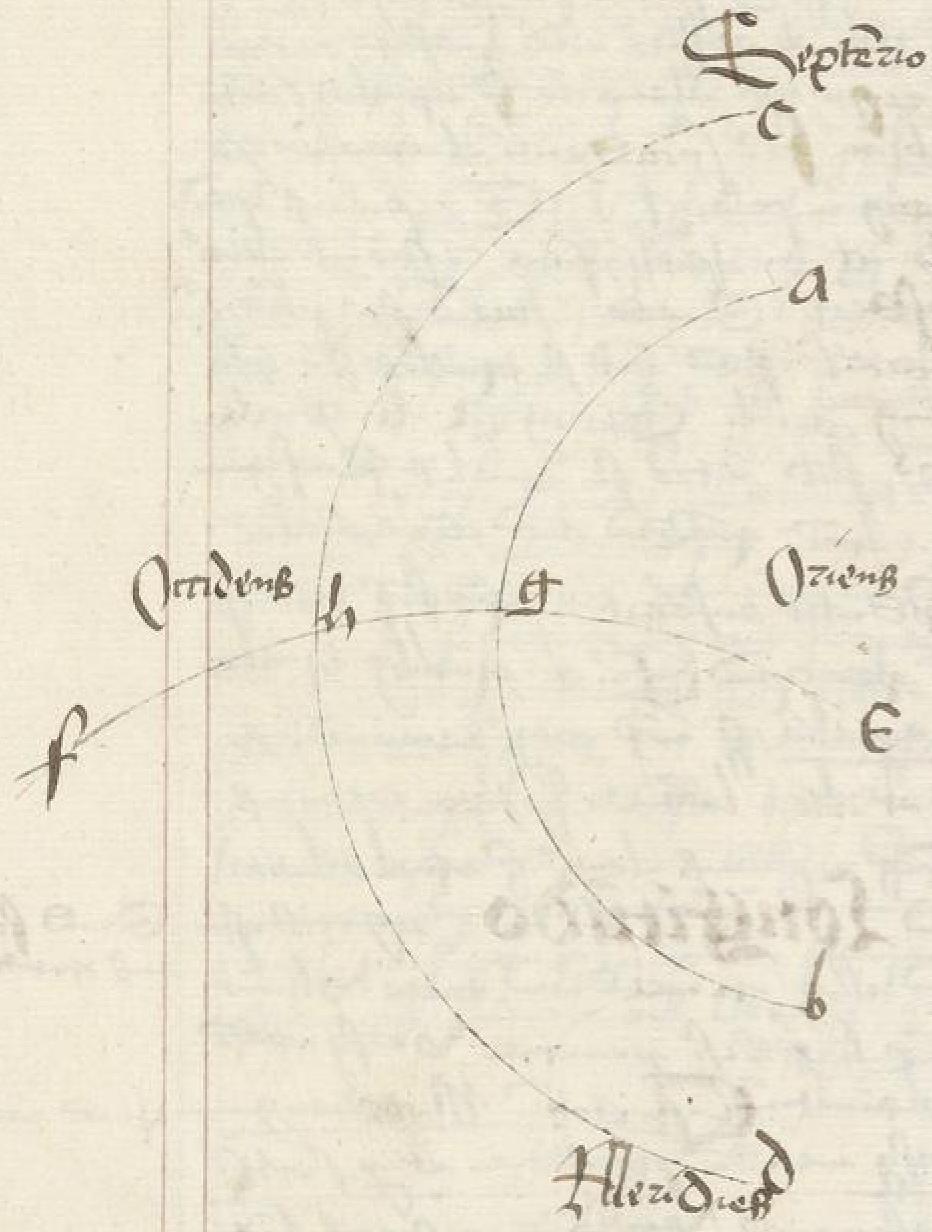

Aliter diffinitur latitudo regionis aut urbis videlicet per elevationem poli ab orizonte
Cuiusquidem latitudinis diffinitio est pariter et descriptiva Nam
in veritate latitudo regionis non est distantia poli ab orizonte
Verumtamen quia eadem est distantia poli ab orizonte et quod sit regio-
nis latitudinem Et ideo cuiuslibet regionis elevatio poli equalis latitu-
dini eiusdem Causa verbi gratia sit precedenti dicto corpus
quod sit in regione (O) P et arcus in celo A.h. Et regionis eius-
dem latitudo sit arcus in celo G.b. Istius quidem regionis elevatio
poli est equalis latitudini eiusdem Quod patet sic probatur
Nam omnes quarte eiusdem circuli sunt inter se equales Ergo oppo-
ta sic h.G. est quarta unius circuli Et arcus A.b. est alte-
ra quarta eiusdem circuli quod sunt inter se equales Rursum
arcus h.G. et Arcus A.b. habent quendam arcum communem scilicet
A.G. quidem arcus si a predictis auferatur quod sit residu-
um erit equalis Iuxta hoc principium Si ab equalibus equalia
dematis que remanent sunt equalia Si sunt arcus remanentes
Alter scilicet elevatio poli scilicet A.h. et alter latitudo proposite regionis
scilicet G.b. Igitur cuiuslibet regionis elevatio poli equalis latitu-
dini eiusdem quod est propositum **Longitudo** regionis est
arcus interceptus inter meridianum illius et meridianum terre ultime
habitabilis quem due terre ex hypothesi ponitur versus occiden-
tem et tamen non est insule fortunate Et autem Meridianus
circulus qui ab septentrione versus meridiem protenditur et per zenith
regionis transiens Iterum et astronomi unius regionis longi-
tudo sumitur a vero occidente versus oriente Quod quidem
verum occidens ex hypothesi nihil est aliud quam insularum fortunatarum
meridianus Causa verbi sit per eius partem A. Pars septentrio-
nalis Ciuitas vero que sit versus .b. d. sit meridie. E.
sit oriens G.h. occidens Rursus Arcus A.b. sit meri-
dianus parisiensis et Arcus C.d. meridianus insularum
fortunatarum Postremo ducatur arcus ab occidente versus
oriente que sit .f. h.G.E. hoc facto dico quod arcus G.h.
sit urbis parisiensis longitudo scilicet cum arcus meridiani inter meri-
dianum eiusdem urbis et insularum fortunatarum Ut subiecta
demonstrat formula

Alia diffinitio latitudinis que descriptiva est

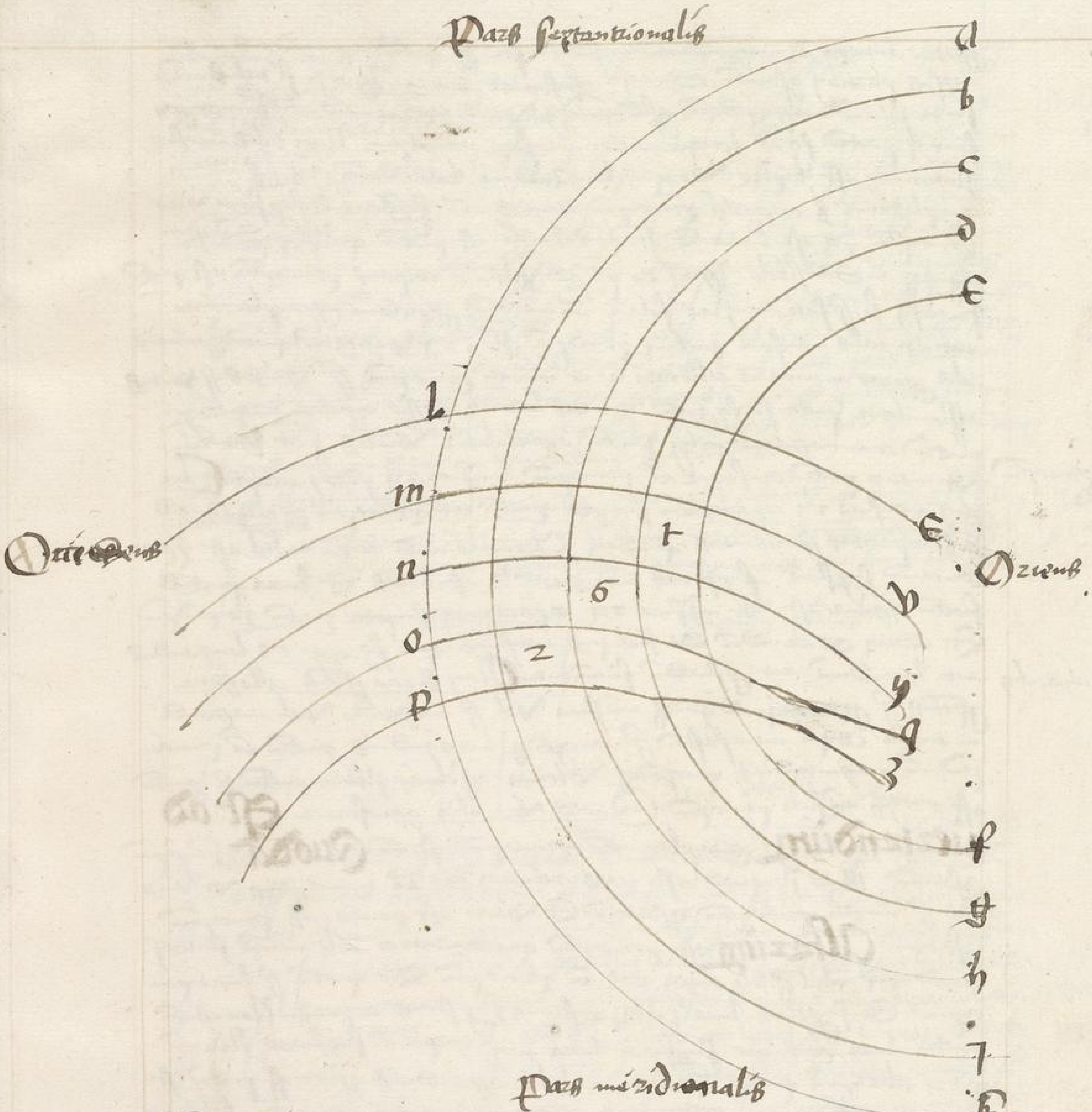
Quid sit longitudo regionis aut urbis

Quid meridianus

Aliqua correlaria ex prius dictis illata cum probatione eorundem

Correlario Infertur quod diverse urbes possunt habere eandem longitudinem. Rursus diverse urbes possunt habere diversas longitudines. Verbi causa in figura que sequitur civitates collocate in punctis /E/V/Y/Q/A/Z/ habent eundem meridianum /E/F/ igitur habent equales longitudines. Prime civitatis longitudo est arcus /M/E/ et secunde civitatis longitudo est arcus /M/V/ 3a longitudo arcus est /N/Y/ Quarta arcus /O/Q/ Quinta arcus /P/Z/ quiquidem omnes arcus inter se sunt equales. Et ita ex principio ... omnes qui inter lineas parallelas sunt medie et a parallelo ad parallelum deducuntur invicem sunt equales. Postremo civitates collocate in punctis /V/T/S/R/ habent diversas longitudines et inequales. Nam longitudo civitatis /V/ est arcus M V/ Et civitatis /T/ longitudo est arcus /M/T/ deinde civitatis /S/ longitudo est arcus /O/S/ Postremo civitatis /R/ longitudo est arcus /P/R/ qui quidem omnes arcus sunt inter se inequales. Et ita ex principio ... ab eodem parallelo ad diversos parallelos deducuntur arcus omnes sunt invicem inequales ut subiecta figura ostendit

Punctum assignatur esse mensure principium. Patet quod in re rei ad
potest appellari punctus quod est minimum in eadem re. Quod intelligere
debemus punctum esse unumquodque mensure principium. Nam qui particulariter
autem rerum indefinite perciunt sanctoris veritate sunt. Ut sic
igitur punctum esse cuiuslibet mensure principium. Quod amplius ratione
sic probari. Nam ex omni mensure opposita. Omnis mensura sumpta est
in pondere aut capacitatem aut longitudinem aut latitudinem aut profunditatem
Principium mensure sumpte in pondere quod sit punctum sic assignatur
in ... in mensura sumpta in pondere non solum reperitur
quodam ... nec solum numerus eiusdem reperitur. Verum ...

Declaratio huius quod punctum est principium mensure

probat postea per ... diversa

Quod sit mensure in pondere

proporcio continua in magnitudine eiusdem sit sed quod apprehenditur in di-
versis partibus constitutum diverse sortiuntur nomina. Vnde si talis mensu-
rari solam magnitudinem consideremus vnde erit quod ab omnibus
sumus puncto sed in huiusmodi mensure principium. Nam talis mensure
Magnitudo est triplex. Vt que longitudinem latitudinem atque profunditatem
completatur sed corporis principium immediatum superficies. superficiei vero
principium primum est linea. Et similiter linee est punctus quod quidem est
omnino indivisibile. Vnde dicitur primo ad ultimum corporis principium est punctus.
Rursus si spectata mensure solam numerorum proporcionem contemplemur
erit et talis mensure punctum principium. Nam in veritate quemcumque numerum
talis proporcio in numeris collocata est et numeri principium sed vnitas sed vnitas
assimilatur puncto sic sed quod vnitas merito possit appellari numerorum
punctus et in magnitudinibus punctus appellabitur vnitas sit situata.
Vt merito punctus censeatur esse principium mensure in prius acceptis. Amplius
mensure in capacitatem sumpta punctus erit principium. Preterea quod
omnis capacitas sed gravitas quedam. Cavitas autem ipsa nichil est preter
vacuam superficiem superficies autem ut dictum est lineis. Et linea puncto
facta. Vnde est vt mensure in capacitatem sumpte punctus sit principium.
Et idem dicendum de reliquis mensuris que sed aut in longitudinem
aut latitudinem aut profunditatem sumuntur. Nam Racio predicta allegata
omnis sed preterea quod quecumque mensura vel sed magnitudo vel magnitudi-
ni [illegible] manifestum sed cuiuscumque magnitudinis punctus est princi-
pium et magnitudinis cuiuscumque vltima resolucio sit in punctum sed punctus
est cuiuscumque mensure principium. Quod vt melius constituatur Est ad-
vertendum duplex esse principium est enim Quoddam principium
constitutum illud sed quod est pars rei cuius dicitur esse principium vt vni-
tas sed numeri principium constitutum. Et vnum est rei dicitur principium
constitutum. Alterum est principium quod datur tale nomine similitudinis
et ad ipsum nichil sed rei cuius dicitur esse principium Sic punctus sed linee prin-
cipium. Et superficiei linea. Atque postremo superficies corporis. Non est enim
punctus linee pars nec superficiei linea neque corporis superficies. Nam nec
quantum altum in quanto additum nichil magnitudinis constat sed punctus est
expers cuiuscumque magnitudinis sed punctum alterius punctus additum nichil magis
in constat procedat vnum nichil alteri nichil additum est rem que sub-
sistat conficere per [illegible] hoc enim in rem ipsam intelligere oportet etiam si
rerum intellectualem consideremus et non solam eam que sed in rebus ve-
tatem faciemus quidem ex punctis linea composita ex superficiem ex
lineis esse genita. Et postremo ex superficiebus corpus. Cum linea nichil
aliud esse quam puncti motum. Et superficiem nichil aliud quam linee motum
Et corpus motum superficiei. Nam si punctus intelligatur moveri ex
suo motu relinquitur linea et linea si moveatur superficiem compo-
nit et superficies corpus. Corpus autem remanebit immobile nec preter
rei quod non moveatur sed [illegible] sine motu magnitudinem

proportio quod punctus sit principium mensure in capacitatem

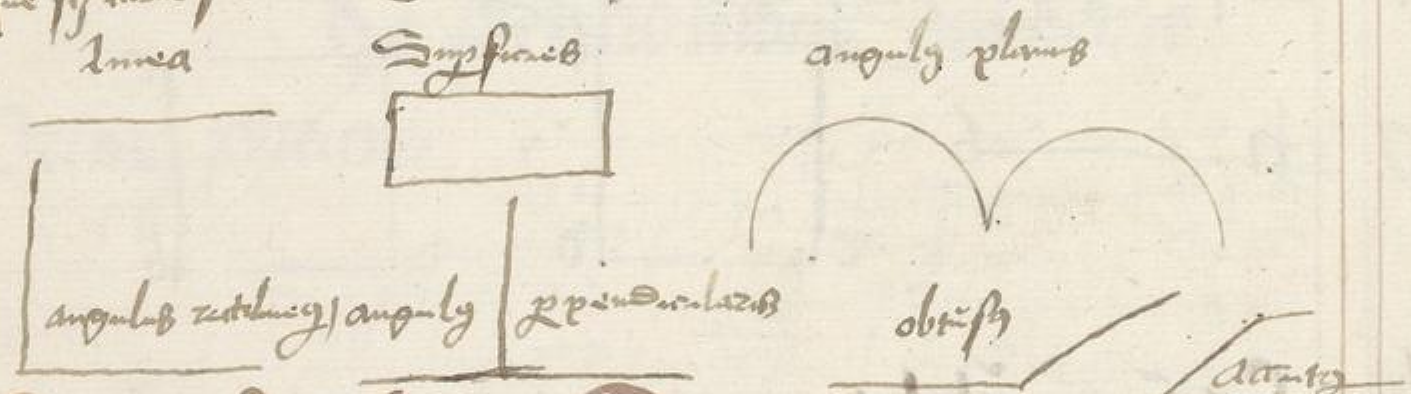
Unde racione probatur de aliis talibus

Duplex principium

componentes sunt figure producentur motu linearum atque superficiem equaliter erit corporis verum motu unius

Quod punctum sit cuius nulla pars est dependet ex predeterminatis quod principium continue quantitatis punctum vocatur Nam de quantitatis permanentis vel est continua vel discreta si sit continua est indivisibile et ipsius intendimus Nam quantitatis continue principium est punctum sed principium quantitatis discrete est unitas Unitas autem dicta sit multitudinis principium sicut punctum merito dicitur id cuius nulla pars est Eo enim quod sit in suas partes non dividi punctum autem in nihil potest dividi neque in longum neque in latum neque profundum sic punctum nulla pars habet manifeste ergo quod punctum non sit quantitas Quantitas enim omnis in aliquas partes dividitur punctum autem in nihil potest dividi sic punctum non sit quantitas Aliqui unitatis est multitudo atque numerus sicut enim unitas numeri principium atque multitudinis gerit magnitudinis punctum

Pro generibus linearum atque generibus angulorum que textus ponit Clarius nihil aliud sit considerandum hic in textu quod lineas dividimus in recto exemplariter figura que hic subscripta sunt que sunt et exemplum varignum ...

Pro modis figurarum Advertendum est quod ex diffinitione circuli possunt alia diffiniri scilicet spere centri circumferentie Nam spera differt a circulo quia quod circulus figura est plana et superficialis in qua sola latitudinem cum longitudinem competere quod Spera vero est figura solida et corporea in qua trina dimensione potest competere longitudinem scilicet et latitudinem et profundum Circumferentia vero est linea que ab una parte que circulum terminat ad quam omnes linee ducte sunt invicem equales sive sicut exordium sumunt a puncto circuli quiescente hec circumferentie diffinitio tangitur in diffinitione circuli in hoc vocabulo circumducta Centrum est punctum a puncto circuli quiescente designatum quod quidem punctum ex omni parte distat equaliter a circumferentia circuli hec eadem diffinitio tangitur in hoc parvula diffinitionis circuli Quod in sua figura positum est omnes que intendit recte linee sunt equales

Linea finitima Nihil aliud est quam linea que ponitur ex latere alicuius figure Pro declaratione cuius sit exemplum ubi linea recta que sequitur A B potest dici finitima **Primo** quia potest esse latus quadrati A B C D **Secundo** quia aliud quod potest alicui quadrato inscribi ut quadrato A B C D hec enim ...

Declarat huius punctum quod nulla pars est

Exempla pro diffinitionibus generum linearum et angulorum

Quid spera que dicitur ex diffinitione circuli

Quid circumferentie

Quid centrum

Quid sit linea finitima et quomodo dicatur finitima

Primo / Secundo

scripta vero pro manifestatione alicuius quod quadrato competit. Ut causa verbi gratia de quadrato sit divisibile in duos triangulos si ab angulo ad angulum oppositum ducatur recta linea. Vocatur enim finitima quia hic pertinentia ut sit latus finitimum. Nam de latere est finis et vero figure cuius dicitur esse latus. Sunt enim latera nihil aliud quam linee figuras finientes et terminantes. Atque hec sic de figuris planis et in superficie consideratis intelligantur.

Obiectio

Videtur contrarium quod linea a b data est esse finitima. Et tamen omnis linea finitima debeat dici mensurabilis. Cum linea data a b sit diameter quadrati et costa quadrati diametro inmensurabilem fore non existimabit quispiam quod est est contra theorema geometrie.

Solutio

Dicimus quod linea datarum a b que est diameter quadrati a b c d dici mensurabilem non repugnat quod fuerit aliqua proportione cum latere quadrati. Verum quia dividens quadratum in duas partes equales consistit. Duos triangulos et per reliquorum utriusque. Sed de latere est extremum figure cuius dicitur esse latus. Prendere mensura est est extra rem mensuratam. Quomodo inmensurabilis dicitur mensurabilis. Sive ipsis mensura hic in loco respiciat quare una parte quam quam latera descripta et numerantur.

Quare aliqua figura multilatera dicatur et quia triangulus et quadratum non dicatur figura multilatera

Figura multilatera est que pluribus quam quatuor lateribus continetur. Non enim dicitur multilatera quia sit multorum laterum. Nam triangulus et quadratum essent figure multilatere quia sunt multorum laterum, que tamen non continentur pluribus quam quatuor lateribus. Sed dicitur multilatera per methaphoram et similitudinem que inter figuras et numeros comperitur.

Similitudo inter figuras et numeros / Prima

Similitudo autem est hec: quia sicut quilibet numerus ex unitatibus compositus est, ita quelibet figura ex triangulis sunt composita et in triangulos sunt resolubiles.

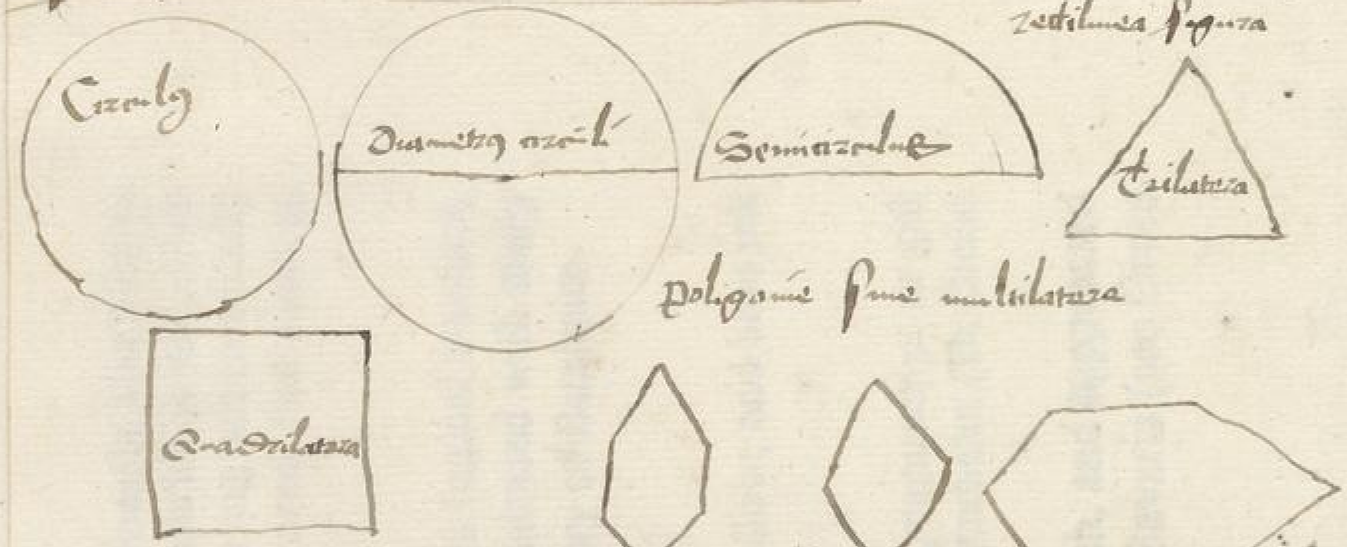
Secunda

Rursus quemadmodum creatur numerus novus sive per additionem unitatis, ita novus sive species per additionem trianguli. Est igitur triangulus aliarum figurarum unitas atque id ex quo constantur cetere figure omnes. Sed unitas numerus non dicitur multa numerus multitudo si dicitur multitudinis principium. Quoniam triangulus primum est cetera figuras constituens unitas non dicitur nec hoc multilatera. Cum numerus multitudinis ei quod est unum attribuere non debemus.

Quare quadratum non sit figura multilatera

Amplius quadratum non est figura multilatera. Et quadratum tantummodo duos triangulos simul reddat binarium duarum unitatum. Est igitur quadratum in ceteris figuris prima multitudo. Prendere ut numerus dualitas. Verum primam multitudinem non debemus appellare multa. Nec duobus possumus dicere quod sint multa. Non enim possunt esse pauciora. Cum paucitas et multitudo solis numeris.

attribui debeat. Cumque sub binario nihil sit ante multitudinis. Cum igitur non debeat attribui per multitudinem (Est enim ratio veritatis per multitudo paritatis) Cumque quadratum sit inter ceteras figuras per multitudo sit, ut non dicatur figura multilatera. Eadem vocatur figura polygonia que multos angulos habet. Omnis enim multilatera est polygonia et econverso. Iuxta illud principium quod latera figure sunt equalia numero angulis eiusdem et econverso.

Exempla predictis diffinitionibus dictarum figurarum

De petitionibus geometrie

Prima petitio geometrie quod sit ab omni puncto in quodlibet aliud punctum possit produci quedam recta linea. Huius fundamentum comparere quod punctum existere nequit linea prodeat [?] sine eo quod terminet. Item duo puncta non possunt se simul comprehendere [?] sint quodlibet duo puncta mediat aliqua linea. Cum igitur sine linea non existat punctum, Cumque duo puncta nunquam sint sese tangentia, Rationabile est ut ab omni puncto in quodlibet aliud punctum possit protrahi quedam recta linea. Nec solum hoc, omnia recta ab omni puncto ad quodlibet aliud est protensa recta quedam linea.

Prime petitionis veritatis explicatio

Secunda petitio. Est quod omnis recta linea possit in infinitum protendi. Veritas huius petitionis dependet ex eo quod geometria considerat magnitudinem non quia parietis aut lapidis sed absolutam magnitudinem et quia nullius rei inexistit. Non enim geometer ut plures mathematicus geometer actus imputat ad suum subiectum (quod enim ad physicum attinet) sed quod ea considerat actus significat [?] ... Cum igitur omnis recta linea protrahi possit ... Etiam si esset aliqua que in infinitum non posset protendi esset potissime ... quod est materie ... Aut quod universum est finitum ... quod non vocat ... quod linea mathematica ... subsistit nec est universa ... non impedit ... linea mathematica ... et sub eodem absolutas

Secunde petitionis veritatis explicatio

Tertie veritatis explicatio

Tercia petitio

[illegible]

[illegible]

